

نظامنامه اساسی دولت علیه افغانستان

دوره امیر امان الله خان
(۱۰ حوت ۱۳۰۱ شمسی)

بسم الله الرحمن الرحيم
 نظامنامه اساسی دولت علیه
 افغانستان

ماده اول

دولت افغانستان اداره امور داخله و خارجه خود را به استقلال نامه حائز بوده همه محلات و قطعات مملکت بزیر امر و اراده سنیه ملوکانه بصورت یک وجود واحد تشکیل می یابد و بهیچ حیثیت در اجرای مملکت تفریق کرده نمی شود.

ماده دوم

دین افغانستان دین مقدس اسلامی و مذهب رسمی و عمومی آن مذهب منیف حنفی است، دیگرادیان اهل هنود، یهودی که در افغانستان هستند بتادیه جزیه و داشتن علامات ممیزه تابع بوده بشرطی که آسایش و آداب عمومی

بسم الله الرحمن الرحيم
 اساسی نظامنامه د لور دولت د
 افغانستان

لومړی ماده

دلور دولت د افغانستان په اداره کولو دننه نی او باندنی کارو خپلو پوره استقلال او خپل واکي لری ټول ځایونه او علاقې د ملکونو ددی مملکت تر حکم او پاکه اراده د خپل پادشاه لاندی په صورت د یو وجود تشکیل کیږی، او په هیڅ شان په علاقو ددی دولت کښی تفریق او جلاوالی کولای نشی.

دوهمه ماده

دین د افغانستان، پاک دین د اسلام او رسمی او عمومی مذهب د افغانستان پاک مذهب د حنفی دی - اهل د نورو دینو چه غیر له اسلامه په افغانستان کښی شته لکه هندوان او یهودیان ترساتنه لاندی نیول کیږی په شرط د ورکولو د جزیه او لرلو د

ممیزه نښی که آرامی او لازمی احتراماتو ته د افغانستان خلل او ویجاړ نه ونه رسوی.

درېمه ماده

د افغانستان پایتخت ښهر د کابل ده او ټول تابعان، خلق د افغانستان ته نظر د حکومت په یو کتنه کوری چه خلق د کابل نسبت د نورو ښهرو او علاقو رعیت ته هیڅ فرق او بیلوالی نه لری.

څلورمه ماده

په سبب د لویو لویو خدمتو چه اعلیحضرة همایون په باب د ترقی او پورته کول، او استقلال د ملت د پښتانه کښی ښکاره کړی دی - پاک ملت د پښتانه ذمه بردار کیږی، چه سلطنت او پادشاهی د افغانستان په اولاد او زامنود دی ترقی خواه پادشاه ته په اصول نه اولادیت په انتخاب او خوښه ول د پادشاه او د

را اخلال نکنند نیز به تحت تأمین گرفته می شوند.

ماده سوم

پای تخت مملکت افغانستان شهر کابل است و اهالی تمامی مملکت افغانستان بالمساوی بنظر حکومت هستند که هیچ امتیازی اهالی شهر کابل نسبت بدیگر شهرها و قصبات مملکت محروسه افغانیه ندارند.

ماده چهارم

بنابر خدمات فوق العاده اعلیحضرت همایون که در راه ترقی و تعالی و استقلال ملت افغانیه ابراز نموده اند، ملت نجیبه افغانستان متعهد می شوند که سلطنت افغانستان به اولاد این پادشاه ترقیخواه افغانیان به اصول اولادیت به انتخاب اعلیحضرت پادشاهی و اهالی ملت انتقال می کند

و ذات ملوکانه در حین جلوس
ایکه سلطنت با لمواجه اشراف و
اهالی متعهد می شوند که مطابق
شرع شریف و این نظامنامه اساسی
اجرای او امر حکومت نموده
استقلال افغانستان را رعایت و برای
وطن ملت خود صداقت
نمایند.

ماده پنجم

ذات علیحضرت پادشاهی خادم و
حامی دین مبین اسلام و حکمدار و
پادشاه عموم تبعه افغانستان
است.

ماده ششم

امور مملکت بذریعه وزرای دولت
که (باراده سنیه انتخاب و تعیین
می شوند) اداره می شود، و هر کدام
وزاء مسول امور متعلقه شان شناخته
میشوند، ازین سبب ذات
همایونی غیر مسؤل
می باشند.

ملت نقل کیبری ذات د ملوکانه به
پوقت د کیناستلو پرتخت د پادشاهی
باندی په حضور د اشراف او معتبرین
د ملت ذمه بردار کیبری، چه سم د
شرع شریف او ددی نظامنامه سره
به اجراء حکمونو کوی - رعایت د
استقلال د افغانستان، او صداقت
لپاره د ملت او د وطن خپل به کوی.

پنځمه ماده

ذات د اعلیحضرت خدمتونو او
ساتونکی د دین مبین د اسلام ،
ټولوک او پادشاه د تمامی تبعه او
رعیت د افغانستان دی.

شپږمه ماده

ټول کارونه د افغانستان په واسطه د
وزیرانو د دولت (چه په امر و پاکه
ارداه او خوبسوالی د اعلیحضرت
دریژی) اداره او جاری کیبری هر یو
له وزیرانو پخپلو وظیفو و کارو کښی
مسؤل و جوابده دی له دی جهته
ذات د اعلیحضرت مسؤل نه گوزی.

اوومه ماده

په خطبو کښی اخیستل د نوم د پادشاه وهل دسکی په نامه د پادشاه تعیین او خوښول ددرجو او د منصبو، برابر، خاصو قاعدو خپلو سره، درول د صدر اعظم او دنورو وزیرانو او معزولول او بدلول د دوی، تصدیق او دستخط کول د عامو نظامنامو، اعلان او حکم کول د ساتنه د دوی ساتل او جاری کول د حکمونو د شرعی او قانونی، قوماندانی او مشروالی د ټول لښکر د افغانستان اعلان د جنگ او صلح کول عقد و تړل د ټولو عهد نامو، بڅښل یا تخفیف و کمه ول د مجازات د قانونی عمومماً یا خصوصاً، د ټول د لویو حقوقونو د پادشاهی څخه شمیرل کیږی.

ماده هفتم

در خطبه ها ذکر نام پادشاهی و ضرب سکه بنام پادشاه و تعیین رتب مناصب مطابق قوانین مخصوصه و اعطای نشان و انتخاب و تعیین صدر اعظم و دیگر اهل بیت وزرا و عزل و تبدیل شان و تصدیق نظامات عمومیه و اعلان مرعیت شان، و محافظ و اجرای احکام شرعیه و نظامیه و قوماندانی عموم قوای عسکری افغانستان و اعلان حرب و عقد مصالحه و علی العموم معاهدات و عفو و تخفیف مجازات قانونیه عمومماً یا خصوصاً از حقوق جلیله پادشاهی شمرده می شوند.

عام حقونه د تبعی او اوسیدونکی

د افغانستان

اټمه ماده

هرڅه نفری چه ملک کښی دافغانستان دی، بلا تفریق په هر دین او مذهب چه وی تابعان اورعیت د افغانستان بلل کیږی- صفت د تابعوالی دافغانستان سم له خاصی نظامنامی سره ورکول یا ضایع واخستل کیږی.

نهمه ماده

ټول اوسیدونکی د افغانستان په کاروکښی د دین او مذهب اوپه سیاسی نظامنامو کښی د دولت خپل پابند او مقید دی، چه پری عمل وکړی او په حقو د ځان خپل کښی آزادی لره مالک دی.

لسمه ماده

خپل واکي او آزادی د هر سړی له هر قسمه خلل او مداخلی څنی ساتلی شوی دی، هیڅ څوک بی له حکمه د شرعی او قانونی نظامو څخه نه

حقوق عمومیه تبعه

افغانستان

ماده هشتم

همه افرادی که در مملکت افغانستان می باشند بلا تفریق دینی و مذهبی تبعه افغانستان گفته می شوند، صفت تابعیت افغانیه مطابق نظامنامه مخصوصه استحصال و یا اضاعه کرده می شود.

ماده نهم

کافه تبعه افغانستان در امور دینی ومذهبی ونظامات سیاسی دولت علیه خود پابند و مقید بوده آزادی حقوق شخصی خود را مالک هستند.

ماده دهم

حریت شخصیه از هر گونه تعرض و مداخلت مصونست، هیچ کس بدون امر شرعی و نظامات مقننه تحت توقیف گرفته و مجازات کرده

نمی‌شود، در افغانستان اصول، اسارت بالکل موقوف است، از زن و مرد هیچکس دیگری را بطور اسارت استخدام کرده نمی‌واند.

ماده یازدهم

مطبوعات و اخبارات داخلی مطابق نظامنامه مخصوص آن آزاد می‌باشند. نشر اخبار فقط از حقوق حکومت و یا اهالی تبعه افغانستان است، درباره مطبوعات خارجه دولت علیه افغانستان بعضی شرایط و قیود نهاده می‌تواند.

ماده دوازدهم

تبعه افغانستان مطابق نظامات موضوعه برای تجارت و صنعت و زراعت هر گونه شرکتها کرده می‌توانند.

توقیف کبیری او نه جزا ورکوله کبیری، افغانستان کبیری اصول د بندی گرت بالکل موقوف او منع دی، هیخ نارینه او بنسخه په قسم د بندی گرت بل شوک خدمتگار او نو کرساتلی نه شی.

یوولسمه ماده

چاپی پانی او اخبارونه د ننه د افغانستان سم له خپلی نظامنامی سره آزاد دی. جاری کول د اخبار محض له حقو شخه د حکومت یا د اسیدونکو او رعیت د افغانستان دی - د خارجه چاپی پانو په باب کبیری حکومت د افغانستان خه قیدونه او شرطونه ایښودای شی.

دوولسمه ماده

اوسیدونکی د افغانستان سم له نظامنامو سره دپاره وداگری، کسب، کار، کبست وکرنه هر رنگه شرکت کولی شی.

دیارلسمه ماده

رعیت د افغانستان یو سپری یا ډله که یو کار خلاف د "شریعت غرا" یا له نظامنامو د دولت له مامورین یا له بل چاڅنی وویښی، دائرو او در بارو د دولت ته به ئی عرضوی - که په هغه در بارو کښی چه عرض شوی دی - وانوریده شی او باز خواست وغوری و نه شی، په سلسله د مراتب سره پورته تر هغه در باره د عرض ورسوی، او که غورئی په هیڅ در بارکښی و نه شی مخامخ حضور مبارک ته د پادشاه عرض کولای شی.

څوارلسمه ماده

کار د تدریس او سبق ورکول، بالکل آزاد او خلاص دی، چه سم له نصابه سره د "عمومی معارف" هر یو له تابعانو د "افغانستان" څخه په قسم د عمومی او خصوصی، درس، ویلای شی - مگر بیگانه خلق، په داخل د افغانستان کښی، په

ماده سیزدهم

تبعه افغانستان مفرداً یا مجمعاً اگر خلاف شریعت غرا و یا نظامات دولت از طرف مامورین یا دیگرى حرکت و رفتاری ملاحظ کنند به ادارهای دولت عرض می کنند، اگر در دوائر حکومتی مرجوعه شان به بازخواست و استماع عرض شان پرداخت نکنند، علی الترتیب بما فوق شان استغاثه نمایند، در صورتیکه هیچیک بازخواست نکرد رسماً بحضور اشرف پادشاهی عرض نموده می توانند.

ماده چاردهم

امر تدریس بالکل آزاداست، مطابق نصاب معارف عمومی هر فرد تبعه افغانستان عموماً بطور عمومی و خصوصی برای تدریسات ماذون مجاز می باشند اما اشخاص اجنبی با استثنای نفرئی که برای تعلیم استخدام می شوند،

بداخل مملکت افغانستان
به افتتاح و اداره مکاتب
مجاز نیستند.

ماده پانزدهم

عموم مکاتب افغانستان در زیر
نظارت و تفتیش حکومت می باشند،
حکومت به همه اسباب
و تدابیری که برای تربیه عملیه و
ملیه همه تبعاع افغانستان
بر سیاق انتظام و اتحاد می باشند
نظر دقت می گیرد، اما
اصول تعلیمیه که با مور اعتقادیه
و مذهبییه اهل ذمه و افراد
مستمانه تعلق دارد اخلال
کرده نمی شود.

ماده شانزدهم

کافه تبعه افغانستان بحضور شریعت
غرا و نظامات دولت در حقوق و
وظایف مملکت حق مساوات دارند.

ماده هفدهم

عموم تبعه افغانستان به اندازه
قابلیت و اهلیت شان در

خلاصول د مکتبو سره اجازه نه لری
- غیر له هغو ځنی، چه لپاره د تعلیم
نوکران شوی وی.

پنځلسمه ماده

ټول مکتبونه د افغانستان، د حکومت
تر او علم آوری لاندی وی -
حکومت په ټول هغه سببونو او
تدابیرونو غورو کوشش کوی. چه
لپاره د تربیت د علمی او قومی، د
ټولو وسیدونکو د افغانستان په
یوشانی سم او برابر وی - مگر هغه
تعلیمی قاعدی ته هیڅ خلل و ویجاړه
نه رسیږی، چه په امور د دینی او د
مذهبی دهندوانو، یا نورو امان
غوبنتکو پوری تعلق لری.

شپاړلسمه ماده

ټول تابعان د افغانستان په مخ د غرا
شریعت او نظامنامو د دولت په حقو
او وظیفو د وطن کنبی، یورنگ دی.

اوولسمه ماده

عام تابعان د افغانستان، په اندازه د
قابلیت او اهلیت و وړتوب خپل په

ټولو ماموریتو او نوکریو کښی په اندازه د احتیاج د دولت نوکر کیدلای شی.

اتلسمه ماده

مقرري ماليي او محصولات په قرار د نظاماتو د هغو له تابعانو د افغانستان څخه په اندازه د استعداد او ودانی د دوی، ایښودل او اخستل کیږی.

نولسمه ماده

په افغانستان کښی دهر چا هسی مال او ملک چه دده په تصرف او په لاس کښی وی، په امن اوساتنه کښی دی - که کمه زمکه، لپاره دیوی عامی فائدی، د دولت پکار شی، سم له خاصی نظامنامی د هغی سره پس له ورکولو د قیمت د ملکخاوند ته ئی هغه ملک آخستای شی.

شلمه ماده

کور او ځای د استوگنی، د هر یوه د تابعانو د افغانستان، له هر رازه لاس وهلو څخه ساتلی شوی دی - هیڅ څوک له لوری د حکومت او

همه ماموریت با به اندازه احتیاج دولت استخدام می شوند.

ماده هژدهم

مالیات و محصولات مقررہ مطابق نظامنامه های مخصوصه بر تبعه افغانستان به نسبت ثروت و اقتدار شان تعیین و گرفته می شوند.

ماده نوزدهم

در افغانستان هر شخص از مال و ملک خودش که در تصرف او باشد در امن می باشد اگر یک ملکی به مقصد منافع عمومی بکار دولت شود موافق نظامنامه مخصوصه آن اولاً قیمت آن را بصاحبش تادیه نموده، بعد ملک را گرفته می توانند.

ماده بیستم

مسکن و جای هر فرد تبعه افغانستان از هر گونه تعرض مصونسست و هیچ کس از طرف حکومت و سایره

دېل چانه، بې له حکمه د نظامنامو، د هیچا کورته جبراً بې له اجازی د خاوند، ننوتای نه شی.

یوویستمه

په محکمو کنبی د عدلیه، ټول عمومی عرضونه دادونه، سم له شریعته او قاعدو د محکمو د حقوقیه او جزائیة فیصله او خلاصیږی.

دوه ویستمه ماده

بیگار او په زور سره چاباندی کار کول کوم شی آخستل بالکل موقوف دی - مگر هغه کار او تکالیف چه پوقت د غزا او د جنگ کنبی پیبی شی، سم له خاصی نظامنامی دهغی سره لدی قاعدی نه وتلی دی.

درویشتمه ماده

خارج او وتلی له نظامنامو د دولت نه هیچا شخه هیخ شی نه اخستل کیږی.

خلورویستمه ماده

شکنجه، پانه، کنده، نور قسمونه د زجر، وهل، ټکول ټول موقوف دی

بدون احکام نظامات بخانه شخصی جبراً بلا استیدان داخل شده نمی تواند.

ماده بیست و یکم

در محاکمه عدلیه عرض و داد عمومی مطابق شریعت و اصول محاکم حقوقیه و جزائیة فیصله کرده می شود.

ماده بیست و دوهم

مصادره و بیگار بالکل ممنوع است، اما کار و تکالیف که در زمان محاربه پیش شود مطابق نظامنامه مخصوصه آن ازیمن قاعده مستثنی است.

ماده بیست و سوم

خارج نظامات دولت از هیچ کس چیزی گرفته نمی شود.

ماده بیست و چهارم

شکنجه و دیگر انواع زجر تماماً موقوف است

بیرون له حکمونو د شرع شریف او نظامنامو د دولت، چه سم له حکمو د شرعی سره تنظیم او جوړی شوی دی، هیچا ته مجازات نه ورکول کیږی.

و خارج احکام شرع شریف و نظامات دولت که موافق احکام شرعی تنظیم یافته برای هیچ کس مجازات داده نمی شود.

وزیران

پنځه ویستمه ماده

په افغانستان کښی وظیفه اوکار داداره د حکومت هیئت وزراء او اداره مستقله ته سپارلی شویدی په وقت دیوځای کیده د هیئت وزراء کښی، ریاست و مشر توپ دمجلس پخپله اعلیحضرت کوی اوکه ذات شاهانه تشریف نه درلوده مشرتوپ د مرکی به صدراعظم کوی که صدر اعظم حاضر نه وی، له جملی دوزیرانو اول وزیرد وزارتوبه کار د مشرتوپ اجراء کوی.

شپږویستمه ماده

په حال د غائب والی دیوله وزیرانو

وزرا

ماده بیست و پنجم

در افغانستان وظیفه اداره حکومت مفوض است به هیئت وزراء و اداره مستقله در حین اجتماع هیئت وزراء ریاست مجلس را ذات ملوکانه ایفا می نمایند و اگر ذات شاهانه تشریف نداشته باشند، صدر اعظم بوظیفه ریاست میپردازد، و اگر صدر اعظم اثبات وجود نداشته، از جمله وزراء وزیر وزارت اول وظیفه ریاست را اجرا می دارد.

ماده بیست و ششم

وکیل که در حال غیاب یکی از

وزرا تعیین می‌شود عیناً اختیارات و حقوق همان وزیر را دار است.

ماده بیست و هفتم

در هر سال قبل از عید عمومی استقلال به یک روز مخصوص که از طرف ذات شاهانه معین فرموده می‌شود در زیر ریاست شهریاری یک دربار عالی انعقاد خواهد یافت، دربار مذکور مرکب است از رجال مامورین دولت و اکابر اشرافی و زراً ذات شاهانه انتخاب شده باشند، در مورد آن هر وزیر و مدیر مستقله اجراءات و خدمات یکسا له خود شانرا علناً بیان و ایضاح خواهد نمود.

ماده بیست و هشتم

صدر اعظم و دیگر وزراً از طرف قرین الشرف پادشاهی انتخاب و تعیین می‌شوند.

ماده بیست و نهم

مجلس وزراء مرجع امور مهمه

شخه، چه وکیل درول کیبری، دا وکیل کت مپ اختیارونه او حقونه د همغه وزیر لری.

اویشتمه ماده

په هر کال کښی پخوا تر عمومی عید د استقلال نه په یوه خاصه ورځ کښی، چه د اعلیحضرت له خوانه معینه کیبری، په مشرتوب د اعلیحضرت یو لوی دربار به تړل کیبری - هغه دربار جوړیږی له مامورینو د دولت، او له غټانو، لویانو، چه ذات شاهانه له لوری غوره وپسند شوی وی، په مخ د هغه دربار کښی، به هر وزیر او مستقل مدبر یو کلن اجراءات او خدمتونه خپل ښکاره بیان او څرگنده وی.

اته ویشتمه ماده

صدر اعظم او نور وزیران د اعلیحضرت له خوانه غوره او معلومیږی.

نه ویشتمه ماده

مجلس وزراء مرجع و ځای د تلل،

د ټولو د ننه نی او باندې نی لویو کارو د دولت دی - هغه مذاکرات او خبری د وزیرانو او قرار دا دونه، چه تصدیق غواړی، پس له امضاء و دستخط کول د اعلیحضرت نه به جاری کیږی.

دیرشمه ماده

د وزیرانو هغه کارونه چه د دوی وزارتو ته تړلی شوی دی، په هغه اندازه چه اختیار او واک د دوی کښی وی، دوی ئی پخپله اجرا کوی او پورته ترواک خپل نه هغه چه پخپله حضور د اعلیحضرت ته ورشي حضور د اعلیحضرت ته به ئی وړاندی کوی او هغه کارونه چه سم له بیانې د نظامنامی دکارو د مجلس وزراء تر هغه مجلس پوری تعلق لری، مجلس وزراء ته اچول کیږی مجلس وزراء په هغه کارو کښی سم له خاصی نظامنامی دمجلس ددوی خبری، ویل به کوی، بیابه چاره اوخلاصوالی د هغه کار سره

داخلي و خارجي دولت است، مذاکرات مجلس وزرا و قرار داد هائی که محتاج تصدیق می شوند، بعد امضای اعلیحضرت همایونی در معرض اجرا گذاشته می شوند.

ماده سیام

وزرا امورات مربوط وزارت متعلقه خود را به اندازه که در حوصله اختیارات خودشان است اجرا و مافوق آنرا آنچه رأساً بحضور اشرف ملوکانه تقدیم می شود.

بحضور اعلیحضرت پادشاهی و آنچه موافق تفصیل لایحه وظایف مجلس وزراء مواد متعلقه مجلس مذکور باشد به مجلس عالی وزرا تقدیم و القأ می نمایند مجلس وزراء مذاکره و مباحثه نموده حل و فصل و آراء خود را امضای

له خپلو فکر و امضاء کوی.

نمایند.

یو دیرشمه ماده

هر یوله وزیرانو، په عام سیاست او تمام کارونو د دولت کښی په شریکی، او په هغه کارو کښی چه وظیفه د هغه وزارت او پخپله دغه وزیر پوری تعلق لری، یوازی په حضور د اعلیحضرت مسئول او جوابده دی.

دو دیرشمه ماده

په هغه کارو کښی چه یو له وزیرانو څخه یا نورو کاردارانو ته د اعلیحضرت له خوانه دخولی حکم وشی، په دی حکم کښی به فرمان په دستخط د اعلیحضرت سره حاصلوی.

دری دیرشمه ماده

که یوله وزیرانو د دولت نه په کاردو وزارت خپل کښی تر محاکمی لاندی و نیوه شی، محاکمه د دوی دیوان عالی ته ورځی، محاکمه د هغو به سم له خاصی نظامنامی سره خلاصیری - او نوری دعوی د خپل

ماده سی و یکم

هر یک وزراً در سیاست عمومیۀ دولت مشترکاً و در امور مؤظف وزارت متعلقه خود خصوصاً بحضور اشرف ملوکانه مسئول شناخته می شوند.

ماده سی و دوهم

در اموری که از حضور شاهانه به یکی از وزراً و یا دیگر مامورین امر شفاهی شود، احکام تحریری آنرا به امضای همایونی حاصل دارند.

ماده سی و سوم

یکی از وزرای دولت اگر از روی وظیفۀ ماموریت شان تحت محاکمه گرفته شوند، محاکمه آنها به دیوان عالی عایدوراجع است، و اصول محاکمۀ شان موافق نظامنامه مخصوصه حل و فصل می گردد، و

د ځان د وزیرانو چه له سر کاری کارونه وتلی وی، په شان دنور رعیت، محکمو د عدلیه ته به ورځی.

څلور دیرشمه ماده

هغه وزیر چه دیوان عالی، له خوا تر تهمت لاندی راشی تر هغه پوری چه نتیجه د محاکمی او خلاصیدل د هغو معلومیږی، له کارو د وزارت نه به معطل پاته کیږی.

پنځه دیرشمه ماده

حساب او اندازه د وزیرانو - جوړیده د دائرو او وظیفی د هغو په نظامنامه د تشکیلات اساسی کنبی بنکاره دی.

دیگر دعاوی شخصیة وزراً که خارج وظیفه ماموریت شان باشد مانند سائرا عایا به محاکم عدلیه مراجعت می نمایند.

ماده سی و چهارم

وزیری که از طرف دیوان عالی تحت اتهام آید الی نتیجه محاکمه و برائت او شان از وظیفه وزارت معطل میمانند.

ماده سی و پنجم

تعداد وزارت و تشکیلات دوائر و وظایف شان در نظامنامه تشکیلات اساسیه توضیح یافته است.

مامورین

شپږ دیرشمه ماده

عام مامورین، کارداران، سم له هغه قاعد و سره چه په خاصو نظامنامو کنبی بیان شوی دی، په هغه کارو کنبی چه ور او مناسب له هر چاسره

مامورین

ماده سی و ششم

بالعموم مامورین مطابق موادی که در نظامات مخصوصاً ایضاح گردیده بماموریت هایی که ایق و مناسب باشند تعیین کرده

می‌شوند، و هیچ یک از مامورین تازمانیکه از وظیفه خود مستعفی نه شوند، و یا از سوء رفتار شان موجب عزل نگردید، و یا از طرف دولت بنا بر یک امر ضروری لازم تبدیل و موقوفی نباشند اصلاً عزل و موقوف نمی‌شوند، و مامورینی که حسن سلوک و استقامت خدمت خود را ابراز نمایند اسحقاق ترقی رتبه و ماموریت و مستمری را دارند.

ماده سی و هفتم

وظایف مامورین در نظامات مخصوصه تعیین تفریق گردیده هر مامور موافق نظامنامه های مخصوص از وظایف مؤظفه اش مسؤل شناخته می‌شود.

ماده سی و هشتم

همه مامورین علی المراتب در اطاعت امر مافوق شان موافق نظامات دولت مکلف و مؤظف

تعیین وی، او درول کپری او هیخ یو له کار دارانو خخه تر هغه پوری چه له وظیفی خپلی نه خلاصنه ونه غواپی، یا له بد رفتاری ددوی نه لایق د معزولیدو ونه شی، یا د دولت له لوری په سبب د یو ضروری کار مناسب د بدلیدو موقوفید و نه وی، بالکل نه معزول او نه موقوفیپری هغه مامورین چه بنه والی د گذران او سم والی د خپل خدمت معلوم او خرگند کپی حق د لوړوالی د مرتبی او دکارداری او د مستمری تنخاه لری.

اوه دیرشمه ماده

د کاردارانو وظیفی د کار داری په خاصو نظامنو کبسی بیل بیل بنکاره شویدی هر کار دار سم له خاصو نظامنامو سره له خپلو خدمتو خخه پښتیدل کپری.

اته دیرشمه ماده

پول مامورین په مرتبو درجوخپلوسره په فرمان منلود لوی آمرخپل کبسی سم له نظامنامو د دولت

هستند و اگر از طرف
آمر مافوق آنها در اجرای
کدام امر خلاف نظامات دولت
اصرار شود، مامورین ما
تحت شان به مرکز وزارت
اطلاع نمایند، و هر گاه بدون
اطلاع مرکز او امر خلاف قانون را
اجرا کنند، آنها نیز مسؤل شناخته
می شوند.

سره مکلف او مؤظف دی - که د هغو
د پورته امر له خوا، په اجرا کولو د
کوم کار کښی، خلاف له نظامنامو د
دولت نه، امر او تاکید وشي، لاندی-
کار داران د هغو، د مرکز وزارت ته د
خبر دور کړی که بی خبر ورکولو
مرکز ته هغه کارونه خلاف له قانونه ئی
اجرا کړل دوی، هم مسؤل او جواب
ده دی.

مجلس مشاوره

و

شورای دولت

ماده سی و نهم

در مرکز دارالسلطنه یک هیئت
شورای دولت و در نائب الحکمه
کی و حکومتی های اعلی و
حکومتی های درجه اول و دوم
وسوم و علاقه داری یک یک
مجلس مشوره موجود است.

مجلسونه د مشوری

او

شوری د دولت

نه دیرشمه ماده

په مرکز د پایتخت کښی یو هیئت د
شورای دولت او په نائب الحکومگیو
کښی او په اعلی لویه اوله دویمه،
دریمه درجه حکومتو کښی او په
علاقه داریو کښی یو یو مجلس د
مشوری موجود ده.

خلو پښتمه ماده**ماده چهلهم**

اعضاء د مجلسو د مشورې او شورای دولت جوړ شوی دی له طبعیه اعضاء او له منتخبه اعضاء څخه.

اعضاء مجالس مشاوره و شورای دولت از اعضای طبعیه و اعضای منتخبه مرکب می باشند.

یو څلو پښتمه ماده**ماده چهل و یکم**

طبعیه اعضاء د مجلس د مشورې له هغه مامورنیو څخه درېږی، چه په "نظامنامه د تشکیلات اساسیه کښی بیان شوی دی - او طبعیه اعضاء د شورای دولت برابر په شمار د اعضای منتخبه د شورای دولت په خپله له خوا د اعلیحضرت نه تعیین او غوره کیرې او ټول اعضای منتخبه د رعیت له طرفه معین او مقررېږی - په باب د صورت د انتخاب د دوی کښی ځان ځان ته قاعدی په نظامنامه د تشکیلات اساسی کښی موجودی دی.

اعضای طبعیه مجالس مشاوره از مامورین که در نظامنامه تشکیلات اساسیه توضیح یافته تشکیل، و اعضای طبعیه شورای دولت بالمساوی تعداد اعضای منتخبه شورای راساً از طرف قرین الشرف اعلیحضرت همایونی منتخب و تعیین کرده می شوند، اعضای منتخبه تماماً از طرف اهالی معین و مقرر می شوند، در باب صورت انتخاب آنها در نظامنامه تشکیلات اساسی مواد جداگانه موجود است.

دوه څلو پښتمه ماده**ماده چهل و دوهم**

مجلسونه د مشورې او د شورای دولت زیات پر هغه وظیفو

مجالس مشاوره شورای دولت علاوه بر وظایفی که در

چه په نظامنامه د تشکيلات اساسی کښی
 ښودلی شویدی دالاندي کارونه هم
 له وظيفو ددوی څخه دی:

الف: د کسب او کار سوداگری،
 کرنه، معارف ترقی و لوړ والی د پاره
 هر څه تکلیفونه رېږونه چه مناسب
 وویښي دولت ته به ئی وړاندي کوی.

ب: په خصوص د مالیو، محصولو او
 نورو معاملو د حکومت کښی که
 مخالف له قاعدی د نظامنامو وویښی
 په نیت د جوړښت د داسی شان
 کارو، حکومت ته عرض او داد
 کولای سی.

ج: که په هغو حقو کښی د رعیت
 چه سم له دی نظامنامی سره ورکړی
 شوی دی، له یو خوا څخه خلل و
 خرابی وویښی، صلاحیت د عرض او
 حق د غوررسی و حکومت ته لری.

نظامنامه تشکيلات اساسی نشان
 داده شد به وظایف ذیل مؤظف
 هستند:

الف: - برای ترقی صناعات،
 تجارت، زراعت، معارف همه
 تکالیفی که لازم به بیند به دولت
 عرض می نمایند.

ب: - در خصوص مالیات و
 محصولات و دیگر معاملات
 حکومت اگر مخالف اصول نظامات
 معاینه نمایند المقصد اصلاح اینچنین
 امور بحکومت عرض الحاح نموده
 می توانند.

ج: - اگر در حقوقیکه موافق این
 نظامنامه برای اهالی داده شده از
 یک طرف اخلاص و اضاعه ملاحظ
 کنند در نزد حکومت صلاحیت
 عرض و استغاثه را دارند.

دري څلورېنتمه ماده

هغه فقري چه مجلس د مشوری د
 ولایات او د نورو ځایو، حضور ته د

ماده چهل و سوم

فقراتی کی که مجالس
 مشاوره ولایات و محالات

بعضور نائب الحکومه ها و حکام عرض و تقدیم می نمایند، آنچه به اندازه اختیارات نائب الحکومه و حکام باشد خودشان اجرا و مافوق آنرا بوزارت متعلقه همان شعبه ارجاع میدارند، از وزارت بنوبه اش اگر لازم اجرا باشد اجرا نموده و الابر وفق ماده. (۳۰) تعمیم می نمایند و اگر مسئله مواد قانونیه باشد، بموجب قاعده (۴۶) این نظامنامه پردازند.

ماده چهل و چهارم

در فقراتی که از مجالس مشاوره برای نائب الحکومه و حکام محلی عرض می شود و از جانب آنها الی یک ماه نتیجه به جواب برای شان ظاهر نشود، مجالس مشاوره صلاحیت دارند که به شورای دولت عرض حوایج خود را نمایند.

نائب الحکومه او د حاکمانو عرض او وړاندی کوی - هغه چه په اندازه د اختیار او واک د نائب الحکومه او د حاکمانو سره وی، دوی ئی پخپله اجرا کوی او تر واک نه پور ته به هغه وزارت لیری چه دافقره دی پوری تعلق لری، هغه وزارت به لازم الاجراء کوی - او که لازم الاجراء نه وی سم له (۳۰) او که قانونی کاروی سم له (۴۶) قاعدی سره ددی نظامنامی کار کوی.

خلور خلویبنتمه

هغه فقری چه مجلسو د مشوری نه، نائب الحکومه گان او د محلی حاکمانو ته عرض او وړاندی کیری د نائب الحکومه گانو او حاکمانو له خوا نتیجه او جواب د هغه مجلس د مشوری ته تر یوی میاشتی بنکاره نه شی، مجلسونه د مشوری عرض د حاجتونو خپل شورای دولت ته کولای شی.

پنځه څلویښتمه ماده

هغه فقري چه مجلسونه د مشوري ئي شکایتاً شورای دولت ته وليکي شورای دولت به خپل فکر په دغه باب کښي وليکي او هغه وزارت ته به خبر ورکوي، چه داسي فقري ئي په تعلق کښي وي که په اجراء د هغي کښي د وزارت له خوا اخندا و معطلی سي، شورا دولت هغه فقره حضورد اعليحضرت ته وړاندي کولای سي.

شپږ څلویښتمه ماده

نظامنامي د حکومت، د شورای دولت له خوا په غور سره جوړ، او مجلس وزراء ته وړاندي کيږي پس له تصويب و قبلیدو د مجلس وزراء او منظوري د اعليحضرت نه په ځای د اجرا وچلول کښي ايښودل کيږي.

اوو څلویښتمه ماده

زياد په هغه اعضای طبيعیه باندي چه همیشه په شورای دولت کښي وي د

ماده چهل و پنجم

شورای دولت فقراتي را که مجالس مشاوره شکایتاً مي نویسنند، رای خود را در آن باب نوشته به وزارت متعلقه همان فقره اطلاع مي دهد، اگر در اجرای آن از طرف وزارت معطلی واقع شود، شورای دولت آن فقره را تقدیم حضور همایونی می تواند.

ماده چهل و ششم

نظامات دولت از طرف شورای دولت تدقیق گردیده به مجلس وزرا تقدیم می شود، و بعد تصویب مجلس وزراً و منظوری حضور شاهانه در موقع اجرا میدرايد.

ماده چهل و هفتم

علاوه بر اعضای طبيعیه دايمي شورای دولت مامورين ملكي از

نائب الحكومه الی حکام اعلی و از منصبدران عسکری تا لوامشر که از ماموریت سبکدوش شده باشند، به استثنای اشخاصی که در تحت محاکمه بیاندر جمله اعضای طبیعی شورای دولت موقتاً الی تعیین ماموریت شان داخل شده می‌توانند.

ماده چهل و هشتم

بودجه سالانه را که بوزارت مالیه تنظیم و ترتیب می‌شود، مطابق نظامنامه بودجه عمومی به شورای دولت تدقیق می‌نمایند.

ماده چهل نهم

مقاولات و تعهدات که با اجانب می‌شود از طرف شورای دولت مذاکره و تدقیق می‌گردد.

ملکی کارداران له نائب الحكومه به اعلی حاکمانو پوری - او له لښکری منصبدارانو تر لوامشر پوری چه له کارداری څخه خلاصوی او تر محاکمی لاندی نه وی راغلی په جمله د اعضای طبیعی د شورای دولت کښی تر وقت د معلومیدو د خپلی کارداری د دوی نه وتای سی.

اته څلورېنتمه ماده

د هرکال بودجه چه په وزارت مالیه کښی جوړېږی، سم له عمومی نظامنامی د بودجی شورای دولت کښی په نظر د غور سره کتله کېږی.

نه څلورېنتمه ماده

د خبری او عهد نامی او قرار دادونه چه بیگانه و سره کېږی د شورای دولت له خوا مذاکره او نظر د غور به کېږی.

محکمی

پنځوسمه ماده

په عدلیه محکمو کښی هر راز دعوی بڼکاره جاری کیری یو څه دعوی چه په خاصه نظامنامه د محکمو کښی ښودلی شویدی د هغو فکرو دعوی، قاضی په پته سره اجراء کوی.

یو پنځوسمه ماده

په مخ د محکمو کښی هر څوک لپاره د ساتنه د خپل حق ټولی شرعی واسطی او خبری، وړاندی کولای سی.

دوه پنځوسمه ماده

محکمی عدلیه په لیدل او خلاصه ول د دعوی کښی چه په وظیفه د دوی کښی وی ځنډ او معطلی کولای نه سی.

دری پنځوسمه ماده

ټول محکمی له هر راز مداخلت او خود غرضی څخه خلاصی دی.

محاکم

ماده پنجاهم

در محاکم عدلیه هر نوع محاکمات بطور علنی اجرا می شود، بعضی فقراتی که در نظامنامه مخصوصه محاکم نشان داده شده محاکمه آنرا قاضی بطور خفیه اجرا کرده می تواند.

ماده پنجاه و یکم

در حضور محاکم هر کس برای محافظه حقوق خود همه و سائط مشروعه را پیش نهاد نموده می تواند.

ماده پنجاه و دوهم

محاکم عدلیه در رویت و فیصله دعاوی که داخل وظیفه شان باشد، تعطیل و ممانعه کرده نمی تواند.

ماده پنجاه و سوم

همه محاکم از هر گونه مداخلت آزاد هستند.

خلور پنخوسمه ماده

رازونه او درجی د محکمو واک او اختیار د دوی، په نظامنامه د تشکیلات اساسی کښی روښانه بیان شوی دی.

پنځه پنخوسمه ماده

هیڅ څوک غیر له محکمو د عدلیه نه چه د حکومت له خوا مقرر دی، هیڅ محکمه لپاره دخلاصولو د بعضی خاصو فقرو و جوړه ولای نه شی.

ماده پنجاه و چهارم

صنوف و درجات محاکم و صلاحیت شان به نظامنامه تشکیلات اساسی ایضاح یافته است.

ماده پنجاه و پنجم

هیچکس خارج محاکم عدلیه برای فیصله بعضی فقرات مخصوصه یک محکمه فوق العاده تشکیل داده نمی تواند.

دیوان عالی**شپږ پنخوسمه ماده**

دیوان عالی خاص له پاره د محاکمی د وزراء د دولت، په وقت د ضرورت د څه وقت له مخی جوړیږی او پس له پوره کولو د هغه کار چه ورسپارلی شویده فسخ و وړانیږی.

اوو پنخوسمه ماده

راز د جوړولو د دیوان عالی او

دیوان عالی**ماده پنجاه و ششم**

دیوان عالی خاص برای محاکمه وزرای دولت عندالاقضاء موقتاً تشکیل می یابد، و بعد ایفا و سرانجام نمودن کاری که به او سپرده شده فسخ می شود.

ماده پنجاه و هفتم

طرز تشکیل دیوان عالی و اصول

محاكمه در آن مطابق نظامنامه
مخصوص آن اجرا
می شود.

قاعدی د محاکمی دهغه له خپلی
خاصی نظامنامی سره سم جاری
کیږی.

امور مالیه

ماده پنجاه و هشتم

همه محصولات دولت مطابق قانون
مخصوص آن اخذ کرده می شود.

ماده پنجاه و نهم

هر سال برای واردات و مصارفات
دولت یک بودجه تنظیم کرده
می شود و این بودجه
برای واردات و مصارفات دولت
اساس بوده همه واردات و مصارف
از روی آن اخذ و صرف می شود.

ماده شصت ام

بعد از تطبیق و اجرای بودجه
سالانه یک محاسبه قطعیه تنظیم
کرده می شود، و این محاسبه قطعیه
مقدار حقیقی واردات و صرفیات
این سال را حاوی می باشد.

د مالیئی کارونه

اته پنخوسمه ماده

ټول محصولونه د دولت سم له
خاص قانون خپل سره آخسته کیږی.

نه پنخوسمه ماده

هر کال له پاره د دخل او خرڅ د
دولت یوه بودجه جوړیږی او دا
بودجه په اساس و دستور العمل وی
له پاره د دخلو او خرڅو د دولت،
ټول دخلونه او خرڅونه د دی له
مخی آخسته، او په خرڅ رسول کیږی.

شپیتمه ماده

پس له جاری کیدلو د سالانه بودجی
او تمامید لود کال یو قطعیه حساب
به جوړیږی، چه دا قطعیه حساب به
د دخل او خرڅ صحیح اندازه ددی
تیر کال بڼکاره کوی.

یوشپیتمه ماده

لپاره د تحقیق وغور (ددی خبری چه آیا دخلونه او خرخونه د دولت به رښتیا سم له نظامنامی د بودجی سره شوی دی او که نه؟) یو دفتر د سنجش جوړپړی - دیوان سنجش دپاره خاصه نظامنامه سته.

دوه شپیتمه ماده

له پاره د جوړولو د محاسبه قطعیه او دپاره د جوړولو د بودجی او صورت د تطبیق و برابره ول او چلولو د هغی خاصه نظامنامه سته.

ماده شصت و یکم

برای تحقیق و تدقیق اینکه (آیا واردات و مصارفات دولت حقیقتاً موافق نظامنامه بودجه ایفا گردیده است یا نه؟) یک دیوان سنجش تشکیل می یابد (در خصوص دیوان سنجش نظامنامه مخصوص موجود است).

ماده شصت و دوهم

برای تنظیم محاسبه قطعیه و برای تنظیم بودجه و صورت تطبیق و اجرای آن نظامنامه مخصوصه موجود است.

د ولایاتو اداره**دری شپیتمه ماده**

د ولایاتو اداره له دری قاعدو اساسی څخه بناو جوړده: زیاد والی داختر، بیلوالی دوظیفی اوکار، معلومیدل دمسؤولیت و بازخواست بناپر دا قاعدو سره چه ذکر شوی وظیفی وکارونه د ولایتو

اداره ولایات**ماده شصت و سوم**

اصول اداره ولایات بر سه قاعده اساسیه مبنی است:
 ۱- توسیع ماذونیت، ۲- تفریق وظایف، ۳- تعیین مسولیت بناپر قواعد مذکور همه وظایف مامورین ولایات مطابق نظامات

د کاردارانو سم له جوړې شوی نظامنامو سره معلومی او بیلې شوی دی واک و اختیار داری د نورو کاردارانو هم له نظامنامو خاصو سره محدود و ښکاره شوی دی هر مامور په وظیفو خپلو کښې په درجه سره، هغه مامورته چه په مرتبه کښې له ده نه پورته وی، جواب ده وی.

څلور شپېتمه ماده

په ولایتو کښې د هر وزارت له خوانه بیل بیل کار داران مقرر دی، رعیت به له پاره د اجرا د کار او خلاصول د حاجتو خپل اول دهمغې شعبي مامور ته ورځی چه دا کار، ورپوری تعلق لری.

پنځه شپېتمه ماده

که چلول او اجرا د کار د رعیت په مامورانو ونسی یا په حق د دوی کښې مامورین خلاف له نظامنامونه رفتار وکړی دوی په سبب دمعتلی

موضوعه تعیین و تفریق کرده شده است، و اختیارات مامورین نیز بر طبق نظامات مخصوصه محدود است، و هر مامور در وظایف خود علی المراتب نزد و مافوقش مسئول شناخته می شود.

ماده شصت و چهارم

در ولایات از هر شعبه وزارت مامورین جداگانه مقرر هستند، افراد اهالی برای اجرای کار و انجام حوائج خود ابتداء به مامورین شـعـبـات مراجعت نمایند.

ماده شصت و پنجم

اگر برای کار اهالی به ماموریتها نه شود، و یا در باره آنها مامورین خلاف نظامات دولت رفتار نمایند،

افراد اهالی از تعطیل کار و سوء رفتار آنها نزد امر مافوق شان و عندالاقترضاً نزد نایب الحکومه ها و حکام اعلی عرض و استغاثه کرده می توانند.

ماده شصت و ششم

تشکیل دوائر بلدیة و وظایف آن در نظامنامه مخصوص توضیح یافته است.

ماده شصت و هفتم

هر گاه در یک حصه مملکت آثار عصیان و بغاوت که مخل امنیت عمومی باشد حس کرده شود، دولت اعلان حکومت عسکریه می نماید، و اداره عسکریه تشکیل می یابد.

مواد متفرقه

ماده شصت و هشتم

برای تبعه افغانستان درجه ابتدائی و یا تحصیل معارف حتمی و مجبور

او خنپه ولو دکار او بد رفتاری د کار دارانو پورته کار دارته د عرض و کپی او که دوی نه اورید و نایب الحکومه او اعلی حاکمانو ته عرض او داد کولای سی.

شپړشپيتمه ماده

تشکیل او جوړول د دائرو د بلدیة او وظيفی دهغو په خاصو نظامنامو کښی روښانه بیان شویدی.

اوو شپيتمه ماده

هر کله چه په یو کوبڼه د ملک کښی علامی دسرکشی او د یاغی والی چه عمومی امنیت ته خلل رسوی ښکاره شی دولت د لښکری حکومت اعلان کوی او لښکری اداره جوړ وی.

متفرقه قاعدی

اته شپيتمه ماده

رعیت او تابعان د افغانستان ته زده کول د ابتدائی درجی د علم لازم او

ضرور دی. درجی او بناخونه د تعلیم په یوه خاصه نظامنامه کښی بنکاره دی چه موافق او سم له هغی سره زده کیری.

نه شپيتمه ماده

هیڅ ماده او قاعده ددی اساسی نظامنامی په هیڅ سبب او په هیڅ شان سره نه معطلیری او نه ئی حکم د چلولو ساقطیری.

اوپاومه ماده

په سبب د ضرورت او لازم والی که کومه قاعده ددی اساسی نظامنامه اړول او بدلول وغواړی پس له فکرو د دوه له دروبرخی ځنی د اعضاء د شورای دولت. او تصویب او پسندول دعالی مجلس وزراء حضور د اعلیحضرت ته وړاندی کیری. پس له منظوری د حضوره اړول او بدلول د هغی ممکن دی.

یواوپاومه ماده

که شرح او ترجمه او بنکاره بیان

است، درجات تفرعات آن بیک نظامنامه مخصوص تعیین یافته که بر طبق آن معمول می شود.

ماده شصت و نهم

یک ماده این نظامنامه اساسی به هیچ سبب و حیثیت تعطیل و یا حکم اجرایی آن ساقط نمی شود.

ماده هفتادم

بنابر ایجاب اگر از مواد مندرجه این نظامنامه اساسیه لزوم تغییر و تبدیل شود، بعد آرای ثلث آن اعضای شورای دولت و تصویب مجلس عالی وزراً بحضور اشرف همایونی عرض می شود، و بعد منظوری حضور شاهانه تغییر و تبدیل آن ممکن است.

ماده هفتاد و یکم

تشریح و تفسیر یک

کول دیوی مادی ددی اساسی نظامنامی یاد نورو نظامنامو د دولت لازم او ضرور ولیده سی شورای دولت ته لیرل کیږی پس له صحیح کول او بنکاره بیانولو د شورای دولت او خوښولود عالی مجلس وزراء چاپ شوی نشر او خپور کیږی.

دوه او یارمه ماده

په وقت که جوړولو د نظامنامو کښی معاملی دخلقو مقتضیات، خواهشات د زمانی خصوصاً حکمونه د شرع شریفی په خورا ښه تحقیق سره کاته کیږی.

دري او یارمه ماده

ساتنه ده کاغذ ویوله حقو اوسیدونکو د وطن شخه دی، محصولی مکاتیب وخطونه دخلکو چه پوسته کښی ورکول کیږی تر خو چه یوی محکمی له خوانه حکم د گڼه ونسی په هیڅ پوسته خانه او نورو خایو کښی نه لوستل کیږی . همغسی سر

ماده این نظامنامه اساسی و دیگر نظامات دولت اګر لزوم دیده شود، بشورای دولت حواله گردیده، بعد تصحیح و توضیح شورای دولت، و تصویب مجلس عالی وزراً طبع نشر می شود.

ماده هفتاد و دوهم

در بین تنظیم نظامات اهالی و مقتضیات مان مخصوصاً احکام شرعیه به نظر وقت گرفته می شود.

ماده هفتاد و سوم

مصونیت مکاتیب یکی از حقوق اهالی است و همه مکاتیب و مراسلات محصولی اهالی که تودیع پوسته می شود، تا از طرف یک محکمه جواز تخسس نشود، و هیچ پوسته خانه و دیگر جا باز کرده نمی شود و همچنان

تړلی هغه چاته چه لیکلی شوی دی سپارل کیږی.

مادي ددي اساسی نظامنامي له اوله تر اخره پوری یو ځلی په (۱۰) دحوت ۱۳۰۱ لویه جرگه کښی دسمت مشرقی په اتفاق د فکرو د دولت د وزیرانو اود ټولو ملتی وکیلانو له پاره د اساسي دلوړ دولت د افغانستان قبول او خوبنه شوی دی- او اته سوه دوه اويا کسه غټان دمرکی په سم والی او صحت ددی مهرونه او دستخطونه کړی دی او بیا په ستر مجلس کښی د لویه جرگی چه په میاشت کښی د سرطان ۱۳۰۳ په پغمان کښی جوړ شوی وه، له تصویب اوخوښوالی د ټولو علما سادات شیخان وکیلان غټان د کل افغانستان نه وتلی دی. په شمیرلو ددی له جملی دنظامنامو د دولت او په اجرا کولو د حکمو د قاعدو ددی باندي حکم ورکوم.

به مرسل الیه سپرده می شود.

مواد این نظامنامه اساسی که به اتفاق آراء وزرای دولت و تمامی وکلای ملت در مجلس ۱۰ حوت ۱۳۰۱ لویسه جرگه سمت مشرقی برای اساس دولت علیه افغانستان تصویب یافته، وهشتصد وهفتادودو نفر اعیان مجلس مذکور در موفقیت آن مهر و امضاء کرده اند و نیز در مجلس معظم لویه جرگه که بمه ماه سرطان ۱۳۰۳ در پغمان از علما و سادات و مشایخ و وکلا و رؤسای تمام مملکت افغانستان تشکیل یافته تصویب گردیده ادخال آنرا در جمله نظامات دولت و اجرای احکام موادش را امر وارده می کنم.

اصول اساسی دولت علیه افغانستان

دوره محمد نادرشاه

(۸عقرب ۱۳۱۰ شمسی)

بسم الله الرحمن الرحيم

اساسی اصول

د لور دولت د افغانستان

کلیه اصول

لومړی اصل

دین د افغانستان، پاک دین د اسلام، او رسمی او عمومي مذهب ئی پاک مذهب د حنفي (رح) دی باید دی چه پادشاه د افغانستان په همدی مذهب وی، اهل د نورو دینو چه غیر له اسلامه په افغانستان کښې سته دی لکه هندوان او یهودیان که چیری عمومی آرامی او لازمی احتراماتو ته خلل او و یچار و نه رسوی هم تر ساتنی لاندی نیول کیږی.

دویم اصل

لور دولت افغانستان په اداره کولو د دننی او د باندنی کرو خپلو کښی پوره استقلال او خپل واکي لری، او ټول ځایونه او ټکران ددی وطن تر حکم او پاک اراده د خپل پادشاه

بسم الله الرحمن الرحيم

اصول اساسی

دولت علیه افغانستان

اصول کلیه

اصل اول

دین افغانستان دین مقدس اسلام و مذهب رسمی و عمومی آن مذهب منیف حنفي (رح) است، پادشاه افغانستان باید دارای این مذهب باشد دیگر ادیان مثل اهل هند و یهودی که در افغانستان هستند، بشرطی که آسایش و آداب عمومی را اخلال نکنند، نیز به تحت تأمین گرفته می شوند.

اصل دوم

دولت علیه افغانستان اداره امور داخله و خارجه خود را با استقلال تامه حائز بوده همه محلات و قطعات مملکت بزیر امر و اراده سنیهملوکانه به صورت یکجود

واحدتشکیل می یابد و به هیچ حیثیت در اجزای مملکت تفریق کمرده نمی شود.

اصل سوم

پایتخت افغانستان شهر کابل است و تمام اهالی مملکت به نظر حکومت مساوی هستند که هیچ امتیازی اهالی شهر کابل نسبت ب دیگر شهرها و قصبات مملکت محروسه افغانیه ندارند.

اصل چهارم

بیرق رسمی افغانستان دارای الوان سیاه و سرخ سبز و دروسط آن خوشه گندم و محراب و منبر می باشد.

حقوق پادشاه

اصل پنجم

بنا بر تقدیر فداکاری و خدماتیکه اعلیحضرت غازی (محمد نادر شاه افغان) در راه استقلال و نجات وطن افغانستان و برا انداختن بنیان ظلم و

لانندی بصورت دیوه وجود کی تشکیل کیپی او په هیخ شان په علاقه ددی وطن کبسی تفریق او جلاوالی نکیری.

دریم اصل

د افغانستان پایتخت د کابل شهر دی اوسترکه د حکومت پول رعیت د افغانستان ته په یوه کتنه کوری چه د کابل او د نورو بنهر ورعیتو په منخ کبسی هیخ فرق او جلاوالی نشته.

خلورم اصل

رسمی بیرق د افغانستان تور ، سور، شین رنگ لری او په منخ کبسی به ئی وړی د غنمو او محراب او منبر وی.

حقونه د پادشاه

پنجم اصل

لپاره د قدر کولو د هغو لویو لویو خدمتو او فدا کریو چه اعلیحضرت غازی پښتون محمد نادر شاه په لار د استقلال او خلاص والی د وطن د

استبداد ابراز فرموده اند ملت افغانستان عموماً ذات شاهانه شانرا پادشاه صحیح و لائق مملکت خود شناخته و با نهایت تقدیر و احترام تعهداً پذیرفته و می‌پذیرند و ذات همایونی در حین جلوس بر تخت سلطنت مستقره افغانیه بالمواجهه عموم و کلاو اشراف اهالی افغانستان تعهد نموده اند که مطابق اوامر مفتی بهای شرع شریف نبوی (ص) و مذهب حنفی (رح) و اصول اساسی مملکت اجرای او امر حکومت شاهانه خود را فرموده محافظت و رعایه استقلال افغانستان را مهمترین وظائف خود دانسته بملت و وطن صداقت نموده از تعمیل شرایط فوق مخالفت نمایند بناً علیه ملت نجیبه افغانستان متعهد می‌شوند که سلطنت افغانستان بخاندان این پادشاه ترقیخواه مملکت بانتخاب

افغانستان او ایستل د بیخ ظلم او د استبداد بنکاره کړی دی ټول ملت د افغانستان ذات شاهانه دده صحیح او لایق پادشاه د خپل د مملکت پیژنی او په ډیر قدر او عزت سره ئی تعهداً قبولی او ذات همایونی ده په وقت د کښینستو پر تخت د مستقل پادشاهی د پښتنو پر مخ د ټولو وکیلانو او مشرانو د ملت ذمه دار سوی دی چه سم له مفتی حکمونو د شرع شریف نبوی (ص) او پاک مذهب د حنفی (رح) او له دی اصول اساسی د مملکت سره به اجرا د خپل پادشاهی د حکمو کوی اوساتنه او رعایت د استقلال د افغانستان به خپله لویه وظیفه گڼی او صداقت له پاره د ملت او د وطن خپل به کوی او د دی شرایطو څخه چه بیان شول مخالفت به نه کوی لدی سببه پاک ملت د افغانستان ذمه بر دار کیږی چه سلطنت او پادشاهی د افغانستان ددی ترقی خواه پادشاه د مملکت نه په

اعلیحضرت پادشاهی و
اهالی ملت افغانستان انتقال
می کند.

تبصره:

خاندان عبارت است از اولاد
ذکور کبیر و برادر.

اصل ششم

پادشاه افغانستان باید
قبل از جلوس بر تخت سلطنت
عهد نامه ذیل را به مقام شورای ملی
بحضور و کلاء اظهار
و امضاء نماید.

"به خدای عظیم و قرآن کریم عهد
میکنم که در اعمال و افعال خود
خداوند جل شانہ را حاضر و ناظر
دانسته بحفاظت دین مبین اسلام و
استقلال افغانستان و حفظ حقوق
ملت و حراست و ترقی و سعادت
وطن باساس شرع مبین محمدی
صلی الله علیه وسلم و مقررات
اصول اساسی مملکت سلطنت نمایم
و به برکت روحانیت مقدس اولیای

انتخاب او خو نبول د پادشاه اود
ملت د افغانستان په نقل اوور کوله
کیږی.

تبصره:

خاندان عبارت دی له نارینه زامنو چه
لوی وی اوله ورور څخه

شپږم اصل

پادشاه دافغانستان باید دی چه پخوا
له کبینستو پر تخت دپادشاهی
باندی دا لاندی عهد نامه په مقام
د شورای ملی کبسی پحضور د
وکیانو اظهار او دستخط کړی.

"په لوی خدای او قرآن کریم باندی
عهد کوم چه په اعمال او افعال خپلو
کبسی خدای جل جلاله حاضر او
ناظر گنیم او په ساتنه د دین مبین د
اسلام او استقلال د افغانستان او
ساتنه دحقوق دملت او ساتل دد وی
او ترقی او سعادت د وطن په اساس
د شرع شریف محمدی (ص) او په
مقررات د اصول د اساسی د مملکت
به سلطنت کوم او له برکت د پاک

روحانیت د اولیای کرام (رض) به
ځانته مدد غواړم".

اووم اصل

په خطبو کښې د پادشاه نوم لوستل،
وهل دسکې په نامه د پادشاه تعیین او
معلومول د درجاوود منصبو ورکول
د نشانو درول د صدر اعظم،
منظورول د وزیرانو، معزولول او بد
لول دد وی تصدیق او دستخط کول
د غوره شوی اصولاتو د شورای ملی
اعلان او حکم کول او اجرا او
ساتنی ددوی ساتل او جاری کول د
شرعی او اصولی حکمونو قوماندانی
او مشروالی د ټول لښکر د افغانستان
اعلان د جنگ او ټرل د صلحی او
ټولو عهد نامو بنخبل او کمه ول د
تعزیری مجازات سم له شرع شریف
سره د لویو حقونو د پادشاهی څخه
شمیرل کیږی.

اتم اصل

د پادشاهی د خرڅ مبلغ باید دی چه
په بودجه د مملکت کښې معلومداره

کرام (رض) برای خود استمداد
می نمایم".

اصل هفتم

درخطبه ها ذکر نام پادشاهی و
ضرب سکه بنام پادشاه تعیین رتب و
مناصب اعطای نشان،
تعیین صدر اعظم، منظوری
وزراً عزل و تبدیل شان، تصدیق
اصولات مصوبه شورای ملی اعلان
مرعیت و محافظت آنها حفاظت و
اجرای احکام شرعیه و اصولیه
قوماندانی عموم قوای
عسکری افغانستان و اعلان
حرب و عقد مصالحه و علی
العموم معاهدات عفو
و تخفیف مجازات تعزیری
مطابق شرع شریف از
حقوق جلیله پادشاهی شمرده
می شوند.

اصل هشتم

پول مصارفات پادشاهی
باید در بودجه مملکتی معین

وی.

باشد.

عام حقونه د رعیت د افغانستان**نهم اصل**

هر څه نفری چه په ملک د افغانستان کښی وی په هر دین او مذهب چه دی تابعان او رعیت د افغانستان بلل کیږی صفت د تابع والی او رعیتی د افغانستان سم له اصولنامې د تابعیت سره ورکول یا آخستل کیږی.

لسم اصل

ټول رعیت د افغانستان په امور و دینی او مذهبی او سیاسی اصولاتو د متبوعه دولت خپل سره مکلف او مقید دی، او پررواحقونو د خپلو خاوندان د آزادی دی.

یوولسم اصل

خپلواکی او آزادی د هر سړی له هره قسمه خلله او مداخلی څخه ساتلی ده هیچ څوک بی له شرعی حکمه او مقرری اصولنامو نه بندی او نه جزا ورکوله کیږی.

حقوق عمومیه تبعه افغانستان**اصل نهم**

همه افراد یکه در مملکت افغانستان می باشند بلا تفریق دینی و مذهبی تبعه افغانستان گفته می شود. صفت تابعیت افغانیه مطابق اصولنامه تابعیت استحصال با اضعه می شود.

اصل دهم

کافه تبعه افغانستان در امور دینی و مذهبی و اصولات سیاسی دولت متبوعه خود مکلف و مقید بوده آزادی حقوق مشروع خود را مالک هستند.

اصل یازدهم

حریت شخصیه از هر گونه تعرض مصون است هیچکس بدون امر شرعی و اصولنامه های موضوعه توقیف و مجازات نمی شود.

په افغانستان کېنې اصول د بندیکړی یو قلم موقوف او منع دی هیڅ نر او ښځه هیچ څوک په قسم د بندیکړی نسی خدمت گار کولای.

دولسم اصل

رعیت د افغانستان سوداگری کسبو نه کېنتو نه سم له مقرر واصلو سره کولای سی.

دیارلسم اصل

ټوله رعیت د افغانستان په منځ در وښانه شریعت او مقرر اصولود دولت په خپلو حقوقواو وظیفو کېنې د مملکت یورنگه دی.

څوارلسم اصل

عام رعیت د افغانستان په قدر د خپل قابلیت او کار کېنې او لیاقت سره په اندازه د احتیاج د دولت استخدام کېږی.

پنځه لسم اصل

په افغانستان کېنې د هر څوک ملک او مال ساتلی او په امن دی، که یوه مخکه په لحاظ دیوی عمومی نفعی د

در افغانستان اصول اسارت ممنوع است از زن و مرد هیچکس دیگرى را بطور اسارت استخدام کرده نمی تواند.

اصل دوازدهم

تبعه افغانستان در امور تجارت، صنعت زراعت در داخل اصولات موضوعه آزاد اند.

اصل سیزدهم

کافه تبعه افغانستان بحضور شریعت غرا و اصولات موضوعه دولت در حقوق وظائف مملکت حق مساوات دارند.

اصل چهاردهم

عموم تبعه افغانستان نظر به قابلیت و اهلیت بقدر ضرورت حکومت استخدام می شوند.

اصل پانزدهم

در افغانستان مال و ملک هر شخص در امن می باشد اگر یک ملکی به مقصد منافع عمومی بکار دولت

شود موافق حکم شرع شریف و اصولنامه مخصوصه آن اولاً قیمت آنرا بمالکش تادیه نموده بعد ملک را گرفته میتواند.

اصل شانزدهم

مسکن و جای هر فرد تبعه افغانستان از هر گونه تعرض مصون است هیچکس از طرف حکومت و سائره بدون احکام شرع و اصولنامه های موضوعه بخانه شخص بلا استیذان داخل شده نمی تواند.

اصل هفدهم

ضبط املاک و اموال اهالی ممنوع است باستثنای کسانی که در خارج مملکت متوقف بوده و بر علیه حکومت افغانستان تحریکات و نشریات می نمایند.

اصل هژدهم

مصادره و بیگار ممنوع است اما کارو تکالیفی که در زمان محاربه

دولت په کار سی سم له حکم د شرع شریف او خاصی اصولنامې د هغی سره پس له ورکولو د پوره قیمت د ملک و خاوند ته ئی هغه مخکه آخستای سواى.

شپاړلسم اصل

کور او خای د استوگنی د ټولو رعیتو د افغانستان له هر رازه لاس وهلو څخه ساتلی دی هیڅوک د حکومت یا دبل څوک له خوابی له حکمه د شرعی او مقرره اصولنامو څخه د هیچا په کور بی له آخستلی داډنه نه سی ننوتای.

اوولسمه اصل

د خلقو د مخکي او د مال آخستل او ضبطول منع دي غیر له هغه څوک چه په خارج د افغانستان کښي اوسي او پر خلاف د حکومت د افغانستان تحریکات او خبري اولیکل کوي.

اته لسم اصل

په زور آخستل بیگار ایگار منع دي مگر هغه کارونه یار پرونه چه په

وقت کښې جنگ پيش شي له دي منع څخه وتلي دي.

پيش شود زين قاعده مستثنی است.

نولسم اصل

پانه كنده نور را زونه د شكنجي كولو، گرده موقوف دي بي له حكمه د شرع شريف او اصولنامي د دولت هيچاته جزا نه ور كوله كيږي.

شكنجه و ديگر انواع زجر تماماً موقوف است و خارج احكام شرع شريف و اصولنامه های دولت برای هيچكس مجازات داده نمی شود.

شلم اصل

ابتدائي تعليم له پاره دهلگانو د تبلي د افغانستان حتمي او ضروري دي.

تعليم ابتدائيه برای اطفال تبعه افغانستان واجبی و حتمیست.

یوويشتم اصل

په افغانستان كښي د اسلاميه علومو تدريس آزاد او ايله دي، هر يو له رعيتو څخه دافغانستان كه عام وي كه خاص له پاره د تدريسات د اسلاميه علومو اجازه لري او تدريس كولاي سي مگر خارجه نفري غير له هغو نفريو څخه چه د پاره د عاموالي دفنون او صنايع او تعليم د ژبي نوكران سوي دي.

اصل بيست ام

د افغانستان تدريس علوم اسلاميه آزاد است هر فرد تبعه افغانستان عموماً وخصوصاً برای تدريسات علوم اسلاميه ماذون و مجاز می باشد اما اشخاص اجنبی با استثنای نفري كه برای تعميم فنون و صنايع وتعليم زبانهای اجنبی استخدام می شوند.

په داخل دوطن د افغانستان كښي جوړول او خلاصول د دوايرو د

بداخل مملكت افغانستان با فتاح و اداره مدارس مجاز

مکتیو ته اجازه نه لري.

نیستند.

دوه ویشتمه اصل

ټوله مکتیونه د افغانستان د حکومت تر پلټنه او علم آوری لاندی دي ځکه چه امور د تربیه او تعلیم ددوی بر خلاف د عقائد و اواصطلاحاتو د اسلام نوی او په ګټه د علم او د فن او دصنعت سره برابری وی مګردینسی او مذهبی تعلیمی قاعدوداهل ذمه نه هیڅ خلل او ویجاړنه رسیږی.

درویشتمه اصل

چاپی کتابونه یا پانی یا اخبارونه په داننه د افغانستان کښی چه خلاف د مذهب نه وی سم له خپلو اصولنامو سره آزاد دی ، جاری کول د اخبار خاص له حقوقو څخه د حکومت او رعیت د افغانستان دی، د خارجه چاپی کتابونه او پانی او اخبارونه که چیری مذهبی او سیاست دلور حکومت د افغانستان ته ضرر او خلل ونه رسوی راتګ ئی افغانستان ته آزاد دی.

اصل بیست و دوم

عموم مکاتب افغانستان در زیر نظارت و تفتیش حکومت می باشند تا امور تربیه و تعلیمیه آنها بر خلاف عقائد و مصطلحات اسلامیه نبوده بمنافع علمیه و فنیه و صنایعیه موافق باشد اما اصول تعلیمیه که به امور اعتقادیه و مذهبییه اهل ذمه تعلق دارد اخلال کرده نمی شود.

اصل بیست و سوم

مطبوعات و اخبارات داخله که خلاف مذهب نباشد مطابق اصولنامه مخصوص آن آزاد می باشد نشر اخبار فقط از حقوق حکومت و تبعه افغانیه است مطبوعات و جرائد خارجه که مذهب و سیاست حکومت علیه افغانستان اخلال نرساند ادخال آن به افغانستان آزاد است.

خلیریشتم اصل

خلاص والی د شخصی گفتگوی او د نورو کارو د رعیت چه په عدلیه محکمو او نورو رسمی دائر و پوری تعلق لری، که چیری په حکم او خلاصوالی د هغو دوائرو چه کارئی دی، څوک قانع نسی، لوړ مقامونه تر وزیر د هغه دائری تلی سی او که هلته هم قانع نسی په مقام د صدارت عظمی او پحضور د پادشاه خپل عرض او غوښتل د غوررسی کولای سی.

پنځه ویستمه اصل

مقرره مالیئی او محصولونه سم له بیلې اصولنامې د هغه سره آخستل کیږی.

شپږویستم اصل

وتلی له اصولنامو د دولت نه له هیچا څخه هیچ نه آخستل کیږی.

اصل بیست و چهارم

فیصله منازعات شخصیه و دیگر امورات افراد تبعه که به محاکم عدلیه و دوائرسمیه متعلق است هرگاه بفیصله و حکم دوائر منصوبه قناعت حاصل نکنند می توانند که به مقامات بالاتر وزارت متعلقه و در صورت عدم قناعت به مقام صدارت عظمی و به حضور شاهانه عرض و طلب غور رسی نمایند.

اصل بیست و پنجم

مالیات و محصولات مقرره مطابق اصولنامه های علیحده آن گرفته می شود.

اصل بیست و ششم

خارج اصولنامه های دولت از هیچکس چیزی گرفته نمی شود.

"شورا د ملت"

"شورای ملی"

تشکیلات د مجلس

تشکیلات مجلس

اووه ویستم اصل

شورای ملی مجلس په اراده او عزم د اعلیحضرت همایونی او په تصویب د (۱۳۰۹) د جرگی چه په مرکز د کابل کښې سوی وه دئراو بنیاد سوی ده.

اصل بیست و هفتم

مجلس شورای ملی به عزم و تصمیم اعلیحضرت همایونی و تصویب جرگه ۱۳۰۹ منعقدہ مرکز کابل دائر و مؤسس است.

اته ویستم اصل

دا مجلس ټول او پوره جوړ سوی له هغه کسانو دی چه په کارو د معاش او سیاست د افغانستان کښې شریک دی، یعنی وکیلان د ټول خلق د وطن دی.

اصل بیست و هشتم

این مجلس تمام و کمال مرکب از افرادی است که در امورات معاشی و سیاسی افغانستان مشارکت دارند یعنی نماینده قاطبه اهالی مملکت است.

نه ویستم اصل

ترکیب او تشکیل د شورای ملی مجلس له هغو وکیلانو څخه دی چه د کابل د ولایت او نورو ولایتو او حکومتیو او علاقه دار یوځنی غوره سوی دی ځای د جرگی ددوی پایتخت دی.

اصل بیست و نهم

ترکیب و تشکیل مجلس شورای ملی از وکلای است که از ولایت کابل و سائر ولایات و حکومتات و علاقه داری ها منتخب می گردند و محل انعقاد آن در پایتخت است.

دیرشم اصل

د شورای ملی د وکیلانو شمار په اصولنامه د انتخاب کښې لیکي او معلوم سوی دی.

یو دیرشم اصل

مدت د انتخاب د وکیلاتو ددی مجلس په ټولو دورو کښې دری کاله دی شروع داوولی د وری له دورخی د افتتاح شورا یملی څخه اعتبار او حسابیری او مقررده چه پس له تیریدلو ددری کلونه وکیلان بیا نوی انتخاب او غوره سی انتخاب کوونکی که وغواری چه په نوی انتخاب کښې بیا پخوانی وکیل انتخاب کی په شرط د د سره اختیار لری.

دوه دیرشم اصل

وقت د معطلی او د کار د شورای ملی په داخلی اصولنامه د مجلس کښې په ښکاره او محدود کیری په وقت د معطلی کښې که چیری حکومت ته جوړیده د کمی اصولنامی ضرورت سی نو دا اصولنامه موقتی له

اصل سی ام

تعداد وکلای شورای ملی در اصولنامه مصوبه انتخابات درج و تعیین گردیده است.

اصل سی و یکم

موعد انتخاب وکلای این مجلس در جمیع ادوارسه سال است و شروع دوره اول اعتبار را از روز افتتاح شورای ملی است و مقرر است که بعد سر آمد هر سه سال وکلا مجدداً انتخاب شوند انتخاب کننده گان را اینکه بخواهند از وکلای سابقه را تکرراً انتخاب کنند در صورت رضایت مختار و مخیرند.

اصل سی و دوهم

اوقات تعطیل و موعد اشغال شورای ملی در اصولنامه داخلی مجلس مشخص و محدود کرده خواهد شد در اثنای تعطیل اگر حکومت به وضع کدام اصولنامه ضرورت حس

کند این اصولنامه موقتاً از طرف حکومت تصویب و به موجب فرمان پادشاهی تعمیم می شود در موقع اشغال اگر اصول موقتی از طرف شورای ملی تسلیم کرده شد در عداد اصول دائمی ادخال والا از طرف مجلس مذکور تعدیل یا تردید می شود.

اصل سی و سوم

مجلس شورای ملی برای تحقیق و فیصله مسائل مهم در هنگام تعطیل هم دائر شده می تواند و هر گاه بجهت فوت مسئله مباحث عنها فرصت اجتماع عموم ممکن نشود تنها بحضور و کلاهی مرکز و قریب ان مجلس شورای ملی انعقاد می یابد.

اصل سی و چهارم

وقتی به مذاکرات آغاز می شود که اقلاً مناصف اعضا حضور داشته باشند و فیصله مقررات آنهم

طرفه د حکومت غوره او په قرار د فرمان د پادشاهی به اجرا سی، هر کله چه و کیلان پول او کار شروع کړی که دا موقتی اصولنامه له طرفه د شورای ملی قبوله سوپه جمله د دائمی اصولنامه به داخلی سی یا به له مجلس له خوا څخه جوړه یا به رد سی.

دري دیرشمه اصل

د شورای ملی مجلس له پاره د تحقیق او فیصلی د لویو کارو او مسائلو که پینی سی په وقت د معطلی هم تولیدی سی که چیری تر تولید و ددوی . وقت دهغه مسئلی تیریده او تولید د پولو ممکن نوه نویواخی به له مرکز او نیپردی و کیلان په مخ به مجلس د شورای ملی جوړ سی.

خلوردیرشم اصل

هغه وخت په خبرو شروع کیږی چه لږ تر لږه نیمائی اعضا حضوری او فیصله او خلاصه ول دکارو په

اساس د اتفاق دټولو یا ډیروالی د فکر و دی.

به اساس اتفاق با اکثریت آراست.

پنځه دیرشم اصل

د شورای ملی مجلس په وقت د افتتاح د هری خپلی دوری په یوه خطابه په حضور د پادشاه عرض او لولی او له حضور د اشرف پادشاهی خخه ددوی ځواب ورکول کیږی.

اصل سی و پنجم

مجلس شورای ملی در موقع افتتاح هر یک از ادوار خود خطابه به پیشگاه پادشاهی عرض و تبیین داده و از طرف قرین الشرف همایونی مجاب می گردد.

شپږدیرشم اصل

په اوله کبني اعضاء د مجلس په لاندني سررشته سره به قسم کوي او قسم نامه به دستخطه وي.

اصل سی و ششم

ابتداء اعضاء شامله مجلس به ترتیب مذيله سوگند یاد می نمایند و قسم نامه را امضا می کنند.

قسمنامه

اوودیرشم اصل

مونږ دستخط کونکی له پاره د هغه اعتبار چه ملت او حکومت پر مونږ کړی دی په لوی خدای (ج) او قرآن کریم باندی قسم کوو چه له پاره د ملت او حکومت خپل په صادق او په رښتیا او سو.

قسمنامه

اصل سی و هفتم

امضا کنندگان ذیل از جهت اعتمادی که ملت و حکومت برمانموده بخداوند عظیم و قرآن کریم سوگند مینمائیم که برای ملت و حکومت خود صادق می باشیم.

اته دیرشمه اصل

اصل سی و هشتم

اعضای مجلس شورای ملی در اظهار رأی در مجلس شورا بحضور جمیع وکلا آزاد و از هر گونه اعتراض مصونند.

د شورای ملی د مجلس اعضا په ویلو د خپل فکر سره په مجلس دشورا او په حضور د ټولو وکیلانو آزاد او له هر رازی ایراده ساتلی دی.

اصل سی و نهم

کافه مذاکرات مجلس شورای ملی بپاڅیکه نتیجه آن بمنصه اجرا گذارده می شود و علنی است نمایندگان جراند و معاینه کنندگان در تحت قیودات اصولنامه داخلی مجلس تنها حق حضور استماع مذاکرات را دارند.

نه دیرشمه اصل

ټول بیان او ویل د شورای ملی مجلس له پاره ددی چه نتیجه ئی اجرا کیږی، ظاهر او بنکاره دی، نماینده گان داخبار و او لیدونکی لاندی تر قیوداتو د داخلی اصولنامه د مجلس یواځی حق د حضور او داوریو لری.

وظایف

اصل چهلم

مجلس شورای ملی امورات داخلی خود را مثل انتخاب رئیس اول و ثانی و هیئت تحریر و سائر اجزا و اصول مذاکرات و شعبات و غیره بر اساس اصولنامه داخلی دایر خواهد کرد.

وظائف

خلوینبتم اصل

شورای ملی خپل دننی کارونه لکه انتخاب د اول رئیس او دوم رئیس او هیئت دلیگلو او نور اجزا اوشعبی اواصول د مذاکرو او خبرو او نور شیان په اساس د داخلی اصولنامه سره غوره ولای سی.

یوځلوبښتم اصل

ټولې اصولنامې او دستور العملونه چه وضع او رانیسته او موجودیت ئی دهغو له پاره د محکم والی د تاداب د حکومت او انتظام د کارو د مملکت پکار او لازم وی، په تصویب د شورای ملی رسیری.

اصل چهل و یکم

کلیه اصولات وضوا بطی که وضع و موجودیت آن برای تشیید مبانی حکومت و انتظام امور مملکتی لازم باشد به تصویب مجلس شورای ملی می‌رسند.

دوه ځلوبښتم اصل

برابروالی د مالی کارو قبول اونه قبول د عوارض او فروعاتو، اوهم نوی ممیزی چه دولت وغواری په تصویب د مجلس سره به وی.

اصل چهل و دوهم

تسویه امورات مالی رد یا قبول عوارض و فروعات و هم ممیزیهای جدیده که دولت اقدام نماید به تصویب مجلس خواهد بود.

دری ځلوبښتم اصل

سنبول او غوره کول د بودجی د مملکت پس له جوړولو او وړاندی کولو دوزارت مالیه له وظائفو د شورای ملی څخه دی.

اصل چهل و سوم

تدقیق و تصویب بودجه مملکت بعد از ترتیب ویشنهاد وزارت مالیه ازوظایف شورای ملی است.

څلودځلوبښتم اصل

رائستل دنوی اصولنامې یابد لول اولری کول دمقرره قوانینو په تصویب اوخوبنه د شورای ملی کیږی.

اصل چهل و چهارم

وضع اصولنامه جدید با تغییر و فسخ قوانین مقررره به تصویب شورای ملی صورت خواهد گرفت.

خواه لزوم آن از مجلس عنوان و خواه از طرف وزراً اظهار شده باشد.

اصل چهل و پنجم

تصویب امتیاز تشکیل کمپانی ها و شرکت های عمومی از هر قبیل و بهر عنوان که باشد از طرف شورای ملی خواهد شد.

اصل چهل و ششم

عقد مقاولات و معاهدات اعطای امتیازات (انحصار) اعم از تجارتي و صنعتی و فلاحتی و غیره خواه از طرف داخله باشد یا خارجه به تصویب مجلس شورای ملی می رسد.

اصل چهل و هفتم

استقراض دولتی اعم از اینکه از داخله یا خارجه به هر عنوان و با اسم باشد به اطلاع و تصویب مجلس شورای ملی کرده خواهد شد.

اصل چهل و هشتم

تمدید خط آهن و شوسه به پول دولت و یا به خرج شرکت و کمپانی

خواه لازم والی ئی له مجلس د شورانه بیان سوی وی او یاد وزیرانو له خوا خخه بنکاره شوی وی.

پنځه څلوېښتم اصل

غوره او تصویب کول د امتیاز او تشکیل د کمپنیو او د عمومی شرکتو له هر قبیل او په هر نامه چه وی له طرفه د شورای ملی کیږی.

شپږ څلوېښتم اصل

تړل د قرار دادو او عهد نامو ورکول د امتیازو (انحصار) اعم د تجارتي او صنعتی او فلاحتی او نور شیان خواه له طرفه د داخلی وی یا خارجی په تصویب او خوښه د شورای ملی رسیږی.

اوو څلوېښتم اصل

دولتی پورله داخله نه یا خارجه نه په هر نامه او په هر عنوان چه وی په خبرول او تصویب د شورای ملی سره به کیږی.

اته څلوېښتم اصل

اوږ ده ول دو سپنی دلار او سرک که په خرڅ او پیسه د دولت وی یا

په خرڅ د شرکتو او کمپنیو داخلي يا خارجي وی ټوله ټرلی په تصویب او خوښه د شورای ملي دی.

نه څلورېنتم اصل

د شورای ملي مجلس حق لری چه په لازم وقتو کښې عریضه په حضور د همایونی وړاندی کی مگر وړاندی کول د عریضی خواه منخواه باید چه پواسطه د یو ټولنی چه عبارت له رئیس اوشپړ اعضانه چه نورو وکیلانو له خپله منځ څخه انتخاب کړی وی او وقت د شرفیابی د حضور به هم رومبی په واسطه دوزارت دربار ودوی ته معلوم او جواز ، آخستله کیږی.

پنځوسم اصل

وزیران له پاره داوړیدو د خبرو په جرگو کښې د مجلس د شورای ملي ته راتلی سی. او هم حق لری چه په وقت دلزوم کښې په اجازه د رئیس د مجلس له پاره د خبر او سنجش د کارو توضیحات ورکی په مجلس

های داخلی و یا خارجی تماماً وابسته به تصویب مجلس شورای ملی است.

اصل چهل و نهم

مجلس شورای ملی حق دارد که در اوقات لازمه عریضه به پیشگاه همایونی تقدیم دهد. اما تقدیم این عریضه به همه حال به توسط هیئتی مرکب از رئیس و شش نفر اعضا که سایر طبقات از بین خود انتخاب می کنند خواهد بود وقت شرفیابی حضور هم اولاً توسط وزارت دربار استیذان می شود.

اصل پنجاهم

وزراً برای استماع مذاکرات در جلسات مجلس شورای ملی حضور بهم رسانده می توانند و نیز حق دارند که در صورت لزوم به استجازه رئیس مجلس برای مذاکره و تدقیقات امور توضیحات

بدهند در مجلس برای حضور وزراً
موضع معینه می باشد.

پنجاه و یکم

هر گونه قوانین جدیده که به وضع
آن احتیاج حس شود از طرف
وزارت تجویز و انشاء گردیده
توسط وزراً با صدر اعظم به مجلس
شورای ملی اظهار می شود و بعد از
تصویب مجلس به صحه پادشاهی
مزمین گشته قابل التعمیل می گردد.

اصل پنجاه و دوم

لزوماً رئیس مجلس می تواند که
شخصاً یا به پیشنهاد ده نفر از
اعضای مجلس و یا وزیری
بدون حضور نمایندگان جراید
و معاینه کنندگان اجلاس محرمانه
تشکیل دهد و نیز می تواند انجمن
محرمانه مرکب از یک عده منتخبین
اعضای مجلس که اعضای
سایره مجلس حق دخول در
آن نداشته باشند ترتیب نماید
مگر نتیجه انجمن با اجلاس

کبني خای دناستی دوزیرانو معلوم
دی.

یو پنخوسم اصل

هر راز نوی قوانین که اینبودته ئی
ضرورت پیدا سی له وزارتو د خوا
شخه تجویز او جوړ په واسطه د
وزیرو یا صدر اعظم په مجلس دشورای
ملی اظهار او پس له تصویب او خوبه
د مجلس نه به دستخط د پادشاهی
بناسته او قابل د اجرا گزری.

دوه پنخوسم اصل

په وقت د ضرورت کبني رئیس
دمجلس یواخی یا په پیشنهاد دلسو
اعضائو د مجلس یا کوم وزیر کولای
سی چه بی له حضور د نمایندگانو د
جراند او لیدونکی پته جلسه جوړه
کی او هم کولای سی چه یو پته
جرگه چه جوړه له خوتنو غوره شوی
سپړیو د مجلس وی
او نور اعضا حق د نوتو په هغه
کبني و نه لری، جوړه کی
مگر په دواړو صورتو سره

نتیجه د پټ مجلس هغه وقت به مرعی کیږی چه مسئله د مباحث عنها په حضور ددرو بر خو له منتخبو څخه مذاکره یا په ډیر والی د فکرو سره قبوله سوی وی که مطلب په پټه جرگه کښې قبول نسی په مجلس کښې نه ظاهره کیږی او پټ به پاتی سی.

دري پنځوسم اصل

په هغه صورت کښې چه پټه جرگه په خواهش درئیس د مجلس جوړه سوی وی که له مذاکراتو د مجلس څخې په مناسب اندازه سره ټولو ته خبر ورکوی اختیار لری که چیری تشکیل د پټی جرگې په خواهش د کوم وزیر سوی وی په هغه صورت کښې ظاهره ول د هغه مذاکرات هم تړلی په اجازه د هغه وزیر به وی.

خلو پنځوسم اصل

وزیران خپل ظاهره کړی مطلب که ډیر بحث هم ورباندی سوی وی حق

محرمانه وقتی مرعی خواهد بود که در هر دو صورت مسئله مباحث عنها بحضور سه ربع از منتخبین مطرح مذاکره شده و به اکثریت آراء قبول شده باشد. در صورتی که مطلب در انجمن محرمانه قبول نشود در مجلس عنوان نخواهد شد و مسکوت عنه خواهد ماند.

اصل پنجاه و سوم

در صورتی که مجلس محرمانه بخواش رئیس دائر شده باشد اگر از مذاکرات را تا اندازه مناسب به اطلاع عموم برساند اختیار دارد اما اگر تشکیل مجلس به تقاضای وزیري بوده است در آن صورت افشای مذاکرات هم وابسته ب اجازه خود وزیر خواهد بود.

اصل پنجاه و چهارم

وزراً مطلب اظهار نموده گي خود را و لو هر قدر بروی مباحثه شده

باشد حق دارند که از مجلس مسترد کنند. اما اگر اظهار ایشان به خواست مجلس بوده است برای استرداد مطلب موافقت مجلس هم شرط است.

اصل پنجاه و پنجم

اگر لایحه اظهار نموده گي وزيری را مجلس قبول ننماید با ملاحظات خود عودت خواهد داد این لایحه وقتی به مجلس ثانیاً اظهار خواهد شد که وزیر ملاحظات مجلس را رد یا قبول نماید.

اصل پنجاه و ششم

اظهار رای از طرف اعضای مجلس شورای ملی راجع به تردید یا قبول مطلب واضح و بالتصریح می شود و هیچکس نمی تواند ایشان را به دادن رأی خویش تحریص یا تهدید نماید اظهار رد یا قبول اعضای مجلس به علامات ظاهری امثال ورقه سیاه و سفید بوده محل

لری چه له مجلس نه ئی بیرته واخلی که چیری ظاهرول د مطلب په خواهش د مجلس سوی وی په بیرته آخستو ئی د مجلس موافقت هم شرط دی.

پنځه پنځوسم اصل

که چیری کومه اظهار شوی لائحه د کوم وزیر مجلس قبوله نکي سره له خپله فکر او ملاحظاتو به ئی بیرته لیری د لائحه په هغه وقت دوه یمه پلاپه مجلس کښې ښکاره کیږی چه هغه وزیر ملاحظات د مجلس رد یا قبول کی.

شپږ پنځوسم اصل

ښکاره کول د فکر له طرفه د اعضاء د مجلس د شورای ملی په منلو یا نه منلو د کومی خبری په ظاهر او ښکاره صورت کیږی هیچ څوک نسی کولای چه څوک خپلی رائی ته وه لمسوی یا وه ډاره وی اظهاردرديا دقبول د مجلس په ظاهر و علامو سره لکه توره او سپینه پانه کیږی او جای

د پوهیدو او فائده اخستودنماینده گان
داخبارو او لیدونکی به وی.

ادراک و افاداتنماینده گان جراید و
معاینه کنندگان خواهد بود.

عنوان د مطلب له خوا څخه د

عنوان مطلب از طرف

مجلس

مجلس

اوو پنځوسم اصل

اصل پنجاه و هفتم

هر یو له مطالبو چه له خوا د اعضای
مجلس څخه عنوان کیږی هغه وقت
به قابل د مذاکری وی چه لږ تر لږه
خلورمه برخه د اعضا مذاکره د هغه
مطلب تصویب وکړی پدی صورت
سره مذکور سوی عنوان لیکسی و
رئیس د مجلس ته وړاندی کیږی که
رئیس د مجلس هغه لائحه پومی په
انجمن د تحقیق کښی تر پلټنه لاندی
ونسی، کولای سی.

هر یک از مطالبی که از طرف
اعضای مجلس عنوان می شود آن
وقت قابل مذاکره خواهد بود که اقلأ
ربع اعضا مذاکره مطلب مذکور را
تصویب دارند درینصورت عنوان
مذکور کتباً به رئیس مجلس تقدیم
می شود و اگر رئیس مجلس آن
لایحه را به دوایر انجمن
تحت تحقیق ببرد
می تواند.

اته پنځوسم اصل

اصل پنجاه و هشتم

یوه برخه له اعضاؤ شورای ملی څخه
چه په انتخاب د نورو اعضاؤ او
تصویب د رئیس شورا سره غوره
او جلا کیږی، په نامه (د انجمن د
تحقیق) ابتدائی پلټنه او سنجش د هغه
کارو چه شورا ته راځی کوی ئی له

یک عده از اعضای شورای ملی که
با انتخاب سایر اعضا و تصویب
رئیس شوری منتخب و تجزیه
می شود بنام (انجمن تحقیق) سنجش
های ابتدائی مسائل
وارد شوری را دقت نموده

از آنجمله مواد قابل
الذکر مجلس را همراه یک
لایحه نظریه خود ها را به رئیس
مجلس پیش می‌دارند و به اجازه
رئیس مطرح و مذاکره می‌شود. و
موادی که اکمال بخواند
یا مذاکره مجلس را ایجاب نکند
با اسباب موجب آن از طرف
رئیس بوزارت منسوبه اش
اعاده می‌شود. اعضای
انجمن تحقیق اقلأ ده نفر خواهد
بود.

اصل پنجاه و نهم

مطالبی که نظر باصل (۵۷) در
مجلس عنوان می‌شود اگر
متعلق بیکى از وزراً باشد در
وقت مذاکره و تدقیق لایحه
مذکوره چه در انجمن تحقیق
و یا در مجلس باید به وزیر
متعلقه اش خبر داده شود
که شخصاً خودش حاضر شود
و یا معین خود را بفرستد و یک

هغه جملی څخه هغه فقري چه لایق د
ذکر د مجلس وی سره له یوی
لائحی د خپل نظرئی ورئیس د
مجلس ته وړاندی کوی او په اجازه
د رئیس سره تر مذاکره او خبرو
لاندی نیول کیږی. او هغه مواد چه
پوره کول غواړی یا مذاکره د
مجلس ئی قبوله نکي سره له اسباب
د موجبی د هغو له خوا څخه د رئیس
بیرته هغه منسوبه وزارت ته ئی لیږل
کیږی اعضا د انجمن تحقیق لیږ تر
لیږه به لس کسه وی.

نه پنخوسم اصل

هغه مطلبو نه چه په قرار د
(۵۷) اصل په مجلس کښې عنوان
کیږی که تعلق په یوه له وزیرانو وی
په وقت د مذاکری او تدقیق د
مذکور سوی لائحی په انجمن د
تحقیق یا په مجلس کښې وی باید چه
وزیر ته ئی خبرور کړه شی چه پخپله
حاضر شی یا خپل معین دولیږی او یو
نقل د لائحه اوضمائم د هغو دی باید

چه مجلس پخواه را حاضر يدلو د وزیر یا معین څخه له پاره د پوهیدو ددوی لس تر پنځه لس روځی غیر له ضروری مطلبو څخه هغه منسوبه وزارت ته ئی ولیږی.

شپیتم اصل

که چیری وزیر بناپر کم مصلحت سره په هغه مطالبو کښی چه د مجلس له خوا څخه عنوان شوی دی موافقت و نکړی ای شی لازم دی چه خپل عذرونه مخامخ ظاهر او مجلس پری قانع کړی.

یوشپیتم اصل

له هغه وزیر څخه چه مجلس دشورای ملی توضیحات و غواری خواه مخواه به دی جواب وائی اوبدون له معقول عذر څخه او زیاد له اقتضا څخه په ځنډولو او تاخیر د جواب هم اجازه نلری مگر په هغه صورت سره چه مطالب پت او پته ول کښی ئی تر یوی مدی پوری

نقل لائحہ و ضمائم آنرا باید مجلس قبل از احضار وزیر و یا معین برای مسبوقیت شان از ده الی پانزده روز به استثنای مطالب ضروری به وزارت منسوبه ارسال دارد.

اصل شصت ام

در صورتی که وزیر بناپر کدام مصلحتی در مطالب معنون از طرف مجلس موافقت نتواند لازم است معاذیر خودش را مواجهتاً تصریح و مجلس را قانع بسازد.

اصل شصت و یکم

وزیری که مجلس شورای ملی از وی توضیحات طلبد از جواب ناگزیرو مسولاست وبدون عذر موجهه وعلاوه از اقتضابه تعویق و تاخیر جواب هم مجازنیست والا در صورتی که مطالب محرمانه و در اختفای آن برای یک مدت صلاح ملت و دولت

باشد اما بعد موعود معینه به ابراز مطلب مذکور به حضور مجلس مکلف است.

اصل شصت و دوم

عرض شخصی افراد تبعه که بد وائر رسمیه تامرکز وزارت منسوبه غور آن نشود ذریعۀ وکیل محلی خود شان ملی مجلس شوری عرض و استغاثه کرده میتوانند از ریاست شوری اینقسم عرائض برای غور و تحقیق بمقام صدارت فرستاده می شود.

اصل شصت و سوم

دروقت رحلت پادشاه اگر مجلس شورای ملی تعطیل باشد حتما انعقاد خواهد شد و انعقاد مجلس از فوت پادشاه باید زیاده از بیست روز معطل نشود.

اصل شصت و چهارم

قبل از رحلت پادشاه اگر دوره وکالت وکلا تمام شده

صلاح د ملت او د دولت وی مگر پس له معلومدار مدت خخه په ظاهره ولو د ذکر شوی مطلب په حضور د مجلس مکلف دی.

دوه شپيتم اصل

شخصی عرض له افرادو د رعیت که په رسمی دوائرو تر مرکز د وزارت د هغو دائرو پوری وانه وریدل شی په واسطه د خپل د خای وکیل چه په مجلس د شورا کښې شته عرض او استغاثه کولای سی له ریاست شورا خخه دارنگ عریضی له پاره دغور او تحقیق صدارت عظمی ته لیرلی کیږی.

دري شپيتم اصل

په وقت د رحلت د پادشاه که مجلس د شورای ملی معطل وی ضرور باید ټول سی او ټولیده د مجلس له مرگ د پادشاه خخه باید زیاد له شل ورخی معطل نشی.

خلوشپيتم اصل

که وړاندی له رحلت د پادشاه خخه دوره دو کالت د وکیلانو تمامه

شوی وی او په وقت د رحلت نور وکیلان معلوم شوی نوی مجلس په وجود د وکیلانو د تیری دورې سره تړل کیږی.

پنځه شپېتم اصل

هغه مواد چه په مجلس د شورای ملی کښې تصویب کیږی باید دی چه له احکامه د دین مبین د اسلام او له سیاسته د مملکت څخه مخالف نوی.

شپږ شپېتم اصل

ټول تصویبونه او قرارونه د مجلس شورا پس له دست خط د ذات شاهانه څخه په موقع د اجرا کښې ایښول کیږی.

مجلس داعیان

اوو شپېتم اصل

مجلس داعیان جوړ دی له هغو تجربه کارو او هونبیارو سړیو څخه چه راساً له حضوره د قرین الشرف پادشاهی څخه انتخاب او معلومیږی مرکز د تولیدو دهغې کابل دی.

اته شپېتم اصل

باشد و در موقع رحلت دیگر وکلا معین نگردیده باشند مجلس بوجود وکلای دوره سابقه انعقاد می شوند.

اصل شصت و پنجم

موادی که در مجلس شورای ملی تصویب می شود باید با احکم دین مبین اسلام و سیاست مملکت مخالفت نداشته باشد.

اصل شصت و ششم

مصوبات و قرار های مجلس شوری بالعموم بعد از امضای ذات شاهانه در موقع اجرا گذارده می شود.

مجلس اعیان

اصل شصت و هفتم

مجلس اعیان مرکب است از اشخاص تجربه کار و با بصیرت که رسماً از طرف قرین الشرف پادشاهی انتخاب و تعیین می شوند مرکز انعقاد آن کابل است.

اصل شصت و هشتم

تصویب اصولات موضوعه متعلق است به مجلسین شورای ملی و اعیان پیشنهاداتی که از طرف هیئت وزراء درین مجلس عنوان می شود پس از مذاقه و مذاکره با کثرت تصدیق و به غرض تصویب به مجلس شورای ملی فرستاده می شود برعکس آن مواد مصوبه شورای ملی در مجلس اعیان ملاحظه و تصویب می گردد.

اصل شصت و نهم

در وقت افتتاح مجلس شورای ملی اگر مجلس اعیان منعقد شده باشد مصوبات مجلس شورای ملی معطل نمی ماند و بعد از صحه همایونی در معرض اجرا گذارده می شود.

اصل هفتادم

مطالبی که در مجلس اعیان تصویب و به مجلس شورای ملی فرستاده می شود در صورتی که به مجلس شورای ملی قبول نشود نظر به

تصویب د موضوعه اصولانو تعلق لری په دواړ و مجلسو د شورای ملی او اعیان هغه پیشنهادونه چه له خوا د ټولنی د وزیرانو پدی مجلس کښې عنوان کیږی پس له غور او مذاکرې څخه چه په ډیر والی تصدیق او له پاره د تصویب مجلس شورای ملی ته را لیږل کیږی او همدارنگی تصویب سوی مواد د شورای ملی په مجلس داعیان کښې لیدل او تصویب کیږی.

نه شپیتم اصل

په وقت د افتتاح د مجلس شورای ملی که مجلس د اعیان نوی ترلی سوی تصویبونه د مجلس شورای ملی نه معطل کیږی پس له دستخط د پادشاه په معرض د اجرا کښې اینبول کیږی.

اویاوم اصل

هغه مطلبو نه چه په مجلس داعیان کښې غوره او مجلس د شورای ملی ته لیږل کیږی. که چیری په مجلس د شورای ملی کښې قبول نسی نظر

ولوی والی د مطلب ته بل مجلس چه جوړله یوه تعداد له اعضاؤ ددواړو مجلسوڅخه وی تشکیل کیږی تعداد د اعضا ددی مجلس چه یووار انتخابیږی لږ تر لږه شل کسه به وی انتخاب سوی مجلس په هغه گفتگو ئی مسئله باندی غور او دقت کوی او خپل فکر و شورای ملی ته ښکاره کوی که په فکر ددی منتخبه مجلس د شورای ملی مجلس موافقت او برابر والی ونکی نو مطلب په حضور د پادشاه عرض کیږی او په پا که اراده د پادشاه سره به فیصله کیږی.

دولایتو د مشورې مجلسونه

یو اویاوم اصل

په مرکز د نائب الحکومگیو اواعلی اولویو حکومتو یو یو د مشورې مجلس تشکیل کیږی.

دوه اویاوم اصل

صورت د انتخاب او شمار د اعضا او دو ظایفو ددی مجلس به په خاصه اصولنامو کښې ئی بیان اوښکاره

اهمیت مطلب مجلس دیگری مرکب از یک عده اعضای مجلسین تشکیل میگردد تعداد اعضای این مجلس که بالتساوی انتخاب می شوند اقلأ بیست نفر خواهند بود مجلس منتخبه به مسئله متنازع فیه غور و دقت نموده رای خود را به مجلس شورای ملی ارائه میدهند اگر بر رأی مجلس منتخبه مجلس شورای ملی موافقت نکرد موضوع به حضور ملوکانه معروض می گردد و به ارا ده سنیه فیصله می شود.

مجالس مشاوره ولایات

اصل هفتاد و یکم

در مرکز نائب الحکومه گی ها و حکومت اعلی و کلان یک یک مجلس مشوره تشکیل می شود.

اصل هفتاد و دوم

صورت انتخاب و تعداد اعضا و وظایف آن مجلس در اصولنامه مخصوص آن بیان اصلاح

می‌گردد.

کیری.

وظایف و حقوق وزراً

اصل هفتاد و سوم

امور اجرائیه مملکت بذریعه وزرای دولت که به انتخاب صدر اعظم و منظوری حضور ملوکانه تعیین می‌شوند اداره می‌شود.

اصل هفتاد و چهارم

ریاست هیئت وزراً مفوض است صدر اعظم درغیاب صدر اعظم وزیر وزارت اول وظیفه ریاست را ایفا می‌دارد.

وظایف او حقونه دوزیرانو

دری او یوم اصل

اجرائیه کارو ته د مملکت په واسطه د وزیرانو چه په انتخاب او غوره د صدر اعظم او منظوری د حضور د پادشاه سره معلومیږی اداره کیږی.

خلور او یوم اصل

مشرتوب د وزیرانو د ټولنی صدر اعظم ته سپارلی سوی دی، په نه اوسیدو د صدر اعظم وزیر د اول وزارت وظیفه د ریاست به اجرا کوی.

اصل هفتاد و پنجم

هیچکس نمی‌تواند مقام وزارت را اشغال نماید بدون اینکه مسلمان و از تبعه افغانستان باشد.

اصل هفتاد و ششم

هر یک از وزراً در سیاست عمومی دولت مشترکاً و در امور موظفه وزارت متعلقه خود مخصوصاً بنزد

پنځه او یوم اصل

هیڅوک نسی کولای چه مقام دوزارت ونسی بيله دی چه مسلمان او رعیت د افغانستان وی.

شپږ او یوم اصل

هر یو له وزیرانو په عمومی سیاست د دولت کښې په گرده او په خپلو وظیفو دوزارت کښې ځان ځانته په

نزد د شورای ملی جواب ورکونکی دی لدی سببه حضور د پادشاه جوابده ندی.

اوو اوپاوم اصل

هغه مسؤلیت دوزیرانو او سیاست چه راجع و دوی ته کپری اصول به ئی معلوم کی.

اته اوپاوم اصل

وزیران په هغه کارو چه په دوی اړه لری هغوته چه ددوی په اختیار او واک وی اجرا او تر واک پورته به په حضور د صدر اعظم وړاندی کوی او صدر اعظم به په اندازه دواک سره خپله وظیفه اجرا او پورته د هغه څخه به په حضور د پادشاه عرض او هدایت آخلی.

نه اوپاوم اصل

هر کله که یو د وزیرانو د دولت په جرم د خلاف ورزی سره په حدود د خپلی رسمی وظیفی ترگمان لاندی راسی خای د محاکمه ددوی دیوان عالی پېژندل کپری او نوری شخصی

شورای ملی مسئول اند بناءً علیه ذات شاهانه غیر مسئول می باشند.

اصل هفتاد و هفتم

مسئولیت وزراً و سیاستی را که راجع بآنها می شود اصول تعیین خواهد نمود.

اصل هفتاد و هشتم

وزراً امورات مربوط متعلقه خود را باندازه اختیارات خود اجرا و مافوق آنرا به حضور صدر اعظم تقدیم میدارند صدر اعظم بدرجه صلاحیت و ظایف خود را اجرا نمود. مافوق آنرا به حضور ملوکانه عرض و هدایت می گیرد.

اصل هفتاد و نهم

هر گاه یکی از وزرای دولت به جرم خلاف ورزی در حدود وظیفه رسمی شان مظنون واقع شوند مرجع محاکمه شان دیوان عالی شناخته می شود دیگر دعا

وی شخصیه وزراً که خارج وظیفه ماموریت شان باشد مانند سائر رعایا به محاکم عدلیه مراجعت می نمایند.

اصل هشتماد

وزیری که تحت اتهام می آید الی نتیجه محاکمه و برائت آن از وظیفه رسمی معطل می ماند.

اصل هشتماد و یکم

در غیاب وزراً معین وزارت یا وکیل که عندالزوم مقرر شود تمام اختیارات شخص وزیر را دارا میگردد.

اصل هشتماد و دوم

برای تفتیش احوال عمومی وزراً و مامورین یک هیئت تفتیش به استیذان حضور شاهانه مطابق لایحه مخصوصه آن از شورای ملی انتخاب و تعیین می شود.

اصل هشتماد و سوم

تعداد وزارتات و تشکیل دوائر و وظایف شان در اصولنامه تشکیلات اساسیه توضیح یافته است.

دعوی ددوی چه وتلی د وظیفی د ماموریت ددوی خخه وی لکه نور رعیت عدلیه محکمو ته به خی.

اتیاوم اصل

هغه وزیر چه تر تهمت لاندی راخی تر نتیجه دمحاکی او برائت د ده له رسمی وظیفی خخه به معطل وی.

یو اتیاوم اصل

په نه اوسیدو د وزیر معین د وزارت یا وکیل چه عندالزوم درول کیږی چښتن د ټول واکوالی دهغه وزیر څرخی.

دوه اتیاوم اصل

لپاره د پلټنی د عمومی احوال دوزیرانو اومامورینو یوه ټولنه دپلټنی به په استیذان دپادشاه برابر په مخصوصه لائچی دهغه سره له شورای ملی خخه غوره اومعلومیری.

دري اتیاوم اصل

شمار دوزاراتو اوجورنه ددایرو او وظائف ددوی په اساسی اصولنامه دتشکیلات کښی ښکاره دی.

د مامورینو حقونه

خلور اتیاوم اصل

ټول کار داران سم له هغو قاعدو سره چه په خاصو اصولنامو کښې بیان سوی دی په هغه کارو چه وړاو مناسب دوی سره وی درول کیږی او هیڅ یو له مامورینو څخه تر څو چه دی خلاصنه ونه غواړی یا د دولت له خوا دیو ضرور کار دپاره آله یا موقوف نسی هیڅ کله به نه معزول او نه موقوفیږی او هغه کار داران چه ښه تلنه او سمواله په خپل خدمت کښې څرگند کړی سم له خاصو اصولنامو سره حق د لوړیدو د مرتبی او کارداری او مستمری لری.

پنځه اتیاوم اصل

ټول کار داران په مرتبو خپلو سره په حکم سره مکلف دی لوړ آمران او کښته مامورین هیڅ یو کارپر خلاف د هغو سره نسی اجرا

حقوق مأمورین

اصل هشناد و چهارم

بالعموم مامورین مطابق موادیکه در اصولنامه های مخصوصه ایضاح گردیده به ماموریت هائی که لایق و مناسب باشند تعیین کرده می شوند و هیچ یک از مامورین تازمانی که از وظیفه خود مستعفی نشود و یا از طرف دولت بنا بر یک امر ضروری لازم تبدیلی و یا موقوفی نباشد اصلا عزل و موقوف نمی شود و مامورین که حسن سلوک و استقامت خدمت خود ها را ابراز نمایند مطابق اصولنامه های مخصوصه استحقاق ترقی رتبه و مأموریت و مستمری را دارند.

اصل هشناد و پنجم

همه مامورین علی المراتب در اطاعت آمر مافوق شان مطابق اصولنامه های موضوعه مکلف هستند آمران مافوق و مامورین ما

تحت هیچیک امر را خلاف آن اجرا کرده نمیتواند هرگاه از طرف آمران مافوق در اجرای کدام امر خلاف اصول بالای مامورین ما تحت امر اجرا شود مأمورین ما تحت قبل از اجرای آن به مرکز وزارت الی صدارت عظمی باید اطلاع نماید.

اصل هشتماد و ششم

وظایف مامورین در اصولنامه های مخصوصه تعیین و تفریق گردیده هر مامور موافق هدایات اصولنامه های موضوعه و وظایفموظفه اش مسئول شناخته می شود.

محاکم

اصل هشتماد و هفتم

محاکم عدلیه مرجع دعا وی عمومیه شرعیه می باشد.

اصل هشتماد و هشتم

در محاکم شرعیه دعا وی مرجوعه مطابق مقررات مذهب مذهب حنفی (رح) فیصله می شوند.

کولای او که د پورته آمر له خوا یو امر چپ له اصوله ورته وسی لاندی کار داران پخوا له اجرا کولو د هغه څخه مرکز د وزارت ته ترصدرات عظمی پوری باید خبر ور کړی.

شپږ اتیاوم اصل

وظیفی د کار دارانو په خاصو موضوعه اصولنامو کښې بیل بیل بنکاره سوی دی هر کار دار سم له هدایت د موضوعه اصولنامو سره له خپلو خدمتو څخه پښتل کیږی.

محکمی

اووه اتیاوم اصل

عدلیه محکمی ځای د ټولو شرعی دعو و دی.

اته اتیاوم اصل

په شرعی محکمو کښې ورغلی دعوی سم له مقرراتو د پاک مذهب حنفی (رح) سره فیصله کیږی.

نه اتيانوم اصل

ټول محکمی له هر رازه مداخلت څخه خلاص دی.

نوي وم اصل

په عدلیه محکمو کښې دعوی گانې بنکاره فیصله کپری بېله هغه مسائلو چه شریعت په فیصله د هغو په پټه سره هدایت ورکپری دی.

يو نوي وم اصل

په حضور د محکمو هر سپری له پاره د ساتنی د حقوقو خپلو ټول مشروعه وسائط وړاندی کولای سی.

دوه نوي دوم اصل

عدلیه محکمی په لیدلو او خلاصولو کښې ددعوی گانې بېله امر شرعی ځنډ او معطلی نسی کولای.

دري نوي وم اصل

هیڅوک و تلی له محکمو څخه له پاره د فیصلی د خاصو خاصو خبرو یوه نوی محکمه نه سی جوړ ولای.

څلور نوي وم اصل

اصل هشتاد و نهم

همه محاکم از هر گونه مداخلت آزاد هستند.

اصل نودم

در محاکم عدلیه دعا وی به صورت علنی فیصله می شود با استثنای مسائلی که شارع فیصله آنرا طریق خفیه هدایت داده است.

اصل نود و یکم

در حضور محاکم هر شخص برای محافظه حقوق خود همه وسائط مشروعه را پیشنهاد نموده میتواند.

اصل نود و دوم

محاکم عدلیه در رویت و فیصله دعا وی با استثنای امر شرعی تا خیر و ممانعه کرده نمی تواند.

اصل نود و سوم

هیچکس خارج محاکم برای فیصله بعضی فقرات مخصوصه یک محکمه فوق العاده تشکیل داده نمی تواند.

اصل نود و چهارم

صنوف و درجات محاکم
و صلاحیت شان با صولنامه تشکیلات
اساسیه توضیح یافته است.

صنوف او درجی د محکمو او
اختیارات ددوی په اصولنامه د
تشکیلات اساسیه کښې بیان سویدی.

عالی دیوان

پنځه نوي وم اصل

عالی دیوان د وزیرانو د محاکمی
دپاره په وقت کښې د اقتضاً له خو
مدی دپاره جوړول کیږی او وروسته
دپوره کولو د هغه کار چه ورسپارل
کیږی بیرته ماتیری.

شپږنوی اوم اصل

راز د جوړولو د دیوان عالی اوقاعدی
د محاکمی د هغه سم له خپلی خاصی
اصولنامی سره جاری کیږی.

دیوان عالی

اصل نود و پنجم

دیوان عالی برای محاکمه
وزرای دولت عنداقتضاً موقتاً
تشکیل می یابد و بعد انجام اموری
که به او سپرده می شود فسخ می
گردد.

اصل نود و ششم

طرز تشکیل دیوان عالی و اصول
محاکمه در آن مطابق اصولنامه
مخصوصه آن اجرا می شود.

مالی کارونه

اوونوي وم اصل

ټول محصولات د دولت سم له
خاصی اصولنامی د هغو سره آخسته
کیږی.

اته نوی اوم اصل

امور مالیه

اصل نود و هفتم

همه محصولات دولت مطابق
اصولنامه مخصوصه آن اخذ
می شود.

اصل نود و هشتم

هر کال د دولت د دخل او خرڅ دپاره سم له اصل (۴۳) سره یوه بودجه جوړه او پیرل کیږی او دغه بودجه د دولت دخل ته تله او له پاره د خرڅ اساس دی او ټول مصارف ددی د مخه اخستل او خرڅیږی.

نه نوي وم اصل

وروسته له سمولو او جاری کولو او د کلنی بودجی یو قطعی حساب جوړیږی چه په دی قطعی محاسبه کښی په ټول حقیقی اندازه د مصارف او مداخل ددولت ددی کال یو ځای ټول سوی وی.

سلم اصل

د قطعی محاسبی د بودجی د جوړولو او سمه ولو او جاری کولو دپاره خاصه اصولنامه سته.

یو سلو یوم اصل

کمول او بخشش د مالیات سم له مخصوصی اصولنامی د هغه سره اجرا کیږی.

هر سال برای واردات و مصارف دولت یک بودجه مطابق اصل (۴۳) تنظیم کرده می شود این بودجه برای واردات دولت موازنه و برای مصارف اساس بوده همه مصارف از روی آن اخذ و صرف می شود.

اصل نود و نهم

بعد از تطبیق و اجرای بودجه سالانه یک محاسبه قطعی تنظیم می شود این محاسبه قطعی مقدار حقیقی واردات و مصارف این سال را حاوی می باشد.

اصل صدم

برای تنظیم محاسبه قطعی و برای تنظیم بودجه و صورت تطبیق و اجرای آن اصولنامه مخصوصه موجود است.

اصل یک صد و یکم

تخفیف و با معافی مالیات بموجب اصولنامه مخصوصه آن اجرا می شود.

اداره د ولایاتو

یو سلو دویم اصل

دولایاتو اداره او کار داری له درو اساسی قاعد وڅخه جوړسوی دی ۱- فراخی د اختیار ۲- بیلواله د کارو معلومه ول دبازخواست په واسطه ددی درو قاعدو ټول کارونه د ولایاتو دکار دارانوسم له اصولنامو سره ښکاره او بیل سوی دی اختیار داری د کار دارانو هم په موضوعه اصولنامو کښینودلی سوی دی هر کار دار په خپلوکارونو کښې د پورته آمرخپل ته علی المراتب جوابده دی.

یوسلو دریم اصل

په ولایاتو کښې له هره ښاخه څخه دوزیرانو بیل بیل ماموران مقرر دی رعیت به له پاره خلاصتیا د خپلو کارو د هغو ښاخو مامورانو ته ورځی.

اداره ولایات

اصل یک صد و دوم

اصول اداره ولایات از سه قاعده اساسیه مبنی است از ۱- توسعه ماذونیت ۲- تفریق وظایف ۳- تعیین مسئولیت بنابر قواعد مذکوره همه وظایف مامورین ولایات مطابق اصولنامه های موضوعه تعیین و تفریق کرده شده است و اختیارات مامورین نیز بر طبق اصولات موضوعه محدود است و هر مامور در وظایف خود علی المراتب نزد امر ما فوقش مسئول شناخته می شود.

اصل یک صد و سوم

در ولایات از هر شعبه وزارت مامورین جداگانه مقرر هستند افراد اهالی برای اجرای کار و انجام حوایج خود به شعبات مرجوعه مراجعت می کنند.

یوسلو څلورم اصل

که په یوه ټکره کښې د مملکت نښه د باغی والی یاد نافرمانی ولیده سی چه د عمومی آرامی ته خلل رسوی حکومت لپاره دور کولو د بغاوت او محکمول د آرامی لازمی تدبیرونه کولای سی.

یو سلو پنځم اصل

جوړول د بلدیه دائرو او وظیفی ددوی سم له خاصی اصولنامی سره ئی اجرا کیږی.

اصل یک صد و چهارم

هر گاه در یک حصه مملکت آثار عصیان و بغاوت که مخل امنیت عمومی باشد حس کرده شود حکومت برای دفع بغاوت و قیام امنیت تدابیر لازمه کرده میتواند.

اصل یک صد پنجم

تشکیل دوائر بلدییه وظایف آن قرار اصولنامه مخصوص آن اجرا می شود.

لښکر

یو سلو شپږمه اصل

صورت د آخستو د لښکر سم له خاصی اصولنامی سره اجرا کیږی وظیفی او حقونه د لښکر او لوړول د منصبونو سم له اصوله سره دی.

یو سلو اووم اصل

حقونه او منصبونه د هېڅ یو لښکر نه آخسته کیږی مگر سم له اصوله سره.

عسکر

اصل یک صد و ششم

صورت اخذ عسکر به موجب اصول مخصوصه آن اجرا می شود وظایف و حقوق عسکری و ترقی در مناسب به موجب اصول است.

اصل یک صد و هفتم

حقوق و مناسب هېچ یک افراد عسکری سلب نمی شود مگر به موجب اصول.

یو سلو اتم اصل

دخارجه رعیتو په قطار د لښکر کښې بيله صنف حربي داکتري او معلمی نه قبلېږي.

اصل یک صد و هشتم

تبعه خارججه در مسلک عسکری به استثنای صنف داکتري و معلمی حربي قبول نمی شوند.

متفرقه قاعدی**یو سلو نهم اصل**

ساتلوالی د کاغذو یو ښکاره حق داستیدونکو د وطن دی دیوستې او کاغذونه چه په محصول سره پوسته خانه ته سپارل کیږي خوله یوی محکمی له خوا پلټنه دیو کاغذ روا او حکم نسی په هیڅ پوسته خانه کښې یا بل چیری د هیچا کاغذ نه خلاصیږي او هغه سی سر تړلی واستول سوی ته سپارل کیږي.

اصول متفرقه**اصل یک صد و نهم**

مصنویت مکاتیب یکی از حقوق اهالی است همه مکاتیب و مراسلات محصولی اهالی که تودیع پوسته می شود تا از طرف یک محکمه حکم جواز تجسس نشود در هیچ پوسته خانه و دیگر جا باز نمی شود و همچنان سرپسته به مرسل الیه سپرده می شود.

یو سلو لسم اصل

په هغه کارو کښې چه له حضور دپادشاه یا صدر اعظم خخه و یوه له وزیرانو په نورو کار دارانو ته شفاهی امر ورکول شی باید چه دوی لیکلی حکم د هغه

اصل یک صد و دهم

در اموری که از حضور شاهانه و یا صدر اعظم بیکی از وزراً یا دیگر مامورین امر شفاهی فرموده شود باید احکام تحریری آنرا بامضای

امر په دستخط د پادشاه یا صدر اعظم حاصل کړی په چلول او اجرا کول د حکمو دفاعدو ددی اصولنامی سره امر او اراده کوم.	همایونی و یا صدر اعظم حاصل دارند. تعمیل و اجرای احکام مواد اصول نامه هذا را امر و اراده می فرمایم.
تحریر (۸) دلرم ۱۳۱۰ شمسی مطابق (۱۹) جمادی الثانی ۱۳۵۰ قمری.	تحریر (۸) عقرب ۱۳۱۰ شمسی مطابق (۱۹) جمادی الثانی ۱۳۵۰ قمری.

ضمیمه د اصول اساسی د

ضمیمه اصول اساسی

مملکت

مملکت

۱- مامورین د وزارت خارجي او لښکري منصبداران او همدارنگه تعليم کورونکي د پښتانه چه د دولت په پیسو سره د خارج ته لپاره د تحصیل لیږل کيږي په نکاح کولو د خارجيو بنځو اجازه نه لري.

۱- مامورین وزارت خارجي و صاحب منصبان عسکري و همچنان محصلین افغانی که به پول دولت برای تحصیل در خارج مملکت اعزام می شوند به از دواج از تبعه خارجي مجاز نیستند.

۲- تبعه د خارجي په افغانستان کښي بالکل حق د ملکیت نه لري سفارتو سره د نورو دولتو چه په افغانستان کښي هستوگنه لري سم له هغه قرار داده چه پر منځ کښي د دواړو دولتو شوی وی په قسم د مخامخ معامله (معامله متقابله) تله کيږي.

۲- اتباع خارجي در افغانستان قطعاً حق استملاک ندارند با سفارت های دول خارجي مقیمین افغانستان حسب مقاولات طرفین به صورت معامله متقابله رفتار می شود.

مؤرخه ۱۲ سنبله ۱۳۱۱ شمسی مطابق غره جمادی الاول ۱۳۵۱ قمری.

مؤرخه ۱۲ سنبله ۱۳۱۱ شمسی مطابق غره جمادی الاول ۱۳۵۱ قمری.

د مملکت د اساسی اصولنامی د

۲ اصل د لمړی ضمیمی تعدیل

خارجه اتباع په افغانستان کی

د استملاک حق نه لری په

افغانستان کی د خارججه

سفارت خانو او قونسلیگریوسره نظر

دواړو خواوو د مقاولاتو ته د متقابلی

معاملی په ډول تگ کیږی. نیټه زمري

۱۳۱۷ (۲۴)

تعدیل اصل ۲ ضمیمه نمبر اول

اصول اساسی مملکت

اتباع خارججه در افغانستان

حق استملاک ندارند با سفارت

خانه ها و قونسلیگری های

خارججه در افغانستان حسب

مقاولات طرفین بصورت معامله

متقابله رفتار می شود. مؤرخه ۲۴

اسد ۱۳۱۷.

تعدیل اصل (۵۱) اصول

اساسی

هر گاه یکی از وزارت یا دوائر مستقله به وضع اصولنامه احتیاج حس نماید لائحہ آنرا ترتیب نموده در مجلس وزراء تدقیق و بعد از تصویب مجلسین شورا و اعیان و صحه همایونی قابل التعمیل می گردد مؤرخه ۲۶ حمل ۱۳۱۷ شمسی مطابق ۳۰ ذی الحجہ ۱۳۵۲ قمری.

د اساسی اصولنامی د "۵۱" اصل

تعدیل

که چیری یو له وزارتو یا مستقله دوائرو په جوړولو (وضع) د اصولنامی احتیاج وویښي لایحه ئی جوړ وي او په مجلس کښی دوزیرانوئی کوری پس له تصویب څخه د شورا او اعیان د مجلس او لاس لیک (صحه) د همایونی ځنی قابل د عمل کولو گرزې مؤرخه ۲۶ حمل ۱۳۱۳ شمسی سم له ۳۰ ذی الحجہ ۱۳۵۲ ق.

قانون اساسی افغانستان

دوره محمد ظاهر شاه

(۹ میزان ۱۳۴۳ شمسی)

لومړی فصل

دولت

لمړۍ ماده

افغانستان یو مشروطه باچائی، خپلواک، یوموتی اونه بیلیدونکی دولت دی.

ملی حاکمیت په افغانستان کښی په ملت پوری تعلق لری.

دافغانستان ملت ټول هغه افراد دی چې دقانون له حکمه سره سم دافغانستان ددولت تابعیت لری. ددې افرادو په هریو فرد باندي دافغان دکلمې اطلاق کیږی.

دوه یمه ماده

دافغانستان دین د اسلام سپیڅلی دین دی.

دینی شعایر ددولت له خوا د حنفی مذهب د حکمونو سره سم پرځای کیږی.

دملت هغه کسان چې مسلمانان نه دی په هغو حدودو کښی دننه چې د چال چلند او عامی هوساینی په

فصل اول

دولت

ماده اول

افغانستان دولت پادشاهی مشروطه، مستقل واحد و غیر قابل تجزیه است.

حاکمیت ملی در افغانستان به ملت تعلق دارد.

ملت افغانستان عبارت است از تمام افرادی که تابعیت دولت افغانستان را مطابق به احکام قانون دارا باشند. بر هر فرد از افراد مذکور کلمه افغان اطلاق می شود.

ماده دوم

دین افغانستان دین مقدس اسلام است.

شعایر دینی از طرف دولت مطابق به احکام مذهب حنفی اجراء می گردد.

آن افراد ملت که پیرو دین اسلام نیستند در اجرای مراسم مذهبی خود در داخل حدودی که قوانین

باب قوانین ئی بنسئ آزاددی چې خپل مذهبې مراسم په ځای کړی.

درېمه ماده

دافغانستان دژبوله جملی څخه پښتو او دری رسمی ژبی دی.

څلورمه ماده

دافغانستان بیرغ له دریو ټوټو جوړ دی چې رنگونه ئی تور، سور او شین دی او یو هومره ولاړې څنگ په څنگ دکیڼی خوا نه په بنی لورې تللی دې. دهرنگ ساره ئی داوردود نیمائی هومره دی. په مینځ کښی یی په سپین رنگ دمحراب او منبر نشان لگیدلی دی چې دواړو خواوته ئی دوه بیرغونه ولاړدی او له دواړو غاړوئی دغنمو دوه وړی چاپیر دی.

پنځمه ماده

دافغانستان پایتخت دکابل ښاردی.

مربوط به آداب و آسایش عامه تعیین می کند، آزاد می باشند.

ماده سوم

از جمله زبان های افغانستان پښتو و دری زبان های رسمی می باشد.

ماده چهارم

بیرق افغانستان مرکب است از سه قطعه به رنگهای سیاه، سرخ و سبز که به صورت عمودی به اندازه های مساوی از چپ به راست در کنار هم واقع شده. عرض مقدار هر رنگ معادل نصف طول آن است. در وسط نشان محراب و منبر به رنگ سفید جادارد که در دو گوشه آن دو بیرق نصب و از دو طرف به دو خوشه گندم احاطه شده است.

ماده پنجم

پایتخت افغانستان شهر کابل است.

شپږمه ماده

په افغانستان کېنې باچا دملی حاکمیت بیکارندوی دی.

اوومه ماده

پاچا د اسلام د سپیڅلی دین د اساسونو ساتنوال، د افغانستان دخپلواکې او دسیمی د تمامیت ساتونکی، د اساسی قانون ساتندوی او دملی یووالی مرکز دی.

اتمه ماده

باچا باید د افغانستان له اتباعو، مسلمان او په حنفی مذهب وی.

نهمه ماده

د باچا وظیفی او حقونه دادی:

۱- د افغانستان د اردولویه مشری.

۲- د جنگ او اوربند اعلان.

۳- دلویی جرگی داترول او پرانستل.

۴- دشوری دعادی غونډې پرانستل.

۵- دشوری د فوق العاده غونډې

ماده ششم

د افغانستان پادشاه حاکمیت ملی را تمثیل می کند.

ماده هفتم

پادشاه حامی اساسات دین مقدس اسلام، حافظ استقلال و تمامیت ساحه، نگهبان قانون اساسی و مرکز وحدت ملی افغانستان می باشد.

ماده هشتم

پادشاه باید از تبعه افغانستان، مسلمان و پیرو مذهب حنفی باشد.

ماده نهم:

پادشاه دارای حقوق ووظایف آتی میباشد:

۱- قیادت اعلای اردوی افغانستان،

۲- اعلان حرب و متارکه .

۳- دایر کردن و افتتاح لویه جرگه.

۴- افتتاح اجلاس عادی شوری .

۵- دایر نمودن و افتتاح اجلاس

- دائرو او پړانستل.
- ۶- د شوری پڼگول او دنووانتخاباتو دفرمان ویستل نوی انتخابات د شوری د انحلال د تاریخ نه په درې میاشتو کښی دننه دننه سرته رسیږی.
- ۷- دقوانینو ښکولل او دهغو دجاری کولو اعلام.
- ۸- دتقیننی فرمانونو ویستل.
- ۹- دقانون د حکمونو سره سم د بین الدول معاهدو دتړون دپاره اعتبارلیک ورکول.
- ۱۰- دبین الدول معاهدو ښکولل.
- ۱۱- دصدر اعظم ټاکل. دهغه استعفاء منل. دصدر اعظم په پیشنهاد دوزیرانو ټاکل او دوزیرانو استعفاء منل.
- ۱۲- دمشرانو جرگی د غیر انتخابی غړو ټاکل او ددغی جرگی دغړو له منځ نه درئیس ټاکل.
- ۱۳- دقاضی القضاات او سترې محکمی دغړو ټاکل.
- ۱۴- دقانون د حکمونو سره سم
- فوق العاده شوری .
- ۶- منحل ساختن شوری و اصدار فرمان انتخابات مجدد. انتخابات مجدد در خلال مدت سه ماه از تاریخ انحلال شوری انجام می یابد.
- ۷- توشیح قوانین و اعلام انفاذ آن .
- ۸- اصدار فرامین تقنینی.
- ۹- اعطای اعتبار نامه به غرض عقد معاهدات بین الدول مطابق احکام قانون .
- ۱۰- توشیح معاهدات بین الدول .
- ۱۱- تعیین صدر اعظم و قبول استعفاء او - تعیین وزراء به پیشنهاد د صدر اعظم و قبول استعفاء آنها.
- ۱۲- تعیین اعضای غیر انتخابی مشرانو جرگه و تعیین رئیس جرگه مذکور از جمله اعضای آن .
- ۱۳- تعیین قاضی القضاات و اعضای ستره محکمه .
- ۱۴- تعیین و تقاعد قضاات و تعیین

- دقاضیانو او عالیرتبه مامورینو او منصبدارانو ټاکل او متقاعد کول.
- ۱۵- په بهرنو ملکونو کښی دافغانستان دسیاسی نمایندگیو دمشرانو ټاکل. په بین المللی موسسو کښی دافغانستان ددائمی نمایندگانو ټاکل او دبهرنو ملکونو دسیاسی نمایندگانو باورلیک منل.
- ۱۶- داضطرار دحالت اعلامول او ختمول.
- ۱۷- دجزاء کمول او بښل.
- و تقاعد مامورین و صاحب منصبان عالی رتبه مطابق به احکام قانون .
- ۱۵- تعیین سران نمایندگی های سیاسی افغانستان نزد دول خارجی . تعیین نمایندگان دائمی افغانستان نزد موسسات بین المللی و قبول اعتماد نامه های نمایندگان سیاسی خارجی.
- ۱۶- اعلام حالت اضطرار و خاتمه دادن به آن .
- ۱۷- تخفیف و عفو مجازات.

لسمه ماده

سـیکه دباچاپـه نامـه وهله کیږی.

یوولسمه ماده

په خطبو کښی دباچانوم اخستل کیږی.

دوولسمه ماده

نښان دقانون دحکمونو سره سم دباچا له خوا ورکول کیږی. دنښان په ورکړه پوری هیڅ قسم مادی بښیگڼه تړلی نه وی.

ماده دهم

سـکه بنـام پادشاه ضرب می شود.

ماده یازدهم

در خطبه ها نام پادشاه ذکر می گردد.

ماده دوازدهم

نشان از طرف پادشاه مطابق به احکام قانون اعطاء می شود. اعطای نشان متضمن هیچ نوع امتیاز مادی نمی باشد .

دیارلسمه ماده

دباچائی دربار لگښت دباچائی لگښتونو دقانون سره سم د دولت په بودجه کښی ټاکل کیږی.

څوار لسمه ماده

په دی فصل کښی چې څومره صلاحیتونه راغلی دی له هغو نه په هغو حدودو کښی دننه استفاده کیږی چې ددی اساسی قانون حکمونو بنودلی دی.

پنځلسمه ماده

باچانه پوښتیدونی دی او لمانځنه ئی واجب ده او دی دباچائی کورنی او دحکومت او ستری محکمی دغږو په مخکښی دشوری ددواړو جرگو دمشرکی غونډی په وړاندی داسی لوړه کوی:

بسم الله الرحمن الرحيم

دلوی خدای په نامه لوړه کوم چې په خپلوټولو چاروکښی به خدای جل جلاله حاضر گڼم. د اسلام دسپیڅلی دین داساسونو ساتنه او داساسی

ماده سیزدهم

مصارف پادشاهی در بودجه دولت مطابق به قانون مصارف پادشاهی تعیین می گردد .

ماده چاردهم

استفاده از صلاحیت های مندرج این فصل در داخل حدودی صورت می گیرد که احکام این قانون اساسی تعیین نموده است .

ماده پانزدهم

پادشاه غیر مسئول و واجب الاحترام است و با حضور اعضای خانواده پادشاهی ، حکومت و اعضای ستره محکمه در برابر جلسه مشترک هر دو جرگه شوری حلف آتی را بجامی آورد:

بسم الله الرحمن الرحيم

بنام خدای عظیم سو گند یاد میکنم که در کافه اعمال خود خداوند جل جلاله را حاضر دانسته ، اساسات دین مقدس اسلام را حمایت ، قانون

اساسی را حراست ، استقلال وطن ، تمامیت ساحه ، قوانین دولت و حقوق مردم را حفاظت کنم و با استتانت از بارگناه پروردگار برطبق احکام قانون اساسی افغانستان پادشاهی نمایم و مساعی خود را در راه سعادت و ترقی ملت افغانستان به کار برم .

ماده شانزدهم

پادشاهی افغانستان در خانواده اعلیحضرت محمد نادر شاه شهید برحسب احکام این قانون اساسی انتقال می نماید.

ماده هفدهم

هر گاه پادشاه اراده استعفاء بنماید به مجلس مرکب از رئیس ولسی جرگه، رئیس مشرانو جرگه، صدراعظم ، قاضی القضاة و وزیر دربار پادشاهی اطلاع داده بعد در خلال مدت هفت روز لویه جرگه را دائر می کند و استعفاءی خود را

قانون حمایت به کوم. دهیواد دخپلواکی او دسیمی تمامیت، ددولت قوانین او دخلکو حقونه به ساتم او دلوی خدای له درباره دمرستی په غوښتو به دافغانستان د اساسی قانون د حکمونو سره سم باچاهی کوم او خپل ټول کوښښ به دافغانستان د ملت دلورتیا او سوکالی. په لاره کښی په کار اچوم.

شپاړسمه ماده

دافغانستان باچائی ددې اساسی قانون د حکمونو سره سمه د اعلیحضرت محمد نادر شاه شهید په کورنۍ کښی له یونه بل ته پاتی کیږي.

اوولسمه ماده

که چیری باچا د استعفاء تکل او کاندی نودولسی جرگی له مشر، دمشرانو جرگی له مشر، صدراعظم، قاضی القضاة او باچائی دربار له وزیرنه جوړ مجلس ته خبرورکوی بیاپه اوو ورځو کښی دننه لویه جرگه دائروی او خپله استعفاء په خپله یا

ددربار دوزیر په لاس جرگی ته وړاندې کوی. که لویه جرگه تصدیق وکړی چې باچا په خپله خوښه استعفاء کړی ده نوددغی جرگی د تصدیق لسه تاریخ نه دباچا استعفاء نافذه گڼل کیږی.

اتلسمه ماده

دباچا داستعفاء یامړینی په وخت کښی باچائی دهغه مشر خوی ته پاتی کیږی.

که چیرې د باچا په مشر خوی کښی هغه شرطونه پوره نه وو چې په دې اساسی قانون کښی بنودل شوی دی نوبیا باچائی دهغه دوهم خوی او همداسی ورپسی نورو خامنو ته پاتی کیږی.

نولسمه ماده

که چیری پاچا مړ یا استعفاء وکړی او دپاچائی په شرطونو برابر خوی ونه لری نو پاچائی دپاچاپه ورونیو کښی ترټولو مشر ورورته پاتی کیږی. که

شخصاً یا توسط وزیر در بار به جرگه مذکور ابلاغ می نماید. در صورتی که لویه جرگه تصدیق نماید که استعفاء ازاراده پادشاه نشأت نموده از تاریخ تصدیق آن استعفاء پادشاه نافذ شمرده می شود.

ماده هژدهم

در موقع استعفاء یا وفات پادشاه- پادشاهی به پسر بزرگش انتقال می یابد.

در صورتیکه پسر بزرگ پادشاه واجد شرایط پادشاهی که در این قانون اساسی ذکر گردیده نباشد پادشاهی به پسر دوم او وهمچنان الی آخر انتقال می کند.

ماده نژدهم

هر گاه پادشاه وفات کند یا استعفاء نماید و پسر ی نداشتنه باشد که واجد شرایط پادشاهی باشد، پادشاهی به بزرگترین برادر پادشاه

انتقال می نماید. در صورتی که بزرگترین برادر پادشاه واجد شرایط نباشد پادشاهی به برادری که از نظر سن میان برادران بلافاصله بعد از او واقع باشد و همچنان الی آخر انتقال می یابد. در صورتی که پادشاه برادری نداشته باشد که واجد شرایط پادشاهی باشد جانشین پادشاه از جمله باز ماندگان پسری اعلیحضرت محمد نادر شاه شهید انتخاب می گردد. در این حالت انتخاب پادشاه توسط مجلسی مرکب از لویه جرگه، حکومت و اعضای ستره محکمه صورت می گیرد. این مجلس در صورت وفات در خلال مدت پانزده روز از تاریخ وفات و در صورت استعفاء در خلال مدت هفت روز از تاریخ نفاذ آن از طرف صدر اعظم دائر می شود. تصمیم این مجلس به اکثریت ارای اعضای حاضر اتخاذ می گردد و بعد از موافقت شخص

چیرې دپاچا په مشرورور کښی دپاچائی شرطونه پوره نه وی نو ده ته چې کوم یوورور د عمر په لحاظ زیات نژدې وی پاچائی هغه ته پاتی کیږی او همدغسی تراخړه درومی. که چیری باچا دپاچایی په شرطونو برابر یوورور هم ونه لری نوپه ځای ناست به ئی داعلیحضرت محمد نادرشاه شهید دنارینه او لادله تیره غوره کیږی. په داسی حالت کښی دپاچا انتخاب دلویی جرگی، دسترې محکمی له غړو او دحکومت نه دیوجور شوی مجلس له خوا کیږی. که باچا مروو نو دامجلس به دمړینی دورځی له تاریخه په پنځلسوورځو کښی دننه او که استعفائی کړې وه نو د نفاذ کیدو دتاریخ نه پس په اوو ورځو کښی دننه دصدر اعظم له خواجوړیږی. په دې مجلس کښی فیصله دحاضرو غړو درایو په اکثریت کیږی او فیصله دهغه چاله منښت نه پس چې دپاچا

په حیث غوره شوی دی نافذه گڼل کېږي.

که بهیث پادشاه انتخاب شده نافذ شمرده می شود .

دپاچا دمړینی یا داستعفاء دنافذ کیدو له نیتی نه دهغه دجانشین ترغوره کیدوپورې ددربار وزیر دپاچا نائب گڼل کېږي.

از تاریخ وفات پادشاه یا انفاذ استعفاى او تا انتخاب جانشین پادشاه ، وزیر دربار نائب پادشاه شناخته می شود .

شلمه ماده

کله چې پاچادهیواد نه دباندې دسفر تکل وکړی نویو یاخو کسه دخپل وکیل په توگه ټاکي.

ماده بیستم

هنگامی که پادشاه اراده سفر بخارج مملکت بنماید یک یا چند نفر را بهیث وکیل خود تعیین می کند. شخص یا اشخاص مذکور درغیاب پادشاه به وکالت از او امور پادشاهی را درحدود صلاحیتی که از طرف پادشاه به او داده می شود بر طبق احکام این قانون اساسی اجرا می نماید.

دغه کس یا کسان دپاچاپه غیاب کښی دهغه واک اختیار په حدودو کښی دننه چې پاچاورته ورکړې پاچائی چارې ددې اساسی قانون دحکمونو سره سمی دپاچاپه وکالت پرځای کوی.

اشخاص ذیل بهیث وکیل تعیین نمی شوند :

دغه کسان دوکیل په توگه نه شی ټاکل کیدی:

- ۱ - صدر اعظم .
- ۲ - رئیس ولسی جرگه .
- ۳ - رئیس مشرانو جرگه .
- ۴ - قاضی القضاات .

- ۱ - صدر اعظم.
- ۲ - داوولسی جرگی مشر.
- ۳ - دمشرانو جرگی مشر.
- ۴ - قاضی القضاات.

يوويشتمه ماده

ماده بيست و يكم

كله چې باچامرشي او دهغه په ځای ناست لادخپل عمر شل كاله پوره كړی نه وی نو تر څو پورې چې دغه عمر ته رسېږي ملكه دباچائي چارونيات په غاړه اخلي. كه چيرې ملكه نه وي نوهغه مجلس چې په نولسمه ماده كښي يا دشوي دي داعليحضرت محمد نادر شاه شهيد دنارينه اولادله تيره يو كس د پاچا دنائب په توگه غوره كوي.

هرگاه پادشاه وفات كند و جانشين اوسن بيست را تكميل نكرده باشد تا موقعيكه سن مذكور را تكميل مي كند ملكه نيابت پادشاه را به عهده ميگيرد. در صورتيكه ملكه وجود نداشته باشد مجلسي كه در ماده (نوزدهم) ذكر گرديد شخصي را از جمله بازماندگان پسري اعليحضرت محمد نادر شاه شهيد بحيث نائيب پادشاه انتخاب مي كنند.

دوه ويشتمه ماده

ماده بيست و دوم

كله چې باچا استعفاء وكړی او دهغه پرځای ناست دخپل عمر شل كاله نه وي پوره كړی نو ترڅو پورې چې دی دغه عمر ته رسېږي هغه مجلس چې په نولسمه ماده كښي يادشوي دي داعليحضرت محمد نادرشاه شهيد دنارينه اولاد له تيره يو كس دباچا دنائب په توگه غوره كوي.

هرگاه پادشاه استعفاء نمايد و جانشين او سن بيست را تكميل نكرده باشد تا موقعي كه سن مذكور را تكميل مي كند مجلسي كه در ماده نوزدهم ذكر گرديده شخصي را از جمله بازماندگان پسري اعليحضرت محمد نادر شاه شهيد بحيث پادشاه انتخاب مي نمايد.

درویشتمه ماده

دباچا نائب او وکیل باید هغه شرطونه ولری چې په اتمه ماده کښی راغلی دی دباچا نائب باچائی چاری ددی اساسی قانون د حکمونو سره سمی پرخای کوی.

که دباچا نیابت دملکی په غاړه وی ملکه دهغه صلاحیت نه چې دنهمی مادې په دوهمه فقره کښی یادشوی دی دحکومت په مشوره استفاده کوی.

دباچا نائب چې خوپوری دا عهده په غاړه لری په بل شغل باندې بوختیدلی نه شی.

هغه څوک چې ددی اساسی قانون دیوویشتمی او دوه ویشتمی مادی د حکمونو له مخه دباچا دنائب په توگه ټاکل کیږې هیڅکله د افغانستان د باچاپه توگه انتخابیدلی نه شی.

دباچائی دنیابت په دوره کښی ددی اساسی قانون دباچا دفصل هغه مادی

ماده بیست و سوم

نائب و وکیل پادشاه باید واجد شرایط مندرج ماده هشتم باشد .
نائب پادشاه امور شاهی را برطبق احکام این قانون اساسی اجرا می کند .

در صورتیکه ملکه نیابت پادشاه را بعهدہ داشته باشد از صلاحیت مندرج فقره دوم ماده نهم به مشوره حکومت استفاده می کند .

نائب پادشاه نمی تواند در مدت تصدی این عهده به مشاغل دیگر اشتغال ورزد .

شخصیکه برحسب احکام مواد بیست و یکم و بیست و دوم این قانون اساسی به صفت نائب پادشاه تعیین می گردد هیچگاه بحیث پادشاه افغانستان انتخاب نمی شود .

در دوره نیابت پادشاهی مواد مربوط به جانشین

فصل پادشاه این قانون اساسی
تعدیل نمی شود.

چې پرځای ناست پوری تعلق لری
تعدیل کیدلی نه شی.

خلیریشتمه ماده

دباچاخوی، لور، ورور، خوراو ددوی
بنځی او مړونه او ځامن او لونی او
دباچاتره او دتره ځامن باچائی کورنی.
ده ددولت په رسمی تشریفاتو کنبی
باچائی کورنی. په باچا او ملکه پسی
جوخت ځای نیسی.

دباچائی کورنی لگنبست دباچائی
لگنبستونو په بودجه کنبی ټاکل کیږی
لقبونه یوازې دباچائی کورنی دپاره
دی او دقانون دحکمونو سره
سم ټاکل کیږی.

دباچائی کورنی غړی په سیاسی
گوندونو کنبی گډون نه کوی او
دغه وظیفی په غاړه نه اخلی:

۱- صدارت عظمی او وزارت.

۲- دشوری غړیتوب.

۳- دستری محکمی غړیتوب.

دباچاهی کورنی غړی خپل حیثیت
دباچاهی کورنی دغړی په صفت

ماده بیست و چارم

پسر و دخترو برا در وخواهر پادشاه
وازواج وزوجات و انباء و بنات شان
و عم و ابنای عم پادشاه خانواده
پادشاهی راتشکیل می دهند.
درتشریفات رسمی دولت خانواده
پادشاهی بعد از پادشاه و ملکه اخذ
موقع می نماید. مصارف خانواده
پادشاهی در بودجه مصارف پادشاهی
تعیین می شود. القاب مختص به
خانواده پادشاهی می باشد و مطابق به
احکام قانون تعیین می گردد.

اعضای خانواده پادشاهی در احزاب
سیاسی شمولیت نمی ورنند و وظایف
آتی را احراز نمی کنند:

۱- صدارت عظمی و وزارت.

۲- عضویت شوری.

۳- عضویت ستره محکمه.

اعضای خانواده پادشاهی حیثیت
خود را به صفت عضو خانواده

ترخوچې ژوندی وی ساتی.

پادشاهی مادام الحیات حفظ می کنند.

درېیم فصل

دخلکو اساسی حقونه او وظیفی

پنځه ویشتمه ماده

دافغانستان ټول خلک بی له هیڅ قسم تبعیض او امتیاز دقانون په وړاندی یوشان حقونه او وظیفی لری.

شپږویشتمه ماده

آزادی د انسان خدای ورکړی حق دی. دا حق بی دنورو له آزادی او عمومی بنیگړونه چې قانون بنودلی دی نوری پولی نه لری. دانسان آزادی او کرامت دبلوسی نه په امن دی او بیلتون نه قبلوی. هیڅ کره جرم نه گنیل کیږی مگر هله چې دیوداسی قانون په موجب جرم وبلل شی چې ددغی کارله کولونه مخکینی نافذ شوی وی. هیچاته سزا نه شی ورکوله کیدی مگر هله چې یوی واکمنی محکمی پری دبنکاره او حضوری محاکمی

فصل سوم

حقوق ووظائف اساسی مردم

ماده بیست و پنجم

تمام مردم افغانستان بدون تبعیض و امتیاز در برابر قانون حقوق ووظائف مساوی دارند.

ماده بیست و ششم

آزادی حق طبیعی انسان است. این حق جز آزادی دیگران و منافع عامه که توسط قانون تنظیم می گردد، حدودی ندارد. آزادی و کرامت انسان از تعرض مصون است و انفکاک نمی پذیرد. دولت به احترام و حمایت آزادی و کرامت انسان مکلف می باشد. هیچ عملی جرم شمرده نمی شود مگر به موجب قانونی که قبل از ارتکاب آن نافذ گردیده باشد. هیچکس را نمی توان مجازات نمود مگر برطبق حکم محکمه با صلاحیت که بعد از

محاکمه علنی و حضوری صادر
گردیده باشد.

هیچکس رانمیتوان مجازات نمود مگر
مطابق به احکام قانونیکه قبل از ارتکاب
فعل مورد اتهام نافذ گردیده باشد.

هیچکس را نمیتوان تعقیب یا گرفتار
نمود مگر بر طبق احکام قانون .

هیچکس را نمیتوان توقیف نمود
مگر بر طبق حکم محکمه با
صلاحیت و مطابق به احکام قانون .

برائت ذمه حالت اصلی است . متهم
تا وقتیکه به حکم قطعی محکمه
محکوم علیه قرار نگیرد بیگناه
شناخته می شود .

جرم یک امر شخصی است. تعقیب ،
گرفتاری یا توقیف متهم و تطبیق
جزاء بر او به شخص دیگری سرایت
نمی کند.

تعذیب انسان جواز ندارد . هیچکس
نمی تواند حتی به مقصد کشف
حقایق شخص دیگر، اگرچه
آن شخص تحت تعقیب ، گرفتاری

نه پس حکم صادر
کړی وی.

هیچاته جزانه شی ورکول کیدی مگر
دهغه قانون د حکمه سره سم چې
ددغه تهمتی کارله کولونه رومی نافتد
شوی وی.

هیڅوک بی دقانون له حکمه تعقیب
کیدلی یا نیول کیدلی نه شی هیڅوک
توقیف کیدلی نه شی مگر دواکمنی
محکمی دحکم او دقانون د حکمونو
سره سم.

دغاری خلاصون اصلی حالت دی-
خوپوری چې تورن د محکمی له خوا
په قطعی پریکړه محکوم علیه نه شی
بیگناه گڼل کیږی.

جرم د هر چا خپل خانی شی دی
دتورن تعقیب - نیول- توقیف او
سزاورکول بل هیڅ چاته نه ورځیږی.

دانسان کړول جواز نه لری.
هیڅوک نشی کولی چې حتی له چانه
دحقایقو دخرگندولو په غرض هم
هغه وکړوی او یا یی د کړولو

امر ورکړی که څه هم دغه سپری دتعقیب لاندی وی یا نیول شوی یا توقیف شوی یا پری دسزا حکم ختلی وی. له انسانی کرامت نه مخالفه سزاتاکل جواز نلری.

هغه اظهار چې له تورن یا بل سپری نه په اکراه واخستلی شی اعتبار نه لری. په جرم بانندی اقرار کول هغه اعتراف ته وائی چې تورن ئی په روغ عقل او په خپله خوښه دهغه جرم په کولو بانندی چې دقانون له مخه په ده پوری تړل شوی وی دیوی واکمنی محکمی په وړاندی وکړی.

هرڅوک حق لری چې دهغه توردلری کولو په غرض چې دقانون له مخه پری تړل شوی وی دځان ددفاع دپاره وکیل ونیسی.

دیوچاپوروری کیدل دپوروری دآزادی-دسلبیدو یا کمید و سبب کیدی نه شی. دپور ویستلو لاری چارې دقانون له خوانبودل کیږی.

یا توقیف و یا محکوم به جزاء باشد، به تعذیب او اقدام کنديا امر دهد. تعیین جزائی که مخالف کرامت انسانی باشد جواز ندارد.

اظهاری که از متهم یا شخص دیگر به وسیله اکراه بدست آورده شود، اعتبار ندارد. اقرار به جرم عبارت است از اعترافی که متهم به رضای کامل در حالت صحت عقل به ارتکاب جرمی که قانوناً به اونسبت داده شده در حضور محکمه باصلاحیت می نماید.

هر شخص حق دارد برای دفع اتهامی که قانوناً به او متوجه شده وکیل مدافع تعیین کند.

مدیون بودن یک شخص در برابر شخص دیگر موجب سلب یا محدود شدن آزادی مدیون شده نمی تواند. طرز و وسائل تحصیل دین توسط قانون تنظیم می گردد.

هر افغان حق دارد در هر نقطه از ساحه دولت خود سفر نماید و مسکن اختیار کند مگر در مناطقی که قانون ممنوع قرار داده است. همچنین هر افغان حق دارد مطابق به احکام قانون به خارج افغانستان سفر نماید و به آن عودت کند. هیچ افغان به تبعید در داخل افغانستان و خارج از افغانستان محکوم نمی شود.

ماده بیست و هفتم

هیچ افغان به علت اتهام به یک جرم به دولت خارجی سپرده نمی شود.

ماده بیست و هشتم

مسکن شخص از تعرض مصون است. هیچ کس به شمول دولت نمی تواند بدون اجازه ساکن یا حکم محکمه با صلاحیت و بغیر از حالات و طریقه در قانون تصریح شده به مسکن کسی داخل شود یا آنرا تفتیش نماید. در موارد جرم

هر افغان حق لری چې دخپل دولت دسیمې هرځای ته لارشی او هلته استوگنه غوره کړی مگر بی له هغو ځایوڅخه چې قانون منع کړی وی. همدارنگه هر افغان حق لری دقانون دحکمونو سره سم دافغانستان نه دباندې سفروکړې او بیرته افغانستان ته راشی. هیڅ افغان په افغانستان کښی دننه او د افغانستان نه دباندی په شړلومحکومولی نه شی.

اووه ویستمه ماده

هیڅ افغان دیوجرم په تور بهرنی دولت ته سپارل کیدې نه شی.

اته ویستمه ماده

دهر چاټاټوبی دبلوسی نه په امن دی- هیڅوک حتی دولت هم داوسیدونکی داجازې یادیوې واکمنی محکمی له حکمه پرته او بی دهغو حالاتو او لاروچارو نه چې په قانون کښی څرگندی بنسودل شوې دې دچاټاټوبی ته ننوتلی او هغه لټولی نه

مشهود مامور مسئول می تواند به مسکن شخص بدون اجازه او یا اجازه قبلی محکمه به مسئولیت خود داخل شود یا آنرا تفتیش کند . مامور مذکور مکلف است بعد از دخول یا اجرای تفتیش در خلال مدتی که قانون تعیین می کند فیصله محکمه را حاصل نماید .

ماده بیست و نهم

ملکیت از تعرض مصون است . ملکیت هیچ شخص بدون حکم قانون و فیصله محکمه با صلاحیت مصادره نمی شود . استملاک ملکیت شخص تنها به مقصد تأمین منافع عامه ، در بدل تعویض قبلی و عادلانه به موجب احکام قانون مجاز میباشد . هیچکس از کسب ملکیت و تصرف در آن منع نمی شود مگر در حدود قانون . طرز استعمال ملکیت به منظور تأمین منافع عامه توسط قانون تنظیم ورهنمونی می

شی . دخرگند جرم په وخت کبسی مسئول مامور دیو چا پاتوبی ته بی دهغه یا دمحمی له مخکنی اجازې څخه پخپل مسئولیت ننوتی شی او هغه لپولی شی خو دغه مامور په دی مکلف دې چې دور ننوتلویا لتولو نه پس دقانون دخوا په بنسودلی موده کبسی دننه دمحمی فیصله لاس ته راوړې .

نهم ویشتمه ماده

ملکیت دبلوسی نه په امن دې . دهیچا ملکیت دقانون دحکم او دیوې واکمنی محکمی دفیصلی نه پرته مصادره کیدې نه شی . دیو چادمملکیت استملاک یوازې دعمومی بنیگرو دپاره دعادلانه پیشکی په بدل کبسی دقانون دحکمونو سره سم جواز لری . هیڅ څوک بی له قانون نه دملکیت له اخیستو او تصرف څخه منع کیدای نشی . دملکیت داستعمال لاره دعامو بنیگنو دتأمین لپاره دقانون له پلوه تنظیم او بنسودل کیږې .

شود. تفتیش و اعلان دارائی شخص تنها به حکم قانون صورت می گیرد. دول و اتباع خارجی در افغانستان حق ملکیت اموال عقاری ندارند. فروش عقار به نمایندگی های سیاسی دول خارجی بر اساس رویه با المثل و به موسسات بین المللی ای که دولت افغانستان عضو آن باشد بعد از موافقه حکومت مجاز می باشد.

ماده سی ام

آزادی و محرمیت مخابرات اشخاص چه به صورت مکتوب باشد و چه به وسیله تلفون و تلگراف و یا وسائل دیگر از تعرض مصون است. دولت حق تفتیش مخابرات اشخاص را ندارد مگر به موجب فیصله محکمه با صلاحیت و مطابق به احکام قانون. در حالات عاجل - که در قانون تعریف می گردد مامور مسئول می تواند بدون اجازه قبلی محکمه به مسئولیت خود به

دخانی بشتمنی پلته او دهغی اعلان یوازې دقانون په حکم کیدای شی. دباندینی دولتونه او اتباع په افغانستان کښی دعقاری مالونو دملکیت حق نلرې. دبهرنو ملکونو په سیاسی نمایندگیو باندې دبالمثل چال چلند په اساس او په هغو بین المللی مؤسسو باندې چې افغانستان پکښی غړیتوب لرې دحکومت په خوښه عقاری مالونه پلورل کیدای شی.

دیرشمه ماده

دهر چا دمخابراتی آزادی او پتوالی که په لیک وې که په ټیلگراف که په ټیلفون او که په بله وسیله وې دبلوسی نه په امن دې. دولت دچا دمخابراتی دلتیون حق نلرې مگردیوې واکمنی محکمی دفیصلی او دقانون د حکمونو سره سم. په سملاسی حالاتو کښی چې قانون بنودلی دې مسئول مامور بی له دی چې رومی می دمحکمی نه اجازه واخلی په خپل مسئولیت کولی شی چې مخابراتی

ولټوې. دغه مامور په دې مکلف دې چې دپلټې څخه وروسته په هغه موده کېنې چې قانون بنسودلی ده دمحکمې فیصله حاصله کاندې.

یودیرشمه ماده

د فکر او بیان ازادې دبلوسی نه په امن ده.

هر افغان حق لری چې دقانون دحکمونو سره سم په وینا، لیکنه، تصویر او یاداسی نورو وسیلوخپل فکر څرگندکړی.

هر افغان حق لری چې مطالب دقانون دحکمونو سره سم بی له دې چې لومړې ئی دولتی مقامونو ته وبنسئی چاپ او نشر کاندې.

دعمومی چاپخانو دتاسیس او دمطبوعاتو خپرولو اجازه او امتیاز دقانون دحکمونو سره سم یوازې دافغانستان اتباعو او دولت ته ورکول کېږی.

دریديو او ټیلویژن، دعامو خپرونکو

تفتیش مخابرات اقدام کند . مامور مذکور مکلف است بعد از اجرای تفتیش در خلال مدتی که قانون تعیین می کند فیصله محکمه را حاصل نماید.

ماده سی و یکم

آزادی فکر و بیان از تعرض مصون است.

هر افغان حق دارد فکر خود را به وسیله گفتار ، نوشته ، تصویر یا امثال آن مطابق به احکام قانون اظهار کند .

هر افغان حق دارد مطابق به احکام قانون به طبع و نشر مطالب بدون ارائه قبلی آن به مقامات دولتی پردازد.

اجازه و امتیاز تأسیس مطابع عمومی و نشر مطبوعات تنها به اتباع و دولت افغانستان مطابق به احکام قانون داده می شود .

تاسیس و تدویر دستگاه عامه فرستنده

راديوو تلویزیون مختص
به دولت است .

ماده سی و دوم

اتباع افغانستان حق دارند برای
تأمین مقاصد جایز و صلح امیزدون
حمل سلاح مطابق به احکام قانون
بدون اجازه قبلی دولت اجتماع
نمایند.

اتباع افغانستان حق دارند به منظور
تأمین مقاصد مادی یا معنوی
مطابق به احکام قانون جمعیت ها
تاسیس نمایند .

اتباع افغانستان حق دارند مطابق به
احکام قانون احزاب سیاسی تشکیل
دهند مشروط براینکه :

۱- هدف و فعالیت حزب و
مفکوره هائی که تشکیلات احزاب
روی آن بناء شده مناقض ارزش های
مندرج این قانون اساسی
نباشد.

۲- تشکیلات و منابع مالی حزب
علنی باشد .

کارځیوتاسیس او چلول یوازې په
دولت پورې اړه لري.

دوه دیرشمه ماده

دافغانستان اتباع حق لري چې د روا
او سوله ناکو مقصدونو دپوره
کولو دپاره دقانون دحکمونو سره سم
ددولت د مخکنی اجازی نه پرته بی
وسلی ټولنه وکاندي.

دافغانستان اتباع حق لري چې دماډې
یا معنوی مقصدونو دپوره کولو دپاره
دقانون دحکمونوسره سم ټولنی
جوړی کړي.

دافغانستان اتباع حق لري چې دقانون
په حکمونو برابر سیاسی گوندونه
جوړ کړي خو په دې شرط چې:

۱- دگوندهدف - فعالیت او هغه
مفکورې چې دگوندونو تشکیلات
پرې بناء شوی وې ددی اساسی
قانون له ارزښتونو سره تناقض ونه
لري.

۲- دگوند تشکیلات او مالی
درکونه په ډاگه وې.

هغه ګوند چې د قانون په حکم برابر جوړ شوې وې د قانونی موجباتو اوستري محکمې له حکمه پرته پښتېدې نه شي.

درې دیرشمه ماده

هرچاته چې د ادارې له پلوه بی وجهه تاوان واورې دتاوان داخیستلو حق لرې او کولی شي چې دتاوان اخیستودپاره په محکمه کښې دعوي راولاړه کړي.

دولت دهغو حالاتو نه پرته چې قانون ئی څرګندوي بی دواکمني محکمې له حکمه دخپلو حقونو دتحصیل اقدام نشي کولی.

څلوردیرشمه ماده

تعلیم دافغانستان دټولو وګړو حق دی او دافغانستان ددولت او اتباعو له خوا وړیا برابرېږي.

په دې برخه کښې ددولت هدف یوې داسې مرحلې ته رسیدل دي چې دافغانستان د ټولو وګړودپاره پکښې دقانون دحکمونو سره سم دروزنی

حزبي که مطابق به احکام قانون تشکیل می یابد بدون موجبات قانونی و حکم ستره محکمه منحل نمی شود .

ماده سی و سوم

هر شخص که از اداره بدون موجب متضرر شود مستحق جبران خساره می باشد و می تواند برای حصول آن در محکمه دعوی اقامه کند . دولت نمی تواند بجزدر حالا تی که قانون تصریح می کند بدون حکم محکمه با صلاحیت به تحصیل حقوق خود اقدام کند.

ماده سی و چهارم

تعلیم حق تمام افراد افغانستان است و به صورت مجانی از طرف دولت و اتباع افغانستان فراهم می شود .

هدف دولت در این ساحه رسیدن به مرحله ایست که در آن تسهیلات مناسب تعلیم و تربیه برای همه افراد افغانستان

اوبنوونی مناسی آسانتیایوی راغونډې
شی.

قوانین اساسی افغانستان
مطابق به احکام قانون فراهم
گردد.

دولت مکلف دې چې په ټول
افغانستان کې دپوهنی دمتوازن تعمیم
لپاره موثر پروگرام وضع او تطبیق
کړي.

دولت مکلف است برای تعمیم
متوازن معارف در تمام افغانستان
پروگرام موثری وضع و تطبیق
نماید .

دبنوونی او روزنی لارښودنه اوڅارنه
ددولت وظیفه ده.

رهنمونی و نظارت تعلیم و تربیه
وظیفه دولت است .

لومړنۍ ښوونې دټولو ماشومانو دپاره
په هغوځایونو کې چې وسیلې نۍ
ددولت له خوا برابرې شوې وې
حتمی دي.

تعلیمات ابتدائی برای تمام
اطفال در نقاطی که وسائل آن از
طرف دولت تهیه شده
حتمی می باشد .

دلور او عمومی تعلیم دمؤسسو جوړول
او چلول یوازی ددولت حق او
وظیفه ده. ددې نه وراخوا دافغانستان
اتباع حق لري چې اختصاصی
یادلیک لوست دښودو دپاره
ښوونځی جوړ کړي. دداسی
ښوونځیو دجوړونی شرطونه، تعلیمی
نصاب او پکښی دزده کړی شرایط
دقانون له پلوه ښودل کیږي.

تأسیس واداره موءسسوات
تعلیم عالی و عمومی تنها حق
ووظیفه دولت است . در خارج این
ساحه اتباع افغانستان حق دارند
مکاتب اختصاصی و سواد آموزی
تأسیس نمایند.

حکومت کولی شی چې د قانون د

شروط تأسیس ، نصاب تعلیم و
شرایط تحصیل در چنین مکاتب
توسط قانون تنظیم می گردد.
حکومت می تواند مطابق به احکام

حکمونو سره سم خارجی کسانو ته دخصوصی بنوونځیو دجوړولو اجازه ورکړی. دداسی بنوونځیونه یواځی خارجی کسان فایده اخستی شی.

پنځه دیرشمه ماده

دولت موظف دی چې دملی ژبی پښتو دانکشاف او تقوی دپاره موثر پروگرام جوړ او تطبیق کړی.

شپږ دیرشمه ماده

دولت موظف دی چې ترخپله وسه ټولو افغانانو لپاره په متوازن ډول دناروغیو دمخنیوې او علاج وسیلی برابرې کړی. په دې برخه کښی ددولت هدف یوداسی پراو ته رسیدل دی چې دروغتیا مناسبی آسانی پکښی دافغانستان دټولو وګړو دپاره برابرې شی.

اووه دیرشمه ماده

کار دافغان حق او دغاړې فرض دی چې دکولو وس ئی لری.

قانون به ا اشخاص خارجی اجازه تأسیس مکاتب خصوصی بدهد. از این مکاتب تنها اشخاص خارجی می توانند استفاده کنند.

ماده سی و پنجم

دولت موظف است پروگرام موثری برای انکشاف و تقویه زبان ملی پښتو وضع و تطبیق کند.

ماده سی و ششم

دولت موظف است در حدود توان خود وسائل وقایه از امراض و علاج آنرا به صورت متوازن برای همه افغان ها تهیه کند. هدف دولت در این ساحه رسیدن به مرحله ایست که در آن تسهیلات صحی مناسب برای تمام افراد افغانستان فراهم گردد.

ماده سی و هفتم

کار حق و فریضه هرافغان است که قدرت اجرای آنرا داشته باشد.

هدف عمده قوانینی که برای تنظیم کار وضع می گردد، رسیدن به مرحله ای است که در آن حقوق و منافع اصناف کارگران حمایت شود . شرایط مساعد کارفرما گردد ، روابط بین کارگران و کار فرمایان به صورت عادلانه و مترقی تنظیم یابد .

اتباع افغانستان به اساس اهلیت و به موجب احکام قانون به خدمت دولت پذیرفته می شوند .

انتخاب شغل و حرفه در داخل شرایطی که قانون تعیین می نماید آزاد می باشد .

تحمیل کار اجباری اگرچه برای دولت باشد جواز ندارد تحریم کار اجباری مانع تطبیق قوانینی نمی شود که به منظور تنظیم فعالیت دسته جمعی برای تأمین منافع عامه وضع می گردد.

ماده سی و هشتم

هر افغان مکلف است به دولت

دکار دتنظیم دپاره چې کوم قوانین جوړیږی دهغو لوی هدف یوې داسی مرحلی ته رسیدل دی چې دکاریگرو دیلوبیلوډلوحقونه اوبنیگړې پکښی خوندی شی. دکار مناسب حالات راپیداشی او دکاریگر او کارفرمایانو ترمنځ روابط په عادلانه او پر مخ تللی ډول ټینگ شی.

دافغانستان اتباع داهلیت له مخی او دقانون د حکمونو سره سم ددولت دخدمت دپاره منل کیږی.

دکارو او کسب غوره کول په هغو شرطونو کښی دننه چې قانون ټاکلی دی آزاد دی.

بیگار که د دولت دپاره هم وی ناروادی. دیبگار بندیز دهغو قوانینو د عملی کولو په لاره کښی چې دعمومی بنیگروپه نیت دیوځائی کار دسمبنت دپاره جوړیږی کوم خنډونه راپورته کوی.

اته دیرشمه ماده

هر افغان مکلف دی چې دولت ته

مالیه او محصول ورکړی. هیڅ قسم مالیه او محصول بی دقانون له حکمه نه شی ترل کیدی. دمالیې او محصول اندازه او دورکولو لارې چارې یې داجتماعی عدالت سره سم دقانون له خوا بنودل کیږی. داحکم په خارجی اشخاصو باندې هم چلیږی.

ننه دیرشمه ماده

دهیواد څخه دفاع دافغانستان دپولواتباعو سپیڅلی وظیفه ده. دافغانستان ټول اتباع دقانون دحکمونو سره سم دعسکری خدمت په کولو مکلف دی.

څلویښتمه ماده

داساسی قانون په حکمونو سم چلیدل، دباچاسره وفادارې او دهغه درناوې کول، قوانینو ته غاړه ایښودل، دعمومی نظم او امن خیال لرل، دهیواد دنیکنیو ساتل او په ملی ژوندکښی گډون کول دافغانستان دټولو خلکو وظیفه ده.

مالیه و محصول تادیه کند. هیڅ نوع محصول و مالیه بدون حکم قانون وضع نمی شود. اندازه مالیه و محصول و طرز تادیه آن بارعایت عدالت اجتماعی توسط قانون تعیین می گردد. این حکم در مورد اشخاص خارجی نیز تطبیق می شود.

ماده سی و نهم

دفاع از وطن وظیفه مقدس تمام اتباع افغانستان است کافه اتباع افغانستان به اجرای خدمت عسکری مطابق به احکام قانون مکلف می باشند.

ماده چهلم

پیروی از احکام قانون اساسی، وفاداری و احترام به پادشاه، اطاعت به قوانین، رعایت نظم و امن عامه، صیانت منافع وطن و اشتراک در حیات ملی وظیفه تمام مردم افغانستان می باشد.

خلورم فصل

شوری

یوخلوینبتمه ماده

شوری دافغانستان دخلکو د ارادی
خرگندویه ده او دپول ملت نمایندگی
کوی.

دافغانستان خلک دشوری له لار دی
مملکت په سیاسی ژوند کنبی
برخه اخلی.

دشوری هرغړی که څه هم له یوی
ټاکلی سیمی څخه غوره شوی درایی
دخرگندولو په وخت کی د افغانستان
عامی بنیگنی په نظر کنبی نیسی.

دوه خلوینبتمه ماده

شوری دوی ټولنی لری: اولسی
جرگه او مشرانو جرگه.

درې خلوینبتمه ماده

دولسی جرگی غړی دآزادو - عامو،
پټو او سماسمو انتخاباتو په ذریعه
دقانون د حکمونو سره سم
دافغانستان دخلکو له خواغوره

فصل چهارم

شوری

ماده چهل و یکم

شوری افغانستان مظهر اراده مردم
آنست و از قاطبة ملت نمایندگی می
کند .

مردم افغانستان به توسط شوری
در حیات سیاسی مملکت
سهم میگیرند .

هر عضو شوری در حالیکه از یک
حوزه معین انتخاب شده در موقع
اظهار رای مصالح عمومی افغانستان
را مدار قضاوت خود قرار می دهد.

ماده چهل و دوم

شوری دا رای دو مجلس می باشد :
ولسی جرگه و مشرانو جرگه .

ماده چهل و سوم

اعضای ولسی جرگه توسط
انتخابات آزاد - عمومی - سری و
مستقیم مطابق به ا حکام قانون از
طرف مردم افغانستان انتخاب

کېږي.

ددی مقصد دپاره افغانستان په انتخابی

ونډونو ویشل کېږي.

دونډونو شمار او سیمه دقانون له

مخه ټاکل کېږي.

دهرونه نه یو وکیل غوره کېږي.

دوکالت دپاره هر ملاتړلی چې په

خپل ونه کښی دقانون دحکمونو

سره سم ترټولو زیاتی رایی وکتی

وکیل بلل کېږي.

خلورڅلویښتمه ماده

د اولسی جرگې غړی دخلوروکلونو

دپاره چې یوه تقنینی دوره ده غوره

کېږي.

که چیری شوری ددی اساسی قانون

د حکمونو سره سمه ښکته شی نو -

نوی اولسی جرگه دیوی تقنینی

دوری دپاره غوره کېږي - خودپای ته

رسیدلونیته به ئی په داسی ډول

تیارېږی چې ورپسی اولسی جرگه

جوخته په هغه نیته پرانستله شی چې

په نهه پنځوسمه ماده کښی ټاکل

می شود.

افغانستان به این منظور به حوزه های

انتخابی تقسیم می گردد .

تعداد و ساحه حوزه ها توسط قانون

تعیین می شود .

از هر حوزه یک نفر وکیل انتخاب

می گردد. داوطلبی که در حوزه

خود مطابق به احکام قانون

رای بیشتر حاصل می کند وکیل

شناخته می شود.

ماده چهل و چهارم

اعضای ولسی جرگه برای مدت

چهار سال که یک دوره تقنینیه

است انتخاب می شوند هر گاه

شوری مطابق به احکام این قانون

اساسی منحل شود ولسی جرگه

جدید برای یک دوره تقنینیه انتخاب

می گردد. ولی تاریخ ختم آن طوری

تنظیم می شود که جرگه

ما بعد به تاریخ

که در ماده پنجاه و

نهم تثبیت گردیده افتتاح

شوی ده.

شود .

پنځه څلویښتمه ماده

ماده چهل و پنجم

دمشرانو جرگی غړی په دی طریقه
ټاکلی کیږی او غوره کیږی:

اعضای مشرانو جرگه به ترتیب
ذیل تعیین و انتخاب می شود :

۱- دریمه برخه غړی دپوهو او
ازمبښتوالو کسانو له منځه دباچا له
خوا دپنځو کلو نودپاره ټاکل کیږی.

۱- یک ثلث اعضاء از جمله افراد
خبیر و باتجربه برای مدت پنج سال
از طرف پادشاه تعیین می شود .

۲- پاتی دوه برخی غړی په دی شان
غوره کیږی:

۲- دوثلث دیگر اعضاء برحسب
آتی انتخاب میشوند :

الف- دهرولایت جرگه دخپلو غړو
له منځه یو تن ددری کلونو دپاره
دمشرانو جرگی په غړیتوب غوره
کوی.

الف - هر جرگه ولایت یک نفر از
جمله اعضاء خود را برای مدت سه
سال به عضویت مشرانو جرگه
انتخاب می کند .

ب- دهر ولایت استوگنی دآزادو -
عامو - پټو او سماسمو انتخاباتو په
لاریوکس دخلورو کلونو دپاره
دمشرانو جرگی په غړیتوب
غوره کوی.

ب - ساکین هر ولایت یکنفر را از
طریق انتخابات - آزاد عمومی -
سری و مستقیم برای مدت چار
سال به عضویت مشرانو جرگه
انتخاب می کند .

شپږ څلویښتمه ماده

ماده چهل و ششم

دانتخاب کونکو شرطونه دانتخاباتو
په قانون کښی ښودل کیږی.

شرایط انتخاب کنندگان در قانون
انتخابات تعیین می گردد.

هغه کسان چې دشوری په غړیتوب

اشخاصیکه بعضویت شوری تعیین یا

انتخاب می‌شوند باید علاوه بر تکمیل شرایط انتخاب کنندگان واجد او صاف ذیل باشند :

۱ - اقلأ ده سال قبل از تاریخ تعیین یا انتخاب تابعیت دولت افغانستان را کسب کرده باشند .

۲ - بعد از نفاذ این قانون اساسی از طرف محکمه بحرمان از حقوق سیاسی محکوم نشده باشند .

۳ - خواندن و نوشتن بدانند .

۴ - اعضای ولسی جرگه باید سن بیست و پنج را در موقع انتخاب و اعضای مشرانو جرگه سن سی را در موقع تعیین یا انتخاب تکمیل کرده باشند.

ماده چهل و هفتم

رئیس و اعضای حکومت ، قضات ، صاحبمنصبان و افراد اردو ، مامورین و دیگر کارکنان اداری نمی‌توانند در هنگام تصدی

دتاکل کیپری یا غوره کیپری په کاردی چې د انتخاب کونکو په شرطونو سرپیره دغه صفتونه هم ولری:

۱- دشوری په غړیتوب بانندی دتاکل کیدو یا غوره کیدو نه رومی یی لپتر لپه لس کاله پخوا دافغانستان ددولت تابعیت حاصل کړی وی.

۲- ددی اساسی قانون د نافذ کیدونه وروسته دمحکمی له خوا دسیاسی حقونو څخه په محرومی محکوم شوی نه وی.

۳- په لیک لوست به پوهیږی.

۴- دولسی جرگی غروبه دانتخاب په وخت کنبی دخپل عمر پنځه ویشتم او دمشرانو جرگی غروبه دتاکل کیدو په وخت کنبی دخپل عمر دیرشم کال پوره کړی وی.

اوه څلویښتمه ماده

دحکومت مشر او غړی - قاضیان- داردو منصبداران او افراد، مامورین او نور اداری کار کوونکی دخپلو وظیفو دچلولو په وخت کنبی

وظیفه به عضویت شوری تعیین یا
انتخاب شوند .

ماده چهل و هشتم

هیچ کس نمی تواند در یک وقت
عضو هر دو جرگه باشد .

ماده چهل و نهم

بارعایت احکام این قانون اساسی
انتخابات مطابق به احکام قانون
صورت می پذیرد .

پیشنهاد تعدیل قانون انتخابات
در دو سال اخیر دوره تقنینیه
ولسی جرگه در فهرست
کار هیچ یک از دو جرگه داخل
شده نمی تواند .

ماده پنجاهم

وثایق عضویت در هر جرگه
توسط خود جرگه تدقیق
می گردد .

طرز تدقیق و وثایق در
اصول وظایف داخلی هر جرگه
تعیین می شود .

دشوری په غړیتوب ټاکل کیدی یا
غوره کیدی نه شی .

اته څلویښتمه ماده

هیڅوک په یو وخت کښی
د دواړو جرگو غړی کیدی نشی .

نهه څلویښتمه ماده

ددی اساسی قانون د حکمونو له
رعایت سره انتخابات د قانون د حکمونو
سره سم کیږی .

د اولسی جرگی د تقنینی دوری په
وروستو دوو کلو نو کښی د انتخاباتو
د قانون د تعدیل پیشنهاد دهیڅ یوی
جرگی دکار په فهرست کښی
نه شی داخلیدی .

پنځوسمه ماده

دهری جرگی د غړیتوب وثیقی په هم
هغه جرگه کښی دکره کتنی لاندی
نیولیکیری .

دو وثیقو دکره کتنی لاری چاری
دهری جرگی د داخلی وظیفو په
اصولو کښی بنودل کیږی .

یو پنځوسمه ماده

ماده پنجاه و یکم

دشوری هیڅ یو غړی دهغی نظرئی له کبله چې دخپلی وظیفې دپرخای کولو په وخت کښی ئی دننه په شوری کښی یادباندی ښکاره کوی دعدلی تعقیب لاندی نه راخی.

هیچ عضو شوری به علت رای یا نظریه ای که هنگام اجرای وظیفه در داخل شوری یا خارج از آن ابرا زمیدارد مورد تعقیب عدلی قرار نمی گیرد .

که چیرې دشوری په یو غړی باندې دیو جرم تورپورې شی نو مسئول مامور ددغی پېښی خبر هغی جرگی ته ورکوی چې دی پکښی غړیتوب لری او پس له هغه چې دجرگی دوه برخی غړی اجازه ورکاندی، تورن دعدلی تعقیب لاندی راخی.

هر گاه یک عضو شوری به جرمی متهم شود. مامور مسئول از موضوع به جرگه ایکه متهم عضو آنست اطلاع میدهد و بعد از آنکه جرگه مذکور با اکثریت دو ثلث اعضاء اجازه بدهد متهم تحت تعقیب عدلی قرار میگیرد.

جرگه کولی شی چې خپله اجازه ددوورخو غړو په اکثریت بیرته واخلي.

جرگه می تواند اجازه خودرا به اکثریت دو ثلث اعضاء مسترد نماید .

دخړگند جرم په باب مسئول مامور کولی شی چې تورن بی دهغه جرگی داجازې نه چې دی ئی غړی دی دتعقیب لاندی راولی اوئی نیسی که چیری عدلی تعقیب دقانون له مخی دتوقیف غوښتنه کوله، نو

در موارد جرم مشهود مامور مسئول می تواند متهم را بدون اجازه جرگه ایکه او عضو آن میباشد تحت تعقیب عدلی قرار دهد و گرفتار نماید . هر گاه تعقیب عدلی قانوناً توقیف را

ایجاب کند مامور مسئول مکلف است موضوع را بلا فاصله با اطلاع جرگه مربوطه برساند و در صورتی که جرگه مذکور اجازه بدهد متهم توقیف شده می تواند.

در صورتی که اتهام در هنگام تعطیل جرگه صورت بگیرد اجازه توقیف از هیئت اداری جرگه حاصل می گردد. فیصله هیئت به نخستین جلسه آینده جرگه جهت اخذ تصمیم ارائه می شود.

ماده پنجاه و دوم

اعضای شوری نمی توانند به شغل دیگری اشتغال ورزند. این حکم شامل زراعت و دیگر مشاغل آزاد نمی باشد.

ماده پنجاه و سوم

برای اعضای شوری معاش مناسب مطابق به احکام قانون تعیین می گردد.

ماده پنجاه و چهارم

هر عضو شوری حـق دارد

مستول مامور مکلف دې چې سملاسی هغی جرگی ته خبر ورکړې چې دی ئی غړی دې او که نوموړی جرگه اجازه ورکړې نو تورن توقیف کیدلی شی.

که چیرې تور په داسی وخت کښی پښی شی چې جرگه خوره شوی وی نو دتوقیف اجازه دجرگی له ادارې هیئت نه غوښتل کیږی. او د هیئت فیصله دجرگی لومړی راتلونکی غونډی ته دپریکړی دپاره وړاندی کیږی.

دوه پنځوسمه ماده

دشورې غړې په بله چاره بوختیدلای نه شی.

گرهنه او نورې آزادی چارې ددی حکم لاندی نه راخی.

درې پنځوسمه ماده

دشورې دغړو دپاره دقانون د حکم سره سم مناسب معاش ټاکل کیږی.

خلورپنځوسمه ماده

دشورې هریو غړی حق لری چې

پنځپله جرگه کښی دهغه موضوع په باب چې خبرې پرې روانی وې خپله نظریه دداخلی وظایفو په اصولو برابره څرگنده کړې.

پنځه پنځوسمه ماده

دواړه جرگی په یو وخت کښی بیللی بیللی غونډې کوي.

مشرانو جرگه کولی شی چې ددولتی بودجی دپیشنهاد دکتښی دپاره د اولسی جرگی درخصتی په موده کښی خپله فرق العاده غونډه وکاندی.

کله چې تقنینی دوره یا کلنی غونډه دباچاله پلوه پرانستله کیږی دواړه جرگی شریکه غونډه کوی.

شپږپنځوسمه ماده

حکومت کولی شی چې دهرې یوی جرگی په غونډه کښی شریک شی.

هره جرگه کولی شی چې دخپلی غونډی ته صدراعظم یادحکومت غړی راوغواړې.

د ر جرگه مربوطه خود در موضوع مورد مباحثه نظریه خود را مطابق به اصول وظایف داخلی اظهار کند.

ماده پنجاه و پنجم

هر دو جرگه در وقت واحد به صورت جداگانه اجلاس می کنند.

مشرانو جرگه می تواند برای مطالعه طرح بودجه دولت در مدت تعطیل اولسی جرگه جلسه فوق العاده خود را دایر کند .

در موقعیکه دوره تقنینیه یا اجلاس سالانه از طرف پادشاه افتتاح می گردد جلسه مشترک هر دو جرگه دایر می شود .

ماده پنجاه و ششم

حکومت می تواند در جلسات هر یک از دو جرگه اشتراک ورزد .

هر جرگه می تواند حضور رئیس یا اعضای حکومت را در جلسه خود مطالبه کند .

اووه پنځوسمه ماده

ماده پنجاه و هفتم

د دواړو جرگو مباحثه به ښکاره وې مگر هله نه! چې د حکومت مشر، د جرگی مشر یا لېرلېره د جرگی لس تنه غړې داغوبتنه وکړې چې جرگه دې پته وشي او جرگه داغوبتنه ومني جرگه کولی شي چې د دوه برخو غړو په اکثریت هغه مباحثه چې پته شروع شوې وي بېرته ښکاره کاندې. د هرې جرگی د مباحثې جریان به ثبتیږي.

مباحثه جلسات هر دو جرگه علني می باشد. مگر اینکه رئیس حکومت - رئیس جرگه یا اقلاده نفر - از اعضا سري بودن آنرا درخواست نماید و جرگه این درخواست را بپذیرد جرگه می تواند با اکثریت دوثلث اعضاء مباحثه ایراکه به طور سري صورت گرفته دوباره علني بسازد جریان مباحثه هر دو جرگه ثبت می گردد.

هیڅوک په سرزوری د شوری دیره خای ته ننوتلای نه شي او که څوک د دې حکم مخالفت وکړې د قانون د حکمونو له مخه سزا ورکوله شي.

هیچکس نمی تواند عنفاً به مقرر شوری داخل شود. متخلفین مطابق به احکام قانون مجازات می شود.

اته پنځوسمه ماده

ماده پنجاه و هشتم

بی له هغو حالاتو چې حکم ئی په دې اساسی قانون کښی څرگند ذکر دې د هری جرگی فیصله د حاضر و غړو درایو په اکثریت کیږي.

جز در مواردی که حکم آن صریحاً در این قانون اساسی ذکر گردیده تصمیم هر جرگه با کثريت آراءى اعضاى حاضر اتخاذ می گردد.

نهه پنځوسمه ماده

ماده پنجاه و نهم

هره جرگه په هر کال کښی یوه

هر جرگه در هر سال یک اجلاس

عادی دایر می کنند که به تاریخ بیست و دوم میزان آغاز می گردد تعداد اجلاس سالانه توسط قانون تزیید شده می تواند. درینصورت تاریخ آغاز اجلاس و مدت آن توسط قانون تنظیم می گردد.

مدت کار هر جرگه در هر سال هفت ماه است. در صورت ایجاب کار هر جرگه می تواند این مدت را تمدید نماید .

در هنگام تعطیل بامر پادشاه ، به درخواست حکومت یا رئیس یکی از دو جرگه یا یک خمس از اعضای آن اجلاس فوق العاده شوری دایر می شود .

جلسه فوق العاده توسط فرمان پادشاهی که بعد از مشوره باروسای دو جرگه صدور می یابد ختم می گردد.

عادی غونبه کوپ چې دمیزان په دوه ویستمه نیته شروع کیږي. دکلیو غونبهو شمار دقانون له پلوه زیاتیدلی شی او په دې صورت کښی دغونبهې دشروع نیته او دغونبهی موده دقانون له خوا بنودله کیږي.

دهری- جرگی دکار موده په کال کښی اووه میاشتی ده. دکار دغونبتهی په صورت کښی هره جرگه کولی شی چې داموده نوره هم اوږده کړي.

درخصتی. په وخت کښی دباچا په امر، دحکومت یاددواړو جرگوڅخه دیوی دمشریادیوې جرگی دپنځمی برخی غړو په غونبتهننه دشوری فوق العاده غونبه دایریدلی شی.

فوق العاده غونبه دهغه باچائی فرمان په ذریعه ختمیږي چې ددواړو جرگو دمشرانو سره له سالانه وروسته راوړخی.

دمشرانو جرگی مشرددغه جرگی
دغرو له منځه دباچا له خوا ټاکل
کیرې.

اولسی جرگه دخپلو غرو له منځه
یوکس دمشر په توگه غوره کوی .
هره جرگه دخپلو غرو له منځه
دمشرلومړی نائب، یودوهم نائب،
یومنشی او یو دمنشی نائب غوره
کوی.

دغه پورتنی کسان دجرگی ادارې
هیئت دی. دولسی جرگی ادارې
هیئت دتقنینی دورې په اول سر
کښی غوره کیرې دمشرانو جرگی
دمشرنائبان، منشی او نائب منشی
دهر کار دغونډو په سر
کښی دیو کال دپاره غوره کیرې.

دهرې جرگی مشردجرگی مباحثه
اداره کوی او دجرگی په دیره ځای
کښی دنظم او قلاری ساتلو
دپاره ضروری انتظام کوی.

دمشرونورې وظیفی دداخلی وظیفو په

رئیس مشرانو جرگه از بین اعضای
آن از طرف پادشاه تعیین
می شود. ولسی جرگه از بین
اعضای خود یکنفر را بحیث رئیس
انتخاب می کند هر جرگه از بین
اعضای خود یک نفر نائب اول
رئیس یک نفر نائب دوم رئیس
یکنفر منشی و یک نفر نائب منشی
انتخاب می کند.

اشخاص فوق هیئت اداری جرگه
راتشکیل میدهند. هیئت اداری
اولسی جرگه درآغاز دوره تقنینیه
انتخاب میشود. نائبان رئیس،
منشی و نائب منشی مشرانو جرگه
در آغاز اجلاس سالانه برای مدت
یک سال انتخاب می گردد.

رئیس هر جرگه مباحثه جرگه
مذکور را اداره مینماید .
و برای برقراری نظم و امنیت در
مقر جرگه تدابیر لازم اتخاذ می کند.
سائر وظایف رئیس در اصول

اصولو کښی ښودل کیږی.

دمشر په غیاب کښی اول نائب او که هغه نه وی دوهم نائب دمشر وظیفه چلوې.

دهرې جرگی منشی دجرگی مباحثی ثبتوی او دجرگی ددارالانشاء دچارو انتظام کوی.

دمنشی په غیاب کښی نائب دهغه وظیفه چلوی .

یوشپیتمه ماده

هره جرگه دبحث لاندی موضوعاتو دپراخی او کره کتنی دپاره دداخلی وظیفو داصولو په حکمونو برابر ټولگی جوړوی.

دوه شپیتمه ماده

هره جرگهدخپلو دداخلی وظایفو اصول جوړوی.

دری شپیتمه ماده

شوری دباچا په امر ماتیدلی شی. په یوسل او یوویشتمه ماده کښی دبیان شوی حالت له مخه دشوری ماتیدل هرومرودی.

وظائف دداخلی تعیین می گردد.

در غیاب رئیس نائب اول و در غیاب نائب اول نائب دوم وظیفه رئیس را اجرا می کند.

منشی هر جرگه مباحثات آنرا ثبت می کند و امور دارالانشاء جرگه را سرپرستی می نماید در غیاب

منشی نایب وظیفه او را اجرا می کند.

ماده شصت و یکم

هر جرگه برای مطالعه دقیق و مفصل موضوعات مورد بحث برطبق احکام اصول ووظائف داخلی ، انجمن ها تعیین می نماید.

ماده شصت و دوم

هر جرگه اصول ووظائف داخلی خود را وضع می نماید.

ماده شصت و سوم

شوری می تواند به امر پادشاه منحل شود . انحلال شوری در حالت مندرج ماده یکصدویست و یکم حتمی است.

انحلال شوری شامل اعضای غیر

انتخابی مشرانو جرگه نیز
میباشد.

ماده شصت و چارم

شوری برای تنظیم امور حیاتی
افغانستان مطابق به احکام این قانون
اساسی قوانین وضع می کند. هیچ
قانون نمی تواند مناقض اساسات
دین مقدس اسلام و
دیگر ارزش های مندرج
این قانون اساسی باشد .

تصدیق معاهدات بین الدول ،
فرستادن قطعات اردوی افغانستان
به خارج ، اعطای امتیازات دارای
اهمیت در اقتصاد ملی به شمول
انحصار ، اجازه نشرپول واخذ
قرضه از صلاحیت شوری
می باشد امتیازاتی که اعطاء
آن از صلاحیت شورای
می باشد توسط قانون تعیین
می گردد.

دشورې په ماتیدو کښی د مشرانو

جرگې غیر انتخابی غړی هم شامل
دی.

څلور شپيته ماده

شوری د افغانستان د حیاتی چارو
د تنظیم دپاره ددی اساسی قانون په
حکمونو برابر قوانین جوړوی. هیچ
قانون نه شی کولی چې د اسلام
د سپیڅلی دین له اساسونو او
دنورو هغوارزښتونو مناقض وی چې په
دی اساسی قانون کښی راغلی دې.

د بین الدول معاهدو تصدیقول، خارج
ته د افغانستان د اردو د ټولگولپرل -
د پیسو خپرولو او پوراخستلو اجازه
ورکول او داسی امتیازونه ورکول چې
په ملی اقتصاد کښی اهمیت لری او
انحصار هم پکښی شامل دی دشوری
په واک اختیار کښی دی. هغه
امتیازات چې ورکول ئی دشوری په
صلاحیت کی دی د قانون له پلوه
ښودل کیږی.

پنځه شپيتمه ماده

حکومت اولسي جرگې ته مسئول دی.

شپږ شپيتمه ماده

دولسي جرگې غړي کولي شي چې د حکومت نه څرگندتيا وغواړي د حکومت دورکړې څرگندتيا په باب مباحثه د جرگې په فيصله پورې اړه لري.

اووه شپيتمه ماده

دشوري غړي کولي شي چې د صدر اعظم يا وزيرانو څخه په ټاکلو موضوع گانوکښي پوښتنې وکړي. له چانه چې پوښتنه شوې وې هغوی دخولي يا ليکلي جواب په ورکولو مکلف دي - دا جواب د بحث لاندې نه شي راتلای.

اته شپيتمه ماده

اولسي جرگه واک لري چې دخپلو دريمه برخه غړو په پيشنهاده حکومت دچارو او داداري داجراآتو دکنسي او خپرني دپاره دخپرني ټولگي وټاکي. دخپرونکي ټولگي جوړيدنه او دهغه

ماده شصت و پنجم

حکومت نزدولسي جرگه مسئول می باشد.

ماده شصت و ششم

اعضای ولسي جرگه می تواند از حکومت استیضاح نمایند. مباحثه در مورد توضیحي که از طرف حکومت داده می شود به تصمیم جرگه منوط می باشد.

ماده شصت و هفتم

اعضای شوري می توانند از صدر اعظم یا وزراء در موضوعات معین سوال بنمایند. اشخاصیکه از آن ها سوال به عمل آمده مکلف اند جواب شفوي یا تحريري بدهند. این جواب مورد مباحثه قرار نمی گیرد.

ماده شصت و هشتم

ولسي جرگه صلاحیت دارد به پيشنهاده یک ثلث از اعضای خود جهت تحقیق و مطالعه اعمال حکومت و اجراءات اداره انجمن تحقیق تعیین نماید. ترکیب و طرز العمل انجمن

تک لار دد داخلی وظیفو په اصولو کېنې ښودل کېږي.
تثبیت می گردد.

تک لار دد داخلی وظیفو په اصولو کېنې ښودل کېږي.
تثبیت می گردد.

ننه شپيتمه ماده

دهغو حالاتو په پرته چې په دې اساسی قانون کېنې دهغو دپاره دعمل خاصی لارې چارې ښودلې شوې دې قانون هغی مصوبې ته وایی چې دواړو جرگو په ګډه منلی وې او باچا ښکوللی وې. په کومه برخه کېنې چې داسی مصوبه نه وې هلته قانون داسلامی شریعت دحنفی فقهی حکمونو ته وایی.

او یارمه ماده

دقانون جوړولو پیشنهاده حکومت یا دشوری دغړو له خوا کېږي او دقضائی چارو دسمون په برخه کېنې دسترې محکمی له خوا هم کیدې شی.

یو او یارمه ماده

دقانون جوړولو پیشنهاده حکومت یا دسترې محکمی له خوا په

ماده شصت و نهم

به استثنای حالاتی که برای آن طرز العمل خاصی درین قانون اساسی تصریح گردیده . قانون عبارت است از مصوبه موافق هر دو جرگه که به توشیح پادشاه رسیده باشد. در ساحه ایکه چنین مصوبه موجود نباشد عبارتست از احکام فقه حنفی شریعت اسلام .

ماده هفتادم

پیشنهاد نهاد و ضلع قانون از طرف حکومت یا اعضای شوری و در ساحه تنظیم امور قضائی از طرف ستره محکمه صورت گرفته می تواند .

ماده هفتاد و یکم

پیشنهاد و ضلع قانون از طرف حکومت یا ستره محکمه به هر یک

دواړو جرگو کوی هرې یوې ته وړاندې کیدی شی.

از دو جرگه تقدیم شده می تواند.

دوه اویاومه ماده

که چیرې دقانون دوضع کولو پیشنهاد ددواړو جرگونه دیوې جرگی دغړوله خوا وشی او دهمدغی جرگی لس تنه غړې یی مرسته وکړی نوپس له هغه دکار په فهرست کښی نیول کیږی.

ماده هفتادودوم هر گاه پیشنهاد وضع قانون از طرف اعضای یکی از دو جرگه صورت بگیرد بعد از تأیید ده نفر از اعضای جرگه ایکه پیشنهاد به آن ارائه شده در فهرست کار داخل می گردد.

که چیرې دقانون جوړولو په پیشنهاد کښی دنوې بودجی یا ددولت په عایداتو کښی دکمی راوستلو سپارښتنه شوې وې نو په دې شرط دکار په فهرست کښی راتلای شی چې دپیشنهاد په متن کښی ددغه تاوان دپوره کولو لارې چاری نبودل شوی وې. دستری محکمی له خوا دقانون جوړولو پیشنهاد ددې حکم لاندې نه راخی.

هر گاه پیشنهاد وضع قانون حاوی تکلیف جدید یا تنقیض در عایدات دولست باشد بشرطی در فهرست کار داخل می شود که در متن پیشنهاد مدرک جبران ، پیش بینی شده باشد این حکم برپیشنهاد وضع قانون از طرف ستره محکمه تطبیق نمی شود .

دری اویاومه ماده

کله چې دقانون جوړولو پیشنهاد

ماده هفتادوسوم وقتی پیشنهاد وضع قانون در

فهرست کاریکی از دو جرگه داخل گردید نخست به انجمن مربوط محول می گردد و بعد از آنکه انجمن نظر خود را درباره آن ابراز کرد طرح قانون با نظریه انجمن در جرگه قرائت شده بحث روی آن صورت می گیرد . بعد در مورد هر ماده رأی گرفته می شود و سپس طرح بار دوم قرائت شده درباره ردیا تصویب آن به صورت یک کل رای گرفته می شود.

ماده هفتاد و چهارم

هر گاه تصویب یک جرگه از طرف جرگه دیگر رد شود برای حل اختلاف هیئت مختلط به تعداد مساوی از اعضای هر دو جرگه مطابق به احکام قانون دائر می گردد. فیصله هیئت بعد از توشیح پادشاه نافذ شمرده می شود . در صورتیکه هیئت مختلط نتواند اختلاف نظر را رفع کند تصویب رد شده بحساب

دیوی جرگی. دکار په فهرست کښی واخستلی شی نولومرې خپلی جرگه گۍ ته سپارل کیږی او پس له هغه چې جرگه گۍ پرې خپله نظریه خرگنده کړې دغه پیشنهاد او دجرگه گۍ نظریه دجرگی په وړاندې لوستل کیږی او مباحثه پرې کیږی- ورپسی دهرې مادې په باب رایۍ غوښتل کیږی او بیا پیشنهاد په دوهم وارلوسته شی او په یوځانې ډول دهغه دمنلو یا نه منلو په باب رایی اخستلی کیږی.

خلور او یومه ماده

که چیرې دیوی جرگی تصویب دبلې جرگی له پلوه ونه منل شی نوددغه اختلاف دلرې کولو دپاره دقانون په حکمونو سم ددواړو جرگو دغړونه په برابر شمیر یو گډه هیئت جوړیږی. دهیئت فیصله دباچاله بنکوللو وروسته نافذه گڼل کیږی. خو که دغه هیئت ونه کولای شو چې اختلاف لرې کړی نو تصویب نامنلی

بلل کیرې اوکه چیرې داسی وې چې
تصویب دولسی جرگې له خوا شوې
وې نو دولسی جرگی نوې تقنینی
دوره کولی شی چې هغه دغرو درایوپه
اکثریت بیا ومنی. داتصویب بی له
دې چې دمشرانو جرگی ته وړاندې
شی دپاچا په بنکوللونا فذ کنل
کیرې.

که چیرې ددواړو جرگوترمنځ
اختلاف دمالی قوانینو دپیشنهاد په
سروی نو که گډ هیئت ددغه
اختلاف په لرې کولو بریالی نشی
اولسی جرگه کولی شی چې دغه
پیشنهاد پخپله راتلونکی غونډه کښی
دغرو درایوپه اکثریت
بیا ومنی پیشنهاد بی له دې چې
دمشرانو جرگی ته وښودل شی
دپاچاپه بنکوللونا فذ کنل کیرې.

پنځه او یوومه ماده

ددولت بودجه دمشرانو جرگی له
لارې ددغی جرگی دمشورتی نظری
سره یوځای اولسی جرگی ته وړاندې

میرود و هر گاه تصویب از طرف
ولسی جرگه بعمل آمده باشد دوره
تقنینیه جدید ولسی جرگه
می تواند آنرا به اکثریت آراء
اعضاء تصویب کند این تصویب
بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد
از توشیح پادشاه نافذ شمرده
می شود.

هر گاه اختلاف دو جرگه
در مورد طرح قوانین مالی
باشد در صورتیکه هیئت
مختلط به حل آن موفق
نشود ولسی جرگه می تواند
در اجلاس ما بعد طرح مذکور را به
اکثریت ارای اعضاء تصویب نماید
. طرح بدون ارائه به مشرانو جرگه
بعد از توشیح پادشاه قانون شمرده
می شود.

ماده هفتاد و پنجم

بودجه دولت از طریق مشرانو
جرگه و توام با نظریه مشورتی آن
به ولسی جرگه تقدیم می شود.

رئيس ولسی جرگه بودجه و نظريات مشرانو جرگه را به انجمن مربوط تفویض می کند. بعد بودجه با نظريات انجمن مربوط در ولسی جرگه مطالعه میشود و درباره آن تصمیم اتخاذ می گردد. این تصمیم بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح پادشاه نافذ شمرده می شود. این حکم در مورد مذاکرات ولسی جرگه راجع به پلان انکشافی حکومت نیز تطبیق می گردد.

هر گاه نظر به عللی تصویب بودجه قبل از آغاز سال مالی صورت نگیرد تا تصویب بودجه سال جدید بودجه سال گذشته تطبیق می شود.

حکومت مکلف است اقلأ یکماه قبل از تقدیم طرح بودجه حساب قطعی بودجه یک سال قبل را به ولسی جرگه تقدیم کند.

کیړې- دجرگی مشربودجه او دمشرانو دجرگی نظريات خپلی جرگه گۍ ته سپاری، پس له هغه ورباندې په اولسی جرگه کښی غور او فیصله کیړې. دافیصله بی له دې چې دمشرانو جرگی ته وښودې شی دباچا په ښکوللو نافذه گڼل کیړې.

دحکومت دانکشافی پلان په باب داولسی جرگی خبری اتری هم ددې حکم لاندې راځی.

کله که دځینو سپونو له کبله دبودجی تصویب دنوی مالی کال دشروع کیدونه مخکښی ونه شونودکالی. بودجی تر تصویب پوری دزاره کال دبودجی په شان چلند کیړی.

حکومت په دې مکلف دې چې دبودجی دپیشنهاد وړاندې کولونه لږترلږه یو میاشت مخکښی دتیر کال دبودجی غوټ پریکړې حساب اولسی جرگی ته وړاندی کړی.

شپږ اویاومه ماده

که چیری دمشرانو جرگه دولسی جرگی دیوی مصوبی په باب درسیدونه وروسته په شپږو میاشتو کښی خپله فیصله ونکړی نودغه مصوبه منل شوی گڼل کیږی، درخصت دوره ددغی مودې په حساب کی نه راخی.

اووه اویاومه ماده

دشوری درخصت یا انحلال په وخت کښی حکومت کولی شی چې دخلورشپیتمی مادی داوولی فقری په ساحه کښی دعاجلوچاروپه لارې کولو دپاره تقنینی فرمانونه وباسی. دافرانونه دباچاله بنکوللو وروسته دقانون حکم اخلی.

په کار دې چې دغه فرمانونه دشورا دلومړنی غونډی له تاریخ نه په دیرشو ورځو کښی دننه دننه شوری ته وړاندې شی او که شورائی ونه منی نو بیا اعتبار نه لرې.

پنځم فصل

ماده هفتادوششم

هرگاه مشرانو جرگه فیصله خود را در مورد مصوبه ولسی جرگه در خلال مدت شش ماه از تاریخ وصول آن صادر نکند مصوبه مذکور قبول شده به شمار می رود، درسنجش این مدت دوره تعطیل به حساب گرفته نمی شود.

ماده هفتادو هفتم

در هنگام تعطیل یا انحلال شوری حکومت می تواند در ساحه مذکور فقره اول ماده شصت و چهارم برای تنظیم امور عاجل فرامین تقنینی ترتیب کند. این فرامین بعد از توشیح پادشاه حکم قانون را حائز می شود.

فرامین تقنینی باید در خلال مدت سی روز از تاریخ انعقاد نخستین جلسه شوری به شوری تقدیم گردد و در صورتی که از طرف شوری رد شود از اعتبار ساقط می گردد.

فصل پنجم

لویه جرگه

لویه جرگه

اته اوياومه ماده

ماده هفتاد و هشتم

لویه جرگه دشوری له غړو او ولایاتو
د جرگو له مشرانو څخه جوړیږي.

لویه جرگه مرکب است از اعضای
شوری و روسای جرگه های ولایات.
در حالت انحلال شوری اعضای آن
حیثیت خود را به صفت اعضای لویه
جرگه تا دایر شدن شوری جدید
حفظ می کنند.

نهه اوياومه ماده

ماده هفتادونهم

د نولسمی، یوویشتمی او دوه
ویشتمی مادی د حکمونو درعایت
سره لویه جرگه په پاچائی فرمان
دائریږي.

بارعایت احکام مواد نژدهم،
بیست و یکم و بیست و دوم لویه
جرگه توسط فرمان پادشاه دائر
می شود.

اتیاومه ماده

ماده هشتادم

چې لویه جرگه روانه وی په
غړوئی دیوپنځوسمی مادی حکم
چلیږي.

در هنگام دائر بودن لویه جرگه
حکم ماده پنجاه و یکم در مورد
اعضای آن تطبیق می گردد.

یواتیاومه ماده

ماده هشتادویکم

دلویی جرگی مباحثه به ښکاره وی
مگر هله نه چې حکومت یا د جرگی
شل تنه غړی و غواړی چې جرگه دی
پته وی او لویه جرگه داغونښتنه

مباحثه لویه جرگه علنی مییاشد مگر
اینکه حکومت یا بیست نفر از
اعضاء سری بودن آنرا درخواست
نماید و لویه جرگه این درخواست

ومنی.

دوه اتيانومه ماده

دولسی جرگی مشراو دهغه په غیاب
کښی دمشرانو جرگی مشر دلویی
جرگی ریاست په غاړه لری.

لویه جرگه په لومړۍ غونډه کښی
دخپلو غړو له منځه یوکس دمنشی
په توگه ټاکي.

دری اتيانومه ماده

دهغه حالت نه پرته چې په دی
اساسی قانون کښی څرگند یادشوی
دی دلویی جرگی فیصله دحاضرو
غړو دراویو په اکثریت کیږی.

ددی اساسی قانون دحکمونو
درعایت سره دلویی جرگی تگ لار
دقانون له خوا بنودل کیږی.

څلور اتيانومه ماده

لویه جرگه هغه واک اختیار لری
چې په دی اساسی قانون کښی ټاکل
شوی دی.

را بپذیرد.

ماده هشتادودوم

رئیس ولسی جرگه و در غیاب او
رئیس مشرانو جرگه از جلسات لوی
جرگه ریاست می کند .

لویه جرگه در اولین جلسه یک نفر
را از بین اعضای خود به حیث
منشی انتخاب می کند .

ماده هشتادوسوم

جز در مواردی که حکم آن صریحاً
در این قانون اساسی ذکر گردیده
تصمیم لویه جرگه به اکثریت آرای
اعضای حاضر اتخاذ می گردد.

بارعایت احکام این قانون اساسی،
طرز العمل لویه جرگه توسط قانون
تنظیم می شود.

ماده هشتادو چهارم

لویه جرگه دارای صلاحیت هائی
می باشد که درین قانون اساسی
تعیین گردیده است.

پنځه اتياومه ماده

د افغانستان حکومت له صدراعظم او وزیرانو څخه جوړدې. صدراعظم د حکومت مشر او وزیران ئی غړې دی.

د وزیرانو شمیر او دهغوی وظیفی په قانون کی بنودل کیږی.

شپږ اتياومه ماده

هر هغه څوک چې ددې اساسی قانون د حکمونو له مخه داوولسی جرگی په غړیتوب باندې دغوره کیدو دپاره جوړه وې هغه د حکومت د مشر یا غړې په توگه ټاکل کیدې شی. د حکومت مشر په افغان زیږیدلی وی. د حکومت مشر او غړې ئی د شوری له غړو او له شوری نه بهر ټاکل کیدې شی.

د شوری هر غړې چې د حکومت د مشر یا غړې په توگه وټاکل شی په شوری کښی خپله چوکۍ له لاسه

ماده هشتاد و پنجم

حکومت افغانستان متشکل است از صدر اعظم و وزراء. صدر اعظم رئیس و وزراء اعضای حکومت می باشند.

تعداد وزراء و وظائف شان توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده هشتاد و ششم

هر شخصی که بر طبق احکام این قانون اساسی اهلیت انتخاب شدن را به عضویت اولسی جرگه دارا باشد می تواند بحیث رئیس یا عضو حکومت تعیین شود.

رئیس حکومت باید افغان تولد شده باشد. رئیس و اعضای حکومت میتوانند از اعضای شوری یا خارج از آن تعیین شوند.

هر عضو شوری که بحیث رئیس یا عضو حکومت تعیین شود عضویت خود را در شوری از دست

ورکوی.

میدههد.

اوه اتیاومه ماده

ماده هشتادوهفتم

صدراعظم او وزیران دخپلو وظیفو چلولوپه موده کښی په نوروچارونه شی بوختیدلی.

صدر اعظم ووزراء نمی توانند در مدت تصدی وظیفه به مشاغل دیگر اشتغال ورزند .

اته اتیاومه ماده

ماده هشتادوهشتم

دحکومت دمشراو غړو دپاره مناسب معاش دقانون له مخه ټاکل کیږی.

برای رئیس و اعضای حکومت معاش مناسب توسط قانون تعیین می گردد.

ننه اتیاومه ماده

ماده هشتادونهم

حکومت دهغه چاله خوا چې دباچاله پلوه دصدراعظم په توگه موظف شوې وې جوړیږی.

حکومت توسط شخصیکه از طرف پادشاه بحیث صدر اعظم موظف شده تشکیل می گردد .

دحکومت غړې او تگ لاره دصدراعظم له خوا اولسی جرگی ته وړاندې کیږی او جرگه دمباحثی نه پس په حکومت باندې دباور په باب خپله فیصله کوی.

اعضاء و خط مشی حکومت توسط صدر اعظم به اولسی جرگه معرفی میشود و جرگه پس از مباحثه راجع به اعتماد بر حکومت تصمیم می گیرد .

دباور درائی دورکولو په حال کښی دحکومت دمشراو غړو دټاکلو په باب باچائی فرمان راوخی.

در صورت صدور رای اعتماد فرمان پادشاهی راجع به تعیین رئیس و اعضای حکومت صادر می گردد .

سپس صدر اعظم خط مشی حکومت را به مشرانو جرگه معرفی مینماید .

ماده نودم

هر گاه حکومت به علت فوت یا استعفای صدر اعظم در هنگام انحلال شوری از بین برود حکومت جدید به فرمان پادشاه تعیین می شود.

در آغاز دوره تقنینیه جدید صدر اعظم اعضای حکومت و خط مشی آنرا به ولسی جرگه معرفی و راءى اعتماد مطالبه می کند .

ماده نودویکم

حکومت در احوال آتی از بین می رود :

۱- درحالت استعفاء یا فوت صدر اعظم.

۲- در حالت سلب اعتماد ولسی جرگه از حکومت.

۳- درحالت اتهام رئیس یا تمام

ورپسی صدراعظم دخپل حکومت تگ لاره دمشرانو جرگی ته وړاندې کوي.

نوی یمه ماده

کله که حکومت دصدراعظم دمړینی یا استعفا له کبله په داسی وخت کښی له منځه لاړشی چې شورې ماته وې نوپه باچائی فرمان نوې حکومت جوړیږي.

دنوې تقنینی دورې په لومړې سر کښی صدراعظم دخپل حکومت تگ لاره او دحکومت غړې اولسی جرگی ته ورپیژنی او دباور درایی غوښتنه کوي.

یونوی یمه ماده

حکومت په دی حالتونو کښی له منځه ځی:

۱- چې صدراعظم استعفاء و کړې یا ومړي.

۲- چې اولسی جرگه دحکومت نه خپل باور بیرته واخلي.

۳- چې دحکومت په مشریادحکومت

- په اکثر و غړو باندې ددرې نوې یمې مادې دحکم سره سم دملی خیانت تور پورې شی.
- ۴- چې شورې ماته شی.
- ۵- چې دشورې تقنینی دوره سرته ورسېږی. په وروستو دوو حالتونو کېبی حکومت جوخت دنوې اولسی جرگې دلومړی غونډې سره سم له منځه ځی.
- داستعفا په صورت کېبی حکومت هلته له منځه ځی چې پاچائی استعفاء ومني.
- چې صدر اعظم ومړې نو دوزیرانو له ډلی نه یووزیر دباچا په امر دصدر اعظم وظیفه دنوې حکومت تر جوړیدو پورې په غاړه اخلی.
- په هغه صورت کېبی چې حکومت د درې نوې یمې مادې دحکم سره سم دملی خیانت په تور له منځه لاړشی نو هرڅوک چې دباچا له پلوه دصدر اعظم په توگه وټاکل شی هغه
- اعضای حکومت به جرم خیانت ملی مطابق به حکم ماده نودوسوم .
- ۴- در حالت انحلال شوری .
- ۵- در حالت ختم دوره تقنینیه .
- در دو حالت اخیر حکومت توام با اولین جلسه لوی جرگه از بین می رود.
- در حالت استعفا ی صدر اعظم پس از منظوری استعفاء از طرف پادشاه حکومت از بین می رود:
- در صورت فوت صدر اعظم یک نفر از وزراء بامر پادشاه وظائف صدر اعظم را تا تشکیل حکومت جدید اجراء می کند .
- در صورتیکه حکومت به علت اتهام به جرم خیانت ملی مطابق به حکم ماده نو دو سوم از بین برود شخصی که از طرف پادشاه بحیث صدر اعظم تعیین میشود می تواند تا

اولین جلسه ولسی جرگه به تعقیب تصمیم لویه جرگه در مورد اتهام مذکور - قبل از حصول رأی اعتماد وظائف صدر اعظم را اجراء نماید. در سایر احوال حکومتی که ازین رفته تا تشکیل حکومت جدید به وظیفه خود دوام می دهد.

ماده نودودوم

رأی سلب اعتماد از حکومت باید صریح و مستقیم باشد این رای در مورد حکوماتیکه در خلال دودوره تقنینی اول به تعقیب نفاذ این قانون اساسی بوجود می آیند به اکثریت دوثلث آراء و در مورد حکومت های ما بعد به اکثریت آرای اعضای ولسی جرگه صادر می گردد .

ماده نودوسوم

هر گاه بیش از یک ثلث اعضای ولسی جرگه محاکمه صدر اعظم یا تمام یا اکثر اعضای حکومت را

دنومورې تور په باب دلونې جرگې د فیصلې نه پس دولسی جرگې تر لومړې غونډې پورې د باور درائی حاصلولو نه مخکې د صدر اعظم وظیفې پرځای کوي. په نورو حالتونو کې له منځه تللی حکومت دنوی حکومت تر جوړیدو پورې خپل کار جارې ساتي.

دوه نوې یمه ماده

له حکومت نه د باور دبیرته اخیستورایه باید څرگنده اوسماسمه وې دارایه دهغو حکومتونو په باب چې ددی اساسی قانون له نافذ کیدو وروسته دلومړیو دوه تقنینی دورو په موده کې منځ ته راځی درایو ددوه ثلثو په اکثریت او دورپسی حکومتونو په باب دا ولسی جرگې دغرو درایو په اکثریت صادرېږی.

دری نوی یمه ماده

که چیرې له دریمی برخې نه دولسی جرگې زیات غړې دملی خیانت په تور د صدر اعظم یا

بر اساس اتهام به جرم خیانت ملی تقاضا نماید و ولسی جرگه این تقاضا را با کثرت دو ثلث اعضا تصویب کند حکومت سقوط می نماید و لویه جرگه برای تعیین هیئت تحقیق دایر می گردد. اگر بعد از مطالعه را پورهیئت لویه جرگه با اکثریت دو ثلث اعضاء اجرای محاکمه را لازم بداند یکنفر از اعضای ولسی جرگه را موظف مینماید تا علیه متهم در ستره محکمه دعوی اقامه کند .

حکم فقره فوق در حالی نیز تطبیق می شود که اتهام خیانت ملی به یک یا چند نفر وزیر که تعداد شان از نصف اعضای حکومت بیشتر نباشد متوجه گردد. در نتیجه این اتهام متهم از وظیفه سبکدوش می شود ولسی حکومت سقوط نمی کند.

ماده نود و چهارم

د حکومت دتولو یا زیاتو غرو دمحاكمه كیدو غوښتنه وكړې او ولسی جرگه داغوښتنه ددووبرخو غرو درایو په اکثریت و منی نو حکومت له منځه ځی اولویه جرگه دخپرونکی هیئت دټاكلو دپاره جوړیږی. كه چیرې لوئی جرگی د هیئت دراپور له کتنی وروسته ددوو برخو غرو درایو په اکثریت دمحاكمی اجراء لازمه وگنله نو داولسی جرگی یو غړې ته وظیفه وركوې چې په تورن باندي په ستره محكمه كښی دعوی سوره كاندي.

دپورتنی فقرې حکم په هغه حالت کښی هم چلیږی چې دملی خیانت تور په یوه یا څو تنو وزیرانو چې شمیرنی د حکومت دغرو له نیمائی څخه زیات نه وی پورې شوې وی ددې تور په نتیجه کښی دتورن لاس له کاره ویستل کیږی مگر حکومت له منځه نه ځی.

څلورنوی یمه ماده

تعمیل احکام این قانون اساسی و تمام قوانین، تعمیل فیصله های قطعی محاکم، اتخاذ تدابیر لازم جهت برقراری نظم و امن عامه، تنظیم وضع مالی دولت و حفاظت دارائی عامه انکشاف وضع اجتماعی - فرهنگی و اقتصادی مردم، حفظ استقلال، دفاع از تمامیت ساحه، صیانت منافع و حیثیت افغانستان در جامعه بین المللی و وظیفه حکومت می باشد. حکومت برای تنظیم وظائف خود براساس قوانین مقررات وضع می کند. این مقررات باید مناقص نص یا روح هیچ قانون نباشد.

ماده نود و پنجم

مجلس وزراء خطوط اساسی سیاست حکومت را تعیین می کند و مقرراتی را که وضع آن از صلاحیت حکومت میباشد تصویب می نماید. صدر اعظم از مجلس وزراء ریاست

ددی اساسی قانون اونورو قوانینو دحکمونو عملی کول - دمحکمو دقطعی پریکرو عملی کول، دعمومی نظم او امن ساتلو دپاره ضرورې انتظام کول، ددولت دمالی حالت سمون او عامه شته منی ساتل. دخلکو اجتماعی، دثقافتی او اقتصادی حالت ښه کول، دخپلواکی حفاظت، دسیمی له تمامیت څخه دفاع او په بین المللی ټولنه کښی دافغانستان دملی ښیگړو او حیثیت ساتنه دحکومت وظیفه ده. حکومت دخپلو وظیفو دسمون دپاره دقانون پربنیاد مقررات جوړوې - دامقررات باید چې دهیڅ قانون دعبارت او روح سره تناقض ونه لري.

پنځه نوې یمه ماده

دوزیرانو ټولنه دحکومت دسیاست لوئی لیکلی ټاکی او هغه مقررات تصویبوې چې حکومت ئی دجوړولو واک اختیار لري. صدراعظم دوزیرانو دټولنی مشرتوب

کوی د حکومت د فعالیت اداره اولارښودنه کوي او په اجراءاتو کښی یی یورنگی راولی.

د باچا او شورې سره د حکومت د رابطی ساتل هم د صدراعظم وظیفه ده.

وزیران خپلی وظیفی د اداری یو گونو د مشرانو او د حکومت د غړو په توگه د صدراعظم د امر او لارښودنی لاندې په هغه چوکاټ کښی دننه پرځای کوي چې دې اساسی قانون او قوانینو ټاکلی دي.

شپږنویمه ماده

صدراعظم او وزیران د حکومت د عمومی سیاست له کبله په شریکه او دخپلو ځانگړو وظیفو له بابته ځانله اولسی جرگی ته مسئول دی.

صدراعظم او وزیران د حکومت د هغو چارو په باب هم مسئول دی چې د هغو دپاره د دې اساسی قانون د حکمونو مطابق پاچائی فرمان اخلی.

می نماید ، فعالیت حکومت را اداره و رهنمونی می کند و در اجراءات آن هم آهنگی را تأمین می نماید .

حفظ رابطه حکومت با پادشاه و شوری نیز وظیفه صدر اعظم می باشد.

وزرا و وظائف خود را بحیث آمرین و احد های اداری و به حیث اعضای حکومت تحت امرورهنمائی صدر اعظم در داخل حدودی که این قانون اساسی و قوانین تعیین می کند اجرا می نماید.

ماده نودوششم

صدر اعظم ووزرا از سیاست عمومی حکومت مشترکاً وازوظائف مشخصه خود منفرداً نزد ولسی جرگه مسئولیت دارند .

صدر اعظم ووزرا از آن اعمال حکومت که در باره آن بر طبق احکام این قانون اساسی فرمان پادشاهی را حاصل می کنند. نیز مسئول می باشند.

اووم فصل

قضاء

اووه نوی یمه ماده

قضائیه قوه ددولت یو خپلواک رکن دی او خپلی وظیفی دتقنینیه او اجرائیه قوو په لړ کښی پرځای کوی.

اته نوی یمه ماده

قضائیه قوه دیوی ستري محکمی او نورو محکمو نه جوړیږی چې شماری په قانون کښی بنودل کیږی.

دقضائیه قوی په واک اختیار کښی په هغو دعوو غوررسی پرته ده چې پکښی حقیقی یا حکمی اشخاص - که څه هم دولت وی دمدعی یا مدعی علیه حیثیت لری او دقضاء په وړاندی دقانون د حکمونو سره سم دائری شی.

هیڅ قانون په هیڅ حالت کښی دانه شی کولی چې یوه قضیه یا یوه ساحه ددولت دقضائیه قوی د واک اختیار له کښی څخه په هغه ډول چې په دی فصل کښی ئی بریدونه معلوم

فصل هفتم

قضاء

ماده نودوهفتم

قوه قضائیه یک رکن مستقل دولت است ووظایف خودرا در ردیف قوه تقنینیه و قوه اجرائیه انجام می دهد .

ماده نودوهشتم

قوه قضائیه مرکب است از یک ستره محکمه و محاکم دیگری که تعداد آن توسط قانون تعیین می گردد. صلاحیت قوه قضائیه شامل رسیدگی به تمام دعاوی ای است که در آن اشخاص حقیقی یا حکمی بشمول دولت به صفت مدعی یا مدعی علیه قرار گرفته و در پیشگاه آن مطابق به احکام قانون اقامه شود .

هیچ قانون نمی تواند در هیچ حالت قضیه یا ساحه ایرا ازداتره صلاحیت قوه قضائیه دولت به نحویکه در ین فصل تحدید شده خارج بسازد و به مقام دیگری تفویض

شوی وباسی او بل مقام ته ئی وسپارې. داحکم دعسکری محکمو دجوړیدو مخه نه نیسی. خو دامحکمی به یوازی دهغو جرمونو دپاره وی چې دافغانستان له اردو سره اړه لري دعسکری محکمو تشکیل او واک اختیار په قانون کښی بنودل کیری.

ننه نوی یمه ماده

قاضیان دقاضی القضاات په پیشنهاد دباچا له خواټاکل کیری. که چیری یوقاضی یو جرم وکړی نو ستره محکمه دده په حال غور کوی او دده ددفاع له اوریدو نه پس باچاته دده دعزل پیشنهاد وړاندی کولی شی.

هرکله چې دباچا له خوا ددغه پیشنهاد ملاتړوشی نوقاضی دخپلی وظیفی نه معزولیری. دقاضیانو بدلول، او چتول، پوښتیدل او دتقاعد پیشنهادی دقانون دحکمونو سره سم دستریمحکمی په واک اختیار کښی دی.

کند.

این حکم مانع تشکیل محاکم عسکری نمی گردد ولی ساحه این نوع محاکم بجرایم مربوط به اردوی افغانستان منحصر می باشد. تشکیل و صلاحیت محاکم عسکری توسط قانون تنظیم می شود.

ماده نو دونهم

قضات به پیشنهاد قاضی القضاات از طرف پادشاه تعیین می گردند. هر گاه یک نفر قاضی مرتکب جرمی شود ستره محکمه به حالت قاضی رسیدگی کرده بعد از استماع دفاع او پیشنهاد عزلش را به پادشاه تقدیم کرده می تواند.

در صورتی که پیشنهاد مذکور از طرف پادشاه تائید گردد قاضی ازوظیفه عزل می شود. تبدیل، ترفیع، مواخذه و پیشنهاد تقاعد قضات مطابق به احکام قانون از صلاحیت ستره محکمه می باشد.

برای قضات معاش مناسب توسط
قانون تعیین می‌گردد.

قضات نمی‌توانند در مدت
تصدی وظیفه به مشاغل دیگری
اشتغال ورزند .

ماده صدم

در محاکم افغانستان محاکمه به
صورت علنی اجراء میشود و هر
کس حق حضور را در آن مطابق به
احکام قانون دارد . محکمه می‌تواند
در حالت استثنائی که در قانون
تصریح گردیده باشد جلسات سری
دائر کنند . ولی اعلام حکم باید بهر
حال علناً صورت بگیرد.

محاکم مکلف اند اسباب حکمی
را که صادر می‌کنند در
فیصله خود ذکر
نمایند.

ماده یکصد و یکم

تمام فیصله های قطعی محاکم
واجب التعمیل است مگر در حالت
حکم به مرگ شخص که تعمیل

دقاضیانو دپاره دقانون له پلوه مناسب
معاش تاکل کیږی.

قاضیان نه شی کولی چې دخپلو
وظیفو په وخت کښی په نورو چارو
بوخت شی.

سلمه ماده

دافغانستان په محکمو کښی محاکمه
په ښکاره ډول کیږی او دقانون
دحکمونو سره سم هرڅوک دور
تلوحق لرې. محکمه کولی شی چې
په هغو ګوښو حالاتو کښی چې قانون
ښودلی دی پتی غونډی وکړی خو
دحکم اورول به هرو مرو ښکاره
وی.

محکمی مکلفی دې چې دخپل
ورکړی حکم سره یوځای به په
فیصله کښی دحکم سببونه هم
خرگندوی.

یوسلو یوه یمه ماده

دمحکمو دټولو قطعی پریکړو عملی
کول واجب دی خو د چا د مرګ
دحکم په حالت کښی دتعمیل

دپاره دباچابنکول شرط دی.

یوسلو دوه یمه ماده

محکمی چې په کوم پینو باندي غور رسی کوی په هغو کنبی ددی اساسی قانون او ددولت دقوانینو حکمونه پرځای کوی که دغور رسی لاندی پینو دیوی پینبی په باب په اساسی قانون او ددولت په قوانینو کنبی کوم حکم نه وی نومحکمی داسلامی شریعت دحنفی مذهب دکلی اساسونو له مخه په هغه چوکاټ کنبی دننه چې دی اساسی قانون بنودلی دی په دغه باب یو داسی حکم راباسی چې ددوی په نظر کنبی څومره چې ممکنه وی عدالت ترټولو په ښه توگه لاس ته راوړی.

یوسل دریمه ماده

دجرمونو څیرنه دقانون دحکمونو سره سم دمدعی العموم له خواچې ددولت په اجرائیه قوه پوری تړلی دی کیږی.

حکم محکمه مشروط به توشیح پادشاه می باشد.

ماده یکصدودوم

محاکم در قضا یای مورد رسیدگی خود احکام این قانون اساسی و قوانین دولت را تطبیق می کنند. هر گاه برای قضیه ای از قضا یای مورد رسیدگی در قانون اساسی و قوانین دولت حکمی موجود نباشد محاکم به پیروی از اساسات کلی فقه حنفی شریعت اسلام در داخل حدودی که این قانون اساسی وضع نموده در چنین احوال حکمی صادر میکنند که در نظرشان عدالت را به بهترین صورت ممکن تأمین نماید.

ماده یکصدوسوم

تحقیق جرایم از طرف مدعی العموم که جزء قوه اجرائیه دولت است مطابق به احکام قانون صورت می گیرد.

یوسلو څلورمه ماده

ددی اساسی قانون دحکمونو درعایت سره هغه قاعدی چې دمحمو داجراتو او تشکیلاتو او دقاضیانو له چاروسره اړه لری دقانون له پلوه سمیږی.

ددی قوانینو لوی هدف دادی چې په قضائی مرافقو تشکیلاتو، واک اختیار او دمحاکمې دعمل په لاروکښی یووالی راشی.

یوسلو پنځمه ماده

ستره محکمه له نهوغرو جوړیږی چې ټول دباچاله پلوه ټاکل کیږی. باچادستری محکمی غړی دداسی خلکو له منځه غوره کوی چې دغه صفتونه ولری:

۱- د عمر پنځه دیرش کاله نی پوره کړی وی.

۲- د شپږ څلوینتمی مادی په حکم برابر دشوری په غړیتوب بانندی دغوره کیدو جوگه وی.

۳- د حقوقو په علم - د حقوقو په

ماده یکصد و چهارم

بارعایت احکام این قانون اساسی قواعد مربوط به تشکیلات ، و اجراءات محاکم و امور مربوط به قضات توسط قانون تنظیم می گردد.

هدف عمده این قوانین توحید مرافق قضائی و توحید تشکیلات صلاحیت و طرز العمل محاکمه می باشد .

ماده یکصد و پنجم

ستره محکمه مرکب است از نه عضو که از طرف پادشاه تعیین می شود پادشاه اعضای ستره محکمه را از بین اشخاص تعیین می کند که دارای اوصاف ذیل باشند :

۱ - سی و پنج سالگی را تکمیل کرده باشد.

۲ - اهلیت انتخاب شدن بعضویت شوری را مطابق به حکم ماده چهل و ششم داشته باشد .

۳ - از علم حقوق - اهداف ملی

ملی هدفونو او دافغانستان په حقوقی نظام باندی په پوره اندازه پوه وی.

باچا دستری محکمی یوغری چې عمرئی له څلویښتو کم او له شپیتو زیات نه وی دقاضی القضاات په حیث ټاکی.

باچا کولی شی چې دقاضی القضاات او ستري محکمی دغروپه مقررې باندی دمقررې له وخته هر لس کاله پس نوی نظروکړی - ددی حکم او دیو سلوشپرمی مادی دحکم نه پرته په بل هیڅ ډول قاضی القضاات او دستری محکمی غری له خپلو وظیفو نه ویستل کیدلی نه شی.

دهغه حالت نه غیر چې په یوسلوشپرمه ماده کښی بیان شوې دې قاضی القضاات او دستري محکمی غری دخدمت ددورې له ختمیدونه وروسته تر عمره پوره خدمت ددوری له ټولومالی بنیگرونه فائده اخلی.

- حقوق و نظام حقوقی افغانستان آگاهی کافی داشته باشد .

پادشاه یکنفر از جمله اعضای ستره محکمه را که سن آن از چهل کمتر و از شصت زیاد تر نباشد به حیث قاضی القضاات تعیین می نماید .

پادشاه می تواند برتعیین قاضی القضاات و اعضای ستره محکمه بعد از مرور هر ده سال از تاریخ تعیین شان بوظایف مذکور تجدید نظر بنماید . بارعایت این حکم و حکم ماده یکصدوششم قاضی القضاات و اعضای ستره محکمه به هیچ وسیله دیگر از وظیفه شان برطرف نمی شوند .

به استثنای حالت مندرج ماده یکصدو ششم قاضی القضاات و اعضای ستره محکمه بعد از ختم دوره خدمت برای بقیه مدت حیات از تمام امتیازات مالی دوره خدمت شان مستفید می شوند .

قاضی القضاة و اعضای ستره محکمه نمیتوانند بعد از ختم دوره خدمت شان رئیس یا اعضای حکومت ، عضو شوری یا مامور دولت باشند .

قاضی القضاة و اعضای ستره محکمه نمیتوانند در مدت تصدی وظیفه و بعد از آن در احزاب سیاسی شمولیت ورزند .

ماده یکصد و ششم

هر گاه بیش از یک ثلث اعضای اولسی جرگه محاکمه قاضی القضاة یا یک یا چند عضو ستره محکمه را بر اساس اتهام به جرم ناشی از اجرای وظیفه تقاضا نماید و جرگه مذکور این تقاضا را به اکثریت دوثلث اعضاء تصویب کند متهم از وظیفه سبکدوش می شود و لویه جرگه برای تعیین هیئت تحقیق دائر می گردد . هر گاه لویه جرگه بعد از مطالعه راپور هیئت با اکثریت

دخمت دورې له ختمیدو نه وروسته قاضی القضاة او دسترې محکمی غرې دحکومت مشرتوب یا غریتوب او ددولت ماموریت نه شی کولای .

قاضی القضاة او دسترې محکمی غرې نه شی کولای چې د وظیفی دچلولو په موده کنبی یا ترهغې وروسته په سیاسی گوندونو کنبی گډون وکړي .

یوسلو شپږمه ماده

که چیری داولسی جرگی له دریمی برخی نه زیات غری دوظیفی له اجرانه دراپورته شوی جرم په تور دقاضی القضاة یا دستری محکمی دیوه یاخوتنو غرودمحاکمی غوښتنه وکړی او جرگه د دوو برخو غرو درایوپه اکثریت داغوښتنه ومنی نودتورن لاس له کاره ویستل کیږي او دخیرونکی دلگی دټاکلو دپاره لویه جرگه جوړیږي . که چیری لویه جرگه دلگی دراپور له کتنی وروسته

ددووبرخو غړو درأيو په اکثريت دتورن محاکمه لازمه وبولی نویو غړې په تورن باندي ددعوی سورولو او داتو تنویوه دلگي دمحاکمي دچلولو دپاره ټاکی.

دا دلگي دمشرانو جرگي دمشربه مشرتوب دهغي جزائي محاکمي دتگ لارې سره سم تورن محاکمه کوي چې په ستره محاکمه کنبی پری عمل کيږي او که چیرې په تورن باندي جرم ثابت شی نو دی دوظیفی نه معزولوی او سزا ورکوی.

یوسلو اوومه ماده

ستره محاکمه دافغانستان نهائی قضائی مرجع ده. ستره محاکمه ددې اساسی قانون او قوانینو د حکمونو سره سم دمحکمو اجراءات او تشکیلات او ددولت قضائی چارې سموی. ستره محاکمه دمحکمو داداری چارو دسمون دپاره ضروری لارې چارې برابروی.

دوثلث اعضاء محاکمه متهم را لازم بدانند از بین اعضا یکنفر را جهت اقامه دعوی وهیئتی را مرکب از هشت نفر برای اجرای محاکمه تعیین می کند.

این هیئت تحت ریاست رئیس مشرانو جرگه متهم را مطابق به طرزالعمل محاکمه جزائی که در ستره محاکمه تطبیق می گردد محاکمه می نماید و در صورتیکه جرم متهم ثابت شود او را از وظیفه عزل کرده به جزاء محکوم میسازد.

ماده یکصدوهفتم

ستره محاکمه مرجع نهائی قضائی افغانستان است. ستره محاکمه تشکیلات و اجراءات محاکم و امور قضائی دولت را مطابق به احکام این قانون اساسی و قوانین تنظیم می نماید. ستره محاکمه تدابیر لازم را جهت تنظیم امور اداری محاکم اتخاذ می کند.

بودجه قوه قضائیه از طرف قاضی القضاة به مشوره حکومت ترتیب گردیده بعد از موافقه ستره محکمه بحیث یک جزء بودجه دولت توسط حکومت به شوری تقدیم می شود .

تطبیق بودجه قوه قضائیه از صلاحیت ستره محکمه میباشد در مورد مامورین و سائر کارکنان اداری قوه قضائیه احکام قوانین مربوط به مامورین و سائر کارکنان اداری دولت نافذ می باشد . ولی تعیین - ترفیع - عزل - مواخذه و تقاعد شان توسط ستره محکمه برونق قانون صورت می گیرد.

فصل هشتم

اداره

ماده یکصد و هشتم

اداره افغانستان بر اصل مرکزیت مطابق به احکام این فصل استوار است .

دقضائی قوی بودجه دقاضی القضاة له خوا دحکومت په سلاجورپرې او دستری محکمی له منلووروسته ددولت دبودجی دیوی برخی په شیر دحکومت په لاس شورې ته وړاندې کیږي.

قضایي قوي قوي د بودجی دلمگولوواک اختیار دسترسی محکمی په لاس کښي دي.

دقضائی قوی دمامورینو او ټولو اداری کار کوونکو په باب د دولت دمامورینو او ټولو اداری کار کوونکو دقوانینو حکمونه نافذ دی خود دوی ټاکل، اوچتول، عزل، پوښتیدل او تقاعد ورکول دقانون سره سم دستری محکمی له پلوه کیږي.

اتم فصل

اداره

یوسلو اتمه ماده

دافغانستان اداره ددې فصل دحکمونو سره سم دمرکزیت په اساس ولاړه ده.

اداره مرکزی به موجب قانون به یک عده واحدهای اداری منقسم می‌گردد که در راس هر کدام آن یک نفر وزیر قرار دارد .

واحد اداره محلی ولایت است . تعداد، ساحه اجزا و تشکیلات ولایت توسط قانون تنظیم می‌گردد .

ماده یکصد و نهم

در هر ولایت یک ولایت جرگه تشکیل می‌شود . اعضای جرگه ولایت توسط انتخابات آزاد - عمومی - مستقیم و سری از طرف ساکنین ولایت انتخاب می‌گردد.

جرگه ولایت، یک نفر از اعضای خود را بحیث رئیس انتخاب می‌نماید. جرگه ولایت در تأمین اهداف انکشافی دولت به نوحی که در قوانین تصریح می‌گردد سهم می‌گیرد . همچنین این جرگه برای بهبود امور و انکشاف اوضاع عمومی ولایت به حکومت ولایت

مرکزی اداره دقانون له مخی په یوشمیر اداری، یوگونو، باندې ویشله کیږی چې دهریوه مشری دیو وزیر په لاس کښی ده.

سیمه ایزی اداری یو ولایت دې دولایتونوشمیر، سیمه، برخی او تشکیلات دقانون له مخه ښودل کیږی.

یوسلو نهمه ماده

په هر ولایت کښی یوه دولایت جرگه جوړیږی دولایت دجرگی غړی دآزادواوامو سماسمو او پتو انتخاباتو له لاری دولایت دخلکو له خواغوره کیږی.

دولایت جرگه دخپلوغړوله منځه یوتن دمشربه توگه غوره کوی.

دولایت جرگه لکه چې په قانون کښی ښودل کیږی ددولت دانکشافی هدفونو پوره کولوکښی برخه اخلی او هم داجرگه دولایت دچارودښه کیدو او دولایت دعمومی اوضاعو دانکشاف دپاره دولایت

حکومت ته سلاور کوی.

مشوره می‌دهد .

دولایت جرگه خپلی وظیفی
دولایت دحکومت په ملگرتیا سرته
رسوې. دولایت جرگی دغړولپاره
دقانون له پلوه مناسب معاش
ټاکل کیږي.

جرگه ولایت وظائف خود را به
همکاری حکومت ولایت اجرا می
نماید. برای اعضای جرگه ولایت
معاش مناسب توسط قانون
تعیین می‌گردد.

یوسلولسمه ماده

دسیمه ایـزې ادارې دسمون
دپاره داسې قوانین جوړیږي چې په
هغو کښی ددې فصل دحکمونو
رعایت کیږي.

ماده یکصدو دهم

برای تنظیم امور مربوط به اداره
محلې قوانین وضع می‌گردد که در
آن اصول مندرج این فصل رعایت
می‌شود .

ددې قوانینو په مقصدونو کښی
یوداهم دی چې دا قسم جرگی
تر کلیو پورې وغځیږي او په سیمه
ایزه اداره کښی ددوې دورخ په ورخ
زیاتیدونکی کلون مطلب پوره شی.

از جمله اهداف این قوانین
تعمیم جرگه ها تا درجه
قـری و تأمین اشتراک
روز افزون آن در اداره محلی
می‌باشد.

یوسلو یوولسمه ماده

دښاری چارو داداری دپاره دښاروالی.
جوړیږي دښاروالیو ټولنی دآزادو-
عامو- پټو او سماسمو انتخاباتو له
لارې جوړیږي.

ماده یکصدو یازدهم

برای اداره امور شهری شاروالی ها
تشکیل می‌شود . مجالس شاروالی
از طریق انتخابات آزاد عمومی
مستقیم و سری تاسیس می‌گردد .

ددې فصل دحکمونو درعایت سره

بارعایت احکام این فصل امور

په ښاروالی پورې تړلی چارې دقانون له پلوه سمپړی.

یوسلو دولسمه ماده

اداری وظیفی داداری مامورینو او نورو کارکوونکو په لاس پرځای کپړی.

دمامورینو او نورو اداری کار کوونکو دپاره دقانون له مخه مناسب معاش ټاکل کپړی.

دمامورینو او نورو اداری کار کوونکو حقونه او وظیفی په قانون کښی ښودل کپړی.

نهم فصل

داضطرار حالت

یوسلو دیارلسمه ماده

که چیری دجنگ، دجنگ دخطر دسختی الی گولی یابل دغسی حالت له کبله چې مملکت ته خطر راپورته کړی او دخپلواک اوملی ژوند ساتنه په هغه لارچې دی اساسی قانون ښودلی ده ناممکنه شی نودباچا له خوا داضطرار حالت اعلامپړی.

مربوط به ښاروالی ها توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده یکصد و دوازدهم

وظایف اداره توسط مامورین و سایر کارکنان اداری اجرا می شود .

برای مامورین و سائر کارکنان اداری معاش مناسب توسط قانون تعیین می گردد.

حقوق ووظائف مامورین و سائر کارکنان اداری توسط قانون تنظیم می شود .

فصل نهم

حالت اضطرار

ماده یکصد و سیزدهم

هر گاه به علت حرب ، خطر حرب، اغتشاش و خیم یا حالت مماثلی که مملکت را با خطر مواجه سازد حفظ استقلال و حیات ملی از مجری ایکه در قانون اساسی تعیین شده ناممکن گردد حالت اضطرار از طرف پادشاه اعلان می شود.

هرگاه حالت اضطرار بیش از سه ماه دوام نماید برای تمدید آن موافقت لویه جرگه شرط است .

ماده یکصد و چاردهم

در حالت اضطرار پادشاه می تواند تمام یا بعضی صلاحیت های شوری را بحکومت انتقال دهد.

ماده یکصد و پانزدهم - درحالت اضطرار حکومت می تواند بعد از موافقه ستره محکمه تنفیذ احکام ذیل این قانون اساسی را توسط فرامین تقنینی معطل سازد یا بران قیودی وضع نماید :

۱- حکم فقره اول ماده بیست و هشتم .

۲- حکم فقره سوم ماده بیست و نهم .

۳- حکم فقره دوم ماده سی ام .

۴- حکم فقره اول ماده سی و دوم .

که داضطرار حالت له دری میاشتونہ اورپدشی نودهغه دجاری ساتلو دپاره دلویی جرگی مننه شرط ده.

یوسلوخوارلسمه ماده

داضطرار په حالت کښی باچا اختیار لری چې دشوری ټول یاخینی واکونه دحکومت په لاس کښی ورکړی.

یوسلو پنځلسمه ماده- داضطرار په حالت کښی حکومت کولی شی چې دستری محکمی دموافقی اخستلو نه وروسته داساسی قانون لاندنیو حکمونو چلند دتقنینی فرمانونو له مخه یا وخنډوی او یا پری قیدونه ولگوی:

۱- داته ویشتمی مادی دلمری-فقری حکم.

۲- دنهه ویشتمی مادی ددرپیمی فقری حکم.

۳- ددیرشمی مادی د دوه یمی فقری حکم.

۴- ددوه دیرشمی مادی دلومری-فقری حکم.

- ۵- ددری دیرشمی مادی دلومړۍ- فقری حکم.
- یوسلو شپاړسمه ماده:
- داضطرار په حالت کښی باچا پایتخت دکابل دښارنه بل ځای ته موقتاً لېږدولی شی.
- یوسل اوولسمه ماده
- که چیری دولسی جرگی تقنینی دوره یا دمشرانو جرگی دځینو غړو دخدمت دوره داضطرار دحالت په موده کښی ختمه شی باچا کولی شی چې نوی انتخابات وځنلوی او داولسی جرگی تقنینی دوره یا دمشرانو جرگی دنوموړو غړودخدمت دوره داضطرار حالت ترپایه اوږده کاندی. نوی انتخابات داضطرار دحالت په ختم پسې سملاسی اجراء کیږی.
- یوسلو اتلسمه ماده
- داضطرار په حالت کښی اساسی قانون نه تعدیلېږی.
- یوسلو نولسمه ماده
- ۵- حکم فقره اول ماده سی وسوم.
- ماده یکصدوشانزدهم
- در حالت اضطرار پادشاه می تواند پایتخت را به محل دیگری غیر از شهر کابل موقتاً انتقال دهد .
- ماده یکصدوهفدهم
- هر گاه دوره تقنینیه ولسی جرگه یاد وړه خدمت یک قسمت از اعضای مشرانو جرگه در اثنای حالت اضطرار ختم شود پادشاه می تواند اجرای انتخابات جدید را ملتوی بگذارد و دوره تقنینیه ولسی جرگه یا دوره خدمت اعضای مذکور مشرانو جرگه را تاختم حالت اضطرار تمديد دهد . بعد از ختم حالت اضطرار بلافاصله انتخابات اجرا می گردد.
- ماده یکصدو هژدهم
- در حالت اضطرار قانون اساسی تعدیل نمی شود.
- ماده یکصدونزدهم

در ختم حالت اضطرار اقداماتی که بر اساس ماده یکصدوپانزدهم به عمل آمده بلافاصله از اعتبار ساقط می‌شود.

اقداماتی که بر اساس حکم ماده یکصدوچهاردهم از طرف حکومت به عمل آمده در مدت یکماه از تاریخ دائر شدن نخستین جلسه شوری بعد از ختم حالت اضطرار به شوری ارائه میشود و در صورتی که شوری آنرا رد کند از اعتبار ساقط می‌گردد. هر گاه در حالت اضطرار حکومتی تشکیل شده باشد که در اثر تطبیق ماده یکصدوچهاردهم رای اعتماد ولسی جرگه را حاصل نکرده باشد موضوع رای اعتماد بر حکومت بلافاصله بعد از ختم حالت اضطرار در ولسی جرگه مورد مباحثه قرار گرفته راجع به آن تصمیم اتخاذ می‌شود.

داضطرار دحالت له ختمیدوسره جوخت ټول هغه اقدامات چې دیوسلوپنځلسمی مادی له مخه شوی وی له اعتباره پر یوځی.

هغه اقدامات چې دیوسلوخوارلسمی مادی له مخه شوی وی داضطرار دحالت له ختمیدو وروسته دشوری دلومړۍ غونډې له نیتې نه په یوه میاشت کښې دننه دننه شوری ته وړاندې کیږی او که چیری شوری هغه ونه منی نوله اعتباره غورځیږی. که چیری داضطرار په حالت کښې داسی یو حکومت جوړشوی وی چې دیوسلوخوارلسمی مادی له مخه یی داولسی جرگی دباور رایه نه وی اخیستی نو داضطرار دحالت په ختمیدو پسی سملاسی په حکومت باندی دباور درائی موضوع په اولسی جرگه کښې دبحث لاندی راځی او فیصله ورباندی کیږی.

لسم فصل

تعديل

يوسلو شلمه ماده

ددى اساسى قانون د حکمونو سره سم داسلام دپيروي اصل اودمشروطه باچائى اساس او په اتمه ماده کنبى راغلى ارزبنتونه تعديل کيدلى نه شى. داساسى قانون نورى برخى دوزيرانو دټولنى يا دولسى جرگى يا مشرانو جرگى د درپيمى برخى غروپه پيشنهاده ددى فصل دحکمو سره سم تعديل کيدى شى.

يوسلو يو ويشتمه ماده

دتعديل پيشنهاده لويه جرگه گورى او که چيرى دلوى جرگى دغروپو اکثريت د تعديل ضرورت و منى نو دخپلو غرو له منځه يوه ډلگى دتعديل دطرحى تيارولو دپاره ټاكي داډلگى دوزيرانو د ټولنى او سترى محكمى په سلاطرح جوړوى او لوى جرگى ته ئى وړاندى كوى. که چيرى لويه جرگه دغروپه

فصل دهم

تعديل

ماده يكصدو بيستم

اصل پيروي از اساسات اسلام، اساس پادشاهى مشروطه مطابق به احكام اين قانون اساسى و ارزش هاى مندرج ماده هشتم تعديل نمى شوى. تعديل ديگر محتويات قانون اساسى به پيشنهاده مجلس وزراء يا يك ثلث از اعضاى ولسى جرگه يا مشرانو جرگه مطابق به احكام اين فصل صورت مى گيرد .

ماده يكصدو بيست و يكم

پيشنهاده تعديل را لويه جرگه مطالعه مى كند و در صورتى كه اكثريت اعضاى آن ضرورت تعديل را تصويب كندهيئتى از بين اعضا جهت تهيه طرح تعديل تعيين مى نمايد اين هيئت طرح تعديل را به مشوره مجلس وزراء و ستره محكمه تهيه نموده به لويه جرگه تقديم مى كند. هر گاه لويه جرگه باكثريت اعضا

اکثریت د تعدیل طرح و منی نو طرح
 باچاته وړاندی کیږی. باچاشوری
 ماتوی دتعدیل دطرحی نه ټول اولس
 خبروی او دنویوانتخاباتو تاریخ
 اعلانوی. دشوری له ماتیدونه وروسته
 دخلورومیاشتو په موده کنبی
 دننه دننه نوی انتخابات
 کیږی.

اکثریت د تعدیل طرح و منی نو طرح
 باچاته وړاندی کیږی. باچاشوری
 ماتوی دتعدیل دطرحی نه ټول اولس
 خبروی او دنویوانتخاباتو تاریخ
 اعلانوی. دشوری له ماتیدونه وروسته
 دخلورومیاشتو په موده کنبی
 دننه دننه نوی انتخابات
 کیږی.

ماده یکصدو بیست و دوم

به تعقیب افتتاح شوری وتشکیل
 حکومت پادشاه لویه جرگه را دائر
 می کند.

لویه جرگه طرح تعدیل را مطالعه
 کرده متن آنرا قبول یارد می نماید .
 تصویب لویه جرگه درین مورد به
 اکثریت دوثلث اعضاء اتخاذ
 می شود و بعد از توشیح پادشاه نافذ
 می گردد.

فصل یازدهم

احکام انتقالی

ماده یکصدو بیست و سوم

بارعایت محتویات این فصل ،

یوسلو دوه ویشتمه ماده

دشوری په پرانستلو اودحکومت
 جوړیدو پسی سم باچا لویه جرگه
 راغواړی.

لویه جرگه دتعدیل طرح گوری او
 متن یی منی او یائی نه منی د لوی
 جرگی تصویب په دی باب دغرو
 ددووبرخو په اکثریت کیږی او
 دباچا په بنکو لاسو نافذ
 کیږی.

یوولسم فصل

انتقالی حکمونه

یوسلو درویشتمه ماده

ددی فصل دمحتویاتو له رعایت سره

ددی اساسی قانون حکمونه له هغه تاریخ نه نافذ کیږي چې دباچا له پلوه بنسکوللی او اعلام شی.

یوسل او خلیريشتمه ماده

دباچا له پلوه ددی اساسی قانون داعلامیدونه وروسته دملی شوری او داعیانو مجلسونه رنګیدلی کښل کیږي.

یوسلو پنځه ویشتمه ماده

نوي شوری د ۱۳۴۴ هجری شمسی کال دمیزان په دوه ویشتمه ورځ پرانستله کیږي.

ددی اساسی قانون داعلامیدو او دنوی شوری دپرانستلو ترمنځ موده د انتقال دوره کښل کیږي.

داننتقال په دوره کښی دشوری واک اختیار حکومت ته سپارل کیږي.

هغه تقنینی فرمانونه چې داننتقال په دوره کښی ددی فصل په حکمونوبرابر راوځی داووه اویایمی مادی دحکم سره سم شوری ته

احکام این قانون اساسی از تاریخ توشیح و اعلام از طرف پادشاه نافذ می گردد.

ماده یکصدویست و چهارم

بعد از آنکه پادشاه این قانون اساسی را اعلام نماید مجلسین شوری ملی و اعیان منحل شناخته می شوند .

ماده یکصدویست و پنجم

شوری جدید روز بیست و دوم میزان ۱۳۴۴ هجری شمسی افتتاح می گردد.

مدت بین تاریخ اعلام این قانون اساسی و افتتاح شوری جدید دوره انتقال شمردده می شود.

در دوره انتقال صلاحیت شوری به حکومت تفویض می گردد.

فرامین تقنینی ای که در خلال دوره انتقال بروفق احکام این فصل صادر می گردد مطابق به احکام ماده هفتادوهفتم به شوری ارائه

نبودل کیږي.

می شود .

که چیری دانتقالی دوری په موده کښی یوداسی حالت پیداشی چې ددی اساسی قانون دحکمونو سره سم دلویی جرگی داتریدل غواړی نودشوری او اعیانورنک شوی مجلسونه رابلل کیږی او داته او یایمی مادی سره سم لویه جرگه جوړیږی. څرنگه چې دنوموړی حالت دراپیداکیږی په وخت کښی لادولایاتو جرگی نه دی جوړی شوی نوڅکه لویه جرگه بی دولایاتو دجرگو له مشرانو څخه جوړیږی.

اگر در اثنای دوره انتقال یکی از حالاتی ظهور نماید که بر طبق احکام این قانون اساسی وجود لویه جرگه را ایجاب می کند مجلسین منحل شده شوری ملی و اعیان دعوت گردیده لویه جرگه بر طبق ماده هفتادوهشتم دایر میشود چون در موقع ظهور یکی از حالات مذکور هنوز جرگه های ولایات بوجود نیامده لویه جرگه بدون وجود روسای جرگه های ولایات تشکیل می گردد.

یوسلو شپږویشتمه ماده

په انتقالی دوره کښی دحکومت په وظایفو کښی داچاری شاملی دی:

ماده یکصدوبیست وششم
در دوره انتقال از جمله وظائف حکومت است که :

۱- چې دانتخاباتو- اساسی تشکیلاتو، مطبوعاتو او دقضائی واک اختیار او تشکیلاتو په باب تقنینی فرمانونه جوړ او دښکوللودپاره ئی باچاته وړاندی کړی.

۱ - فرامین تقنینی مربوط به انتخابات تشکیلات اساسی، مطبوعات و تشکیلات و صلاحیت قضائی را ترتیب نموده به پادشاه جهت توشیح تقدیم کند.

۲- چې دسیاسی گوندونو او ولایتی

۲ - مسوده قوانین مربوط به

احزاب سیاسی و جرگه های ولایات را تهیه نموده به شوری ایی که بعد از ختم دوره انتقال دایر می گردد ، تقدیم کند .

۳- تدابیر لازم را جهت آماده ساختن زمینه برای تطبیق احکام این قانون اساسی اتخاذ نماید .

ماده یکصد و بیست و هفتم
ستره محکمه روز بیست و دوم میزان ۱۳۴۶ هجری شمسی تشکیل می گردد.

هر گاه در اثنای دوره انتقالی به تطبیق مواد پانزدهم - هفدهم - نوزدهم - بیست و یکم - بیست و دوم و یکصد و پانزدهم این قانون اساسی ضرورت بیفتند- احکام مواد مذکور بدون شمول ستره محکمه یا قاضی القضاة تطبیق می گردد.

در مدت بین تاریخ نفاذ این قانون اساسی و تشکیل ستره محکمه پادشاه صلاحیت دارد به منظور تأمین اجرای وظائف ستره

جرگو دقوانینو مسودی تیاری او هغه شوری ته ئی وړاندی کړی چې دانتقالی دوری نه وروسته جوړیږی.

۳- چې ددی اساسی قانون دحکمونو دعملی کولو دپاره ضروری اقدامات وکړی. یوسلو اوه یو سکراوه ویشتمه ماده

ستره محکمه د ۱۳۴۶ هجری شمسی کال دمیزان په دوه ویشتمه نیټه جوړیږی.

که چیری دانتقالی دورې په موده کښی ددی اساسی قانون دپنځلسمی، اوولسمی، یوویشتمی، دوه ویشتمی او یوسلو پنځلسمی مادی دعملی کولو ضرورت پینځی شی نو ددغو مادو حکمونو دستری محکمی یا قاضی القضاة دکلیون نه پرته عملی کیږی. ددی اساسی قانون دنافذ کیدو او دستری محکمی دجوړیدو ترمنځ موده کښی باچاصلاحیت لری دستری محکمی دوظیفو داجراء

محکمه تدابیر لازم اتخاذ نماید .

ماده یکصد و بیست و هشتم

قوانینی که قبل از تاریخ نفاذ این قانون اساسی صادر گردیده به شرطی نافذ شمرده می شود که مناقض احکام این قانون اساسی نبوده و قوانین جدید آنرا الغاء نکرده باشد .

دتأمین لپاره ضروری تدبیرونه برابر کری .

یوسلواته ویشتمه ماده

تپول هغه قوانین چې ددې اساسی قانون د نافذ کیدونه مخکې منځ ته را وتلي دي په دې شرط نافذ کتیل کېږی چې ددې اساسی قانون له حکمونو سره تناقض و نه لري او نویو قوانینو لغوه کړي نه وي .

قانون اساسی جمهوری افغانستان

دوره محمد داود خان

(۵ حوت ۱۳۵۵ شمسی)

بسم الله الرحمن الرحيم

د افغانستان د جمهور رئیس بنکلی

بسم الله الرحمن الرحيم

توشیح رئیس جمهور افغانستان

دلوی خدای په نامه اود افغانستان
دنجیو خلکو دنیکنرغی په هیله زه
محمد داؤد د افغانستان لومړنی
جمهور رئیس دهغی وظیفی په اساس
چه دجمهوری دولت د لومړنی لوی
جرگی نمایندگانو د ۱۳۵۵ هجری
لمریز کال دسلواغی دمیاشتی د پنځه
ویشتمی نپتی د مصوبی په استناد د
رایو په اتفاق ماته راسپارلی ده نن د
پنجشنبی په ورځ د ۱۳۵۵ هجری
لمریز کال د کب دمیاشتی په پنځمه
نیته دافغانستان په مرکز کابل کنبی
داساسی قانون توشیح کوم او انفاذ
ئی اعلاموم.

بنام خداوند بزرگ وبه آرزوی
سعادت مردم نجیب افغانستان
من محمد داؤد اولین رئیس
جمهور افغانستان به تأسی
از وظیفه ای که نمایندگان نخستین
لویه جرگه دولت جمهوری
به استناد مصوبه تاریخی ۲۵ دلو
۱۳۵۵ هجری شمسی به اتفاق
آراء بمن سپرده است این قانون
اساسی را الیوم پنجشنبه ۵ حوت
۱۳۵۵ هجری شمسی درکابل
مرکز افغانستان توشیح
وانفاذ آنرا اعلام
می نمایم.

د افغانستان دجمهوری دولت

لومړنی جمهور رئیس محمد داؤد

۱۳۵۵ کال د کب پنځمه

محمد داؤد اولین رئیس جمهور

دولت جمهوری افغانستان

پنجم حوت ۱۳۵۵

سریزه

له هغه ځایه څخه چه ملتونه او ټولنی دتاریخ په اوږدو کښی تل د تحول او تکامل په حال کښی دی. اوله هغه ځایه چه دا واقعیت زمونږ په تاریخی ژوند کښی دیو ملت اود بشری ټولنی دیو جز په حیث ښکاره شوی دی، له دی کبله:

دیو داسی پتمن ژوند دتامینولو دپاره چه دعدالت او کفایت په متینو بنسټونو ولاړ وی اود نیکمرغی او هوسایی او اطمینان څخه ډک وی.

د ۱۳۵۲ کال د چنگاښ د شپږویشتمی نیتی دملی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی اوفرهنگی سپیڅلو ارمانونو دتامینولو دپاره:

دملی یووالی دورخ په ورخ زیاتیدونکی ټینگښت اویاوپرتیا تضامن او تساند او داجتماعی عدالت دتامینولو او زمونږ په ټولنه بانندی دحاکمو عینی او ذهنی شرایطو ملی فرهنگ او تاریخی

دیباچه

از آنجائیکه ملل وجوامع پیوسته درمسیر تاریخ درحال تحول وتکامل می باشند. واز آنجائیکه این واقعیت در زندگی تاریخی ما به حیث یک ملت وجزء جامعه بشری پدیدار گشته، بناءً:

جهت تأمین یک زندگی آبرومند استوار بر پایه های متین عدالت وکفایت ومملو از سعادت، رفاه و اطمینان.

جهت تأمین آرمان های مقدس ملی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی وفرهنگی انقلاب ۲۶ سرطان سال ۱۳۵۲.

جهت تقویه واستحکام روز افزون وحدت ملی، تضامن وتساند، تأمین عدالت اجتماعی، امحای تضادها به شیوه مثبت ومترقی مطابق به واقعیت های تاریخ،

فرهنگ ملی و شرایط عینی و ذهنی حاکم بر جامعه ما بمنظور احترام عمیق به تاریخ باشکوه و گذشته پر عظمت مردم کشور ما، و مبارزات مستدام شان در راه حفظ هویت ملی و استقلال کشور و ایفای رسالت تاریخی و انسانی آنها. با ایمان به خداوند بزرگ (جل جلاله) و پیروی از اساسات دین مقدس اسلام و بالاخره جهت تحقق این همه مقاصد و غایه ها.

ما مردم افغانستان با درک شرایط و ایجابات عصر تصمیم گرفته ایم تا زندگی ملی خود را بر اساس آزادی، ترقی، حق، عدالت و صلح روی اصول برادری و برابری استقرار بخشیم، و فلسفه حیات و سرنوشت نسل های امروز و فردای کشور را مطابق

واقعیتونو سره سم په مترقی او مثبته توگه دتضادونو دمخو کولو دپاره زموږ د هیواد دخلکو پرتمینی ماضی او برمیال تاریخ ته د ژوری درناوی اود هیواد دخپلواکی او ملی هویت دساتنی په لاره کښی د دوی پرله پسې مبارزی اود دوی دتاریخی او انسانی رسالت دپرخای کولو دپاره. په لوی خدای (ج) بانندی دایمان درلودلو اود اسلام دسپیڅلی دین داساسونو په پیروی، او په پای کښی دی ټولو هدفونو او مقصدونو دتحقیق دپاره.

مونږ دافغانستان دخلکو دعصر دغوښتنو او شرایطو په درک کولو سره تصمیم نیولی دی چه خپل ملی ژوند دآزادی، ترقی، حق، عدالت اوسولی پرېنست د ورورگلوی او سسمی داصولو سره سم اود ژوند فلسفه اود هیواد د نن او سبا ورځی دنسلونو سرنوشت دافغانستان د ۱۳۵۲ کال دچنگاښ

دشپړویشتمی نیتی دملی او
مترقی انقلاب داساسی او
د اقتصادی هدفونو پربنا
تینگ کړو.

ددی حقایقو په درک کولو سره مو
دغه ملی وثیقه د جمهوری دولت
داساسی قانون په حیث دافغانستان د
نجیبو خلکو دمادی او معنوی
نیکمرغی هوساینی او پرمخ تگ دپاره
دخپل ځان او راتلونکو نسلونو د
لارښوونی دپاره وضع کړه.

به اهداف اساسی و اقتصادی
انقلاب ملی و مترقی ۲۶ سرطان
سال ۱۳۵۲ افغانستان
بنیان گذاری نمائیم.

با درک این حقایق، این
وثیقه ملی را بحیث
قانون اساسی دولت جمهوری
جهت تأمین سعادت، رفاه
و ارتقای مادی و معنوی مردم نجیب
افغانستان برای خود و رهنمایی
نسلهای آینده وضع نمودیم.

فهرست	فهرست
عنوان	عنوان
مقدمه	سریزه
فصل اول: هدف های اساسی.	لومړی فصل: اساسی هدفونه.
فصل دوم: اساسات اقتصادی.	دوهم فصل: اقتصادی بنسټونه.
فصل سوم: دولت.	دریم فصل: دولت.
فصل چهارم: حقوق ووجایب مردم.	څلورم فصل: دخلکو حقونه او وجیبی.
فصل پنجم: ملی جرگه.	پنځم فصل: ملی جرگه.
فصل ششم: لویه جرگه.	شپږم فصل: لویه جرگه.
فصل هفتم: رئیس جمهور.	اوم فصل: جمهور رئیس.
فصل هشتم: حکومت.	اتم فصل: حکومت.
فصل نهم: قضاء .	نهم فصل: قضاء .
فصل دهم: اضطرار.	لسم فصل: اضطرار.
فصل یازدهم: تعدیل.	یوولسم فصل: تعدیل.
فصل دوازدهم: احکام انتقالی.	دولسم فصل: انتقالی حکمونه.
فصل سیزدهم: احکام عمومی.	دیارلسم فصل: عمومی احکام.

لمړی فصل

اساسی هدفونه

لمړی ماده:

د خپلواکۍ، ملي حاکمیت او د خاورې د تمامیت څخه دفاع کول.

دوهمه ماده:

د قدرت اجراء کول د خلکو له خوا چه اکثر یی بزگران، کارگران، منورین او ځوانان دی.

درېیمه ماده:

د فکر او عمل ترمنځ د یووالی ټینګښت د خلکو د پوره ونډې اخیستلو په تکل د هیواد د مادی او معنوی جوړښت او پراختیا دپاره.

څلورمه ماده:

دیوی داسی دیموکراسی تأمین چی په اجتماعی عدالت او دخلکو په ګټو ولاړه وی.

پنځمه ماده:

د آزادی او انسانی کرامت

فصل اول

هدف های اساسی

ماده اول:

دفاع از استقلال، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی.

ماده دوم:

اجرای قدرت توسط مردم که اکثریت آنرا دهقانان، کارگران، منورین و جوانان تشکیل می دهند.

ماده سوم:

تحکیم اتحاد فکر و عمل به منظور سهم گرفتن کامل مردم برای ساختمان و انکشاف مادی و معنوی کشور.

ماده چهارم:

تأمین دیموکراسی متکی بر عدالت اجتماعی و منافع مردم.

ماده پنجم:

احترام به آزادی و کرامت

انسانی و از بین بردن هرگونه تعذیب و تبعیض.

ماده ششم:

استقرار و استحکام روز افزون نظام جمهوری.

ماده هفتم:

ایجاد تحولات دوامدار، عمیق و بنیادی اقتصادی و اجتماعی متکی بر اساسات و ارزش های مندرج این قانون اساسی به منظور تأمین منافع اکثریت مردم افغانستان.

ماده هشتم:

از بین بردن استثمار بهر نوع و شکلی که باشد.

ماده نهم:

تضمین حق کار.

ماده دهم:

تأمین و تعمیم تعلیمات ابتدایی اجباری، توسعه و رشد تعلیمات ثانوی عمومی، مسلکی و عالی به صورت مجانی بمنظور پرورش و اکمال کادر های علمی و فنی جهت

د رناوی او د هر رنگه کړاو او توپیر د منځه وړل.

شپږمه ماده:

د جمهوري نظام ورځ په ورځ زیاتیدونکي ټینگښت او پیاوړتوب.

اوومه ماده:

د افغانستان د خلکو د اکثریت په ګټه د دی اساسی قانون د ارزښتونو او بنسټونو سره د ژورو، بنیادی او پرله پسې اقتصادی او اجتماعی ارزښتونو منځ ته راوستل.

اتمه ماده:

د هر ډول استثمار له منځه وړل.

نهمه ماده:

د کار د حق تضمینول.

لسمه ماده:

د خلکو د خدمت دپاره په اجباری توګه د لمړنیو بنوونو تامین او تعمیم او د علمی او فنی کادرونو د روزنی او بشپړتیا په منظور په وړیا ډول د ثانوی عمومی مسلکی او عالی زده

کړو پراختیا او پرمختیا.

یوولسمه ماده:

د عامی روغتیا د ښه والی او ساتنی دپاره د وقایوی او معالجوی طب پراختیا.

دوولسمه ماده:

د ملگرو ملتونو د منشور اساسونو او د بشر د حقوقو د جهانی اعلامیې درناوی او د عادلانه سولی ملاتړ. په نتیجه کښی د یوی هوسا او پرمخ تللی ټولنی جوړول چه د وروری، سمسومی، مرستی او د انسانی کرامت د ساتنی په بنسټ ولاړه وی.

خدمت به مردم.

ماده یازدهم:

بسط و توسعه طب وقایوی و معالجوی بمنظور حفظ و بهبود صحت عامه.

ماده دوازدهم:

احترام به اساسات منشور ملل متحد، اعلامیه جهانی حقوق بشر و پشتیبانی از صلح عادلانه. در نهایت تشکیل یک جامعه مرفه و مترقی بر اساس برادری، برابری، تعاون و حفظ کرامت انسانی.

دوهم فصل

اقتصادی بنسټونه

دیارلسمه ماده:

منابع لکه کانونه، ځنگلونه او انرژي، لوی صنایع، مخابرات د هوایی او ځمکنی ترانسپورت مهم تاسیسات، بندرونه، بیمی، بانکونه د خوراکی

فصل دوم

اساسات اقتصادی

ماده سیزدهم:

منابع از قبیل معادن، جنگلات و انرژي، صنایع بزرگ، مخابرات، تاسیسات مهم ترانسپورت هوایی و زمینی، بنادر، بانکها، بیمه ها،

تأسیسات مهم تهیه ارزاق، آثار باستانی و تاریخی، مطابق به احکام قانون جزء دارائی ملت و اداره آن متعلق به دولت است.

ماده چهاردهم:

حد نهایی ملکیت زراعتی توسط قانون اصلاحات ارضی تعیین و تثبیت می گردد.

ماده پانزدهم:

ملکیت و تشبثات خصوصی متکی به اصل عدم استثمار توسط قانون تنظیم می شود.

ماده شانزدهم:

کوپراتیف ها و شرکت های تعاونی تولید و مصرف با اشتراک مردم به منظور تأمین منافع اکثریت مردم مطابق به احکام قانون از طرف حکومت تشویق، حمایت و رهنمایی می شود.

ماده هفدهم:

سرمایه گذاریها و تشبثات خصوصی در ساحه صنایع متوسط،

مواد و برابرولو مهم تأسیسات، لرغونی او تاریخی آثار د قانون د حکمونو سره سم د ملت شتمنی ده او اداره یی په دولت پوری اړه لری.

خوارلسمه ماده:

د زراعتی ملکیت لوره اندازه د ځمکو د اصلاحاتو د قانون له پلوه تثبیت او ټاکل کیږی.

پنځلسمه ماده:

ځانگړی ملکیتونه او تشبثات د استثمار د منځه وړلو د اصل په ملاتړ د قانون په وسیله تنظیمیږی.

شپاړسمه ماده:

حکومت د لگښت او پیدایښت تعاونی شرکتونه او کوپراتیفونه د خلکو په گډون او د خلکو د اکثریت په څکته د قانون د حکمونو سره سم تشویقوی، ملاتړ یی کوی او لارښوونه ورته کوی.

اوولسمه ماده:

د منځنیو، وړو او لاسی صنایعو په ساحه کی ځانگړی تشبثونه او پانگی

<p>کوچک و دستی مطابق به احکام قانون تشویق، حمایه و رهنمایی می شود.</p> <p>ماده هجدهم:</p> <p>تجارت کشور به اساس تجارت رهبری شده به روی منافع اکثریت مردم مطابق به احکام قانون تنظیم می شود.</p> <p>ماده نوزدهم:</p> <p>مالیات بر اساس عدالت اجتماعی مطابق به احکام قانون اخذ می گردد.</p>	<p>اچول د قانون د حکمونو سره سم تشویق کیږی، ملاتړ یی کیږی او لارښوونه ورته کیږی.</p> <p>اتلسمه ماده:</p> <p>د هیواد سوداگری د لارښودل شوی سوداگری په اساس چه خلکو د اکثریت په گټو ولاړه ده د قانون د حکمونو سره سم تنظیمیږی.</p> <p>نولسمه ماده:</p> <p>مالیه د اجتماعی عدالت په بنسټ د قانون د حکمونو سره سمه اخیستل کیږی.</p>
---	---

فصل سوم دولت

ماده بیستم:

افغانستان دولت جمهوری، دیموکراتیک، مستقل، واحد و غیر قابل تجزیه می باشد.

ماده بیست و یکم:

دریم فصل دولت

شلمه ماده:

افغانستان یو جمهوری، دیموکراتیک، خپلواک، یوموتی او نه بیلیدونکی دولت دی.

یوویستمه ماده:

ملی حاکمیت په افغانستان کېښی په خلکو پوری اړه لری. د افغانستان ملت ټول هغه افراد دی چه د قانون له حکمونو سره سم د افغانستان د دولت تابعیت لری.

ملی حاکمیت ملی در افغانستان به مردم تعلق دارد. ملت افغانستان عبارت است از تمام افرادی که تابعیت دولت افغانستان را مطابق به احکام قانون دارا باشند.

د افغانستان د ملت د افرادو په هر یو فرد باندی د افغان د کلمی اطلاق کیږی.

د افغانستان د ملت د افرادو په هر یو فرد باندی د افغان د کلمی اطلاق کیږی.

دوه ویشتمه ماده:

ماده بیست و دوم:

د افغانستان دین د اسلام مقدس دین دی.

دین افغانستان دین مقدس اسلام است آن افراد ملت که پیرو

د ملت هغه کسان چه مسلمانان نه دی په هغو حدود و کښی دننه چه د آدابو او عامی هوساینی په هکله یی قوانین ټاکلی آزاد دی چه خپل مذهبی مراسم په ځای کړی.

دین اسلام نیستند در اجرای مراسم مذهبی خود در داخل حدودی که قوانین مربوط به آداب و آسایش عامه تعیین می کند آزاد می باشند.

درویشتمه ماده:

ماده بیست و سوم:

د افغانستان د ژبو له جملی څخه پښتو او دری رسمی ژبی دی.

از جمله زبان های افغانستان پشتو و دری زبان های رسمی می باشد.

خلیرویشتمه ماده:

ماده بیست و چهارم:

د افغانستان د بیرغ رنگ تور، سور

بیرق افغانستان دارای رنگ های

او زرغون دی. چه دا رنگونه په افقی ډول په ټاکل شوو اندازو له پورته مخ په بنکته واقع دی او د کینې خوا په پاسنی برخه کی یی د دولت ملی نښان لگیدلې دی. د بیرغ او ملی نښان تعریف او اندازه د قانون له خوا بنودل کیږی.

پنځه ویشتمه ماده:

د افغانستان د جمهوري دولت وسله والی قواوی چه د ملی انقلاب هدفونو ته وفاداری او پخپلو ملی عنعناتو ټینگی ولاری دی د خلکو د خدمت له پاره د حکومت د اوامرو تابع دی. د افغانستان د قلمرو نه دفاع د وسله والو قواوو په غاړه ده. او د وسله والو قواوو د عالی شوری د لاری په ملی فعالیتونو کښی برخه اخلی.

شپږویشتمه ماده:

د افغانستان اداره د قانون د حکمونو سره سم د مرکزیت

سیاه، سرخ، و سبز می باشد که بصورت افقی به اندازه های معین از بالا به پائین واقع شده و در قسمت چپ بالائی آن نشان ملی دولت نصب می باشد. تعریف و اندازه بیرق و نشان ملی توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده بیست و پنجم:

قواوی مسلح دولت جمهوری افغانستان که به هدف های انقلاب ملی وفادار و به عنعنات ملی خود پابند می باشند در خدمت مردم تحت اوامر حکومت قرار دارد. قواوی مسلح دفاع قلمرو افغانستان را به عهده داشته از طریق شورای عالی قواوی مسلح در فعالیت های ملی سهم می گیرد.

ماده بیست و ششم:

اداره افغانستان بر اصل مرکزیت مطابق به

احکام قانون استوار است. مرکز افغانستان شهر کابل می باشد.

په اصل ولاړه ده. د افغانستان مرکز د کابل ښار دی.

څلورم فصل

د خلکو حقونه او وجیبي

اوه ويستمه ماده:

د افغانستان ټول خلک ښځي وي که نر بي له تبعيض او امتياز د قانون په وړاندې يوشان حقونه او وجیبي لري.

اته ويستمه ماده:

آزادې د انسان طبيعي حق دي پرته له هغو حالاتو چه د نورو آزادي، شرافت يا عمومي ښيگړو امنيت او ملي مصلحتونو ته ډکه يا زيان ورسوي، دا حق د قانون له خوا ښودل کيږي.

نهه ويستمه ماده:

هر افغان چه د عمر اتلس کاله يي پوره کړي وي د قانون د حکمونو سره سم د رای ورکولو حق لري.

فصل چهارم

حقوق و و جايب مردم

ماده بیست و هفتم:

تمام مردم افغانستان اعم از زن و مرد بدون تبعیض و امتیاز در برابر قانون حقوق و وجایب مساوی دارند.

ماده بیست و هشتم:

آزادی حق طبیعی انسان است مگر اینکه به آزادی و شرافت دیگران یا به منفعت و امنیت عامه و مصالح ملی صدمه یا لطمه وارد کند. این حق توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده بیست و نهم:

هر افغان که سن هژده سالگی را تکمیل کند مطابق به احکام قانون حق رأی دادن را دارد.

دیرشمه ماده:

د ذمی برائت اصلی حالت دی. ترخو پوری چه تورن د واکمنی محکمی لخوا په قطعی حکم سره په جزا محکوم نشی بیگناه گنیل کیږی. هیخ عمل بی د قانون له حکمه جرم نه گنیل کیږی. هیچاته جزا نشی ورکول کیدی مگر د واکمنی محکمی د حکمه سره سم. هیچاته جزا نشی ورکول کیدی مگر د یو داسی قانون د حکمه سره سم چه د دغه تهمتی کار له کولو نه پومی نافذ شوی وی. هیخوک تعقیب کیدلی، نیول کیدلی یا توقیف کیدلی نه شی مگر د قانون د حکمونو سره سم.

ماده سی ام:

برائت ذمه حالت اصلی است. متهم تا وقتی که به حکم قطعی محکمه با صلاحیت محکوم علیه قرار نگیرد بی گناه شناخته می شود. هیچ عملی را نمیتوان جرم شمرد مگر به موجب قانون. هیچ کس را نمیتوان مجازات نمود مگر بر طبق حکم محکمه با صلاحیت. هیچ کس را نمیتوان مجازات نمود مگر مطابق به احکام قانونی که قبل از ارتکاب فعل مورد اتهام نافذ گردیده باشد. هیچ کس را نمیتوان تعقیب، گرفتار یا توقیف نمود مگر مطابق به احکام قانون.

یو دیرشمه ماده:

جرم د هر چا خپل خانی شی دی د تورن تعقیبول، نیول، توقیفول او سزا ورکول بل هیچاته نه ورغځیږی کړول او له انسانی کرامت نه مخالفه

ماده سی ویکم:

جرم یک امر شخصی است. تعقیب، گرفتاری یا توقیف متهم و تطبیق جزاء بر او به شخص دیگري

سزای ټاکل ناروا دی.

سرایت نمی کند.

هر څوک حق لری چه د هغه
تور د لری کولو په غرض
چه د قانون له مخی پری
لگول شوی وی د ځان د دفاع دپاره
وکیل ونیسی.

تعذیب و تعیین جزائی که مخالف
کرامت انسانی باشد جواز ندارد.
هر شخص حق دارد برای دفع
اتهامی که قانوناً علیه او وارد
گردیده وکیل مدافع تعیین کند.

دوه دیرشمه ماده:

ماده سی و دوم:

د چا پوره وړی کیدل د پوروړی د
آزادی د سلیدو یا کمیدو
سبب کیدای نه شی. د پور ویستلو
لاری، چاری د قانون له خوا
نبودلی کیږی.

مدیون بودن شخص در برابر شخص
دیگر موجب سلب یا محدود شدن
آزادی وی شده نمی تواند. طرز و
وسایل تحصیل دین توسط قانون
تنظیم می گردد.

دری دیرشمه ماده:

ماده سی و سوم:

هر افغان حق لری چه د خپل هیواد
سیمی هر ځای ته ولاړ شی او هلته
استوگنه غوره کړی پرته له هغو ځایو
څخه چه قانون منع کړی وی.

هر افغان حق دارد در هر نقطه از
ساحه کشور خود سفر نماید و
مسکن اختیار کند مگر در مناطقی
که قانون ممنوع قرار داده است.

همدارنگه هر افغان حق لری چه د
قانون د حکمونو سره سم د
افغانستان نه د باندی سفر وکړی او
بیرته افغانستان ته راشی.

همچنین هر افغان حق
دارد مطابق به احکام
قانون بخارج سفر نماید و به وطن
عودت کند.

خلوردیرشمه ماده:

هیڅ افغان په افغانستان کی دننه او یا د افغانستان نه د باندی په شپړلو محکومیدلی نه شی.

هیڅوک په یوه ځای کښی له میشته کیدلو او یا د هغه ځای نه بل ځای ته لیریدلو څخه منع کیدای نشی مگر په داسی حالاتو کښی چه د قانون د امنیت او عامه گټو د تأمین په منظور اجازه ورکړی وی.

هیڅ افغان د یو جرم په تور بهرنی دولت ته سپارل کیدای نشی.

پنځه دیرشمه ماده:

د هر چا کور د بلوسی نه په امن دی هیڅوک حتی دولت هم د اوسیدونکی د اجازی یا دیوی واکمنی محکمی له حکمه پرته او بی د هغو حالاتو او لارو چارو چه په قانون کښی څرگندی بنودل شویدی د چا کور ته ننوتلی او هغه لټولی نشی.

د مشهود جرم په وخت کی مسؤل

ماده سی و چهارم:

هیڅ افغان به تبعید در داخل و یا خارج افغانستان محکوم شده نمی تواند.

هیڅ شخص به منع اقامت در محل معین یا انتقال از آن محکوم شده نمی تواند مگر در حالاتی که قانون به منظور تأمین امنیت و منافع عامه اجازه داده باشد.

هیڅ افغان بعلت اتهام جرم به دولت خارجی سپرده نمی شود.

ماده سی و پنجم:

مسکن شخص از تعرض مصئون است. هیڅ شخص به شمول دولت نمی تواند بدون اجازه ساکن یا حکم محکمه باصلاحیت و بغیر از حالات و طرزیکه در قانون تصریح شده به مسکن کسی داخل شود یا آنرا تفتیش کند.

در مورد جرم مشهود مامور مسؤل

می تواند به مسکن شخص بدون اجازه او یا اجازه قبلی محکمه به مسئولیت خود داخل شود و یا آنرا تفتیش کند.

مامور مکلف است بعد از داخل شدن یا اجرای تفتیش در خلال مدتی که قانون تعیین می کند حکم محکمه را حاصل نماید.

ماده سی و ششم:

ملکیت از تعرض مصئون است ملکیت هیچ شخص بدون حکم قانون و فیصله محکمه با صلاحیت مصادره نمی شود.

استملاک ملکیت خصوصی تنها به مقصد تأمین منافع عامه در بدل تعویض عادلانه به موجب قانون مجاز می باشد.

هیچ شخص از کسب ملکیت و تصرف در آن منع نمی شود مگر در حدود قانون. طرز استعمال ملکیت به منظور تأمین منافع عامه توسط قانون

مامور د یو چا کور ته بی د هغه د اجازی یا د محکمی د مخکینی اجازی خخه په خپل مسئولیت ننوتلی شی او هغه لټولی شی، خو دغه مامور پدی مکلف دی چه د ننوتلو، او لټولو نه وروسته د قانون د خوا په بنودل شوی مودی کی دننه د محکمی حکم تر لاسه کړی.

شپږ دیرشمه ماده:

ملکیت د بلوسی نه په امن دی د هیچا ملکیت د قانون د حکم او د یوی واکمنی محکمی د فیصلی نه پرته مصادره کیدلای نشی د خصوصی ملکیت استملاک یوازی د عمومی بنیگرو دپاره د عادلانه عوض په بدل کنبی د قانون د حکمونو سره سم جواز لری.

هیڅوک د ملکیت له لاس ته راوړلو او تصرف خخه منع کیدای نه شی مگر د قانون په پولو کی.

د ملکیت د استعمال لاری چاری د عامو بنیگرو دپاره د قانون د پلوه

تنظیم او بنودل کیری.

اوه دیرشمه ماده:

د هر چا د مخابراتی آزادی او پټوالی په لیک سره وی که په تېلفون که په تېلگراف او یا په کومه بله وسیله د بلوسی نه په امن دی.

دولت د چا د مخابراتی د پلټنی حق نلری مگر د قانون د حکمونو سره سم په سملاسی حالاتو کښی چه قانون بنودلی دی مسؤل مامور بی لدی چه لومړی له محکمی څخه اجازه واخلی په خپل مسؤلیت سره کولی شی چه مخابراتی وپلټی.

دغه مامور پدی مکلف دی چه د پلټنی څخه وروسته په هغه موده کښی چه قانون بنودلی ده د محکمی حکم ترلاسه کړی.

اته دیرشمه ماده:

د فکر او بیان آزادی د بلوسی نه په امن ده. هر افغان حق لری چه د قانون د حکمونو سره سم په وینا،

تنظیم و رهنمائی می شود.

ماده سی و هفتم:

آزادی و محرمیت مخابرات اشخاص چه بصورت مکتوب و چه بوسیله تېلفون و تلگراف و یا وسایل دیگر باشد از تعرض مصئون است.

دولت حق تفتیش مخابرات اشخاص را ندارد مگر بموجب حکم قانون. در حالات عاجل که در قانون تعریف می گردد مامور مسؤل می تواند بدون اجازه قبلی محکمه به مسؤلیت خود به تفتیش مخابرات اقدام کند.

مامور مکلف است بعد از اجرای تفتیش در خلال مدتی که قانون تعیین می کند حکم محکمه را حاصل نماید.

ماده سی و هشتم:

آزادی فکر و بیان از تعرض مصئون است. هر افغان حق دارد فکر خود را به وسیله گفتار، نوشته،

تصویر یا امثال آن مطابق به احکام قانون اظهار کند.

اجازه و امتیاز تأسیس مطابع و نشر مطبوعات تنها به اتباع افغانستان مطابق به احکام قانون داده می شود.

تأسیس مطابع بزرگ و تأسیس و تدویر دستگاه عامه فرستنده رادیو و تلویزیون مختص به دولت است.

ماده سی و نهم:

اتباع افغانستان حق دارند برای تأمین مقاصد جایز و صلح آمیز بدون حمل سلاح مطابق به احکام قانون اجتماع نمایند.

ماده چهلیم:

برای انعکاس خواسته های اجتماعی و تربیت سیاسی مردم افغانستان تا زمانی که این آرزو برآورده گردد و به رشد طبیعی خود برسد سیستم یک حزبی در

لیکنه، تصویر او یا داسی نورو و سیلو سره خپل فکر څرگند کړی.

د چاپخانو د تأسیس او د مطبوعاتو د خپرولو اجازه او امتیاز د قانون د حکمونو سره سم یوازی د افغانستان اتباعو ته ورکول کېږی.

د لویو چاپخانو، د راپیو او تلویزیون، د عامو خپرونکو کارځیو تأسیس او چلول یوازی په دولت پوری اړه لری.

نهمه دیرشمه ماده:

د افغانستان اتباع حق لری چه د روا او سوله ناکو مقصدونو د پوره کولو دپاره د قانون د حکمونو سره سم بی وسلی ټولنه وکاندی.

څلویښتمه ماده:

د افغانستان د خلکو د سیاسی روزنی او اجتماعی غوښتنو د څرگندولو په منظور تر هغه وخته چه دا آرزو ترسره کیږی او طبیعی ودی ته رسیږی په هیواد کی د ملی انقلاب د

ځونډ په لارښودنه کوم چه د افغانستان د خلکو د ۱۳۵۲ کال د چنگاښ د شپږ ویشتمی نیتی د مترقی او ولسی انقلاب بنسټ ایښودونکی او مخکښی ځونډ دی یوازی یوځونډیز سیستم ټینگ وی.

یوځلوپښتمه ماده:

کار د هر افغان چه د کولو وس یی ولری حق، شرف او د غاړی فرض دی.

د کار د تنظیم دپاره چه کوم قوانین جوړیږی د هغوی لوی هدف یوی داسی مرحلی ته رسیدل دی چه په هغی کی د ټولو زیارکښانو، کروندگرو، کاریگرو او اصنافو حقونه او ښیگری وساتلی شی د کار مناسب حالات را پیدا شی او د کاریگرو او کارفرمایانو ترمنځ روابط په عادلانه او پرمخ تللی ډول تنظیم شی.

د کسب او کار غوره کول په هغو شرایطو کښی دننه چه قانون ټاکلی

کشور به رهبری حزب انقلاب ملی که بانی وپیشاهنگ انقلاب مردمی و مترقی ۲۶ سرطان سال ۱۳۵۲ مردم افغانستان بر قرار خواهد بود.

ماده چهل و یکم:

کار حق، شرف و فریضه هر افغانیست که قدرت اجرای آنرا داشته باشد.

هدف عمده قوانین که برای تنظیم کار وضع می گردد رسیدن به مرحله ای است که در آن حقوق و منافع تمام زحمت کشان، دهقانان، کارگران و اصناف حمایت شود، شرایط مساعد کار فراهم گردد، روابط بین کارگر و کارفرما بصورت عادلانه و مترقی تنظیم گردد.

انتخاب شغل و حرفه در داخل شرایطی که قانون تعیین می نماید

دی آزادی دی.

آزاد می باشد.

دوه څلویښتمه ماده:

ماده څهله و دوم:

دافغانستان اتباع د اهلیت له مخی او د قانون د حکمونو سره سم د دولت د خدمت دپاره منل کیږی.

اتباع افغانستان به اساس اهلیت و به موجب احکام قانون به خدمت دولت پذیرفته می شوند.

دری څلویښتمه ماده:

ماده څهله و سوم:

بیگار که د دولت لپاره هم وی ناروا دی.

تحمیل کار اجباری اگر چه برای دولت باشد جواز ندارد.

د بیگار بندیز د هغو قوانینو د عملی کولو په لاره کښی چه د عمومی بنیگرو په نیت د یوځایی کار د سمبیت دپاره جوړیږی کوم خندا نه راپورته کوی.

تحریم کار اجباری مانع تطبیق قوانینی نمی شود که به منظور تنظیم فعالیت دسته جمعی برای تأمین منافع عامه وضع می گردد.

څلور څلویښتمه ماده:

ماده څهله و چهارم:

هر افغان مکلف دی چه دولت ته مالیه او محصول ورکړی. هیچ راز مالیه او محصول بی د قانون له حکمه نشی تړل کیدای.

هر افغان مکلف است به دولت مالیه و محصول تادیه کند. هیچ محصول و مالیه بدون حکم قانون وضع نمی شود.

د مالیی او محصول اندازه او د هغو د ورکولو لاری چاری یی د اجتماعی عدالت سره سم د قانون له خوا

اندازه مالیه و محصول و طرز تادیه آن با رعایت عدالت اجتماعی توسط

بنودلی کیږي.

دا حکم په خارجي اشخاصو باندې هم چلېږي.

پنځه څلويښتمه ماده:

د هیواد څخه دفاع د افغانستان د ټولو اتباعو سپېڅلی وظیفه ده.

د افغانستان ټول اتباع د قانون د حکمونو سره سم عسکري خدمت په کولو مکلف دي.

شپږ څلويښتمه ماده:

د اساسی قانون له حکمونو سره سم چلیدل، د جمهوري نظام او د ۱۳۵۲ کال د چنگاښ د ۲۶ نېټې د انقلاب د هدفونو سره وفاداري، د جمهور رئیس درناوی کول، قوانینو ته غاړه ایښودل عمومي نظم او امن ته پاملرنه، د هیواد د ښیګډو ساتل او په ملي ژوند کېښي ګډون کول د افغانستان د ټولو خلکو وظیفه ده.

اووه څلويښتمه ماده:

هیڅوک نه شي کولی چه ددی اساسی قانون دمندرجه حقوقو او آزادیو څخه

قانون تعیین می گردد.

این حکم در مورد اشخاص خارجی نیز تطبیق می شود.

مادهٔ چهل و پنجم:

دفاع از وطن وظیفه مقدس تمام اتباع افغانستان است.

کافة اتباع افغانستان به اجرای خدمت زیر بیرق مطابق به احکام قانون مکلف می باشند.

مادهٔ چهل و ششم:

پیروی از احکام قانون اساسی، وفاداری به اهداف انقلاب ۲۶ سرطان ۱۳۵۲ و نظام جمهوری احترام به رئیس جمهور، اطاعت به قوانین، رعایت نظم و امن عامه، صیانت منافع وطن و اشتراک در حیات ملی وظیفه تمام مردم افغانستان است.

مادهٔ چهل و هفتم:

هیچ کس نمی تواند با استفاده از حقوق و آزادی های

مندرج این قانون اساسی به استقلال ملی، تمامیت ارضی، وحدت ملی و به خواسته های منافع اکثریت مردم و یا به هدف های انقلاب ۲۶ سرطان ۱۳۵۲ صدمه وارد کند.

په استفادی سره ملی خپلواکی، دخواوری تمامیت، ملی وحدت او هغو غوښتنو ته چه دخلکو داکثریت په ښیگړو ولاړی وی او یا د ۱۳۵۲ کال دچنگاښ د ۲۶ نیتی د انقلاب نورو هدفونو ته ډکه او زیان ورسوی.

پنځم فصل

ملی جرگه

اته څلویښتمه ماده:

ملی جرگه د افغانستان د خلکو د ارادی څرگندویه ده او د ټول ملت څخه نمایندگی کوی.

نهه څلویښتمه ماده:

د ملی جرگی غړی چه پنځوس په سلو کی یی کروند گڼ او کاریگر تشکیلوی د گوند له پلوه پیشنهاد او د آزادو، عامو، پټو او سماسمو انتخاباتو د لاری د قانون د حکمونو سره سم د یوی څلور کلنی مودی دپاره د خلکو له خوا غوره کیږی.

د دی مقصد دپاره افغانستان په

فصل پنجم

ملی جرگه

ماده ۴۷ و هشتم:

ملی جرگه افغانستان مظهر اراده مردم آن است و از قاطبه ملت نمایندگی می کند.

ماده ۴۸ و نهم:

اعضای ملی جرگه که پنجاه فیصد آنرا دهقانان و کارگران تشکیل می دهد از جانب حزب پیشنهاد و از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری، و مستقیم، مطابق به احکام قانون برای مدت چهار سال از طرف مردم انتخاب می شوند.

به این منظور افغانستان به

انتخابی ونهونو ویشل کیږي د ونهونو شمیر او سیمه د قانون له مخه ټاکل کیږي.

پنځوسمه ماده:

د ملی جرگې د وکیلانو د غوره کیدو لاری چاری، شرطونه، او د دوی وظیفې به د قانون د حکمونو سره سمی تنظیمیږي.

د یو وکیل د انتخاب په قانونی والی باندې د اعتراض او د ده د غړیتوب د وثیقي کره کتنه د ملی جرگې د داخلی وظایفو د اصولو سره سم تر اجراء لاندې نیوله کیږي.

یو پنځوسمه ماده:

د وکیل څخه د وکالت د امتیاز سلبول د ملی جرگې د غړو درې برخو څخه د دوو برخو په موافقی سره کیدی شي.

دوه پنځوسمه ماده:

د انتخاب کوونکو شرطونه د انتخاباتو په قانون کښی بنودل کیږي.

حوزه های انتخاباتی تقسیم می گردد. تعداد و ساحه حوزه ها توسط قانون تعیین می شود.

ماده پنجاهم:

طرز و شرایط انتخاب وکلای ملی جرگه و وظایف شان مطابق به احکام قانون تنظیم می گردد.

طرز تدقیق وثایق و رسیدگی به اعتراض بر قانونی بودن انتخاب یک وکیل مطابق به اصول وظایف داخلی ملی جرگه صورت می گیرد.

ماده پنجاه و یکم:

سلب امتیاز وکالت از وکیل تنها به موافقه دو ثلث اعضای ملی جرگه صورت می گیرد.

ماده پنجاه و دوم:

شرایط انتخاب کنندگان در قانون انتخابات تعیین می گردد.

شخصی که به عضویت ملی جرگه انتخاب می شود باید علاوه بر تکمیل شرایط انتخاب کنندگان واجد اوصاف آتی باشد:

۱- اقلأ ده سال قبل از تاریخ انتخاب تابعیت دولت افغانستان را کسب کرده باشد.

۲- از طرف محکمه به حرمان از حقوق سیاسی محکوم نشده باشد.

۳- سن بیست و پنج سالگی را در موقع انتخاب تکمیل کرده باشد.

ماده پنجاه و سوم:

هر عضو ملی جرگه حق دارد در داخل جرگه در موضوع مورد مباحثه نظریه خود را مطابق به اصول وظایف داخلی اظهار نماید.

هغه څوک چه د ملی جرگې د غړیتوب دپاره غوره کیږي په کار دی چه د انتخاب کوونکو په شرطونو سربریره دغه صفتونه هم ولری:

۱- باید د ملی جرگې په غړیتوب باندی د غوره کیدو نه لمړی یی لږ تر لږه لس کاله پخوا د افغانستان د دولت تابعیت حاصل کړی وی.

۲- د محکمی له خوا د سیاسی حقونو څخه په محرومی محکوم شوی نه وی.

۳- د انتخاب په وخت کښی یی د خپل عمر پنځه ویشتم کال پوره کړی وی.

دری پنځوسمه ماده:

د ملی جرگې هر یو غړی حق لری چه د جرگې دننه دهغه موضوع په باب چه خبری پری روانی وی خپله نظریه د داخلی وظایفو په اصولو، برابره څرگنده کړی.

خلور پنخوسمه ماده:

د ملی جرگی هیخ یو غړی د هغی نظری له کبله چه د خپلی وظیفی د پرخای کولو په وخت کی یی ښکاره کوی د عدلی تعقیب لاندی نه راخی. که چیری د ملی جرگی په یوغړی باندی تور پوری شی نو مسؤل مامور د دغی پینبی خبر ملی جرگی ته ورکوی او پس له هغه چه د جرگی غړی په اکثریت سره اجازه ورکاندی تورن د عدلی تعقیب لاندی راخی. د شرگند جرم په باب مسؤل مامور کولی شی چه تورن بی د جرگی د اجازی نه د عدلی تعقیب لاندی راوړی او ویی نیسی.

که چیری عدلی تعقیب د قانون له مخی د توقیف غوښتنه کوله نو مسؤل مامور مکلف دی چه سملاسی جرگی ته خبر ورکړی.

که چیری نور په داسی وخت کی پینش شوی وی چه جرگه تعطیل وی نو د توقیف خبر د جرگی اداری

ماده پنجاه و چهارم:

هیچ عضو ملی جرگه به علت رأی یا نظریه ای که هنگام اجرای وظیفه ابراز می دارد مورد تعقیب عدلی قرار نمی گیرد. هرگاه یک عضو ملی جرگه به جرمی متهم شود مامور مسئول از موضوع به ملی جرگه اطلاع می دهد و بعد از آنکه جرگه مذکور به اکثریت آراء اجازه بدهد متهم تحت تعقیب عدلی قرار می گیرد.

در موارد جرم مشهود مامور مسئول می تواند متهم را بدون اجازه جرگه تحت تعقیب عدلی قرار دهد و گرفتار نماید.

هرگاه تعقیب عدلی قانوناً توقیف را ایجاب کند مامور مسئول مکلف است موضوع را بلافاصله به اطلاع جرگه و در هنگام تعطیل به اطلاع هیأت اداری جرگه

هیأت ته ورکول کیږي.

برساند.

اداری هیأت مکلف دی چه ملی جرگه د راتلونکی اجلاس په لمړي غونډه کښی د موضوع څخه خبر کړي.

هیأت اداری مکلف است موضوع را به اطلاع اولین جلسه ملی جرگه که بعد از تعطیل صورت می گیرد برساند.

پنځه پنځوسمه ماده:

حکومت کولی شی چه دملي جرگي په غونډو کی ځکډون وکړي. ملی جرگه کولی شی چه د حکومت غړي خپلي غونډي ته وغواړي او دهغوی نه څرگندتیا وغواړي.

ماده پنجاه و پنجم: حکومت می تواند در جلسات ملی جرگه اشتراک ورزد. جرگه می تواند حضور اعضای حکومت را در جلسه مطالبه و از آنها استیضاح نماید.

په غونډو کی به د ملی جرگي مباحثي بنسکاره وی مگر کله چی جمهور رئیس د غونډی پتوالی اعلام کړي همدارنگه کله چی د ملی جرگي مشر او یا د حکومت هر غړي او یا لږ تر لږه د ملی جرگي لس تنه غړي دا غوښتنه وکړي چه جرگه دی پټه وشي او جرگه داغوښتنه ومنی.

مباحثات جلسات ملی جرگه علنی می باشد مگر اینکه رئیس جمهور سری بودن جلسه را اعلام بدارد. همچنان رئیس ملی جرگه، هر عضو حکومت و یا اقلاً ده نفر از اعضای ملی جرگه می توانند سری بودن آن را درخواست نمایند و جرگه این درخواست را بپذیرد.

هیڅوک په سرزوری سره دملي جرگي دیره ځای ته ننو تلای نشي او که څوک ددی حکم نه مخالفت وکړي د قانون

هیچ کس نمی تواند عناً به مقرر ملی جرگه داخل شود. متخلفین مطابق به

د حکمونو له مخه به سزاوړ کول کېږي.

شپږ پنځوسمه ماده:

بي له هغو حالاتو چه حکم يي پدي اساسي قانون کي په صراحت بنودل شوي دي د ملي جرگي فيصله د حاضر و غړو د رايو په اکثريت کېږي.

او ه پنځوسمه ماده:

ملي جرگه په هر کال کي څلور مياشتي پرله پسي عادي غونډه چه د ليندي په اوله نيټه پيل کېږي دايروي.

اته پنځوسمه ماده:

ملي جرگه د تقينبي دوري په اول وخت کي د خپلو غړو له منځه يوکس د مشر په توگه غوره کوي جرگه د خپلو غړو له منځه دوه تنه د لومړي نايب او دوهم نايب په حيث او دوه تنه نور د منشي او د منشي د نايب په حيث د کلني غونډي په اول سرکي د يو کال دپاره غوره کوي.

احکام قانون مجازات مي شونډ.

ماده پنجاه و ششم:

جز در مواردی که حکم آن صریحاً در این قانون اساسی ذکر گردیده تصمیم ملی جرگه به اکثریت آرای اعضای حاضر اتخاذ می گردد.

ماده پنجاه و هفتم:

ملي جرگه در هر سال یک اجلاس عادي برای مدت چهار ماه مسلسل که به تاريخ اول قوس آغاز می شود دایر می کند.

ماده پنجاه و هشتم:

ملي جرگه در آغاز دوره تقينبي از بين اعضای خود یک نفر را به حيث رئيس انتخاب می کند. جرگه از بين اعضای خود دو نفر را به حيث نايب اول و دوم رئيس و دو نفر ديگر را به حيث منشي و نايب منشي در آغاز اجلاس سالانه برای مدت یک سال انتخاب میکند.

اشخاص فوق هیات اداری ملی جرگه را تشکیل می دهند و در ظرف مدت اعظمی پانزده روز از آغاز اجلاس باید انتخاب گردند.

ماده پنجاه و نهم:

ملی جرگه برای مطالعه دقیق و مفصل موضوعات مورد بحث بر طبق احکام اصول و وظایف داخلی، انجمن ها تعیین می کند.

ماده شصتم:

ملی جرگه اصول و وظایف داخلی خود را وضع می نماید.

ماده شصت و یکم:

برای اعضای ملی جرگه معاش مناسب مطابق به احکام قانون تعیین می گردد.

ماده شصت و دوم:

ملی جرگه برای تنظیم امور حیاتی افغانستان مطابق به احکام این قانون اساسی بر مسوده قوانینی که از طرف

دغه پورتنی کسان، د جرگی اداری هیات تشکیلوی او په اعظمی ډول د غونډې د پیل کیدو نه وروسته د پنځلس ورځو په موده کی غوره کیږی.

ننه پنځوسمه ماده:

ملی جرگه د بحث لاندی موضوعاتو باندی د کره او پراخی کتنی دپاره د داخلی وظیفو د اصولو د حکمونو سره سمی جرگه کی جوړوی.

شپیتمه ماده:

ملی جرگه د خپلو داخلی وظایفو اصول جوړوی.

یو شپیتمه ماده:

د ملی جرگی د غړو دپاره د قانون د حکم سره سم مناسب معاش ټاکل کیږی.

دوه شپیتمه ماده:

ملی جرگه د افغانستان د حیاتی چارو د سمون دپاره د دی اساسی قانون په حکمونو برابر د قوانینو په هغو مسودو باندی چه د حکومت او یا

حکومت و قوه قضائیه پیشنهاد می گردد بعد از مطالعه و غور تصمیم لازم اتخاذ می نماید. اتخاذ تصمیم بر بودجه، تصدیق معاهدات بین الدول، فرستادن قطعات قوای مسلح دولت جمهوری افغانستان به خارج از صلاحیت های ملی جرگه می باشد.

در هنگام تعطیل یا انحلال ملی جرگه حکومت می تواند برای تنظیم امور عاجل فرامین تقنینی تسوید و ترتیب کند، این فرامین بعد از توشیح و اعلام رئیس جمهور نافذ می گردد.

این فرامین تقنینی جهت اتخاذ تصمیم به ملی جرگه در خلال مدت سی روز از تاریخ انعقاد اولین جلسه آن ارائه می شود.

قضائیه قوی له خوا ورتنه پیشنهاد شوی وی وروسته د مطالعی او غور نه لازم تصمیم نیسی. په بودجی باندي تصمیم نیول، د بین الدول معاهدو تصدیقول، خارج ته د افغانستان د جمهوری دولت د وسله والو قواو د ټولگیو لیږل د ملی جرگگی په واک کښی دی.

د ملی جرگگی د تعطیل یا انحلال په وخت کښی حکومت کولی شی د عاجلو چارو د سمون دپاره تقنینی فرمانونه تسوید او ترتیب کړی، دا فرمانونه د جمهور رئیس د ښکلولو او اعلامولو څخه وروسته نافذ گڼل کیږی.

دغه فرمانونه د ملی جرگگی د لومړنی غونډی له نیټی نه تر ډیر شو ورځو پوری ملی جرگگی ته د تصمیم نیولو دپاره وړاندی کیږی.

دري شپيتمه ماده:

قانون هغی مصوبی ته وایی چه ملی جرگی منلی او جمهور رئیس بنکلی وی.

خلور شپيتمه ماده:

هیخ قانون نشی کولی چه د اسلام د سپیخلی دین اساسونو، جمهوری نظام او نورو هغو ارزښتونو څخه مناقض وی چه پدی اساسی قانون کښی راغلی دی.

ماده شصت و سوم:

قانون عبارت است از مصوبه ملی جرگه که به توشیح رئیس جمهور رسیده باشد.

ماده شصت و چهارم:

هیچ قانون نمی تواند مناقض اساسات دین مقدس اسلام، نظام جمهوری و دیگر ارزش های مندرج این قانون اساسی باشد.

شپږم فصل

لویه جرگه

پنځه شپيتمه ماده:

په افغانستان کښی لویه جرگه د افغانستان دخلکو دستر قدرت، واک، او ارادی ښکارندو په ده. لویه جرگه ددی لاندی کسانو څخه جوړه ده:

- د ملی جرگی غړی.
- د گوند د مرکزی شوری غړی.
- د حکومت او وسله والو قواو او د عالی شوری غړی.

فصل ششم

لویه جرگه

ماده شصت و پنجم:

در افغانستان لویه جرگه عالی ترین مظهر قدرت و اراده مردم آن است.

لویه جرگه مرکب است از:

- اعضای ملی جرگه.
- اعضای شورای مرکزی حزب.
- اعضای حکومت و شورای عالی قوای مسلح.

- د ستری محکمی غړی.
- د هر ولایت د پنځو تنو څخه تر اتو تنو پوری نمایندگان.
- اعضاء ستره محکمه.
- د هر ولایت د پنځو تنو څخه تر اتو تنو پوری نمایندگان.
- د ستری محکمی غړی چه د فرمان په وسیله د جمهور رئیس له خوا ټاکل کیږی.
- د ستری محکمی غړی چه د فرمان په وسیله د جمهور رئیس له خوا ټاکل کیږی.
- شپږ شپيتمه ماده:
- لوپه جرگه د دی اساسی قانون د حکمونو سره سم په جمهوری فرمان دایرېږی.
- جمهوررئیس د لویې جرگې رئیس دی.
- د جمهور رئیس د مړینی یا استعفی په صورت کښی لوپه جرگه د مړینی یا استعفا د ورځی له تاریخ نه په شلو ورځو کښی دننه د جمهوری ریاست د مقام له خوا دایرېږی.
- اوه شپيتمه ماده:
- لوپه جرگه د لاندی مقصدونو او حالاتو دپاره د جمهور رئیس او یا د لویې جرگې د نائب رئیس په مشری دایرېږی:
- ۱- د اساسی قانون تعدیل.
- اعضاء ستره محکمه.
- پنج الی هشت نفر نماینده از هر ولایت.
- سی نفر اعضاء که بوسیله فرمان از طرف رئیس جمهور تعیین میشود.
- ماده شصت و ششم:
- لوپه جرگه مطابق به احکام این قانون اساسی توسط فرمان رئیس جمهور دایر می شود.
- رئیس جمهور، رئیس لوپه جرگه می باشد.
- در صورت وفات یا استعفاى رئیس جمهور در خلال مدت بیست روز از تاریخ وفات یا استعفاء، لوپه جرگه از طرف مقام ریاست جمهوری دایر می گردد.
- ماده شصت و هفتم:
- لوپه جرگه در حالات آتی تحت ریاست رئیس جمهور و یا نائب رئیس لوپه جرگه دایر می گردد:
- ۱- تعدیل قانون اساسی.

۲- د جمهور رئیس انتخابول او یا د هغه د استعفی منل.

۳- د جنگ او اوربند د اعلان تصویبول.

۴- د بلی هری مهمی پېښی په مقصد چه لویی جرگی د تصویب غوښتنه وکړی.

اته شپیتمه ماده:

په داسی حالت کښی چه لویه جرگه دایره وی د هغی د غړو په هکله د دی اساسی قانون د څلور پنخوسمی مادی حکم عملی کیری.

نه شپیتمه ماده:

د لویی جرگی مباحثی به ښکاره وی مگر کله چه د حکومت د دوو برخو نه زیات غړی یا د گوند مرکزی شوری او یا د جرگی دیرش تنه غړی وغواړی چه غونډه دی پټه وی او لویه جرگه دا غوښتنه ومنی.

اویاومه ماده:

لویه جرگه د پرانیستلو وروسته په لومړنی غونډه کښی د خپلو غړو له

۲- انتخاب و قبول استعفی رئیس جمهور.

۳- تصویب اعلان حرب و متارکه.

۴- هر واقعه مهمی که تصویب لویه جرگه را ایجاب کند.

ماده شصت و هشتم:

در هنگام دایر بودن لویه جرگه حکم ماده پنجاه و چهارم این قانون اساسی در مورد اعضای آن تطبیق می گردد.

ماده شصت و نهم:

مباحثات لویه جرگه علنی می باشد مگر اینکه بیش از دو ثلث اعضای حکومت و یا شورای مرکزی حزب و یا سی نفر از اعضاء سری بودن آنرا درخواست نمایند و لویه جرگه این درخواست را بپذیرد.

ماده هفتادم:

لویه جرگه بعد از افتتاح در اولین جلسه خود

مینځه یو تن د رئیس د نائب په توگه او دوه تنه د منشیانو په توگه د خپلو غړو د رایو په اکثریت سره غوره کوی.

یو او یوومه ماده:

پرتله له هغو حالاتو څخه چه احکام یی پدی اساسی قانون کښی په څرگند ډول راغلی دی د لویی جرگی تصمیم د هغی د حاضر و غړو په اکثریت سره نیول کیږی.

دوه او یوومه ماده:

د دی اساسی قانون د حکمونو سره سم د لویی جرگی تگ لاره د قانون له خوا بنودل کیږی.

دری او یوومه ماده:

لویه جرگه هغه واکونه لری چه پدی اساسی قانون کښی ټاکل شوی دی.

څلور او یوومه ماده:

د ملی جرگی د ړنگیدو په حالت کښی د هغی غړی د لویی جرگی د

نائب رئیس و دو نفر منشی را از بین اعضای خود به اکثریت آراء اعضاء انتخاب می کند.

ماده هفتاد و یکم:

جز در مواردی که احکام آن صریحاً در این قانون اساسی ذکر گردیده تصمیم لویه جرگه به اکثریت آراء اعضاء حاضر اتخاذ می گردد.

ماده هفتاد و دوم:

با رعایت احکام این قانون اساسی طرز العمل لویه جرگه توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده هفتاد و سوم:

لویه جرگه دارای صلاحیت هائی می باشد که در این قانون اساسی تعیین گردیده است.

ماده هفتاد و چهارم:

در حالات انحلال ملی جرگه اعضاء آن حیثیت خود را به صفت

اعضای لویه جرگه تا دایر شدن ملی جرگه جدید حفظ می کنند.

در حالت دایر بودن اجلاس لویه جرگه همه اعضای آن بدون در نظر داشت مقام، رتبه و وظیفه حق مساوی دارند.

غرو په توگه خپل حیثیت د نوی ملی جرگې تر دایریدو پوری ساتی.

په داسی حالت کښی چه د لویی جرگې غونډی روانی وی د هغی ټول غړی پرته لدی چه مقام، رتبه، او وظیفه یی په نظر کښی ونیول شی مساوی حقونه لری.

اووم فصل

جمهور رئیس

پنځه او یوومه ماده:

جمهور رئیس د افغانستان د دولت مشر دی او د اجرائیه قوی او گوند وظیفی د دی اساسی قانون او د گوند د اساسنامی له حکمونو سره سم په مستقیمه توگه په غاړه لری او د مربوطو اورگانونو د لاری یی اداره او لارښودنه کوی.

شپږ او یوومه ماده:

جمهور رئیس لومړی د گوند له خوا نومول کیږی او د یوی شپږ کلنی مودی لپاره د لوی جرگې له خوا د

فصل هفتم

رئیس جمهور

ماده هفتاد و پنجم:

رئیس جمهور در رأس دولت افغانستان قرار داشته، وظایف قوه اجرائیه و حزبی را که مطابق به احکام این قانون اساسی و اساسنامه حزب مستقیماً به عهده دارد توسط ارگانهای مربوط اداره و رهنمایی می کند.

ماده هفتاد و ششم:

رئیس جمهور پس از نامزد شدن از طرف حزب از طریق لویه جرگه به اکثریت

- هغی د غړو د دريو برخو څخه د دوه برخو د رایو په اکثریت انتخابیږی.
- اوه او یا ومه ماده:
- جمهور رئیس باید د افغانستان د اتباعو څخه وی، مسلمان وی او هغه او همسری د افغانی مور او افغان پلاره زیږیدلی وی او د مدنی او سیاسی حقونو څخه ګټه من او عمر یی د څلویښتو کالو څخه کم نه وی.
- اته او یا ومه ماده:
- د جمهور رئیس صلاحیتونه او وظیفی دادی:
- ۱- د افغانستان د وسله والو قواو لویه مشری.
- ۲- د لوی جرګی په سلا د جنگ او اوربند اعلان.
- جمهور رئیس کولی شی چه د سملاسی او څرګند خطر په حالت کښی چه خپلواکی او د خاوری تمامیت تهدید کړی او یا په نورو سملاسی حالاتو کښی استثنایی تصمیم ونیسی او لویه جرګه
- دو ثلث آراء اعضا برای مدت شش سال انتخاب می گردد.
- ماده هفتاد و هفتم:
- رئیس جمهور باید تبعه افغانستان و مسلمان بوده خود و همسر وی از والدین افغان متولد و از حقوق مدنی و سیاسی برخوردار و سن وی از چهل سال کم نباشد.
- ماده هفتاد و هشتم:
- رئیس جمهور دارای صلاحیت ها و وظایف آتی می باشد:
- ۱- قیادت اعلی قوای مسلح کشور.
- ۲- با مشوره لویه جرګه اعلان حرب و متارکه.
- در صورت خطر فوری و آشکاری که استقلال و تمامیت ارضی را تهدید کند و یا در حالات عاجل دیگر، رئیس جمهور می تواند تصمیمات استثنایی اتخاذ نماید و لویه جرګه

- دایره کړی. را دایره کند.
- ۳- د اضطرار د حالت اعلامول او ختمول.
- ۳- اعلان حالت اضطرار و خاتمه دادن به آن.
- ۴- د لوی جرگی دایرول او پرانیستل.
- ۴- دایر کړدن و افتتاح لویه جرگه.
- ۵- د ملی جرگی د عادی غونډی پرانیستل او د هغی د فوق العاده غونډی دایرول او پرانیستل.
- ۵- افتتاح اجلاس عادی ملی جرگه و دایر نمودن و افتتاح اجلاس فوق العاده آن.
- ۶- د ملی جرگی ړنگول او د نوو انتخاباتو د فرمان ایستل، نوی انتخابات د ملی جرگی د ړنگولو د نپتی نه په دریو میاشتو کښی دننه سرته رسیږی.
- ۶- منحل ساختن ملی جرگه و اصدار فرمان انتخابات مجدد، انتخابات مجدد در خلال مدت سه ماه، از تاریخ انحلال ملی جرگه صورت می گیرد.
- ۷- د ملی یووالی ټینکښت او د افغانستان د خلکو د ښیگړو ملاتړ.
- ۷- تحکیم وحدت ملی و پشتیبانی از منافع مردم افغانستان.
- ۸- د دی اساسی قانون د حکمونو سره سم د هیواد د کورنی او بهرنی سیاست لارښودنه او یوشان کول.
- ۸- رهبری و هماهنگ ساختن سیاست د اخلی و خارجی کشور مطابق به احکام این قانون اساسی.
- ۹- د جزا کمول او ښل.
- ۹- تخفیف و عفو مجازات.
- ۱۰- د قانون د حکمونو سره سم د نښان ورکول.
- ۱۰- اعطای نشان مطابق به احکام قانون.
- ۱۱- د گوند د غړو څخه د
- ۱۱- تعیین معاون یا معاونین

ریاست جمهوری از جمله اعضای حزب و همچنان تعیین وزراء از داخل و خارج حزب، عزل و قبول استعفاء آنها.

۱۲- تعیین اعضاء ستره محكمه و قاضی القضاة.

۱۳- تعیین، تقاعد، قبول استعفاء و عزل قضاة، صاحب منصبان قوای مسلح و مامورین عالیرتبه مطابق به احكام قانون.

۱۴- تعیین سران نمایندگی های سیاسی افغانستان نزد دول خارجی، تعیین نمایندگان دایمی افغانستان نزد موسسات بین المللی و قبول اعتماد نامه های نمایندگان سیاسی خارجی.

۱۵- توشیح قوانین و فرامین تقنینی و اعلام انفاذ آنها، اعطای اعتبار نامه به غرض عقد معاهدات بین الدول

جمهوری ریاست د مرستیال یا مرستیالانو او د گوند د غړو او له گونده بهر کسانو څخه د وزیرانو ټاکل، معزولول، او د هغوی د استعفاء منل.

۱۲- د ستری محكمی د غړو او د قاضی القضاة ټاکل.

۱۳- د قانون د حکمونوسره سم د قاضیانو، د وسله والو قواو د منصبدارانو او عالیرتبه مامورینو ټاکل، متقاعد کول، معزولول او د هغوی د استعفاء منل.

۱۴- په بهر نیو ملکونو کښی د افغانستان د سیاسی نمایندگیو د مشرانو، او په بین المللی موسسو کښی د افغانستان د دایمی نمایندگانو ټاکل، اودبهرنو ملکونو دسیاسی نمایندگانو باورلیک منل.

۱۵- د قوانینو او تقنینی فرمانونو ښکلال او د هغوی د جاری کولو اعلام د بین الدول معاهدو ښکولل او د قانون د حکمونو سره سم د بین

مطابق به احکام قانون و توشیح
معاهدات بین الدول.

ماده هفتاد و نهم:

رئیس جمهور می تواند در
موضوعات مهم ملی به آراء عمومی
مردم افغانستان مراجعه
نماید.

ماده هشتادم:

رئیس جمهور قبل از اشغال
وظیفه در محضر اعضای لویه جرگه
حلف آتی را بجا می آورد:

بحضور شما نمایندگان ملت
افغانستان من..... بنام
خداوند بزرگ سوگند
یاد میکنم که اساسات
دین مقدس اسلام را
حمایت کنم، قانون اساسی
و دیگر قوانین افغانستان
را محترم شمارم و از آنها پیروی
کنم، از استقلال ملی
و تمامیت ساحه حراست
و تمام نیروی خود را

الدول معاهدو د تړون دپاره د
اعتبارلیک ورکول.

نه اویاومه ماده:

جمهور رئیس کولای شی چه په
مهمو ملی مسائلو کښی د افغانستان
د خلکو عمومی رایو ته مراجعه
وکړی.

اتیاومه ماده:

جمهور رئیس په وظیفی د بوختیدو نه
دمخه د لوی جرگی په وړاندی
داسی لوړه په ځای کوی:

ستاسی د افغانستان دملت د
نمایندگانو په وړاندی زه
..... د لوی
خدای په نامه لوړه کوم چه د اسلام
د سپیڅلی دین د اساسونو ملاتړ به
کوم، دی اساسی قانون او د
افغانستان نورو قوانینو ته به په درنه
سترگه گورم، او هغوی ته به غاړه
ردم، د ملی خپلواکی او د سیمی د
تمامیت څارنه به کوم او خپل ټول
قوت او طاقت به د افغانستان د

خلکو د حقوقو او بنیګرو د ۱۳۵۲ کال د چنگاښ د ۲۶ نېټې د انقلاب د هدفونو او جمهوریت د ملاتړ په لار کښې وقفوم.

یو اټیاومه ماده:

پرتله له هغه حالاتو چه د دی اساسی قانون په شپږ دیرشمه ماده کښې څرګند شوی دی جمهور رئیس د خپلی وظیفی د چلولو په موده کښې د دولت سره هیڅ راز ګټی وټی معامله نشی کولی.

دوه اټیاومه ماده:

جمهور رئیس د ناروغی او د سفر په وخت کښې د جمهور ریاست مرستیال او یا مرستیالانو ته وظیفه ورکوی چه د هغو لارښودنو سره سم چه دوی ته یی صادری کړی د ده په عوض کار وکاندی.

دری اټیاومه ماده:

د جمهور رئیس معاش او لګښت د قانون له خوا ټاکل کیږی.

وقف دفاع از حقوق و منافع مردم و اهداف انقلاب ۲۶ سرطان سال ۱۳۵۲ و جمهوریت افغانستان نمایم.

ماده هشتاد ویکم:

به استثنای حالاتی که در ماده سی و ششم این قانون اساسی تصریح گردیده رئیس جمهور در مدت تصدی وظیفه هیچ معامله انتفاعی را با دولت انجام نمی دهد.

ماده هشتاد و دوم:

رئیس جمهور در حالت مریضی و یا سفر معاون یا معاونین ریاست جمهوری را موظف می سازد تا طبق هدیاتی که صادر می کند عوض وی کار نماید.

ماده هشتاد و سوم:

معاش و مصارف رئیس جمهور توسط قانون تعیین می گردد.

څلور اتياومه ماده:

د جمهور رئيس د انتخابولو دپاره د جمهوري رياست د دورې د پای ته رسيدو نه پنځه څلويښت ورځې وړاندې بايد د دې اساسي قانون او د گوند د اساسنامې د حکمونو سره سم لازم چلند وکړي شي.

پنځه اتياومه ماده:

که چيري جمهور رئيس د استعفاً تکل وکړي لويه جرگه دايروي او خپل استعفاً ليک مستقيماً هغې ته وړاندې کوي.

په داسې حالت کې چې لويه جرگه دا استعفاً قبوله کړي د نوي جمهور رئيس انتخاب د دې اساسي قانون د شپږ اتياومي مادې سره سم صورت نيسي.

شپږ اتياومه ماده:

که چيري جمهور رئيس مړ شي او يا استعفاً وکړي د جمهوري رياست وظيفه په مؤقتي ډول د ملي جرگې رئيس ته سپارله کېږي پدې حالت

ماده هشتاد و چهارم:

برای انتخاب رئيس جمهور بايد چهل و پنج روز قبل از ختم دوره رياست جمهوري مطابق به احکام اين قانون اساسي و اساسنامه حزب اقدامات لازمه به عمل آيد.

ماده هشتاد و پنجم:

هرگاه رئيس جمهور اراده استعفاً بنمايد لويه جرگه را دايروا استعفاً نامه خود را مستقيماً به لويه جرگه تقديم مي دارد.

در صورتی که لويه جرگه اين استعفاء را قبول نمايد انتخاب رئيس جمهور جديد طبق ماده هشتاد و ششم اين قانون اساسي صورت مي گيرد.

ماده هشتاد و ششم:

هرگاه رئيس جمهور وفات نمايد يا استعفاً دهد وظيفه رياست جمهوري موقتاً به رئيس ملي جرگه سپرده مي شود. در اين حالت

رئیس ملی جرگه به حیث نامزد ریاست جمهوری در انتخابات تعیین شده نمی تواند. در زمان تصدی رئیس ملی جرگه به حیث رئیس جمهور مؤقت، این قانون اساسی تعدیل شده نمی تواند.

رئیس جمهور جدید باید در ظرف سی روز بعد از تاریخ خالی شدن کرسی ریاست جمهوری مطابق به احکام این قانون اساسی انتخاب گردد. در صورت بروز حالات عاجل و مهم ملی ایکه رئیس جمهور مؤقت را به اعمال صلاحیت های مندرج ماده هفتاد و هشتم این قانون اساسی مجبور سازد رئیس جمهور مؤقت می تواند با موافقه اعضای حکومت و شورای مرکزی حزب با رعایت احکام مندرج این ماده هفتاد و هشتم این قانون اساسی استفاده

کی د ملی جرگی رئیس په انتخاباتو کښی د جمهوری ریاست د نومولی په توگه ټاکل کیدای نشی.

پدغه موده کښی چه د ملی جرگی رئیس د جمهوری ریاست وظیفه په مؤقتی ډول چلوی دا اساسی قانون تعدیلیدی نه شی.

نوی جمهور رئیس د جمهوری ریاست د کرسی د تشیدنی له ورخی څخه په دیرشو ورځو کښی دننه د قانون د حکمونو سره سم انتخابیږی.

د هغو عاجلو او ملی مهمو پېښو د رابرسیره کیدو په حالت کی چه مؤقتی جمهور رئیس دی ته اړکړی چه د دی اساسی قانون ۷۸ ماده کښی د راغلو صلاحیتونو څخه کار واخلي مؤقتی جمهور رئیس کولای شی چه د دغی مادی د حکمونو په رعایت د حکومت او د گوند د مرکزی شوری د غړو د موافقی سره سم د دی اساسی قانون د اته اویاومی مادی د مندرجو صلاحیتونو څخه

استفاده و کړی.

نماید.

اوه اتيانومه ماده:

ماده هشتاد و هفتم:

په جمهور رئیس باندی د ملی خیانت تور د ملی جرگی د دریو برخو څخه د دوو برخو غړو د رایو په اکثریت لگول کیدی شی دا غوښتنه د گوند د مرکزی شوری د دریو برخو څخه د دوو برخو غړو د رایو د اکثریت د منلو وروسته لوی جرگی ته وړاندی کیری.

اتهام به جرم خیانت ملی علیه رئیس جمهور از طرف دو ثلث اعضای ملی جرگه تقاضا شده می تواند. این تقاضا بعد از موافقه دو ثلث آراء اعضای شورای مرکزی حزب به لویه جرگه ارائه می شود. در این حالت رئیس جمهور مکلف است لویه جرگه را دایر نماید.

پدی حالت کی جمهوررئیس مکلف دی چه لویه جرگه دایره کړی. د ملی جرگی رئیس د لوی جرگی د غونډو مشری کوی، کله چه لویه جرگه لگول شوی تور د وړاندی شوو دلایلو سره سره دریو برخو څخه د خپلو دوو برخو غړو د رایو په اکثریت تصویب کړی د جمهوررئیس لاس د کاره ایستل کیری.

رئیس ملی جرگه از جلسات لویه جرگه ریاست مینماید. هرگاه لویه جرگه اتهام منسوبه را با دلایل ارائه شده آن به اکثریت دو ثلث آراء اعضاء خود تصویب نماید رئیس جمهور از وظیفه سبکدوش می گردد.

د محکمی جوړښت او محاکمی لاری چاری په بیل ډول

ترکیب محکمه و طرز العمل محاکمه طور جداگانه

د خاص قانون له پلوه بنودل کېږي. پدې حالت کې د جمهوري رياست چاري په مؤقتي توگه د ملي جرگې رئيس ته سپارلي کېږي. موقت جمهور رئيس د دې اساسي قانون د شپږ اتيانومي مادې د حکمونو تابع دی.

توسط قانون خاص تنظيم می شود. در این حالت وظیفه ریاست جمهوری موقتاً به رئیس ملی جرگه سپرده می شود. رئیس جمهور موقت تابع احکام مندرج ماده هشتاد و ششم این قانون اساسی می باشد.

اتم فصل

حکومت

اته اتيانومه ماده:

حکومت د دولت ستر اداري او اجرائيوي اورگان دی چه د جمهوري رياست د مرستيال يا مرستيالانو، وزيرانو وڅخه جوړ دی او د جمهور رئيس تر مشري لاندې خپله وظيفه سرته رسوي.

نه اتيانومه ماده:

د جمهوري رياست مرستيال يا مرستيالان او وزيران بايد د افغانستان له اتباعو څخه وي هغوي او همسران

فصل هشتم

حکومت

ماده هشتاد و هشتم:

حکومت اورگان عالی اجرائیوی و اداری دولت و متشکل از معاونان یا معاونین ریاست جمهوری و وزراء می باشد که تحت رهبری رئیس جمهور ایفای وظیفه می نماید.

ماده هشتاد و نهم:

معاونان یا معاونین رئیس جمهور و وزراء باید تبعه افغانستان بوده خود و همسران

شان از والدین افغان متولد
و واجد تمام حقوق مدنی
و سیاسی باشند.

ماده نودم:

معاون یا معاونین رئیس جمهور و
وزراء قبل از اشتهال
وظیفه حلف آتی را بحضور
رئیس جمهور بجا می آورند:

بنام خداوند بزرگ (ج)
سوگند یاد می کنم که قانون اساسی
و دیگر قوانین افغانستان
را محترم شمارم و از آن
پیروی کنم و تمام نیروی
خود را وقف دفاع از
حقوق و منافع ملی نموده
از اهداف انقلاب ۲۶ سرطان
سال ۱۳۵۲ و جمهوریت افغانستان
حمایت نمایم.

ماده نود و یکم:

حکومت دارای وظایف
و صلاحیت های ذیل می باشد:

۱- تطبیق سیاست داخلی و خارجی

بی دافغانی مور او افغان پلاره
زیریدلی وی، ټول مدنی او سیاسی
حقونه بی په ځای وی.

نوی یمه ماده:

د جمهوري رياست مرستيال يا
مرستيالان او وزيران په وظيفو د
بوختيدو نه مخکې د جمهور رئیس
په وړاندې داسې لورپه کوی:

د لوی خدای (ج) په نامه لورپه کوم
چه د افغانستان اساسی قانون او نورو
قوانینو ته به په درنه سترگه گورم او
هغوی ته به غاړه ږدم او خپل ټول
قوت او طاقت به د ملی بنسټګرو او
حقونو د ملاتړ په لار کښی وقفوم،
او د ۱۳۵۲ کال د چنگاښ
شپږویشتمی نیتی د انقلاب د هدفونو
او د افغانستان جمهوریت
ساتنه به کوم.

یونوی یمه ماده:

حکومت دالاندی واکونه
او وظیفی لری:

۱- د قانون د حکمونو او د گوند د

- اساسونو سره سم د هیواد کورنی او بهرنی سیاست په ځای کول.
- ۲- د مربوطه وزارتونو د دایرو او په هغوی پوری د متعلقو موسسو د چارو اداره او څارنه او د هغوی د اجراآتو یو شانته کول.
- ۳- په اجرائیوی او اداري چارو کی د قوانینو او جمهوری فرمانونو سره سم تصمیم نیول او د هغو د عملی کیدو څارنه.
- ۴- د قوانینو د مسودو جوړول او د مقرراتو وضع کول.
- ۵- د دولت د بودجی د سمبنت او جوړبنت او د اقتصادی، مالی او پولی سیستم د ټینګښت دپاره د لارو چارو پیدا کول.
- ۶- د دولت د پرمختیایی پلانونو طرح او د هغو د عملی کیدو او اجراآتو دپاره د لارو چارو سنجول.
- ۷- دبهرنیو او کورنیو پوړونو دراکړی ورکړی په هکله مفاهمه او خبری.
- کشور مطابق به احکام قانون و اساسات حزب.
- ۲- اداره، انسجام و مراقبت امور وزارت ها و سایر و دوايیر و موسسات عامه.
- ۳- صدور تصمیم اجرائیوی و اداري طبق قوانین و فرامین صادره و نظارت بر تطبیق آنها.
- ۴- تسوید قوانین و وضع مقررات.
- ۵- ترتیب و تنظیم بودجه دولت و اتخاذ تدابیر برای استحکام وضع اقتصادی و سیستم پولی و مالی.
- ۶- طرح پلانهای انکشافی دولت و اتخاذ تدابیر برای تطبیق و اجرای آن.
- ۷- مفاهمه و مذاکره راجع به گرفتن و دادن قروض داخلی و خارجی.

څرګند شوی دی د جمهورۍ ریاست مرستیال یا مرستیالان او وزیران د وظیفو د اجرا کولو په وخت کې د ګټې وټی هیڅ ډول معامله د دولت سره نشي کولی.

څلور نوی یمه ماده:

د جمهورۍ ریاست مرستیال یا مرستیالان او وزیران د خپلو اجرااتو له بابته جمهور رئیس، د ګوند مرکزی شوری او د ملی جرګې ته مسئول دی.

پنځه نوی یمه ماده:

د جمهورۍ ریاست مرستیال یا مرستیالان او د حکومت د هر یو غړی په هکله د ګناه تړلو تور د ملی جرګې د غړو د درېیمې برخې په غوښتنه کېدی شي.

ملی جرګه دا غوښتنه د خپلو دوو برخو غړو د رایو په اکثریت تصویبوي.

تورن غړی د ملی جرګې د پریکړې

تصریح ګرديده معاون یا معاونین رئیس جمهور و وزراء در مدت تصدی وظیفه هیچ معامله انتفاعی را با دولت انجام داده نمی توانند.

ماده نود و چهارم:

معاون یا معاونین رئیس جمهور و وزراء در برابر رئیس جمهور، شورای مرکزی حزب و ملی جرګه در قسمت اجراات خود مسئول می باشند.

ماده نود و پنجم:

اتهام جرم علیه معاون یا معاونین رئیس جمهور یا هر یکی از وزراء از طرف یک ثلث اعضای ملی جرګه تقاضا شده می تواند.

این تقاضا صرف به اکثریت دو ثلث آراء اعضای ملی جرګه تصویب می گردد.

متهم پس از تصویب

از وظیفه منفصل می شود.

محاکمه متهم در محضر محکمه خاص دایر می شود.

ترکیب محکمه، و طرزالعمل محاکمه آن و همچنان مجازات طور جداگانه توسط قانون خاص تنظیم می گردد.

وروسته سملاسی د خپلی وظیفی څخه لری کیږی.

د تورن غړی محاکمه د یوی خاصی محکمی په وړاندی دایرېږی.

د محکمی جوړښت او د کار لاری جاری بی او همدارنگه د حکومت د تورنو غړو سزاګانی په ځانګړی ډول د یو خاص قانون له پلوه څرګندیږی.

فصل نهم

قضاء

ماده نود و ششم:

قوه قضائیه یک رکن دولت و مرکب است از ستړه محکمه و محاکم دیگر که تعداد آن توسط قانون تعیین می گردد.

هدف عمده این قوانین توحید مرافق قضایی و تنظیم تشکیلات صلاحیت محاکم و طرزالعمل محاکمه می باشد.

ماده نود و هفتم:

صلاحیت قضاء شامل رسیدگی به

نهم فصل

قضاء

شپړنوی یمه ماده:

قضائیه قوه د دولت یو رکن دی چه د یوی ستړی محکمی او نورو محکمو څخه جوړېږی چه شمیر بی په قانون کی بنودل کیږی.

د دی قوانینو لوی هدف د قضایی مرافقو یووالی د محاکمو د تشکیلاتو واک او د محاکمی د تګ لاری تنظیمول دی.

اوه نوی یمه ماده:

د قضا واک او اختیار د ټولو هغو

دعوو غور او پریکړې ته غځېږي چه په هغی کښی حقیقی یا حکمی اشخاص که څه هم دولت وی د مدعی یا مدعی علیه حیثیت لری او د قضا په وړاندی د قانون د حکمونو سره سم دایری شی.

اته نوی یمه ماده:

پرتة د جنگ له حالتہ بل هیڅ یو حالت نشی کولی چه یوه قضیہ یا یوه ساحه د دولت د قضایی قوی د واک او اختیار له دایری څخه په هغه ډول چه پدی فصل کښی یی بریدونه ښودل شویدی وباسی او بل مقام ته یی وسپاری.

دا حکم د عسکری محکمو د جوړیدو و مخه نه نیسی خو دا محکمی به یوازی د هغو جرمونو په ساحه کښی وی چه د افغانستان د وسله والو قواوو پوری اړه لری.

د عسکری محکمو تشکیل واک او اختیار په قانون کښی ښودل کیږی.

نه نوی یمه ماده:

تمام دعاوی ایست که درآن اشخاص حقیقی یا حکمی به شمول دولت به صفت مدعی یا مدعی علیه قرار گرفته و به پیشگاه آن مطابق به احکام قانون اقامه شود.

ماده نود و هشتم:

درهیچ حالت به استثنای حرب نمی توان قضیہ یا ساحه را از دایره صلاحیت قوه قضائیه دولت به نحوی که در این فصل تجدید شده خارج ساخت و به مقام دیگری تفویض نمود.

این حکم مانع تشکیل محاکم عسکری نمی گردد ولی ساحه این نوع محاکم به جرایم مربوط به قوای مسلح افغانستان منحصر می باشد.

تشکیل و صلاحیت محاکم عسکری توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده نود و نهم:

محاکم در قضایای مورد رسیدگی خود احکام این قانون اساسی و قوانین دولت را تطبیق می کنند. هرگاه برای قضیه ای از قضایای مورد رسیدگی در قانون اساسی و قوانین دولت حکمی موجود نباشد محاکم به پیروی از اساسات کلی فقه حنفی شریعت اسلام در داخل حدودی که این قانون اساسی وضع نموده در چنین احوال حکمی صادر می کنند که در نظر شان عدالت را به بهترین صورت ممکن تأمین نماید.

ماده صدم:

قضات به پیشنهاد قاضی القضاة و منظوری رئیس جمهور تعیین می گردند.

ماده یکصد و یکم:

عزل قضات به اثر ارتکاب جرم به پیشنهاد ستره محکمه

محکمی چه په کومو پېښو باندي غور کوي په هغوی کښی د دی اساسی قانون او د دولت د نورو قوانینو حکمونه پرځای کوي که د غور لاندی پېښو څخه د یوی پېښی په باب په اساسی قانون او د دولت په قوانینو کښی کوم حکم نه وی نو محکمی د اسلامی شریعت د حنفی مذهب د کلی اساسونو له مخه په هغه چوکاټ کښی دننه چه دی اساسی قانون ښودلی دی پدی حالاتو کښی یو داسی حکم را باسی چه د دوی په نظر کښی څومره چه ممکنه وی عدالت ترټولو په ښه توگه ترسره کړی.

سلمه ماده:

قاضیان د قاضی القضاة په غوښتنه د جمهور رئیس په مننه ټاکل کیږی.

یوسلو یومه ماده:

د قاضیانو عزل د قاضی د جرم د کولو په حالت کی د ستری محکمی

و منظوری رئیس جمهور صورت می گیرد.

هرگاه قاضی به ارتکاب جرمی متهم شود ستره محکمه مطابق به احکام قانون به حالت قاضی رسیدگی نموده پس از استماع دفاع او در صورتی که ستره محکمه اتهام را وارد بداند پیشنهاد عزلش را به رئیس جمهور تقدیم و با منظوری آن از طرف رئیس جمهور قاضی از وظیفه عزل و مطابق به احکام قانون مجازات می شود.

ماده یکصد و دوم:

تبدیل، ترفیع، تقاعد، قبول استعفا و مواخذة قضات توسط ستره محکمه مطابق با احکام قانون صورت می گیرد.

ماده یکصد و سوم:

برای قضات معاش مناسب توسط

په غوښتنه او د جمهور رئیس په مننه صورت نیسی.

که چیری په قاضی بانندی د جرم کولو تور ولگول شی ستره محکمه د قانون د حکمونو سره سم د ده په حال غور کوی او د تورن د دفاع د اوریدو څخه وروسته که ستره محکمه په قاضی بانندی لگول شوی تور وارد وگنهی د تورن قاضی د عزل پیشنهاد جمهور رئیس ته وړاندی کوی هر کله چه د جمهور رئیس له خوا دغه غوښتنه ومنل شی قاضی دوظیفی څخه معزولیری او د قانون د حکمونو سره سم په سزا رسییری.

یوسلو دویمه ماده:

د قاضیانو ترفیع، بدلول، تقاعد، استعفاء او د هغوی مؤاخذه د قانون د حکمونو سره سم د ستری محکمی له پلوه سرته رسییری.

یوسلو درېیمه ماده:

د قاضیانو دپاره د قانون له پلوه

مناسب معاش ټاکل کېږي.

یوسلو څلورمه ماده:

پرتله له هغو حالاتو چه د دی اساسی قانون په شپږ دیرشمه ماده کښی څرگند شوی دی د ستري محکمی غړی او قاضی القضاات د خپلو وظیفو چلولو په موده کښی د کټی وتی هیڅ ډول معامله د دولت سره نشی کولی.

یوسلو پنځمه ماده:

د افغانستان په محکمو کی محاکمه په ښکاره ډول کېږي او د قانون د حکمونو سره سم هر څوک د ورتلو حق لری.

د محکمو د ټولو قطعی پریکړو عملی کول واجب دی خو د چا د مرگ د حکم په حالت کښی د آخرنی محکمی په پریکړی د عملی کولو دپاره د جمهور رئیس ښکلل شرط دی.

محکمه کولی شی چه په هغه ګوښو حالاتو کښی

قانون تعیین می گردد.

ماده یکصدو چهارم:

به استثنای حالاتی که در ماده سی و ششم این قانون اساسی تصریح گردیده اعضای ستره محکمه و قاضی القضاات در مدت تصدی وظیفه هیچ معامله انتفاعی را با دولت انجام داده نمی توانند.

ماده یکصد و پنجم:

در محاکم افغانستان محاکمه بصورت علنی اجراً می شود و هر کس حق حضور را در آن مطابق به احکام قانون دارد.

فیصله های قطعی محاکم واجب التعمیل است مگر در حالت حکم محکمه به مرگ شخص که تعمیل حکم نهایی مشروط به توشیح رئیس جمهور می باشد.

محکمه می تواند در حالت استثنائی که در قانون تصریح

چه قانون څرګند کړېدی
پټه غونډه وکړې
ولی د حکم اورول به
هرو مرو ښکاره وی.

محکمې مکلفې دی چه د ور کړې
حکم سره یوځای په خپلو پریکړو
کښې د حکم سببونه څرګند کړې.

یوسلو شپږمه ماده:

د جرمونو کشف د پولیسو له خوا او
د جرمونو تحقیق، تعقیب او د دعوی
سورول د قانون د حکمونو سره سم
د څارنوال له خوا چه د دولت په
اجرائیه قوی پوری تړلی دی کړې.

د هغو جرمونو کشف او تحقیق چه د
افغانستان په وسله والو قواوو پوری
اړه لری د خاص قانون
له خوا تنظیمیږی.

یوسلو اوومه ماده:

ستره محکمه (۹) غړی لری
چه د جمهور رئیس له خوا
ټاکل کیږی. د ستری محکمې
غړی باید د لاندی

ګرځیده باشد جلسات
سری دایر کند ولی اعلام
حکم باید به هر حال علناً
صورت بگیرد.

محاکم مکلف اند اسباب حکمی
را که صادر می کنند در فیصله
خود ذکر نمایند.

ماده یکصد و ششم:

کشف جرایم از طرف پولیس،
تحقیق، تعقیب و اقامه
دعوی آن از طرف څارنوال
که جزء قوه اجرائیه هستند مطابق
به احکام قانون صورت می گیرد.

کشف و تحقیق جرایم
مربوط به قوای مسلح
افغانستان توسط قانون خاص
تنظیم می گردد.

ماده یکصد و هفتم:

ستره محکمه مرکب است از (۹)
عضو که از طرف رئیس
جمهور تعیین می شوند. عضو ستره
محکمه باید دارای اوصاف

صفتونه ولری:

ذیل باشد:

- ۱- د عمر پنځه دیرش کاله یی پوره کړی وی.
- ۲- د ټاکل کیدو د نیټی څخه مخکی یی باید لږ تر لږه لس کاله پنخوا د افغانستان د دولت تابعیت حاصل کړی وی.
- ۳- د محکمی له خوا دسیاسی حقونو څخه په محرومی محکوم شوی نه وی.
- ۴- د حقوقو په علم، ملی هدفونو او د افغانستان په حقوقی نظام باندی په پوره اندازه پوه وی.
- جمهور رئیس د ستری محکمی د غړو له جملی څخه یو غړی چه عمر یی له څلویښتو کالو څخه کم نه وی د قاضی القضاات په توگه ټاکی.
- جمهور رئیس کولای شی چه د ستری محکمی په غړو او د قاضی القضاات په مقرری باندی د ټاکنی له وخته هر پنځه کاله وروسته نوی کتنه وکړی.
- ۱- سن سی و پنج سالگی را تکمیل نموده باشد.
- ۲- اقلأ ده سال قبل از تاریخ تعیین تابعیت دولت افغانستان را کسب کرده باشد.
- ۳- از طرف محکمه به حرمان از حقوق سیاسی محکوم نشده باشد.
- ۴- از اهداف ملی، علم حقوق، و نظام حقوقی افغانستان آگاهی کافی داشته باشد.
- رئیس جمهوریک نفر از جمله اعضای ستره محکمه را که سن او از چهل سال کمتر نباشد به حیث قاضی القضاات تعیین می نماید.
- رئیس جمهور می تواند بر تعیین اعضای ستره محکمه و قاضی القضاات بعد از مرور هر پنج سال از تاریخ تعیین شان به وظایف مذکور تجدید نظر بنماید.

د دی حکم او د دی اساسی قانون د (۱۱۱) مادی د حکم څخه پرته په بل هیڅ ډول د ستري محکمی غړی او قاضی القضاة د خپلو وظیفو څخه لری کیدلی نشی.

یوسلو اتمه ماده:

د ستري محکمی غړی او قاضی القضاة په وظیفو د بوختیدو څخه مخکی د جمهور رئیس په وړاندی داسی لوړه په ځای کوی:

"د لوی خدای جل جلاله په نامه لوړه کوم چه دقضا وظیفه به په پوره امانت او شرافت سره په ځای کوم، حق او عدالت به د اسلام د سپیڅلی دین د اساساتو او د اساسی قانون د نورو حکمونو، ارزښتونو او د افغانستان د جمهوری دولت د قوانینو په نظر کښی نیولو سره سم تأمینوم او په خپلو ټولو اجراتو کښی به خدای جل جلاله حاضر گڼم او د عدالت په گټه به د هیواد او د خلکو

با رعایت این حکم اعضای ستړه محکمه و قاضی القضاة به هیچ وسیله دیگر به استثنای حالت مندرج ماده (۱۱۱) این قانون اساسی از وظایف شان برطرف نمی شوند.

ماده یکصد و هشتم:

اعضای ستړه محکمه و قاضی-القضاة قبل از اشغال وظیفه حلف آتی را به حضور رئیس جمهور بجا می آورند:

«بنام خداوند بزرگ (ج) سوگند یاد می کنم که وظیفه قضاء را با کمال امانت و شرافت اجرا نموده حق و عدالت را با رعایت اساسات دین مقدس اسلام و سایر احکام و ارزش های قانون اساسی و قوانین دولت جمهوری افغانستان تأمین نمایم و در همه اجراءات خود خداوند جل جلاله را حاضر دانسته حقوق مردم و وطن را به نفع عدالت

د حقونو ساتنه کوم."

حمایت نمایم».

یوسلو نهمه ماده:

ماده یکصد و نهم:

د هغه حالت نه پرته چه ددی اساسی قانون په یوسلو یوولسمه ماده کښی بنودل شوی دی د ستری محکمی غړی او قاضی القضاات په قانونی ډول د خدمت د دوری له ختمیدو نه وروسته د پاتی عمر ټوله موده د خدمت د دوری له ټولو مالی بنیګرو نه ګټه اخلی.

به استثنای حالت مندرج ماده (۱۱۱) این قانون اساسی اعضای ستره محکمه و قاضی القضاات بعد از ختم قانونی دوره خدمت برای بقیه مدت حیات از تمام امتیازات مالی دوره خدمت شان مستفید می شوند.

د خدمت د دوری ختمیدو نه وروسته د ستری محکمی غړی او قاضی القضاات د ملی جرګی او حکومت، غړیتوب او د دولت ماموریت نشی کولای.

اعضای ستره محکمه و قاضی القضاات نمی توانند بعد از ختم دوره خدمت عضو حکومت، عضو ملی جرګه و یا مامور دولت باشند.

یوسلو لسمه ماده:

ماده یکصد و دهم:

د ستری محکمی هر غړی، او قاضی القضاات کولی شی د قانون د حکمونو سره سم د خپلی وظیفی څخه استعفاء وکړی.

هر عضو، ستره محکمه و قاضی القضاات می تواند طبق احکام قانون استعفاء بدهد.

د ستری محکمی د غړو او د قاضی القضاات استعفاء د جمهور

استعفاءی اعضای ستره محکمه و قاضی القضاات از تاریخ منظوری آن

از طرف رئیس جمهور نافذ می گردد، قاضی القضاات و عضو مستعفی از امتیازات مالی مندرج ماده یکصد و نهم این قانون اساسی مستفید شده نمی تواند.

قیود متذکره فقره اخیر ماده یکصد و نهم بالای هر عضو مستعفی و قاضی القضاات قابل تطبیق می باشد.

ماده یکصد و یازدهم:

هرگاه یک ثلث اعضای ملی جرگه محاکمه قاضی القضاات یا یک یا چند عضو ستره محکمه را بر اساس اتهام به جرم ناشی از اجرای وظیفه تقاضا نمایند و ملی جرگه این تقاضا را به اکثریت دو ثلث اعضاء تصویب متهم از وظیفه سبکدوش می شود.

ملی جرگه از بین اعضاء یک نفر را جهت اقامه دعوا و هیأتی را مرکب از هشت نفر برای اجرای محاکمه

رئیس د مننی له نیستی وروسته نافذپری. مستعفی غړی او قاضی القضاات د هغو مالی بنیگرو څخه چه په یو سلو نهمه ماده کښی راغلی دی استفاده نشی کولای.

ټول هغه قیود چه د یوسلو نهمی مادی په آخری فقری کښی راغلی دی په مستعفی غړی او قاضی القضاات باندی تطبیقپری.

یوسلو یوولسمه ماده:

که چیری د ملی جرگی دریمه برخه غړی د وظیفی له اجرا نه د راپور ته شوی جرم په تور د قاضی القضاات یا د ستری محکمی د یوه یا څو تنو غړو د محاکمی غوښتنه وکړی او ملی جرگه له دریو برخو څخه د دوو برخو غړو د رایو په اکثریت دا غوښتنه ومنی نو د تورن لاس د کاره ایستل کیږی.

ملی جرگه د غړو له منځه یو غړی د دعوی د سورولو او د اتو غړو څخه جوړه یوه ډلگی د محاکمی

چلولو دپاره ټاکی.

تعیین می کند.

دا ډلگی د ملی جرگی د رئیس په مشری د جزایی محکمی د تگ لاری سره سم تورن محاکمه کوی او که چیری په تورن باندی جرم ثابت شی نو دی د وظیفی نه معزولیری او سزا ورکوی.

این هیأت تحت ریاست رئیس ملی جرگه متهم را مطابق به طرز العمل محکمه جزائی محاکمه می نماید و در صورتی که جرم متهم ثابت شود او را از وظیفه عزل و به جزاً محکوم می سازد.

یوسلو دولسمه ماده:

ماده یکصد و دوازدهم:

ستره محکمه د دی اساسی قانون او نورو قوانینو د حکمونو سره سم د محکمو اجراءات، تشکیلات او د دولت قضائی چاری سموی.

ستره محکمه تشکیلات و اجراءات محاکم و امور قضائی دولت را مطابق به احکام این قانون اساسی و قوانین تنظیم می نماید.

پرتله له هغو مواردو څخه چه پدی اساسی قانون کښی څرگند شویدی د ستری محکمی اداری او قضائی صلاحیتونه د قانون له پلوه بنودل کیږی.

جز در مواردی که درین قانون اساسی تصریح گردیده صلاحیت های قضایی و اداری ستره محکمه توسط قانون تنظیم می شود.

ستره محکمه د محکمو د اداری چارو د سمون دپاره ضروری لاری چاری برابروی.

ستره محکمه تدابیر لازم را جهت تنظیم امور اداری محاکم اتخاذ می کند.

د قضائی قوی بودجه د قاضی القضاات له خوا د حکومت په سلا

بودجه قوه قضائیه از طرف قاضی القضاات به مشوره حکومت ترتیب

جوړپېری او د دولت د بودجې د یوې برخې په څیر د حکومت له خوا ملي جرگې ته وړاندې کېږي.

د قضاء بودجې د لگولو واک د سترې محکمې په لاس کېږي دی.

ستره محکمه کولی شي د قضائې چارو د سمون په برخه کې د قوانینو مسودې جوړې او د دې اساسي قانون د دوه شپيتمې مادې د حکم سره سم یې ملي جرگې ته وړاندې کړي.

یوسلو دیارلسمه ماده:

د قضائې قوې د مامورینو او ټولو ادارې کارکوونکو په هکله د دولت د مامورینو او ټولو ادارې کارکوونکو د قوانینو حکمونه نافذ دي خو د دوی ټاکل، ترفیع، استعفاء منل مؤاخذه، او هغوی ته تقاعد ورکول د قانون سره سم د سترې محکمې له پلوه سرته رسېږي.

گردیده به حیث یک جزء بودجه دولت توسط حکومت به ملی جرگه تقدیم می شود.

تطبيق بودجه قضاء از صلاحیت ستره محکمه می باشد.

ستره محکمه می تواند در ساحة تنظیم امور قضائې قوانین را تسوید و آنرا مطابق به حکم مندرج ماده شصت و دوم این قانون اساسی به ملی جرگه پیشنهاد نماید.

ماده یکصد و سیزدهم:

درمورد مامورین و سایر کارکنان اداری قوه قضائیه، احکام قوانین مربوط به مامورین و سایر کارکنان اداری دولت نافذ می باشد ولی تعیین ترفیع، قبول استعفاء مواخذه و تقاعد شان توسط ستره محکمه بر وفق قانون صورت می گیرد.

لسم فصل

فصل دهم

اضطرار

یوسلو خوارلسمه ماده:

که چیری د جنگ، د جنگ د خطر دالی کولی یا بل دغسی حالت له کبله چه هیواد د خطر ه سره مخامخ کړی او د خپلواکی، امنیت او ملی ژوند ساتنه په هغه لار چه دی اساسی قانون بنودلی ده ناممکنه شی، نو د جمهور رئیس له خوا د اضطرار حالت اعلامیږی.

د اضطرار حالت د څلورو میاشتو نه زیات دوام وکړی، نو د هغی د اوږدوالی دپاره د ملی جرگی مننه شرط ده.

یوسلو پنځلسمه ماده:

د اضطرار په حالت کښی جمهور رئیس کولی شی چه د ملی جرگی ټول یا ځینی واکونه د حکومت په لاس کښی ور کړی.

یوسلو شپاړسمه ماده:

د اضطرار په حالت کښی جمهور رئیس کولی شی چه د دی اساسی

اضطرار

ماده یکصد و چهاردهم:

هرگاه حرب، خطر حرب، اغتشاش یا حالت مماثلی که کشور را با خطر مواجه سازد حفظ استقلال و حیات ملی یا امنیت را برهم زند به نحوی که تأمین آن از مجرائی که در این قانون اساسی تعیین شده ناممکن گردد حالت اضطرار از طرف رئیس جمهور اعلان می شود. هرگاه حالت اضطرار بیش از چهار ماه دوام نماید برای تمدید آن موافقت ملی جرگه شرط است.

ماده یکصد و پانزدهم:

در حالت اضطرار رئیس جمهور می تواند تمام یا بعضی صلاحیت های ملی جرگه را به حکومت انتقال دهد.

ماده یکصد و شانزدهم:

در حالت اضطرار رئیس جمهور می تواند با رعایت حکم

مندرج ماده نود و هشتم
این قانون اساسی قسمتی از
صلاحیت قضاء را به محاکم
عسکری انتقال دهد.

ماده یکصد و هفدهم:

در حالت اضطرار حکومت
می تواند با موافقه ستره محکمه
احکام ذیل این قانون اساسی
را توسط فرامین جمهوری
معطل بسازد و یا بر
آن قیودی وضع
نماید:

۱- حکم فقره پنجم ماده
سی ام.

۲- حکم فقره اول ماده
سی و پنجم.

۳- حکم فقرات سوم و چهارم ماده
سی و ششم.

۴- حکم فقره دوم ماده
سی و هفتم.

۵- حکم ماده سی و نهم.

ماده یکصد و هجدهم:

قانون د اته نوی یمی مادی د حکم
په نظر کښی نیولو سره د قضاء ځینی
واکونه عسکری محاکمو ته په لاس
کښی ورکړی.

یوسلو اوولسمه ماده:

د اضطرار په حالت کښی
حکومت کولی شی چه
د ستړی محکمی په موافقی
د اساسی قانون د لاندینو
حکمونو چلند د جمهوری فرمانونو
له مخی وځنلوی او یا پری
بندیزونه ولگوی:

۱- د دیرشمی مادی د پنځمی فقری
حکم.

۲- د پنځه دیرشمی مادی لمړی
فقری حکم.

۳- د شپږ دیرشمی مادی دریمی او
څلورمی فقری حکم.

۴- د اوه دیرشمی مادی د دوهمی
فقری حکم.

۵- دنهه دیرشمی مادی حکم.

یوسلو اتلسمه ماده:

در حالت اضطرار رئیس جمهور می تواند مرکز افغانستان را به محل دیگری غیر از شهر کابل انتقال دهد.

ماده یکصد و نهم:

هرگاه دوره وکالت اعضای ملی جرگه در اثنای حالت اضطرار ختم شود رئیس جمهور می تواند اجرای انتخابات جدید را ملتوی بسازد و دوره وکالت اعضای ملی جرگه را تا ختم حالت اضطرار تمدید دهد.

بعد از ختم دوره اضطرار بلا فاصله انتخابات اجرا می گردد.

ماده یکصد و بیستم:

در حالت اضطرار قانون اساسی تعدیل نمی شود.

فصل یازدهم

تعدیل

ماده یکصد و بیست و یکم:

اصل پیروی از اساسات اسلام و

د اضطرار په حالت کښې جمهور رئیس کولی شی د افغانستان مرکز د کابل د ښار نه بل ځای ته ولېږدوی.

یوسلو نولسمه ماده:

که چیرې د ملی جرگې د غړو د وکالت دوره د اضطرار د حالت په موده کښې سرته ورسېږي جمهور رئیس کولی شی چه نوی انتخابات وځنډوی او د ملی جرگې د غړو د وکالت دوره د اضطرار د حالت تر پایه پورې اوږده کاندې.

نوی انتخابات د اضطرار د حالت په ختم پسې سملاسی اجرا کیږي.

یوسلو شلمه ماده:

د اضطرار په حالت کښې اساسی قانون نه تعدیلېږي.

یوولسم فصل

تعدیل

یوسلو یو ویشتمه ماده:

د دی اساسی قانون د حکمونو سره

سم د اسلام د اساسونو د پیروی اصل او جمهوري نظام تعديل کيدلی نه شی. د اساسی قانون نوری برخی د تجربو او د عصر د ایجاباتو په اساس د حکومت یا د ګوند د مرکزی شوری یا د ملی جرګی د دریمی برخی غړو په پیشنهاد د دی فصل د حکمونو سره سم تعديل کیدای شی.

یوسلو دوه ویشتمه ماده:

د تعديل پر پیشنهاد لویه جرګه غور کوی او که چیری د لویی جرګی د غړو اکثریت د تعديل ضرورت ومنی نو د خپلو غړو له منځه یوه ډلګی د تعديل د طرحی د تیارولو دپاره ټاکي.

دا ډلګی د حکومت او ستری محکمی په سلا د تعديل طرحه جوړوی او لویی جرګی ته یی وړاندی کوی.

که چیری لویه جرګه د غړو په

نظام جمهوري مطابق به احکام این قانون اساسی تعديل نمی شود. تعديل دیگر محتویات قانون اساسی نظر به تجارب و ایجابات عصر به پیشنهاد حکومت و یا شورای مرکزی حزب و یا یک ثلث اعضای ملی جرګه مطابق به احکام این فصل صورت می گیرد.

ماده یکصد و بیست دوم:

پیشنهاد تعديل را لویه جرګه غور نموده در صورتی که اکثریت اعضای آن ضرورت تعديل را تصویب کند هیأتی را از بین اعضاء جهت تهیه طرح تعديل تعیین می نماید.

این هیأت طرح تعديل را به مشوره حکومت و ستره محکمه تهیه نموده به لویه جرګه تقدیم می کند.

هرگاه لویه جرګه به اکثریت اعضاء

اکثریت د تعدیل طرحه و منی نو د جمهور رئیس د بشکلو او اعلامولو وروسته نافذه گڼل کیږی. نفاذ می گردد.

دوولسم فصل

انتقالي حکمونه

یوسلو درویشتمه ماده:

د دی اساسی قانون د نفاذ سره سم جمهور رئیس د حکومت د پنگولو فرمان صادروی او نوی حکومت د جمهوری دولت د دی اساسی قانون د روحی سره سم تشکیلوی.

یوسلو خلیرویشتمه ماده:

د دی اساسی قانون د حکمونو سره سم ملی جرگه د ۱۳۵۸ هجری لمریز کال د لیندی د میاشتی په لمړی ورځ د جمهور رئیس له خوا پرانستله کیږی.

د دی اساسی قانون د نفاذ او د ملی جرگی د پرانستلو ترمینځ موده د انتقال دوره گڼل کیږی.

فصل دوازدهم

احکام انتقالی

ماده یکصد و بیست و سوم:

بانفاذ این قانون اساسی رئیس جمهور فرمان انحلال حکومت را صادر می کند و حکومت جدید را بر طبق روحیه این قانون اساسی دولت جمهوری تشکیل می نماید.

ماده یکصد و بیست و چهارم:

رئیس جمهور مطابق به احکام این قانون اساسی ملی جرگه را بتاريخ اول قوس سال ۱۳۵۸ هجری شمسی دایر می نماید.

مدت بین انفاذ این قانون اساسی و افتتاح ملی جرگه دوره انتقال شمردده می شود.

د انتقال په دوره کې د ملی جرگې واک اختیار په حکومت پورې اړه نيسي.

یوسلو پنځه ویشتمه ماده:

که چیرې د انتقالی دورې په موده کې یو داسې حالت رابرسیره شي چه د دی اساسی قانون د (۶۷) مادې د حکمونو سره سم د لویې جرگې دایریدل وغواړي جمهور رئیس د لویې جرگې د دایریدو اعلامیه صادر وی. پدې حالاتو کې جمهور رئیس د لویې جرگې د دایریدو تر وخته پورې د لویې جرگې د ټولو واکونو څخه استفاده کوی. جمهور رئیس د لویې جرگې د پرانستلو وروسته یې له څنډه هغه اجراءات چه د دی مادې د حکم سره سم یې په ځای کې وی د لویې جرگې په استحضار رسوی او لویه جرگه د هغې په هکله تصمیم نيسي. که د نوموړو حالاتو د راپیدا کېدو په وخت کې لا د ګوند مرکزی

د دوره انتقال صلاحیت های ملی جرگه به حکومت تعلق می گیرد.

ماده یکصد و بیست و پنجم:

هرگاه در دوره انتقال حالتی از حالات ظهور نماید که مطابق حکم ماده (۶۷) این قانون اساسی وجود لویه جرگه را ایجاب کند رئیس جمهور اعلامیه ای مبنی بر دایر شدن لویه جرگه راصادری کند. در چنین حالات تا زمان دایر شدن لویه جرگه رئیس جمهور تمام صلاحیت های لویه جرگه را دارا می باشد، رئیس جمهور بلا فاصله بعد از افتتاح لویه جرگه اجراءاتی را که مطابق به حکم این ماده بعمل آورده به استحضار لویه جرگه می رساند و لویه جرگه در مورد آن تصمیم اتخاذ می کند.

هرگاه در موقع ظهور یکی از حالات مذکور هنوز شورای مرکزی

حزب و یا شورای عالی قوای مسلح و یا ستره محکمه مطابق به احکام این قانون اساسی تشکیل نشده باشد لویه جرگه بدون موجودیت آن به شکل عنعنوی دایر می گردد.

ماده یکصد و بیست و ششم:

رئیس جمهور مطابق به حکم مندرج ماده یکصد و هفتم این قانون اساسی تشکیل ستره محکمه را به تاریخ اول سرطان ۱۳۵۷ هجری شمسی اعلام می نماید.

رئیس جمهور از تاریخ نفاذ این قانون اساسی الی زمان تشکیل ستره محکمه به منظور تأمین اجرای وظایف آن تدابیر لازم را اتخاذ می نماید.

ماده یکصد و بیست و هفتم:

فرامین تقنینی ای که در دوره انتقالی نافذ می گردد بعد از دایر شدن ملی جرگه

شوری یا د وسله والو قواو عالی شوری یا ستره محکمه د دی اساسی قانون د حکمونو سره سم نه وی جوړی شوی لویه جرگه د هغوی د جوړیدو پرته په عنعنوی ډول دایرېږی.

یوسلو شپږ ویشتمه ماده:

د دی اساسی قانون د یوسلو اوومی مادی د حکم سره سم ستره محکمه د ۱۳۵۷ هجری لمریز کال د چنگاښ د میاشتی په لمړی ورځ د جمهور رئیس له خوا اعلامېږی.

د دی اساسی قانون د نافذ کیدو او د ستری محکمی د جوړیدو ترمنځ موده کی جمهور رئیس صلاحیت لری چه د ستری محکمی د وظیفی د اجراء د تأمین دپاره لازم تدبیرونه غوره کړی.

یوسلو اوو ویشتمه ماده:

هغه تقنینی فرمانونه چه دانتقال په دوره کښی نافذ شوی وی دملی جرگی دپرانیستلو وروسته دهغی په

لومړنی اجلاس کښی ددیرشو ورځو په موده کښی دننه ملی جرگه ته د تصمیم نیولو دپاره وړاندی کیری.

یوسلو اته ویشتمه ماده:

په انتقالی دوره کښی حکومت موظف دی چه:

د ملی جرگه د انتخاباتو، مطبوعاتو، اجتماعاتو او د دولت د اساسی تشکیلاتو تقنینی فرمانونه جوړ او د جمهور رئیس په ښکلولو یی ورسوی.

یوسلو نهه ویشتمه ماده:

په انتقالی دوره کښی حکومت د اجرائتو د یوشانته والی او د دولت د کړنلارو د عملی کیدو او تطبیق په منظور د دی اساسی قانون د حکمونو سره سم لازمی لاری چاری غوره کوی.

یوسلو دیرشمه ماده:

په انتقالی دوره کښی د دی اساسی قانونو د خلوینبتمی مادی د حکمه سره سم د ملی انقلاب د گوند

در اولین اجلاس آن در ظرف سی روز به ملی جرگه جهت اخذ تصمیم تقدیم می شود.

ماده یکصد و بیست و هشتم:

در دوره انتقال، حکومت موظف است که:

فرامین تقنینی مربوط به انتخابات ملی جرگه، مطبوعات، اجتماعات و تشکیلات اساسی دولت را ترتیب نموده و به توشیح رئیس جمهور برساند.

ماده یکصد و بیست و نهم:

در دوره انتقال، حکومت تدابیر لازم را جهت هم آهنگ ساختن اجرائت، تطبیق و عملی نمودن پروگرامهای دولت بر طبق احکام این قانون اساسی اتخاذ می نماید.

ماده یکصد و سی ام:

در دوره انتقال، مطابق به حکم ماده چهلم این قانون اساسی اساسنامه حزب انقلاب ملی

به حیث اولین حزب که بانی و پیش
آهنگ انقلاب ملی و مترقی (۲۶)
سرطان سال ۱۳۵۲ مردم
افغانستان است از طرف
رئیس جمهور نافذ و اعلام می
گردد.

ماده یکصد و سی و یکم:

در دوره انتقال رئیس جمهور
شورای عالی قوای مسلح را تأسیس
و اعلام می نماید.

ماده یکصد و سی و دوم:

در دوره انتقال رئیس جمهور
صلاحیت دارد تا به منظور
اجرای وظایف مقام
ریاست جمهوری در حالت
وفات وی شورای
موقت ریاست جمهوری
را به اساس فرمانی که در مورد
صادر می نماید پیشبینی کند.
شورای موقت ریاست جمهوری
مکلف است که در ظرف
ده روز از تاریخ وفات

اساسی چه د افغانستان د خلکو د
۱۳۵۲ کال د چنگاښ د ۲۶ نیتی د
مترقی او ولسی انقلاب بنسټ
ایښودونکی او مخکښی گوند دی د
لمړنی گوند په توگه د جمهور رئیس
له خوا نافذ او اعلامیږی.

یوسلو یو دیرشمه ماده:

په انتقالی دوره کښی د وسله والو
قواو عالی شوری د جمهور رئیس له
خوا تأسیس او اعلامیږی.

یوسلو دوه دیرشمه ماده:

د انتقال په دوره کښی
جمهور رئیس واک لری
چه د ده د وفات
په حالت کښی د جمهوری
ریاست د وظایفو د په
ځای کولو دپاره د
جمهوری ریاست یوه موقته شوری د
فرمان په وسیله په نظر کښی ونیسی.
د جمهوری ریاست موقته
شوری مکلفه ده چه د وفات د نیتی
څخه د لسو ورځو په موده کښی د

نوی جمهور رئیس د انتخاباتو دپاره
لویه جرگه په عنعنوی توگه
دایره کړی.

لویه جرگه را برای انتخاب
رئیس جمهور جدید به شکل
عنعنوی دایر نماید.

دیارلسم فصل

عمومی حکمونه

یوسلو دری دیرشمه ماده:

د جمهوری نظام لومړنی لویه جرگه
به چه د ۱۳۵۵ هجری لمریز کال د
سلواغی د میاشتی په لسمه نیټه د
کابل په ښارکښی چه د افغانستان
مرکز دی دایریری د افغانستان د
جمهوری دولت لومړنی جمهور رئیس
به د خپلو غړو د دوو ثلثو د رایو په
اکثریت سره د یوی شپږ کلنی مودی
دپاره انتخابوی.

یو سلوخلوردیرشمه ماده:

د وسله والو قواو صاحب منصبان،
پولیس، او د بهرنیو چارو د وزارت
مامورین خپله او همسران یی باید د
افغانی مور او افغان پلاره

فصل سیزدهم

احکام عمومی

ماده یکصد و سی و سوم:

نخستین لویه جرگه ای که در نظام
جمهوری به تاریخ دهم

دلو ۱۳۵۵ هجری شمسی
در کابل مرکز افغانستان دایر
می شود اولین رئیس جمهور
دولت جمهوری افغانستان را به
اکثریت دو ثلث آراء
اعضاء برای مدت شش سال
انتخاب می نماید.

ماده یکصد و سی و چهارم:

صاحب منصبان قوای مسلح،
پولیس و مامورین وزارت
امور خارجه باید خود
و همسرشان از والدین افغان

زیرپدلی وی.

متولد باشند.

یوسلو پنځه دیرشمه ماده:

ماده یکصد و سی و پنجم:

د دی اساسی قانون د تفسیر واکداره مرجع ستره محکمه ده.

مرجع با صلاحیت تفسیر این قانون اساسی ستره محکمه می باشد.

یوسلو شپږ دیرشمه ماده:

ماده یکصد و سی و ششم:

د دی اساسی قانون د نافذ کیدو سره سم پخوانی اساسی قانون او ۱۳۵۲ هجری لمریز کال د زمري د میاشتی د خلورمی نیټی، لومړی گڼه، دوهمه گڼه او دریمه گڼه جمهوری فرمانونه لغو گڼل کیږی.

بانفاذ این قانون اساسی قانون اساسی سابق و فرامین جمهوری شماره اول، دوم و سوم مورخ چهارم اسد سال ۱۳۵۲ ملغی شناخته می شود.

د ټولو هغو قوانینو احکام چه د دی اساسی قانون د نافذ کیدو نه مخکښي صادر شوی دی پدی شرط نافذ گڼل کیږی چه د دی اساسی قانون د حکمونو او ارزښتونو سره تناقض ونلری.

احکام قوانینی که قبل از انفاذ این قانون اساسی صادر گردیده به شرطی نافذ شمرده می شود که مناقض احکام و ارزش های این قانون اساسی نباشد.

اصول اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان

دوره بېرک کارمل
(۲۵ حمل ۱۳۵۹ شمسی)

عبدالرشید آرین وزیر عدلیه!
 شورای انقلابی جمهوری
 دموکراتیک افغانستان طی
 جلسه تاریخی ۲۵ حمل ۱۳۵۹
 در مقر شورای انقلابی
 دایر و مسوده اصول اساسی
 جمهوری دموکراتیک افغانستان
 را به داخل ده فصل
 و شصت و هشت ماده
 که در جلسه تاریخی ۲۳ حمل
 ۱۳۵۹ شورای وزیران
 و در جلسه تاریخی ۲۴ حمل
 ۱۳۵۹ هیأت رئیسه شورای
 انقلابی به تصویب رسیده
 تحت فیصله شماره
 (۳) مورخه ۲۵ حمل
 ۱۳۵۹ تأیید و تصویب
 نمود.

مراتب تصویب شورای انقلابی
 که به منظوری رئیس شورای انقلابی
 جمهوری دموکراتیک افغانستان

عبدالرشید آرین د عدلیی وزیر!
 د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت
 د انقلابی شورا د ۱۳۵۹ کال د
 حمل د میاشتی د پنځه ویشتمی نیټی
 په غونډه کی چی د انقلابی شورا په
 مقر کښی جوړه شوه او د افغانستان
 د دموکراتیک جمهوریت د اساسی
 اصولو مسوده یی چی د وزیرانو د
 شورا د ۱۳۵۹ کال د حمل د
 میاشتی د درویشتمی نیټی په غونډه
 کی او د انقلابی شورا د رئیسه هیأت
 د ۱۳۵۹ کال د حمل د میاشتی د
 څلرویشتمی نیټی په غونډه کښی
 تصویب شوی په لسو فصلونو او اته
 شپيته مادو کښی د ۱۳۵۹ کال د
 حمل د میاشتی د پنځه ویشتمی نیټی
 په دریمه گڼه پریکړه کښی تأیید او
 تصویب کړه.

د انقلابی شورا د تصویب مراتب چی
 د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت
 د انقلابی شورا د رئیس له خوا منظور

شوی او د ۱۳۵۹ کال د حمل د میاشتی د اوه ویشتمی نیتی په اته او یایمه گڼه فرمان حکومت ته ابلاغ شوی دی تاسی ته خبر درکړ شو او د نوموړو اصولو یوه کاپی درولپرل شوه چی په رسمی جریده کښی یی خپاره کړی.

اسدالله سروری

د افغانستان د دموکراتیک

جمهوریت د انقلابی شورا

مرستیال او د صدراعظم مرستیال

رسیده و به فرمان شماره ۷۸ مورخه ۱۳۵۹/۱/۲۷ به حکومت ابلاغ گردیده به شما اطلاع و یک کاپی از اصول مذکور ارسال گردید تا در جریده رسمی نشر نماید.

اسدالله سروری

معاون شورای انقلابی و معاون

صدراعظم جمهوری

دموکراتیک افغانستان

مقدمه:	سرریز ۵:
فصل اول:	لومړی فصل:
اساسات نظام اجتماعی، سیاسی و اقتصادی.	د ټولنیز، سیاسی او اقتصادی نظام اساسات.
فصل دوم:	دوهم فصل:
حقوق اساسی ومکلفیت های اتباع.	د اتباعو اساسی حقوق او مکلفیتونه.
فصل سوم:	دریم فصل:
لویه جرگه (شورای عالی) جمهوری دموکراتیک افغانستان.	د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت لویه جرگه (عالی شورا) خلورم فصل:
فصل چهارم:	د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت انقلابی شورا.
شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان.	پنځم فصل:
فصل پنجم:	د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت د وزیرانو شورا.
شورای وزیران جمهوری دموکراتیک افغانستان.	شپږم فصل:
فصل ششم:	د دولتی قدرت او اداری سیمه ایز اورگانونه.
ارگانهای محلی قدرت دولتی و اداره.	اووم فصل:
فصل هفتم:	قضایی نظام او د محکمو فعالیت.
نظام قضایی و فعالیت محاکم.	

فصل هشتم:	اتم فصل:
شارنوالی.	شارنوالی.
فصل نهم:	نهم فصل:
نشان، بیرق، پایتخت.	نشان، بیرغ، پایتخت.
فصل دهم:	لسم فصل:
احکام نهایی.	نهایی حکمونه.

- د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت د اساسی اصولو د تصویب او اعلام په باب د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت د انقلابی شورا تاریخی اعلامیه د ۱۳۵۹ کال د حمل ۲۵ د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت انقلابی شورا:
- د افغانستان د ټولو زیارکنسو مسلمانو خلکو په نمایندګۍ.
- د کارگرانو، بزگرانو، کسبګرو کوچیانو، روشنفکرانو او نورو زیارکنسانو او د هیواد د ملتونو، قومونو او قبایلو د دموکراتیکو او وطن پالو قوتونو د رښتیني ارادی او ګټو په اساس.
- د افغانستان د پتمنو خلکو تاریخی ملی، فرهنگي او دیني عنعنو ته په ژور درناوی او جدی پاملرنه.
- د اسلام د سپیڅلي دین په بشپړه پیروی.
- د بشر د حقوقو نړیوالی اعلامیې ته
- اعلامیه تاریخی شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان مبنی بر تصویب و اعلام اصول اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان د ۱۳۵۹ حمل ۲۵ شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان:
- به نمایندګی از تمام مردم مسلمان زحمتکش افغانستان.
- به اساس اراده واقعی و منافع کارگران، دهقانان، کسبه کاران، کوچیان، روشنفکران و سایر زحمتکشان و کلیه نیروهای دموکراتیک و وطنپرست تمام ملیتها، اقوام و قبایل کشور.
- با احترام عمیق و رعایه جدی به عنعنات تاریخی، ملی، فرهنگی و دینی مردم شرافتمند افغانستان.
- با پیروی قاطعانه از دین مبین اسلام.
- با احترام به اعلامیه جهانی حقوق

په درناوی.

بشر.

- د سوله غوښتنې او د سیمې او نړۍ له ټولو خلکو سره د دوستۍ او همکاری د سیاست په پیروی د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت د ملي استقلال او ملي حاکمیت، د ځمکې د تمامیت او ولسي نظام نه د دفاع په منظور.

- با پیروی از سیاست صلح جویانه، دوستی و همکاری با تمام خلق های منطقه و جهان. به منظور دفاع از استقلال ملی و حاکمیت ملی، تمامیت ارضی و نظام مردمی جمهوری دموکراتیک افغانستان.

زموږ په واحد وطن افغانستان کېښي د اوسیدونکو خلکو، ټولو ملیتونو، قومونو او قبایلو د یووالي، وروړی او اتحاد د ټینګښت په منظور. د نور د ملي دموکراتیک انقلاب د بریالی انکشاف او د سولې او کار، آزادی او عدالت، وروړی او برابری دموکراسی او ترقی د نوی ټولنی د جوړولو په بنا د هغه د هدفونو او آرمانونو د تحقق په منظور د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت اساسی اصول تصویب خپاره او انفاذ یی د ۱۳۵۹ کال دثور له لومړی نیتی نه اعلاموی.

به منظور تحکیم وحدت، اتحاد و برادری خلقها و تمام ملیت ها، اقوام و قبایل ساکن در وطن واحد مان افغانستان. به منظور انکشاف پیروزمند انقلاب ملی دموکراتیک ثور و تحقق اهداف و آرمان های آن مبنی بر ایجاد جامعه نوین صلح و کار، آزادی و عدالت، برادری و برابری دموکراسی و ترقی اصول اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان را تصویب نشـــــــر و انفاذ آنرا از تاریخ اول ثور ۱۳۵۹ اعلام می دارد.

د افغانستان د دموکراتیک

اصول اساسی جمهوری

جمهوریت اساسی اصول

دموکراتیک افغانستان

د ۱۳۵۷ کال د ثور انقلاب چی د ۱۳۵۸ کال د جدی په شپږمه نیټه د افغانستان له ویاړ نه ډک ملی تاریخ کی خپل نوی پړاو ته ورسید، فیودالی ضد او امپریالیستی ضد ملی دموکراتیک انقلاب یی پیل کړ. د ثور د انقلاب په نتیجه کی د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت نوی طراز دولت چی د هیواد زیار کښانو او ټولو خلکو د ځنډنیو آرمانونو ښکارندوی او د گټو مدافع دی منخته راغی. د افغانستان پستمن او زیارکښ خلک د ټولنی د جوړولو پاره لاره چی دسولوی او آزادی، ترقی او عدالت، وروری او برابری په بنسټ ټینګ ولاړ دی واقع شول.

انقلاب ثور ۱۳۵۷ که در ۶ جدی ۱۳۵۸ وارد مرحله نوین خود در تاریخ پرافتخار ملی افغانستان گشت، انقلاب ملی - دموکراتیک ضد فیودالی و ضد امپریالیستی را آغاز نمود، در نتیجه انقلاب ثور دولت طراز جدید جمهوری دموکراتیک افغانستان که بیانگر آرمانها و مدافع منافع دیرینه زحمت کشان و تمام خلق های کشور می باشد به وجود آمد. مردم شرافتمند و زحمتکش افغانستان در مسیر تحول انقلاب اجتماعی و قوام ملی و به پیروزی رساندن نهایی انقلاب ملی دموکراتیک و اعمار جامعه نوین که بر مبنای صلح و آزادی، ترقی و عدالت، برادری و برابری استوار است قرار گرفتند.

د افغانستان سوقول د بیرته پاته توب نه د ټولنیز، اقتصادي او فرهنگي پرمختګ په لور د افغانستان د خلکو د دموکراتیک ګوند د هیواد کارګري طبقې او ټولو زیارکښانو ګوند تر لارښوونې لاندې د خلکو د پراخو پرګنو د ارادې، د ملي تاریخي، کلتوري او دیني عنعناتو د جدې رعایت د اسلام د سپیڅلي دین د اصولو د بشپړې پیروي، د بشر د حقوقو اعلاميې د درناوي په اساس د سوله ایز او دسيمي اودنړي له ټولو خلکوسره د دوستي او همکاري د سیاست په بنسټ صورت مومي.

د افغانستان دموکراتیک جمهوریت له ملي استقلال، ملي حاکمیت او د ځمکې د تمامیت نه دفاع، د ثور د انقلاب د ګټو ژور ټینګښت او د هغه د لوړو هدفونو او آرمانونو تحقق، د افغانستان په دموکراتیک جمهوریت کې د مترقي او پرمخ تلونکي نظام له

سوق دادن افغانستان از عقب ماندګي به سوی پیشرفت اجتماعي، اقتصادي و فرهنگي تحت رهبري حزب دموکراتیک خلق افغانستان، حزب طبقه کارګر و تمام زحمت کشان کشور به اساس اراده توده های وسیع مردم، احترام عمیق و رعایت جدی عنعنات ملی، تاریخي، کلتوري و دیني مردم با پیروی قاطعانه از اصول دین مبین اسلام، احترام به اعلامیه حقوق بشر بر مبنای سیاست صلحجویانه، دوستی و همکاری با تمام خلق های منطقه و جهان صورت می گیرد.

جمهوری دموکراتیک افغانستان دفاع از استقلال ملی، حاکمیت ملی تمامیت ارضی، تحکیم عمیق دستاوردهای انقلاب ثور و تحقق اهداف و آرمان های والای آن، تحکیم رشد و تکامل بیش از پیش نظام مترقي و پیشرو در جمهوری

دموکراتیک افغانستان، تأمین اشتراک وسیع و فعال زحمتکشان و تمام نیرو های دموکراتیک، ترقیخواه و وطن پرست کشور در تحولات انقلاب ملی و دموکراتیک ضد فیودالی و ضد امپریالیستی و دفاع از وطن و انقلاب ثور را که توسط حزب دموکراتیک خلق افغانستان و شورای انقلابی صورت می گیرد، وظیفه خود می داند.

به منظور تحقق اهداف متذکره، شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان به مثابه عالیترین ارگان(مقام) قدرت دولتی کشور و ممثل واقعی آزادی اراده تمام مردم افغانستان فیصله نمود که تا زمان تصویب قانون اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان به وسیله لویه جرگه (شورای عالی) این اصول

پخوا نه زیات ټینگښت، ودی او بشپړتیا، د فیودالی ضد او امپریالیستی ضد، ملی او دموکراتیک انقلاب په بدلون او د هیواد او د ثور د انقلاب په دفاع کی د هیواد د زیارکښانو او ټولو دموکراتیکو، ترقی غوښتونکو او وطن پالونکو قوتونو د پراخه کلهون تأمین چی د افغانستان د خلکو د دموکراتیک گوند او د انقلابی شورا له خوا صورت مومی، خپله وظیفه گڼی.

د پورته ذکر شویو هدفونو د تحقق په منظور د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت انقلابی شورا د هیواد د ډیر لوړ دولتی قدرت د اورگان (مقام) او د افغانستان د ټولو خلکو د ارادی د آزادی د رښتینی ممثل په توگه پریکړه وکړه چی د لویې جرگې (عالی شورا) له خوا د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت د اساسی قانون د تصویب تر وخته پوری دی

د افغانستان د دموکراتیک
جمهوریت دغه اساسی اصول منظور
او نافذ شی.
اساسی جمهوری دموکراتیک
افغانستان منظور و نافذ
گردد.

لومړی فصل

فصل اول

د ټولنیز، سیاسي او اقتصادي

اساسات نظام اجتماعي،

نظام اساسات

سیاسي و اقتصادي

لومړی ماده:

ماده اول:

د افغانستان دموکراتیک جمهوریت د افغانستان د ټولو مسلمانو زیار ایستونکو خلکو اعم له کارگرانو، بزگرانو، کسبگرو، کوچیانو، روشنفکرانو او د نورو زیارکسانو او د هیواد د ټولو ملیتونو او قومونو او د ټولو دموکراتیکو او هیواد پالونکو قوتونو مستقل او دموکراتیک دولت دی.

جمهوری دموکراتیک افغانستان دولت مستقل و دموکراتیک تمام مردم زحمت کش مسلمان افغانستان اعم از کارگران، دهقانان، کسبه کاران، کوچیان، روشنفکران و سایر زحمتکشان و تمام نیرو های دموکراتیک و وطنپرست کلیه ملیت ها و اقوام کشور می باشد.

دوهمه ماده:

ماده دوم:

دولت د خلکو د سوکالی او نیکمرغی لپاره خدمت کوی، د افرادو سوله ایز، مصوون او سو کاله ژوند او هر اړخیزه وده او د هغوی د حقوقو، ملکیت، حیثیت، رسوم او ملی عنعناتو ساتنه تأمینوی. د افغانستان په دموکراتیک جمهوریت

دولت برای رفاه و سعادت مردم خدمت نموده، زندگی صلح آمیز، مصوون و آرام، رشد همه جانبه افراد، حفظ حقوق، ملکیت، حیثیت رسوم و عنعنات ملی ایشان را تأمین می کند. در جمهوری دموکراتیک افغانستان قدرت دولتی متعلق به

کی دولتی قدرت د ښار او کلی په زیارکښانو پوری اړه لری او د بشپړو دولتی او سیمه ایزو اورگانو له خوا چی په دموکراتیک ډول منخته راځی عملی کیږی.

دریمه ماده:

د افغانستان په دموکراتیک جمهوریت کی د زیارکښانو قدرت د پلار وطنی په پراخه ملی جبهه متکی دی چی کارگران، بزگران، کسبگران، کوچیان، روشنفکران، ښځی، ځوانان او د هیواد ټولو ملیتونو او قومونو، ټولو مترقی او وطن پالونکو قوتونو او ټولنیزو او سیاسی سازمانونو نمایندگان د افغانستان د خلکو د دموکراتیک گوند تر لارښوونی لاندی د نوی، آزادی او دموکراتیکی ټولنی د جوړولو تر عمومی پروگرام لاندی سره یو موټی کوی.

د پلار وطنی ملی جبهه موظفه ده چی د هیواد د ملی پراختیا او دموکراتیکو

زحمتکشان شهر و ده می باشد و توسط اورگان های کاملاً دولتی و محلی که از طریق دموکراتیک تاسیس می شود عملی می گردد.

ماده سوم:

قدرت زحمتکشان در جمهوری دموکراتیک افغانستان متکی به جبهه وسیع ملی پدر وطن است که کلیه کارگران، دهقانان، کسبه کاران، کوچیان، روشنفکران، زنان، جوانان و نمایندگان تمام ملیت ها و اقوام، کلیه نیرو های مترقی، دموکراتیک و وطن پرست و سازمان های اجتماعی و سیاسی کشور را تحت رهبری حزب دموکراتیک خلق افغانستان به اساس برنامه عمومی اعمار جامعه نوین، آزاد و دموکراتیک متحد می سازد.

جبهه ملی پدر وطن مؤظف است تا در اتحاد تمام نیرو های خلق

جهت فعالیت مشترک در تعمیم وظایف انکشاف ملی و دموکراتیک کشور، در تربیه مردم به روحیه وطن پرستانه و جلب وسیع اتباع در اداره امور دولت و جامعه مساعدت کند.

ماده چهارم:

حزب دموکراتیک خلق افغانستان حزب طبقه کارگر و تمام زحمتکشان کشور، نیروی رهبری کننده و سوق دهنده جامعه و دولت بوده بیانگر اراده و منافع کارگران، دهقانان، روشنفکران، تمام زحمتکشان و نیروهای ملی و دموکراتیک و مدافع ثابت قدم منافع واقعی تمام خلق های ساکن وطن واحد افغانستان می باشد.

حزب دموکراتیک خلق افغانستان به اساس اراده خلق افغانستان اصول انقلاب ملی و دموکراتیک را در سیاست داخلی و خارجی خویش ملاک عمل قرار داده، تعمیم

دندو په تعميل، په وطن پالونکي روحيه د خلکو په روزنه او د ټولني او دولت د چارو په اداره کي د اتباعو د پراخه جلب لپاره د خلکو د ټولو قوتونو په يو موټي کولو کي مرسته وکړي.

څلورمه ماده:

د افغانستان د خلکو دموکراتیک ګوند، د هیواد د کارګری طبقی او ټولو زیار کښانو ګوند، د ټولنی او دولت لارښوونکی او سوق کوونکی قوت دی، د کارګرانو، روشنفکرانو، ټولو زیارایستونکو او ملی دموکراتیکو قوتونو د ارادی ښکارندوی او د افغانستان د واحد وطن د ټولو اوسیدونکو خلکو د رښتینو ګټو ثابت قدمه مدافع دی.

د افغانستان دموکراتیک ګوند د افغانستان د خلکو د ارادی په اساس په خپل کورنی او باندنی سیاست کي د ملی او دموکراتیک انقلاب اصول د عمل ملاک ګرځوی، د ثور د

انقلاب هدفونو او دندو تدریجی
تعمیل ټاکی د نوی، عادلانه او د فرد
له خوا د فرد د استثمار نه د خلاصی
ټولنی د جوړیدلو په لار کی د
افغانستان د ټولو خلکو
د مبارزی لارښوونه کوی.

پنځمه ماده:

د افغانستان په دموکراتیک
جمهوریت کی د اسلام د سپیڅلی
دین درناوی، رعایت او ساتنه
تأمینیری او د ټولو مسلمانانو لپاره د
دینی او مذهبی مراسمو د پای ته
رسولو آزادی تضمینیری.

د نورو ادیانو پیروان د خپلو دینی او
مذهبی مراسمو په سرته رسولو کی
چی د ټولنی هوسایی او امنیت اخلال
نه کاندی بشپړه آزادی لری.

له اتباعو نه هیڅوک حق نه لری چی
له دین نه د ملی ضد او د خلکو ضد
تبلیغاتو او د افغانستان د دموکراتیک
جمهوریت او د افغانستان د خلکو د
ځکو خلاف د نورو اعمالو د ارتکاب

تدریجی اهداف و وظایف انقلاب
ثور را تعیین نموده مبارزه
تمام خلق افغانستان را
در ایجاد جامعه نوین،
عادلانه و فارغ استثمار فرد
از فرد رهبری می کند.

ماده پنجم:

در جمهوری دموکراتیک افغانستان
احترام، رعایت و حفظ
دین مبین اسلام تأمین
می شود و آزادی اجرای مراسم دینی
و مذهبی برای تمام مسلمانان
تضمین می گردد.

پیروان سایر ادیان در اجرای
مراسم دینی و مذهبی شان که
آسایش و امنیت جامعه را تهدید
نمایند آزادی کامل دارند.

هیچ یک از اتباع حق ندارد از دین
به مقصد تبلیغات ضد ملی و ضد
مردمی و وسیله ارتکاب سایر اعمال
خلاف منافع جمهوری دموکراتیک
افغانستان و خلق افغانستان

استفاده کند.

دولت به فعالیت های وطن پرستانه روحانیون و علمای دینی در اجرای وظایف و مکلفیت های شان کمک و مساعدت می کند.

ماده ششم:

در جمهوری دموکراتیک افغانستان فعالیت های اتحادیه های کارگری، سازمانهای زنان و جوانان، انجمن های علمی، کلتوری و هنری و سایر سازمان های اجتماعی و دموکراتیک زحمتکشان که در صفوف خویش کارگران، دهقانان، کسبه کاران، روشنفکران و سایر اهالی را به مقصد بالا بردن تشکل و ارتقای فعالیت های اجتماعی و تولیدی، تعمیل اهداف و وظایف انقلاب ثور و تأمین منافع خاصه ایشان متحد می سازند تشویق و پشتیبانی می شود.

ماده هفتم:

جمهوری دموکراتیک افغانستان

د وسیلی په مقصد استفاده و کړی.

دولت د روحانیونو او دینی عالمانو وطنپرستانه فعالیتونو سره د هغوی د دندو او مکلفیتونو په پای ته رسولو کی مرسته او مساعدت کوی.

شپږمه ماده:

د افغانستان په دموکراتیک جمهوریت کی د کارگری اتحادیو د بنځو او ځوانانو د سازمانونو، د علمی، کلتوری او هنری انجمنونو او د زیارکښانو د نورو ټولنیزو او دموکراتیکو سازمانونو چی په خپلو صفوفو کی کارگران، بزگران کسبگران، روشنفکران او نور خلک د تشکل د لوړوالی او د ټولنیزو او تولیدی فعالیتونو د ارتقا، د ثور د انقلاب د هدفونو او دندو د تعمیل او د هغوی د ځانگړو گټو د تأمین په مقصد یو موټی کوی، تشویق او ملاتړ کیری.

اومه ماده:

د افغانستان دموکراتیک جمهوریت د

ټولو ملتونو، قومونو او قبیلو اعم له لوی او کوچنی نه چی زموږ په واحد وطن افغانستان کی اوسپری د حقوقو د برابرښت، د ورورگلویزی دوستی اود هر اړخیزی ودی سیاست عملی کوی د ثور د انقلاب د هدفونو او آرمانونو د تحقق په منظور په مبارزه کی د هیواد د ټولو ملتونو، قومونو او قبیلو په یووالی کی مساعدت کوی او د هغوی قانونی حقوق تأمین او تضمینوی.

د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت هدف د هیواد د ټولو سیمو د اقتصادی، اجتماعی او فرهنگی ودی په سطح کی د نابرابری له منځه وړل دی.

د افغانستان دموکراتیک جمهوریت د هیواد د ټولو ملتونو قومونو او قبیلو فرهنگی ډیر ښه او گران آثار او عنعنات ساتی او پراختیا ورکوی.

اټمه ماده:

د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت

سیاست تساوی حقوق، دوستی برادرانه و رشد همه جانبه تمام ملیت ها، اقوام و قبایل اعم از خورد و بزرگ ساکن در وطن واحد مان افغانستان را عملی ساخته به همبستگی زحمتکشان تمام ملیتها، اقوام و قبایل کشور در مبارزه به منظور تحقق اهداف و آرمان های انقلاب ثور مساعدت کرده و حقوق قانونی ایشان را تأمین و تضمین می کند.

هدف جمهوری دموکراتیک افغانستان امحای عدم تساوی در سطح رشد اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تمام مناطق کشور می باشد.

جمهوری دموکراتیک افغانستان بهترین و گرانمایه ترین آثار میراث فرهنگی و عنعنات تمام ملیتها، اقوام و قبایل کشور را حفظ و انکشاف می دهد.

ماده هشتم:

قوای مسلح و خاړندوی جمهوري دموکراتیک افغانستان از دست آورد های انقلاب ثور، استقلال ملی وحدت و تمامیت ارضی و حاکمیت ملی کشور دفاع می کند.

دولت به منظور تقویه و استحکام قوای مسلح و خاړندوی و تربیه منسوبین آن به روحیه وطن پرستی و عشق به وطن، صداقت به اهداف و آرمانهای انقلاب ثور، همبستگی با زحمت کشان سایر ممالک و به منظور تأمین اشتراک منسوبین قوای مسلح در حیات اجتماعی و سیاسی و بهبود وضع مادی فامیل های شان تدابیر لازم اتخاذ می کند.

ماده نهم:

دولت نقش وطن پرستانه سران و ریش سفیدان و تمام اعضای قبایل کشور را که در نواحی خود صلح، برادری و آرامی را تأمین و از

وسله وال پوځ او خاړندوی د ثور د انقلاب له گټو، ملی استقلال، د ځمکي وحدت او تمامیت او ملی حاکمیت نه دفاع کوی.

دولت د وسله وال پوځ او خاړندوی د پیاوړتوب او استحکام او د هغو د منسوبینو د وطن پالنې او له وطن سره د مینې، د ثور د انقلاب د هدفونو او آرمانونو سره د صداقت، د نورو هیوادونو له زیارکبنانو سره د یووالی په روحیه د روزلو په منظور او په ټولنیز او سیاسی ژوند کې د وسله وال پوځ د منسوبینو د گډون د تأمین او د هغوی د کورنیو د مادی وضعی د ښه والی په منظور لازم تدبیرونه نیسی.

نهمه ماده:

دولت د هیواد د قبایلو د مشرانو، سپین بېرو او ټولو غړو د وطنپرستانه رول چی په خپلو سیمو کې سوله، وروړی او هوسایی تأمین او د افغانستان د دموکراتیک

جمهوریت

له پولو نه دفاع کوی ملاتړ کوی او د دغه پتمن فعالیت په اغیزمن تعميل کی له هغوی سره هر اړخیزه مرسته کوی.

لسمه ماده:

د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت خارجي سیاست د بشپړې سولې په ټینګښت، د بین المللی پراخی همکاري په پراختیا او د هیواد د دولتي ګټو په ساتنه استوار دی.

د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت د خارجي سیاست د فعالیت اساس د سوله ایز ګډ ژوند اصول او د عدم انسلاک مثبت او فعال سیاست تشکیلوی.

یوولسمه ماده:

د افغانستان دموکراتیک جمهوریت خپله هر اړخیزه عنعنوی دوستی او همکاري له شوروی اتحاد سره او د دوستی او د همکاري مناسبات د سوسیالیستي اتحاد له نورو هیوادونو

سرحداث جمهوري دموکراتیک

افغانستان دفاع می کنند، پشتیبانی به عمل می آورد و در تعميل مؤثر این فعالیت نجیبانه مساعدت همه جانبه را به آنان مبذول می دارد.

ماده دهم:

سیاست خارجي جمهوري دموکراتیک افغانستان بر تحکیم صلح عام و تام، انکشاف همکاري های وسیع بین المللی و حفظ منافع دولتي کشور استقرار است.

اساس فعالیت سیاست خارجي جمهوري دموکراتیک افغانستان را اصول همزیستي مسالمت آمیز و سیاست عدم انسلاک مثبت و فعال تشکیل می دهد.

ماده یازدهم:

جمهوري دموکراتیک افغانستان دوستی و همکاري همه جانبه عنعنوی خود را با اتحاد شوروی و همکاري و مناسبات دوستی را با سایر ممالک اتحاد سوسیالیستي

بر اصل همبستگی انترناسیونالیستی توسعه و استحکام می بخشد.

ماده دوازدهم:

جمهوری دموکراتیک افغانستان بحیث یک کشور صلح جو برای حفظ و تحکیم مناسبات دوستانه با سایر ممالک، به خصوص با ممالک همسایه و تمام ملل و دول مسلمان بر اساس احترام متقابل به استقلال ملی و حاکمیت ملی، تمامیت ارضی و عدم مداخله در امور داخلی یکدیگر مجدانه سعی نموده و جهت توحید مساعی مسلمانان و سایر خلق ها در تلاش عمومی برای صلح، آزادی، ترقی و همکاری بین ایشان مساعدت می کند.

ماده سیزدهم:

جمهوری دموکراتیک افغانستان برای حل عادلانه و صلح آمیز تمام مسایل حل نشده موجوده بین کشور

سره د انترناسیونالیستی یو والی پر اصل پراخ او ټینگوی.

دولسمه ماده:

د افغانستان دموکراتیک جمهوریت د یو سوله غوښتونکی هیواد په حیث د نورو هیوادونو مخصوصاً د گاونډیو هیوادونو او د نړی ټولو مسلمانو ملتونو او دولتونو سره د دوستانه مناسباتو د ساتنی او ټینګښت لپاره ملی استقلال، ملی حاکمیت او د ځمکی تمامیت ته د متقابل احترام او د یو بل په کورنیو چارو کی د لاس نه وهلو په اساس په ټینګه زیار باسی او د سولی، آزادی، ترقی او د دوی په منځکی د همکاری له پاره په عمومی هڅه کی د مسلمانو او نورو خلکو د کوښښونو د یو والی سره مرسته کوی.

دیارلسمه ماده:

د افغانستان دموکراتیک جمهوریت په سیمه کی د گاونډیو هیوادونو ترمنځ د ټولو ناحله موجودو مسایلو

د عادلانه او سوله ایز حل لپاره د نیکی ارادې او سوله ایز ګډ ژوند د اصولو په اساس زیار باسی.

خوارلسمه ماده:

د افغانستان دموکراتیک جمهوریت د سولې، ملی او اجتماعي آزادی، دموکراسی، ترقی لپاره او د استعمار، نوی استعمار او امپریالیزم په خلاف، د صهیونیزم، رسیزم، فاشیزم، نژادی تبعیض او اپارتاید په خلاف د نړی د ملتونو او خلکو د مبارزو ملاتړ کوی.

پنځلسمه ماده:

د افغانستان دموکراتیک جمهوریت د نړیوالی سولی د دفاع لپاره، د عمومی بی وسلی کولو او د تسلیحاتی مسابقو د بندولو، د ذروی وسلی د پراختیا د مخنیوی، د پردیو په خاوره کی د تیری کوونکو نظامی هابو د له منځه وړلو، د بین المللی کشالو د تخفیف د پروسی د پراختیا او ژورتیا او د بین المللی اقتصادی

های همسایه در منطقه بر اساس اراده نیک و اصول همزیستی مسالمت آمیز صرف مساعی میکند.

ماده چهاردهم:

جمهوری دموکراتیک افغانستان از مبارزه ملل و خلق های جهان برای صلح، آزادی ملی و اجتماعی دموکراسی، ترقی و بر ضد استعمار، استعمار نو و امپریالیزم، برضد صهیونیزم، رسیزم، فاشیزم تبعیض نژادی و اپارتاید پشتیبانی می کند.

ماده پانزدهم:

جمهوری دموکراتیک افغانستان به خاطر دفاع از صلح جهانی، در جهت خلع سلاح عمومی و قطع مسابقات تسلیحاتی، جلوگیری از توسعه اسلحه ذروی، از بین بردن پایگاه های نظامی متجاوز در قلمرو بیگانگان، انکشاف و تعمیق پروسه تخفیف تشنجات بین المللی و استقرار نظم عادلانه اقتصادی

بین المللی مساعی به عمل
می آورد.

در جمهوری دموکراتیک
افغانستان تبلیغ جنگ
ممنوع است.

ماده شانزدهم:

جمهوری دموکراتیک افغانستان
منشور سازمان ملل متحد و اصول
قبول شده عمومی حقوقی بین المللی
را احترام و رعایت کرده
از فعالیت های سازمان ملل متحد
مبنی بر تحکیم صلح و انکشاف
همکاری های بین المللی
پشتیبانی می کند.

ماده هفدهم:

در جمهوری دموکراتیک افغانستان
ملکیت به اشکال دولتی
(ملکیت عامه مردم) کوپراتیفی،
خصوصی و ملکیت شخصی
وجود دارد.

دولت تمام اشکال ملکیت قانونی را

عادلانہ نظم د ټینگیدلو په لار کی
زیار باسی.

د افغانستان په دموکراتیک
جمهوریت کی د جنگ تبلیغ
منع دی.

شپاړسمه ماده:

د افغانستان دموکراتیک جمهوریت د
ملگرو ملتونو د سازمان د منشور او
د بین المللی حقوقو د عمومی منل
شویو اصولو درناوی او رعایت
کوی، د سولی د ټینگښت او د بین
المللی همکاریو د پراختیا په بنا د
ملگرو ملتونو د سازمان د فعالیتونو
ملاټر کوی.

اولسمه ماده:

د افغانستان په دموکراتیک
جمهوریت کی ملکیت په دولتی (د
خلکو عام ملکیت) کوپراتیفی،
خصوصی او د شخصی ملکیت
په بڼو موجود دی.

دولت د ملکیت ټولی قانونی بڼی

ساتی او دفاع یی کوی.

حفظ و دفاع می کند.

د ځمکی لاندی منابعو، د نورو
طبیعی منابعو، د انرژی د منابعو د
بانکونو، د بیمی د موسسو او په
درندو صنایعو کی د تولید عمده
وسایلو، د مخابراتی دستگاړو، د
رادیو او تلویزیون ملکیت په دولت
پوری منحصر دی.

ملکیت منابع زیرزمینی، سایر
منابع طبیعی، منابع انرژی،
بانک ها، موسسات بیمه، وسایل
عمده تولید در صنایع ثقیله،
دستگاه های مخابراتی رادیو و
تلویزیون منحصر به
دولت می باشد.

د خلکو عامه ملکیت له مخصوص
حمایت څخه برخمن دي. دولت د
هغو شرکتونو د فعالیت چی په کی
ونده لری تشویق، حمایت او څارنه کوی
اتلسمه ماده:

ملکیت عامه مردم از حمایه
مخصوص برخوردار است. دولت
فعالیت شرکتهایی راکه در آن سهم
دارد تشویق، حمایه و نظارت می کند.
ماده هجدهم:

دولت د ملی اقتصاد وده د هیواد د
اقتصادی بیرته پاتیوالی د له منځه وړلو،
د افغانستان د ټولو ملیتونو، قومونو او
قبایلو د خلکو د ژوند د سطحی دلورولو او
د استثمار د ټولو ډولونو د له منځه وړلو
اودثور د انقلاب د آرمانونو سره سم
دنوی ټولنی د جوړولو په منظور سوقوی.
دولت په دی منظور د ټولنیزی
او اقتصادی پراختیا

دولت رشد اقتصاد ملی را به منظور
امحای عقب ماندگی اقتصادی
کشور، ارتقای سطح زندگی خلق
های تمام ملیت ها، اقوام و قبایل
افغانستان، امحای تمام انواع
استثمار و اعمار جامعه نو مطابق به
آرمانهای انقلاب نورسوق می دهد.
دولت به این منظور پلان های
انکشاف اجتماعی و اقتصادی را که

متکی به فعالیت سازنده و خلاق
زحمت کشان است.
علماً طرح و تنظیم می کند.

دولت تشبثات خصوصی را تشویق،
حمایه و کنترل می کند و در زمینه
مساعدت مادی و معنوی می نماید.

ماده نهم:

دولت ملکیت دهقانان و سایر
زمینداران را بر زمین مطابق به
احکام قانون، محترم شمرده و
تضمین می کند.

دولت جهت تعمیل تحولات
دموکراتیک در زراعت به نفع توده
های وسیع دهقانان و با اشتراک
فعال ایشان تدابیر اتخاذ می کند، به
دهقانان از طریق قرضه های بانکی
کمک لازمه می نماید. برای دریافت
ماشین آلات زراعتی، تخم های
بذری اصلاح شده، کود کیمیاوی
فروش محصولات و مواد خام زراعتی
مساعدت می کند، رشد و انکشاف
کوپراتیف های تولیدی استهلاکی

پلانونه چی د زیارکښانو په
جوړوونکی او خلاق فعالیت ولاړ
دی په علمی ډول طرح او تنظیموی.

دولت خصوصی تشبثات تشویق،
حمایت او کنترولوی او په دی هکله
مادی او معنوی مرسته کوی.

نولسمه ماده:

دولت په ځمکه باندی د بزگرانو او
نورو زمیندارانو ملکیت
د قانون سره سم محترم
گڼی او تضمین یی کوی.

دولت په کرڼه کښی د دموکراتیکو
بدلونونو د تعمیل له پاره د بزگرانو د
پراخو پرگنو په گټه او د هغوی په
فعال گډون تدبیرونه نیسی او
بزگرانو سره د بانکی پورونو له لاری
لازمه مرسته کوی، د کرنی د ماشین
آلاتو، د اصلاح شویو تخمونو،
کیمیاوی سری په لاس ته راوړلو
کی، د کرنی د محصولاتو او اومو
موادو په پلورلو کی مرسته کوی په
کرڼه کی د تولیدی، استهلاکی

کوپراتیفونو او د هغه د نورو ډولونو وده او پراختیا تشویق او حمایته کوی.

شلمه ماده:

دولت د کوچیانو، قبایلو او مالدارانو لپاره له خړ ځایونو نه په وړیا ډول استفاده په عادلانه ډول تضمینوی او د کوچیانو لپاره د هیواد په خاوره کی په آزاد ډول د ګرځیدو حق هم تضمینوی.

دولت کوچیانو، قبایلو او مالدارانو ته د بی عوضه مرستو او امتیاز لرونکو شرطونو سره د بانکي پور له لاری لازمه مرسته کوی نوری مرستی د هغوی د مالدارۍ په وده، د محصولاتو په پلورلو او د ژوند د مادی، فرهنگي او معیشتي سطحی په لوړولو کی کوی.

یوویشتمه ماده:

و سایر انواع آنرا در زراعت تشویق و حمایته می نماید.

ماده بیستم:

دولت برای کوچیان، قبایل و مالداران امکانات استفاده رایگان را از چراگاه ها به صورت عادلانه تضمین می نماید و برای کوچیان حق سیر آزادی را در قلمر و کشور نیز تضمین می کند.

دولت برای کوچیان، قبایل و مالداران از طریق کمک های بلاعوض و قرضه های بانکی به شرایط با امتیاز، مساعدت لازمه می نماید و سایر مساعدت ها را در راه رشد مالدارۍ فروش محصولات و ارتقای سطح زندگی مادی، فرهنگی و معیشتي ایشان مبذول میدارد.

ماده بیست و یکم:

جمهوری دموکراتیک افغانستان

فعالیت های تولیدی کسبه کاران، اتحاد داوطلبانه ایشان را در کوپراتیف های تولیدی به منظور موثریت بیشتر سازماندهی تولید تأمین مواد خام و فروش محصولات تشویق و حمایت می کند.

دولت مطابق به قانون، مصوئیت سرمایه گذاری های خصوصی را به منظور انکشاف اقتصاد ملی تضمین و اشتراک سرمایه داران ملی را در انکشاف صنایع، خدمات ترانسپورت و زراعت تشویق و حمایت می کند.

دولت با در نظر داشت منافع ملی تمام مردم افغانستان در عرصه تجارت، انکشاف تجارت داخلی و خارجی را تشویق و نظارت می کند. به این منظور دولت پرچون فروشی و عمده فروشی آزادانه را مجاز دانسته و کنترل عمومی قیم را بدوش دارد، به شرکت های تجارتي و تاجران ملی در عملی

د افغانستان دموکراتیک جمهوریت د کسبگرو تولیدی فعالیت، د تولید د سازمان ورکولو د زیاتی اغیزی، د اومو موادو د تأمین او د محصولاتو د پلورلو په منظور په تولیدی کوپراتیفونو کی د هغوی یو والی تشویق او حمایت کوی.

دولت د ملی اقتصاد د پراختیا په منظور د خصوصی پانگه اچولو مصوونیت د قانون سره سم تضمینوی او د صنایعو په پراختیا، خدماتو، ترانسپورت او کرنه کی د ملی پانگه والو گډون تشویق او حمایت کوی.

دولت د افغانستان د ټولو خلکو د ملی گټو په پام کی نیولو سره د تجارت په ډگر کی د کورنی او باندنې تجارت د پراختیا تشویق او څارنه کوی، په دی منظور دولت پرچون پلورنه او عمده پلورنه په آزاد ډول مجاز گڼی او د بیو عمومی کنترل ور په غاړه دی. له تجارتي

ساختن تجارت خارجی، واردات و صادرات
 مساعدت می کند، افزایش تولیدات و ارتقای کیفیت اموال صادراتی را تشویق و در مقابل رقابت انحصار امپریالیستی حمایت می کند.

ماده بیست و دوم:

دولت ملکیت خصوصی را مطابق به قانون حفظ و حمایت می کند. استفاده از ملکیت خصوصی علیه منافع جامعه و مردم مجاز نیست.

دولت ملکیت شخصی اتباع را که از طریق مجاز به دست آمده تضمین می کند. قانون حق وراثت ملکیت خصوصی و شخصی را تعیین و تضمین می کند. استملاک ملکیت خصوصی در بدل تادیه قیمت مطابق به عدالت اجتماعی و قانون مجاز است.

ماده بیست و سوم:

شرکتونو او ملی تاجرانو سره د وارداتو او صادراتو د باندنی تجارت په عملی کولو کی مرسته کوی، د تولیداتو زیاتوالی او د صادراتی مالونو د کیفیت لوړوالی هڅوی او د امپریالیستی انحصار د سیالی په مقابل کی یی حمایه کوی.

دوه ویشتمه ماده:

دولت خصوصی ملکیت د قانون سره سم ساتی او حمایه کوی یی د خصوصی ملکیت نه د پولنی او خلکو د گټو په خلاف استفاده مجاز نه ده.

دولت د اتباعو شخصی ملکیت چی له مجاز لاری په لاس راغلی وی تضمینوی. قانون د خصوصی او شخصی ملکیت د وراثت حق ټاکی او تضمینوی یی. د خصوصی ملکیت استملاک د بیی د ورکړی په مقابل کی د پولنیز عدالت او قانون سره سم مجاز دی.

درویشتمه ماده:

دولت مطابق به قانون و متکی بر اصل عدالت، انواع و اندازه مالیات را طبق عایدات شخص تعیین می کند.

ماده بیست و چارم:

پالیسی جمهوری دموکراتیک افغانستان در ساحه انکشاف اجتماعی، فرهنگی و کلتوری بر تحکیم وحدت کارگران، دهقانان، کوچیان، روشنفکران، کسبه کاران، تاجران، روحانیون و علمای وطن پرست و تمام نیروهای دموکراتیک و وطن پرست کشور تمام ملیت ها، اقوام و قبایل افغانستان، امحای بقایای مناسبات فیودالی و ماقبل فیودالی، عقب ماندگی، بیکاری، بیسوادی، فقر مرض و ارتقای سطح زندگی مادی و کلتوری هر خانواده استوار است.

به این منظور پروگرام های مبنی بر امحای کامل بیسوادی، انکشاف

دولت د قانون سره سم او د عدالت د اصل په اساس د مالیاتو ډولونه او اندازه د شخص د عایداتو سره سم ټاکی.

څلرویشتمه ماده:

د ټولنیزې، فرهنگي او کلتوري پراختیا په ساحه کې د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت پالیسی د کارگرانو، بزگرانو، کوچیانو او روشنفکرانو، کسبه کارانو، تاجرانو، روحانیونو او د وطن پالو عالمانو او د هیواد د ټولو دموکراتیکو او وطن پالو قوتونو، د افغانستان د ټولو ملیتونو، قومونو او قبایلو د وحدت پر ټینګښت، د فیودالی او ماقبل فیودالی مناسباتو د بقایاوو، بیرته پاتیوالی، بیکاری، بیسوادی فقر و ناروغی په له منځه وړلو او د هری کورنی د ژوند د مادی او کلتوری سطحی په لوړتیا استواره ده.

په دی منظور په بشپړ ډول د بیسوادی له منځه وړلو، د پوهنی، د

روغتیا د ساتنی او اجتماعی تأمیناتو، علم او تخنیک، کلتور او هنر، بدنی روزنی، سپورت او معیشتی خدماتو پراخ انکشاف په متداوم ډول عملی کیری.

پنځه ویشتمه ماده:

دولت زیار کښانو ته د هستوګنی د مساعدو کورونو تأمینول له خپلو عمدو وظیفو څخه بولی.

شپږ ویشتمه ماده:

کورنی، مور او کوچنی د دولت تر خاصی حمایی لاندی نیول کیری.

دولت د مور او کوچنی د روغتیا په هکله خاصه پاملرنه کوی او بنځی ته د زده کړی، د مسلک د تر لاسه کولو او د کار د برابرولو لپاره لازم تدبیرونه نیسی.

دولتی اورګانونه، ټولنیز سازمانونه او بنوونځی موظف دی چی د کوچنیانو په روزلو کی له کورنیو سره مرسته وکړی.

دولت د ځوانانو مواظبت په غاړه

وسیع معارف، حفظ الصحه و تأمینات اجتماعی علم و تخنیک کلتور و هنر، تربیت بدنی سپورت و خدمات معیشتی به صورت متداوم عملی می ګرډد.

ماده بیست و پنجم:

دولت تأمین منازل مسکونی مساعد را برای زحمت کشان یکی از وظایف عمده خود می شمارد.

ماده بیست و ششم:

خانواده، مادر و طفل تحت حمایه خاص دولت قرار می ګیرد، دولت در مورد صحت مادر و طفل توجه خاصی مبذول میدارد و جهت ایجاد شرایط وسیع برای زن در تحصیل، کسب مسلک و تدارک کار تدابیر لازم اتخاذ می نماید.

اورگان های دولتی، سازمان های اجتماعی و مکاتب موظف اند در تربیه اطفال به خانواده ها کمک کنند.

دولت مواظبت جوانان را به عهده

می‌گیرد، برای آنان امکانات تعلیم و آموزش مسلکی را فراهم می‌سازد، جهت تأمین کار به آنان ایجاد شرایط مساعد جهت تربیه معنوی و اخلاقی، رشد جسمانی و اشتراک وسیع خلاق در اعمار جامعه نوین مساعدت می‌کند.

اخلی، د هغوی لپاره د تعلیم او مسلکی زده کړی امکانات برابرې د هغوی لپاره د کار د تأمین په خاطر، د معنوی او اخلاقی روزنې، جسمانی ودې او د نوي ټولني په جوړولو کې د پراخه او خلاق کډون په منظور مرسته کوي.

فصل دوم

حقوق اساسی و مکلفیت

های اتباع

ماده بیست و هفتم:

تابعیت جمهوری دموکراتیک افغانستان برای تمام مردم افغانستان یکسان و مساوی است.

حصول تابعیت جمهوری دموکراتیک افغانستان و سلب آن توسط قانون تنظیم می‌گردد.

اتباع افغانستان در خارج از حمایت و پشتیبانی جمهوری دموکراتیک افغانستان برخوردارند هیچ یک از

دوهم فصل

د اتباعو اساسی حقوق او

مکلفیتونه

اوه ویشتمه ماده:

د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت تابعیت د افغانستان د ټولو خلکو لپاره یو ډول او برابر دی.

د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت د تابعیت لاس ته راوړل او د هغه له لاسه ورکول د قانون په واسطه تنظیمیږي.

د افغانستان اتباع په خارج کې د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت له حمایت او ملاتړ نه برخور داره

دی. د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت هیڅ تبعه خارجی دولت ته نه سپارل کیږي.

اته ویشتمه ماده:

د افغانستان ټول اتباع د قانون په مقابل کې برابر دي.

د افغانستان ټول اتباع د نژادې، ملي، قبیلوي، ژبني، جنس، د سکونت او اقامت ځای، دین، زده کړو، نسب، شتمني او ټولنیز موقف د تعلق په پام کې نیولو نه پرته مساوي حقوق او مکلفیتونه لري.

د اقتصادي، سياسي، ټولنيز او کلتوري ژوندانه په ټولو چارو کې د اتباعو د حقوقو برابري تامین کیږي.

هیڅوک نشي کولای له دموکراتیکو حقوقو او آزادیو نه د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت د گټو او نورو اتباعو د حقوقو په خلاف استفاده وکړي.

نه ویشتمه ماده:

د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت

اتباع جمهوري دموکراتیک افغانستان به دولت خارجی تسلیم داده نمی‌شود.

ماده بیست و هشتم:

تمام اتباع افغانستان در مقابل قانون مساوی اند.

تمام اتباع افغانستان بدون در نظر داشت تعلق نژادې، ملي، قبیلوي، زبان، جنس، محل سکونت و اقامت، دین، تحصیلات، نسب دارایی و موقف اجتماعی حقوق و مکلفیت های مساوی دارند.

تساوي حقوق اتباع در تمام شئون زندگی اقتصادی سياسي اجتماعی و کلتوري تامین می‌گردد.

هیچکس نمی‌تواند از حقوق و آزادی های دموکراتیک علیه منافع جمهوري دموکراتیک افغانستان و حقوق سایر اتباع استفاده کند.

ماده بیست و نهم:

برای اتباع جمهوري دموکراتیک

افغانستان حقوق و آزادی های
دموکراتیک ذیل تأمین و تضمین
می گردد:

- ۱- حق زندگی و مصونیت.
- ۲- آزادی کامل ادای مناسک
دین مبین اسلام و همچنان
ادای مراسم مذهبی برای
پیروان سایر ادیان مطابق
به قانون.
- ۳- حق کار، دولت جهت تأمین
حق کار مفید اجتماعی برای تمام
مردم تدابیر اتخاذ می نماید، شرایط
کار را کنترل و در مورد کار
قوانین مترقی وضع و تطبیق می کند.
- ۴- حق وقایه صحت و تامینات
اجتماعی، دولت جهت انکشاف
شبکه های موسسات حفظ الصحه
دولتی و در صورت امکان توسعه
خدمات رایگان طبی، بهبود تامینات
اجتماعی زحمت کشان در صورت
از دست دادن قدرت کار و در
کهن سالی و همچنین در صورت از

د اتباعو لپاره لاندنی دموکراتیک
حقوق او آزادی تأمین او
تضمینیری:

- ۱- د ژوند او مصونیت حق.
- ۲- د اسلام د سپیڅلی دین د
مناسکو د بشپړه ادا کولو او
همدارنگه د نورو دینونو د پیروانو له
پاره له قانون سره سم د مذهبی
مراسمو د ادا کولو آزادی.
- ۳- د کار حق، دولت د ټولو خلکو
لپاره د اجتماعی کتور کار د حق د
تأمینولو په خاطر تدابیر نیسی. د کار
شرایط کنترولوی او د کار په هکله
مترقی قوانین وضع او تطبیقوی.
- ۴- د روغتیا د ساتنی او د ټولنیزو
تأمیناتو حق، دولت د حفظ الصحی د
دولتی موسسو د شبکو د پراختیا او
د امکان په صورت کی د وړیا طبی
خدمتونو د پراخولو له پاره د زیار
ایستونکو د کار د قدرت د له لاسه
ورکولو او زړیدو په صورت کی او د
متکفل د لاسه ورکولو په حال کی د

- کورنی د غړو د ټولنیزو تأمیناتو د بښګڼې په خاطر تدابیر نیسی.
- ۵- د زده کړې حق دولت د ملی او مترقی پوهنی د ودی او تکامل د بیسوادی د له منځه وړلو، په مورنی ژبه د زده کړې، د منځنیو، لوړو مسلکی او تخنیکي وړیا زده کړو د ودی او پراختیا له پاره تدابیر نیسی.
- ۶- د ثور د انقلاب د هدفونو سره سم د علمی، تخنیکي، کلتوری او هنری فعالیتونو آزادی.
- ۷- په آزاد او څرګند ډول د فکر د بیان حق، د سوله ایزو اجتماعاتو او مظاهرو د جوړولو حق او همدارنګه په اجتماعی دموکراتیکو او مترقی سازمانونو کی د وطنپالونکی اتحاد حق. د نوموړیو حقوقو نه ګټه اخیستل په هغه چوکاټ کی چی ټولنیز نظم، د هیواد هوساینه او امنیت ګټور نکړی د قانون په واسطه تنظیمیږی.
- ۸- د کور مصوونیت، د مراسلاتو تېلفونی خبرو، تلګرافي مخابراتو او د دست دادن متکفل برای اعضای خانواده تدابیر اتخاذ می نماید.
- ۵- حق تحصیل، دولت جهت رشد و تکامل معارف ملی و مترقی امحای بیسوادی، تعلیم به زبان مادری، رشد و توسعه تعلیمات رایگان متوسطه، عالی، مسلکی و تخنیکي تدابیر اتخاذ می کند.
- ۶- آزادی فعالیت های علمی، تخنیکي، کلتوری و هنری مطابق به اهداف انقلاب ثور.
- ۷- حق بیان آزادانه و علنی فکر حق تشکیل اجتماعات و تظاهرات مسالمت آمیز و همچنین حق اتحاد وطن پرستانه در سازمان های دموکراتیک و مترقی اجتماعی استفاده از حقوق متذکره در چوکاتیکه نظم اجتماعی، آسایش و امنیت کشور را مختل نه کند توسط قانون تنظیم می گردد.
- ۸- مصوونیت منزل، محرمیت مراسلات، صحبت های تېلفونی،

مخابرات ټولو ډولونو محرمیت د هغو حالاتو نه پرته چی په قانون کښی پیشبینی شوی دی.

مخابرات به استثنای حالاتیکه در قانون پیش بینی شده است.

۹- حق شکایت، عرض حال فردی و دسته جمعی به اورگان های مربوطه دولت.

ماده سی ام:

هیچکس را نمی توان متهم به ارتکاب جرم نمود، مگر مطابق به احکام قانون.

هیچکس را نمی توان گرفتار و توقیف نمود مگر مطابق به احکام قانون هیچکس را نمیتوان مجازات نمود مگر به حکم محکمه و مطابق باحکام قانون که هنگام ارتکاب فعل مورد اتهام نافذ باشد. متهم حق دفاع را دارد.

متهم تا زمانیکه به حکم قطعی محکمه محکوم نشده است بی گناه شناخته می شود.

جرم یک امر شخصی است و با ارتکاب آن شخص دیگر

مخابراتو د ټولو ډولونو محرمیت د هغو حالاتو نه پرته چی په قانون کښی پیشبینی شوی دی.

۹- د شکایت حق، په ځانگړی او ډله ایز ډول د دولت مربوطو اورگانونو ته د حال عرض.

دیرشمه ماده:

هیڅوک د جرم په ارتکاب نه تورن کیږی مگر د قانون د حکمونو سره سم.

هیڅوک نیول کیدای او توقیف کیدای نشی مگر د قانون له حکمونو سره سم. هیڅوک نشی مجازات کیدای مگر د محکمی په حکم او د هغه قانون له حکمونو سره سم چی د تور وړ فعل د ارتکاب په وخت کی نافذ وی تورن د دفاع حق لری.

تورن تر هغه وخته پوری چی د محکمی په قطعی حکم محکوم شوی نه وی، بیگناه گڼل کیږی.

جرم یو شخصی کار دی او د هغه په ارتکاب بل څوک نه

مجازات کیږي.

د انساني کرامت خلاف مجازات
شکنجه او تعذيب جواز نلري.

يو ديرشمه ماده:

د افغانستان د دموکراتيک جمهوريت
اتباع مکلف دي چي قوانين اود
ټولنيز او انساني سلوک،
آداب او اخلاقو موازين احترام او
رعایت کړي. خپل وظيف او وجايب
په صادقانه ډول پای ته
ورسوي.

د نورو اشخاصو د حقوقو او قانوني
گټو درناوي وکړي او د افغانستان د
دموکراتيک جمهوريت د تبعه په
غوره نوم ووياري.

دوه ديرشمه ماده:

د وطنپرستانه پاک وجدان پر مبنا
گټور ټولنيز او صادقانه کار د
افغانستان د دموکراتيک جمهوريت د
کار د هر مستعد تبعه مهمه وجيبه او
ويارلي عمل دي.

مجازات نمی گردد.

مجازات مخالف کرامت انساني،
شکنجه و تعذيب مجاز نیست.

ماده سي و یکم:

اتباع جمهوری دموکراتيک
افغانستان مکلف اند قوانين،
موازين سلوک اجتماعي
و آداب و اخلاق انساني
را احترام و رعایت کنند.

وظايف و وجايب خود را صادقانه
انجام دهند، حقوق و منافع
قانوني ساير اشخاص را احترام
نموده و بنام شايسته تبعه
جمهوری دموکراتيک افغانستان
افتخار نمایند.

ماده سي و دوم:

کار مفيد اجتماعي و صادقانه بر
مبنای وجدان پاک وطن پرستانه
وجيبه مهم و عمل پرافتخار هر تبعه
مستعد بکار جمهوری دموکراتيک
افغانستان است.

دری دیرشمه ماده:

له وطن او د ثور د انقلاب له گټو نه دفاع، د هغه هدفونو او آرمانونو ته صداقت او خلکو ته خدمت د هر تبعه لورپه او سپیڅلی وجیبه ده. د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت د وسله وال پوځ په صفونو کی خدمت د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت د هر تبعه ویارلی وطنپرستانه لورپه مکلفیت دی.

څلور دیرشمه ماده:

د افغانستان دموکراتیک جمهوریت ټول شرایط مساعد وی تر څو اتباع له خپلو دموکراتیکو حقوقو او آزادیو نه په اغیزمن ډول استفاده وکړی.

ماده سی و سوم:

دفاع از وطن دست آورد های انقلاب ثور، صداقت به اهداف و آرمانهای آن و خدمت به خلق وجیبه عالی و مقدس هر یک از اتباع می باشد، خدمت در صفوف قوای مسلح جمهوری دموکراتیک افغانستان مکلفیت پرافتخار و وطن پرستانه عالی هر یک از اتباع جمهوری دموکراتیک افغانستان می باشد.

ماده سی و چهارم:

جمهوری دموکراتیک افغانستان تمام شرایط را مساعد می سازد تا اتباع از حقوق و آزادی های دموکراتیک خویش طور مؤثر استفاده کنند.

دریم فصل

د افغانستان د دموکراتیک

جمهوریت لویه جرگه عالی

شورا

پنځه دیرشمه ماده:

لویه جرگه (عالی شورا) د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت د دولتی قدرت تر ټولو لوړ اورگان دی.

د لویې جرگې ترکیب، د افغانستان د خلکو د نمایندگانو د بشپړ دموکراتیک انتخاب ډول او ترتیب او همدارنگه د هغی تشکیلی، واک او فعالیت ترتیب د قانون په واسطه تنظیمیږی.

په لویه جرگه کی د خلکو د نمایندگانو انتخاب د عمومی، آزادی، پتی، مستقیمی او مساوی رایې اخیستنې په اساس کیږی.

فصل سوم

لویه جرگه شورای عالی

جمهوری دموکراتیک

افغانستان

ماده سی و پنجم:

لویه جرگه (شورای عالی) عالی ترین اورگان قدرت دولتی جمهوری دموکراتیک افغانستان می باشد.

ترکیب لویه جرگه طرز و ترتیب کاملاً دموکراتیک انتخاب نمایندگان خلق های افغانستان و همچنین تشکیلی، صلاحیت و ترتیب فعالیت آن توسط قانون تنظیم می گردد.

انتخاب نمایندگان خلقها در لویه جرگه بر اساس رأی گیری عمومی، آزاد، سری، مستقیم و مساوی صورت می گیرد.

لویه جرگه په خپل لومړني اجلاس کې د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت اساسی قانون تصویبوی. د لویې جرگې د انتخاباتو وخت د انقلابی شورا له خوا تعیین او اعلامیږي.

لویه جرگه در اولین اجلاس خود قانون اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان را تصویب می کند. زمان انتخابات لویه جرگه از طرف شورای انقلابی تعیین و اعلام می گردد.

څلورم فصل

د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت انقلابی شورا

شپږ دیرشمه ماده:

تر هغه وخت پوری چی د لویې جرگې (عالی شورا) د آزاد او مصون انتخاب لپاره لازم شرایط برابرېږي انقلابی شورا د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت د دولتي قدرت تر ټولو لوړ اورگان دی.

د انقلابی شورا لپاره د نویو غړیو شمیر، ترکیب انتصاب یا انتخاب چی د ټولو دموکراتیکو، ملی او مترقی

فصل چهارم

شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان

ماده سی و ششم:

تا زمانی که شرایط لازم جهت انتخاب آزاد و مصون لویه جرگه (شورای عالی) مساعد گردد شورای انقلابی عالیترین ارگان قدرت دولتی جمهوری دموکراتیک افغانستان می باشد.

تعداد، ترکیب و انتصاب یا انتخاب اعضای جدید برای شورای انقلابی که از تمام طبقات و اقشار

طبقو او قشرونو نمایندگی وکړې د رئیس هیأت په پیشنهاد د انقلابی شورا له خوا تصویبېږي.

اوه دیرشمه ماده:

د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت انقلابی شورا لاندنی واکونه لری:

- ۱- د فرامینو او قوانینو تصویب.
- ۲- د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت د اقتصادی او ټولنیزی پراختیا د دولتی پلانونو او د هغو په بنا د اجراتو د راپورونو تصویب.
- ۳- د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت د دولتی بودجی او د هغی پر بنا د اجراتو د راپورونو تصویب.
- ۴- د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت د انقلابی شورا د رئیس هیأت د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت د وزیرانو د شورا (حکومت) د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت د ستري

دموکراتیک ملی و مترقی نمایندگی نماید، به پیشنهاد هیأت رئیسه توسط شورای انقلابی تصویب می گردد.

ماده سی و هفتم:

شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان دارای صلاحیت های ذیل می باشد:

- ۱- تصویب فرامین و قوانین.
- ۲- تصویب پلانهای دولتی انکشاف اقتصادی و اجتماعی جمهوری دموکراتیک افغانستان و گزارشهای مبنی بر اجرات آن.
- ۳- تصویب بودجه دولتی جمهوری دموکراتیک افغانستان و گزارش های مبنی بر اجرات آن.
- ۴- تشکیل هیأت رئیسه شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان، شورای وزیران (حکومت) جمهوری دموکراتیک افغانستان ستره محکمه جمهوری دموکراتیک افغانستان

- ۴- د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت د لوی څارنوال ټاکل.
- ۵- د وزارتونو تشکیل او ړنگول، د وزیرانو د شورا د غړو ټاکل، بدلول او عزل.
- ۶- د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت د کورنی او باندنی سیاست د اساسی مشی تصویب او د حکومت د فعالیتونو د پروگرام تصویب.
- ۷- د ریفراندم (د خلکو د عمومی رایې اخیستنې) اعلام.
- ۸- د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت د لویې جرگې (عالی شورا) د انتخاباتو اعلام.
- ۹- د افغانستان پر دموکراتیک جمهوریت باندې د تیری په صورت کی د جگړې اعلان او د اور بند اعلان.
- ۱۰- له قانون سره سم د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت د
- و تعیین لوی څارنوال جمهوریت دموکراتیک افغانستان.
- ۵- تشکیل و انحلال وزارت خانه ها، تعیین، تبدیل و عزل اعضای شورای وزیران.
- ۶- تصویب مشی اساسی سیاست داخلی و خارجی جمهوری دموکراتیک افغانستان و تصویب پروگرام فعالیت های حکومت.
- ۷- اعلام ریفراندم (رای گیری عمومی مردم).
- ۸- اعلام انتخابات لویه جرگه (شورای عالی) جمهوری دموکراتیک افغانستان.
- ۹- اعلان حرب در صورتی که جمهوری دموکراتیک افغانستان مورد تجاوز قرار گیرد و اعلان متارکه.
- ۱۰- تصویب و الغای قرارداد های بین المللی جمهوری

دموکراتیک افغانستان مطابق احکام قانون.

۱۱- اجازه نشر پول.

۱۲- تشکیل کمیسیون های اختصاصی در موارد لازم.

۱۳- اتخاذ تصمیم در باره سایر موضوعاتی که تصویب شورای انقلابی را ایجاب نماید.

ماده سی و هشتم:

شورای انقلابی سال دو مرتبه دوره اجلاسیه خود را دایر می کند، دوره اول اجلاسیه شورای انقلابی در ماه سنبله و دوره دوم آن در ماه حوت دایر می گردد.

دوره اجلاسیه فوق العاده شورای انقلابی به ابتکار هیأت رئیسه شورای انقلابی یا بر اساس پیشنهاد حداقل یک ثلث اعضای شورای انقلابی دایر می گردد.

شورای انقلابی از بین اعضای خود رئیس شورای انقلابی، معاون و یا

بین المللی قراردادونو تصویب او لغو کول.

۱۱- د پيسو د خپرولو اجازه.

۱۲- په لازم مواردو کی د اختصاصی کمیسیونونو تشکیل.

۱۳- د نورو هغو موضوعاتو په هکله تصمیم نیول چی د انقلابی شورا تصویب ایجاب کری.

اته دیرشمه ماده:

انقلابی شورا په کال کی دوه ځلی خپله اجلاسیه دوره دایروی. د انقلابی شورا د اجلاسی لومړی دوره د سنبلې په میاشت کی او دوهمه دوره یی د حوت په میاشت کی دایرېږی.

د انقلابی شورا فوق العاده اجلاسیه دوره د انقلابی شورا د رئیسه هیأت په ابتکار او یا د انقلابی شورا د غړو د لږ تر لږه د یو ثلث په پیشنهاد دایرېږی.

انقلابی شورا د خپلو غړو له مینځه د انقلابی شورا رئیس، د انقلابی

معاونان رئیس شورای انقلابی را
انتخاب می کند.

ماده سی و نهم:

جلسات شورای انقلابی با حضور
حداقل دو ثلث اعضای
آن دایر می گردد.

جلسات شورای انقلابی به صورت
علنی دایر می گردد مگر اینکه منافع
دولت، سری بودن آنرا ایجاب
نماید.

ماده چهلیم:

تصویب قوانین، فرامین و سایر
تصاویر شورای انقلابی به اکثریت
آرای اعضاء صورت می گیرد.

قوانین و فرامین بعد از نشر در
جریده رسمی نافذ می گردد مگر
اینکه در متن قانون طور دیگری
تصریح گردیده باشد.

قوانین و فرامین شورای انقلابی
بزبانهای پشتو و دری نشر می شود
و می توان آنها را به سایر زبانهای
خلقهای افغانستان نشر کرد.

شورا د رئیس مرستیال یا
مرستیالان تاکی.

نه دیرشمه ماده:

د انقلابی شورا غونډی د هغی د غړو
د لږ تر لږه د دوو ثلثو په
حضور دایرېږی.

د انقلابی شورا غونډی په ښکاره
ډول دایرېږی، مگر دا چی د دولت
گټی د هغی د پټوالی ایجاب
وکړی.

خلوینبتمه ماده:

د قوانینو، فرامینو تصویبول او د
انقلابی شورا نور تصویبونه د غړو د
رایو په اکثریت کیږی.

قوانین او فرامین په رسمی جریده کی
له خپریدولو وروسته نافذېږی، مگر
دا چی د قانون په متن کی بل ډول
تصریح شوی وی.

قوانین او د انقلابی شورا فرامین په
پښتو او دری ژبو خپرېږی او کیدلای
شی چی هغه د افغانستان د خلکو په
نورو ژبو خپاره شی.

یو څلویښتمه ماده:

د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت انقلابی شورا د انقلابی شورا او د هغی د رئیس هیأت د فعالیتونو طرز العمل تنظیموی.

دوه څلویښتمه ماده:

انقلابی شورا د خپلو غړو له منځه د انقلابی شورا رئیس هیأت تشکیلوی.

رئیس هیأت متشکل دی له:

- د انقلابی شورا رئیس د رئیس هیأت د صدر په توگه.

- د رئیس هیأت د صدر مرستیال یا مرستیالان.

- منشی او غړی.

د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت د انقلابی شورا رئیس هیأت د انقلابی شورا تل فعال اورگان دی.

دری څلویښتمه ماده:

د انقلابی شورا رئیس هیأت لاندی

ماده چهل و یکم:

شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان طرز العمل فعالیت های شورای انقلابی و هیأت رئیس آنرا تنظیم می کند.

ماده چهل و دوم:

شورای انقلابی از جمله اعضای خود هیأت رئیس شورای انقلابی را تشکیل می دهد.

هیأت رئیس متشکل است از:

- رئیس شورای انقلابی بحیث صدر هیأت رئیس.

- معاون و یا معاونان صدر هیأت رئیس.

- منشی و اعضاء.

هیأت رئیس شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان ارگان دایماً فعال شورای انقلابی می باشد.

ماده چهل و سوم:

هیأت رئیس شورای انقلابی دارای

واکونه لری:

صلاحیت های ذیل می باشد:

- ۱- د انقلابی شورا د عادی او فوق العاده اجلاسی د غونډیدلو د نیټی ټاکل.
- ۲- د قوانینو تفسیر د قانون جوړولو د ابتکاراتو عمیل او د ضرورت په صورت کی د قوانینو د مسودو په هکله د خلکو د عمومی مباحثو جوړول.
- ۳- د دولتی اورگانونو په اجراآتو کی د قوانینو او فرامینو د رعایت کنترول.
- ۴- د ولایتونو ښارونو، ولسوالیو او علاقه داریو تشکیل او د نوم او ساحی بدلون او تعدیل.
- ۵- د قانون له حکمونو سره سم د ښانونو او مدالونو ټاکل او ورکول.
- ۶- د مجازاتو بڅښل او کمول.
- ۷- د قانون له حکمونو سره سم د قاضیانو، وسله وال پوځ د افسرانو او مامورینو د ټاکلو، بدلولو، لری کولو تقاعد او استعفاً منظوری.
- ۱- تعیین تاریخ انعقاد اجلاسیه عادی و فوق العاده شورای انقلابی.
- ۲- تفسیر قوانین، عمیل ابتکارات قانون گذاری و در صورت ضرورت برگزاری مباحثات عمومی مردم پیرامون مسودات قوانین.
- ۳- کنترول رعایت قوانین و فرامین در اجراآت اورگانهای دولتی.
- ۴- تشکیل، تغییر و تعدیل اسم و ساحه ولایات، شهرها ولسوالی ها و علاقه داریها.
- ۵- تعیین و اعطای نشانها و مدال ها مطابق به احکام قانون.
- ۶- عفو و تخفیف مجازات.
- ۷- منظوری تعیین، تبدیل، عزل، تقاعد و استعفاً قضات صاحب منصبان قوای مسلح و مامورین مطابق باحکام قانون.

- ۸- د قانون له حکمونو سره سم د نظامی لقبونو، سیاسي رتبو ټاکل او د هغو ورکول.
- ۹- په باندنيو هیوادونو او بین المللی سازمانونو کې د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت د سیاسي او دایمي استازو د ټاکلو، بدلولو او عزل منظوری.
- په هیواد کې د دوستو هیوادونو د سیاسي نمایندگیو د پرانستلو اجازه.
- ۱۰- د نظامی، اضطراری او سفربري حالاتو اعلامول.
- ۱۱- له قانون سره سم په تابعیت پوری د مربوطو مسایلو حل کول او خارجیانو ته د پناه غوښتنی د حق ورکول.
- ۱۲- د قانون له حکمونو سره سم د نورو دندو پای ته رسول.
- خلور څلویښتمه ماده:
- د انقلابی شورا ټول واکونه، د هغی د اجلاسۍه دورو ترمینځ موده کې رئیس هیأت ته
- ۸- تعیین القاب نظامی، رتب سیاسی و اعطای آن مطابق به احکام قانون.
- ۹- منظوری تعیین، تبدیل و عزل نمایندگان سیاسی و دایمی جمهوری دموکراتیک افغانستان در دول خارجه و در سازمان های بین المللی.
- اجازه افتتاح نمایندگی های سیاسی دول متحابه در کشور.
- ۱۰- اعلام حالات نظامی، اضطراری و سفربری.
- ۱۱- حل مسایل مربوط به تابعیت و اعطای حق پناهندهگی برای خارجیگان مطابق قانون.
- ۱۲- اجرای سایر وظایف مطابق به احکام قانون.
- مادهٔ چهل و چهارم:
- تمام صلاحیت های شورای انقلابی در خلال مدت بین دوره های اجلاسیه آن به هیأت رئیس

انتقالبری.

انتقال می‌یابد.

پنځه څلویښتمه ماده:

ماده ټول چهل و پنجم:

د صدراعظم تر انتخاب یا ټاکلو پوری د انقلابی شورا رئیس په عین وخت کی د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت صدراعظم دی.

تا تعیین یا انتخاب صدراعظم، رئیس شورای انقلابی درعین زمان صدراعظم جمهوری دموکراتیک افغانستان می‌باشد.

د انقلابی شورا رئیس لاندی واکونه لری:

رئیس شورای انقلابی دارای صلاحیت های ذیل می‌باشد:

۱- د انقلابی شورا، د رئیس هیأت او د وزیرانو د شورا د فعالیت لارښوونه.

۱- رهبری فعالیت های شورای انقلابی، هیأت رئیس و شورای وزیران.

۲- د وسله وال پوځ مشرتوب.

۲- قیادت قوای مسلح.

۳- د خارجی دولتونو د نمایندگیو د مشرانو د باور لیکونو منل.

۳- قبول اعتماد نامه های سران نمایندگی های دول خارجی.

۴- د انقلابی شورا، د رئیس هیأت او د وزیرانو د شورا د قوانینو فرامینو، تصویبونو او نورو سندونو توشیح.

۴- توشیح قوانین، فرامین تصاویر و سایر اسناد شورای انقلابی، هیأت رئیس و شورای وزیران.

۵- په قانون کی مندرج نور واکونه.

۵- سایر صلاحیتهای مندرج قانون.

پنجم فصل

د افغانستان د دموکراتیک

جمهوریت د وزیرانو شورا

شپږ څلویښتمه ماده:

د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت

د وزیرانو شورا (حکومت) د دولتي

قدرت تر ټولو لوړ اجرائیوی اورگان

دی، له صدراعظم، د صدراعظم له

مرستیال یا مرستیالانو او وزیرانو نه

جوړ شوی دی.

د وزیرانو شورا په خپلو اجراءاتو کې

انقلابی شورا ته او د هغې د اجلاسپه

دورو په منځ موده کې

رئیس هیأت ته مسووله ده.

او څلویښتمه ماده:

د وزیرانو شورا لاندې

واکونه لری:

۱- د کورنی او بهرنی سیاست

تعمیلول.

۲- انقلابی شورا ته او د هغې د

اجلاسپه دورو ترمنځ موده کې د

فصل پنجم

شورای وزیران جمهوری

دموکراتیک افغانستان

ماده چهل و ششم:

شورای وزیران (حکومت) جمهوری

دموکراتیک افغانستان عالیترین

اورگان اجرائیوی قدرت دولتی بوده

مرکب است از:

صدراعظم، معاون یا معاونان

صدراعظم و وزراء.

شورای وزیران در اجراءات خود

نزد شورای انقلابی و در خلال

مدت بین دوره های اجلاسپه آن نزد

هیأت رئیسه مسوول می باشد.

ماده چهل و هفتم:

شورای وزیران دارای صلاحیت

های ذیل می باشد:

۱- تعمیم سیاست داخلی و

خارجی.

۲- تقدیم طرح قوانین جهت

بررسی و تصویب به شورای انقلابی

- انقلابی شورا رئیس هیأت ته د
 خپرنی او تصویب لپاره د قوانینو د
 طرحو وړاندی کول.
- ۳- د مقرری او اساسنامی تصویب.
- ۴- د ملی اقتصاد د پراختیا چارو ته
 سازمان ورکول. د اقتصادی او
 ټولنیزی پراختیا او د دولتی بودجی
 طرح او پیشنهاد او د هغوی
 د تطبیق راپور د انقلابی
 شورا او د انقلابی شورا
 د اجلاسیه دورو ترمنځ موده کی د
 رئیس هیأت د منظوری لپاره.
- ۵- د وزراتونو د فعالیتونو لارښوونه
 او څارنه.
- ۶- د سیمه ایزو اجرائیوی اورگانونو
 د فعالیتونو لارښوونه او څارنه.
- ۷- د امنیت، د اجتماعی نظم او
 هوساینی د تأمینولو او د اتباعو د
 حقوقو او آزادیو د ساتنی لپاره د
 تدبیرونو نیول.
- ۸- د هیواد د دفاعی چارو لارښوونه
 او د وسله وال پوځ تنظیم.
- و در خلال مدت بین دوره های
 اجلاسیه شورای انقلابی
 به هیأت رئیس.
- ۳- تصویب مقررہ و اساسنامہ.
- ۴- سازماندهی امور انکشاف
 اقتصاد ملی، طرح و پیشنهاد
 پلان های انکشاف اقتصادی و
 اجتماعی و بودجه دولتی و گزارش
 های تطبیق آن جهت منظوری
 شورای انقلابی و در خلال
 مدت بین دوره های اجلاسیه
 شورای انقلابی به هیأت رئیس.
- ۵- رهبری و مراقبت فعالیت‌های
 وزارت خانه ها.
- ۶- رهبری و مراقبت فعالیت‌های
 اورگان های اجرائیوی محلی.
- ۷- اتخاذ تدابیر جهت تأمین
 امنیت، نظم و آسایش
 اجتماعی و حفظ حقوق
 و آزادیهای اتباع.
- ۸- رهبری امور دفاعی کشور و
 تنظیم قوای مسلح.

۹- د صلاحیت په حدودو کی د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت د باندنیو اړیکو لارښوونه او د هغوی په ګډون د خبرو اترو او بین المللی قراردادونو عقدول.

۹- رهبري روابطو خارجی جمهوری دموکراتیک افغانستان به شمول انجام مذاکرات و عقد قرارداد های بین المللی در حدود صلاحیت.

۱۰- د مربوطو دندو په پر مخ بیولو کی له دینی جمعیت العلماء سره مرسته او مساعدت.

۱۰- معاونت و مساعدت به جمعیت العلمای دینی در پیشبرد وظایف مربوط.

۱۱- په قانون کښی مندرج نور واکونه.

۱۱- سایر صلاحیت های مندرج قانون.

اته څلویښتمه ماده:

ماده ټولم و هشتم:

د وزیرانو د شورا د تصویبونو او نورو سندونو عملول د اورګانونو، موسسو او اتباعو له خوا د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت په ټوله خاوره کښی حتمی دی.

تعمیل تصاوېب و سایر اسناد شورای وزیران توسط اورگان ها، موسسات و اتباع در سراسر قلمرو جمهوری دموکراتیک افغانستان حتمی می باشد.

نه څلویښتمه ماده:

ماده ټولم و نهم:

د مرکزی او سیمه ایزو ادارو تشکیل، واک او د فعالیت ډول د قانون په واسطه تنظیمی.

تشکیل، صلاحیت و طرز فعالیت ادارات مرکزی و محلی توسط قانون تنظیم می گردد.

پنځوسمه ماده:

د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت
د وزارتونو په راس کی وزیران
مقرر دی.

وزیران خپل فعالیت د قانون
سره سم پای ته رسوی.
وزیران د وزارت د چارو او د
مربوطو ساحو د پراختیا په پر مخ
بیولو کی ځانگړی مسوولیت لری.

ماده پنجاهم:

در رأس وزارت خانه های جمهوری
دموکراتیک افغانستان، وزراء قرار
دارند.

وزراء، فعالیت خود را
مطابق به قانون انجام می دهند.
وزراء در پیشبرد امور وزارت و
انکشاف ساحات مربوط مسوولیت
فردی دارند.

شپږم فصل

د دولتی قدرت او اداری

سیمه ایز اورگانونه

یو پنځوسمه ماده:

په ولایتونو، ښارونو، ولسوالیو، علاقه
داریو او کلیو کی د سیمی د ټولو
مربوطو مسایلو د حل او فصل کولو
له پاره سیمه ایزی جرگگی (سیمه
ایزی شوراگانی) جوړیږی.

په سیمه ایزو جرگو (سیمه ایزو
شوراگانو) کی د خلکو د نمایندگانو

فصل ششم

اورگان های محلی قدرت

دولتی و اداره

ماده پنجاه و یکم:

در ولایات، شهرها، ولسوالیها،
علاقه داریها و قریهها جرگه های
محلی (شورا های محلی) به مقصد
حل و فصل تمام مسایل مربوط
محل تشکیل می گردد.

طرز انتخاب دموکراتیک نمایندگان
خلق در جرگه های محلی

د دموکراتیک انتخاب ډول او د هغو په تشکیل او صلاحیت، مسوولیت او فعالیت پوری نور مربوط مسایل د قوانینو په واسطه تنظیمیږي.

دوه پنځوسمه ماده:

په ولایتونو، ښارونو، ولسوالیو او علاقه داریو کی د دولتی قدرت اجرائیوی سیمه ایزی کمیټی جوړیږي.

د اجرائیوی سیمه ایزی کمیټی رئیس او غړی د قانون له حکمونو سره سم ټاکل کیږي.

اجرائیوی سیمه ایزه کمیټه لاندینی واکونه لری:

۱- د قوانینو، فرامینو او د مافوقو اورگانونو د تصویبونو او نورو سندونو او پریکړو د تطبیق د رعایت تأمین.

۲- د نظم، امنیت او د اتباعو د حقوقو او آزادیو تأمین.

۳- د اقتصادی، ټولنیزی او فرهنگی پراختیا د دولتی پلانونو اجراء کول.

(شورا های محلی) و سایر مسایل مربوط به تشکیل و صلاحیت ها، مسوولیت و فعالیت آنها توسط قوانین تنظیم می گردد.

ماده پنجاه و دوم:

در ولایات، شهرها، ولسوالی ها و علاقه داری ها کمیته های محلی اجرائیوی قدرت دولتی تشکیل می گردد.

رئیس و اعضای کمیته محلی اجرائیوی مطابق به احکام قانون تعیین می شود.

کمیته محلی اجرائیوی دارای صلاحیت های ذیل می باشد:

۱- تأمین رعایت تطبیق قوانین، فرامین، تصاویب و سایر اسناد و فیصله های اورگان های مافوق.

۲- تأمین و حفظ نظم، امنیت حقوق و آزادی های اتباع.

۳- اجرای پلان های دولتی انکشاف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی.

۴- رهبری و هماهنگ ساختن فعالیت اورگان های تحت اثر.

۵- اتخاذ تصمیم در حدود صلاحیت.

ماده پنجاه و سوم:

اورگانهای محلی قدرت دولتی و اداری اصول کار جمعی، ابتکار جلب وسیع مردم، قانونیت و عدالت را ملاک عمل قرار می دهد.

۴- د ترلاس لاندی اورگانو د فعالیت لارښوونه او هماهنگ کول.

۵- د واک په حدودو کی تصمیم نیول.

دری پنخوسمه ماده:

د دولتی او اداری قدرت سیمه ایز اورگانونه د ډله ایز کار، ابتکار، د خلکو د پراخه جلب، قانونیت او عدالت اصول دعمل ملاک گرځوی.

اووم فصل

قضائی نظام او د محکمو

فعالیت

څلور پنخوسمه ماده:

د افغانستان په دموکراتیک جمهوریت کی قضاوت یواځی د محکمی له خوا د دموکراتیکو اصولو په اساس کیږی. قضاوت د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت د ستری محکمی، د ولایتونو، ښارونو، ولسوالیو د محکمو او همدارنگه د

فصل هفتم

نظام قضائی و فعالیت

محاکم

ماده پنجاه و چهارم:

قضاوت در جمهوری دموکراتیک افغانستان صرف توسط محکمه به اساس اصول دموکراتیک صورت می گیرد. قضاوت توسط ستره محکمه جمهوری دموکراتیک افغانستان محاکم ولایات، شهرها، ولسوالیها و همچنین

وسله وال پوځ د محکمو له خوا
کېږي.

د معینو قضیو د غور له پاره د قانون
له حکمونو سره سمی اختصاصی
محکمی جوړېږي.

د محکمو تشکیل، واک او د تاسیس
او فعالیت ډول د قانون
په واسطه تنظیمېږي.

پنځه پنځوسمه ماده:

ستره محکمه د افغانستان د
دموکراتیک جمهوریت خورالوړ
قضایی اورگان دی او له رئیس، د
رئیس مرستیالانو او غړو نه جوړه
شوی ده.

ستره محکمه د قانون له حکمونو
سره سمه د محکمو د قضایی فعالیت
څارنه کوی او د محکمو له خوا د
قوانینو د تطبیق واحد شکل تأمینوی.

ستره محکمه د خپلو فعالیتونو راپور
انقلابی شورا ته او د انقلابی
شورا د اجلاسیه دورو په منځ موده
کی د هغی رئیسه هیأت ته ورکوی.

توسط محاکم قوای مسلح صورت
می گیرد.

جهت بررسی قضایای معین طبق
احکام قانون، محاکم اختصاصی
تشکیل می شود.

تشکیل، صلاحیت و طرز تاسیس و
فعالیت محاکم توسط قانون
تنظیم می گردد.

ماده پنجاه و پنجم:

ستره محکمه عالیترین اورگان
قضایی جمهوری دموکراتیک
افغانستان می باشد و مرکب است از
رئیس، معاونان رئیس و
اعضاء.

ستره محکمه طبق احکام قانون بر
فعالیت قضایی محاکم نظارت و
شکل واحد تطبیق قوانین را توسط
محاکم تأمین می کند.

ستره محکمه از فعالیت های خود
به شورای انقلابی و در خلال مدت
بین دوره های اجلاسیه شورای انقلابی
به هیأت رئیسه آن گزارش می دهد.

قضات تمام محاکم توسط هیأت رئیسه شورای انقلابی تعیین می شوند.

ماده پنجاه و ششم:

رسیدگی به تمام قضایای مدنی و جزایی از صلاحیت محاکم می باشد. قضات حین رسیدگی قضایا مستقل و صرف تابع قانون می باشند. رسیدگی قضایا و اصدار حکم توسط محاکم به اساس اصول تساوی اتباع در برابر قانون و محکمه صورت می گیرد. محکمه حین رسیدگی قضایا قوانین جمهوری دموکراتیک افغانستان را تطبیق می کند.

در حالاتی که قانون صراحت نداشته باشد محکمه قضایا را طبق احکام شریعت و اصول قانونیت دموکراتیک و عدالت حل و فصل می نماید. قضایا در تمام محاکم در جلسات

د تولو محکمو قاضیان د انقلابی شورا د رئیس هیأت له خوا ټاکل کیږي.

شپږ پنځوسمه ماده:

په ټولو مدنی او جزایی قضایاوو باندی غور د محکمو واک دی. قاضیان په قضایاوو باندی د غور په وخت کی مستقل او یواځی د قانون تابع دی. د محکمو له خوا په قضایاوو باندی غور او د حکم اصدار د قانون او محکمی په مقابل کی د اتباعو د برابری د اصولو پر اساس کیږي. محکمه په قضایاوو باندی د غور په وخت کی د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت قوانین تطبیقوي.

په هغو حالاتو کی چی قانون صراحت نلری، محکمه قضایا د شریعت د حکمونو او د دموکراتیک قانونیت او عدالت د اصولو سره سمی حل او فصل کوی په قضایاوو باندی په ټولو محکمو کی په علنی

غونډو کی غور کیږي. هغه حالات چې په قضایاوو باندې په پټو غونډو کی غور کیږي د قانون په واسطه ټاکل کیږي.

د حکم ابلاغ په ټولو حالاتو کی باید علنی وی.

اوه پنځوسمه ماده:

په محکمو کی د قضایاوو غور او حل او فصل په پښتو او دري ژبو او یا د سیمی د خلکو د اکثریت په ژبه کیږي. که چیري د دعوی دواړه خواوی په هغه ژبه ونه پوهیږي چی محاکمه پري کیږي د ژباړوونکی له لاری د دوسی د موادو او سندو سره د آشنایی حق او په محکمه کی د هغوی په مورنی ژبه د خبرو کولو حق تضمینیږي.

اته پنځوسمه ماده:

د محکمو ټولی پریکړی د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت په نوم

علنی رسیدگی می شود. حالاتی که قضایا در جلسات سری رسیدگی می شود توسط قانون تعیین می گردد.

ابلاغ حکم در تمام حالات باید علنی باشد.

ماده پنجاه و هفتم:

رسیدگی و حل و فصل قضایا در محاکم به زبان های پشتو و دري و یا به زبان اکثریت اهالی محل صورت می گیرد. اگر طرفین دعوی زبانی را که محاکمه توسط آن صورت می گیرد ندانند حق آشنایی با مواد و اسناد دوسیه از طریق ترجمان و حق صحبت در محکمه به زبان مادری شان تضمین می گردد.

ماده پنجاه و هشتم:

تمام فیصله های محاکم به نام جمهوری دموکراتیک افغانستان

صادرپرې.

صادر می گردد.

د محکمو پریکړې باید مدلی وی.
 د محکمو د تنفیذی او قطعی
 پریکړو تطبیق حتمی دی.
 د اعدام حکم د انقلابی
 شورا د رئیس هیأت
 له منظوری نه وروسته
 تطبیقېږي.

فیصله های محاکم باید مدلل باشد.
 تطبیق فیصله های تنفیذی
 و قطعی محاکم حتمی می باشد.
 حکم اعدام بعد از
 منظوری هیأت رئیس هی
 شورای انقلابی تطبیق
 می گردد.

اتم فصل

فصل هشتم

څارنوالی

څارنوالی

نه پنځوسمه ماده:

ماده پنجاه و نهم:

د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت
 لوی څارنوال د هیواد څارنوالی د
 اورگانو د فعالیت لارښوونه په غاړه
 لری.

لوی څارنوال جمهوریت دموکراتیک
 افغانستان رهبری فعالیت اورگان
 های څارنوالی کشور را به دوش
 دارد.

د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت
 څارنوالی د مرکزیت په اصل باندی
 ولاړ واحد سیستم تشکیلوی او له
 لوی څارنوالی او د ولایتونو،
 ښارونو، ولسوالیو او علاقه داریو له

څارنوالی جمهوریت دموکراتیک
 افغانستان سیستم واحد استوار بر
 اصل مرکزیت را تشکیل داده و
 مرکب از لوی څارنوالی و څارنوالی
 های ولایات، شهرها، ولسوالی ها و

څارنوالیو نه جوړه شوی ده.

اختصاصی څارنوالی د قانون له حکمونو سره سمه جوړیدلای شی.

د څارنوالی اورگانونه په خپلو اجراآتو کی له سیمه ایزو اورگانونو نه مستقل دی او یواځی د لوی څارنوال تابع دی.

شپيتمه ماده:

لوی څارنوال او څارنوالان د دولتی قدرت او اداری د ټولو مرکزی او سیمه ایزو اورگانونو، دولتی، مختلطو او خصوصی موسسو، ټولنیزو سازمانونو، د چارو د مسوولینو او اتباعو له خوا د قوانینو د یو شانته تطبیق او رعایت څارنه کوی.

یو شپيتمه ماده:

لوی څارنوال د انقلابی شورا په وړاندی او د هغی د اجلاسیه دورو په موده کی د انقلابی شورا د رئیس هیأت په وړاندی د خپل فعالیت مسوول دی.

علاقه داری ها می باشد.

څارنوالی اختصاصی طبق احکام قانون تشکیل شده می تواند.

اورگان های څارنوالی در اجراآت خود مستقل از اورگان های محلی بوده و صرف تابع لوی څارنوال می باشد.

ماده شصتم:

لوی څارنوال و څارنوالان از تطبیق و رعایت یکسان قوانین توسط تمام اورگان های مرکزی و محلی قدرت دولتی و اداره، موسسات دولتی مختلط و خصوصی، سازمان های اجتماعی، مسوولین امور و اتباع نظارت می کنند.

ماده شصت و یکم:

لوی څارنوال از فعالیت های خود نزد شورای انقلابی و در خلال مدت بین دوره های اجلاسیه آن نزد هیأت رئیس شورا انقلابی مسوول است.

لوی څارنوال د خپل فعالیت او په هیواد کې د قانونیت راپور په منظم ډول د انقلابی شورا رئیس ته هیأت ته ورکوی.

دوه شپېتمه ماده:

د لوی څارنوال د ټاکلو تر وخته پوری د هغه واک او دندی د عدلیې په وزیر پوری اړه لری. د څارنوالی د اورگانونو تشکیلات واک او د فعالیت ډول د قانون په واسطه تنظیمیږی.

نهم فصل

نشان، بیرغ، پایتخت

دری شپېتمه ماده:

د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت دولتی نشان عبارت دی په شنه متن باندی د محراب او منبر تصویر، پرانستی کتاب، د لمر ختو وړانگی د گرايو په منځ کښی چی په توری، سری او شنی پتاری باندی د بنایسته شویو غنمو په وړیو کښی چاپیر شوی

فصل نهم

نشان، بیرق، پایتخت

ماده شصت و سوم:

نشان دولتی جمهوری دموکراتیک افغانستان عبارت است از تصویر محراب و منبر بروی متن سبز، کتاب مفتوح، اشعه طلوع خورشید در بین گراری که توسط خوشه های گندم مزین با فیتنه های سیاه، سرخ و سبز احاطه شده و ستاره سرخ پنج

دی او سور پنځه غوړی ستوری چی په پورتنی برخه کی د غنمو د وړیو په دوه څوکو کښی واقع شوی دی.

څلور شپېتمه ماده:

د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت دولتی بیرغ دری رنگونه لری چی د توری سری او شنی پتاری په بڼه له پاسه د لاندی خوا ته په افقی ډول په مساوی اندازو واقع شویدی. په پورتنی څلورمه برخه کی د بیرغ له لریکی نه د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت دولتی نښان واقع دی. د بیرغ د سور نسبت اوږدوالی ته یو پر دوه دی.

پنځه شپېتمه ماده:

د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت پایتخت دکابل ښار دی.

گوشه که در قسمت فوقانی در بین دو انجام خوشه های گندم قرار دارد.

ماده شصت و چهارم:

بیرق دولتی جمهوری دموکراتیک افغانستان دارای سه رنگ می باشد که به شکل نوار های سیاه، سرخ و سبز از بالا به پائین افقاً به اندازه های مساوی واقع شده است. در ربع قسمت بالای بیرق از چوبه آن، نشان دولتی جمهوری دموکراتیک افغانستان قرار دارد. نسبت عرض بیرق به طول آن یک بر دو است.

ماده شصت و پنجم:

پایتخت جمهوری دموکراتیک افغانستان شهر کابل است.

لسم فصل

فصل دهم

نهایی حکمونه

احکام نهایی

شپږ شپيتمه ماده:

ماده شصت و ششم:

د دی اساسی اصولو تعدیل د رئیس هیأت په پیشنهاد او د انقلابی شورا د غړو د دوو ثلثو په تصویب کیدلای شي.

تعدیل این اصول اساسی به اساس پیشنهاد هیأت رئیس و تصویب دو ثلث اعضای شورای انقلابی صورت گرفته می تواند.

اوه شپيتمه ماده:

ماده شصت و هفتم:

د دولت ټول مرکزی او سیمه ایز اورگانونه د نویو دولتی اورگانونو د تشکیل تر وخته پوری چی په دی اساسی اصولو کی پیشبینی شوی دی، د دی اساسی اصولو او مربوطو قوانینو له حکمونو سره سم اجراءات کوی.

تمام اورگان های مرکزی و محلی دولت تا زمان تشکیل اورگان های جدید دولتی که در این اصول اساسی پیشبینی شده است طبق احکام این اصول اساسی و قوانین مربوطه اجراءات می کنند.

اته شپيتمه ماده:

ماده شصت و هشتم:

د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت دغه اساسی اصول د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت د انقلابی شورا د تاریخی اعلامی سره سم د هغوی له خپریدلو سره د ۱۳۵۹ کال د ثور د میاشتی له لومړی نیټی

این اصول اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان مطابق اعلامیه تاریخی شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان با نشر آن از اول ثور سال ۱۳۵۹

نه نافذېری اودافغانستان د
د موکراتیک جمهوریت داساسی
قانون دتصویب ترورخته پوری
اعتبار لری.

فرامین، قوانین او نور اسناد چی د
دغو اساسی اصولو له انفاذ نه د مخه
صادر شوی دی د دغو اساسی
اصولو د حکمونو سره د توپیر نه
درلودلو په صورت کی
د اعتبار وړ دی.

نافذ می گردد و تا
زمان تصویب قانون اساسی
جمهوری دموکراتیک افغانستان
اعتبار دارد.

فرامین، قوانین و سایر اسناد
که قبل از انفاذ این اصول اساسی
صادر گردیده در صورت
عدم مغایرت با احکام
این اصول اساسی مورد
اعتبار است.

قانون اساسی جمهوری افغانستان

دوره دکتور نجیب الله

(۹ قوس ۱۳۶۶ شمسی)

د افغانستان د جمهوریت د

جمهور رئیس فرمان

د کابل ښار

گڼه (۱)

نیټه ۱۳۶۶/۹/۹

د افغانستان د جمهوریت د اساسی قانون د توشیح او اعلام په باب د قوس د میاشتی د اتمی او نهمی نیټی تاریخی لویه جرگه چی د کابل په ښار کی جوړه شوه، د افغانستان د جمهوریت اساسی قانون یی په دیارلسو فصلونو او یو سلو نهه څلویښتو مادو کی د تر ټولو مهمی ملی وثیقی په توگه تصویب کړ.

د هغه واک سره سم چی اساسی قانون راته راسپارلی دی، د ا. ج اساسی قانون چی د تصویب له نیټی څخه نافذ شوی دی، د سولی او هوساینی د تأمین، د ملی روغی

فرمان رئیس جمهور جمهوری

افغانستان

شهر کابل

شماره (۱)

مورخ ۱۳۶۶/۹/۹

د باره توشیح و اعلام قانون اساسی جمهوری افغانستان لویه جرگه تاریخی ۸ و ۹ ماه قوس که در شهر کابل دایر گردید قانون اساسی جمهوری افغانستان را بداخل سیزده فصل و یکصد و چهل و نه ماده به مثابه مهمترین وثیقه ملی به تصویب رسانید.

مطابق به صلاحیتی که قانون اساسی برایم تفویض نموده قانون اساسی ج.ا.د. ۱. که از تاریخ تصویب نافذ گردیده به خاطر تأمین صلح و آرامش، تحقق کامل

مشي مصالحه ملي، سعادت مردم و

ترقي افغانستان

عزيز توشيح و اعلام

مي دارم.

دوكتور نجيب الله

رئيس جمهور افغانستان

جوړي د پوره تحقق، د خلكو د

نيكمرغي او د گران افغانستان د پر

مختگ په خاطر توشيح او

اعلاموم.

دوكتور نجيب الله

د افغانستان جمهور رئيس

بسم الله الرحمن الرحيم

زمونږ گران هیواد افغانستان د آزادی، خپلواکی، ملی حاکمیت، دموکراسی او ټولنیزې ترقی په خاطر زموږ د زړه ورو خلکو له اتلوالو مبارزو څخه ډک او ویاړلی تاریخ لری.

هغه بدلونونه چی د وروستیو کلونو په ترڅ کی زموږ په هیواد کی رامنځته شویدی، د وطن د پرمختگ او د خلکو د نیکمرغی لوړو هدفونو ته د رسیدو د پاره یی غوره شرایط برابر کړل.

په اوسنی پړاو کی د افغانستان د خلک دموکراتیک گوند د ملی روغی جوړی د تگلاری د طرح کوونکی او سازمان ورکوونکی په توگه له نورو ملی او دموکراتیکو سیاسی ځواکونو سره یو ځای دغه انسان دوستانه تگ لاره په فعاله توگه پرمخ بیایی، و نو له همدغه امله: د خپلواکی او ملی حاکمیت د

بسم الله الرحمن الرحيم

وطن محبوب ما افغانستان دارای تاریخ پر افتخار و مشحون از مبارزات قهرمانانه مردم دلیر ما به خاطر آزادی، استقلال، حاکمیت ملی، دموکراسی و ترقی اجتماعی می باشد.

تحولاتی که طی سال های اخیر در کشور ما به وقوع پیوسته شرایط مساعد را جهت نیل به اهداف عالی ترقی وطن و خوشبختی مردم فراهم ساخت.

در مرحله کنونی حزب دموکراتیک خلق افغانستان به مثابه طراح و سازمانده مشی مصالحه ملی یکجا با سایر نیروهای سیاسی، ملی و دموکراتیک این مشی انسان دوستانه را فعالانه به پیش می برد بنابراین به منظور:

تحکیم استقلال، حاکمیت ملی و دفاع از تمامیت ارضی کشور دستیابی به مصالحه تحکیم وحدت ملی با نظر داشت واقعیت های عینی عنعنات و رسوم پسندیده مردم، تأمین عدالت اجتماعی و مساوات، رشد اقتصاد ملی و ارتقای سطح زندگی مردم، ارتقای نقش و اعتبار وطن محبوب ما افغانستان در عرصه بین المللی.

ما نمایندگان مردم افغانستان در لویه جرگه با درک تحولات تاریخی که در میهن ما و در جهان معاصر رونما گردیده و با پیروی از اساسات دین مبین اسلام، حفظ و غنای موارث نهضت مشروطیت کشور، احترام به منشور سازمان ملل متحد و اعلامیه جهانی حقوق

تینگبنت او د هیواد د ځمکنی بشپړتیا د دفاع، د عینی واقعیتونو او د خلکو د غوره عنعناتو او دودونو په پام کې نیولو سره ملی روغی جوړی او یووالی ته د رسیدو او تینگبنت د ټولنیز عدالت او برابری د تامین، د ملی اقتصاد د ودی او دخلکو د ژوندانه د سطحی دلورپتیا، په بین المللی ډگر کې زموږ د گران هیواد افغانستان دنقش او اعتبار دلورپتیا په منظور.

موږ په لویه جرگه کې د افغانستان د خلکو استازو د هغو تاریخی بدلونونو په درک سره چی زموږ په هیواد او معاصره نړی کې پېښیری او د اسلام د مبین دین د اساساتو په پیروی، د هیواد د مشروطیت د غورځنگ د میراثونو د ساتنی او شتمن کولو په خاطر، د ملگرو ملتونو د سازمان د منشور او د بشر د حقوقو نړیوالی اعلامیې ته د درناوی په څرگندولو سره، دغه اساسی قانون ډیوری

بشر، این قانون اساسی را به مثابه مهم ترین وثیقه ملی به تاریخ ۱۳۶۶/۹/۹ درسیزده فصل و (۱۴۹) ماده تصویب نمودیم.

۱۳۶۶

فهرست

مقدمه:

فصل اول: اساسات نظام سیاسی

فصل دوم: اساسات نظام اجتماعی -

اقتصادی

فصل سوم: تابعیت، حقوق آزادیها و

مکلفیت های اساسی اتباع

فصل چهارم: لویه جرگه

فصل پنجم: رئیس جمهور

فصل ششم: شورای ملی

فصل هفتم: شورای وزیران

فصل هشتم: قضاء

فصل نهم: خارنوالی

فصل دهم: شورای قانون اساسی

فصل یازدهم: شوراهای محلی

فصل دوازدهم: سیاست خارجی

فصل سیزدهم: احکام متفرقه

مهمی ملی وثیقی په توگه د (۱۳۶۶)

کال د قوس په (۹) نیټه په (۱۳)

فصلونو او (۱۴۹) مادوکی تصویب

کړ .

۱۳۶۶

فهرست

سریزه:

لومړی فصل: د سیاسی نظام اساسونه

دویم فصل: د ټولنیز - اقتصادی نظام

اساسونه

دریم فصل: د اتباعو تابعیت، اساسی

حقوق، آزادی او مکلفیتونه

څلورم فصل: لویه جرگه

پنځم فصل: جمهور رئیس

شپږم فصل: ملی شورا

اووم فصل: د وزیرانو شورا

اتم فصل: قضاء

نهم فصل: خارنوالی

لسم فصل: د اساسی قانون شورا

یوولسم فصل: سیمه ییزی شوراګانی

دولسم فصل: بهرنی سیاست

دیارلسم فصل: متفرقه حکمونه

لومړی فصل

فصل اول

د سیاسي نظام اساسونه

اساسات نظام سياسي

لومړی ماده:

ماده اول:

د افغانستان جمهوریت خپلواک، واحد او نه تجزیه کېدونکی دولت او پر خپل ټول قلمرو باندې د حاکمیت لرونکی دی.

جمهوری افغانستان دولت مستقل، واحد و غیر قابل تجزیه بوده بر تمام قلمرو خود دارای حاکمیت می باشد.

د افغانستان په جمهوریت کې ملی حاکمیت په خلکو پورې اړه لری.

حاکمیت ملی در جمهوری افغانستان به مردم تعلق دارد.

خلک ملی حاکمیت د لویی جرګې، ملی شورا او سیمه ییزو شوراکانو په واسطه تعمیلوی.

مردم حاکمیت ملی را توسط لویه جرګه، شورای ملی و شورا های محلی تعمیل می کنند.

دویمه ماده:

ماده دوم:

د افغانستان دین د اسلام سپیڅلی دین دی.

دین افغانستان دین مقدس اسلام است.

د افغانستان په جمهوریت کې هیڅ قانون نه شی کولای چې د اسلام د سپیڅلی دین د اساسونو او د دغه اساسی قانون د نورو مندرجو ارزښتونو مناقض وی.

در جمهوری افغانستان هیچ قانون نمی تواند مناقض اساسات دین مقدس اسلام و دیگر ارزشهای مندرج این قانون اساسی باشد.

دریمه ماده:

د افغانستان جمهوریت ناپییلی هیواد دی په پوځی ډلو تپلو کی نه شاملیږی او په خپل قلمرو کی د بهرنیو پوځی اډو جوړیدو ته اجازه نه ورکوی.

خلورمه ماده:

له خپلواکی، ملی حاکمیت او ځمکنی بشپړتیا څخه دفاع د دولت د اساسی دندو له جملی څخه ده. دولت د هیواد امنیت او دفاعی قابلیت تامینوی او وسله وال پوځ سمبالوی.

پنځمه ماده:

د افغانستان په جمهوریت کی د سیاسی گوندونو جوړیدل مجاز دی، پدی شرط چی مرانامه، اساسنامه او فعالیت یی د هیواد د اساسی قانون او نورو قوانینو د مندرجو حکمونو مغایر نه وی.

هغه گوند چی د قانون د حکمونو سره سم جوړیږی، له قانونی موجه

ماده سوم:

جمهوری افغانستان کشور غیر منسلک بوده در پیمانهای نظامی شامل نمی شود و تأسیس پایگاه های نظامی خارجی را در قلمرو خود اجازه نمی دهد.

ماده چهارم:

دفاع از استقلال، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی از جمله وظایف اساسی دولت است. دولت امنیت و قابلیت دفاعی کشور را تأمین و قوای مسلح را تجهیز می نماید.

ماده پنجم:

تشکیل احزاب سیاسی در جمهوری افغانستان مجاز است مشروط براینکه مرانامه، اساسنامه و فعالیت آن مغایر احکام قانون اساسی و قوانین کشور نباشد.

حزبی که مطابق احکام قانون تشکیل می شود بدون موجب

پرته ړنگیدلای نه شی.

قانونی منحل شده نمی تواند.

شپږمه ماده:

ماده ششم:

د افغانستان د جمهوریت ملی جبهه د تر ټولو پراخ ټولنیز-سیاسی سازمان په توګه په خپلو لیکو کې شامل سیاسی ګوندونه، ټولنیز سازمانونه او منفرد غړی په ټولنیزو، سیاسی او دولتی برخو کې د هغوی د فعالیتی برخی اخیستنی په خاطر د ګډی کرپنلاری پر اساس سره یو کوی.

جبهه ملی جمهوری افغانستان بمتابۀ وسیع ترین سازمان اجتماعی سیاسی احزاب سیاسی سازمانهای اجتماعی و اعضای منفرد شامل صفوف خود را به خاطر تامین شرکت فعال آنها بر اساس برنامه مشترک در عرصه های اجتماعی، سیاسی و دولتی متحد می سازد.

اوومه ماده:

ماده هفتم:

د افغانستان په جمهوریت کې د صنفی اتحادیو او ټولنیزو سازمانونو جوړول د قانون سره سم مجاز دی.

تشکیل اتحادیه های صنفی و سازمان های اجتماعی در جمهوری افغانستان طبق قانون مجاز است.

دولت د هیواد د ټولنیز، سیاسی، اقتصادی او فرهنگي ژوندانه په ټولو برخو کې د صنفی اتحادیو، بزګری کوپراتیفونو د ځوانانو او بنځو د سازمانونو او د نورو ټولنیزو سازمانونو د نقش په لوړتیا

دولت در جهت ارتقای نقش اتحادیه های صنفی، کوپراتیف های دهقانی، سازمان های جوانان، زنان و سایر سازمان های اجتماعی، در تمام عرصه های زنده گی اجتماعی سیاسی، اقتصادی و

کی مرسته کوی او له هغوی سره د دولتی اورگانونو همکاری او متقابل اړیکې تأمینوی.

اټمه ماده:

د هیواد د ملی ژبو له جملې څخه پښتو او دری رسمی ژبی دی.

نهمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت دولتی نښان دغنمو د وړو په منځ کی پر زرغون متن بانندی د راختونکی لمر، د محراب او منبر د تصویر، گڼراری او د دری رنگه توری، سری او زرغونی پتی لرونکی دی.

لسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت دولتی بیرغ دری رنگه لری چی د تورو، سرو او زرغونو ټوټو په بڼه له پورته نه ښکته ته په افقی توگه په برابره اندازه واقع شوی دی.

بیرغ د دواړو مخونو د پورتنی برخې

فرهنگی کشور مساعادت نموده همکاری و مناسبات متقابل ارگانهای دولتی را با آنها تأمین می کند.

ماده هشتم:

از جمله زبانهای ملی کشور پشتو و دری زبانهای رسمی می باشد.

ماده نهم:

نشان دولتی جمهوری افغانستان دارای تصویر آفتاب در حال طلوع، محراب و منبر در متن سبز محاط با خوشه گندم، گڼراری و فیته دارای سه رنگ سیاه سرخ و سبز می باشد.

ماده دهم:

بیرق دولتی جمهوری افغانستان دارای سه رنگ می باشد که به شکل قطعات سیاه، سرخ و سبز از بالا به پائین به صورت افقی به اندازه مساوی واقع شده است.

در ربع قسمت بالا یی هردو روی

بیرق، به طرف چوب آن، نشان دولتی جمهوری افغانستان قرار دارد.

طول بیرق نسبت به عرض آن دوچند می باشد.

ماده یازدهم:

پایتخت جمهوری افغانستان شهر کابل است.

ماده دوازدهم:

سرود ملی جمهوری افغانستان توسط ولسی جرگه تصویب می گردد.

په ربع کی د هغه د لرگی خوا ته د افغانستان د جمهوریت دولتی نښان ته ځای ورکړ شوی دی.

د بیرغ اوږدوالی د هغه د سور په نسبت دوه برابره دی.

یوولسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت پایتخت د کابل ښار دی.

دوولسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت ملی سرود د ولسی جرگی له خوا تصویبېږي.

دویم فصل

د ټولنیز - اقتصادي

نظام اساسونه

دیارلسمه ماده:

د افغانستان جمهوریت کثیرالملیت هیواد دی.

دولت د سیاسي، اقتصادي، ټولنيزي او فرهنگي برابري او له ټولنيزي، اقتصادي او فرهنگي پلوه د وروسته

فصل دوم

اساسات نظام

اجتماعي - اقتصادي

ماده سیزدهم:

جمهوری افغانستان کشور کثیرالملیت است.

دولت سیاست رشد همه جانبه تفاهم، دوستی و همکاری همه ملیتها، اقوام و قبایل کشور را به

پاتو سیمو د ګړندی ودی او پرمختګ د تامین په منظور د هیواد د ټولو ملیتونو، قومونو او قبایلو تر مینځ د تفاهم، دوستی او همکاری د هر اړخیزی ودی سیاست تعقیبوی.

دولت په تدریج سره د ملی ځانګړتیاوو پر بنسټ د اداری واحدونو د جوړولو زمینه برابروي.

څوار لسمه ماده:

دولت د خلکو د فرهنگ، ژبی او ادبیاتو د ودی په منظور لازم تدبیرونه نیسی د ټولو ملیتونو، قومونو او قبایلو د فرهنگ دودونو، ژبی، ادبیاتو او فولکلور غوره میراث ساتی او پراختیا ورکوی.

پنځلسمه ماده:

د افغانستان په جمهوریت کی کورنی د ټولنی اساسی رکن جوړوی. دولت د مور او ماشوم د روغتیا د ساتنی او د ماشومانو د روزنی د پاره لازم تدبیرونه نیسی.

شپاړسمه ماده:

منظور تامین برابری سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، رشد و انکشاف سریعتر مناطق عقب مانده از لحاظ اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی تعقیب می کند.

دولت زمینه ایجاد واحد های اداری را بر مبنای خصوصیات ملی به تدریج مهیا می سازد.

ماده چاردهم:

دولت به منظور رشد فرهنگ، زبان و ادبیات مردم تدابیر لازم اتخاذ کرده میراث شایسته فرهنگ، رسوم، زبان، ادبیات و فولکلور تمام ملیت ها، اقوام و قبایل را حفظ نموده، انکشاف می دهد.

ماده پانزدهم:

در جمهوری افغانستان خانواده رکن اساسی جامعه را تشکیل می دهد. دولت به منظور تامین صحت طفل و مادر و تربیه اطفال تدابیر لازم اتخاذ می نماید.

ماده شانزدهم:

دولت از نسل جوان مواظبت دایمی نموده، شرایط لازم تعلیم و تربیه، تامین کار، تفریح، استراحت، پرورش معنوی و جسمی آنها را فراهم آورده در جهت رشد استعداد نوجوانان و جوانان مساعدت می کند.

ماده هفدهم:

دولت به منظور اعمار منازل مسکونی دولتی و کوپراتیفی امور ساختمانی را توسعه داده، در امر ساختمان منازل شخصی مساعدت می کند.

ماده هجدهم:

دولت سیاست اقتصادی را که هدف آن بسیج و به کار بردن تمام منابع کشور به خاطر رفع عقب مانده گی، ارتقای سطح زندگی مردم، تکامل ساختار اجتماعی- اقتصادی جامعه می باشد، عملی می نماید و به این منظور

دولت جوان نسل ته دایمی پاملرنه کوی، د هغوی د بنوونی او روزنی، د کار، تفریح، استراحت او د معنوی او جسمی روزنی د تامین لازم شرایط برابروی او د نویو جوانانو او جوانانو د استعداد د ودی په لاره کی مرسته کوی.

اولسمه ماده:

دولت د استوگنی د دولتی او کوپراتیفی کورونو د جوړولو په مقصد د ودانولو چارو ته پراختیا ورکوی او د شخصی کورونو د جوړولو په کار کی مرسته کوی.

اتلسمه ماده:

دولت داسی اقتصادی سیاست چی هدف یی د بیرته پاتیوالی د لیری کولو، د خلکو د ژوندانه د سطحی د لوړتیا او د ټولنی د ټولنیز اقتصادی جوړښت د بشپړتیا په خاطر د هیواد د ټولو منابعو تنظیمول او په کار اچول دی، عملی کوی

او په دغه مقصد د ټولنيزی او اقتصادي پرمختيا پلانونه تنظيموی او تطبیقوی.

نولسمه ماده:

د افغانستان په جمهوریت کی ملکیت د دولتی مختلط، کوپراتیفی، اوقافو، خصوصی، شخصی او د سیاسی او ټولنیزو سازمانونو د ملکیت په ښوخته دی.

دولت د قانونی ملکیت د ټولو ډولونو حمایت کوی.

شللمه ماده:

تر ځمکی لاندی منابع، ځنگلونه، څړځایونه او نوری طبیعی شتمنی د انرژی اساسی زیرمی، تاریخی آبدات، بانکونه، د بیمی موسسی، د مخابراتو وسایل، د رادیو او تلویزیون تاسیسات، ستر بندونه، بندرونه، په درندو صنایعو کی د تولید عمده وسایل، مواصلاتی کرنسی او هوایی ترانسپورت د دولت ملکیت دی.

پلان های انکشاف اقتصادی و اجتماعی را تنظیم و تطبیق می کند.

ماده نوزدهم:

ملکیت در جمهوری افغانستان به اشکال دولتی، مختلط، کوپراتیفی، اوقاف، خصوصی، شخصی و ملکیت سازمان های سیاسی و اجتماعی وجود دارد.

دولت از تمام انواع ملکیت قانونی حمایت می کند.

ماده بیستم:

منابع زیر زمینی، جنگل ها، چراگاه ها و سایر ثروت های طبیعی منابع اساسی انرژی، آبدات تاریخی، بانکها، موسسات بیمه، وسایل مخابرات، تاسیسات رادیو و تلویزیون، بند های بزرگ، بنادر، وسایل عمده تولید در صنایع ثقیله خطوط مواصلاتی و ترانسپورت هوایی از جمله ملکیت دولت می باشد.

دولت د اقتصاد د دولتو سکتور دولتی
اقتصاد را انکشاف و استحکام
می بخشد.

ماده بیست و یکم:

دولت در امر تقویه و گسترش
کوپراتیف ها مساعدت کرده،
اشتراک داوطلبانه مردم را در آن
تشویق می کند.

ماده بیست و دوم:

دولت فعالیت های انفرادی
پیشه وران و شرکت داوطلبانه آنها
را در اتحادیه های صنفی و
کوپراتیف ها تشویق و حمایت نموده
در امر ارتقای سطح مهارت حرفوی
پیشه وران، تأمین وسایل کار،
مواد خام و فروش محصولات
شان کمک های همه جانبه
مبذول می دارد.

ماده بیست و سوم:

دولت حق مالکیت دهقانان و
زمینداران را بر زمین مطابق قانون
تضمین می نماید.

دولت د اقتصاد دولتی
سکتور ته پراختیا او ټینگښت
ورکوی.

یو ویشتمه ماده:

دولت د کوپراتیفونو د پیاوړتیا او
پراختیا په کار کی مرسته کوی او په
هغو کی د خلکو د خپلی خوښی
برخه اخیستنه هڅوی.

دوه ویشتمه ماده:

دولت د کسبگرو انفرادی فعالیتونه
او په صنفی اتحادیو او کوپراتیفونو
کی د هغوی د خپلی خوښی برخه
اخیستنه هڅوی او حمایت یی کوی،
د کسبگرو د حرفوی مهارت د
سطحی د لوړتیا، د کار د وسایلو، د
اومو موادو د تأمین او د هغوی د
محصولاتو د خرڅلاو په کار کی هر
اړخیزی مرستی کوی.

در ویشتمه ماده:

دولت پر ځمکه بانندی د کروندگرو
او ځمکه والو د مالکیت حق د قانون
سره سم تضمینوی.

دولت په کره کی د دموکراتیکو بدلونونو د رامینځ ته کولو په مقصد د کروندګرو او ځمکه والو د ګټو په پام کی نیولو سره لازم تدبیرونه نیسی.

دولت د کرنی د سترو او میکانیزه دولتی، مختلطو او خصوصی فارمونو جوړول هڅوی او د نویو او شاړو ځمکو د آبادی په باره کی مرسته کوی.

خلیر ویشتمه ماده:

دولت د کوچیانو او مالدارانو د پاره له خرڅایونو څخه د استفادی امکان د قانون سره سم تضمینوی، د مال داری د ودی، د محصولاتو د خرڅلاو او د هغوی د اقتصادی، ټولنیزو او معیشتی شرایطو د ښه کولو د پاره د مساعدو شرایطو د برابرولو په مقصد مرسته کوی.

دولت جهت اجرای تحولات دموکراتیک در زراعت با رعایت منافع دهقانان و زمینداران تدابیر لازم اتخاذ می کند.

دولت ایجاد فارم های بزرگ زراعتی و میکانیزه دولتی، مختلط و خصوصی را تشویق و در امر آبادی زمین های بکر و بایر مساعدت می نماید.

ماده بیست و چهارم:

دولت برای کوچیان و مالداران امکان استفاده از چراگاه ها را طبق قانون تضمین نموده جهت ایجاد شرایط مساعد برای رشد مالداري، فروش محصولات، بهبود شرایط اقتصادی اجتماعی و معیشتی آنها مساعدت می کند.

پنځه ویشتمه ماده:

ماده بیست و پنجم:

دولت د ملی اقتصاد د پرمختیا په مقصد د خصوصی پانگی اچونی مصوونیت تضمینوی، د صنایعو سوداگری، ودانی، ترانسپورت، کرنی او د خدمتونو د برخو په پرمختیا کی د ملی پانگه والو برخه اخیستنه قانون سره سم هڅوی او حمایت یی کوی.

دولت مصوونیت سرمایه گذاری خصوصی را به منظور انکشاف اقتصاد ملی تضمین نموده اشتراک سرمایه داران ملی را در انکشاف صنایع تجارت، ساختمان، ترانسپورت، زراعت و عرصه های خدمات طبق قانون تشویق و حمایت می کند.

دولت د خصوصی متشبثانو سره گټور او هر اړخیزی اړیکی پراخوی او د بهرنی پانگی سره په سیالی کی د خصوصی سکتور ملاتړ کوی او د مالی، کریدتی، گمرکی او د بیو د سیاست د تنظیم په وخت کی د خصوصی سکتور گټی د قانون سره سمی په پام کی نیسی.

دولت مناسبات سودمند و همه جانبه را با متشبثان خصوصی توسعه داده و از سکتور خصوصی در مقابل رقابت با سرمایه خارجی حمایت می کند و حین تنظیم سیاست مالی، کریدتی، گمرکی و قیم منافع سکتور خصوصی را طبق قانون در نظر می گیرد.

شپږ ویشتمه ماده:

ماده بیست و ششم:

د افغانستان په جمهوریت کی کورنی او بهرنی تجارت د خلکو د گټو په پام کی نیولو سره د دولت له خوا تنظیمیری.

در جمهوری افغانستان تجارت داخلی و خارجی با رعایت منابع مردم توسط دولت تنظیم می شود.

دولت په دغه مقصد د مالونو د وارداتو او صادراتو د پراختیا او د عمده او پرچون تجارت د پرمختیا په کار کی د ملی پانگه والو فعالیت هڅوی، د بیو پاکل او کنترول په غاړه اخلی.

دولت د تولیداتو زیاتوالی او د صادراتی مالونو د کیفیت لوړتیا هڅوی او د بهرنی پانگی او انحصاراتو د سیالی په وړاندی د هغوی ملاتړ کوی.

اووه ویشتمه ماده:

دولت د ملی اقتصاد د ودی په مقصد د افغانستان په جمهوریت کی بهرنی پانگی اچونی ته اجازه ورکوی او د قانون سره سم یی تنظیموی.

اته ویشتمه ماده:

د افغانستان په جمهوریت کی بهرنی اشخاص د عقاری ملکیت حق نه لری. پر سیاسی نمایندگیو او بهرنیو دولتونو باندی د عقار پلورل د بالمثل

دولت به این منظور فعالیت سرمایه داران ملی را در امر توسعه صادرات و واردات اموال، انکشاف تجارت عمده و پرچون تشویق کرده، تعیین و کنترول قیم را به عهده می گیرد.

دولت افزایش تولیدات و ارتقای کیفیت اموال صادراتی را تشویق و در برابر رقابت سرمایه و انحصارات خارجی از آن حمایت می کند.

ماده بیست و هفتم:

دولت به منظور رشد اقتصاد ملی سرمایه گذاری خارجی را در جمهوری افغانستان اجازه داده و طبق قانون تنظیم می نماید.

ماده بیست و هشتم:

در جمهوری افغانستان اشخاص خارجی حق ملکیت عقاری را ندارند فروش عقار به نماینده گی های سیاسی و دول خارجی

بر اساس رویه بالمثل و به موسسات بین المللی که جمهوری افغانستان عضو آن باشد بعد از موافقه حکومت مجاز می باشد.

ماده بیست و نهم:

حق وراثت ملکیت طبق شریعت اسلام توسط قانون تضمین می گردد.

ماده سی ام:

استملاک طبق قانون تنها به مقصد تأمین منافع عامه در بدل عوض عادلانه و قبلی صورت می گیرد. مصادره ملکیت بدون حکم قانون و فیصله محکمه جایز نیست.

ماده سی و یکم:

در جمهوری افغانستان بر اساس قانون و عدالت اجتماعی معیارها، اندازه و انواع مالیه و محصول تعیین می گردد.

چلند پر اساس او پر هغو بین المللی موسسو باندی چی د افغانستان جمهوریت د هغو غړی وی، د حکومت له موافقی وروسته مجاز دی.

نهمه ویشتمه ماده:

د ملکیت د وراثت حق د اسلام د شریعت سره سم د قانون په واسطه تضمینېږی.

دیرشمه ماده:

استملاک یوازی د عامه گټو د تامین په مقصد د عادلانه او مخکینی عوض په بدل کی د قانون سره سم کیږی. د ملکیت مصادره د قانون له حکمه او د محکمی له پریکړی پرته جایزه نه ده.

یو دیرشمه ماده:

د افغانستان په جمهوریت کی د قانون او ټولنیز عدالت پر اساس د مالیی او محصول معیارونه، اندازه او ډولونه ټاکل کیږی.

دوه دیرشمه ماده:

دولت د طبیعت، طبیعی شتمنیو د ساتنی او له طبیعی زیرمو څخه د معقولی استفادی، د ژوندانه د چاپیریال د ښه کولو، د اوبو او هوا د ککړیدو د منځیوی او د څارویو او بوټو د نړی د ساتنی او پایښت په مقصد لازم تدبیرونه نیسی او عملی کوی یی.

دریم فصل

د اتباعو تابعیت، اساسی حقوق،

آزادی او مکلفیتونه

دری دیرشمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت تابعیت د ټولو اتباعو د پاره برابر او یو شان دی.

د تابعیت ترلاسه کول او له لاسه ورکول او د هغه نوری مربوطی مسالی د قانون سره سمی تنظیمیری.

هر شخص چی د قانون سره سم د

ماده سی و دوم:

دولت به منظور حفظ طبیعت، ثروتهای طبیعی و استفاده معقول از منابع طبیعی، بهبود محیط زیست، جلوگیری از آلودگی آب و هوا حفظ و ابقای عالم حیوانات و نباتات تدابیر لازم اتخاذ و عملی می کند.

فصل سوم

تابعیت، حقوق، آزادی ها و

مکلفیت های اساسی اتباع

ماده سی و سوم:

تابعیت جمهوری افغانستان برای تمام اتباع مساوی و یکسان است.

حصول و از دست دادن تابعیت و سایر مسایل مربوط آن توسط قانون تنظیم می گردد.

هر شخصی که تابعیت جمهوری

افغانستان را طبق قانون دارا باشد
افغان نامیده می شود.

افغانستان د جمهوریت تابعیت لری،
افغان بلل کیږی.

ماده سی و چهارم:

هیچ یک از اتباع جمهوری
افغانستان در داخل و یا خارج
کشور تبعید نمی شود.

ماده سی و پنجم:

هیچ یک از اتباع جمهوری افغانستان به
دولت خارجی تسلیم داده
نمی شود.

ماده سی و ششم:

اتباع جمهوری افغانستان در خارج
کشور تحت حمایت
دولت قرار دارند. دولت از
حقوق و منافع قانونی آنها دفاع
کرده رابطه افغان های مقیم
خارج را با کشور تحکیم
می بخشد و به منظور بازگشت
آنها به وطن مساعدت
می کند.

خلور دیرشمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت له اتباعو
څخه هیڅوک په هیواد کی دننه او یا
له هیواده بهر ته نه تبعیدیږی.

پنځه دیرشمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت له اتباعو څخه
هیڅوک بهرنی دولت ته نه ور تسلیمول
کیږی.

شپږ دیرشمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع له
هیواده بهر د دولت تر حمایت لاندی
دی.

دولت د هغوی له قانونی حقوقو او
گټو څخه دفاع کوی، په بهر کی د
میشته افغانانو اړیکی د هیواد سره
تینگوی او هیواد ته د
هغوی د راستنیدو په مقصد مرسته
کوی.

اووه دیرشمه ماده:

د افغانستان جمهوریت په هیواد کی د میشتو بهرنیو اتباعو او بی تابعیته اشخاصو حقوق او آزادی د قانون سره سم تضمینوی. هغوی مکلف دی چی د افغانستان د جمهوریت اساسی قانون او قوانین رعایت کړی.

اته دیرشمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع، ښځه وی که نر د ملیت، نژاد، ژبی، قبیلی، دین، مذهب، سیاسی عقیدی، زده کړی، شغل، نسب، ټولنیز دریځ، د اوسیدو او اقامت د ځای له تعلقاتو پرته د قانون په وړاندی برابر حقوق او مکلفیتونه لری.

د اتباعو د حقوقو او مکلفیتونو په نسبت د هر ډول غیر قانونی امتیاز ټاکل او یا توپیر ممنوع دی.

نهمه دیرشمه ماده:

ماده سی و هفتم:

جمهوری افغانستان حقوق و آزادی های اتباع خارجی و اشخاص بدون تابعیت مقیم افغانستان را طبق قانون تضمین می کند. آنها مکلف اند قانون اساسی و قوانین جمهوری افغانستان را رعایت کنند.

ماده سی و هشتم:

اتباع جمهوری افغانستان اعم از زن و مرد بدون نظر داشت تعلقات ملیت، نژاد، لسان، قبیله، دین، مذهب، عقیده سیاسی، تحصیل، شغل، نسب، دارایی، موقف اجتماعی، محل سکونت و اقامت در برابر قانون دارای حقوق و مکلفیت های مساوی می باشند.

تعیین هر نوع امتیاز غیر قانونی و یا تبعیض نسبت به حقوق و مکلفیت های اتباع ممنوع است.

ماده سی و نهم:

زندگی حق طبیعی انسان است هیچ کس بدون مجوز قانونی ازین حق محروم نمی گردد.

ماده چهلیم:

در جمهوری افغانستان آزادی اجرای مناسک دینی و مذهبی برای تمام مسلمانان تضمین می گردد.

پیروان سایر ادیان در اجرای مراسم مذهبی شان آزاد می باشند.

هیچ شخص نمی تواند به منظور تبلیغات ضد ملی و ضد مردمی، ایجاد دشمنی و ارتکاب سایر اعمال خلاف منافع جمهوری افغانستان از دین سوء استفاده کند.

ماده چهل و یکم:

آزادی حق طبیعی انسان است این حق جز آزادی دیگران و منافع عامه که توسط قانون تنظیم می گردد حدودی ندارد.

ژوند د انسان طبیعی حق دی. هیخوک له قانونی مجوزه پرته له دغه حق څخه نه بی برخی کیږی.

څلویښتمه ماده:

د افغانستان په جمهوریت کی د ټولو مسلمانانو د پاره د دینی او مذهبی مناسکو د تر سره کولو آزادی تضمینیری.

د نورو ادیانو پیروان د خپلو مذهبی مراسمو په تر سره کولو کی آزاد دی.

هیخوک نه شی کولای چی د ملی ضد او وگړنیز ضد تبلیغاتو، دښمنی د رامنځ ته کولو او د افغانستان د جمهوریت د گټو پر خلاف د نورو اعمالو د ارتکاب په مقصد له دین څخه ناوړه استفاده وکړی.

یو څلویښتمه ماده:

آزادی د انسان طبیعی حق دی. دغه حق د نورو له آزادی او له عامه گټو پر ته چی د قانون په وسیله تنظیمیری، حدود نه لری.

آزادی و کرامت انسانی از تعرض
مصوون بوده دولت آنرا احترام و
حمایت می کند.

برائت ذمه حالت اصلی است متهم
تا زمانی که به حکم قطعی محکمه
محکوم نشده بی گناه شناخته
می شود.

هیچ عملی را نمیتوان جرم شمرد،
مگر مطابق به احکام قانون.

هیچکس را نمیتوان متهم به ارتکاب
جرم نمود مگر مطابق به احکام قانون.
هیچکس را نمی توان گرفتار و
توقیف نمود، مگر مطابق به احکام
قانون.

هیچکس را نمی توان مجازات
نمود، مگر به حکم محکمه،
مطابق به احکام قانون و
متناسب به جرمی که مرتکب شده
است.

جرم امر شخصی است و با ارتکاب
آن شخص دیگر مجازات نمی شود.
متهم حق دارد شخصا و یا

آزادی او انسانی کرامت له تعرض
شخه مصوون دی دولت د هغو
درناوی او ملاتړ کوی.

د ذمی برائت اصلی حالت دی. تورن
تر هغه وخته پوری چی د محکمی په
قطعی حکم محکوم شوی نه وی، بی
گناه گنیل کیږی.

هیڅ عمل جرم نه شی بلل کیدای
مگر د قانون د حکمونو سره سم.

هیڅوک د جرم په کولونشی تورن کیدلای
، مگر د قانون د حکمونو سره سم.
هیڅوک نیول کیدای او توقیفیدای نه
شی، مگر د قانون د حکمونو سره
سم.

هیڅوک مجازات کیدالی نه
شی، مگر د محکمی په حکم،
د قانون د حکمونو سره سم
او د هغه جرم په تناسب چی کړی یی
دی.

جرم یو شخصی عمل دی او په کولو
سره یی بل څوک نه مجازات کیږی.
تورن حق لری چی په خپله او یا د

توسط وکیل مدافع از خود دفاع کند.

مدافع وکیل په واسطه له ځانه دفاع وکړی.

دوه څلویښتمه ماده:

د افغانستان په جمهوریت کی له انسانی کرامت څخه مخالفه جزا، شکنجه او تعذیب جواز نه لری.

د اکراه او گواښ په وسیله له تورن او یا بل چا څخه د اقرار، شهادت او یا څرگندونې اخیستل منعه دی.

هغه څرگندونه یا شهادت چی له تورن یا بل چا څخه د اکراه په وسیله واخیستل شی اعتبار نه لری.

که چیری د عامه خدمتونو موظف، تورن یا بل څوک د شهادت، څرگندونې او یا اقرار د اخیستلو په مقصد شکنجه کړی او یا د شکنجی په تعمیم امر وکړی، د قانون سره سم مجازات کیږی.

د لوړو مقاماتو په امر باندی استناد، مرتکب ته د قانون نه د مخالفو اعمالو له ارتکاب څخه برائت نه

ماده چهل و دوم:

در جمهوری افغانستان جزای مخالف کرامت انسانی، شکنجه و تعذیب جواز ندارد.

گرفتن اقرار، شهادت یا اظهار از متهم یا شخص دیگر بوسیله اکراه و تهدید ممنوع است.

اظهار یا شهادتی که از متهم یا شخص دیگر به وسیله اکراه گرفته شود اعتبار ندارد.

هر گاه موظف خدمات عامه متهم یا شخص دیگر را به منظور گرفتن شهادت، اظهار و یا اقرار شکنجه نماید، یا به تعمیم شکنجه امر کند مطابق قانون مجازات می گردد.

استناد به امر مقامات مافوق مرتکب را از ارتکاب اعمال خلاف قانون برائت

ورکوی.

نمی دهد.

دری خلویبنتمه ماده:

ماده چهل و سوم:

د شخص پورورتوب د هغه د آزادی د سلیدو موجب کیدلای نه شی.

مدیون بودن شخص موجب سلب آزادی وی شده نمی تواند.

د پور د تحصیل لاری او وسایل د قانون په واسطه تنظیمیری.

طرز و وسایل تحصیل دین، توسط قانون تنظیم می گردد.

خلور خلویبنتمه ماده:

ماده چهل و چهارم:

د افغانستان په جمهوریت کی د کور مصوونیت تضمینیری هیخوک د

د افغانستان مصوونیت مسکن تضمین می گردد.

دولت د استازی په شمول نه شی کولای چی د اوسیدونکی له اجازی

هیچ شخص به شمول نماینده دولت بدون اجازه ساکن و به غیر

او له هغو حالاتو او طرز خخه پرته چی په قانون کی تصریح شوی وی،

از حالات و طرزیکه در قانون تصریح گردیده، نمی تواند به مسکن

د چا کورته ورننوزی او یا هغه وپلتي.

شخص داخل شود و یا آنرا تفتیش کند.

پنخه خلویبنتمه ماده:

ماده چهل و پنجم:

د افغانستان په جمهوریت کی د مراسلاتو، د تیلفونی خبرو، تیلگرافی

د افغانستان محرمیت مراسلات، صحبت های تیلفونی،

مخابراتو او د مخابراتو د نورو ډولونو محرمیت تضمینیری.

مخابرات تیلگرافی و سایر انواع مخابرات تضمین می گردد.

هیخوک د دولت د استازی په شمول نه شی کولای چی د

هیچ شخص به شمول نماینده دولت نمی تواند بدون حکم قانون

قانون له حکمه پرته د تېلفوني خبرو، مراسلاتو او مخابراتو پلټنه وکړي. مراسلات و مخابرات اقدام وړزد. به تفتيش صحبت های تېلفوني،

شپږ څلويښتمه ماده:

د افغانستان د جمهوريت اتباع چي د دولتي ارگانونو ټولنيزو سازمانونو او د چارو د مسوولينو له خوا د دندې د تر سره کولو په وخت کې په غير قانوني توگه زيانمن کيږي، د زيان د جبران حق لري. د زيان د جبران شرايط او څرنگوالي د قانون په واسطه تنظيميږي.

اووه څلويښتمه ماده:

د افغانستان د جمهوريت اتباع حق لري چي د دولت په ټولنيز- سياسي ژوند او د چارو په اداره کې په مستقيمه توگه او يا د خپلو استازيو له لاري برخه واخلي.

اته څلويښتمه ماده:

د افغانستان د جمهوريت اتباع د

ماده چهل و ششم:

اتباع جمهوري افغانستان که از ارگانهای دولتي، سازمان های اجتماعي و مسوولين امور حين اجرای وظيفه بصورت غير قانوني متضرر می گردند دارای حق جبران خساره می باشند. شرايط و طرز جبران خساره توسط قانون تنظيم می گردد.

ماده چهل و هفتم:

اتباع جمهوري افغانستان حق دارند در زنده گي اجتماعي، سياسي و اداره امور دولت به صورت مستقيم و يا از طريق نمايندگان خود شرکت نمايند.

ماده چهل و هشتم:

اتباع جمهوري افغانستان دارای

انتخابولو او انتخابیدلو حق لری. له دغه حق څخه د استفادی شرایط او طرز د قانون په واسطه تنظیمیری.

ننه څلویښتمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع د فکر او بیان د آزادی حق لری.

اتباع کولای شی چی له دغه حق څخه په ښکاره، شفاهی او لیکلی توگه د قانون سره سمه استفاده وکړی.

له خپریدو څخه مخکی د مطبوعاتو سانسور جواز نلری.

پنځوسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع د قانون سره سم د سوله ییزو غونډو، تظاهراتو او اعتصاب حق لری.

یو پنځوسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع د انفرادی او ډله ییز شکایت، انتقاد او غوښتنی حق لری.

دولتی ارگانونه، ټولنیز سازمانونه او د چارو مسوولین موظف دی

حق انتخاب کردن و انتخاب شدن می باشند. شرایط و طرز استفاده ازین حق توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده چهل و نهم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق آزادی فکر و بیان می باشند.

اتباع می توانند از این حق به صورت علنی، شفاهی و تحریری طبق قانون استفاده کنند.

سانسور مطبوعات قبل از نشر جواز ندارد.

ماده پنجاهم:

اتباع جمهوری افغانستان طبق قانون دارای حق اجتماعات، تظاهرات مسالمت آمیز و اعتصاب می باشند.

ماده پنجاه و یکم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق شکایت، انتقاد، پیشنهاد انفرادی و جمعی می باشند.

ارگانهای دولتی، سازمان های اجتماعی و مسوولین امورموظف اند

به شکایات، پیشنهادات و انتقادات در موعدی که قانون تعیین کرده رسیده گی نموده اجراءات لازم به عمل آورند.

تعقیب به خاطر انتقاد ممنوع است.

ماده پنجاه و دوم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق کار و دریافت مزد مساوی در مقابل کار مساوی می باشند. دولت از طریق وضع و تطبیق قوانین عادلانه و مرفقی کار شرایط لازم را برای استفاده اتباع این حق مساعد می سازد.

ماده پنجاه و سوم:

تحمیل کار اجباری ممنوع است. اجرای کار اجباری در حالت جنگ، آفات طبیعی و سایر حالاتی که حیات و آسایش عامه را تهدید کند ازین امر مستثنی می باشد.

ماده پنجاه و چهارم:

اتباع جمهوری افغانستان با نظر داشت نیازمندی جامعه مطابق

چی شکایتونه، غوښتنی او انتقادونه په هغه موده کی چی قانون ټاکلی ده وڅیړی او لازم اجراءات وکړی.

د انتقاد په خاطر تعقیب ممنوع دی.

دوه پنځوسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع د کار او د برابر کار په وړاندی د برابر مزد د لاس ته وروړلو حق لری. دولت د کار د عادلانه او پر مختللو قوانینو د وضع کولو او تطبیق له لاری له دغه حق څخه د اتباعو د استفادی د پاره لازم شرایط برابروی.

دری پنځوسمه ماده:

د اجباری کار تحمیل منعه دی. د جنگ، طبیعی آفتونو په حالت او په نورو هغو حالاتو کی چی عامه ژوند او هوساینه تهدید کړی، د اجباری کار سرته رسول له دغه امر څخه مستثنی دی.

څلور پنځوسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع د ټولنی د اړتیا په پام کی نیولو سره د

تخصصی خانگی له مخی د دولتی دندو د ترلاسه کولو او د شغل د انتخاب حق لری.

پنځه پنځوسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع د استراحت حق لری.

دولت د کار د ساعتونو او له مزد سره د نوبتی رخصتی ټاکل او د رخصتیو، جشنونو او اخترونو په ورځو کی د کار د شرایطو څرنګوالی تنظیموی او د استراحت، د فرهنگي، هنري موسسو د شبکو د پراختیا او د بدنی روزنی، ورزش او سالمو تفریحاتو د پاره شرایط برابروی.

شپږ پنځوسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع د وړیا زده کړی حق لری.

دولت د بیسوادی له منځه وړلو، په مورنی ژبی د زده کړی، د متوازنې بنسټونو او روزنی د تعمیم، د اجباری

رشته تخصصی دارای حق احراز وظایف دولتی و انتخاب شغل می باشد.

ماده پنجاه و پنجم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق استراحت می باشند.

دولت تعیین ساعات کار و رخصتی نوبتی با مزد و چگونگی شرایط کار را در روزهای رخصتی، جشنها و اعیاد تنظیم کرده، شرایط استراحت، گسترش شبکه های موسسات فرهنگی، هنری، رشد تربیت بدنی، ورزش و تفریحات سالم را مساعد می سازد.

ماده پنجاه و ششم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق آموزش رایگان می باشند.

دولت به منظور امحای بی سوادی، تعمیم تعلیم و تربیه متوازن، آموزش به لسان مادری، تأمین

تعلیمات ابتدائی اجباری،
گسترش تدریجی تعلیمات
عمومی، تخنیکي، حرفوی و مسلکی
و رشد سیستم تحصیلات عالی
جهت تربیه کادرهای ملی تدابیر
لازم اتخاذ می کند.

در جمهوری افغانستان به
اشخاص خارجي اجازه
تأسیس مکاتب مطابق احکام
قانون داده شده می تواند ازین
مکاتب تنها اشخاص خارجي میتواند
استفاده کنند.

ماده پنجاه و هفتم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای
حق صحت و تأمینات اجتماعی
می باشند. دولت از طریق توسعه
همه جانبه و متوازن سیستم
خدمات طبی سراسری ملی،
توسعه شفاخانه ها، مراکز صحتی،
پرورش دوکتوران طب و
کارمندان خدمات طبی، جلوگیری
از امراض همگانی، توسعه

لومړنیو زده کړو تامین، د تخنیکي،
حرفوی او مسلکی عمومي زده کړو
د تدریجی پراختیا او د ملی کادرونو
د روزنی د پاره د لوړو زده کړو د
سیستم د ودی په مقصد لازم
تدابیره نیسی.

د افغانستان په جمهوریت کی بهرنیو
اشخاصو ته د ښوونځیو د جوړولو
اجازه د قانون سره سمه ورکول
کیدای شی، له دغو ښوونځیو څخه
یوازی بهرنی اشخاص استفاده کولای
شی.

اووه پنځوسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع د
روغتیا او ټولنیزو تامیناتو حق لری.
دولت د ملی سراسری طبی خدمتونو
د سیستم د هر اړخیزی او متوازنی
پراختیا، د روغتیايي مرکزونو او
روغتونونو د پراختیا، د طب د
دکتورانو او طبی خدمتونو د
کارمندانو د روزنی د عمومي ناروغیو
د مخینوی، د وړیا روغتیايي خدمتونو

د پراختیا، د خصوصی طبی خدمتونو د تنظیم او هڅونی او د زړو کسانو، د جگړې او کار د معلولینو او د شهیدانو د پاتی کسانو د پاره د مادی تامیناتو د ښه کولو له لاری لازم تدبیرونه نیسی.

اته پنځوسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع د علمی، تخنیکي او هنري فعالیتونو د آزادی حق لری.

دولت د علم او د علمی کادرونو د روزنی منظم پرمختگ تامینوی، د مؤلفانو او مخترعانو حقوق ساتی په ټولو برخو کی د علمی څیړنو هڅونه او ملاتړ کوی او د علمی څیړنو له نتایجو څخه اغیزمنه استفاده تعمیموی.

نهمه پنځوسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع په هیواد کی د مسافرت او د اوسیدنی او اقامت د ځای د آزاد انتخاب حق لری.

خدمات صحی رایگان، تنظیم و تشویق خدمات طبی خصوصی، بهبود تأمینات مادی برای کهن سالان، معلولین جنگ و کار و بازماندگان شهداً تدابیر لازم اتخاذ می نماید.

ماده پنجاه و هشتم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق آزادی فعالیت های علمی، تخنیکي و هنري می باشند.

دولت پیشرفت منظم علم و تربیه کادر های علمی را تأمین، حقوق مؤلفان و مخترعان را حفظ و تحقیقات علمی را در تمام عرصه ها تشویق و حمایه کرده، استفاده موثر از نتایج تحقیقات علمی را تعمیم می بخشد.

ماده پنجاه و نهم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق مسافرت و انتخاب آزاد محل سکونت و اقامت در کشور می باشند.

دولت می تواند به منظور حفظ امنیت و نظم عامه، جلوگیری از شیوع امراض، حفظ حقوق و آزادی های اشخاص، مسافرت، سکونت و یا اقامت را در بعضی مناطق کشور موقتاً ممنوع قرار دهد.

ماده شصتم:

اتباع جمهوری افغانستان حق دارند طبق قانون به خارج کشور مسافرت و به وطن عودت کنند.

ماده شصت و یکم:

هر تبعه جمهوری افغانستان مکلف است قانون اساسی و قوانین جمهوری افغانستان را رعایت کند.

بی خبری از احکام قانون عذر پنداشته نمی شود.

ماده شصت و دوم:

اتباع جمهوری افغانستان و اشخاص خارجی مکلف اند به

دولت کولای شی چی د عامه امنیت او نظم د ساتنی، د ناروغیو د خپریدو د مخنیوی او د اشخاصو د حقوقو او آزادیو د ساتنی په مقصد د هیواد په ځینو سیمو کی مسافرت، اوسیدنه او اقامت په موقتی توګه منعه کړی.

شپیتمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع حق لری چی د قانون سره سم له هیواد څخه بهر ته مسافرت وکړی او وطن ته راستانه شی.

یو شپیتمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت هر تبعه مکلف دی چی د افغانستان د جمهوریت اساسی قانون او قوانین رعایت کړی.

د قانون له حکمونو څخه بی خبری عذر نه ګڼل کیږی.

دوه شپیتمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع او بهرنی وګړی مکلف دی چی دولت

ته د قانون سره سمه مالیه او محصول ورکړی.

دولت طبق قانون مالیه و محصول بپردازند.

دری شپيتمه ماده:

ماده شصت و سوم:

له هیواد، خپلواکي، ملی حاکمیت او د هیواد له ځمکنی بشپړتیا څخه دفاع د افغانستان د جمهوریت د اتباعو له ویاړه ډک مکلفیت دی.

دفاع از وطن، استقلال، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی کشور مکلفیت پر افتخار اتباع جمهوری افغانستان می باشد.

په وسله وال پوځ کی د خدمت شرایط د قانون د حکمونو سره سم تنظیمیږی.

شرایط خدمت در قوای مسلح مطابق به احکام قانون تنظیم می گردد.

څلور شپيتمه ماده:

ماده شصت و چهارم:

دولت د اتباعو له اساسی حقوقو او آزادیو څخه د استفادی او د مکلفیتونو د تر سره کولو د پاره لازم شرایط برابروی.

دولت شرایط لازم را برای استفاده از حقوق و آزادی های اساسی و انجام مکلفیت های اتباع فراهم می سازد.

هیڅوک حق نه لری چی په قانون کی له مندرجو حقوقو او آزادیو څخه د عامه گټو پر خلاف او د نورو اتباعو د حقوقو او آزادیو په زیان استفاده وکړی.

هیچ کس حق ندارد از حقوق و آزادی های مندرج در قانون علیه منافع عامه و به ضرر حقوق و آزادی های سایر اتباع استفاده نماید.

څلورم فصل

لویه جرگه

پنځه شپيتمه ماده:

لویه جرگه د ملی او تاریخی دودونو له مخی، د افغانستان د خلکو دارادی تر ټولو لوړه بنکارندویه ده.

شپږ شپيتمه ماده:

لویه جرگه له دغو کسانو څخه جوړه ده:

۱- د ملی شورا غړی.

۲- له هر ولایت او د هغه له معادل واحد څخه د خلکو په انتخاب لس تنه.

۳- والیان او کابل ښاروال.

۴- صدراعظم، د صدراعظم مرستیالان او د وزیرانو د شورا غړی.

۵- قاضی القضاة، د ستری محکمی مرستیالان او غړی.

۶- لوی څارنوال او د هغه مرستیالان.

فصل چهارم

لویه جرگه

ماده شصت و پنجم:

لویه جرگه مطابق به سنن ملی و تاریخی عالی ترین مظهر اراده مردم افغانستان می باشد.

ماده شصت و ششم:

لویه جرگه متشکل است از:

۱- اعضای شورای ملی.

۲- از هر ولایت و واحد معادل آن ده نفر به انتخاب مردم.

۳- والیان و ښاروال کابل.

۴- صدراعظم، معاونان صدراعظم و اعضای شورای وزیران.

۵- قاضی القضاة معاونان و اعضای ستره محکمه.

۶- لوی څارنوال و معاونان او.

- ۷- د اساسی قانون د شورا رئیس او غړی.
- ۷- رئیس و اعضای شورای قانون اساسی.
- ۸- د ملی جبهی د اجرائیه هیأت غړی.
- ۸- اعضای هیئت اجرائیه جبهه ملی.
- ۹- د سیاسی، علمی، ټولنیزو او روحانی غوره شخصیتونو له جملی څخه حد اکثر پنځوس تنه چی د ملی جبهی د دارالانشاء د پیشنهاد پر اساس د جمهور رئیس په واسطه ټاکل کیږی.
- ۹- حداکثر (۵۰) نفر از جمله شخصیت های برجسته سیاسی، علمی، اجتماعی و روحانی که بر اساس پیشنهاد دارالانشای جبهه ملی توسط رئیس جمهور تعیین می شوند.
- اووه شپیتمه ماده:
- لوپه جرگه دغه واکونه لری:
- ۱- د اساسی قانون تصویب او تعدیل.
- ۱- تصویب و تعدیل قانون اساسی.
- ۲- د جمهور رئیس انتخاب او د هغه د استعفاً منل.
- ۲- انتخاب و قبول استعفای رئیس جمهور.
- ۳- د جگړی او متارکی له اعلان سره موافقت.
- ۳- موافقت به اعلان جنگ و متارکه.
- ۴- د هغو خورا مهمو مسالو په باره کی د تصمیم نیول چی د هیواد په
- ۴- اتخاذ تصمیم در مورد مهمترین مسایلی که به سرنوشت

برخلیک پوری اړه لری.

کشور ارتباط می گیرد.

اته شپیتمه ماده:

ماده شصت و هشتم:

له هغو حالاتو پرته چی په دغه اساسی قانون کی بل ډول اټکل شوی وی، لویه جرگه د جمهور رئیس په واسطه رابلل کیږی، پرانیستل کیږی او د هغی غونډی د جمهور رئیس او یا بل هغه چا تر ریاست لاندی چی جمهور رئیس یی د خپل نایب په توگه وټاکی، جوړیږی.

به استثنای حالاتی که درین قانون اساسی طور دیگر پیشبینی شده باشد لویه جرگه توسط رئیس جمهور دعوت، افتتاح و جلسات آن تحت ریاست او یا شخص دیگری که رئیس جمهور به حیث نایب خود تعیین کند دایر می شود.

د لویی جرگی نصاب د هغی د ټولو غړیو د دوو ثلثو په حضور بشپړیږی. د لویی جرگی تصمیمونه د هغی د ټولو غړیو د رایو په اکثریت نیول کیږی.

نصاب لویه جرگه با حضور دو ثلث مجموع اعضای آن تکمیل می گردد. تصامیم لویه جرگه به اکثریت آرای مجموع اعضای آن اتخاذ می گردد.

نهه شپیتمه ماده:

ماده شصت و نهم:

د ولسی جرگی د ړنگیدو په حالت کی د هغی غړی د نوی ولسی جرگی تر انتخابه پوری خپل غړیتوب د لویی جرگی د غړیو په توگه ساتی.

در حالت انحلال ولسی جرگه، اعضای آن الی انتخاب ولسی جرگه جدید عضویت خود را به حیث اعضای لویه جرگه حفظ می نمایند.

اویایمه ماده:

د لویې جرگې انتخابات د قانون او کړنلاره یې په خپله د لویې جرگې په واسطه تنظیمېږي.

پنځم فصل

جمهور رئیس

یو اویایمه ماده:

جمهور رئیس د دولت مشر دی، خپل واکونه په تقنینیه، اجرائیه او قضائیه برخو کې د دغه اساسی قانون او د افغانستان د جمهوریت د قوانینو له حکمونو سره سم عملوي.

دوه اویایمه ماده:

جمهور رئیس د لویې جرگې د غړیو د رایو په اکثریت د اوو کلونو د مودی د پاره انتخابېږي.

یو شخص نه شي کیدلای له دوو ځلو نه زیات د جمهور رئیس په توگه انتخاب شي.

جمهور رئیس لویې جرگې ته مسوول او

ماده هفتادم:

انتخابات لویه جرگه توسط قانون و طرز العمل آن توسط خود لویه جرگه تنظیم می گردد.

فصل پنجم

رئیس جمهور

ماده هفتاد و یکم:

رئیس جمهور در رأس دولت قرار داشته صلاحیت های خود را در عرصه های تقنینیه، اجرائیه و قضائیه مطابق احکام این قانون اساسی و قوانین جمهوری افغانستان عمل می کند.

ماده هفتاد و دوم:

رئیس جمهور به اکثریت رأی اعضای لویه جرگه برای مدت هفت سال انتخاب می شود.

یک شخص نمی تواند بیش از دوبار به حیث رئیس جمهور انتخاب گردد.

رئیس جمهور نزد لویه جرگه مسوول

په راپور ورکولو مکلف دی.

و مکلف به ارائه گزارش می باشد.

د نوی جمهور رئیس د انتخاب په مقصد لویه جرگه د جمهور رئیس د واک د دوری له پای ته رسیدو څخه مخکې د دیرشو ورځو په موده کې رابلل کېږي.

به منظور انتخاب رئیس جمهور جدید لویه جرگه طی مدت سی روز قبل از ختم دوره صلاحیت رئیس جمهور دعوت می گردد.

دری او یایمه ماده:

ماده هفتاد و سوم:

د افغانستان د جمهوریت هر مسلمان تبعه چی د څلویښت کلنی عمر یی بشپړ کړی وی، په خپله او همسری له افغان مور او پلار څخه زیږیدلی او له مدنی او سیاسی حقوقو څخه برخمن وی. د جمهور رئیس په توگه انتخابیدلای شی.

هر تبعه مسلمان جمهوری افغانستان که سن (۴۰) سالگی را تکمیل کرده خود و همسر وی از والدین افغان متولد و از حقوق مدنی و سیاسی برخوردار باشد به حیث رئیس جمهور انتخاب شده می تواند.

څلور او یایمه ماده:

ماده هفتاد و چارم:

جمهور رئیس په لویه جرگه کې له انتخابیدلو وروسته په لاندی ډول لوړه کوی:

رئیس جمهور بعد از انتخاب در لویه جرگه حلف آتی را بجا می آورد:

((د لوی خدای په نامه لوړه کوم چی د اسلام د سپیڅلی دین د اساسونو حمایت، د اساسی قانون رعایت او د هغه د تطبیق څارنه او د افغانستان د خپلواکی، ملی حاکمیت او ځمکنی

«بنام خداوند بزرگ سوگند یاد می کنم که اساسات دین مقدس اسلام را حمایت، قانون اساسی را رعایت و از تطبیق آن مواظبت نموده از استقلال، حاکمیت ملی و تمامیت

بشپړتيا ساتنه وكړم. د اتباعو اساسي حقوق او آزادي وساتم او خپلي ټولي هلي ځلي د ټولنيز عدالت، د خلكو د نيكمرغي، د سولي د ټينگښت او د هيواد د پر مختگ د تامين په خاطر په كار واچوم))

پنځه اويايمه ماده:

جمهور رئيس د دغه اساسي قانون پر نورو مندرجو واکونو برسیره دغه واکونه لری:

- ۱- د وسله وال پوځ لوړ قيادت.
- ۲- د قوانينو او د ملي شورا د مصوبو توشیح.
- ۳- د حكومت په جوړولو باندي د موظف صدراعظم ټاكل.
- ۴- د ولسي جرگي له خوا د باور د رايي له لاس ته وروړلو وروسته د حكومت د رئيس او غړيو منظوري او د هغوی د استعفا منل.
- ۵- د لزوم په وخت كې د وزيرانو د شورا د غونډو تدوير او مشري.

ارضي افغانستان حراست كنم. حقوق و آزاديهاي اساسي اتباع را حفاظت نمايم و تمام مساعي خود را به خاطر تأمين عدالت اجتماعي، سعادت مردم، تحكيم صلح و ترقي کشور به كار برم»

ماده هفتادو پنجم:

رئيس جمهور علاوه بر ساير صلاحيت هاي مندرج اين قانون اساسي داراي صلاحيت هاي ذيل مي باشد:

- ۱- قيادت اعلاي قواي مسلح.
- ۲- توشیح قوانين و مصوبات شوراى ملي.
- ۳- تعيين صدراعظم موظف به تشكيل حكومت.
- ۴- منظوري رئيس و اعضاي حكومت بعد از كسب رأى اعتماد از جانب ولسي جرگه و قبول استعفاى آنها.
- ۵- تدوير و رياست جلسات شوراى وزيران عندالزوم.

- ۶- د قانون د حکمونو سره سم د قاضیانو، د لوړ رتبه کارمندانو او د وسله وال پوځ د افسرانو د تقرر، ترفیع او تقاعد منظوری.
- ۷- د سیاسی، ټولنیزو او اقتصادی سترو مسالو په باب د عمومی نظر غوښتنی یا عامه رایي ته د مراجعی (ریفراندم) په باره کی د تصمیم نیول.
- ۸- د مجازاتو بخښل او کمول.
- ۹- په بهرنیو دولتونو او بین المللی سازمانونو کی د افغانستان د جمهوریت د دیپلوماتیکو نماینده کیو د رئیسانو ټاکل.
- ۱۰- د افغانستان په جمهوریت کی د بهرنیو دولتونو د دیپلوماتیکو نماینده کیو د رئیسانو د باور لیکونو منل.
- ۱۱- د اضطرار د حالت، د عمومی او قسمی سفربری اعلان او پای ته رسول بی.
- ۱۲- د لویې جرگی په موافقه د
- ۶- منظوری، تقرر، ترفیع و تقاعد قضات، کارمندان عالیرتبه و افسران قوای مسلح مطابق به احکام قانون.
- ۷- اتخاذ تصمیم در مورد تدویر نظرخواهی عمومی یا مراجعه به آرای عامه (ریفرندام) راجع به مسایل عمده سیاسی، اجتماعی و اقتصادی.
- ۸- عفو و تخفیف مجازات.
- ۹- تعیین رؤسای نمایندگی های دیپلوماتیک جمهوری افغانستان در دول خارجی و سازمان های بین المللی.
- ۱۰- قبول اعتماد نامه های رؤسای نمایندگی های دیپلوماتیک دول خارجی در جمهوری افغانستان.
- ۱۱- اعلان حالت اضطرار، سفربری عمومی و قسمی و خاتمه دادن به آن.
- ۱۲- اعلان جنگ و متارکه به

جگړې او متارکې اعلان.

موافقه لویه جرگه.

۱۳- د پیسو د خپرولو اجازه.

۱۳- اجازه نشر پول.

۱۴- د قانون سره سم د تابعیت او

۱۴- اعطای تابعیت و پناهندگی

پناه ورکړه.

مطابق قانون.

۱۵- د قانون سره سم د نښانونو،

۱۵- اعطای نشانها، مدالها و

مدالونو او افتخاری لقبونو ورکړه.

القاب افتخاری مطابق قانون.

۱۶- د قانون سره سم د نورو

۱۶- تعميل سایر صلاحیت ها

واکونو عملی کول.

مطابق قانون.

شپږ او یایمه ماده:

ماده هفتاد و ششم:

جمهور رئیس د صعب العالجي او

رئیس جمهور به جز از حالات

اوردی ناروغی او یا استعفاً له حالاتو

بیماری صعب العلاج و دوام دار و

پرته د واک د دوری تر پایه خپلو

یا استعفاء الی ختم دوره صلاحیت

دندو ته دوام ورکوی. په ټولو هغو

به وظایف خود دوام می دهد. در

حالاتو کی چی جمهور رئیس ونه شی

تمام حالاتی که رئیس جمهور نتواند

کړای خپلی دندی سرته ورسوی دغه

وظایف خود را ایفاء نماید این

دندی د جمهور رئیس د لومړی

وظایف از طرف معاون اول رئیس

مرستیال له خوا تر سره کیږی.

جمهور اجراء می شود.

د جمهور رئیس د استعفاء، مړینی او

در صورت از دست دادن

یا په دایمی توګه د کار د وړتیا د

دایمی قابلیت کار، مرګ

لاسه ورکولو په صورت کی لویه

و یا استعفاءی رئیس جمهور،

جرګه د هغه د لومړی مرستیال په

لویه جرګه توسط معاون اول

واسطه د نوی جمهور رئیس د

او به منظور انتخاب رئیس

جمهور جدید طی مدت یک ماه دعوت می شود.

درحالات استعفاء، رئیس جمهور استعفای خود را مستقیماً به لویه جرگه ارائه می کند.

انتخاب په مقصد د یوی میاشتی د مودی په ترڅ کی رابلل کیږی.

د استعفاء په حالت کی جمهور رئیس خپله استعفاء په مستقیمه توگه لویې جرگې ته وړاندې کوی.

فصل ششم

شورای ملی

ماده هفتاد و هفتم:

شورای ملی عالی ترین ارگان تقنینی جمهوری افغانستان می باشد.

ماده هفتاد و هشتم:

شورای ملی متشکل از دو مجلس ولسی جرگه و سنا می باشد.

ماده هفتاد و نهم:

وکلاي ولسی جرگه از طریق حوزه های انتخاباتی براساس تعداد مساوی نفوس برای یک دوره تقنینیه پنج ساله انتخاب می شوند.

اعضای مجلس سنا (سناتورها) به

شپږم فصل

ملی شورا

اووه اوپایمه ماده:

ملی شورا د افغانستان د جمهوریت تر ټولو لوړ تقنینی ارگان دی.

اته اوپایمه ماده:

ملی شورا د ولسی جرگې او سنا له دوو مجلسونو څخه جوړه ده.

نهه اوپایمه ماده:

د ولسی جرگې وکیلان د انتخاباتی حوزه له لاری د نفوسو د برابر شمیر پر اساس د یوی پنځه کلنی تقنینیه دوری د پاره انتخابیږی.

د سنا د مجلس غړی (سنا توران) په

لاندی توگه انتخاب او ټاکل کيږي:

۱- له هر ولايت او د هغه له معادلو واحدونو څخه دوه تنه د پنځو کلونو د پاره.

۲- د هر ولايت او د هغه د معادل د شورا د غړيو له جملې څخه دوه تنه د دريو کلونو د پاره د مربوطې شورا په انتخاب.

۳- پاتي دريمه برخه د خيبرو، پوهو او باوري افرادو او ملي شخصيتونو له ډلې څخه د څلورو کلونو د پاره د جمهور رئيس له خوا ټاکل کيږي.

اتيایمه ماده:

د ملي شورا د غړيو شمير، شرايط، د انتخاب او انتصاب طرز د قانون سره سم تنظيميږي.

يو اتيایمه ماده:

ملي شورا د دغه اساسي قانون پر نورو مندرجو واکونو برسيره دغه واکونه لري:

۱- د قوانينو او تقنيني فرمانونو

ترتيب ذيل انتخاب و تعيين مي شوند:

۱- ازهر ولايت و واحد هاي معادل آن دو نفر برای مدت پنج سال.

۲- از جمله اعضای شورای هر ولايت و معادل آن دو نفر برای مدت سه سال به انتخاب شورای مربوط.

۳- يک ثلث باقیمانده از جمله افراد خيبر، دانشمند، با اعتبار و شخصيت های ملی برای مدت چهار سال به تعيين رئيس جمهور.

ماده هشتماد:

تعداد، شرايط، طرز انتخاب و انتصاب اعضای شورای ملی مطابق قانون تنظيم مي گردد.

ماده هشتماد و يکم:

شورای ملی علاوه بر ساير صلاحيت های مندرج اين قانون اساسی دارای صلاحيت های ذيل

می باشد:

- ۱- تصویب، تعدیل او لغوه کول او جمهور رئیس ته یی د توشیح په غرض وړاندی کول.
- ۲- د قوانینو تفسیر.
- ۳- د بین المللی تړونونو تصویب او فسخ.
- ۴- د اقتصادی- ټولنیزی پرمختیا د پلانونو تصویب او د هغو د تر سره کولو په باب د حکومت د راپور تایید.
- ۵- د دولتی بودجی تصویب او د هغی د اجرا په باب د راپور څیړنه.
- ۶- د اداری واحدونو جوړول او تعدیل یی.
- ۷- د وزارتونو او د هغو د معادلو مرکزی ارگانونو جوړول او لغوه کول.
- ۸- د جمهور رئیس د ورپیژندی او غوښتنی له مخی د جمهور رئیس د مرستیالانو د ټاکلو او عزل په باب د تصمیم نیول.
- ۱- تصویب، تعدیل و لغو قوانین و فرامین تقنینی و تقدیم آن به رئیس جمهور جهت توشیح.
- ۲- تفسیر قوانین.
- ۳- تصویب و فسخ معاهدات بین المللی.
- ۴- تصویب پلان های انکشاف اقتصادی - اجتماعی و تأیید گزارش حکومت در مورد اجرای آن.
- ۵- تصویب بودجه دولتی و بررسی گزارش در مورد اجرای آن.
- ۶- ایجاد واحد های اداری و تعدیل آن.
- ۷- تأسیس و لغو وزارت ها و ارگانهای مرکزی معادل آن.
- ۸- اتخاذ تصمیم در مورد تعیین وعزل معاونان رئیس جمهور به اساس معرفی و مطالبه رئیس جمهور.

- ۹- دولت ته د پور د اخیستلو اجازه او د انحصار د ورکړې په شمول په ملي اقتصاد کې د اساسی اهمیت لرونکی امتیاز ورکړه.
- ۱۰- د قانون په واسطه د نښانونو، مدالونو او افتخاری لقبونو وضع کول.
- ۱۱- د بهرنیو دولتونو او بین المللی سازمانونو سره د اړیکو د ټینګولو تائید.
- ۱۲- د استجواب په غونډه کې د حکومت په واک کې د شاملو اجراءاتو په باب د صدراعظم او د حکومت د غړيو د ځواب اوریدل.
- دوه اټیایمه ماده:
- ولسی جرګه دغه اختصاصی واکونه لری:
- ۱- د وزیرانو شورا او یا د هغی یوه غړی ته د باور د رایې د ورکړې او یا د باور د سلب په باب د تصمیم نیول.
- ۲- د ولسی جرګی او سنا تر منځ د
- ۹- اجازه اخذ قرضه به دولت و اعطای امتیاز دارای اهمیت اساسی در اقتصاد ملی به شمول اعطای انحصار.
- ۱۰- وضع نشانها، مدالها و القاب افتخاری توسط قانون.
- ۱۱- تائید برقراری روابط با دول خارجی و سازمان های بین المللی.
- ۱۲- استماع جواب صدراعظم و اعضای حکومت در مورد اجراءات شامل صلاحیت حکومت در جلسه استجواب.
- ماده هشتماد و دوم:
- ولسی جرګه دارای صلاحیت های اختصاصی ذیل می باشد:
- ۱- اتخاذ تصمیم در مورد اعطای رأی اعتماد و یا سلب اعتماد از شورای وزیران و یا یکی از اعضای آن.
- ۲- اتخاذ فیصله نهایی راجع

به طرح پلانهای انکشاف اقتصادی، اجتماعی و بودجه دولتی در صورت اختلاف نظر بین ولسی جرگه و سنا.

ماده هشتاد و سوم:

هر مجلس شورای ملی در اولین اجلاس، کمیسیونی را از بین اعضای خود جهت بررسی و ثایق انتخاب می کند این کمیسیون نتایج بررسی را به مجلس مربوط گزارش می دهد. مجلس بر اساس این گزارش صلاحیت و کلا را تأیید و در صورت تخلف از قانون انتخابات، و ثایق اعضای شورای ملی را از اعتبار ساقط می نماید.

ماده هشتاد و چهارم:

ولسی جرگه از جمله اعضای خود برای تمام دوره تقنینیه در اولین اجلاس، هیئت اداری را به ترکیب رئیس، دو معاون و دو منشی انتخاب می کند.

سنا از جمله اعضای خود هیأت

نظر د اختلاف په صورت کی د اقتصادی- ټولنیزی پرمختیا د پلانونو او د دولتی بودجی د طرحی په باب د وروستی پریکړی کول.

دری اتیایمه ماده:

د ملی شورا هر مجلس په لومړنی اجلاس کی د خپلو غړیو له مینځه د وثیقویو کمیسیون انتخابوی. دغه کمیسیون مربوط مجلس ته د څیړنی د نتیجو راپور ورکوی.

مجلس د دغه راپور پراساس د وکیلانو واک تائیدوی او د انتخاباتو له قانون څخه د سرغړونی په صورت کی د ملی شورا د غړیو وثیقی له اعتباره غورزوی.

څلور اتیایمه ماده:

ولسی جرگه د خپلو غړیو له جملی څخه د ټولی تقنینیه دوری دپاره په لومړنی اجلاس کی د رئیس، د دوو مرستیالانو او دوو منشیانو په ترکیب اداری هیأت انتخابوی.

سنا د خپلو غړیو څخه د پنځو

کلونود پاره د رئیس او د یوه کال دپاره د دوو مرستیالانو او دوو منشیانو په ترکیب اداری هیئت انتخابوی.

د ملی شورا د مجلسونو رئیسان د مربوطو غونډو لارښوونه او د نظم تامین په غاړه لری. د رئیسانو په غیاب کی یو تن مرستیال د هغوی دندی سرته رسوی.

پنځه اتمیمه ماده:

د ملی شورا عادی اجلاس په کال کی دوه ځله د سنبلی د میاشتی په لومړی اوونی او د حوت د میاشتی په لومړی اوونی کی جوړیږی.

د ملی شورا د هر عادی اجلاس موده دری میاشتی ده. که چیری د ملی شورا په اجلاس کی کلنی بودجه او یا پرمختیایی پلان مطرح وی د ملی شورا د اجلاس موده د هغوله تصویب څخه پخوا پای ته رسیدلای نه شی.

اداری را به ترکیب رئیس برای مدت پنج سال، دو معاون و دو منشی را برای مدت یکسال انتخاب می کند.

رؤسای مجالس شورای ملی، رهبری و تأمین نظم جلسات مربوط را به عهده دارند. درغیاب رؤسا وظایف آنها را یکی از معاونین انجام می دهد.

ماده هشتاد و پنجم:

اجلاس عادی شورای ملی سالانه دو بار در هفته اول ماه سنبله و هفته اول ماه حوت دایر می شود.

مدت هر اجلاس عادی شورای ملی سه ماه می باشد. در صورتی که در اجلاس شورای ملی بودجه سالانه یا پلان انکشافی مطرح باشد مدت اجلاس شورای ملی قبل از تصویب آن خاتمه یافته نمی تواند.

هر گاه تصویب بودجه قبل از شروع سال مالی صورت نگیرد، بودجه سال گذشته تا زمان تصویب بودجه سال جدید تطبیق می شود.

اجلاس فوق العاده شورای ملی بر اساس تصمیم رئیس جمهور، مطالبه رئیس هر یک از مجالس و یا تقاضای یک خمس اعضای هر مجلس دایر شده می تواند.

ماده هشتاد و ششم:

مجالس شورای ملی به صورت جداگانه یا مشترک تشکیل جلسه می دهد.

جلسات مشترک مجالس شورای ملی، از طرف رؤسای آن بالنوبه رهبری می شود.

افتتاح و اختتام اجلاس شورای ملی توسط رئیس جمهور صورت می گیرد.

اولین اجلاس دوره تفنینه شورای ملی به وسیله

که چیری بودجه د مالی کال له پیل خخه پنخوا تصویب نه شی، د تیر کال بودجه د نوی کال د بودجی د تصویب تر وخته پوری تطبیقیری.

د ملی شورا فوق العاده اجلاس د جمهور رئیس د تصمیم، د مجلسونو د هر یوه رئیس د غوښتنی او یا د هر یوه مجلس د غړیو د پنځمی برخی د غوښتنی له مخی جوړیدلای شی.

شپږ اتیایمه ماده:

د ملی شورا مجلسونه په ځانگړی یا گډه توگه غونډی کوی.

د ملی شورا د مجلسونو د گډو غونډو لارښوونه په وارسره د هغو د رئیسانو له خوا کیږی.

د ملی شورا اجلاس د جمهور رئیس په له خوا پرانیستل کیږی او پای ته رسول کیږی.

د ملی شورا د تفنینه دوری لومړنی اجلاس د جمهور رئیس په وسیله د

ولسی جرگې د انتخاباتو له پای ته رسیدو وروسته د دیرشو ورځو د مودی په ترڅ کې رابلل کېږي.

اووه اتیایمه ماده:

د ملی شورا د هر مجلس نصاب د هغه د غړیو د دوو دریمو برخو په حضور بشپړېږي. د هر مجلس تصمیم د هغه د ټولو غړیو د رایو په اکثریت نیول کېږي.

اته اتیایمه ماده:

د ملی شورا د مجلسونو جلا او ځلې غونډې علنی دي، مگر دا چې مجلس د هغو د سری والی په باب تصمیم ونیسي.

د دواړو مجلسونو د بحثونو جریان ثبتېږي.

نهه اتیایمه ماده:

د ملی شورا هر مجلس له خپلو غړیو څخه د هر مجلس په واک کې د دننه مسالو د لومړني څیړني او چمتو کولو، د قوانینو او د هر مجلس د

رئیس جمهور طی مدت سی روز بعد از ختم انتخابات ولسی جرگه دعوت می شود.

ماده هشتاد و هفتم:

نصاب هر مجلس شورای ملی با حضور دو ثلث اعضای آن تکمیل می شود تصمیم هر مجلس به اکثریت آرای مجموع اعضای آن اتخاذ می گردد.

ماده هشتاد و هشتم:

جلسات جداگانه و مشترک مجالس شورای ملی علنی می باشد مگر اینکه مجلس به سری بودن آن تصمیم بگیرد.

جریان مباحثات هر دو مجلس ثبت می گردد.

ماده هشتاد و نهم:

هر مجلس شورای ملی کمیسیون های دایمی را از بین اعضای خود جهت بررسی مقدماتی و آماده ساختن مسایل داخل

صلاحیت هر مجلس، مراقبت از
تطبيق قوانین و تصامیم هر مجلس
انتخاب می کنند.

ماده نودم:

هر مجلس شورای ملی صلاحیت
دارد در صورت لزوم کمیسیون
های تحقیق، تفتیش و سایر
کمیسیون های موقتی را ایجاد کند.
وظایف و طرز العمل کمیسیون های
تحقیق و تفتیش توسط هر یک از
مجالس شورای ملی تنظیم می گردد.

ماده نود و یکم:

اعضای ولسی جرگه حق دارند در
جلسه استیضاح صدراعظم و یا هر
یک از اعضای حکومت را مورد
استیضاح قرار دهند. پاسخ به
استیضاح به صورت تحریری یا
شفاهی ارائه می گردد.

ولسی جرگه می تواند بر اساس
پاسخ ارائه شده موضوع سلب
اعتماد از حکومت را بررسی
کند.

تصمیمونو د عملی کولو خخه د
څارنی په مقصد دایمی
کمپسیونونه انتخابوی.

نوی یمه ماده:

د ملی شورا هر مجلس واک لری
چی د لزوم په صورت کی د څیړنی
او پلټنی کمپسیونونه او نور موقتی
کمپسیونونه جوړ کړی.

د څیړنی او پلټنی د کمپسیونونو
دندی او کړنلاره د ملی شورا د هر
یوه مجلس له خوا تنظیمیږی.

یو نوی یمه ماده:

د ولسی جرگی غړی حق لری چی د
استیضاح په غونډه کی صدراعظم او
یا د حکومت هر یو غړی تر
استیضاح لاندی ونیسی د استیضاح
ځواب په لیکلی یا شفاهی توگه
وړاندی کیږی.

ولسی جرگه کولای شی چی د ورکړ
شوی ځواب له مخی له حکومت
خخه د باور د سلب موضوع
وڅیړی.

که چیری حکومت د باور د سلب سره مخامخ شی د وزیرانو د نوی شورا تر جوړیدو پوری خپلو دندو ته دوام ورکوی.

دوه نوی یمه ماده:

د وزیرانو د شورا غړی کولای شی چی په مشورتی رایې سره د ملی شورا په غونډو کی برخه واخلی.

دری نوی یمه ماده:

د ملی شورا غړی په جلا او گډ اجلاس کی د رایې او نظر د څرگندولو حق لری.

د ملی شورا هیڅ غړی د ملی شورا په دننه او یا بهر کی د رایې یا نظر د څرگندولو په خاطر تر عدلی تعقیب لاندی نه نیول کیږی.

د ملی شورا غړی د مربوط مجلس له موافقی پرته او د ملی شورا د دوو اجلاسونو تر مینځه د هغی د اداری هیئت له موافقی پرته د څرگند جرم د حالاتو په استثنا، نیول کیدلای او توقیفیدلای نه شی او تر عدلی تعقیب

در صورتی که حکومت مورد سلب اعتماد قرار گیرد تا تشکیل شورای وزیران جدید به وظایف خود ادامه می دهد.

ماده نود و دوم:

اعضای شورای وزیران می توانند با رأی مشورتی در جلسات شورای ملی شرکت نمایند.

ماده نود و سوم:

اعضای شورای ملی در اجلاس جداگانه و مشترک دارای حق رأی و اظهار نظر می باشند.

هیچ عضو شورای ملی به خاطر رای یا اظهار نظر در داخل یا خارج اجلاس شورای ملی مورد تعقیب عدلی قرار نمی گیرد.

عضو شورای ملی بدون موافقه مجلس مربوط و در بین دو اجلاس شورای ملی بدون موافقه هیئت اداری آن به استثنای حالات جرم مشهود گرفتار و توقیف شده نمی تواند و مورد تعقیب

لاندى نه نيول كيږي.

عدلي قرار نمي كيږد.

كه چيري د ملي شورا غړي د
خرگند جرم په حالت كي ونيول شي
بايد د مربوط مجلس اداري هئيت ته
خبر ورکړ شي.

هر گاه عضوشوراي ملي در حالت
جرم مشهود گرفتار گردد بايد به
هئت اداري مجلس مربوط اطلاع
داده شود.

خلور نوي يمه ماده:

ماده نود و چهارم:

دغه مقامات د ملي شورا هر يوه مجلس
ته د قانون د وضع کولو، تعديلولو او
لغو کولو د پيشنهاده حق لري:

مقامات ذيل حق پيشنهاده وضع،
تعديل و لغو قانون را به هر يکي از
مجالس شوراي ملي داراء مي باشند:

۱- جمهور رئيس.

۱- رئيس جمهور.

۲- د ملي شورا د دواړو مجلسونو
دايمي کميسيونونه.

۲- کميسيون هاي دايمي مجلسين
شوراي ملي.

۳- د هر مجلس د غړيو لږ تر لږه
لسمه برخه.

۳- حداقل عشر اعضاي هر
مجلس.

۴- د وزيرانو شورا.

۴- شوراي وزيران.

۵- ستره محکمه.

۵- ستره محکمه.

۶- لويه خارنوالي.

۶- لويه خارنوالي.

۷- د ملي جبهې اجرائيه هئيت.

۷- هئت اجرائيه جبهه ملي.

۸- د عالمانو او روحانيونو
شورا.

۸- شوراي علمانو و
روحانيون.

پنځه نوي يمه ماده:

ماده نود و پنجم:

له هغو حالاتو پرته چي په دغه اساسي

به استثنای حالاتی که درین

قانون کی په بل ډول اټکل شوی دی
د دغه اساسی قانون د (۸۱) مادې د
مندرجو واکونو په باب د یوه مجلس
تصمیمونه، بل مجلس ته استول
کېږي.

که چیرې د یوه مجلس تصویب د بل
مجلس له خوا رد شي، توافق ته د
رسیدو په مقصد د دواړو مجلسونو
له غړيو څخه په برابر شمیر ګډه هیئت
جوړېږي.

د ګډه هیئت موافق تصمیم د جمهور
رئیس له توشیح وروسته نافذ ګڼل
کېږي.

که چیرې ګډه هیئت د نظر د
اختلاف په لیرې کولو بریالی
نه شي، موضوع د ملی شورا
په ګډه غونډه کې څیړل کېږي
او د هغې په باب تصمیم د ګډې
غونډې د غړيو د رایو په اکثریت
نیول کېږي.

قانون اساسی طور دیگر پیشبینی
شده است. تصمیم یک مجلس در
مورد صلاحیت های مندرج ماده
(۸۱) به مجلس دیگر فرستاده
می شود.

در صورتی که تصویب یک مجلس
از جانب مجلس دیگر رد شود به
منظور نیل به توافق، هیئت مختلط
به تعداد مساوی از اعضای هر دو
مجلس ایجاد می گردد.

تصمیم موافق هیئت مختلط بعد از
توشیح رئیس جمهور نافذ شمرده
می شود.

هرگاه هیئت مختلط موفق به
رفع اختلاف نظر نشود
موضوع در جلسه مشترک
شورای ملی بررسی و تصمیم
در آن باره به اکثریت آرای
اعضای مجلس مشترک اتخاذ
می گردد.

شپږ نوی یمه ماده:

د ملی شورا تصمیمونه د جمهور رئیس له توشیح وروسته نافذیږی. که چیری جمهور رئیس د ملی شورا د تصمیم سره موافقه ونه لری، کولای شی چی هغه د وړاندی کیدو له نیتی څخه د دیرشو ورځو په ترڅ کی د دلایلو په څرگندولو سره ملی شورا ته مسترد کړی، د دیرشو ورځو د مودی په تیریدو سره او همدغه شان که چیری ملی شورا په راتلونکی اجلاس کی هغه بیا د غړیو د رایو په دوو دریمو برخو تصویب کړی، تصمیم نافذ کول کیږی او جمهور رئیس هغه توشیح کوی.

اووه نوی یمه ماده:

جمهور رئیس کولای شی چی د ولسی جرگی او سنا له رئیسانو، د وزیرانو د شورا له رئیس او قاضی القضاات سره له سلا وروسته د موجه دلایلو په څرگندولو سره د ولسی جرگی پڼکیدل اعلان کړی.

ماده نود و ششم:

تصمیم شورای ملی بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ می گردد. در صورتی که رئیس جمهور به تصمیم شورای ملی موافقه نداشته باشد می تواند آنرا در ظرف سی روز از تاریخ تقدیم با تذکر دلایل به شورای ملی مسترد نماید، با سپری شدن مدت سی روز و همچنان در صورتی که شورای ملی در اجلاس آینده آن را مجدداً به دو ثلث آرای اعضاء تصویب نماید تصمیم نافذ شمرده می شود و رئیس جمهور آنرا توشیح میکند.

ماده نود و هفتم:

رئیس جمهور می تواند بعد از مشوره با روسای ولسی جرگه، سنا، رئیس شورای وزیران و قاضی القضاات انحلال ولسی جرگه را با ذکر دلایل موجه آن اعلام نماید.

نوی انتخابات د ولسی جرگې له
رنگیدو وروسته د دیرشو ورځو په
موده کې کېږي.

نوی ولسی جرگه له نویو انتخاباتو
وروسته تر یوه کاله پورې رنګیدلای
نشي، ولسی جرگه د جمهور رئیس د
واک د دورې د وروستیو شپږو
میاشتو په موده کې رنګیدونکي نه
ده.

اته نوی یمه ماده:

قوانین او د ملی شورا مصوبې
په پښتو او دري ژبو خپریږي
او کیدای شي چی هغه د
هیواد د نورو ملیتونو په ژبو هم
خپری شي.

نهه نوی یمه ماده:

د ملی شورا د هر مجلس او د
هغه د دایمی کمیسیونونو
د فعالیت طرز د ملی
شورا په وسیله
تنظیمیږي.

انتخابات مجدد در خلال مدت سی
روز بعد از انحلال ولسی جرگه
صورت می گیرد.

انحلال ولسی جرگه جدید الی
یکسال بعد از انتخابات مجدد
صورت گرفته نمی تواند. ولسی
جرگه در جریان ششماه اخیر دوره
صلاحیت رئیس جمهور غیر قابل
انحلال می باشد.

ماده نود و هشتم:

قوانین و مصوبات شورای
ملی به لسان های پشتو و
دري به نشر می رسد و می توان
آترابه زبان های سایر ملیت های
کشور نشر نمود.

ماده نود و نهم:

طرز فعالیت هر مجلس
شورای ملی و کمیسیون های
دایمی آن توسط مجلس
مربوط تنظیم
می گردد.

فصل هفتم

شورای وزیران

ماده صدم:

شورای وزیران (حکومت) عالی ترین ارگان اجرائیوی و اداری قدرت دولتی جمهوری افغانستان می باشد.

شورای وزیران مرکب است از:

- صدراعظم.
 - معاونان صدراعظم.
 - وزراً و روسای ارگانهای مرکزی معادل وزارت.
- ماده یکصد و یکم:

صدراعظم مؤظف در اولین اجلاس دوره تقنینیه خط مشی سیاست داخلی و خارجی و ترکیب حکومت را جهت اخذ رای اعتماد به ولسی جرگه ارائه و معرفی می کند.

صدراعظم بعد از اخذ رأی اعتماد

اووم فصل

د وزیرانو شورا

سلمه ماده:

د وزیرانو شورا (حکومت) د افغانستان د جمهوریت د دولتی قدرت ډیر لوړ اجرائیوی او اداری ارگان دی.

د وزیرانو شورا له دغو کسانو څخه جوړ ده:

- صدراعظم.
 - د صدراعظم مرستیالان.
 - وزیران او د وزارت د معادلو مرکزی ارگانونو رئیسان.
- یو سلو یوه یمه ماده:

موظف صدراعظم د تقنینیه دوری په لومړنی اجلاس کی د کورنی او بهرنی سیاست تګ لاره او د حکومت ترکیب د باور د رایې د اخیستلو په مقصد ولسی جرگی ته وړاندی او معرفی کوی.

صدراعظم د باور د رایې او د جمهور

و منظوری رئیس جمهور خط مشی سیاست داخلی و خارجی و اعضای حکومت را به سنا ارائه و معرفی می کند.

ماده یکصد و دوم:

شورای وزیران در برابر ولسی جرگه و رئیس جمهور مسوول و مکلف به ارائه گزارش می باشد.

ماده یکصد و سوم:

شورای وزیران دارای وظایف و صلاحیت های ذیل می باشد:

۱- طرح و تطبیق خط مشی سیاست داخلی و خارجی.

۲- تامین اجرای امور اقتصاد ملی، طرح پلانهای انکشاف اقتصادی و اجتماعی، ترتیب بودجه دولتی، تطبیق پلانها و بودجه و ارائه گزارش مبنی بر اجرای آن به شورای ملی.

۳- اتخاذ تدابیر به منظور دفاع

رئیس د منظوری له اخیستلو وروسته، د کورنی او بهرنی سیاست تگلاره او د حکومت غړی سنا ته وړاندی او معرفی کوی.

یو سلو دویمه ماده:

د وزیرانو شورا ولسی جرگی او جمهور رئیس ته مسووله او د راپور په ورکولو مکلفه ده.

یوسلو دریمه ماده:

د وزیرانو شورا دغه دندی او واکونه لری:

۱- د کورنی او بهرنی سیاست د تگلاری طرح او تطبیق.

۲- د ملی اقتصاد د چارو د اجرا کولو تامین، د اقتصادی او ټولنیزی پرمختیا د پلانونو طرح کول، د دولتی بودجی ترتیب، د پلانونو او بودجی تطبیق او ملی شورا ته د هغو د اجرا کولو په باب د راپور وړاندی کول.

۳- د دولت د کتو د دفاع، د

قانونی ملکیت د ټولو ډولونو د حمایت، د عامه نظم او امنیت د تامین او د اتباعو د حقوقو او آزادیو د ساتنې په مقصد د تدبیرونو نیول.

۴- د قانون د حکمونو سره سم د بهرنیو اړیکو عمومی لارښوونه، د بهرنیو دولتونو او بین المللی موسسو سره د دیپلوماتیکو اړیکو ټینګول او د موافقت لیکونو لاسلیک کول.

۵- د وزیرانو په شورا پوری د تړلیو ادارو او ارګانونو جوړول.

۶- د قانون د حکمونو سره سم نور واکونه.

د افغانستان د جمهوریت د وزیرانو شورا د خپلو واکونو په حدودو کی مقررې او اساسنامه تصویبوی.

یوسلو څلورمه ماده:

د ملی شورا د تعطیل او یا د ولسی جرګی د پښکېدو په وخت کی د وزیرانو شورا د عاجلی اړتیا په صورت کی کولای شی چی په

ازمنافع دولت، حمایت تمام اشکال ملکیت قانونی، تامین نظم و امنیت عامه و حراست از حقوق و آزادی های اتباع.

۴- رهبری عمومی مناسبات خارجی، برقراری روابط دیپلوماتیک و عقد موافقتنامه ها با دول خارجی و موسسات بین المللی مطابق به احکام قانون.

۵- ایجاد ادارات و ارګانهای وابسته به شورای وزیران.

۶- سایر صلاحیت ها مطابق احکام قانون.

شورای وزیران جمهوری افغانستان در حدود صلاحیت های خویش مقررې و اساسنامه را به تصویب می رساند.

ماده یکصد و چهارم:

در هنگام تعطیل شورای ملی و یا انحلال ولسی جرګه شورای وزیران در صورت ضرورت عاجل می تواند درمورد مسایل شامل صلاحیت

شورای ملی به استثنای مسایل مربوط بودجه و امور مالی، فرامین تقنینی وضع نماید.

فرامین تقنینی بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ شمرده می شود.

شورای وزیران فرامین تقنینی را که مطابق حکم این ماده قانون اساسی وضع گردیده در اولین اجلاس شورای ملی جهت منظوری ارائه می نماید. فرامین تقنینی در صورتی که از طرف شورای ملی رد شود از تاریخ تصمیم شورای ملی از اعتبار ساقط می گردد.

رئیس جمهور می تواند در خلال دو اجلاس شورای ملی یا در جریان انحلال ولسی جرگه بر اساس پیشنهاد صدراعظم بعضی از اعضای حکومت را سبکدوش و یا اعضای جدید را تعیین نماید.

این موضوع در اولین اجلاس

بودجی او مالی چارو پوری له مربوطو مسالو پرته د ملی شورا په واک کی د شاملو مسئلو په باب تقنینی فرمانونه وضع کړی، تقنینی فرمانونه د جمهور رئیس له توشیح وروسته نافذ گڼل کیږی.

د وزیرانو شورا هغه تقنینی فرمانونه چی د اساسی قانون د دغی مادی د حکم سره سم وضع شوی دی د ملی شورا لومړنی اجلاس ته د منظوری په غرض وړاندی کوی. که چیری تقنینی فرمانونه د ملی شورا له خوا رد شی، د ملی شورا د تصمیم له نیټی څخه له اعتباره لویږی.

جمهور رئیس کولای شی چی د ملی شورا د دوو اجلاسو ترمینځ موده او یا د ولسی جرگی د ړنگیدو په جریان کی د صدراعظم د پیشنهاد له مخی د حکومت ځینی غړی گونبه او یا نوی غړی وټاکي.

دغه موضوع د ولسی جرگی

ولسی جرگه جهت اتخاذ تصمیم
ارائه می گردد.

ماده یکصد و پنجم:

دوره صلاحیت شورای وزیران با
ختم دوره تقنینیه خاتمه می یابد.
حکومتی که دوره صلاحیت آن
خاتمه یافته، وظایف خود را الی
تشکیل شورای وزیران جدید انجام
می دهد.

ماده یکصد و ششم:

تشکیل، ترکیب و طرز
فعالیت شورای وزیران
توسط قانون تنظیم می گردد.

لومړنی اجلاس ته د تصمیم نیولو په
مقصد وړاندې کیږي.

یوسلو پنځمه ماده:

د وزیرانو د شورا د واک دوره د
تقنینیه د وری په پای ته رسیدو سره
پای ته رسېږي. هغه حکومت چی د
واک دوره یی پای ته رسیدلی ده د
وزیرانو د نوی شورا تر جوړیدو
پوری خپلی دندی سرته رسوی.

یو سلوشپږمه ماده:

د وزیرانو د شورا تشکیل،
ترکیب او د فعالیت څرنګوالی د
قانون په واسطه تنظیمیږي.

اتم فصل

قضاء

یوسلو اوومه ماده:

قضا د دولت یو خپلواک رکن
دی.

یو سلو اتمه ماده:

قضاوت د افغانستان په جمهوریت
کی یوازی د محکمی له خوا د قانون

فصل هشتم

قضاء

ماده یکصد و هفتم:

قضاء یک رکن مستقل دولت
می باشد.

ماده یکصد و هشتم:

قضاوت در جمهوری افغانستان
صرف توسط محکمه مطابق احکام

د حکمونو سره سم کپړی.

محکمی د افغانستان په جمهوریت
کی له:

ستری محکمی، د ولایتونو، لویو
ولسوالیو، ولسوالیو، علاقداریو،
بنارونو او ناحیو له محکمو او د
وسله وال پوځ له محکمو څخه
عبارت دی.

دولت کولای شی چی په قضایی
واحد سیستم کی اختصاصی محکمی
جوړی کړی.

یو سلو نهمه ماده:

ستره محکمه د تر ټولو لوړ قضایی
ارگان په توګه د هیواد د قضایی
واحد سیستم په سر کی ده او د
قاضی القضاة، د قاضی القضاة له
مرستیالانو او غړیو څخه مرکبه ده.

ستره محکمه د قانون د حکمونو سره
سم د محکمو فعالیتونه څاری او د
محکمو په فعالیتونو کی د قانون یو
شان تطبیق تامینوی.

یوسلو لسمه ماده:

قانون صورت می گیرد.

محاکم در جمهوری افغانستان
عبارت اند از:

ستره محکمه، محاکم ولایات،
لوی ولسوالیها، علاقه
داریهها، شهرها و نواحی
و محاکم قسوی
مسلح.

دولت می تواند در سیستم واحد
قضایی، محاکم اختصاصی ایجاد
نماید.

ماده یکصد و نهم:

ستره محکمه بحیث عالی ترین
ارگان قضائی در رأس سیستم واحد
قضایی کشور قرار داشته مرکب
است از قاضی القضاة، معاونان
قاضی القضاة و اعضاء.

ستره محکمه بر طبق احکام قانون
فعالیت های محاکم را نظارت
نموده، تطبیق یکسان قانون را در
فعالیت های محاکم تأمین می کند.

ماده یکصد و دهم:

قاضی القضاة، معاونان و اعضای
ستره محکمه برای مدت شش سال
توسط رئیس جمهور تعیین
می گردند.

ستره محکمه نزد رئیس جمهور
مسوول و مکلف به ارائه گزارش
می باشد.

ماده یکصد و یازدهم:

محاکم در قضاوت خود مستقل
بوده صرف تابع قانون می باشند.
رسیده گی و صدور حکم توسط
محاکم بر اساس اصل تساوی
طرفین در برابر قانون و محکمه
صورت می گیرد.

ماده یکصد و دوازدهم:

قضاة حین بررسی قضایا احکام
قانون اساسی و قوانین جمهوری
افغانستان را تطبیق می نمایند.

در حالاتی که قانون صراحت
نداشته باشد، محکمه قضایا را
طبق احکام شریعت اسلام به
نحوی حل و فصل می نماید که

قاضی القضاة، د ستري محکمی
مرستیالان او غړی د شپږو کلونو د
پاره د جمهور رئیس له خوا ټاکل
کېږي.

ستره محکمه جمهور رئیس ته
مسووله او په راپور ورکولو مکلفه
ده.

یو سلو یوولسمه ماده:

محکمی په خپل قضاوت کی
خپلواکی او یوازی د قانون تابع دی.
د محکمو له خوا غور او د حکم
صادرول د قانون او محکمی په
وړاندی د دواړو خواوو د برابری د
اصل پر اساس کېږي.

یو سلو دولسمه ماده:

قاضیان د قضیو د څېړنی په وخت
کی د افغانستان د جمهوریت اساسی
قانون او قوانین تطبیقوي.

په هغو حالاتو کی چی قانون
صراحت و نه لری محکمه قضی د
اسلام د شریعت د حکمونو له مخی
په داسی توگه حل او فصل کوی چی

عدالت په ډیره بڼه ممکنه وجه تامین کړی.

عدالت را به بهترین وجه ممکن تأمین نماید.

یوسلو دیارلسمه ماده:

ماده یکصد و سیزدهم:

د افغانستان د جمهوریت په محکمو کی محاکمه په علنی توگه کیږی. هغه حالات چی پر قضیو بانندی په سری غونډو کی غور کیږی د قانون په واسطه ټاکل کیږی.

در محاکم جمهوری افغانستان محاکمه به صورت علنی اجرامی شود حالاتی که قضایا در جلسات سری رسیده گی می شود، توسط قانون تعیین می گردد.

د محکمی د حکم ابلاغ په ټولو حالاتو کی علنی دی.

ابلاغ حکم محکمه در همه حالات علنی است.

یو سلو خوارلسمه ماده:

ماده یکصد و چاردهم:

په محکمو کی د قضیو غور او حل او فصل په پښتو او دری ژبو او یا د سیمی د اوسیدونکو د اکثریت په ژبه کیږی.

رسیده گی و حل و فصل قضایا در محاکم به لسان های پشتو و دری و یا به لسان اکثریت ساکنین محل صورت می گیرد.

که چیری د دعوی لوری په هغه ژبه بانندی چی محاکمه پری کیږی و نه پوهیږی، د ترجمان په مرسته د قضیې د موادو او اسنادو سره د اشنایی حق او په مورنی ژبه بانندی په محکمه کی د خبرو حق ورته تضمینیږی.

اگر طرف دعوی لسانی را که محاکمه توسط آن صورت می گیرد حق آشنایی با مواد و اسناد قضیه توسط ترجمان و حق صحبت در محکمه به زبان مادری برایش تضمین می گردد.

یوسلو پنخلسمه ماده:

د محکمو پریکړې باید مدللی وی او د حکم سبونه په کی ذکر شی.

د محکمو قطعی پریکړې واجب التعمیل دی، د اعدام له حکمه پرته چی د جمهور رئیس له منظوری وروسته عملی کیری.

یوسلو شپاړسمه ماده:

د محکمو تشکیل، ترکیب واک او د فعالیت څرنگوالی د قانون په واسطه تنظیمیری.

ماده یکصد و پانزدهم:

فیصله های محاکم باید مدلل باشد و اسباب حکم در آن ذکر گردد.

فیصله های قطعی محاکم واجب التعمیل است به استثنای حکم به اعدام که بعد از منظوری رئیس جمهور تعمیم می گردد.

ماده یکصد و شانزدهم:

تشکیل، ترکیب، صلاحیت و طرز فعالیت محاکم توسط قانون تنظیم می شود.

نهم فصل

څارنوالی

یوسلو اوولسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت څارنوالی د

مرکزیت د اصل پر بنسټ واحد سیستم دی او له لویی څارنوالی، د

نهم فصل

څارنوالی

ماده یکصد و هفدهم:

څارنوالی جمهوری افغانستان

سیستم واحد مبتنی بر اصل مرکزیت بوده متشکل است از:

ولایتونو، لویو ولسوالیو، ولسوالیو،
علاقه داریو، ښارونو او ناحیو له
څارنوالیو او د وسله وال پوځ له
څارنوالی څخه جوړ دی.

دولت کولای شی چی د څارنوالی
په واحد سیستم کی اختصاصی
څارنوالی جوړه کړی.

یوسلو اتلسمه ماده:

لوی څارنوال د هیواد د څارنوالی
د ارگانونو د فعالیت لارښوونه
کوی.

د څارنوالی ارگانونه په خپلو
اجراآتو کی خپلواک دی،
یوازی د قانون او لوی څارنوال تابع
دی.

یوسلو نولسمه ماده:

لوی څارنوال او د هغه مرستیالان د
جمهور رئیس له خوا د شپږو کلونو
دپاره ټاکل کیږی. لوی څارنوال
جمهور رئیس ته مسوول او د راپور
په ورکولو مکلف دی.

یوسلو شلمه ماده:

لویه څارنوالی، څارنوالی های
ولایات، لوی ولسوالی ها، ولسوالی
ها، علاقہ داری ها، شهرها، نواحی
و څارنوالی قوای مسلح.

دولت می تواند در سیستم واحد
څارنوالی، څارنوالی اختصاصی
ایجاد نماید.

ماده یکصد و هجدهم:

لوی څارنوال رهبری فعالیت
ارگانهای څارنوالی کشور را به
عهده دارد.

ارگانهای څارنوالی در
اجراآت خویش مستقل بوده
صرف تابع قانون و لوی څارنوال
می باشند.

ماده یکصد و نهم:

لوی څارنوال و
معاونان او توسط رئیس
جمهور برای مدت
شش سال تعیین
می گردند.

ماده یکصد و بیستم:

نظارت عالی بر تطبیق و رعایت یکسان قوانین از طرف تمام وزارت ها و سایر ارگانهای مرکزی اداره دولتی، کمیته های اجرائیوی شورا های محلی، موسسات دولتی، مختلط، خصوصی، ادارات، کوپراتیو ف ها، احزاب سیاسی و سازمانهای اجتماعی، مسوولین امور و اتباع، بر عهده لوی خارنوال و خارنوالان تحت اثر او می باشد.

ماده یکصد و بیست و یکم:

تشکیل، ترکیب، صلاحیت و طرز فعالیت خارنوالی توسط قانون تنظیم می گردد.

فصل دهم

شورای قانون اساسی

ماده یکصد و بیست و دوم:

شورای قانون اساسی جمهوری افغانستان به منظور مراقبت از مطابقت قوانین، سایر اسناد تقنینی و معاهدات بین المللی با قانون اساسی

د ټولو وزارتونو او د دولتي ادارې د نورو مرکزي ارگانونو، د سيمه یيزو شوراگانو د اجرائیوی کمیټو، د دولتي، مختلطو او خصوصي موسسو، ادارو، کوپراتیفونو، سياسي گوندونو او ټولنيزو سازمانونو، د چارو د مسوولينو او اتباعو له خوا د قوانينو پر يو شان تطبیق او رعایت باندې لوړه څارنه د لوی خارنوال او د هغه ترلاس لاندې خارنوالانو په غاړه ده.

یوسلو یو ویستمه ماده:

د خارنوالی تشکیل، ترکیب، واک او د فعالیت څرنگوالی د قانون په واسطه تنظیمیږي.

لسم فصل

د اساسی قانون شورا

یوسلو دوه ویستمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت د اساسی قانون شورا د اساسی قانون سره د قوانینو، نورو تقنینی اسنادو او بین المللی تړونونو د سمون لړلو د

خارنی په مقصد جوړېږي.

ایجاد می گردد.

یوسلو درویشتمه ماده:

ماده یکصد و بیست و سوم:

د اساسی قانون شورا دغه واکونه لری:

شورای قانون اساسی دارای صلاحیت های ذیل می باشد:

۱- د اساسی قانون سره د قوانینو، تقنینی فرمانونو او د بین المللی تړونونو د سمون لرلو څیرل.

۱- بررسی مطابقت قوانین فرامین تقنینی و معاهدات بین المللی با قانون اساسی.

۲- جمهور رئیس ته له اساسی قانون څخه د راولاړو شویو مسئلو په باب د حقوقی او قضایی مشورو ورکول.

۲- اعطای مشوره های حقوقی و قضایی در باره مسایل ناشی از قانون اساسی به رئیس جمهور.

یوسلو څلرویشتمه ماده:

ماده یکصد و بیست و چهارم:

د اساسی قانون شورا د خپلو واکونو د تعمیم په مقصد حق لری:

شورای قانون اساسی به منظور تعمیم صلاحیت های خود حق دارد:

۱- هغه تقنینی اسناد چی د توشیح په غرض جمهور رئیس ته وړاندی کیږی، مطالعه او د اساسی قانون سره د هغو د سمون لرلو په باب نظر څرگند کړی.

۱- اسناد تقنینی ایکه جهت توشیح به رئیس جمهور ارائه می گردد مطالعه و راجع به مطابقت آنها با قانون اساسی ابراز نظر نماید.

۲- جمهور رئیس ته د قانون جوړولو د چارو د پرمختیا په مقصد د تدبیرونو د نیولو په برخه

۲- پیشنهادات مشخص را در زمینه اجرای تدابیر به منظور انکشاف امور

قانونگذاری که قانون اساسی حکم می کند به رئیس جمهور ارائه نماید.

ماده یکصد و بیست پنجم:

شورای قانون اساسی متشکل از رئیس و (۸) عضو می باشد که توسط رئیس جمهور برای مدت (۶) سال تعیین می شود.

ماده یکصد و بیست و ششم:

شورای قانون اساسی در مقابل رئیس جمهور مسوول و مکلف به ارائه گزارش می باشد.

ماده یکصد و بیست و هفتم:

تشکیل و طرز فعالیت شورای قانون اساسی توسط قانون تنظیم می گردد.

فصل یازدهم

شوراهای محلی

ماده یکصد و بیست و هشتم:

جمهوری افغانستان از لحاظ اداره محلی به واحد های اداری ولایات، لوی ولسوالی ها، ولسوالی ها،

کی چی اساسی قانون حکم کوی، مشخص پیشنهادونه وړاندی کړی.

یوسلو پنځه ویشتمه ماده:

د اساسی قانون شورا له رئیس او (۸) غړیو څخه جوړه ده چی د جمهور رئیس له خوا د (۶) کلونو د پاره ټاکل کیږی.

یوسلو شپږ ویشتمه ماده:

د اساسی قانون شورا جمهور رئیس ته مسووله او د راپور په ورکولو مکلفه ده.

یوسلو اووه ویشتمه ماده:

د اساسی قانون د شورا تشکیل او د فعالیت څرنګوالی د قانون په واسطه تنظیمیږی.

یولسم فصل

سیمه ییزی شوراګانی

یوسلو اته ویشتمه ماده:

د افغانستان جمهوریت د سیمه ییزی اداری له پلوه د ولایتونو، لویو ولسوالیو، ولسوالیو، علاقیداریو،

علاقه داری ها، قریه ها، شهر ها و نواحی تقسیم می گردد.

ارگانهای قدرت دولتی در واحد های اداری، شورای های محلی آن می باشد.

ارگان های اجرائیوی شورا های محلی عبارت اند از کمیته های اجرائیوی که توسط شورا های محلی وکلای مردم انتخاب می شود.

در رأس کمیته های اجرائیوی شورا های محلی بالترتیب والی ها، لوی ولسوال ها، ولسوال ها، علاقه دارها، قریه دارها، شاروال ها و آمران نواحی قرار دارند.

ماده یکصد و بیست و نهم:

ارگانهای محلی قدرت و اداره دولتی تمام امور مربوط به اداره محل را با نظر داشت منافع عامه کشور اجرا می کنند.

تمام موسسات، سازمانها و

کلیو بناورونو او ناحیو په اداری واحدونو باندی ویشل کیږی.

په اداری واحدونو کی د دولتی قدرت ارگانونه د هغو سیمه ییزی شوراگانی دی.

د سیمه ییزو شوراگانو اجرائیوی ارگانونه له اجرائیوی کمیټو څخه عبارت دی چی د خلکو د وکیلانو د سیمه ییزو شوراگانو په واسطه انتخابیږی.

د سیمه ییزو شوراگانو د اجرائیوی کمیټو په سر کی په ترتیب سره والیان، لوی ولسوالان، ولسوالان، علاقداران، د کلیو ملکان، بناوروالان او د ناحیو آمران واقع دی.

یوسلو نهه ویشتمه ماده:

د دولتی قدرت او اداری سیمه ییزو ارگانونه د سیمی په اداری پوری تړلی مربوطی چاری د هیواد د عامه گټو په پام کی نیولو سره سرته رسوی.

ټولی مربوطی سیمه ییزی موسسی،

سازمانونه او ادارې د سیمه ییزو شوراگانو او د هغو د اجرائیوی کمیټو د تصمیمونو په عملی کولو مکلفی دی.

یو سلو دیرشمه ماده:

د سیمه ییزو شوراگانو د واک دوره درې کاله ده.

یو سلو یو دیرشمه ماده:

د سیمه ییزو شوراگانو تشکیل، دندی، واکونه او د انتخاب او فعالیت خرنګوالی د قانون په واسطه تنظیمیږي.

ادارات محلی مربوط مکلف به تعمیم تصامیم شوراهاى محلی و کمیته های اجرائیوی آن می باشند.

ماده یکصد و سی ام:

دوره صلاحیت شوراهاى محلی سه سال است.

ماده یکصد و سی و یکم:

تشکیل، وظایف، صلاحیت طرز انتخاب و فعالیت شوراهاى محلی توسط قانون تنظیم می گردد.

دولسم فصل

بهرنی سیاست

یو سلو دوه دیرشمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت بهرنی سیاست د ملی گټو د تامین، د خپلواکۍ، ملی حاکمیت او ځمکنی بشپړتیا د ټینګښت، د نړیوالی سولی او امنیت او د سوله ییز ګډ ژوند د

فصل دوازدهم

سیاست خارجي

ماده یکصد و سی و دوم:

سیاست خارجي جمهوري افغانستان بر مبنای تامین منافع ملی، تحکیم استقلال و حاکمیت ملی، تمامیت ارضی کشور، حفظ صلح و امنیت جهانی، همزیستی مسالمت آمیز،

ساتلو، د حقوقو د برابری او د بین المللی همکارۍ د هر اړخیزې پرمختیا پر بنسټ ولاړ دی.

یوسلو درې دیرشمه ماده:

د افغانستان جمهوریت د ملګرو ملتونو د سازمان د منشور، د بشر د حقوقو د نړیوالې اعلامیې او د بین الملل حقوقو د نورو منل شویو اصولو او موازینو درناوی او رعایت کوی.

یوسلو څلور دیرشمه ماده:

د افغانستان جمهوریت د ناپیلتوب سیاست د دولت د بهرنی سیاست د مهم اصل په توګه تعقیبوی او د ناپیلتوب د غورځنګ د یوه بنسټ ایښودونکی په توګه د هغه هدفونو ته د رسیدلو په لاره کې هلی ځلی کوی.

یوسلو پنځه دیرشمه ماده:

د افغانستان جمهوریت د ټولو هیوادونو، په تیره بیا د ګاونډیو او اسلامی هیوادونو سره د هغو د

تساوی حقوق و انکشاف همه جانبه همکارۍ بین المللی استوار است.

ماده یکصد و سی و سوم:

جمهوری افغانستان منشور سازمان ملل متحد، اعلامیه جهانی حقوق بشر و سایر اصول و موازین قبول شده حقوق بین المللی را احترام و رعایت می کند.

ماده یکصد و سی و چارم:

جمهوری افغانستان سیاست عدم انسلاک را به حیث اصل مهم سیاست خارجی دولت تعقیب کرده و به مثابه یکی از بنیان گذاران جنبش عدم انسلاک در جهت نیل به اهداف آن تلاش می کند.

ماده یکصد و سی و پنجم:

جمهوری افغانستان خواهان برقراری و تحکیم مناسبات دوستانه با همه کشورها به خصوص

کشورهای همجوار و اسلامی بدون نظر داشت نظام سیاسی، اجتماعی و اقتصادی آنها، مبتنی بر اصول تساوی حقوق، احترام متقابل به استقلال، حاکمیت ملی، تمامیت ارضی، عدم مداخله در امور داخلی یکدیگر، عدم توسل به زور، تهدید و یا قوه، تقبیح همه اشکال مداخله و تجاوز، اجرای صادقانه تعهدات بین المللی مطابق اصول و موازین قبول شده حقوق بین المللی می باشد.

ماده یکصد و سی و ششم:

جمهوری افغانستان از مبارزه مردمان و ملل به خاطر صلح، استقلال ملی، دموکراسی، ترقی اجتماعی و حق ملل در تعیین سرنوشت پشتیبانی نموده بر ضد استعمار، استعمارنو، امپریالیزم، صهیونیزم، راسیزم، اپارتاید و فاشیزم مبارزه می کند.

سیاسی، تولیدی و اقتصادی نظام په پام کی له نیولو پرته، د حقوقو د برابری، خپلواکی، ملی حاکمیت او ځمکنی بشپړتیا ته د متقابل درناوی، د یو بل په کورنیو چارو کی د لاس نه وهلو، زور، گواښ او یا قوی ته د لاس نه اچولو، د لاس وهنی او تیری د ټولو ډولونو د غندلو او د بین الملل حقوق د منل شویو اصولو او موازینو سره سم د بین المللی ژمنو د رښتیا ترسره کولو د اصولو پر بنسټ د دوستانه اړیکو د رامینځ ته کولو او ټینګښت غوښتونکی دی.

یوسلو شپږ دیرشمه ماده:

د افغانستان جمهوریت د سولې، ملی خپلواکی، د موکراسی، ټولنیزی ترقی او د برخلیک په ټاکلو کی د ملتونو د حق په خاطر د خلکو او ملتونو د مبارزی ملاتړ کوی، د استعمار، نوی استعمار، امپریالیزم، صهیونیزم، راسیزم، اپارتاید او فاشیزم پر ضد مبارزه کوی.

یوسلو اووه دیرشمه ماده:

د افغانستان جمهوریت د پوره بی وسلی کولو، په ځمکه او فضا کی د وسله ییزو سیالیو د بندولو، د هسته یی، کیمیاوی او د ډله ییزی وژنی د وسلی د نورو ډولونو د نه پراختیا او له منځه وړلو، د بهرنیو پوځی اډو له منځه وړلو، د بین المللی کرکچونو د لیری کولو او د بین المللی اقتصادی او اطلاعاتی نوی او عادلانه نظم د ټینګولو په خاطر د مبارزی ملاتړ کوی.

ماده یکصد و سی و هفتم:

جمهوری افغانستان از مبارزه به خاطر خلع سلاح عام و تام، قطع مسابقات تسلیحاتی در زمین و فضا، عدم گسترش و امحای سلاح هسته یی و کیمیاوی و سایر انواع سلاح کشتار جمعی، از بین بردن پایگاه های نظامی خارجی، رفع تشنجات بین المللی و استقرار نظم نوین و عادلانه اقتصادی و اطلاعاتی بین المللی پشتیبانی می کند.

یوسلو اته دیرشمه ماده:

د افغانستان په جمهوریت کی د جګړی تبلیغ منعه دی.

ماده یکصد و سی و هشتم:

در جمهوری افغانستان تبلیغ جنگ ممنوع است.

دیارلسم فصل

متفرقه حکمونه

یوسلو نهه دیرشمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اساسی قانون تر ټولو لوړ حقوقی اعتبار لری،

فصل سیزدهم

احکام متفرقه

ماده یکصد و سی و نهم:

قانون اساسی جمهوری افغانستان دارای عالی ترین اعتبار حقوقی

بوده، قوانین و سایر اسناد تقنینی مطابق به آن وضع می گردد.

ماده یکصد و چهلم:

دولت و تمام ارگانهای آن براساس قانون اساسی و قوانین جمهوری افغانستان فعالیت کرده نظم حقوقی منافع جامعه، حقوق و منافع قانونی اتباع را تامین می کند.

مؤسسات دولتی، کوپراتیفی، مختلط، خصوصی، احزاب سیاسی، سازمان های اجتماعی، مسوولین امور و اتباع مکلف به رعایت قانون اساسی و قوانین جمهوری افغانستان می باشند.

ماده یکصد و چهل و یکم:

تعدیل قانون اساسی مستقیماً توسط لویه جرگه صورت می گیرد.

همچنان اتخاذ تصمیم در مورد تعدیل قانون اساسی به پیشنهاد رئیس جمهور یا پیشنهاد یک ثلث و تأیید دو ثلث اعضای شورای ملی

قوانین او نور تقنینی اسناد له هغه سره سم وضعه کیږی.

یوسلو څلویښتمه ماده:

دولت او د هغه ټول ارگانونه د افغانستان د جمهوریت د اساسی قانون او قوانینو پر اساس فعالیت کوی، حقوقی نظم، د ټولنی گټی او د اتباعو قانونی حقوق او گټی تامینوی.

دولتی، کوپراتیفی، مختلطی او خصوصی موسسی، سیاسی گوندونه، ټولنیز سازمانونه، د چارو مسوولین او اتباع د افغانستان د جمهوریت د اساسی قانون او قوانینو په رعایت مکلف دی.

یوسلو یو څلویښتمه ماده:

د اساسی قانون تعدیل په مستقیمه توگه د لویی جرگی په واسطه کیږی.

همدغه شان د اساسی قانون د تعدیل په باب تصمیم د جمهور رئیس په پیشنهاد او یا د ملی شورا د غړیو د یوه ثلث په پیشنهاد او د دوو ثلثو

په تایید هم نیول کیږي. په دی حالت کی جمهور رئیس لویه جرگه جوړوي، که چیری لویه جرگه د تعدیل پیشنهاد په ځای وبولي، اساسی قانون تعدیلوی او که نه، د تعدیل پیشنهاد ردوی.

د اضطرار په حالت کی د اساسی قانون تعدیل جواز نه لری.

یوسلو دوه څلویښتمه ماده:

د جمهور رئیس، د جمهور رئیس د مرستیالانو، د ملی شورا د غړیو، صدراعظم، د حکومت د غړیو، قاضی القضاة، د ستری محکمی د قاضیانو، د اساسی قانون د شورا د غړیو، لوی څارنوال او د هغه د مرستیالانو د پاره د قانون سره سم معاش ټاکل کیږي.

یوسلو دری څلویښتمه ماده:

که چیری د جگړی، د جگړی د خطر، بحران او یا ورته حالاتو په علت له هغو لارو څخه چی د قانون په واسطه ټاکل

نیز صورت می گیرد.

درین حالت رئیس جمهور لویه جرگه را دایر می کند در صورتی که لویه جرگه پیشنهاد تعدیل را وارد بداند قانون اساسی را تعدیل و در غیر آن پیشنهاد تعدیل را رد می کند.

در حالت اضطرار تعدیل قانون اساسی جواز ندارد.

ماده یکصد و چهل و دوم:

برای رئیس جمهور، معاونان رئیس جمهور، اعضای شورای ملی، صدر اعظم، اعضای حکومت، قاضی القضاة، قضات ستره محکمه، اعضای شورای قانون اساسی، لوی څارنوال و معاونان او طبق قانون معاش تعیین می شود.

ماده یکصد و چهل و سوم:

هر گاه به علت جنگ، خطر جنگ، بحران و یا حالات مماثلی که حفظ استقلال حاکمیت

ملی و تمامیت ارضی یا امنیت داخلی از مجارییکه توسط قانون اساسی تعیین شده ناممکن گردد، رئیس جمهور می تواند حالت اضطرار را اعلان کند.

هر گاه حالت اضطرار از سه ماه بیشتر دوام نماید برای تمدید آن موافقه لویه جرگه شرط است.

ماده یکصد و چهل و چارم:

در مدت حالت اضطرار رئیس جمهور دارای صلاحیت های ذیل می باشد:

۱- تمدید دوره صلاحیت شورای ملی.

۲- تفویض برخی از صلاحیت های شورای ملی به شورای وزیران.

۳- اعطای برخی از صلاحیت های محاکم به محاکم اختصاصی و محاکم قوای مسلح.

۴- تعلیق و یا تحدید اعتبار مواد (۳۰- ۴۴- ۴۵- ۴۶- ۴۹-

۵۰- فقره اخیر ماده ۵۱، ماده

شوی دی د خپلواکی، ملی حاکمیت او ځمکنی بشپړتیا او یا د کورنی امنیت ساتل ناممکن شی، جمهور رئیس کولای شی چی د اضطرار حالت اعلان کړی.

که چیری د اضطرار حالت له دریو میاشتو څخه زیات دوام وکړی، د هغه د اوږدولو د پاره د لویې جرگې موافقه شرط ده.

یوسلو څلور څلویښتمه ماده:

د اضطرار د حالت په موده کی جمهور رئیس دغه واکونه لری:

۱- د ملی شورا د واک د دوری اوږدول.

۲- د وزیرانو شورا ته د ملی شورا د ځینو واکونو ورسپارل.

۳- اختصاصی محکمو او د وسله وال پوځ محکمو ته د محکمو د ځینو واکونو ورکول.

۴- د اساسی قانون د (۳۰- ۴۴- ۴۵- ۴۶- ۴۹- ۵۰- مادو، د ۵۱

مادی (روستی فقری، د ۵۳ او ۶۰

مادو) د اعتبار تعلیق او یا تحدید.

۵- د قانون سره سم د نورو واکونو عملی کول.

یوسلو پنځه څلویښتمه ماده:

که چیری هغه بین المللی تړونونه یا میثاقونه چی د افغانستان جمهوریت هغه لاسلیک کړی او یا ورسره یو ځای شوی وی، د افغانستان د جمهوریت د قوانینو د حکمونو مغایر وی نو بین المللی تړون او میثاق ته رجحان ورکول کیږی.

یوسلو شپږ څلویښتمه ماده:

د دغه اساسی قانون په انفاذ او د جمهور رئیس په انتخاب سره د انقلابی شورا رئیس هیأت ړنگیږی او انقلابی شورا د ملی شورا تر جوړیدو پوری د اساسی قانون د (۶) فصل د مندرجو واکونو په لرلو سره خپلی دندی ته دوام ورکوی.

ملی شورا د اساسی قانون د تصویب له نیتی څخه د شپږو میاشتو په ترڅ

۵۳ و ۶۰) قانون اساسی.

۵- تعمیم سایر صلاحیت ها طبق قانون.

ماده یکصدو چهل و پنجم:

در صورتی که معاهدات یا میثاق های بین المللی که جمهوری افغانستان آنرا عقد یا به آن الحاق نموده مغایر احکام قوانین جمهوری افغانستان باشد به معاهده بین المللی و میثاق رجحان داده می شود.

ماده یکصدو چهل و ششم:

بانفاذ این قانون اساسی و انتخاب رئیس جمهور، هیات رئیس شوری انقلابی منحل گردیده و شورای انقلابی الی تشکیل شورای ملی با داشتن صلاحیت های مندرج فصل (۶) قانون اساسی به وظیفه خود ادامه می دهد.

شورای ملی در ظرف شش ماه از تاریخ تصویب قانون اساسی تشکیل

کی جوړپړی.

می گردد.

د وزیرانو شورا د اساسی قانون د (۷) فصل د مندرجو واکونو په لرلو سره د نوی حکومت تر جوړیدو پوری چی د اساسی قانون د حکمونو سره سم د ولسی جرگی له خوا د باور رایه اخلی، خپلی دندی ته دوام ورکوی.

شورای وزیران با داشتن صلاحیت های مندرج فصل (۷) قانون اساسی الی تشکیل حکومت جدید که طبق احکام قانون اساسی از طرف ولسی جرگه کسب رای اعتماد می کند، بوظیفه خود ادامه می دهد.

جمهور رئیس د اساسی قانون د تصویب له نیتی څخه د شپږو میاشتو د مودی په ترڅ کی د قضا او څارنوالی ارگانونو ته د دغه اساسی قانون د حکمونو سره سم د واحد سیستم پر اساس نوی سازمان ورکوی او د اساسی قانون شورا جوړوی.

رئیس جمهور در خلال مدت شش ماه از تاریخ تصویب قانون اساسی ارگان های قضا و څارنوالی را مطابق احکام این قانون اساسی بر اساس سیستم واحد تجدید سازماندهی کرده و شورای قانون اساسی را تاسیس می نماید.

یوسلو اووه څلویښتمه ماده:

ماده یکصدو چهل هفتم:

لومړنی جمهور رئیس د هغی لویی جرگی له خوا چی دغه اساسی قانون تصویبوی، انتخابیږی.

اولین رئیس جمهور توسط لویه جرگه ایکه این قانون اساسی را به تصویب می رساند انتخاب می شود.

یوسلو اته څلویښتمه ماده:

ماده یکصدو چهل و هشتم:

د دغه اساسی قانون په انفاذ سره د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت

با انفاذ این قانون اساسی اصول اساسی جمهوری دموکراتیک

اساسی اصول له اعتباره لویږی.

هغه قوانین او نور تقنینی اسناد چی د دغه اساسی قانون د انفاذ له نیټی څخه پخوا صادر شوی دی، په دی شرط نافذ گڼل کیږی چی د دغه اساسی قانون د حکمونو سره متناقض نه وی.

افغانستان از اعتبار ساقط می گردد. قوانین و سایر اسناد تقنینی که قبل از تاریخ انفاذ این قانون اساسی صادر گردیده به شرطی نافذ شمرده می شود که متناقض با احکام این قانون اساسی نباشند.

یوسلو نهه څلویښتمه ماده:

دغه اساسی قانون د لویی جرگی د تصویب له نیټی څخه نافذ او د جمهور رئیس له خوا توشیح او اعلامیږی.

ماده یکصدو چهل و نهم:

این قانون اساسی از تاریخ تصویب لویه جرگه نافذ و توسط رئیس جمهور توشیح و اعلام می گردد.

قانون اساسی جمهوری افغانستان

دوره دکتور نجیب الله

(۸ جوزای ۱۳۶۹ شمسی)

د افغانستان جمهوریت د

جمهور رئیس فرمان

د کابل ښار

گڼه (۱)

د ۱۳۶۶ کال د قوس نهمه نیټه

د افغانستان د جمهوریت د اساسی قانون د توشیح او اعلام په باب: د قوس د میاشتی د اتمی او نهمی نیټی تاریخی لویه جرگه چی د کابل په ښار کی جوړه شوه د افغانستان د جمهوریت اساسی قانون یی په دیارلسو فصلونو او یوسلو نهه څلویښتو مادو کی د تر ټولو مهمی ملی وثیقی په توگه تصویب کړ.

د هغه واک سره سم چی اساسی قانون راته راسپارلی دی، د ا.ج اساسی قانون چی د تصویب له نیټی څخه نافذ شوی دی، د سولی او هوساینی د تأمین، د ملی روغی

فرمان رئیس جمهور

جمهوری افغانستان

شهر کابل

شماره (۱)

مؤرخ: ۱۳۶۶/۹/۹

در باره توشیح و اعلام قانون اساسی جمهوری افغانستان لویه جرگه تاریخی ۸ و ۹ ماه قوس که در شهر کابل دایر گردید قانون اساسی جمهوری افغانستان را به داخل سیزده فصل و یکصد و چهل و نه ماده به مثابه مهمترین وثیقه ملی به تصویب رسانید.

مطابق به صلاحیتی که قانون اساسی برایم تفویض نموده قانون اساسی ج. ا، را که از تاریخ تصویب نافذ گردیده به خاطر تأمین صلح و آرامش، تحقق کامل مشی

مصالحه ملی، سعادت مردم
و ترقی افغانستان عزیز
توشیح و اعلام
می دارم.

دوکتور نجیب الله

رئیس جمهور افغانستان

جوړی د پوره تحقق، د خلکو د
نیکمرغی او د گران افغانستان د
پرمختگ په خاطر توشیح او
اعلاموم.

دوکتور نجیب الله

د افغانستان جمهور رئیس

د افغانستان جمهوریت د جمهور

رئیس فرمان

ګڼه: (۴۶۴)

نیټه: ۱۳۶۹/۳/۸

د اساسی قانون د تعدیل د توشیح او اعلام په باره کی د اساسی قانون د یوسلو نهه څلویښتمی مادی د دویمی فقری د حکم له مخی په اساسی قانون کی تعدیلات چی دیارلس سوه نهه شپتم کال د جوزا د میاشتی په اوومه او اتمه نیټه د لویی جرگی د تصویب له تاریخ څخه نافذ دی د افغانستان د خلکو د تاریخی آرمان د تحقق په مقصد د افغانانو په خاوره کی د سولی او آرامی دتأمین او د ملی روغی جوړی د تگلاری د بشپړ تحقق او د خلکو نیکمرغی او د افغانستان د ترقی په خاطر توشیح او اعلاموم.

نجیب الله

د افغانستان جمهور رئیس

فرمان رئیس جمهور جمهوری

افغانستان

شماره: (۴۶۴)

مؤرخ: ۱۳۶۹/۳/۸

د باره توشیح و اعلام تعدیل قانون اساسی به تاسی از حکم فقره دوم ماده یکصدو چهل و نهم قانون اساسی، تعدیلات در قانون اساسی را که از تاریخ تصویب لویه جرگه مؤرخ هفت و هشت ماه جوزای سال سیزده صدو شصت و نه، نافذ می باشد، به منظور تحقق آرمان تاریخی مردم افغانستان به خاطر تأمین صلح و آرامش در سرزمین افغان ها، و تحقق کامل مشی مصالحه ملی و در جهت سعادت مردم و ترقی افغانستان عزیز، توشیح و اعلام می دارم.

نجیب الله

رئیس جمهور افغانستان

مقدمه	مقدمه
فصل اول: اساسات نظام سیاسی	لومړی فصل: د سیاسی نظام اساسونه
فصل دوم: اساسات نظام اجتماعی - اقتصادی	د ویم فصل: د ټولنیز - اقتصادی نظام اساسونه
فصل سوم: تابعیت، حقوق آزادیها و مکلفیت های اساسی اتباع	د ریم فصل: د اتباعو تابعیت، اساسی حقوق، آزادی او مکلفیتونه
فصل چهارم: لویه جرگه	خلورم فصل: لویه جرگه
فصل پنجم: رئیس جمهور	پنځم فصل: جمهور رئیس
فصل ششم: شورای ملی	شپږم فصل: ملی شورا
فصل هفتم: شورای وزیران	اووم فصل: د وزیرانو شورا
فصل هشتم: قضاء	اتم فصل: قضاء
فصل نهم: څارنوالی	نهم فصل: څارنوالی
فصل دهم: شورای قانون اساسی	لسم فصل: د اساسی قانون شورا
فصل یازدهم: اداره	یوولسم فصل: اداره
فصل دوازدهم: سیاست خارجی	دولسم فصل: بهرنی سیاست
فصل سیزدهم: احکام متفرقه	دیارلسم فصل: متفرقه حکمونه

بسم الله الرحمن الرحيم

زمونږ د گران هیواد افغانستان ویاړلی تاریخ د خپلواکۍ زمکنی بشپړتیا، ملی حاکمیت ملی یو والی، دموکراسی او ټولنیزی ترقی په خاطر زمونږ د زړه ورو خلکو له اتلوالو مبارزو څخه ډک دی.

په اوسنی پړاو کی د افغانستان جمهوری دولت د ملی سیاسی او هیواد پالو ځواکونو پر ملاتړ متکی د ملی روغی جوړی سیاست په فعاله توگه پرمخ بیایی.

له همدغه امله د هغو تاریخی بدلونونو په پام کی نیولو سره چی زمونږ په هیواد او معاصره نړی کی رامنځته شویدی، د اسلام د سپیڅلی دین د اساساتو په پیروی، د هیواد د تاریخ او فرهنگ پر بنا د افغانی غوره دودونو او شعایرو په پام کی نیولو سره، د مشروطیت د غورځنگ ارزښتناکو میراثونو ته په درناوی او د ملگرو ملتونو د منشور او د بشر د حقوقو د نړیوالی اعلامی سره په سمون کی: - د خپلواکی دساتنی د زمکنی بشپړتیا

بسم الله الرحمن الرحيم

تاریخ پر افتخار وطن محبوب ما افغانستان مشحون از مبارزات قهرمانانه مردم دلیر ما به خاطر استقلال، تمامیت ارضی، حاکمیت ملی، وحدت ملی، دموکراسی و ترقی اجتماعی می باشد.

در مرحله کنونی، دولت جمهوری افغانستان متکی بر حمایت نیروهای ملی سیاسی و وطن دوست سیاست مصالحه ملی را فعالانه به پیش می برد.

بنابراین با نظر داشت تحولات تاریخی که در میهن ما و جهان معاصر رونما گردیده است، با پیروی از اساسات دین مقدس اسلام با رعایت سنن و شعایر پسندیده افغانی، مبتنی بر حقایق تاریخ و فرهنگ کشور، با احترام به موازیث ارزنده نهضت مشروطیت و در مطابقت با منشور ملل متحد و اعلامیه جهانی حقوق بشر، به منظور: - حفظ استقلال، دفاع

از تمامیت ارضی و تحکیم حاکمیت ملی.

- دستیابی به صلح سراسری و تعمیق وحدت ملی.

- تأمین عدالت و دموکراسی.

- اعمار مجدد و رشد متوازن اقتصادی، اجتماعی و ارتقای سطح زندگی مردم.

- افزایش نقش و اعتبار کشور در عرصه بین المللی.

- ایجاد شرایط مساعد به خاطر تثبیت موقف حقوقی و بی طرفی دایمی افغانستان و غیر نظامی شدن آن.

ما نماینده گان مردم افغانستان در لویه جرگه مؤرخ هفت و هشت ماه جوزای سال هزار و سه صد و شصت و نه، قانون اساسی مصوب لویه جرگه مؤرخ نهم ماه قوس سال هزار و سه صد و شصت و شش را که دارای سیزده فصل و یک صد و چهل و نه ماده بود، به مثابه عالی ترین وثیقه ملی، ذیلاً تعدیل نمودیم.

خنخه د دفاع او د ملی حاکمیت د ټینگښت.

- سراسری سولی ته د رسیدو او د ملی یو والی د ژورتیا.

- د عدالت او دموکراسی د تأمین.

- د بیا ودانولو او متوازی اقتصادی ټولنیزی ودی او د خلکو د ژوندانه د سطحی د لوړولو.

- په بین المللی ډگر کی د هیواد د نقش او اعتبار د زیات والی.

- د افغانستان د دایمی بیطرفی د حقوقی دریخ د تثبیت او د هغه د نه پوځی کیدو د پاره د غوره شرایطو د رامنځ ته کیدو په منظور.

مونږ د یو زرو دری سوه نهه شپیتم کال د جوزا د میاشتی د اوومی او اتمی نیټی په لویه جرگه کی د افغانستان د خلکو استازيو، د ۱۳۶۶ کال د قوس د میاشتی نهمی نیټی د لویی جرگی له خوا تصویب شوی اساسی قانون چی دیارلس فصلونه او یوسلو نهه څلویښت مادی درلودی، د ډیری لوړی ملی وثیقی په توگه په لاندی ډول تعدیل کړی.

لومړی فصل

د سیاسي نظام اساسونه

لومړی ماده:

د افغانستان جمهوریت خپلواک، واحدونه تجزیه کیدونکی او اسلامي دولت دی او پر خپل ټول قلمرو باندې د حاکمیت لرونکی دی.

د افغانستان په جمهوریت کې ملي حاکمیت په خلکو پورې اړه لري.

خلک ملي حاکمیت د لویې جرګې او ملي شورا په واسطه عملي کوي.

دویمه ماده:

د افغانستان دین د اسلام سپیڅلی دین دی.

د افغانستان په جمهوریت کې هیڅ قانون نه شي کولای چې د اسلام د سپیڅلي دین د اساسونو او د دغه اساسي قانون د نورو مندرجو ارزښتونو مناقض وي.

فصل اول

اساسات نظام سياسي

ماده اول:

جمهوری افغانستان دولت مستقل، واحد و غیر قابل تجزیه و اسلامی بوده، بر تمام قلمرو خود دارای حاکمیت می باشد.

حاکمیت ملی در جمهوری افغانستان به مردم تعلق دارد.

مردم حاکمیت ملی را توسط لویه جرګه و شورای ملی اعمال می کنند.

ماده دوم:

دین افغانستان دین مقدس اسلام است.

در جمهوری افغانستان هیچ قانون نمی تواند مناقض اساسات دین مقدس اسلام و دیگر ارزش های مندرج این قانون اساسی باشد.

دریمه ماده:

د افغانستان جمهوریت ناپییلی هیواد دی په پوځی ډلو تپلو کی نه شاملیږی او په خپل قلمرو کی د بهرنیو پوځی اډو جوړیدو ته اجازه نه ورکوی.

خلورمه ماده:

له خپلواکی، ملی حاکمیت او ځمکنی بشپړتیا څخه دفاع د دولت د اساسی دندو له جملی څخه ده. دولت د هیواد امنیت او دفاعی قابلیت تامینوی او وسله وال پوځ سمبالوی.

پنځمه ماده:

د سیاسی گوندونو تعدد د افغانستان جمهوریت د سیاسی سیستم بنسټ دی.

د افغانستان په جمهوریت کی سیاسی گوندونه په دي شرط چي مرامنامه، اساسنامه او فعالیت یی د هیواد اساسی قانون او قوانینو مغایر نه وي،

ماده سوم:

جمهوری افغانستان کشور غیر منسلک بوده در پیمان های نظامی شامل نمی شود و تأسیس پایگاه های نظامی خارجی را در قلمرو خود اجازه نمی دهد.

ماده چهارم:

دفاع از استقلال، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی از جمله وظایف اساسی دولت است. دولت امنیت و قابلیت دفاعی کشور را تأمین و قوای مسلح را تجهیز می نماید.

ماده پنجم:

تعدد احزاب سیاسی اساس سیستم سیاسی جمهوری افغانستان می باشد.

در جمهوری افغانستان احزاب سیاسی مشروط بر این که مرامنامه، اساسنامه و فعالیت آنها مغایر احکام قانون اساسی و قوانین کشور نباشد

جوړیدلي شي.

تشکیل شده می توانند.

د سیاسي گوند تشکیلات او مالي

تشکیلات و منابع مالی حزب

منابع نشي کیدلای چي غیر علني

سیاسی غیر علنی بوده

وي.

نمی تواند.

هغه گوند چي د قانون د حکمونو

حزبی که مطابق احکام قانون

سره سم جوړیږي، له قانوني مجوزه

تشکیل می شود، بدون مجوز قانونی

پرته ږنگیدلای نه شي.

منحل شده نمی تواند.

قاضیان او څارنوالان نه شي کولای

قضات و څارنوالان نمی توانند در

چي ددندي د تصدي په موده کي د

مدت تصدی وظيفه عضویت حزب

سیاسي گوند غړیتوب و لري.

سیاسی را داشته باشند.

شپږمه ماده:

ماده ششم:

دغه ماده لغوه شوه.

این ماده لغوگردید.

اوومه ماده:

ماده هفتم:

د افغانستان په جمهوریت

تشکیل سازمان های اجتماعی

کی د ټولنیزو سازمانونو

در جمهوری افغانستان

جوړیدل د قانون سره سم

طبق قانون

مجاز دی.

مجاز است.

اتممه ماده:

ماده هشتم:

د هیواد د ملی ژبو له جملی څخه

از جمله زبانهای ملی کشور پشتو و

پښتو او دری رسمی ژبی دی.

دری زبانهای رسمی می باشد.

نهمه ماده:

د افغانستان جمهوریت دولتی نښان د غنمو د وړو په منځ کی پر زرغون متن باندی د راختونکی لمر، د محراب او منبر د تصویر، او د دری رنگه توری، سری او زرغونی پتی لرونکی دی.

لسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت دولتی بیرغ دری رنگه لری چی د تورو، سرو او زرغونو ټوټو په بڼه له پورته نه ښکته ته په افقی توگه په برابره اندازه واقع شوی دی.

د بیرغ د دواړو مخونو د پورتنی برخی په ربع کی د هغه د لرگی خوا ته د افغانستان د جمهوریت دولتی نښان ته ځای ورکړ شوی دی.

د بیرغ اوږدوالی د هغه د سور په نسبت دوه برابره دی.

یوولسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت پایتخت د

ماده نهم:

نشان دولتی جمهوری افغانستان دارای تصویر آفتاب در حال طلوع، محراب و منبر در متن سبز محاط با خوشه گندم، و فیته دارای سه رنگ سیاه سرخ و سبز می باشد.

ماده دهم:

بیرق دولتی جمهوری افغانستان دارای سه رنگ می باشد که به شکل قطعات سیاه، سرخ و سبز از بالا به پائین به صورت افقی به اندازه مساوی واقع شده است.

در ربع قسمت بالای هر دو روی بیرق، به طرف چوبه آن، نشان دولتی جمهوری افغانستان قرار دارد.

طول بیرق نسبت به عرض آن دوچند می باشد.

ماده یازدهم:

پایتخت جمهوری افغانستان شهر

کابل ښار دی.

کابل است.

دوولسمه ماده:

ماده دوازدهم:

دغه ماده لغوه شوه.

این ماده لغو گردید.

دویم فصل

فصل دوم

د ټولنیز، اقتصادي

اساسات نظام

نظام اساسونه

اجتماعي، اقتصادي

ديارلسمه ماده:

ماده سيزدهم:

د افغانستان جمهوريت کثيرالمليت هیواد دی.

جمهوری افغانستان کشور کثیرالملیت است.

دولت د سياسي، اقتصادي، ټولنيزي او فرهنگي برابري او له ټولنيز، اقتصادي او فرهنگي پلوه د وروسته پاتو سيمو د گړندي ودي او پرمختگ د تأمين په منظور د هیواد د ټولو ملتونو، قومونو او قبایلو تر مينځ د تفاهم، دوستي او همکاري د هر اړخيزي ودي سياست تعقيبوي.

دولت سياست رشد همه جانبه تفاهم، دوستي و همکاري همه مليتها، اقوام و قبایل کشور را به منظور تامین برابري سياسي، اقتصادي، اجتماعي، فرهنگي، رشد و انکشاف سريعتر مناطق عقب مانده از لحاظ اجتماعي، اقتصادي و فرهنگي تعقيب می کند.

دولت په تدريج سره د ملي ځانگړتياوو پر بنسټ د اداري واحدونو د جوړولو زمينه برابروي.

دولت زمينه ايجاد واحد های اداري را بر مبنای خصوصيات ملي به تدريج مهيا می سازد.

ځوار لسمه ماده:

دولت د خلکو د فرهنگ، ژبې او ادبیاتو د ودې په منظور لازم تدبیرونه نیسي د ټولو ملیتونو، قومونو او قبایلو د فرهنگ دودونو، ژبې، ادبیاتو او فولکلور غوره میراث ساتي او پراختیا ورکوي.

پنځلسمه ماده:

د افغانستان په جمهوریت کې کورنی د ټولنی اساسی رکن جوړوي. دولت د مور او ماشوم د روغتیا د ساتنې او د ماشومانو د روزنې د پاره لازم تدبیرونه نیسي.

شپاړسمه ماده:

دولت ځوان نسل ته دایمی پاملرنه کوي، د هغوی د ښوونې او روزنې، د کار، تفریح، استراحت او د معنوی او جسمی روزنې د تامین لازم شرایط برابروي او د نویو ځوانانو او ځوانانو د استعداد د ودې په لاره کې مرسته کوي.

ماده چهاردهم:

دولت به منظور رشد فرهنگ، زبان و ادبیات مردم تدابیر لازم اتخاذ کرده میراث شایسته فرهنگ، رسوم، زبان، ادبیات و فولکلور تمام ملیت ها، اقوام و قبایل را حفظ نموده، انکشاف می دهد.

ماده پانزدهم:

در جمهوری افغانستان خانواده رکن اساسی جامعه را تشکیل می دهد. دولت به منظور تأمین صحت طفل و مادر و تربیه اطفال تدابیر لازم اتخاذ می نماید.

ماده شانزدهم:

دولت از نسل جوان مواظبت دایمی نموده، شرایط لازم تعلیم و تربیه، تامین کار، تفریح، استراحت، پرورش معنوی و جسمی آنها را فراهم آورده در جهت رشد استعداد نوجوانان و جوانان مساعدت می کند.

اوولسمه ماده:

دولت د استوگني د دولتي او کوپراتيفي کورونو د جوړولو په مقصد د ودانولو چارو ته پراختيا ورکوي او د شخصي کورونو د جوړولو په کار کې مرسته کوي.

اتلسمه ماده:

دولت داسې اقتصادي سياست چي هدف يې د بيرته پاتيوالي د ليري کولو، د خلکو د ژوندانه د سطحې د لوړتيا او د ټولني د ټولنيز اقتصادي جوړښت د بشپړتيا په خاطر د هيواد د ټولو منابعو تنظيمول او په کار اچول دي، عملي کوي او په دغه مقصد د ټولنيزي او اقتصادي پرمختيا پلانونه تنظيموي او تطبيقي.

نولسمه ماده:

د افغانستان په جمهوريت کې ملکيت د دولتي، مختلط، کوپراتيفي، اوقافو، خصوصي، شخصي او د سياسي او

ماده هفدهم:

دولت به منظور اعمار منازل مسکوني دولتي و کوپراتيفي امور ساختماني را توسعه داده، در امر ساختمان منازل شخصي مساعدت مي کند.

ماده هجدهم:

دولت سياست اقتصادي را که هدف آن بسياج و به کار بردن تمام منابع کشور به خاطر رفع عقب مانده گي، ارتقاي سطح زندگي مردم، تکامل ساختار اجتماعي-اقتصادي جامعه مي باشد، عملي مي نمايد و به اين منظور پلان هاي انکشاف اقتصادي و اجتماعي را تنظيم و تطبيق مي کند.

ماده نوزدهم:

ملکيت در جمهوری افغانستان به اشکال دولتي، مختلط، کوپراتيفي، اوقاف، خصوصي، شخصي و

ملکیت سازمان های سیاسی و اجتماعی وجود دارد.

ملکیت از تعرض مصون است.

دولت از تمام انواع ملکیت قانونی حمایت می کند.

ماده بیستم:

در جمهوری افغانستان منابع زیر زمینی، جنگل ها، چراگاه ها، معادن، منابع اساسی انرژی، آبدات تاریخی، تأسیسات رادیو و تلویزیون، تأسیسات مخابراتی بند های بزرگ بنادر و خطوط مواصلاتی از جمله ملکیت های دولت می باشند.

سرمایه گذاری بخش خصوصی جهت استفاده از جنگل ها، چراگاه ها، منابع انرژی، معادن و خرید و فروش وسایل مخابراتی، طبق قانون مجاز است.

در جمهوری افغانستان در کنار بانک ها بیمه و ترانسپورت هوایی دولتی، ایجاد بانک های

تولیزو سازمانونو د ملکیت په بنو شته دی.

ملکیت له تعرض څخه مصون دي.

دولت د قانونی ملکیت د ټولو ډولونو حمایت کوی.

شلمه ماده:

د افغانستان په جمهوریت کي تر زمکي لاندي منابع، ځنگلونه څپر ځایونه، کانونه، د انرژي اساسي زیرمي تاریخي آبدات، دراديو تلویزیون تأسیسات، مخابراتي تأسیسات، ستر بندونه او مواصلاتي کرښي د دولت ملکیت دي.

له ځنگلونو، څپر ځایونو، د انرژي له زیرمو او کانونو څخه د استفادي او د مخابراتي وسایلو درانیولو او خرڅلاو په غرض د خصوصي برخي پانگه اچول د قانون سره سم مجاز دي.

د افغانستان په جمهوریت کي د دولتي بانکونو، بیمی او هوایي ترانسپورت تر څنگه د مختلطو

سهامي بانکونو، بیمې او هوایي ترانسپورت او د خصوصي او مختلط زمکني ترانسپورت جوړیدل د قانون سره سم مجاز دي.

د افغانستان په جمهوریت کې د بهرنیو بانکونو او د بیمې د موسساتو د نمایندګیو فعالیت د قانون سره سم مجاز دي.

یو ویلشتمه ماده:

دولت د کوپراتیفونو د پیاوړتیا او پراختیا په کار کې مرسته کوی او په هغو کې د خلکو د خپلې خوښی برخه اخیستنه هڅوی.

دوه ویلشتمه ماده:

دولت د کسبګرو انفرادی فعالیتونه او په صنفی اتحادیو او کوپراتیفونو کې د هغوی د خپلې خوښی برخه اخیستنه هڅوی او حمایت یی کوی، د کسبګرو د حرفوی مهارت د سطحی د لوړتیا، د کار د وسایلو، د اومو موادو د تأمین او د هغوی د محصولاتو د خرڅلاو په کار کې هر

سهامي، بیمه و ترانسپورت هوایی مختلط و ترانسپورت زمینی خصوصي و مختلط طبق قانون مجاز است.

در جمهوری افغانستان فعالیت نماینده گی بانک ها و موسسات بیمه خارجی طبق قانون مجاز است.

ماده بیست و یکم:

دولت در امر تقویه و گسترش کوپراتیف ها مساعدت کرده، اشتراک داوطلبانه مردم را در آن تشویق می کند.

ماده بیست و دوم:

دولت فعالیت های انفرادی پیشه وران و شرکت داوطلبانه آنها را در اتحادیه های صنفی و کوپراتیف ها تشویق و حمایت نموده در امر ارتقای سطح مهارت حرفوی پیشه وران، تأمین وسایل کار، مواد خام و فروش محصولات شان کمک های همه جانبه

اړخیزی مرستی کوی.

میدول می دارد.

در ویشتمه ماده:

ماده بیست و سوم:

دولت د کرنی د احیا او پرمختیا په مقصد له کروندگرو او زمکه والو سره متممی مرستی کوی او د کرنی او میکانیزه مختلطو او خصوصی فارمونو په جوړولو او د نویو او شاپو زمکو په آبادولو کي اغیزمنه مرسته کوی.

دولت به منظور احیا و انکشاف زراعت، کمک های متمم زراعتی را به دهقانان و زمین داران انجام می دهد و در ایجاد فارم های زراعتی و میکا نیزه مختلط و خصوصی و آبادی زمین های بکر و بایر مساعدت موثر می نماید.

خلیر ویشتمه ماده:

ماده بیست و چهارم:

دولت د کوچیانو او مالدارانو د پاره له خرچایونو څخه استفادی امکان د قانون سره سم تضمینوی، د مال داری د ودی، د محصولاتو د خرڅلاو او د هغوی د اقتصادی، ټولنیزو او معیشتی شرایطو د بنه کولو د پاره د مساعدو شرایطو د برابرولو په مقصد مرسته کوی.

دولت برای کوچیان و مالداران امکان استفاده از چراگاه ها را طبق قانون تضمین نموده جهت ایجاد شرایط مساعد برای رشد مالداری، فروش محصولات، بهبود شرایط اقتصادی اجتماعی و معیشتی آنها مساعدت می کند.

پنځه ویشتمه ماده:

ماده بیست و پنجم:

دولت د ملی اقتصاد د پرمختیا په مقصد د خصوصی پانگی اچونی

دولت مصونیت سرمایه گذاری خصوصی را به منظور انکشاف

مصوونیت تضمینوی، د صنایعو سوداگری، ودانسی، ترانسپورت، کرنی او د خدمتونو د برخو په پرمختیا کی د ملی پانگه والو برخه اخیستنه د قانون سره سم هڅوی او حمایت یی کوی.

دولت د خصوصی متشبثانو سره ګټور او هر اړخیزی اړیکی پراخوی او د بهرنی پانگی سره په سیالی کی د خصوصی سکتور ملاتړ کوی او د مالی، کریدتی، ګمرکی او د بیو د سیاست د تنظیم په وخت کی د خصوصی سکتور ګټی د قانون سره سمی په پام کی نیسی.

شپږ ویشتمه ماده:

دغه ماده لغوه شوه.

اووه ویشتمه ماده:

دولت د ملی اقتصاد د ودی په مقصد د افغانستان په جمهوریت کی دقانون سره سم بهرنی پانگه اچونه هڅوی.

اقتصاد ملی تضمین نموده اشتراک سرمایه داران ملی را در انکشاف صنایع تجارت، ساختمان، ترانسپورت، زراعت و عرصه های خدمات طبق قانون تشویق و حمایت می کند.

دولت مناسبات سودمند و همه جانبه را با متشبثان خصوصی توسعه داده و از سکتور خصوصی در مقابل رقابت با سرمایه خارجی حمایت می کند و حین تنظیم سیاست مالی، کریدتی، ګمرکی و قیم منافع سکتور خصوصی را طبق قانون در نظر می گیرد.

ماده بیست و ششم:

این ماده لغو گردید.

ماده بیست و هفتم:

دولت به منظور رشد اقتصاد ملی سرمایه گذاری خارجی را در جمهوری افغانستان طبق قانون تشویق می نماید.

اته ویشتمه ماده:

د افغانستان په جمهوریت کی بهرنی اشخاص د عقاری ملکیت حق نه لری. پر سیاسی نمایندگیو او بهرنیو دولتونو باندی د عقار پلورل د بالمثل چلند پر اساس او پر هغو بین المللی موسسو باندی چی د افغانستان جمهوریت د هغو غړی وی، د حکومت له موافقی وروسته مجاز دی.

نهمه ویشتمه ماده:

د ملکیت د وراثت حق د اسلام د شریعت سره سم د قانون په واسطه تضمینیری.

دیرشمه ماده:

استملاک یوازی د عامه گټو د تامین په مقصد د عادلانه او منځینی عوض په بدل کی د قانون سره سم کیږی. د ملکیت مصادره د قانون له حکمه او د محکمې له پریکړی پرته جایزه نه ده.

ماده بیست و هشتم:

د جمهوری افغانستان اشخاص خارجی حق ملکیت عقاری را ندارند فروش عقار به نماینده گی های سیاسی و دول خارجی بر اساس رویه بالمثل و به موسسات بین المللی که جمهوری افغانستان عضو آن باشد بعد از موافقه حکومت مجاز می باشد.

ماده بیست و نهم:

حق وراثت ملکیت طبق شریعت اسلام توسط قانون تضمین می گردد.

ماده سی ام:

استملاک طبق قانون تنها به مقصد تأمین منافع عامه در بدل عوض عادلانه و قبلی صورت می گیرد. مصادره ملکیت بدون حکم قانون و فیصله محکمه جایز نیست.

یو دیرشمه ماده:

د افغانستان په جمهوریت کی د قانون او ټولنیز عدالت پر اساس د مالی او محصول معیارونه، اندازه او ډولونه ټاکل کیږی.

دوه دیرشمه ماده:

دولت د طبیعت، طبیعی شتمنیو د ساتنی او له طبیعی زیرمو څخه د معقولی استفادی، د ژوندانه د چاپیریال د ښه کولو، د اوبو او هوا د ککړیدو د منځیوی او د څارویو او بوټو د نړی د ساتنی او پایښت په مقصد لازم تدبیرونه نیسی او عملی کوی یی.

ماده سی و یکم:

د جمهوریت افغانستان بر اساس قانون و عدالت اجتماعی معیارها، اندازه و انواع مالیه و محصول تعیین می گردد.

ماده سی و دوم:

دولت به منظور حفظ طبیعت، ثروت های طبیعی و استفاده معقول از منابع طبیعی، بهبود محیط زیست، جلوگیری از آلودگی آب و هوا حفظ و ابقای عالم حیوانات و نباتات تدابیر لازم اتخاذ و عملی می نماید.

دریم فصل

د اتباعو تابعیت، اساسی حقوق، آزادی او مکلفیتونه

دری دیرشمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت تابعیت د ټولو اتباعو د پاره برابرو شو شان دی.

فصل سوم

تابعیت، حقوق، آزادی ها و مکلفیت های اساسی اتباع

ماده سی و سوم:

تابعیت جمهوری افغانستان برای تمام اتباع مساوی و یکسان است.

حصول و از دست دادن تابعیت و سایر مسایل مربوط آن توسط قانون تنظیم می گردد.

هر شخصی که تابعیت جمهوری افغانستان را طبق قانون دارا باشد افغان نامیده می شود.

ماده سی و چهارم:

هیچ یک از اتباع جمهوری افغانستان در داخل و یا خارج کشور تبعید نمی شود.

ماده سی و پنجم:

هیچ یک از اتباع جمهوری افغانستان به دولت خارجی تسلیم داده نمی شود.

ماده سی و ششم:

اتباع جمهوری افغانستان در خارج کشور تحت حمایت دولت قرار دارند. دولت از حقوق و منافع قانونی آنها دفاع کرده رابطه افغان های مقیم خارج را با کشور تحکیم

د تابعیت ترلاسه کول او له لاسه ورکول او د هغه نوری مربوطی مسالی د قانون سره سمی تنظیمیری.

هر شخص چی د قانون سره سم د افغانستان د جمهوریت تابعیت لری، افغان بلل کییری.

خلور دیرشمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت له اتباعو څخه هیڅوک په هیواد کی دننه او یا له هیواده بهر ته نه تبعیدیری.

پنځه دیرشمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت له اتباعو څخه هیڅوک بهرنی دولت ته نه ور تسلیمول کییری.

شپږ دیرشمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع له هیواده بهر د دولت تر حمایت لاندی دی.

دولت د هغوی له قانونی حقوقو او گټو څخه دفاع کوی، په بهر کی د میشته افغانانو اړیکی د هیواد سره

تینگوی او هیواد ته د هغوی د راستنیدو په مقصد مرسته کوی.

اووه دیرشمه ماده:

د افغانستان جمهوریت په هیواد کی د میشتو بهرنیو اتباعو او بی تابعیته اشخاصو حقوق او آزادی د قانون سره سم تضمینوی. هغوی مکلف دی چی د افغانستان د جمهوریت اساسی قانون او قوانین رعایت کړی.

اته دیرشمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع، بنځه وی که نر د ملیت، نژاد، ژبی، قبیلی، دین، مذهب، سیاسی عقیدی، زده کړی، شغل، نسب، ټولنیز دریځ، د اوسیدو او اقامت د ځای له تعلقاتو پرته د قانون په وړاندی برابر حقوق او مکلفیتونه لری.

د اتباعو د حقوقو او مکلفیتونو

می بخشد و به منظور بازگشت آنها به وطن مساعدت می کند.

ماده سی و هفتم:

جمهوری افغانستان حقوق و آزادی های اتباع خارجی و اشخاص بدون تابعیت مقیم افغانستان را طبق قانون تضمین می کند. آنها مکلف اند قانون اساسی و قوانین جمهوری افغانستان را رعایت کنند.

ماده سی و هشتم:

اتباع جمهوری افغانستان اعم از زن و مرد بدون نظر داشت تعلقات ملیت، نژاد، لسان، قبیله، دین، مذهب، عقیده سیاسی، تحصیل، شغل، نسب، دارایی، موقف اجتماعی، محل سکونت و اقامت در برابر قانون دارای حقوق و مکلفیت های مساوی می باشند.

تعیین هر نوع امتیاز غیر قانونی

و یا تبعیض نسبت به حقوق و مکلفیت های اتباع ممنوع است.

ماده سی و نهم:

زندگی حق طبیعی انسان است هیچ کس بدون مجوز قانونی ازین حق محروم نمی گردد.

ماده چهلم:

در جمهوری افغانستان آزادی اجرای مناسک دینی و مذهبی برای تمام مسلمانان تضمین می گردد.

پیروان سایر ادیان در اجرای مراسم مذهبی شان آزاد می باشند.

هیچ شخص نمی تواند به منظور تبلیغات ضد ملی و ضد مردمی، ایجاد دشمنی و ارتکاب سایر اعمال خلاف منافع جمهوری افغانستان از دین سوء استفاده کند.

په نسبت د هر ډول غیر قانونی امتیاز ټاکل او یا توپیر ممنوع دی.

نهمه دیرشمه ماده:

ژوند د انسان طبیعی حق دی. هیڅوک له قانونی مجوزه پرته له دغه حق څخه نه بی برخی کیری.

څلویښتمه ماده:

د افغانستان په جمهوریت کی د ټولو مسلمانانو د پاره د دینی او مذهبی مناسکو د تر سره کولو آزادی تضمینیری.

د نورو ادیانو پیروان د خپلو مذهبی مراسمو په تر سره کولو کی آزاد دی.

هیڅوک نه شی کولای چی د ملی ضد او وگړنیز ضد تبلیغاتو، دښمنی د رامنځ ته کولو او د افغانستان د جمهوریت د گټو پر خلاف د نورو اعمالو د ارتکاب په مقصد له دین څخه ناوړه استفاده وکړی.

یو څلویښتمه ماده:

آزادی د انسان طبیعي حق دی. دغه حق د نورو له آزادی او له عامه ګټو پرته چی د قانون په وسیله تنظیمیږی، حدود نه لری.

آزادی او انسانی کرامت له تعرض څخه مصون دی دولت د هغو درناوی او ملاتړ کوی.

د ذمی براءت اصلی حالت دی. تورن تر هغه وخته پوری چی د محکمی په قطعی حکم محکوم شوی نه وی، بی ګناه ګنیل کیږی.

هیڅ عمل جرم نه شی بلل کیدای مگر د قانون د حکمونو سره سم.

هیڅوک نیول کیدلای او د جرم په کولو تورن کیدلای نه شی، مگر د قانون د حکمونو سره سم.

هیڅوک توقیفیدای نه شی، مگر د واکمنی محکمی په استیذان او د قانون د حکمونو سره سم.

ماده چهل و یکم:

آزادی حق طبیعی انسان است این حق جز آزادی دیگران و منافع عامه که توسط قانون تنظیم می گردد، حدودی ندارد.

آزادی و کرامت انسانی از تعرض مصون بوده دولت آنرا احترام و حمایت می کند.

برائت ذمه حالت اصلی است متهم تا زمانی که به حکم قطعی محکمه محکوم نشده بی ګناه شناخته می شود.

هیچ عملی را نمی توان جرم شمرد، مگر مطابق به احکام قانون.

هیچکس را نمی توان گرفتار متهم و به ارتکاب جرم نمود مگر مطابق به احکام قانون.

هیچکس را نمی توان توقیف نمود، مگر به استیذان از محکمه باصلاحیت و مطابق به احکام قانون.

هیچکس را نمی‌توان مجازات نمود، مگر به حکم محکمه، مطابق به احکام قانون و متناسب به جرمی که مرتکب شده است.

جرم امر شخصی است و با ارتکاب آن شخص دیگر مجازات نمی‌شود. متهم حق دارد شخصا و یا توسط وکیل مدافع از خود دفاع کند.

ماده چهل و دوم:

در جمهوری افغانستان جزای مخالف کرامت انسانی، شکنجه و تعذیب جواز ندارد.

گرفتن اقرار، شهادت یا اظهار از متهم یا شخص دیگر بوسیله اکراه و تهدید ممنوع است.

اظهار یا شهادتی که از متهم یا شخص دیگر به وسیله اکراه گرفته شود اعتبار ندارد.

هر گاه موظف خدمات عامه متهم یا شخص دیگر را به

هیڅوک مجازات کیدلای نه شی، مگر د محکمی په حکم، د قانون د حکمونو سره سم او د هغه جرم په تناسب چی کړی یی دی.

جرم یو شخصي عمل دی او په کولو سره یی بل څوک نه مجازات کیږی. تورن حق لری چی په خپله او یا د مدافع وکیل په واسطه له ځانه دفاع وکړی.

دوه څلویښتمه ماده:

د افغانستان په جمهوریت کی له انسانی کرامت څخه مخالفه جزا، شکنجه او تعذیب جواز نه لری.

د اکراه او گواښ په وسیله له تورن او یا بل چا څخه د اقرار، شهادت او یا څرگندونی اخیستل منعه دی.

هغه څرگندونه یا شهادت چی له تورن یا بل چا څخه د اکراه په وسیله واخیستل شی اعتبار نه لری.

که چیری د عامه خدمتونو موظف، تورن یا بل څوک د شهادت،

خرگندوننی او یا اقرار د اخیستلو په مقصد شکنجه کړی او یا د شکنجې په تعميل امر وکړی، د قانون سره سم مجازات کېږي.

د لوړو مقاماتو په امر باندې استناد، مرتکب ته د قانون نه د مخالفو اعمالو له ارتکاب څخه براءت نه ورکوي.

دری څلویښتمه ماده:

د شخص پوروتوب د هغه د آزادی د سلیدو موجب کیدلای نه شی. د پور د تحصیل لاری او وسایل د قانون په واسطه تنظیمېږي.

څلور څلویښتمه ماده:

د افغانستان په جمهوریت کې د کور مصوونیت تضمینېږي هیڅوک د دولت د استازی په شمول نه شی کولای چی د اوسیدونکی له اجازی او له هغو حالاتو او طرز څخه پرته چی په قانون کی تصریح شوی وی، د چا کورته ورننوزی او یا هغه وپلتي.

منظور گرفتن شهادت، اظهار و یا اقرار شکنجه نماید، یا به تعميل شکنجه امر کند مطابق قانون مجازات می گردد.

استناد به امر مقامات مافوق مرتکب را از ارتکاب اعمال خلاف قانون براءت نمی دهد.

ماده چهل و سوم:

مدیون بودن شخص موجب سلب آزادی وی شده نمی تواند. طرز و وسایل تحصیل دین، توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده چهل و چهارم:

در جمهوری افغانستان مصوونیت مسکن تضمین می گردد. هیچ شخص به شمول نماینده دولت بدون اجازه ساکن و به غیر از حالات و طرزیکه در قانون تصریح گردیده، نمی تواند به مسکن شخص داخل شود و یا آنرا تفتیش کند.

پنځه څلویښتمه ماده:

د افغانستان په جمهوریت کی د لیکونو، د تېلفونو او، تېلگرافي مخابراتو او محرمیت تضمینېږي. هیڅوک د دولت د استازی په شمول نه شی کولای چی د قانون له حکمه پرته د تېلفونو او تېلگرافي مخابراتو او لیکونو، پلټنه وکړي.

شپږ څلویښتمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع چی د دولتي ارگانونو ټولنیزو سازمانونو او د چارو د مسوولینو له خوا د دندی د تر سره کولو په وخت کی په غیر قانونی توگه زیانمن کیږي، د زیان د جبران حق لري. د زیان د جبران شرایط او څرنگوالی د قانون په واسطه تنظیمېږي.

اووه څلویښتمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع حق

ماده چهل و پنجم:

د جمهوریت افغانستان محرمیت مکاتیب، مخابراتو، مخابراتو، تېلگرافي تضمین می گردد. هیڅ شخص به شمول نماینده دولت نمی تواند بدون حکم قانون به تفتیش مخابراتو های تېلفونو، تېلگرافي و مکاتیب اقدام وړزد.

ماده چهل و ششم:

اتباع جمهوریت افغانستان که از ارگانهای دولتی، سازمان های اجتماعی و مسوولین امور حین اجرای وظیفه به صورت غیر قانونی متضرر می گردند دارای حق جبران خساره می باشند. شرایط و طرز جبران خساره توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده چهل و هفتم:

اتباع جمهوریت افغانستان حق

لری چی د دولت په ټولنیز- سیاسی ژوند او د چارو په اداره کی په مستقیمه توګه او یا د خپلو استازیو له لاری برخه واخلي.

اته څلویښتمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع د انتخابولو او انتخابیدلو حق لری. له دغه حق څخه د استفادی شرایط او طرز د قانون په واسطه تنظیمیری.

نهه څلویښتمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع د فکر او بیان د آزادی حق لری.

اتباع کولای شی چی له دغه حق څخه په ښکاره، شفاهی او لیکلی توګه د قانون سره سمه استفاده وکړی.

له خپریدو څخه مخکی د مطبوعاتو سانسور جواز نلری.

پنځوسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع د

دارند در زنده گیی اجتماعی، سیاسی و اداره امور دولت به صورت مستقیم و یا از طریق نمایندگان خود شرکت نمایند.

ماده چهل و هشتم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق انتخاب کردن و انتخاب شدن می باشند. شرایط و طرز استفاده ازین حق توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده چهل و نهم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق آزادی فکر و بیان می باشند.

اتباع می توانند از این حق بصورت علنی، شفاهی و تحریری طبق قانون استفاده کنند.

سانسور مطبوعات قبل از نشر جواز ندارد.

ماده پنجاهم:

اتباع جمهوری افغانستان طبق قانون

قانون سره سم د سوله ییزو غونډو،
تظاهراتو او اعتصاب حق لری.

یو پنځوسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع د
انفرادی او ډله ییز شکایت، انتقاد او
غوښتنی حق لری.

دولتی ارگانونه، ټولنیز سازمانونه او د
چارو مسوولین موظف دی
چی شکایتونه، غوښتنی او انتقادونه
په هغه موده کی چی قانون
ټاکلی ده وڅیړی او لازم اجراءات
وکړی.

د انتقاد په خاطر تعقیب ممنوع دی.

دوه پنځوسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع د
کار او د برابر کار په وړاندی د
برابر مزد د لاس ته وروړلو حق
لری. دولت د کار د عادلانه او پر
مختللو قوانینو د وضع کولو او تطبیق
له لاری له دغه حق څخه د اتباعو د
استفادی د پاره لازم شرایط برابروی.

دارای حق اجتماعات، تظاهرات
مسالمت آمیز و اعتصاب می باشند.

ماده پنجاه و یکم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق
شکایت، انتقاد، پیشنهاد انفرادی و
جمعی می باشند.

ارگانهای دولتی، سازمان های
اجتماعی و مسوولین امورموظف اند
به شکایات، پیشنهادات و انتقادات
در موعدی که قانون تعیین کرده
رسیده گی نموده اجراءات لازم به
عمل آورند.

تعقیب به خاطر انتقاد ممنوع است.

ماده پنجاه و دوم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق
کار و دریافت مزد مساوی
درمقابل کار مساوی می باشند.
دولت از طریق وضع و تطبیق
قوانین عادلانه و مترقی کار
شرایط لازم را برای استفاده
اتباع از این حق مساعد می سازد.

دری پنځوسمه ماده:

د اجباری کار تحمیل منع دى. د جنگ، طبیعی آفتونو په حالت او په نورو هغو حالاتو کې چې عامه ژوند او هوساینه تهدید کړی، د اجباری کار سرته رسول له دغه امر څخه مستثنی دى.

څلور پنځوسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع د ټولنی د اړتیا په پام کې نیولو سره د تخصصی څانگی له مخی د دولتی دندو د ترلاسه کولو او د شغل د انتخاب حق لری.

پنځه پنځوسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع د استراحت حق لری.

دولت د کار د ساعتونو او له مزد سره د نوبتی رخصتی ټاکل او د رخصتیو، جشنونو او اخترونو په ورځو کې د کار د شرایطو څرنګوالی تنظیموی او د استراحت، د فرهنګی،

ماده پنجاه و سوم:

تحمیل کار اجباری ممنوع است. اجرای کار اجباری در حالت جنگ، آفات طبیعی و سایر حالاتی که حیات و آسایش عامه را تهدید کند ازین امر مستثنی می باشد.

ماده پنجاه و چهارم:

اتباع جمهوری افغانستان با نظر داشت نیازمندی جامعه مطابق رشته تخصصی دارای حق احراز وظایف دولتی و انتخاب شغل می باشد.

ماده پنجاه و پنجم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق استراحت می باشند.

دولت تعیین ساعات کار و رخصتی نوبتی با مزد و چگونگی شرایط کار را در روزهای رخصتی، جشن ها و اعیاد تنظیم کرده، شرایط استراحت، گسترش شبکه های

موسسات فرهنگی، هنری،
رشد تربیت بدنی،
ورزش و تفریحات سالم را مساعد
می سازد.

ماده پنجاه و ششم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای
حق آموزش رایگان می باشند.

دولت به منظور امحای بی سوادى،
تعمیم تعلیم و تربیه متوازن،
آموزش به لسان مادری، تامین
تعلیمات ابتدائی اجباری،
گسترش تدریجی تعلیمات
عمومی، تخنیکى، حرفوی و مسلکی
و رشد سیستم تحصیلات عالی
جهت تربیه کادرهای ملی تدابیر
لازم اتخاذ می کند.

در جمهوری افغانستان ایجاد
موسسات تعلیمی و تحصیلی توسط
سکتور خصوصی و اشخاص خارجی
طبق قانون مجاز است.

ماده پنجاه و هفتم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق

هنری موسسو د شبکو د پراختیا
او د بدنی روزنی، ورزش او
سالمو تفریحاتو د پاره شرایط
برابروی.

شپږ پنځوسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع په
ورپا توگه د زده کړی حق لری.

دولت د بیسوادى له منځه وړلو، د
متوازنی بنوونی او روزنی د تعمیم، په
مورنی ژبی د زده کړی، د اجباری
لومړنیو زده کړو د تامین، د تخنیکى،
حرفوی او مسلکی عمومی زده کړو
د تدریجی پراختیا او د ملی کادرونو
د روزنی د پاره د لوړو زده
کړو د سیستم د ودی په
مقصد لازم تدبیره نیسی.

د افغانستان په جمهوریت
کی د خصوصی سکتور او بهرنیو اشخاصو
له خوا د تعلیمی او تحصیلی
مؤسسو جوړول د قانون سره مجازدی.

اووه پنځوسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع د روغتیا

او ټولنيزو تايميناتو حق لري.

صحت و تايمينات اجتماعي مي باشند.

دولت د ملي سراسري طبي خدمتونو د سيستم د هر اړخيزي او متوازني پراختيا، د روغتيايي مرکزونو او روغتونونو د پراختيا، د طب د دکتورانو او طبي خدمتونو د کارمندانو د روزني د عمومي ناروغيو د مخينوي، د وړيا روغتيايي خدمتونو د پراختيا، د خصوصي طبي خدمتونو د تنظيم او هڅوني او د زړو کسانو، د جگړي او کار د معلولينو او د شهيدانو د پاتي کسانو د پاره د مادي تايميناتو د ښه کولو له لاري لازم تدبيرونه نيسي.

دولت از طريق توسعه همه جانبه و متوازن سيستم خدمات طبي سراسري ملي، توسعه شفاخانه ها، مراکز صحي، پرورش دوکتوران طب و کارمندان خدمات طبي، جلوگیری از امراض همگانی، توسعه خدمات صحي رایگان، تنظيم و تشويق خدمات طبي خصوصي، بهبود تايمينات مادي برای کهن سالان، معلولين جنگ و کار و بازماندگان شهدا تدابير لازم اتخاذ مي نمايد.

اته پنځوسمه ماده:

ماده پنجاه و هشتم:

د افغانستان د جمهوريت اتباع د علمي، تخنيكي او هنري فعاليتونو د آزادي حق لري.

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق آزادی فعالیت های علمی، تخنيکی و هنري می باشند.

دولت د علم او د علمي کادرونو د روزني منظم پرمختگ تامينوي، د مولفانو او مخترعانو حقوق ساتي په ټولو برخو کي د علمي څيړنو هڅونه او ملاتړ کوي او د علمي څيړنو له

دولت پیشرفت منظم علم و تربيه کادر های علمی را تأمین، حقوق مؤلفان و مخترعان را حفظ و تحقیقات علمی را در تمام عرصه ها تشويق و حمايه کرده، استفاده موثر

از نتایج تحقیقات علمی را تعمیم می بخشد.

ماده پنجاه و نهم:

اتباع جمهوری افغانستان دارای حق مسافرت و انتخاب آزاد محل سکونت و اقامت در کشور می باشند.

دولت می تواند به منظور حفظ امنیت و نظم عامه، جلوگیری از شیوع امراض، حفظ حقوق و آزادی های اشخاص، مسافرت، سکونت و یا اقامت را در بعضی مناطق کشور موقتاً ممنوع قرار دهد.

ماده شصتم:

اتباع جمهوری افغانستان حق دارند طبق قانون به خارج کشور مسافرت و به وطن عودت کنند.

ماده شصت و یکم:

هر تبعه جمهوری افغانستان مکلف است قانون اساسی و

نتایج و خصلت های منتهی به استفاده تعمیمی.

نهم پنخوسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع په هیواد کی د مسافرت او د اوسیدنی او اقامت د ځای د آزاد انتخاب حق لری.

دولت کولای شی چی د عامه امنیت او نظم د ساتنی، د ناروغیو د خپریدو د مخنیوی او د اشخاصو د حقوقو او آزادیو د ساتنی په مقصد د هیواد په ځینو سیمو کی مسافرت، اوسیدنه او اقامت په موقتی توگه منعه کړی.

شپیتمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع حق لری چی د قانون سره سم له هیواد څخه بهر ته مسافرت وکړی او وطن ته راستانه شی.

یو شپیتمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت هر تبعه مکلف دی چی د افغانستان د

قوانین جمهوری افغانستان را رعایت کند.

بی خبری از احکام قانون عذر پنداشته نمی شود.

ماده شصت و دوم:

اتباع جمهوری افغانستان و اشخاص خارجی مکلف اند به دولت طبق قانون مالیه و محصول پردازند.

ماده شصت و سوم:

دفاع از وطن، استقلال، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی کشور مکلفیت پر افتخار اتباع جمهوری افغانستان می باشد.

شرایط خدمت در قوای مسلح مطابق به احکام قانون تنظیم می گردد.

ماده شصت و چهارم:

دولت شرایط لازم را برای استفاده از حقوق و آزادی های اساسی و انجام مکلفیت های اتباع

جمهوریت اساسی قانون او قوانین رعایت کری.

د قانون له حکمونو خخه بی خبری عذر نه گنیل کیږی.

دوه شپیتمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت اتباع او بهرنی وگړی مکلف دی چی دولت ته د قانون سره سمه مالیه او محصول ورکړی.

دری شپیتمه ماده:

له هیواد خپلواکی، ملی حاکمیت او د هیواد له ځمکنی بشپړتیا خخه دفاع د افغانستان د جمهوریت د اتباعو له ویاړه ډک مکلفیت دی.

په وسله وال پوځ کی د خدمت شرایط د قانون د حکمونو سره سم تنظیمیږی.

څلور شپیتمه ماده:

دولت د اتباعو له اساسی حقوقو او آزادیو خخه د استفادی او د مکلفیتونو د تر سره کولو د پاره لازم

شرایط برابری.

هیڅوک حق نه لری چی په قانون کی له مندرجو حقوقو او آزادیو څخه د عامه کتپو پر خلاف او د نورو اتباعو د حقوقو او آزادیو په زیان استفاده وکړی.

فراهم می سازد.

هیچ کس حق ندارد از حقوق و آزادی های مندرج در قانون علیه منافع عامه و به ضرر حقوق و آزادی های سایر اتباع استفاده نماید.

څلورم فصل

لویه جرگه

پنځه شپيتمه ماده:

لویه جرگه د ملی او تاریخی دودونو له مخی، د افغانستان د خلکو ارادی تر ټولو لورپه بنکارندویه ده.

شپږ شپيتمه ماده:

لویه جرگه له دغه کسانو څخه جوړه ده:
۱- جمهور رئیس او د جمهور رئیس مرستیالان.

۲- د ملی شورا غړی.

۳- صدراعظم، د صدراعظم

فصل چهارم

لویه جرگه

ماده شصت و پنجم:

لویه جرگه مطابق به سنن ملی و تاریخی عالی ترین مظهر اراده مردم افغانستان می باشد.

ماده شصت و ششم:

لویه جرگه متشکل است از:

۱- رئیس جمهور و معاونان رئیس جمهور.

۲- اعضای شورای ملی.

۳- صدراعظم، معاونان صدراعظم

- مرستیالان او د وزیرانو د شورا غړی.
- ۴- قاضی القضاات او د قاضی القضاات مرستیالان.
- ۵- لوی څارنوال.
- ۶- د اساسی قانون د شورا رئیس.
- ۷- د ولایتونو د شوراګانو رئیسان.
- ۸- له هر ولایت څخه په ولسی جرګه کی د هغو د وکیلانو په شمیر، د خلکو په انتخاب د عمومی، برابری، آزادی، سری او مستقیمی رایې اخیستنې له لاری.
- ۹- د سیاسی، علمی، فرهنگی، ټولنیزو او روحانی شخصیتونو له جملی څخه حد اکثر پنځوس تنه چی د جمهور رئیس په واسطه ټاکل کیږی.
- اووه شپیتمه ماده:
- لویه جرګه دغه واکونه لری:
- ۱- د اساسی قانون تصویب او تعدیل
- ۲- د جمهور رئیس انتخاب او دهغه د استعفا منل.
- و اعضای شورای وزیران.
- ۴- قاضی القضاات و معاونان قاضی القضاات.
- ۵- لوی څارنوال.
- ۶- رئیس شورای قانون اساسی.
- ۷- روسای شورا های ولایات.
- ۸- از هر ولایت به تعداد وکلای آنها در ولسی جرګه به انتخاب مردم، از طریق رای گیری عمومی، مساوی، آزاد، سری و مستقیم.
- ۹- حد اکثر پنجاه نفر از جمله شخصیت های سیاسی، علمی، فرهنگی، اجتماعی و روحانی که توسط رئیس جمهور تعیین می شود.
- ماده شصت و هفتم:
- لویه جرګه دارای صلاحیت های ذیل میباشد:
- ۱- تصویب و تعدیل قانون اساسی.
- ۲- انتخاب و قبول استعفای رئیس جمهور.

۳- د جگړې او متارکې له اعلان

۳- موافقت به اعلان جنگ و

سره موافقت.

متارکه.

۴- د هغو خورا مهمو مسالو په باره

۴- اتخاذ تصمیم در مورد مهم

کې د تصمیم نیول چې د هیواد په برخلیک پوری اړه لری.

ترین مسایلی که به سرنوشت کشور ارتباط می گیرد.

اته شپیتمه ماده:

ماده شصت و هشتم:

له هغو حالاتو پرته چې په دغه اساسی قانون کی بل ډول اټکل شوی وی، لویه جرگه د جمهور رئیس په واسطه رابلل کیږی، پرانیستل کیږی او د هغی غونډی د جمهور رئیس او یا بل هغه چا تر ریاست لاندی چی جمهور رئیس یی د خپل نایب په توگه وټاکی، جوړیږی.

به استثنای حالاتی که درین قانون اساسی طور دیگر پیشینی شده باشد لویه جرگه توسط رئیس جمهور دعوت، افتتاح و جلسات آن تحت ریاست او یا شخص دیگری که رئیس جمهور بحیث نایب خود تعیین کند دایر می شود.

د لویی جرگی نصاب د هغی د ټولو غړیو د دوو ثلثو په حضور بشپړیږی. د لویی جرگی تصمیمونه د هغی د ټولو غړیو د رایو په اکثریت نیول کیږی.

نصاب لویه جرگه با حضور دو ثلث مجموع اعضای آن تکمیل می گردد. تصمیم لویه جرگه به اکثریت آرای مجموع اعضای آن اتخاذ می گردد.

نهمه شپیتمه ماده:

ماده شصت و نهم:

د ولسی جرگی د ړنگیدو په حالت کی د هغی غړی د نوی ولسی

در حالت انحلال ولسی جرگه، اعضای آن الی انتخاب ولسی

جرگی تر انتخابه پوری خپل
غړیتوب د لویی جرگی د غړیو په
توگه ساتی.

اویایمه ماده:

د لویی جرگی انتخابات د
قانون او کړنلاره یی په
خپله د لویی جرگی
په واسطه تنظیمیری.

پنځم فصل

جمهور رئیس

یو اویایمه ماده:

جمهور رئیس د دولت مشر
دی، خپل واکونه په تقنینیه، اجرائیه او
قضائیه برخو کی د دغه اساسی قانون او
د افغانستان د جمهوریت
د قوانینو له حکمونو سره سم
تعمیلوی.

دوه اویایمه ماده:

جمهور رئیس د لویی جرگی د غړیو د
رایو په اکثریت د اوو کلونو د مودی د
پاره انتخابیری.

یو شخص نه شی کیدلای له دوو ځلو

جرگه جدید عضویت خود را
به حیث اعضای لویه جرگه حفظ
می نمایند.

ماده هفتادم:

انتخابات لویه جرگه
توسط قانون و طرز العمل
آن توسط خود لویه
جرگه تنظیم می گردد.

فصل پنجم

رئیس جمهور

ماده هفتاد و یکم:

رئیس جمهور در رأس دولت قرار
داشته صلاحیت های خود را در
عرصه های تقنینیه، اجرائیه و قضائیه
مطابق احکام این قانون اساسی و
قوانین جمهوری افغانستان تعیل
می کند.

ماده هفتاد و دوم:

رئیس جمهور به اکثریت آرای اعضای
لویه جرگه برای مدت هفت سال
انتخاب می شود.

یک شخص نمی تواند بیش از

دوبار به حیث رئیس جمهور انتخاب گردد.

رئیس جمهور نزد لویه جرگه مسوول و مکلف به ارائه گزارش می باشد. به منظور انتخاب رئیس جمهور جدید لویه جرگه طی مدت سی روز قبل از ختم دوره صلاحیت رئیس جمهور دعوت می گردد.

ماده هفتاد و سوم:

هر تبعه مسلمان جمهوری افغانستان که سن (۴۰) سالگی را تکمیل کرده خود و همسر وی از والدین افغان متولد و از حقوق مدنی و سیاسی برخوردار باشد بحیث رئیس جمهور انتخاب شده می تواند.

ماده هفتاد و چهارم:

رئیس جمهور بعد از انتخاب در لویه جرگه حلف آتی را بجا می آورد:

«بنام خداوند بزرگ سوگند یاد می کنم که اساسات دین مقدس اسلام

نه زیات د جمهور رئیس په توگه انتخاب شی.

جمهور رئیس لویی جرگی ته مسوول او په راپور ورکولو مکلف دی.

د نوی جمهور رئیس د انتخاب په مقصد لویه جرگه د جمهور رئیس د واک د دوری له پای ته رسیدو څخه مخکی د دیرشو ورځو په موده کی رابلل کیږی.

دری او یایمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت هر مسلمان تبعه چی د څلویښت کلنی عمر یی بشپړ کړی وی، په خپله او همسری له افغان مور او پلار څخه زیږیدلی او له مدنی او سیاسی حقوقو څخه برخمن وی. د جمهور رئیس په توگه انتخابیدلای شی.

څلور او یایمه ماده:

جمهور رئیس په لویه جرگه کی له انتخابیدلو وروسته په لاندی ډول لوړه کوی:

((د لوی خدای په نامه لوړه کوم چی د اسلام د سپیڅلی دین د اساسونو

حمایت، د اساسی قانون رعایت او د هغه د تطبیق څارنه او د افغانستان د خپلواکۍ، ملی حاکمیت او ځمکنۍ بشپړتیا ساتنه وکړم، د اتباعو اساسی حقوق او آزادی وساتم او خپلی ټولې هلی ځلی د ټولنیز عدالت، د خلکو د نیکمرغۍ، د سولې د ټینګښت او د هیواد د پر مخکښتګ د تامین په خاطر په کار واچوم.))

پنځه او یایمه ماده:

جمهور رئیس د دغه اساسی قانون پر نورو مندرجو واکونو برسیره دغه واکونه لری:

- ۱- د وسله وال پوځ لوړ قیادت.
- ۲- د قوانینو او د ملی شورا د مصوبو توشیح.
- ۳- د حکومت په جوړولو باندی د موظف صدراعظم ټاکل.
- ۴- دولسی جرګی له خوا دباوردیابی له لاس ته وروړلو ورسته د صدراعظم، د صدر اعظم د مرستیالانو او دوزیرانو

را حمایت، قانون اساسی را رعایت و از تطبیق آن مواظبت نموده از استقلال، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی افغانستان حراست کنم. حقوق و آزادی های اساسی اتباع را حفاظت نمایم و تمام مساعی خود را به خاطر تامین عدالت اجتماعی، سعادت مردم، تحکیم صلح و ترقی کشور به کار برم.»

ماده هفتادو پنجم:

رئیس جمهور علاوه بر سایر صلاحیت های مندرج این قانون اساسی دارای صلاحیت های آتی می باشد:

- ۱- قیادت اعلاى قواى مسلح.
- ۲- توشیح قوانین و مصوبات شورای ملی.
- ۳- تعیین صدراعظم موظف به تشکیل حکومت.
- ۴- منظوری تقرر صدر اعظم معاونان صدر اعظم و وزراً بعد از کسب رأی اعتماد از جانب ولسی

- د تقرر منظوری او دهغوی داستعفا منل.
- ۵- د لزوم په وخت کی د وزیرانو د شورا د غونډو تدویر او مشری.
- ۶- د قاضیانو د انسلاک منظوری او د قانون سره سم، د قاضیانو د لوړ رتبه کارمندانو او افسرانو د تقرر، ترفیع او تقاعد منظوری.
- ۷- د سیاسی، ټولنیزو او اقتصادی سترو مسالو په باب د عمومی نظر غوښتنی یا عامه رایۍ ته د مراجعی (ریفراندم) په باره کی د تصمیم نیول.
- ۸- د مجازاتو بخښل او کمول.
- ۹- په نورو هیوادونو او بین المللی سازمانونو کی د افغانستان د جمهوریت د دیپلوماتیکو نماینده گیو د رئیسانو ټاکل.
- ۱۰- د افغانستان په جمهوریت کی د نورو هیوادونو د دیپلوماتیکو نماینده گیو د رئیسانو د باور لیکونو منل.
- ۱۱- د اضطرار د حالت، د عمومی او قسمی سفربری اعلان او پای ته جرگه و قبول استعفاي آنان.
- ۵- تدویر و ریاست جلسات شورای وزیران عندالزوم.
- ۶- منظوری، انسلاک قضات و منظوری تقرر، ترفیع و تقاعد قضات، کارمندان و افسران عالی رتبه طبق قانون.
- ۷- اتخاذ تصمیم در مورد تدویر نظرخواهی عمومی یا مراجعه به آرای عامه (ریفرنندام) راجع به مسایل عمده سیاسی، اجتماعی و اقتصادی.
- ۸- عفو و تخفیف مجازات.
- ۹- تعیین روسای نمایندگی های دیپلوماتیک جمهوری افغانستان در کشور های دیگر و سازمان های بین المللی.
- ۱۰- قبول اعتماد نامه های روسای نمایندگی های دیپلوماتیک کشورهای دیگر در جمهوری افغانستان.
- ۱۱- اعلان حالت اضطرار، سفربری عمومی و قسمی و خاتمه

- رسول یی. دادن به آنها.
- ۱۲- د لویی جرگی په موافقه د جگړی او متارکی اعلان.
- ۱۳- د قانون سره سم د پیسو د خپرولو اجازه او پولی ریفورم.
- ۱۴- د قانون سره سم د تابعیت او پناه ورکړه.
- ۱۵- د قانون سره سم د نښانونو، مېالونو او افتخاری لقبونو ورکړه.
- ۱۶- د افغانستان جمهوریت د ملی سرود منظوری.
- ۱۷- د هغو قوانینو او نورو تقنینی اسنادو لغوه کول چی د اساسی قانون سره د هغو نه سمون د اساسی قانون د شورا له خوا تثبیت شوی وی.
- ۱۸- د جمهوری ریاست د اداری دستگه جوړول.
- ۱۹- د قانون سره سم د نورو واکونو عملی کول.
- جمهور رئیس کولای شی چی خپل ځینی قانونی واکونه د جمهور رئیس مرستیالانو ته ور وسپاری.
- دادن به آنها.
- ۱۲- اعلان جنگ و متارکه به موافقه لویه جرگه.
- ۱۳- اجازه نشر پول و ریفورم پولی طبق قانون.
- ۱۴- اعطای تابعیت و پناهندگی طبق قانون.
- ۱۵- اعطای نشانها، مدالها و القاب افتخاری طبق قانون.
- ۱۶- منظوری سرود ملی جمهوری افغانستان.
- ۱۷- الغای قوانین و سایر اسناد تقنینی که عدم مطابقت آنها با قانون اساسی توسط شورای قانون اساسی تثبیت شده باشد.
- ۱۸- ایجاد دستگه اداری ریاست جمهوری.
- ۱۹- اعمال سایر صلاحیت ها طبق قانون.
- رئیس جمهور می تواند برخی از صلاحیتهای قانونی خود را به معاونان رئیس جمهور تفویض نماید.

شپږ اويايمه ماده:

ماده هفتاد و ششم:

جمهور رئیس د صعب العلاجی او اوږدی ناروغی او یا استعفا له حالاتو پرته د واک د دوری تر پایه خپلو دندو ته دوام ورکوی. په ټولو هغو حالاتو کی چی جمهور رئیس ونه شی کپرای خپلی دندی سرته ورسوی دغه دندی د جمهور رئیس د لومړی مرستیال له خوا تر سره کیږی.

جمهور رئیس په دایمی توگه د کار له وړتیا د لاسه ورکولومړینی او یا استعفا په صورت کی لویه جرگه د هغه د لومړی مرستیال په واسطه د نوی جمهور رئیس د انتخاب په مقصد د یوی میاشتی دمودی په ترڅ کی رابلل کیږی. د استعفاء په حالت کی جمهور رئیس خپله استعفاء په مستقیمه توگه لویی جرگی ته وړاندی کوی.

رئیس جمهور به جز از حالات بیماری صعب العلاج و دوام دار و یا استعفاء الی ختم دوره صلاحیت به وظایف خود دوام می دهد. در تمام حالاتی که رئیس جمهور نتواند وظایف خود را ایفاء نماید این وظایف از طرف معاون اول رئیس جمهور اجراء می شود.

در صورت از دست دادن دایمی قابلیت کار، مرگ و یا استعفاءی رئیس جمهور، لویه جرگه توسط معاون اول او به منظور انتخاب رئیس جمهور جدید طی مدت یک ماه دعوت می شود. در حالت استعفاء، رئیس جمهور استعفاءی خود را مستقیماً به لویه جرگه ارائه می کند.

شپږم فصل

فصل ششم

ملی شورا

شورای ملی

اووه اويايمه ماده:

ماده هفتاد و هفتم:

ملی شورا (پارلمان) د افغانستان جمهوریت تر ټولو لوړ تقنینی ارگان

شورای ملی (پارلمان) عالی ترین ارگان تقنینی جمهوری افغانستان

دی.

می باشد.

اته او یایمه ماده:

ماده هفتاد و هشتم:

ملی شورا د ولسی جرگې او سنا له دوو مجلسونو څخه جوړه ده.

شورای ملی متشکل از دو مجلس ولسی جرگه و سنا می باشد.

ننه او یایمه ماده:

ماده هفتاد و نهم:

په ولسي جرگه كې د خلكو وكيلان د عمومي، برابري، آزادي سري او مستقيمي رايي اخیستني له لاري د یوې پنځه کلنې تقنینیه دورې د پاره د قانون اسره سم انتخابیږی.

وکلاي مردم در ولسی جرگه از طریق رای گیری عمومی، مساوی، آزاد، سری و مستقیم برای یک دوره تقنینیه پنج ساله طبق قانون انتخاب می شوند.

د سنا د مجلس غړی (سنا توران) په لاندی توگه انتخاب او ټاکل کیږی:

اعضای مجلس سنا (سناتوران) به ترتیب ذیل انتخاب و تعیین می شوند:

۱- له هر ولایت څخه دوه تنه د پنځو کلونو د پاره د خلكو په انتخاب د عمومي برابري، آزادي، سري او مستقيمي رايي اخیستني له لاري.

۱- از هر ولایت دو نفر برای مدت پنج سال و به انتخاب مردم از طریق رای گیری عمومی، مساوی، آزاد سری و مستقیم.

۲- د هر ولایت د شورا د غړیو له جملی څخه دوه تنه د دریو کلونو د پاره د مربوطی شورا په انتخاب.

۲- از جمله اعضای شورای هر ولایت دو نفر برای مدت سه سال به انتخاب شورای مربوط.

۳- پاتی دریمه برخه د ملی فرهنگي شخصیتونو، دخبیرو، پوهو او باوري

۳- یک ثلث باقیمانده از جمله شخصیت های ملی، فرهنگی، افراد

خبیر، دانشمند و با اعتبار، برای مدت چهارسال به تعیین رئیس جمهور.

ماده هشتادم:

تعداد، شرایط، طرز انتخاب و انتصاب اعضای شورای ملی مطابق قانون تنظیم می گردد.

ماده هشتاد و یکم:

شورای ملی علاوه بر سایر صلاحیت های مندرج این قانون اساسی دارای صلاحیت های ذیل می باشد:

۱- تصویب، تعدیل و لغو قوانین و فرامین تقنینی و تقدیم آن ها به رئیس جمهور جهت توشیح.

۲- تفسیر قوانین.

۳- تصویب عقد و فسخ معاهدات دوجانبه و تصویب، الحاق با معاهدات بین المللی و انفصال از آنها.

۴- تصویب پلان های انکشاف

افرادو له جملي څخه د څلورو کلونو د پاره د جمهور رئیس له خوا ټاکل کېږي.

اتیایمه ماده:

د ملی شورا د غړیو شمیر، شرایط، د انتخاب او انتصاب طرز د قانون سره سم تنظیمېږي.

یو اتیایمه ماده:

ملی شورا د دغه اساسی قانون پر نورو مندرجو واکونو بر سیره دغه واکونه لری:

۱- د قوانینو او تقنینی فرمانونو تصویب، تعدیل او لغوه کول او جمهور رئیس ته یی د توشیح په غرض وړاندی کول.

۲- د قوانینو تفسیر.

۳- د دوه اړخیزو تړونونو د عقد او فسخ کولو تصویب اود بین المللی تړونونو سره د یوځای کیدو او ورڅخه د وتلو تصویب.

۴- د اقتصادی- ټولنیزی پرمختیا د

- پلانونو تصویب او د هغو د تر سره کولو په باب د حکومت د راپور تایید.
- ۵- د دولتی بودجی تصویب او د هغی د اجرا په باب د راپور څیړنه.
- ۶- د اداری واحدونو جوړول او تعدیل یی.
- ۷- د وزارتونو جوړول او لغوه کول.
- ۸- د جمهور رئیس د ورپیژندنی او غوښتنی له مخی د جمهور رئیس د مرستیالانو د ټاکلو او عزل په باب د تصمیم نیول.
- ۹- دولت ته د پور د اخیستلو اجازه او د انحصار د ورکړی په شمول په ملی اقتصاد کی د اساسی اهمیت لرونکی امتیاز ورکړه.
- ۱۰- د قانون سره سم د نښانونو، مدالونو او افتخاری لقبونو وضع کول.
- ۱۱- له نورو دولتونو او بین المللی سازمانونو سره د اړیکو د ټینګولو
- اقتصادی - اجتماعی و تائید گزارش حکومت در مورد اجرای آن ها.
- ۵- تصویب بودجه دولتی و بررسی گزارش در مورد اجرای آن.
- ۶- ایجاد واحد های اداری و تعدیل آن ها.
- ۷- تاسیس و لغو وزارت ها.
- ۸- اتخاذ تصمیم در مورد تعیین وعزل معاونان رئیس جمهور به اساس معرفی و مطالبه رئیس جمهور.
- ۹- اجازه اخذ قرضه به دولت و اعطای امتیاز دارای اهمیت اساسی در اقتصاد ملی به شمول اعطای انحصار.
- ۱۰- وضع نشانها، مدالها و القاب افتخاری طبق قانون.
- ۱۱- تائید برقراری روابط با دول دیگر سازمان های بین

تائید.

المللی.

۱۲- د استجواب په غونډه کې د حکومت په واک کې د شاملو اجراءاتو په باب د صدراعظم او د حکومت د غړيو د ځواب اوریدل.

۱۲- استماع جواب صدراعظم و اعضای حکومت در مورد اجراءات شامل صلاحیت حکومت در جلسه استجواب.

دوه اتيایمه ماده:

ماده هشتاد و دوم:

ولسی جرگه دغه اختصاصی واکونه لری:

ولسی جرگه دارای صلاحیت های اختصاصی ذیل می باشد:

۱- د وزیرانو شورا او یا د هغی یوه غړی ته د باور د رایې د ورکړې او یا د باور د سلب په باب د تصمیم نیول.

۱- اتخاذ تصمیم در مورد اعطای رای اعتماد و یا سلب اعتماد از شورای وزیران و یا یکی از اعضای آن .

۲- د ولسی جرگې او سنا تر منځ د نظرداختلاف په صورت کې د اقتصادي-تولنيزی پرمختیا د پلانونو او د دولتي بودجې د طرحې په باب د وروستی پریکړې کول.

۲- اتخاذ فیصله نهایی راجع به طرح پلانهای انکشاف اقتصادی، اجتماعی و بودجه دولتی در صورت اختلاف نظریین ولسی جرگه و سنا.

دری اتيایمه ماده:

ماده هشتاد و سوم:

د ملی شورا هر مجلس په لومړنی اجلاس کې د خپلو غړيو له مینځه د وثیقود څپرلو دپاره یو کمیسیون انتخابوی. دغه کمیسیون مربوط مجلس

هر مجلس شورای ملی در اولین اجلاس ، کمیسونی را از بین اعضای خود جهت بررسی و ثایق انتخاب می کند این کمیسیون نتایج بررسی را به

ته د څیړني د نتیجو راپور ورکوي.

څلور اتيایمه ماده:

ولسي جرگه د خپلو غړيو له جملې څخه د ټولي تقنينيه دورې دپاره په لومړني اجلاس کې د رئیس، د دوو مرستیالانو او دوو منشیانو په ترکیب اداري هیأت انتخابوي.

سنا د خپلو غړيو څخه د پنځو کلونود پاره د رئیس او د یوه کال دپاره د دوو مرستیالانو او دوو منشیانو په ترکیب اداري هیأت انتخابوي.

د ملي شورا د مجلسونو رئیسان د مربوطو غونډو لارښوونه او د نظم تامین په غاړه لري. د رئیسانو په غیاب کې یو تن مرستیال د هغوی دندی سرته رسوي.

پنځه اتيایمه ماده:

د ملي شورا عادي اجلاس په کال کې دوه ځله د سنبلې د میاشتي په لومړۍ اوونۍ

مجلس مربوط گزارش می دهد.

ماده هشتاد و چهارم:

ولسي جرگه از جمله اعضای خود برای تمام دوره تقنینیه در اولین اجلاس، هیئت اداری را به ترکیب رئیس، دو معاون و دو منشی انتخاب می کند.

سنا از جمله اعضای خود هیأت اداری را به ترکیب رئیس برای مدت پنج سال، دو معاون و دو منشی را برای مدت یک سال انتخاب می کند.

رؤسای مجالس شورای ملی، رهبری و تأمین نظم جلسات مربوط را به عهده دارند. درغیاب رؤسا وظایف آنها را یکی از معاونین انجام می دهد.

ماده هشتاد و پنجم:

اجلاس عادی شورای ملی سالانه دو بار در هفته اول ماه سنبله و هفته اول ماه حوت دایر می شود.

مدت هر اجلاس عادی شورای ملی سه ماه می باشد. در صورتی که در اجلاس شورای ملی بودجه سالانه یا پلان انکشافی مطرح باشد مدت اجلاس شورای ملی قبل از تصویب آن خاتمه یافته نمی تواند.

هر گاه تصویب بودجه قبل از شروع سال مالی صورت نگیرد، بودجه سال گذشته تا زمان تصویب بودجه سال جدید تطبیق می شود.

اجلاس فوق العاده شورای ملی بر اساس تصمیم رئیس جمهور، مطالبه رئیس هر یک از مجالس و یا تقاضای یک خمس اعضای هر مجلس دایر شده می تواند.

ماده هشتاد و ششم:

مجالس شورای ملی به صورت جداگانه یا مشترک تشکیل جلسه می دهد.

جلسات مشترک مجالس شورای

اودحوت دمیاشتی په لومړې اوونۍ کې جوړېږي د ملي شورا د هر عادي اجلاس موده درې مياشتې ده که چيرې د ملي شورا په اجلاس کې کلني بودجه او يا پرمختيايي پلان مطرح وي د ملي شورا د اجلاس موده د هغو له تصويب څخه پخوا پاي ته رسيدلای نه شي.

که چيرې بودجه د مالي کال له پيل څخه پخوا تصويب نه شي، د تير کال بودجه د نوي کال د بودجې د تصويب تر وخته پورې تطبيقېږي.

د ملي شورا فوق العاده اجلاس د جمهور رئيس د تصميم، د مجلسونو د هر يوه رئيس د غوښتنې او يا د هر يوه مجلس د غړيو د پنځمې برخې د غوښتنې له مخې جوړيدلای شي.

شپږ اتيایمه ماده:

د ملي شورا مجلسونه په ځانگړې يا گډه توگه غونډې کوي.

د ملي شورا د مجلسونو د گډو

غونډو لارښوونه په وارسره د هغو د رئیسانو له خوا کېږي.

د ملی شورا اجلاس د جمهور رئیس له خوا پرانیستل کېږي او پای ته رسول کېږي.

د ملی شورا د تقنینیه دوری لومړنی اجلاس د جمهور رئیس په وسیله د ولسی جرگې د انتخاباتو له پای ته رسیدو وروسته د دیرشو ورځو د مودی په ترڅ کې رابلل کېږي.

اووه اتیایمه ماده:

د ملی شورا د هر مجلس نصاب د هغه د غړیو د دوو دریمو برخو په حضور بشپړېږي. د هر مجلس تصمیم د هغه د ټولو غړیو د رایو په اکثریت نیول کېږي.

اته اتیایمه ماده:

د ملی شورا د مجلسونو جلا او ځلې غونډې علنی دي، مگر دا چې مجلس د هغو د سری والی په باب تصمیم ونیسی.

ملی، از طرف رؤسای آن بالتوبه رهبری می شود.

افتتاح و اختتام اجلاس شورای ملی توسط رئیس جمهور صورت می گیرد.

اولین اجلاس دوره تقنینیه شورای ملی به وسیله رئیس جمهور طی مدت سی روز بعد از ختم انتخابات ولسی جرگه دعوت می شود.

ماده هشتاد و هفتم:

نصاب هر مجلس شورای ملی با حضور دو ثلث اعضای آن تکمیل می شود تصمیم هر مجلس به اکثریت آرای مجموع اعضای آن اتخاذ می گردد.

ماده هشتاد و هشتم:

جلسات جداگانه و مشترک مجالس شورای ملی علنی می باشد مگر اینکه مجلس به سری بودن آن تصمیم بگیرد.

د دواړو مجلسونو د بحثونو جریان
ثبتيږي.

نهه اتيايمه ماده:

د ملي شورا هر مجلس له خپلو
غړيو څخه د هر مجلس په واک کي
د دننه مسالو د لومړني څيړني
او چمتو کولو، په مقصد
دايمي کميسيونونه
انتخابوي.

نوي يمه ماده:

د ملي شورا هر مجلس واک لري
چي د لزوم په صورت کي د څيړني
او پلټني کميسيونونه او نور موقتي
کميسيونونه جوړ کړي.
د څيړني او پلټني د کميسيونونو
دندي او کړنلاره د ملي شورا د هر
يوه مجلس له خوا تنظيميږي.

يو نوي يمه ماده:

د ولسي جرگي غړي حق لري چي د
استيضاح په غونډه کي صدراعظم او
يا د حکومت هر يو غړي تر
استيضاح لاندې ونيسي د استيضاح

جريان مباحثات هر دو مجلس ثبت
مي گردد.

ماده هشتاد و نهم:

هر مجلس شوراى ملي، کميسيون
هاى دايمي را از بين اعضاى خود
جهت بررسى مقدماتي و
آماده ساختن مسايل داخل
صلاحيت هر مجلس انتخاب
مي کند.

ماده نودم:

هر مجلس شوراى ملي صلاحيت
دارد در صورت لزوم کميسيون
هاى تحقيق، تفتيش و ساير
کميسيون هاى موقتي را ايجاد کند.
وظايف و طرزالعمل کميسيون هاى
تحقيق و تفتيش توسط هر يک از
مجالس شوراى ملي تنظيم مي گردد.

ماده نود و يکم:

ولسي جرگه و اعضاى آن حق دارند
در جلسه استيضاح صدراعظم و يا
هر يک از اعضاى حکومت را مورد
استيضاح قرار دهند. پاسخ به

ځواب په لیکلی یا شفاهی توګه وړاندی کيږي.

استيضاح به صورت تحریری یا شفاهی ارائه می گردد.

ولسی جرګه کولای شی چی د ورکړ شوی ځواب له مخی له حکومت څخه د باور د سلب موضوع وڅيړي.

ولسی جرګه می تواند بر اساس پاسخ ارائه شده موضوع سلب اعتماد از حکومت را بررسی کند.

که چیری حکومت د باور د سلب سره مخامخ شی د وزیرانو د نوی شورا تر جوړیدو پوری خپلو دندو ته دوام ورکوی.

در صورتی که حکومت مورد سلب اعتماد قرار گیرد تا تشکیل شورای وزیران جدید به وظایف خود ادامه می دهد.

دوه نوی یمه ماده:

ماده نود و دوم:

د وزیرانو د شورا غړی کولای شی چی د غونډې د رئیس په اجازه په مشورتی رایې سره د ملی شورا دواړ مجلسونو او د هغو د دایمی کمیسیونونو په غونډو کی برخه واخلي.

اعضای شورای وزیران می توانند، با کسب اجازه رئیس جلسه، با رای مشورتی در جلسات مجلسین شورای ملی و کمیسیون های دایمی آنها شرکت نمایند.

دری نوی یمه ماده:

ماده نود و سوم:

د ملی شورا غړی په جلا او ګډ اجلاس کی د رایې او نظر د څرګندولو حق لری.

اعضای شورای ملی در اجلاس جداگانه و مشترک دارای حق رای و اظهار نظر می باشند.

د ملی شورا هیڅ غړی د ملی شورا

هیچ عضو شورای ملی به خاطر رای

یا اظهار نظر در داخل یا خارج اجلاس شورای ملی مورد تعقیب عدلی قرار نمی گیرد.

عضو شورای ملی بدون موافقه مجلس مربوط و در بین دو اجلاس شورای ملی بدون موافقه هیئت اداری آن به استثنای حالات جرم مشهود گرفتار و توقیف شده نمی تواند و مورد تعقیب عدلی قرار نمی گیرد.

هر گاه عضو شورای ملی در حالت جرم مشهود گرفتار گردد باید به هیئت اداری مجلس مربوط اطلاع داده شود.

ماده نود و چهارم:

مقامات ذیل حق پیشنهاد وضع، تعدیل و لغو قانون را به هر یک از مجلسین شورای ملی، دارا می باشند:

- ۱- رئیس جمهور.
- ۲- کمیسیون های دایمی مجلسین شورای ملی.

په دننه او یا بهر کی د رایې یا نظر د څرگندولو په خاطر تر عدلی تعقیب لاندی نه نیول کیږی.

د ملی شورا غړی د مربوط مجلس له موافقی پرته او د ملی شورا د دوو اجلاسونو تر مینځه د هغی د اداری هیئت له موافقی پرته د څرگند جرم د حالاتو په استثناء، نیول کیدلای او توقیفیدلای نه شی او تر عدلی تعقیب لاندی نه نیول کیږی.

که چیری د ملی شورا غړی د څرگند جرم په حالت کی ونیول شی باید د مربوط مجلس اداری هیئت ته خبر ورکړ شی.

څلور نوی یمه ماده:

دغه مقامات د ملی شورا هر یوه مجلس ته د قانون د وضع کولو، تعدیلولو او لغوه کولو د پیشنهاد حق لری:

- ۱- جمهور رئیس.
- ۲- د ملی شورا د دواړو مجلسونو دایمی کمیسیونونه.

- ۳- د هر مجلس د غړيو لږ تر لږه لسمه برخه.
- ۴- د وزيرانو شورا.
- ۵- ستره محکمه.
- ۶- لويه څارنوالی.
- ۳- حداقل عشر اعضای هر مجلس.
- ۴- شورای وزیران.
- ۵- ستره محکمه.
- ۶- لویه څارنوالی.
- که چیري د قانون وضع کول، تعدیلول اولغو کول د دولت دلگښتونو زیاتوالي یا د عوایدو کمښت را منځ ته کړي په دغه باب د حکومت مخکني موافقه تر لاسه کیږي.
- پنځه نوی یمه ماده:
- له هغو حالاتو پرته چی په دغه اساسی قانون کی په بل ډول اټکل شوی دی د (۸۱) مادی دمندرجو واکونو په باب د یوه مجلس تصمیمونه، بل مجلس ته استول کیږی.
- که چیری د یوه مجلس تصویب د بل مجلس له خوا رد شی، توافق ته د رسیدو په مقصد د دواړو مجلسونو له غړيو څخه په برابر شمیر کله هیئت جوړیږی.
- د کله هیئت تصمیم چي د هیئت د
- ۳- حالاتی که وضع، تعدیل و لغو قانون افزایش مصارف و یا کاهش عواید دولت را به بار آورد، موافقه قبلی حکومت در زمینه حاصل می گردد.
- ماده نود و پنجم:
- به استثنای حالاتی که درین قانون اساسی طور دیگر پیشبینی شده است. تصمیم یک مجلس در مورد صلاحیت های مندرج ماده (۸۱) به مجلس دیگر فرستاده می شود.
- در صورتی که تصویب یک مجلس از جانب مجلس دیگر رد شود، به منظور نیل به توافق، هیئت مختلط به تعداد مساوی، از اعضای هر دو مجلس ایجاد می گردد.
- تصمیم هیئت مختلط که به دو ثلث

آرای اعضای هیئت اتخاذ گردیده
باشد بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ
شمرده می شود.

هرگاه هیئت مختلط موفق به
رفع اختلاف نظر نشود
موضوع در جلسه مشترک
مجلسین شورای ملی بررسی و
تصمیم در آن باره به اکثریت آرای
اعضای جلسه مشترک اتخاذ
می گردد.

ماده نود و ششم:

تصمیم شورای ملی بعد از توشیح
رئیس جمهور، نافذ می گردد.

در صورتی که رئیس جمهور
به تصمیم شورای ملی
موافقه نداشته باشد می تواند
آنها در ظرف سی روز از تاریخ
تقدیم، با تذکر دلایل، به شورای
ملی مسترد نماید، با سپری شدن
مدت سی روز و همچنان در
صورتی که مجالس شورای ملی در
جلسات جداگانه اجلاس آینده خود

غریب د رایو په دوو ثلثو نیول شوي
وي، د جمهور رئیس له توشیح و
روسته نافذ گڼل کیږی.

که چیری گډ هیئت د نظر د
اختلاف په لیری کولو بریالی
نه شی، موضوع د ملی شورا
د دواړ مجلسونو په گډه غونډه کی
خپل کیږی او د هغی په باب تصمیم
د گډی غونډی د غریبو د رایو په
اکثریت نیول کیږی.

شپږ نوی یمه ماده:

د ملی شورا تصمیمونه د جمهور
رئیس له توشیح وروسته نافذیږی.

که چیری جمهور رئیس د ملی شورا
د تصمیم سره موافقه ونه لری،
کولای شی چی هغه د وړاندی کیدو
له نیتی څخه د دیرشو ورځو په ترڅ
کی د دلایلو په څرگندولو سره ملی
شورا ته مسترد کړی، د دیرشو
ورځو د مودی په تیریدو سره او
همدغه شان که چیری د ملی شورا
مجلسونه د خپل راتلونکی اجلاس په

ځانگړو غونډو کې هغه بیا د غړيو د رايو په دوو دريمو برخو تصویب کړي، تصميم نافذ کول کيږي او جمهور رئيس هغه توشیح کوي.

اووه نوي یمه ماده:

جمهور رئيس کولای شي چي د ولسي جرگي او سنا د رئيسانو، صدراعظم، قاضي القضاة او د اساسي قانون د شورا د رئيس په سلا د ولسي جرگي يا ملي شورا پڼگيدل د موجه دلايلو په څرگندولو سره اعلام کړي.

نوي انتخابات د ولسي جرگي يا ملي شورا له پڼگيدو وروسته د دريو مياشتو په موده کي کيږي.

نوي ولسي جرگه يا ملي شورا له نويو انتخاباتو وروسته تر يوه کاله پوري پڼگيدلای نه شي.

ولسي جرگه يا ملي شورا د جمهور رئيس د واک د دوري د وروستيو شپږو مياشتو په موده کي پڼگيدونکي نه ده

آن را به دو ثلث آرای اعضاء مجدداً تصویب نماید، تصميم نافذ شمرده می شود و رئيس جمهور آنرا توشیح مي نماید.

ماده نود و هفتم:

رئيس جمهور می تواند در مشوره با روسای ولسي جرگه، سنا، صدراعظم، قاضي القضاة و رئيس شورای قانون اساسي، انحلال ولسي جرگه يا شورای ملي، را با ذکر دلايل موجه آن اعلام نماید.

انتخابات مجدد در خلال مدت سه ماه بعد از انحلال ولسي جرگه يا شورای ملي صورت می گيرد. انحلال ولسي جرگه يا شورای ملي جديد الي یک سال بعد از انتخابات مجدد، صورت گرفته نمی تواند.

ولسي جرگه يا شورای ملي، در جريان شش ماه اخير دوره صلاحيت رئيس جمهور، غير قابل انحلال می باشد.

اته نوی یمه ماده:

قوانین او د ملی شورا مصوبی په پښتو او دری ژبو خپرېږي او کیدای شي چی هغه د هیواد د نورو ملیتونو په ژبو هم خپری شي.

نهه نوی یمه ماده:

د ملی شورا د هر مجلس او د هغه د دایمی کمیسیونونو د فعالیت طرز د مربوط مجلس د طرز العمل په واسطه د اساسی قانون او نافذو قوانینو سره په سمون کی تنظیمېږي.

ماده نود و هشتم:

قوانین و مصوبات شورای ملی به لسان های پشتو و دری به نشر میرسد و می توان آنرا به زبانهای سایر ملیت های کشور نشر نمود.

ماده نود و نهم:

طرز فعالیت هر مجلس شورای ملی و کمیسیونهای دایمی آن توسط طرز العمل مجلس مربوط، در مطابقت با احکام قانون اساسی و قوانین نافذ، تنظیم می گردد.

اووم فصل

د وزیرانو شورا

سلمه ماده:

د وزیرانو شورا (حکومت) د افغانستان جمهوریت تر ټولو لوړ اجرائیوی ارگان دی.

د وزیرانو شورا له دغو کسانو څخه جوړه ده:

- صدراعظم.

فصل هفتم

شورای وزیران

ماده صدم:

شورای وزیران (حکومت) عالیترین ارگان اجرائیوی جمهوری افغانستان می باشد.

شورای وزیران مرکب است از:

- صدراعظم.

- د صدراعظم مرستیالان.

- وزیران .

یو سلو یوه یمه ماده:

موظف صدراعظم د تقنینیه دوری په لومړنی اجلاس کی د کورنی او بهرنی سیاست تګ لاره او د حکومت ترکیب د باور د رایې د اخیستلو په مقصد ولسی جرګی ته وړاندی او معرفی کوی.

صدراعظم د باور د رایې او د جمهور رئیس د منظوری له اخیستلو وروسته، د کورنی او بهرنی سیاست تګلاره او د حکومت غړی سنا ته وړاندی او معرفی کوی.

یو سلو دویمه ماده:

د وزیرانو شورا ولسی جرګی او جمهور رئیس ته مسووله او د راپور په ورکولو مکلفه ده.

یو سلو دریمه ماده:

د وزیرانو شورا دغه دندی او واکونه لری:

۱- د کورنی او بهرنی سیاست د

- معاونان صدراعظم.

- وزراء.

ماده یکصد و یکم:

صدراعظم موظف در اولین اجلاس دوره تقنینیه خط مشی سیاست داخلی و خارجی و ترکیب حکومت را جهت اخذ رای اعتماد به ولسی جرګه ارائه و معرفی می کند.

صدراعظم بعد از اخذ رای اعتماد و منظوری رئیس جمهور خط مشی سیاست داخلی و خارجی و اعضای حکومت را به سنا ارائه و معرفی می کند.

ماده یکصد و دوم:

شورای وزیران در برابر ولسی جرګه و رئیس جمهور مسوول و مکلف به ارائه گزارش می باشد.

ماده یکصد و سوم:

شورای وزیران دارای وظایف و صلاحیت های ذیل می باشد:

۱- طرح و تطبیق خط مشی

سیاست داخلی و خارجی.

تگ لاری طرح او تطبیق.

۲- تامین اجرای امور اقتصاد ملی، طرح پلانهای انکشاف اقتصادی و اجتماعی، ترتیب بودجه دولتی، تطبیق پلانها و بودجه و ارائه گزارش مبنی بر اجرای آنها به شورای ملی.

۲- د ملی اقتصاد د چارو د اجرا کولو تامین، د اقتصادی او پولنیزی پرمختیا د پلانونو طرح کول، د دولتی بودجی ترتیب، د پلانونو او بودجی تطبیق او ملی شورا ته د هغو د اجرا کولو په باب د راپور وړاندی کول.

۳- اتخاذ تدابیر به منظور دفاع از منافع عامه، حمایت تمام اشکال ملکیت قانونی، تامین نظم و امنیت عامه و حراست از حقوق و آزادی های اتباع.

۳- د عامه گټو د دفاع، د قانونی ملکیت د ټولو ډولونو د حمایت، د عامه نظم او امنیت د تامین او د اتباعو د حقوقو او آزادیو د ساتنی په مقصد د تدبیرونو نیول.

۴- رهبری مناسبات خارجی، برقراری روابط دیپلماتیک و عقد موافقتنامه ها با دول دیگر و موسسات بین المللی طبق قانون.

۴- د قانون سره سم د بهرنیو اړیکو لارښوونه، د نورو دولتونو او بین المللی موسسو سره د دیپلماتیکو اړیکو ټینګول او د موافقت لیکونو لاسلیک کول.

۵- ایجاد ادارات و ارگانهای وابسته به شورای وزیران به تأیید رئیس جمهور.

۵- د جمهور رئیس په تأیید د وزیرانو په شورا پوری د تړلیو ادارو او ارګانونو جوړول.

۶- تصویب مقرره و اساسنامه در

۶- د قانون سره سم دواک په

- حدود و کی د مقرري او اساسنامي تصویبول.
- ۷- جمهور رئیس ته د مقررو اساسنامو او د وزیرانو شورا د مصوبو وړاندي کول.
- ۸- د قانون سره سم د نورو واکونو عملي کول.
- یوسلو څلورمه ماده:
- د ملی شورا د تعطیل او یا د ولسی جرگی د پښکیډو په وخت کی د وزیرانو شورا د عاجلی اړتیا په صورت کی کولای شی چی په بودجی او مالی چارو پوری له مربوطو مسالو پرته د ملی شورا په واک کی د شاملو مسئلو په باب تقنینی فرمانونه وضع کړی، تقنینی فرمانونه د جمهور رئیس له توشیح وروسته نافذ کڼل کیری.
- د وزیرانو شورا هغه تقنینی فرمانونه چی د اساسی قانون د دغی مادی د حکم سره سم وضع شوی دی د ملی شورا لومړنی اجلاس ته د منظوری په غرض وړاندي کوی. که چیری
- حدود صلاحیت طبق قانون.
- ۷- ارائه مقرره ها، اساسنامه ها و مصوبات شورای وزیران به رئیس جمهور.
- ۸- اعمال سایر صلاحیت ها طبق قانون.
- ماده یکصد و چهارم:
- در هنگام تعطیل شورای ملی و یا انحلال ولسی جرگه شورای وزیران در صورت ضرورت عاجل می تواند در مورد مسایل شامل صلاحیت شورای ملی به استثنای مسایل مربوط بودجه و امور مالی، فرامین تقنینی وضع نماید.
- فرامین تقنینی بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ شمرده می شود.
- شورای وزیران فرامین تقنینی را که مطابق حکم این ماده قانون اساسی وضع گردیده در اولین اجلاس شورای ملی جهت منظوری ارائه می نماید. فرامین تقنینی در

صورتی که از طرف شورای ملی رد شود از تاریخ تصمیم شورای ملی از اعتبار ساقط می گردد.

رئیس جمهور می تواند در خلال دو اجلاس شورای ملی یا در جریان انحلال ولسی جرگه بر اساس پیشنهاد صدراعظم بعضی از اعضای حکومت را سبکدوش و یا اعضای جدید را تعیین نماید.

این موضوع در اولین اجلاس ولسی جرگه جهت اتخاذ تصمیم ارائه می گردد.

ماده یکصد و پنجم:

حکومت در حالات آتی منحل می گردد:

- ۱- استعفای صدراعظم.
- ۲- بیماری صعب العلاج و دوامدار و یا فوت صدراعظم.
- ۳- سلب اعتماد ولسی جرگه از حکومت.
- ۴- ختم دوره تقنینیه.

تقنینی فرمانونه د ملی شورا له خوا رد شی، د ملی شورا د تصمیم له نیتی څخه له اعتباره لویږی.

جمهور رئیس کولای شی چی د ملی شورا د دوو اجلاسو ترمینځ موده او یا د ولسی جرگی د ړنگیدو په جریان کی د صدراعظم د پیشنهاد له مخی د حکومت ځینی غړی گونبه او یا نوی غړی وټاکي.

د غه موضوع د ولسی جرگی لومړنی اجلاس ته د تصمیم نیولو په مقصد وړاندی کیږی.

یوسلو پنځمه ماده:

حکومت په دغه حالاتو کی ړنگیږی:

- ۱- د صدراعظم استعفاء.
- ۲- د صدراعظم صعب العلاجه یا اورږده ناروغی یا مړینه.
- ۳- له حکومت څخه د ولسی جرگی د باور بیرته اخیستل.
- ۴- د تقنینیه دوری پای ته رسیدل.

- ۵ - د ولسی جرگې یا ملی شورا پښتول. ۵ - انحلال ولسی جرگه یا شوراى ملی.
- ۶ - په دغو ټولو حالاتو کې هغه حکومت چې پښک شوی دی د نوی حکومت تر جوړیدو پوری د اساسی قانون د سلمی مادی د مندرجو اشخاصو له جملی څخه د یوه تن تر سرپرستی لاندی چی د جمهور رئیس له خوا توظیفیری، خپلی دندی ته دوام ورکوی.
- یو سلوشپږمه ماده: د وزیرانو د شورا تشکیل، ترکیب او د فعالیت څرنګوالی د قانون په واسطه تنظیمیری.
- ۶ - در تمام این حالات حکومتی که منحل گردیده، الی تشکیل حکومت جدید تحت سرپرستی یکی از اشخاص مندرج ماده (صدم) قانون اساسی که از طرف رئیس جمهور توظیف می گردد، به وظیفه خود دوام می دهد.
- ماده یکصد و ششم: تشکیل، ترکیب و طرز فعالیت شورای وزیران توسط قانون تنظیم می گردد.

اتم فصل

قضا

یوسلو اوومه ماده:

قضا (قضائیه قوه) د دولت یو خپلواک رکن دی.

فصل هشتم

قضاء

ماده یکصد و هفتم:

قضاء (قوه قضائیه) یک رکن مستقل دولت می باشد.

یو سلو اتمه ماده:

قضاوت د افغانستان په جمهوریت کی یوازی د محکمی له خوا د قانون سره سم کیږی. قضائیه قوه له ستري محکمی او نورو هغو محکمو څخه چې دقانون له مخی جوړیږی مرکبه ده.

یو سلو نهمه ماده:

ستره محکمه د تر ټولو لوړ قضایی ارگان په توگه د هیواد د قضایی واحد سیستم په سر کی ده او د قاضی القضاة، د قاضی القضاة له مرستیالانو او غړیو څخه مرکبه ده. ستره محکمه د قانون د حکمونو سره سم د محکمو فعالیتونه څاری او د محکمو په فعالیتونو کی د قانون یو شان تطبیق تامینوی.

یوسلو لسمه ماده:

قاضی القضاة، د ستري محکمی مرستیالان او غړی د قانون سره سم د جمهور رئیس له خوا ټاکل کیږی. قاضی القضاة، جمهور رئیس ته

ماده یکصد و هشتم:

قضاوت در جمهوری افغانستان صرف توسط محکمه طبق قانون صورت می گیرد. قوه قضائیه مرکب است از ستره محکمه و محاکم دیگر که طبق قانون تشکیل می گردند.

ماده یکصد و نهم:

ستره محکمه بحیث عالی ترین ارگان قضائی در راس سیستم واحد قضایی کشور قرار داشته مرکب است از قاضی القضاة، معاونان قاضی القضاة و اعضاء.

ستره محکمه بر طبق احکام قانون فعالیتهای محاکم را نظارت نموده، تطبیق یکسان قانون را در فعالیتهای محاکم تامین می کند.

ماده یکصد و دهم:

قاضی القضاة، معاونان و اعضاء ستره محکمه طبق قانون توسط رئیس جمهور تعیین می گردند. قاضی القضاة نزد رئیس جمهور

مسوول او په راپور ورکولو مکلف دی.

یو سلو یوولسمه ماده:

محکمی په خپل قضاوت کی خپلواکی او یوازی د قانون تابع دی. د محکمو له خوا غور او د حکم صادرول د قانون او محکمی په وړاندی د دواړو خواوو د برابری د اصل پر اساس کیږی.

یوسلو دولسمه ماده:

قاضیان د قضیو د څیړنی په وخت کی د افغانستان د جمهوریت اساسی قانون او قوانین تطبیقوی.

په هغو حالاتو کی چی قانون صراحت و نه لری محکمه قضیې د اسلام د شریعت د حکمونو له مخی په داسی توگه حل او فصل کوی چی عدالت په ډیره ښه ممکنه وجه تامین کړی.

یوسلو دیارلسمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت په محکمو کی محاکمه په علنی توگه کیږی.

مسوول و مکلف به ارائه گزارش می باشد.

ماده یکصد و یازدهم:

محاکم در قضاوت خود مستقل بوده صرف تابع قانون می باشند. رسیده گی و صدور حکم توسط محاکم بر اساس اصل تساوی طرفین در برابر قانون و محکمه صورت می گیرد.

ماده یکصد و دوازدهم:

قضات حین بررسی قضایا، احکام قانون اساسی و قوانین جمهوری افغانستان را تطبیق می نمایند.

در حالاتی که قانون صراحت نداشته باشد، محکمه قضایا را طبق احکام شریعت اسلام به نحوی حل و فصل می نماید که عدالت را به بهترین وجه ممکن تامین نماید.

ماده یکصد و سیزدهم:

در محاکم جمهوری افغانستان محاکمه بصورت علنی اجرا

می‌شود. حالاتی که قضایا در جلسات سری رسیده گی می‌شود، توسط قانون تعیین می‌گردد. ابلاغ حکم محکمه در همه حالات علنی است.

ماده یکصد و چاردهم:

رسیده گی و حل و فصل قضایا در محاکم به لسان های پشتو و دری و یا به لسان اکثریت ساکنین محل صورت می‌گیرد.

اگر طرف دعوی لسانی را که محاکمه توسط آن صورت می‌گیرد حق آشنایی با مواد و اسناد قضیه توسط ترجمان و حق صحبت در محکمه به زبان مادری برایش تضمین می‌گردد.

ماده یکصد و پانزدهم:

فیصله های محاکم باید مدلل باشد و اسباب حکم در آن ذکر گردد.

فیصله های قطعی محاکم واجب التعمیل است به

هغه حالات چی پر قضیو باندی په سری غونډو کی غور کیږی د قانون په واسطه ټاکل کیږی.

د محکمی د حکم ابلاغ په ټولو حالاتو کی علنی دی.

یو سلو څوارلسمه ماده:

په محکمو کی د قضیو غور او حل او فصل په پښتو او دری ژبو او یا د سیمی د اوسیدونکو د اکثریت په ژبه کیږی.

که چیری د دعوی لوری په هغه ژبه باندی چی محاکمه پری کیږی و نه پوهیږی، د ترجمان په مرسته د قضیې د موادو او اسنادو سره د آشنایی حق او په مورنی ژبه باندی په محکمه کی د خبرو حق ورته تضمینیږی.

یوسلو پنځلسمه ماده:

د محکمو پریکړی باید مدللی وی او د حکم سببونه په کی ذکر شی.

د محکمو قطعی پریکړی واجب التعمیل دی، د اعدام له حکمه

پرته چی د جمهور رئیس له منظوری وروسته عملی کیری.

استثنای حکم به اعدام که بعد از منظوری رئیس جمهور تعمیل می گردد.

یوسلو شپارسمه ماده:

ماده یکصد و شانزدهم:

د محکمو تشکیل، ترکیب واک او د فعالیت څرنګوالی د قانون پسه واسطه تنظیمیری.

تشکیل، ترکیب، صلاحیت و طرز فعالیت محاکم توسط قانون تنظیم می شود.

نهم فصل

فصل نهم

څارنوالی

څارنوالی

یوسلو اوولسمه ماده:

ماده یکصد و هفدهم:

د افغانستان جمهوریت څارنوالی د مرکزیت د اصل پر بنسټ واحد سیستم دی او له لویی څارنوالی او نورو هغو څارنوالیو څخه چی د قانون له مخی جوړیری، متشکل دی.

څارنوالی جمهوری افغانستان سیستم واحد مبتنی بر اصل مرکزیت بوده متشکل است از لویه څارنوالی و څارنوالی های دیگری که طبق قانون تشکیل می گردند.

یوسلو اتلسمه ماده:

ماده یکصد و هجدهم:

لوی څارنوال د هیواد د څارنوالی د ارګانونو د فعالیت لارښوونه کوی.

لوی څارنوال رهبری فعالیت ارګانهای څارنوالی کشور را به عهده دارد.

د څارنوالی ارګانونه په خپلو

ارګانهای څارنوالی در

اجراآت خویش مستقل بوده
صرف تابع قانون و لوی څارنوال
می باشند.

ماده یکصد و نهم:

لوی څارنوال و معاونان لوی
څارنوال طبق قانون، توسط رئیس
جمهور تعیین می گردند.

لوی څارنوال نزد رئیس جمهور
مسوول و مکلف به ارائه گزارش
می باشد.

ماده یکصد و بیستم:

نظارت عالی بر تطبیق و رعایت
یکسان قوانین از طرف تمام وزارت
ها، ادارات، مؤسسات دولتی
مختلط، خصوصی، کوپراتیف ها،
احزاب سیاسی و سازمان های
اجتماعی، مسوولین امور و اتباع،
بر عهده لوی څارنوال و څارنوالان
تحت اثر او می باشد.

ماده یکصد و بیست و یکم:

تشکیل، ترکیب، صلاحیت و طرز
فعالیت څارنوالی توسط قانون تنظیم

اجراآتو کی خپلواک دی،
یوازی د قانون او لوی څارنوال تابع
دی.

یوسلو نولسمه ماده:

لوی څارنوال او د لوی څارنوال
مرستیالان د قانون سره سم د جمهور
رئیس له خوا ټاکل کیږی.

لوی څارنوال جمهور رئیس ته
مسوول او د راپور په ورکولو مکلف
دی.

یوسلو شلمه ماده:

د ټولو وزارتونو، ادارو، د دولتی،
مختلطو او خصوصی مؤسسو،
کوپراتیفونو، سیاسی گوندونو او
ټولنیزو سازمانونو، د چارو د
مسوولینو او اتباعو له خوا د قوانینو
په یو شان تطبیق او رعایت باندی
لورپه څارنه د لوی څارنوال او د هغه
ترلاس لاندی څارنوالانو په غاړه ده.

یوسلو یو ویشتمه ماده:

د څارنوالی تشکیل، ترکیب، واک او
د فعالیت څرنگوالی د قانون په

واسطه تنظیمېږي.

می گردد.

لسم فصل

د اساسی قانون شورا

یوسلو دوه ویشتمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت د اساسی قانون شورا د اساسی قانون سره د قوانینو، نورو تقنینی اسنادو او بین المللی تړونونو د سمون لرلو د څارنی په مقصد جوړېږي.

یوسلو درویشتمه ماده:

د اساسی قانون شورا دغه واکونه لري:

۱- له اساسی قانون سره د قوانینو، تقنینی فرمانونو او بین المللی تړونونو د سمون لرلو څپړل.

۲- جمهور رئیس ته له اساسی قانون څخه د راولاړو شویو مسئلو په باب د حقوقی مشورو ورکول.

یوسلو څلرویشتمه ماده:

د اساسی قانون شورا د خپلو واکونو د تعمیم په مقصد حق

فصل دهم

شورای قانون اساسی

ماده یکصد و بیست و دوم:

شورای قانون اساسی جمهوری افغانستان به منظور مراقبت از مطابقت قوانین، سایر اسناد تقنینی و معاهدات بین المللی با قانون اساسی ایجاد می گردد.

ماده یکصد و بیست و سوم:

شورای قانون اساسی دارای صلاحیت های ذیل می باشد:

۱- بررسی مطابقت قوانین فرامین تقنینی و معاهدات بین المللی با قانون اساسی.

۲- ارائه مشوره های حقوقی در باره مسایل ناشی از قانون اساسی به رئیس جمهور.

ماده یکصد و بیست و چهارم:

شورای قانون اساسی به منظور تعمیم صلاحیت های خود حق

لری:

دارد:

۱- هغه تقنینی اسناد چی د توشیح په غرض جمهور رئیس ته وړاندی کیږی، مطالعه او د اساسی قانون سره د هغو د سمون لړلو په باب نظر څرگند کړی.

۱- اسناد تقنینی ایکه جهت توشیح به رئیس جمهور ارائه می گردد مطالعه و راجع به مطابقت آنها با قانون اساسی ابراز نظر نماید.

۲- جمهور رئیس ته د قانون جوړولو د چارو د پرمختیا په مقصد د تدبیرونو د نیولو په برخه کی چی اساسی قانون حکم کوی، مشخص پیشنهادونه وړاندی کړی.

۲- پیشنهادات مشخص را در زمینه اجرای تدابیر به منظور انکشاف امور قانونگذاری که قانون اساسی حکم می کند به رئیس جمهور ارائه نماید.

یوسلو پنځه ویشتمه ماده:

ماده یکصد و بیست پنجم:

د اساسی قانون شورا له رئیس، مرستیال، منشی او (۸) غړیو څخه جوړه ده چی د جمهور رئیس له خوا ټاکل کیږی.

شورای قانون اساسی متشکل از رئیس، معاون، منشی و (۸) عضو می باشد که توسط رئیس جمهور تعیین می شوند.

یوسلو شپږ ویشتمه ماده:

ماده یکصد و بیست و ششم:

د اساسی قانون شورا جمهور رئیس ته مسووله او د راپور په ورکولو مکلفه ده.

شورای قانون اساسی در مقابل رئیس جمهور مسوول و مکلف به ارائه گزارش می باشد.

یوسلو اووه ویشتمه ماده:

د اساسی قانون د شورا تشکیل او د فعالیت څرنګوالی د قانون په واسطه تنظیمېږي.

ماده یکصد و بیست و هفتم:

تشکیل و طرز فعالیت شورای قانون اساسی توسط قانون تنظیم می گردد.

یولسم فصل

اداره

یوسلو اته ویشتمه ماده:

د افغانستان جمهوریت اداره د مرکزی او سیمه ییزی ادارې د واحدونو په اساس د قانون له مخې تنظیمېږي.

فصل یازدهم

اداره

ماده یکصد و بیست و هشتم:

اداره جمهوری افغانستان بر اساس واحد های اداره مرکزی و محلی طبق قانون تنظیم می گردد.

د افغانستان جمهوریت د سیمه ییزی ادارې له پلوه د ولایتونو، ولسوالیو، ښارونو او ناحیو د ادارې له واحدونو څخه متشکل دی.

د نوموړو واحدونو په سر کې په ترتیب سره والیان، ولسوالان، ښاروالان او د ناحیو آمران واقع دی.

په هر ولایت او ولسوالی کې د قانون له مخې د ولایت شورا او د

جمهوری افغانستان از لحاظ اداره محلی متشکل از واحد های اداره ولایات، ولسوالی ها، شهر ها و نواحی می باشد.

در راس واحد های متذکره بالترتیب والیها، ولسوال ها، شاروال ها و آمرین نواحی قرار دارند.

در هر ولایت و ولسوالی شورای ولایت و شورای ولسوالی طبق

- ولسوالی شورا جوړېږي. د ولایت شورا او د ولسوالی شورا د خپلو غړیو له مینځه یو یو تن د رئیس او منشی په توګه انتخابوی.
- د ولایت د شورا او د ولسوالی د شورا د واک دوره دری کاله ده. یوسلو نهمه ویشتمه ماده:
- د ولایت شورا او د ولسوالی شورا د قانون سره سم په سیمه کی د دولت د پرمختیایی هدفونو په تأمین کی ونډه اخلی او اداری ته د مربوطو چارو د ښه والی او پرمختیا په باب سلا ورکوی.
- د ولایت د شورا او د ولسوالی د شورا غړیو ته مناسب حق الحضور ورکول کیږي.
- یو سلو دیرشمه ماده:
- د ښارونو او ناحیو د چارو د اداری په مقصد د ښاروالیو او ناحیو مجلسونه د قانون سره سم جوړېږي. د ښاروالیو او ناحیو د مجلسونو
- قانون تشکیل می شود. شوراى ولایت و شوراى ولسوالی یک یک نفر را از بین اعضای خود به حیث رئیس و منشی انتخاب می کنند.
- دوره صلاحیت شوراى ولایت و شوراى ولسوالی سه سال است. ماده یکصد و بیست و نهم:
- شوراى ولایت و شوراى ولسوالی طبق قانون در تأمین اهداف انکشافی دولت در محل سهم گرفته، به اداره در باره بهبود و انکشاف امور مربوط مشوره می دهد.
- برای اعضای شوراى ولایت و شوراى ولسوالی حق الحضور مناسب پرداخته می شود. ماده یکصد و سی ام:
- به منظور اداره امور شهرها و نواحی، مجالس شاروالیها و نواحی طبق قانون تشکیل می گردد. برای اعضای مجالس شاروالیها و

غړيو ته مناسب حق الحضور وركول كېږي.

نواحی حق الحضور مناسب پرداخته می شود.

د كابل ښار او د هغه ناحیې لویې جرگې او ملی شورا ته د استازو د انتخاب په ارتباط په ترتیب سره د ولایت او ولسوالیو معادل دی.

شهر كابل و نواحی آن به ارتباط انتخاب نماینده گان برای لویه جرگه و شورای ملی، بالترتیب معادل ولایت و ولسوالیها می باشد.

یوسلو یو دیرشمه ماده:

ماده یکصد و سی و یکم:

په مرکزی او سیمه ییزی ادارې پورې مربوطې چارې، د کارکوونکو د دندو ثبات او مصوونیت او ورپورې نوری مربوطې مسألی د قانون له مخې تنظیمېږي.

امور مربوط به اداره مرکزی و محلی و مصوونیت و ثبات وظیفوی و سایر مسایل مربوط به کارکنان طبق قانون تنظیم می گردد.

دولسم فصل

بهرنی سیاست

یوسلو دوه دیرشمه ماده:

د افغانستان د جمهوریت بهرنی سیاست د ملی گټو د تامین، د خپلواکي، ملی حاکمیت او ځمکنی بشپړتیا د ټینګښت، د نړیوالی سولی او امنیت او د سوله ییز گډو ژوند د

فصل دوازدهم

سیاست خارجي

ماده یکصد و سی و دوم:

سیاست خارجي جمهوری افغانستان بر مبنای تامین منافع ملی، تحکیم استقلال و حاکمیت ملی، تمامیت ارضی کشور، حفظ صلح و امنیت جهانی، همزیستی مسالمت آمیز،

تساوی حقوق و انکشاف همه جانبه همکاری بین المللی استوار است.

ماده یکصد و سی و سوم:

جمهوری افغانستان منشور سازمان ملل متحد، اعلامیه جهانی حقوق بشر و سایر اصول و موازین قبول شده حقوق بین المللی را احترام و رعایت می کند.

ماده یکصد و سی و چهارم:

جمهوری افغانستان سیاست عدم انسلاک را به حیث اصل مهم سیاست خارجی دولت تعقیب کرده و به مثابه یکی از بنیان گذاران جنبش عدم انسلاک در جهت نیل به اهداف آن تلاش می کند.

ماده یکصد و سی و پنجم:

جمهوری افغانستان خواهان برقراری و تحکیم مناسبات دوستانه با همه کشورها به خصوص

ساتلو، د حقوقو د برابری او د بین المللی همکاری د هر اړخیزی پرمختیا پر بنسټ ولاړ دی.

یوسلو دری دیرشمه ماده:

د افغانستان جمهوریت د ملگرو ملتونو د سازمان د منشور، د بشر د حقوقو د نړیوالی اعلامیې او د بین الملل حقوقو د نورو منل شویو اصولو او موازینو درناوی او رعایت کوی.

یوسلو څلور دیرشمه ماده:

د افغانستان جمهوریت د ناپیلتوب سیاست د دولت د بهرنی سیاست د مهم اصل په توگه تعقیبوی او د ناپیلتوب د غورځنگ د یوه بنسټ ایښودونکی په توگه د هغه هدفونو ته د رسیدلو په لاره کی هلی ځلی کوی.

یوسلو پنځه دیرشمه ماده:

د افغانستان جمهوریت د ټولو هیوادونو، په تیره بیا د گاونډیو او اسلامی هیوادونو سره د هغو د

کشورهای همجوار و اسلامی بدون نظر داشت نظام سیاسی، اجتماعی و اقتصادی آنها، مبتنی بر اصول تساوی حقوق، احترام متقابل به استقلال، حاکمیت ملی، تمامیت ارضی، عدم مداخله در امور داخلی یکدیگر، عدم توسل به زور، تهدید و یا قوه، تقبیح همه اشکال مداخله و تجاوز، اجرای صادقانه تعهدات بین المللی مطابق اصول و موازین قبول شده حقوق بین الملل می باشد.

ماده یکصد و سی و ششم:

جمهوری افغانستان از مبارزه مردمان و ملل به خاطر صلح، استقلال ملی، دموکراسی، ترقی اجتماعی و حق ملل در تعیین سرنوشت شان پشتیبانی نموده بر ضد استعمار، استعمارنو، صهیونیزم، راسیسم، اپارتاید و فاشیزم مبارزه می کند.

سیاسی، پولنیز او اقتصادی نظام په پام کی له نیولو پرته، د حقوقو د برابری، خپلواکی، ملی حاکمیت او ځمکنی بشپړتیا ته د متقابل درناوی، د یو بل په کورنیو چارو کی د لاس نه وهلو، زور، گواښ او یا قوی ته د لاس نه اچولو، د لاس وهنی او تیری د ټولو ډولونو د غنډلو او د بین الملل حقوقو د منل شویو اصولو او موازینو سره سم د بین المللی ژمنو د رښتینایي ترسره کولو د اصولو پر بنسټ د دوستانه اړیکو د رامینځ ته کولو او ټینګښت غوښتونکی دی.

یوسلو شپږ دیرشمه ماده:

د افغانستان جمهوریت د سولې، ملی خپلواکی، د موکراسی، پولنیزی ترقی او د برخلیک په ټاکلو کی د ملتونو د حق په خاطر د خلکو او ملتونو د مبارزی ملاتړ کوی، د استعمار، نوی استعمار، صهیونیزم، راسیسم، اپارتاید او فاشیزم پر ضد مبارزه کوی.

یوسلو اووه دیرشمه ماده:

ماده یکصد و سی و هفتم:

د افغانستان جمهوریت د پوره بی وسلی کولو، په ځمکه او فضا کی د وسله ییزو سیالیو د بندولو، د هسته یی، کیمیاوی او د ډله ییزی وژنی د وسلی د نورو ډولونو د نه پراختیا او له منځه وړلو، د بهرنیو پوځی اډو له منځه وړلو، د بین المللی کرکچونو د لیری کولو او د بین المللی اقتصادی او اطلاعاتی نوی او عادلانه نظم د ټینګولو په خاطر د مبارزی ملاتړ کوی.

جمهوری افغانستان از مبارزه بخاطر خلع سلاح عام و تام، قطع مسابقات تسلیحاتی در زمین و فضا، عدم گسترش و امحای سلاح هسته یی و کیمیاوی و سایر انواع سلاح کشتار جمعی، از بین بردن پایگاه های نظامی خارجی، رفع تشنجات بین المللی و استقرار نظم نوین و عادلانه اقتصادی و اطلاعاتی بین المللی پشتیبانی می کند.

یوسلو اته دیرشمه ماده:

ماده یکصد و سی و هشتم:

د افغانستان په جمهوریت کی د جګړی تبلیغ منعه دی.

در جمهوری افغانستان تبلیغ جنگ ممنوع است.

دیارلسم فصل

فصل سیزدهم

متفرقه حکمونه

احکام متفرقه

یوسلو نهه دیرشمه ماده:

ماده یکصد و سی و نهم:

د افغانستان د جمهوریت اساسی قانون تر ټولو لوړ حقوقی اعتبار لری،

قانون اساسی جمهوری افغانستان دارای عالی ترین اعتبار حقوقی

قوانین او نور تقنینی اسناد له هغه سره سم وضع کېږي.

یوسلو څلویښتمه ماده:

دولت او د هغه ټول ارګانونه د افغانستان د جمهوریت د اساسی قانون او قوانینو پر اساس فعالیت کوي، حقوقی نظم، د ټولنی ګټې او د اتباعو قانونی حقوق او ګټې تامینوي.

دولتی، کوپراتیفی، مختلطی او خصوصی موسسی، سیاسی ګوندونه، ټولنیز سازمانونه، د چارو مسوولین او اتباع د افغانستان د جمهوریت د اساسی قانون او قوانینو په رعایت مکلف دي.

یوسلو یو څلویښتمه ماده:

د اساسی قانون تعدیل په مستقیمه توګه د لویی جرګې په واسطه کېږي.

همدغه شان د اساسی قانون د تعدیل په باب تصمیم د جمهور رئیس په پیشنهاد او یا د ملی شورا د غړیو د یوه ثلث په پیشنهاد او د دوو ثلثو

بوده، قوانین و سایر اسناد تقنینی مطابق به آن وضع می گردد.

ماده یکصد و چهلم:

دولت و تمام ارګانهای آن بر اساس قانون اساسی و قوانین جمهوری افغانستان فعالیت کرده نظم حقوقی، منافع جامعه، حقوق و منافع قانونی اتباع را تامین می کند.

مؤسسات دولتی، کوپراتیفی، مختلط، خصوصی، احزاب سیاسی، سازمان های اجتماعی، مسوولین امور و اتباع مکلف به رعایت قانون اساسی و قوانین جمهوری افغانستان می باشند.

ماده یکصد و چهل و یکم:

تعدیل قانون اساسی مستقیماً توسط لویه جرګه صورت می گیرد.

همچنان اتخاذ تصمیم در مورد تعدیل قانون اساسی به پیشنهاد رئیس جمهور یا پیشنهاد یک ثلث و تائید دو ثلث اعضای شورای ملی

په تاييد هم نيول كيږي. په دې حالت كې جمهور رئيس لويه جرگه جوړوي، كه چيري لويه جرگه د تعديل پيشنهاده په ځای وبولي، اساسی قانون تعديلوي او كه نه، د تعديل پيشنهاده ردوي.

د اضطرار په حالت كې د اساسی قانون تعديل جواز نه لري.

يوسلو دوه څلويښتمه ماده:

د جمهور رئيس، د جمهور رئيس د مرستيالانو، د ملي شورا د غړيو، صدر اعظم، د صدر اعظم د مرستيالانو، د حكومت د غړيو، قاضي القضاة، د سترې محكمې د مرستيالانو او غړيو، د اساسی قانون د شورا رئيس مرستيال او منشي لوی څارنوال او د لوي څارنوال د مرستيالانو د پاره د قانون سره سم معاش ټاكل كيږي.

يوسلو درې څلويښتمه ماده:

كه چيري د جگړې، د جگړې د

نيز صورت مي گيرد.

درين حالت رئيس جمهور لويه جرگه را داير مي كند در صورتی كه لويه جرگه پيشنهاده تعديل را وارد بداند قانون اساسی را تعديل و در غير آن پيشنهاده تعديل را رد مي كند.

در حالت اضطرار تعديل قانون اساسی جواز ندارد.

ماده يكصدو چهل و دوم:

برای رئيس جمهور، معاونان رئيس جمهور، اعضای شورای ملی، صدر اعظم، معاونان صدر اعظم، اعضای حكومت، قاضي القضاة، معاونان و اعضای ستره محكمه، رئيس، معاونان و منشي شورای قانون اساسی، لوی څارنوال و معاونان لوي څارنوال طبق قانون معاش تعيين مي شود.

ماده يكصدو چهل و سوم:

هر گاه به علت جنگ، خطر جنگ،

خطر، بحران او یا ورته حالاتو په علت له هغو لارو څخه چې داساسی قانون په واسطه ټاکل شوی دی، د خپلواکۍ، ملی حاکمیت او ځمکنی بشپړتیا او یا د کورنی امنیت ساتل ناممکن شی، جمهور رئیس کولای شی چی د ملي شورا د دواړمجلسونو د رئیسانو صدر اعظم، قاضي القضاة او داساسی قانون دشورا درئیس په سلا د اضطرار حالت اعلام کړی.

که چیری د اضطرار حالت له دریو میاشتو څخه زیات دوام وکړی، د هغه د اوږدولو د پاره د لویی جرگی موافقه شرط ده.

یوسلو څلور څلویښتمه ماده:

د اضطرار د حالت په موده کی جمهور رئیس دغه واکونه لری:

۱- د ملی شورا د واک د دوری اوږدول.

۲- د وزیرانو شورا ته د ملی شورا د ځینو واکونو ورسپارل.

بحران و یا حالات مماثلی که حفظ استقلال حاکمیت ملی و تمامیت ارضی یا امنیت داخلی از مجاری که توسط قانون اساسی تعیین شده ناممکن گردد، رئیس جمهور می تواند، در مشوره با روسای مجلسین شورای ملی صدر اعظم قاضی القضاة و رئیس شورای قانون اساسی حالت اضطرار را اعلام کند.

هر گاه حالت اضطرار از سه ماه بیشتر دوام نماید برای تمدید آن موافقه لویه جرگه شرط است.

ماده یکصد و چهل و چهارم:

در مدت حالت اضطرار رئیس جمهور دارای صلاحیت های ذیل می باشد:

۱- تمدید دوره صلاحیت شورای ملی.

۲- تفویض برخی از صلاحیت های شورای ملی به شورای وزیران.

- ۳- اختصاصی محکمو او د وسله وال پوځ محکمو ته د محکمو د ځینو واکونو ورکول.
- ۴- د اساسی قانون د (۳۰-۴۴-۴۵-۴۶-۴۹-۵۰-۵۱) مادو، د (۵۰-۵۱) فقره اخیر ماده، ماده (۵۳ و ۶۰) قانون اساسی.
- ۵- د قانون سره سم د نورو واکونو عملی کول.

یوسلو پنځه څلویښتمه ماده:

که چیری هغه بین المللی تړونونه یا میثاقونه چی د افغانستان جمهوریت هغه لاسلیک کړی او یا ورسره یو ځای شوی وی، د افغانستان د جمهوریت د قوانینو د حکمونو مغایر وی نو بین المللی تړون او میثاق ته رجحان ورکول کیږی.

یوسلو شپږ څلویښتمه ماده:

په جمهور رئیس، د جمهور رئیس په مرستیالانو، د ملی شورا د دواړو مجلسونو د اداری هیئتونو په غړیو،

ماده یکصدو چهل و پنجم:

در صورتیکه معاهدات یا میثاق های بین المللی که جمهوری افغانستان آنرا عقد یا به آن الحاق نموده مغایر احکام قوانین جمهوری افغانستان باشد به معاهده بین المللی و میثاق رجحان داده می شود.

ماده یکصدو چهل و ششم:

بررسی اتهامات وارده بر رئیس جمهور، معاونان رئیس جمهور، اعضای هیئتهای اداری مجلسین

صدر اعظم د صدر اعظم په مرستیالانو، د وزیرانو د شورا په غړیو، لوی څارنوال، د لوی څارنوالی په مرستیالانو او د اساسی قانون د شورا په رئیس باندی د لگول شویو تورو نو څیرل او د هغوی د محاکمی طرز د ځانگړی قانون له مخی تنظیمیږی. یوسلو اووه څلویښتمه ماده:

د افغانستان په جمهوریت کی هغه اشخاص چی په خپله او یا همسری له افغان مور او پلار څخه زیږیدلی نه وی، د جمهور رئیس د مرستیال، صدر اعظم، د صدر اعظم مرستیال، وزیر، قاضی القضاة، لوی څارنوال د لوړ رتبه افسر او یا دیپلوماتیک کارمند په توگه ټاکل کیدلای نه شی. یوسلو اته څلویښتمه ماده:

د دغه اساسی قانون په انفاذ سره د افغانستان د دموکراتیک جمهوریت اساسی اصول له اعتباره لویږی. هغه قوانین او نور تقنینی اسناد چی د دغه اساسی قانون د انفاذ له نیټی

شورای ملی، صدر اعظم، معاونان صدر اعظم، اعضای شورای وزیران، قاضی القضاة، معاونان و اعضای ستره محکمه، لوی څارنوال، معاونان لوی څارنوالی و رئیس شورای قانون اساسی و طرز محاکمه آنان طبق قانون خاص تنظیم می گردد. ماده یکصد و چهل هفتم:

در جمهوری افغانستان اشخاص که خود و یا همسر شان از والدین افغان متولد نگردیده باشند، به حیث معاون رئیس جمهور، صدر اعظم، معاون صدر اعظم، وزیر و قاضی القضاة، لوی څارنوال، افسر عالیرتبه و یا کارمند دیپلوماتیک تعیین شده نمی توانند.

ماده یکصد و چهل و هشتم: با انفاذ این قانون اساسی اصول اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان از اعتبار ساقط می گردد. قوانین و سایر اسناد تقنینی که قبل از تاریخ انفاذ این قانون

اساسی صادر گردیده به شرطی نافذ شمرده می شود که متناقض با احکام این قانون اساسی نباشند.

ماده یکصد و چهل و نهم:

این قانون اساسی از تاریخ تصویب لویه جرگه نافذ و توسط رئیس جمهور توشیح و اعلام

می گردد.

تعدیل در این قانون اساسی از تاریخ تصویب لویه جرگه نافذ و توسط رئیس جمهور توشیح و اعلام می گردد.

په دی څخه پخوا صادر شوی دی، په دی شرط نافذ کتل کیږی چی د دغه اساسی قانون د حکمونو سره متناقض نه وی.

یوسلو نهه څلویښتمه ماده:

دغه اساسی قانون د لویی جرگی د تصویب له نیټی څخه نافذ او د جمهور رئیس له خوا توشیح او

اعلامیږی.

په دغه اساسی قانون کی تعدیل د لویی جرگی د تصویب له نیټی څخه نافذ او د جمهور رئیس له خوا توشیح او اعلامیږی.

قانون اساسی جمهوری اسلامی

افغانستان

دوره ریاست جمهوری جلالتمآب حامد کرزی
(۶ دلو ۱۳۸۲ شمسی)

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام
على سيد الانبياء والمرسلين محمد(ص)
وعلى آله واصحابه اجمعين.

سريزه:

مور د افغانستان خلكو:

■ د لوي خداي (ج) پر سپيڅلي ذات
په ټينگ ايمان ، د حق تعالي په
مشيت پر توكل او د اسلام په
سپيڅلي دين پر اعتقاد ؛

■ د تيرو بي عدالتيو او ناخوالو
په درك او زموږ پر هېواد راغليو
بي شميره مصيبتونو ته په
پاملرنه ؛

■ د افغانستان د ټولو خلكو د
سربښندنو، تاريخي مبارزو، جهاد او
بر حق مقاومت د ستايلو او د وطن د
آزادۍ د لارې د شهيدانو لوړ مقام
ته په ارزښت وركولو؛

■ په دې درك سره چې واحد او يو
موتی افغانستان ددې خاورې په ټولو

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام
على سيد الانبياء والمرسلين محمد(ص)
وعلى آله واصحابه اجمعين.

مقدمه:

ما مردم افغانستان:

■ با ايمان راسخ به ذات پاک
خداوند (ج) و توکل به مشيت
حق تعالی و اعتقاد به دين
مقدس اسلام ؛

■ با درك بی عدالتی ها و
نابسامانی های گذشته و مصایب بی
شماری که برکشور ما وارد آمده
است؛

■ با تقدیر از فداکاری ها، مبارزات
تاریخی، جهاد و مقاومت بر حق
تمام مردم افغانستان و ارج گذاری
به مقام والای شهدای راه
آزادی کشور؛

■ با درك این که افغانستان واحد
و یکپارچه به همه اقوام و مردم این

قومونو او خلکو اړه لري؛

سرزمین تعلق دارد؛

■ د ملګرو ملتو د منشور په رعایت او د بشر د حقوقو نړیوالې اعلامیې ته په درناوي؛

■ با رعایت منشور ملل متحد و با احترام به اعلامیه جهانی حقوق بشر؛

■ د ملي وحدت د ټینګښت او د هېواد د استقلال، ملي حاکمیت او زمکنۍ بشپړتیا د ساتنې په منظور؛

■ به منظور تحکیم وحدت ملی و حراست از استقلال، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی کشور؛

■ د خلکو پر اراده او د موکراسۍ ولاړ نظام د تأسیس لپاره؛

■ به منظور تأسیس نظام متکی بر اراده مردم و دموکراسی؛

■ له ظلم، استبداد، تبعیض او تاوتریخوالي پاکې، پرقانونیت، اجتماعي عدالت، د انساني حقوقو او کرامت پر خوندي تا به ولاړي مدني ټولني د جوړولو او دخلکو د اساسي حقوقو او آزاديو د تأمين په منظور؛

■ به منظور ایجاد جامعه مدنی عاری از ظلم، استبداد، تبعیض و خشونت و مبتنی بر قانونمندی، عدالت اجتماعی، حفظ کرامت و حقوق انسانی و تأمین آزادی ها و حقوق اساسی مردم؛

■ د هېواد د سیاسي، اجتماعي، اقتصادي او دفاعي بنسټونو د پیاوړي کولو لپاره؛

■ به منظور تقویت بنیادهای سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و دفاعی کشور؛

■ ددې خاورې ټولو او سیدونکیو ته د یو هوسا ژوندانه او د ژوند د سالم

■ به منظور تأمین زندگی مرفه و محیط زیست سالم برای همه

چاپیریال د تأمین په منظور؛

ساکنان این سرزمین؛

■ او بالاخره په نړیواله کورنۍ کې د افغانستان لپاره د وړ ځای د تثبیت په منظور؛

■ و سرانجام، به منظور تثبیت جایگاه شایسته افغانستان در خانواده بین المللی؛

د هېواد تاریخي، فرهنگي او ټولنيزو واقعیتونو او د زمان له غوښتنو سره سم مو دغه اساسي قانون د خپلو استازيو له لارې د يو زرو دري سوه دوه اتيا يم لمريز هجري کال د مرغومي د مياشتې په څوارلسمه نېټه د کابل په ښار کې تصویب کړ.

این قانون اساسی را مطابق به واقعیت های تاریخی، فرهنگی و اجتماعی کشور و مقتضیات عصر، از طریق نمایندگان منتخب خود در لویه جرگه مؤرخ چهاردهم جدی سال یک هزار و سه صد و هشتاد و دو هجری شمسی در شهر کابل تصویب کردیم.

فهرست

فهرست

سریزه:

مقدمه:

لومړي فصل: دولت.

فصل اول: دولت.

دويم فصل: د اتباعو اساسي

فصل دوم: حقوق اساسی و

حقوق او وجایب.

وجایب اتباع.

دریم فصل: جمهور رئیس.

فصل سوم: رئیس جمهور.

خلورم فصل: حکومت.

فصل چهارم: حکومت.

پنځم فصل: ملي شوري.

فصل پنجم: شورای ملی.

شپږم فصل: لویه جرگه.

فصل ششم: لویه جرگه.

اووم فصل: قضاء.

فصل هفتم: قضاء.

اتم فصل: اداره.

فصل هشتم: اداره.

نهم فصل: د اضطرار حالت.

فصل نهم: حالت اضطرار.

لسم فصل: تعديل.

فصل دهم: تعديل.

يوولسم فصل: متفرقه حکمونه.

فصل یازدهم: احکام متفرقه.

دوولسم فصل: انتقالي حکمونه.

فصل دوازدهم: احکام انتقالی.

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم

د افغانستان

فرمان

د اساسی قانون د توشیح په باب

رئیس دولت انتقالی اسلامی

د افغانستان د انتقالی اسلامی

افغانستان در مورد توشیح قانون

دولت د رئیس فرمان

اساسی افغانستان

ګڼه: (۱۰۳)

شماره: (۱۰۳)

نیټه: ۱۳۸۲/۱۱/۶

تاریخ: ۱۳۸۲/۱۱/۶

د لوي خدای په نامه او د افغانستان
د نجیو خلکو د نیکمرغۍ په هیله ،
نوی اساسی قانون چې د ۱۳۸۲
هجري لمريز کال د ليندۍ له ۲۲
څخه د مرغومي تر ۱۴ نیټې پورې
په کابل ښار کې د جوړې شوي لويې
جرګې لخوا په ۱۲ فصلونو ۱۶۲
مادو کې د رأیو په اتفاق تصویب
شو، توشیح او انفاذ یې اعلاموم.

بنام خداوند بزرگ و به آرزوی
سعادت مردم نجیب و صلح دوست
افغانستان، قانون اساسی جدید را
که توسط لویه جرگه تاریخی ۲۲
قوس الی ۱۴ جدی ۱۳۸۲ هجری
شمسی، منعقدۀ شهر کابل در ۱۲
فصل و ۱۶۲ ماده به اتفاق آراء
تصویب گردید، توشیح و انفاذ
آنها اعلام می دارم.

د متعال خدای له دربار څخه هیله
کوم تر څو دغه اساسی قانون د
اسلام د مبین دین د حکمونو په
رعایت سره دملي یووالي د ټینګښت،
د دموکراسۍ د هدفونو د
تحقق د مدني ټولني د جوړولو ، د

از بارگاه خدای خدایند
متعال استدعا دارم تا این قانون
اساسی با رعایت احکام دین مبین
اسلام، تحکیم وحدت ملی، تحقق
اهداف دموکراسی، اعمار جامعه
مدنی، رفاه همگانی اقتصادی،

اجتماعی، سیاسی و فرهنگی،
مشعل راه دولت و مردم کشور
گردیده، صلح، برابری
و برادری را بین ملت
افغانستان تـأمین
نماید.

و من الله توفیق

حامد کرزی

رئیس دولت انتقالی اسلامی

افغانستان

۶ / دلو / ۱۳۸۲ هجری شمسی

شهر کابل

ټولنيزې اقتصادي ، اجتماعي ،
سياسي او فرهنگي سوکالي ، د
دولت او دهبواد د خلکو د لارې
ډيوه شي ، سوله ، برابري او وروړولي
د افغانستان د ملت ترمنځ تـأمین
کړي.

و من الله توفیق

حامد کرزی

د افغانستان د انتقالی اسلامی

دولت رئیس

۶ / سلواغه / ۱۳۸۲ هجری

شمسی د کابل ښار

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم

لومړی فصل

فصل اول

دولت

دولت

لومړۍ ماده:

ماده اول:

افغانستان ، خپلواک، واحد، او نه بیلیدونکی اسلامي جمهوري دولت دی.

افغانستان، دولت جمهوري اسلامي، مستقل، واحد و غیر قابل تجزیه می باشد.

دویمه ماده:

ماده دوم:

د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت دین، د اسلام سپېڅلی دین دی.

دین دولت جمهوري اسلامي افغانستان، دین مقدس اسلام است.

د نورو ادیانو پیروان د خپل دین په پیروۍ او د خپلو دیني مراسمو په اجرا کې د قانون د حکمونو په حدودو کې آزاد دي.

پیروان سایر ادیان در پیروی از دین و اجرای مراسم دیني شان در حدود احکام قانون آزاد می باشند.

درېیمه ماده:

ماده سوم:

په افغانستان کې هېڅ قانون نشي کولای چې د اسلام د سپېڅلي دین د معتقداتو او احکامو مخالف وي.

در افغانستان هیچ قانون نمی تواند مخالف معتقدات و احکام دین مقدس اسلام باشد.

څلورمه ماده:

ماده چهارم:

په افغانستان کې ملي حاکمیت په ملت پورې اړه لري چې په مستقیم

حاکمیت ملی در افغانستان به ملت تعلق دارد که به طور

ډول يې په خپله يايې د خپلو استازيو له لارې عملي کوي.

د افغانستان ملت عبارت دي له هغو ټولو افرادو څخه چې د افغانستان تابعیت ولري.

د افغانستان ملت له پښتون، تاجک، هزاره، ازبک، ترکمن، بلوڅ، پشه یی، نورستاني، ایماق، عرب، قرغیز، قزلباش، گوجر، براهوي او نورو قومونو څخه جوړ دی.

د افغان کلمه د افغانستان د ملت پر هر فرد اطلاق کیږي.

د ملت هیڅ یو فرد د افغانستان له تابعیت څخه نه محرومیږي.

په تابعیت او پناه ورکولو پورې مربوطې چارې د قانون له لپارې تنظیمیږي.

پنځمه ماده:

ددې اساسي قانون او نورو قوانینو د حکمونو تطبیق، له استقلال، ملي واکمنۍ او زمکني بشپړتیا څخه دفاع

مستقیم یا توسط نمایندگان خود آن را اعمال می کند.

ملت افغانستان عبارت است از تمام افرادی که تابعیت افغانستان را دارا باشند.

ملت افغانستان متشکل از اقوام پښتون، تاجک، هزاره، ازبک، ترکمن، بلوچ، پشه یی، نورستاني، ایماق، عرب، قرغیز، قزلباش، گوجر، براهوی و سایر اقوام می باشد.

برهر فرد از افراد ملت افغانستان کلمه افغان اطلاق می شود.

هیچ فرد از افراد ملت از تابعیت افغانستان محروم نمی گردد.

امور مربوط به تابعیت و پناهندگی توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده پنجم:

تطبیق احکام این قانون اساسی و سایر قوانین، دفاع از استقلال، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی و

تأمین امنیت و قابلیت دفاعی
کشور از وظایف اساسی
دولت می باشد.

ماده ششم:

دولت به ایجاد یک جامعه مرفه و
مترقی بر اساس عدالت اجتماعی،
حفظ کرامت انسانی، حمایت
حقوق بشر، تحقق دموکراسی،
تأمین وحدت ملی، برابری
بین همه اقوام و قبایل
و انکشاف متوازن در همه مناطق
کشور مکلف می باشد.

ماده هفتم:

دولت منشور ملل متحد، معاهدات
بین الدول، میثاق های بین المللی
که افغانستان به آن ملحق شده است
و اعلامیه جهانی حقوق بشر را
رعایت می کند.

دولت از هر نوع اعمال تروریستی،
زرع و قاچاق مواد مخدر و تولید و
استعمال مسکرات جلوگیری می کند.

او د هېواد د امنیت او دفاعي قابلیت
تأمین، د دولت له اساسي وظایفو
خنځه دي.

شپږمه ماده:

دولت، د انساني کرامت په ساتلو،
بشري حقوقو د ملاتړ، د دموکراسۍ
د تحقق، ملي وحدت د تأمین، د ټولو
قومونو او قبایلو ترمنځ د برابری او د
هېواد په ټولو سیمو کې د متوازنې
پراختیا او ټولنیز عدالت پر بنسټ
دیوې هوسا او پرمختللي ټولني په
جوړولو مکلف دی.

اوومه ماده:

دولت د ملګرو ملتونو د منشور، د
بین الدول معاهدو، د نړیوالو میثاقونو
چې افغانستان له هغو سره تړاو لري
او د بشري حقوقو د نړیوالې اعلامیې
رعایت کوي.

دولت دهر راز تروریستي اعمالو، دمخدره
موادو د کولو او قاچاق اود مسکراتو
د تولید او استعمال مخنیوی کوي.

اټمه ماده:

دولت د هېواد خارجي سياست دخپلواکي، ملي گټو او زمکنسي بشپړتيا په ساتلو، نه مداخلې بنسټه گاونډيتوب، متقابل احترام او د حقوقو د برابرۍ پر بنسټ تنظيموي .

نهمه ماده:

کانونه او نورې تر زمکې لاندي زيرمې او لرغونې آثار د دولت ملکيت دي.

د دولت د ملکيتونو ساتنه او اداره او له طبيعي زيرمو او نورو عامه ملکيتونو څخه د سمې استفادي ډول د قانون له ليارې تنظيمېږي.

لسمه ماده :

دولت، خصوصي پانگې اچونې او خصوصي تشبثات د بازار د اقتصاد د نظام پر بنسټ دقانون له حکمونو سره سم هڅوي، ملاتړي کوي او مصونيت يې تضمينوي.

ماده هشتم:

دولت سياست خارجي کشور را بر مبنای حفظ استقلال، منافع ملی و تمامیت ارضی و عدم مداخله، حسن همجواری، احترام متقابل و تساوی حقوق تنظیم می نماید.

ماده نهم:

معادن و سایر منابع زیر زمینی و آثار باستانی ملکیت دولت می باشند.

حفاظت و اداره املاک دولت و طرز استفاده درست از منابع طبیعی و سایر املاک عامه توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده دهم:

دولت، سرمایه گذاری ها و تشبثات خصوصی را مبتنی بر نظام اقتصاد بازار، مطابق به احکام قانون، تشویق، حمایت و مصونیت آن ها را تضمین می نماید.

یوولسمه ماده

په کورنۍ او بهرنۍ سوداګرۍ پورې تړلې چارې، د هېواد له اقتصادي غوښتنو او دخلکو له ګټو سره سمې د قانون له ليارې تنظيمېږي.

دولسمه ماده

د افغانستان بانک، د دولت مرکزي او مستقل بانک دی.

د پیسو نشرول، د هېواد د پولې سیاست طرح او تطبیق، د قانون له حکمونو سره سم د مرکزي بانک صلاحیت دی.

مرکزي بانک د پیسو د چاپ په برخه کې د ولسي جرګې له اقتصادي کمیسیون سره مشوره کوي.

ددې بانک تشکیل او د کار ډول د قانون له ليارې تنظيمېږي.

دیارلسمه ماده

دولت د صنایعو د پراختیا، د تولید د ودې او د خلکو د ژوند د سطحې د لوړتیا او د کسبګرو د فعالیتونو د

ماده یازدهم

امور مربوط به تجارت داخلی و خارجی، مطابق به ایجابات اقتصادی کشور و مصالح مردم، توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده دوازدهم

د افغانستان بانک، بانک مرکزی دولت و مستقل می باشد.

نشر پول و طرح و تطبیق سیاست پولی کشور، مطابق به احکام قانون، از صلاحیت بانک مرکزی می باشد.

بانک مرکزی در مورد چاپ پول با کمیسیون اقتصادی ولسي جرګه مشوره می نماید.

تشکیل و طرز فعالیت این بانک توسط قانون تنظیم می شود.

ماده سیزدهم

دولت برای انکشاف صنایع، رشد تولید، ارتقای سطح زندگی مردم و حمایت از فعالیت های پیشه وران،

ملائې لپاره اغېزمن پروگرامونه طرح او تطبیقوي.

خوار لسمه ماده

دولت د کرنې او مالدارۍ د پراختیا، د بزگرانو او مالدارانو د اقتصادي ټولنیزو او د ژوند د شرایطو د بڼه کولو او د کوچیانو د میشتولو او د دوې د ژوند د سمون لپاره د دولت د مالي توان په حدودو کې اغېزمن پروگرامونه طرح او تطبیقوي.

دولت مستحقو اتباعو ته د استوګنځای د برابرولو په منظور او د عامه ملکیتونو د وېش لپاره، د قانون له حکمونو سره سم او د مالي امکاناتو په حدود وکې لازم تدبیره ونیسي.

پنځلسمه ماده

دولت مکلف دي چې د ځنګلونو او د چاپیریال د خوندي کولو او بڼه والي لپاره لازم تدبیره ونیسي.

پروگرامهای مؤثر طرح و تطبیق می نماید.

ماده چهاردهم

دولت برای انکشاف زراعت و مالدارۍ، بهبود شرایط اقتصادی، اجتماعی و معیشتی دهقانان و مالداران و اسکان و بهبود زندگی کوچیان، در حدود بڼه مالی دولت، پروگرامهای مؤثر طرح و تطبیق می نماید.

دولت به منظور تهیه مسکن و توزیع ملکیت های عامه برای اتباع مستحق، مطابق به احکام قانون و در حدود امکانات مالی، تدابیر لازم اتخاذ می نماید.

ماده پانزدهم

دولت مکلف است در مورد حفظ و بهبود جنگلات و محیط زیست تدابیر لازم اتخاذ نماید.

شپاړسمه ماده

د پښتو، دري، ازبکي، ترکمني، بلوخي، پشه يي، نورستاني، پاميري او په هېواد کې د نورو مروجو ژبو له جملې څخه پښتو او دري د دولت رسمي ژبې دي.

په هغو سيمو کې چې د خلکو اکثريت له ازبکي، ترکمني، بلوخي، پشه يي، نورستاني او يا پاميري ژبو څخه پر يوې خبرې کوي له پښتو او دري سربره هغه ژبه دريمه رسمي ژبه ده، د تطبيق ډول يې د قانون له ليارې تنظيميږي.

دولت د افغانستان د ټولو ژبو د پياوړتيا او پراختيا لپاره اغيزمن پروگرامونه طرح او تطبيقوي.

په هېواد کې د مطبوعاتو، راډيو او تلويزيون خپرونې د هېواد پر ټولو مروجو ژبو آزادي دي.

په هېواد کې موجود ملي، علمي او اداري مصطلحات ساتل کيږي.

ماده شانزدهم

از جمله زبانهای پشتو، دري، ازبکي، ترکمني، بلوچي، پشه يي، نورستاني، پاميري و ساير زبانهای رایج در کشور، پشتو و دري زبانهای رسمي دولت می باشند.

در مناطقی که اکثريت مردم به یکی از زبانهای ازبکی، ترکمنی، پشه یی، نورستانی، بلوچی و یا پامیری تکلم می نمایند آن زبان علاوه بر پشتو و دري به حيث زبان سوم رسمي می باشد ونحوه تطبيق آن توسط قانون تنظيم می گردد.

دولت برای تقويت و انکشاف همه زبانهای افغانستان پروگرام های مؤثر طرح و تطبيق می نماید.

نشر مطبوعات و رسانه های گروهی به تمام زبان های رایج در کشور آزاد می باشد.

مصطلحات علمی و اداری ملی موجود در کشور حفظ می گردد.

اوه لسمه ماده

دولت په بیلابیلو سطحو کې د معارف د ودې او د دیني زده کړو د پراختیا، د جوماتونو، مدرسو او دیني مرکزونو د وضعې د ښه والي او تنظیم لپاره لازم تدبیرونه نیسي.

اتلسمه ماده

د هېواد د تقویم مبدأ د پیغمبر اکرم (ص) پر هجرت ولاړ دی.

د دولتي ادارو د کار بنسټ هجري لمريز کال دی.

د جمعې ورځې، د اسد ۲۸ او د ثور ۸ عمومي رخصتی دي، نورې رخصتی د قانون له ليارې تنظیمېږي.

نولسمه ماده

د افغانستان بیرغ له: دریو تور، سور او زرغون رنگه ټوټو څخه جوړ دی. درې واړه ټوټې په مساوي ډول له کین نه ښي لور ته په عمودي ډول سره پرتې وي او د هر رنگ سور د هغه د اوږدو نیمایي دی چې په منځ

ماده هفدهم

دولت برای ارتقای معارف در همه سطوح، انکشاف تعلیمات دیني، تنظیم و بهبود وضع مساجد، مدارس و مراکز دیني تدابیر لازم اتخاذ می نماید.

ماده هجدهم

مبدأ تقویم کشور بر هجرت پیغمبر اکرم (ص) استوار است.

مبنای کار ادارات دولتی تقویم هجری شمسی می باشد.

روزهای جمعه، ۲۸ اسد و ۸ ثور تعطیل عمومی است. سایر رخصتی ها توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده نوزدهم

بیرق افغانستان مرکب است از: سه قطعه با رنگ های سیاه، سرخ و سبز که به صورت عمودی، به اندازه های مساوی، از چپ به راست، درکنار هم واقع شده، عرض هر رنگ برابر نصف طول آن

است و در وسط آن نشان ملی افغانستان قرار دارد.

نشان ملی افغانستان عبارت از محراب و منبر به رنگ سفید می باشد که در دو گوشه آن دو بیرق و در وسط آن در قسمت فوقانی، کلمه مبارک لا اله الا الله محمد رسول الله و الله اکبر و اشعه خورشید در حال طلوع و در قسمت تحتانی آن تاریخ ۱۲۹۸ هجری شمسی و کلمه افغانستان، جا داشته و از دو طرف با خوشه های گندم احاطه شده است.

طرز استفاده از بیرق و نشان ملی توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده بیستم

سرود ملی افغانستان به زبان پشتو و با ذکر الله اکبر و نام اقوام افغانستان می باشد.

کپی بی افغانستان ملی نبنان خای پر خای شوی دی.

د افغانستان د دولت ملي نبنان له سپين رنگي محراب او منبر څخه جوړ دی چې په دوو څنډو کې يې دوه بيرغونه او د منځ په برنی برخه کې يې د لا اله الا الله محمد رسول الله مبارکه کلمه او الله اکبر او د راختونکي لمر وړانگې او په لاندنۍ برخه کې يې د ۱۲۹۸ هجري شمسي تاريخ او د افغانستان کلمه راغلې چې له دوو خواوو دغڼمو وږي پورې راگرځول شوي دي.

له بيرغ او ملي نبنان څخه د استفادې څرنگوالي د قانون له ليارې تنظيميږي.

شلمه ماده

د افغانستان ملي سرود په پښتو ژبه دی، الله اکبر او د افغانستان د قومونو نومونه به پکې راځي.

یوویشتمه ماده

د افغانستان پایتخت د کابل ښار دی.

ماده بیست و یکم

پایتخت افغانستان شهر کابل می باشد.

دوه یم فصل

د اتباعو اساسی حقوق او

وجایب

دوه ویشتمه ماده

د افغانستان د اتباعو ترمنځ هر راز تبعیض او امتیاز منع دی.

د افغانستان اتباع ښځې او نارینه د قانون په وړاندې مساوي حقوق او وجایب لري.

در ویشتمه ماده

ژوند د خدای (ج) بخښنه او دانسان طبیعي حق دی، هیڅوک له قانوني مجوزه پرته له دې حقه بې برخې کېدای نشي.

څلیریشتمه ماده

آزادي د انسان طبیعي حق دی. دا حق د نورو له آزادی او له عامه مصالحو پرته چې د قانون له ليارې

فصل دوم

حقوق اساسی و وجایب

اتباع

ماده بیست و دوم

هر نوع تبعیض و امتیاز بین اتباع افغانستان ممنوع است.

اتباع افغانستان اعم از زن و مرد در برابر قانون دارای حقوق و وجایب مساوی می باشند.

ماده بیست و سوم

زندگی موهبت الهی و حق طبیعی انسان است. هیچ شخص بدون مجوز قانونی از این حق محروم نمی گردد.

ماده بیست و چهارم

آزادی حق طبیعی انسان است. این حق جز آزادی دیگران و مصالح عامه که توسط قانون تنظیم

تنظیمېري حدودنه لري.	می گردد، حدودی ندارد.
د انسان آزادي او کرامت له تېري خوندي دی.	آزادی و کرامت انسان از تعرض مصون است.
دولت د انسان د آزادی او کرامت په ساتنه او درناوي مکلف دی.	دولت به احترام و حمایت آزادی و کرامت انسان مکلف می باشد.
پنځه ویشتمه ماده	ماده بیست و پنجم
د ذمې برائت اصلي حالت دی.	برائت ذمه حالت اصلی است.
ترهغې چې د باصلاحيته محکمې په قطعي حکم متهم محکوم عليه ثابت نه شي، بې گناه گنل کېږي.	متهم تا وقتی که به حکم قطعی محکمه با صلاحیت محکوم علیه قرار نگیرد، بی گناه شناخته می شود.
شپږ ویشتمه ماده	ماده بیست و ششم
جرم یو شخصي عمل دی.	جرم یک عمل شخصی است.
د متهم تعقیبول، نیول یا توقیفول او پر هغه باندي د جزاء تطبیق بل هیچاته سرایت نه کوي.	تعقیب، گرفتاری یا توقیف متهم و تطبیق جزا بر او به شخص دیگری سرایت نمی کند.
اوه ویشتمه ماده	ماده بیست و هفتم
هیڅ یو عمل جرم نه گنل کېږي خو دهغه قانون له مخې چې د جرم تر ارتکاب د مخه نافذ شوی وي.	هیچ عملی جرم شمرده نمی شود مگر به حکم قانونی که قبل از ارتکاب آن نافذ گردیده باشد.
هیڅوک د قانون له حکمونو پرته	هیچ شخص را نمی توان تعقیب،

تعقیبیدای، نیول کیدای او یا توقیفیدای نه شي.

گرفتار و یا توقیف نمود مگر بر طبق احکام قانون.

هیچاته سزا نشي ورکول کیدای مگر، د با صلاحیته محکمې په حکم او د هغه قانون له احکامو سره سم چې د اتهام وړ فعل تر ارتکابه مخکې نافذ شوی وي.

هیچ شخص را نمی توان مجازات نمود مگر به حکم محکمه با صلاحیت و مطابق به احکام قانونی که قبل از ارتکاب فعل مورد اتهام نافذ گردیده باشد.

اته ویستمه ماده

ماده بیست و هشتم

د افغانستان هیڅ یو تبعه په جرم باندې د متهم کیدو له امله، بهرني دولت ته نه سپارل کېږي، مگر د ورته معاملي او د هغو بین الدول تړونونو له مخې چې افغانستان ورسره تړاو لري.

هیچ یک از اتباع افغانستان به علت اتهام به جرم، به دولت خارجی سپرده نمی شود مگر بر اساس معامله بالمثل و پیمان های بین الدول که افغانستان به آن پیوسته باشد.

هیڅ افغان د تابعیت په سلېدو او په افغانستان کې دننه یا بهر په شپړل کېدو نه محکومېږي.

هیچ افغان به سلب تابعیت و یا تبعید در داخل یا خارج افغانستان محکوم نمی شود.

نهه ویستمه ماده

ماده بیست و نهم

د انسان تعذیب منع دی.

تعذیب انسان ممنوع است.

هیڅوک نه شي کولای چې له بل شخص څخه حتی د حقایقو د ترلاسه

هیچ شخص نمی تواند حتی به مقصد کشف حقایق از شخص

دیگر، اگرچه تحت تعقیب،
گرفتاری یا توقیف و یا
محکوم به جزا باشد،
به تعذیب او اقدام کند یا
امر ورکړي.

د تعیین جزایی که مخالف کرامت
انسانی باشد، ممنوع است.

ماده سی ام

اظهار، اقرار و شهادتی که از متهم
یا شخص دیگری به وسیله اکراه به
دست آورده شود، اعتبار ندارد.

اقرار به جرم عبارت است از
اعتراف متهم با رضایت کامل
و در حالت صحت عقل، در حضور
محکمه با صلاحیت.

ماده سی و یکم

هر شخص می تواند برای دفع
اتهام به مجرد گرفتاری
و یا برای اثبات حق خود،
وکیل مدافع تعیین کند.

متهم حق دارد به مجرد گرفتاری، از

کولو لپاره که څه هم تر تعقیب،
نیونې یا توقیف لاندې وي او یا په
جزا محکوم وي، د هغه د تعذیب
لپاره اقدام وکړي یا یې د تعذیب
امر ورکړي.

د انساني کرامت مخالفې جزاء
ټاکل منع دي.

دېرشمه ماده

له متهم یا بل شخص څخه په زور تر
لاسه شوې څرگندونې، اقرار یا
شهادت اعتبار نه لري.

په جرم اقرار د متهم هغه اعتراف ته
وایي چې په بشپړه خوښه او د عقلي
روغتیا په حالت کې یې د با صلاحیته
محکمې په وړاندې کړی وي.

یو دېرشمه ماده

هر څوک کولای شي چې له نیول
کېدو سره سم له ځانه د اتهام دلیری
کولو او یا د حق د ثابتنولو لپاره
مدافع وکیل و ټاکي.

متهم حق لري چې له نیولو سره سم

اتهام منسوب اطلاع یابد و در داخل میعادى که قانون تعیین می کند در محکمه حاضر گردد.

دولت در قضایای جنایی برای متهم بی بضاعت وکیل مدافع تعیین می نماید.

محرمیت مکالمات، مراسلات و مخبرات بین متهم و وکیل آن، از هر نوع تعرض مصون می باشد.

وظایف و صلاحیت های وکلای مدافع توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده سی و دوم

مدیون بودن شخص موجب سلب یا محدود شدن آزادی وی نمی شود. طرز و وسایل تحصیل دین توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده سی و سوم

اتباع افغانستان حق انتخاب کردن و انتخاب شدن را دارا می باشند.

شرایط و طرز استفاده از این حق توسط قانون تنظیم می گردد.

له منسوب اتهامه ځان خبر کړي او د هغې مودې دننه چې قانون یې ټاکي، محکمه کې حاضر شي.

دولت په جنایې پېښو کې د بېوزلي متهم لپاره مدافع وکیل ټاکي.

د متهم او د هغه د وکیل تر منځ مکالمات، مراسلات او مخبرات له هر ډول تعرض څخه خوندي دي.

د مدافع وکیلانو وظایف او واکونه د قانون له ليارې تنظیمېږي.

دوه دېرشمه ماده

پور د پوروړي د آزادی د سلبیدو یا محدودېدو سبب کېدای نشي.

د پور د بیرته اخیستلو لارې چارې او وسایل د قانون له ليارې تنظیمېږي.

دري دېر شمه ماده

د افغانستان اتباع د انتخابولو او د انتخابېدلو حق لري.

له دې حق څخه دگټي اخیستو شرایط اولارې د قانون له ليارې تنظیمېږي.

څلور دېرشمه ماده

د بیان آزادي له تیري
څخه خوندي ده.

هر افغان حق لري چې خپل فکر د
وینا، لیکنې، انځور او یا نورو وسیلو
له لارې، په دې اساسي قانون کې د
راغلو حکمونو په رعایت،
څرگند کړي.

هر افغان حق لري د قانون له
حکمونو سره سم مطالب، بې له دې
چې هغه مخکې له مخکې دولتي
مقامونو ته وښيي، خپاره او
نشر کړي.

د مطبوعو، راډیو او تلویزیون، د
مطبوعاتو دخپرولو او د جمعي ارتباط
په نورو وسایلو پورې مربوط حکمونه
د قانون له ليارې تنظیمېږي.

پنځه دېرشمه ماده:

د افغانستان اتباع حق لري چې د
خپلو مادي او یا معنوي غوښتنو د
تأمین لپاره، د قانون له حکمونو سره
سم، ټولني جوړې کړي.

ماده سی و چهارم

آزادی بیان از تعرض
مصون است.

هر افغان حق دارد فکر خود را به
وسیله گفتار، نوشته، تصویر و یا
وسایل دیگر، با رعایت احکام
مندرج این قانون اساسی
اظهار نماید.

هر افغان حق دارد مطابق به
احکام قانون، به طبع و نشر
مطالب، بدون ارائه قبلی
آن به مقامات دولتی،
بپردازد.

احکام مربوط به مطابع، رادیو و
تلویزیون، نشر مطبوعات و سایر
وسایل ارتباط جمعی توسط
قانون تنظیم می گردد.

ماده سی و پنجم:

اتباع افغانستان حق دارند به منظور
تأمین مقاصد مادی و یا معنوی،
مطابق به احکام قانون، جمیعت ها
تأسیس نمایند.

- د افغانستان اتباع حق لري د قانون له حکمونو سره سم، سیاسي گوندونه جوړ کړي، په دې شرط چې:
- ۱- د گوند مرامنامه او اساسنامه د اسلام د سپېڅلي دین د احکامو او په دې اساسي قانون کې د راغلو نصوصو او ارزښتونو مخالف نه وي؛
 - ۲- د گوند تشکیلات او مالي منابع څرگند وي؛
 - ۳- نظامي او نظامي ډوله تشکیلات او هدفونه ونه لري؛
 - ۴- له بهرنیو سیاسي گوندونو یا نورو بهرنیو منابعو سره تړلي نه وي؛
- د قوم، سیمې، ژبې او فقهي مذهب پر بنسټ د گوند جوړول او فعالیت کول، جواز نه لري.
- هغه جمعیت او گوند چې د قانون له حکمونو سره سم جوړېږي د قانوني موجباتو او باصلاحیتې محکمې له حکمه پرته نه منحل کېږي.
- شپږ دېرشمه ماده
- د افغانستان اتباع حق لري چې د روا
- اتباع افغانستان حق دارند، مطابق به احکام قانون، احزاب سیاسی تشکیل دهند، مشروط بر اینکه:
- ۱- مرامنامه و اساسنامه حزب، مناقض احکام دین مقدس اسلام و نصوص و ارزشهای مندرج این قانون اساسی نباشد؛
 - ۲- تشکیلات و منابع مالی حزب علنی باشد؛
 - ۳- اهداف و تشکیلات نظامی و شبه نظامی نداشته باشد؛
 - ۴- وابسته به حزب سیاسی و یا دیگر منابع خارجی نباشد؛
- تاسیس و فعالیت حزب بر مبنای قومیت، سمت، زبان و مذهب فقهي جواز ندارد.
- جمعیت و حزبی که مطابق به احکام قانون تشکیل می شود، بدون موجبات قانونی و حکم محکمۀ با صلاحیت منحل نمی شود.
- مادۀ سی و ششم
- اتباع افغانستان حق دارند برای

تأمین مقاصد جایز و صلح آمیز، بدون حمل سلاح، طبق قانون اجتماع و تظاهرات نمایند.

ماده سی و هفتم

آزادی و محرمیت مراسلات و مخابرات اشخاص چه به صورت مکتوب باشد و چه به وسیله تیلیفون، تلگراف و وسایل دیگر، از تعرض مصون است.

دولت حق تفتیش مراسلات و مخابرات اشخاص را ندارد، مگر مطابق به احکام قانون.

ماده سی و هشتم

مسکن شخص از تعرض مصون است. هیچ شخص، به شمول دولت، نمی تواند بدون اجازه ساکن یا قرار محکمه با صلاحیت و به غیر از حالات و طرزی که در قانون تصریح شده است، به مسکن شخص داخل شود یا آن را تفتیش نماید.

در مورد جرم مشهود، مامور مسئول

او سوله ییزو غوښتنو د تأمین لپاره له قانون سره سم بې وسلې غونډې او مظاهرې وکړي.

اوه دېرشمه ماده

د اشخاصو د مخابراتې او لیکونو آزادي او محرمیت که په لیکلي ډول وي یا د تیلیفون او تلگراف یا نورو وسیلو له لارې، له تېری څخه خوندي دي.

دولت د اشخاصو د مخابرو او لیکونو د پلټنې حق نه لري، مگر د قانون له حکمونو سره سم .

اته دېرشمه ماده

د شخص استوګنځی له تېری څخه خوندي دي. هېڅوک د دولت په ګډون نشي کولای د استوګن له اجازي یا د واکمنې محکمې له قرار پرته او بې له هغو حالاتو او لارو چې په قانون کې ښوول شوي، د چا کور ته ورننوزي یا بې وپلټي.

د څرګند جرم په مورد کې مسئول

مامور کولای شي د محکمې له مخکینې اجازې پرته د شخص کورته ورننوزي یا هغه وپلټي. نوموړي مامور مکلف دي کور ته له ننوتو یا پلټنې وروسته، په هغه موده کې چې قانون یې ټاکي د محکمې قرار ترلاسه کړي.

ننه دېرشمه ماده

هر افغان حق لري د هېواد هر گوټ ته سفر وکړي او استوګن شي خو له هغو سیمو پرته چې قانون منع کړې وي.

هر افغان حق لري د قانون له حکمونو سره سم له افغانستان څخه بهر سفر وکړي او بیرته راستون شي. دولت له هېواد څخه بهر د افغانستان د اتباعو د حقوقو ساتنه کوي.

څلوېښتمه ماده

ملکیت له تیري څخه خوندي دی. هېڅوک دملکیت دترلاسه کولو او په هغه کې له تصرف کولو څخه نه منع کېږي، مگر دقانون داحکامو په حدودو کې.

می تواند بدون اجازه قبلی محکمه، به مسکن شخص داخل شود یا آن را تفتیش کند. مامور مذکور مکلف است بعد از داخل شدن یا اجرای تفتیش، در خلال مدتی که قانون تعیین می کند قرار محکمه را حاصل نماید.

ماده سی ونهم

هر افغان حق دارد به هر نقطه کشور سفر نماید و مسکن اختیار کند، مگر در مناطقی که قانون ممنوع قرار داده است.

هر افغان حق دارد مطابق به احکام قانون به خارج افغانستان سفر نماید و به آن عودت کند.

دولت از حقوق اتباع افغانستان در خارج از کشور حمایت می نماید.

ماده چهلم

ملکیت از تعرض مصون است. هیچ شخص از کسب ملکیت و تصرف در آن منع نمی شود، مگر در حدود احکام قانون.

ملکیت هیچ شخص، بدون حکم قانون و فیصله محکمه با صلاحیت مصادره نمی شود.

استملاک ملکیت شخص، تنها به مقصد تأمین منافع عامه، در بدل تعویض قبلی و عادلانه، به موجب قانون مجاز می باشد.

تفتیش و اعلان دارایی شخص، تنها به حکم قانون صورت می گیرد.

ماده چهل و یکم

اشخاص خارجی در افغانستان حق ملکیت اموال عقاری را ندارند.

اجاره عقار به منظور سرمایه گذاری، مطابق به احکام قانون مجاز می باشد. فروش عقار به نمایندگی های سیاسی دول خارجی و به مؤسسات بین المللی که افغانستان عضو آن باشد، مطابق به احکام قانون، مجاز می باشد.

د هیچا ملکیت د قانون د حکم او د باصلاحیته محکمې له پرېکړې پرته نه مصادره کېږي.

د شخص د ملکیت استملاک یوازې د عامه گټو د تأمین په مقصد، د مخکیني او عادلانه بدل په ورکولو، د قانون له مخې مجاز دی.

د شخص د شتمنی پلټنه او اعلان یوازې د قانون په حکم کېدای شي.

یوڅلو پښتمه ماده

بهرني اشخاص په افغانستان کې د عقاري مالونو د ملکیت حق نه لري.

د عقار اجاره د پانگې اچونې په منظور د قانون له حکمونو سره سم جواز لري. د بهرنیو ملکونو پر سیاسي نمایندگیو او پر هغو بین المللي مؤسسو چې افغانستان پکې غړیتوب لري د عقاري مالونو پلورل د قانون له حکمونو سره سم جواز لري.

دوه څلوېښتمه ماده

هر افغان مکلف دی د قانون له حکمونو سره سم دولت ته مالیه او محصول ورکړي.

هیڅ راز مالیه او محصول، د قانون له حکمه پرته نه وضع کېږي.

د مالیه او محصول اندازه او د ورکړې ډول یې د ټولنیز عدالت په رعایت د قانون په وسیله ښوول کېږي.

دا حکم د بهرنیو کسانو او موسسو په برخه کې هم تطبیقېږي.

هر ډول ورکړه شوي مالیه، محصول او عایدات، دولتي واحد حساب ته تحویلېږي.

دري څلوېښتمه ماده

زده کړه د افغانستان د ټولو اتباعو حق دی چې د لیسانس تر درجې پورې وړیا د دولت له خوا تأمینېږي.

دولت مکلف دی چې په ټول

ماده چهل و دوم

هر افغان مکلف است مطابق به احکام قانون به دولت مالیه و محصول تأدیه کند.

هیڅ نوع مالیه و محصول، بدون حکم قانون، و وضع نمی شود.

اندازه مالیه و محصول و طرز تادیه آن، با رعایت عدالت اجتماعی، توسط قانون تعیین می گردد.

این حکم در مورد اشخاص و مؤسسات خارجی نیز تطبیق می شود. هر نوع مالیه، محصول و عواید تادیه شده، به حساب واحد دولتی تحویل داده می شود.

ماده چهل و سوم

تعلیم حق تمام اتباع افغانستان است که تا درجه لیسانس در مؤسسات تعلیمی دولتی به صورت رایگان از طرف دولت تأمین می گردد.

دولت مکلف است به منظور تعمیم

متوازن معارف در تمام افغانستان،
تأمین تعلیمات متوسطه اجباری،
پروگرام مؤثر طرح و تطبیق نماید و
زمینه تدریس زبان های مادری را در
مناطق که به آنها تکلم
می کنند فراهم کند.

ماده چهل و چهارم

دولت مکلف است به منظور
ایجاد توازن و انکشاف تعلیم
برای زنان، بهبود تعلیم
کوچیان و امحای بی سواد
در کشور، پروگرامهای مؤثر طرح
و تطبیق نماید.

ماده چهل و پنجم

دولت نصاب واحد تعلیمی را، بر
مبنای احکام دین مقدس اسلام و
فرهنگ ملی و مطابق با اصول
علمی، طرح و تطبیق می کند و
نصاب مضامین دینی مکاتب را،
بر مبنای مذاهب اسلامی موجود
در افغانستان، تدوین می نماید.

افغانستان کی د متوازن معارف د
عاملو او د منځنیو اجباري زده کړو
د تأمین لپاره اغېزمن پروگرام طرح
او تطبیق کړي او د مورنیو ژبو د
تدریس لپاره په هغو سیمو کې چې
پرې خبرې کېږي لاره هواره کړي.

څلور څلوېښتمه ماده

دولت مکلف دی د ښځود زده کړو
د پراختیا او توازن د ایجاد په منظور،
د کوچیانو د زده کړو د ښه والي او په
هیواد کې د بی سوادۍ د له منځه
وړلو لپاره اغېزمن پروگرامونه طرح
او تطبیق کړي .

پنځه څلوېښتمه ماده

دولت د اسلام د سپېڅلي دین د
حکمونو او ملي فرهنگ پر بنسټ او
له علمي اصولو سره سم، واحد
تعلیمي نصاب طرح او تطبیقوي او
د ښوونځیو د دیني مضمونونو نصاب
په افغانستان کې د شتو اسلامي
مذهبو نو پر بنسټ تدوینوي.

شپږ څلوېښتمه ماده

د لوړو عمومي او اختصاصي زده کړو د مؤسسو جوړول او اداره کول، د دولت وظيفه ده .

د افغانستان اتباع کولای شي د دولت په اجازه د لوړو، عمومي، اختصاصي او د سواد زده کړو مؤسسې جوړې کړي.

د دولت کولای شي بهرنيو کسانو ته هم د قانون له حکمونو سره سم د لوړو، عمومي او اختصاصي زده کړو د مؤسسو د جوړولو اجازه ورکړي.

د لوړو زده کړو په دولتي مؤسسو کې د شاملېدو شرطونه او له هغو سره نورې مربوطې چارې، د قانون له ليارې تنظيمېږي .

او ه څلوېښتمه ماده

د دولت د علم ، فرهنگ، ادب او هنر د پرمختگ لپاره اغيز من پروگرامونه طرح کوي.

د دولت د مؤلف، مخترع او کاشف

ماده چهل و ششم

تأسيس و اداره مؤسسات تعليمات عالی، عمومی و اختصاصی وظيفه دولت است.

اتباع افغانستان می توانند به اجازه دولت به تأسيس مؤسسات تعليمات عالی، عمومی، اختصاصی و سواد آموزی اقدام نمایند.

دولت می تواند تأسيس مؤسسات تعليمات عالی، عمومی و اختصاصی را به اشخاص خارجی نیز مطابق به احکام قانون اجازه دهد.

شرایط شمول در مؤسسات تعليمات عالی دولتی و سایر امور مربوط به آن، توسط قانون تنظيم می گردد.

ماده چهل و هفتم

دولت برای پیشرفت علم، فرهنگ، ادب و هنر پروگرام های مؤثر طرح می نماید.

دولت حقوق مؤلف، مخترع و

کاشف را تضمین می نماید و تحقیقات علمی را در تمام عرصه ها تشویق و حمایت می کند و استفاده مؤثر از نتایج آن را، مطابق به احکام قانون، تعمیم می بخشد.

ماده چهل و هشتم

کار حق هر افغان است.

تعیین ساعات کار، رخصتی با مزد، حقوق کار و کارگر و سایر امور مربوط به آن توسط قانون تنظیم می گردد.

انتخاب شغل و حرفه، در حدود احکام قانون، آزاد می باشد.

ماده چهل و نهم

تحمیل کار اجباری ممنوع است.

سهم گیری فعال در حالت جنگ، آفات و سایر حالاتی که حیات و آسایش عامه را تهدید کند، از وجایب ملی هر افغان می باشد.

تحمیل کار بر اطفال جواز ندارد.

حقوق تضمینوی او په ټولو برخو کې عملي څیړنې هڅوي او ملاتړ یې کوي او د هغو له نتیجو څخه د اغیزمنې گټې اخیستل د قانون له حکمونو سره سم عاموي.

اته څلویښتمه ماده

کار، د هر افغان حق دي.

د کار د ساعتونو ټاکل، او با معاشه رخصتي، د کار او کارگر حقوق او له هغو سره نورې مربوطې چارې د قانون له ليارې تنظيمېږي.

د قانون د حکمونو په حدودو کې د کار او کسب انتخاب آزاد دی .

نهه څلویښتمه ماده

د جبري کار تحمیل منع دی.

د جگړې، آفتونو او نورو داسې حالاتو کې چې عامه ژوند او هوساینه تهدید کړي فعاله برخه اخیستنه د هر افغان ملي وجیبه ده.

پر ماشومانو د کار تحمیل جواز نه لري.

پنځوسمه ماده

دولت مکلف دی چې د یوې سالمې ادارې او د هېواد په اداري سیستم کې د سمون د رامنځته کیدو لپاره، لازم تدبیرونه ونیسي.

اداره خپل اجراءات په بشپړه بې طرفۍ او د قانون له حکمونو سره سم عملي کوي.

د افغانستان اتباع حق لري د قانون د حکمونو په حدودو کې له دولتي ادارو څخه اطلاعات ترلاسه کړي. دا حق د نورو حقوقو او عامه امنیت ته له زیان رسولو پرته، حدود نه لري.

د افغانستان اتباع د اهلیت له مخې او له هر ډول توپیر څخه پرته دقانون له حکمونو سره سم د دولت خدمت ته منل کېږي.

یو پنځوسمه ماده

هر څوک چې له اداري څخه بې وجهه زیانمن شي د تاوان اخیستلو

ماده پنجاهم

دولت مکلف است به منظور ایجاد اداره سالم و تحقق اصلاحات در سیستم اداری کشور تدابیر لازم اتخاذ نماید.

اداره اجراءات خود را با بیطرفی کامل و مطابق به احکام قانون عملی می سازد.

اتباع افغانستان حق دسترسی به اطلاعات از ادارات دولتی را در حدود احکام قانون دارا می باشند. این حق جز صدمه به حقوق دیگران و امنیت عامه حدودی ندارد.

اتباع افغانستان بر اساس اهلیت و بدون هیچگونه تبعیض و به موجب احکام قانون به خدمت دولت پذیرفته می شوند.

ماده پنجاه و یکم

هر شخص که از اداره بدون موجب متضرر شود مستحق

جبران خساره می باشد و می تواند برای حصول آن در محکمه دعوا اقامه کند.

به استثنای حالاتی که در قانون تصریح گردیده است، دولت نمی تواند بدون حکم محکمه باصلاحیت به تحصیل حقوق خود اقدام کند.

ماده پنجاه و دوم

دولت وسایل وقایه و علاج امراض و تسهیلات صحی رایگان را برای همه اتباع مطابق به احکام قانون تأمین می نماید.

دولت تأسیس و توسعه خدمات طبی و مراکز صحی خصوصی را مطابق به احکام قانون تشویق و حمایت می کند.

دولت به منظور تقویت تربیت بدنی سالم و انکشاف ورزش های ملی و محلی تدابیر لازم اتخاذ می نماید.

مستحق دی او کولای شی د تاوان د ترلاسه کولو لپاره په محکمه کې دعوا اقامه کړي.

له هغو حالاتو پرته چې قانون ښوولي، دولت نشي کولای د باصلاحیته محکمې له حکمه پرته د خپلو حقوقو د ترلاسه کولو لپاره اقدام وکړي.

دوه پنځوسمه ماده

دولت د افغانستان د ټولو اتباعو لپاره د ناروغیو د مخنیوي او د وړیا علاج وسیلې او روغتیايي آسانتیاوي د قانون له حکمونو سره سم تأمینوي.

دولت له قانون سره سم د خصوصي طبي خدمتونو او روغتیايي مرکزونو جوړول او پراختیا هڅوي او ملاتړ یې کوي.

دولت د سالمې بدني روزنې د پیاوړتیا او د ملي او سیمه ییزو ورزشونو د پراختیا لپاره لازم تدبیرونه نیسي.

درې پنځوسمه ماده

دولت د شهیدانو او مفقودینو له پاتې کسانو، د معلولینو او معیوبینو د بیا ځواکمنۍ او په ټولنه کې د هغوي د فعالې ونډې اخیستنې په خاطر د مالي مرستو او روغتیايي خدمتونو د تنظیم لپاره د قانون له حکمونو سره سم لازم تدبیره نیسي.

دولت د متقاعدینو حقوق تضمینوي او له زړو کسانو، بې سر پرسته بنځو، معیوبینو او معلولینو او بې وسه یتیمانو سره د قانون له حکمونو سره سم لازمي مرستې کوي.

څلور پنځوسمه ماده

کورنۍ د ټولني اساسي رکن دی او د دولت تر پاملرنې لاندې ده.

دولت د کورنۍ او په ځانگړې توگه د مور او ماشوم د جسمي او روحي روغتیا د تأمین، د ماشومانو د روزنې او د اسلام د سپېڅلي دین له احکامو

ماده پنجاه و سوم

دولت به منظور تنظیم خدمات طبی و مساعدت مالی برای بازماندگان شهدأ و مفقودین و برای باز توانی معلولین و معیوبین و سهم گیری فعال آنان در جامعه، مطابق به احکام قانون، تدابیر لازم اتخاذ می نماید.

دولت حقوق متقاعدین را تضمین نموده، برای کهن سالان، زنان بی سرپرست، معیوبین و معلولین و ایتم بی بضاعت مطابق به احکام قانون کمک لازم به عمل می آورد.

ماده پنجاه و چهارم

خانواده رکن اساسی جامعه را تشکیل می دهد و مورد حمایت دولت قرار دارد.

دولت به منظور تأمین سلامت جسمی و روحی خانواده، بالاخص طفل و مادر، تربیت اطفال و برای از بین بردن رسوم مغایر با احکام

دین مقدس اسلام تدابیر لازم اتخاذ می کند.

ماده پنجاه و پنجم

دفاع از وطن وجیهه تمام اتباع افغانستان است.

شرایط اجرای دوره مکلفیت عسکری توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده پنجاه و ششم

پیروی از احکام قانون اساسی، اطاعت از قوانین و رعایت نظم و امن عامه وجیهه تمام مردم افغانستان است.

بی خبری از احکام قانون عذر دانسته نمی شود.

ماده پنجاه و هفتم

دولت حقوق و آزادی های اتباع خارجی را در افغانستان، طبق قانون تضمین می کند. این اشخاص در حدود قواعد حقوق بین المللی به رعایت قوانین دولت افغانستان مکلف می باشند.

سره د مغایرو رسومو د له منځه وړو لپاره لازم تدبیرونه نیسي.

پنځه پنځوسمه ماده

له هېواد څخه دفاع د افغانستان د ټولو اتباعو وجیهه ده.

د عسکري مکلفیت د دورې د تېرولو شرطونه دقانون له ليارې تنظيمېږي.

شپږ پنځوسمه ماده

د اساسي قانون د حکمونو پيروي، د قوانينو اطاعت او دعامه نظم او امنيت رعايت دافغانستان د ټولو خلکو وجیهه ده.

د قانون له حکمونو څخه بې خبري عذر نه گڼل کېږي.

اوه پنځوسمه ماده

دولت په افغانستان کې د خارجي اتباعو حقوق او آزادی له قانون سره سم تضمینوي. دا کسان د بین المللي حقوقو د قواعدو په حدودوکې د افغانستان د دولت د قوانینو په رعایت مکلف دي.

اته پنځوسمه ماده

دولت په افغانستان کې د بشر د حقوقو د رعایت د څارنې، بڼه والي او ملاتړ لپاره، د افغانستان د بشر د حقوقو خپلواک کمیسیون جوړوي.

هر څوک کولای شي د خپلو بشري حقوقو د نقض په صورت کې دې کمیسیون ته شکایت وکړي.

کمیسیون کولای شي د افرادو د بشري حقوقو د نقض موارد، مربوطو قانوني څانگو ته راجع کړي او د هغوی له حقوقو څخه په دفاع کې مرسته وکړي.

ددې کمیسیون جوړښت او د کار ډول یې د قانون له لپارې تنظیمېږي.

نهه پنځوسمه ماده

هېڅوک نشي کولای په دې اساسي قانون کې له راغلو آزادیو او حقوقو څخه په ناوړه استفادې د هېواد د خپلواکۍ، زمکنۍ بشپړتیا، ملي

ماده پنجاه و هشتم

دولت به منظور نظارت بر رعایت حقوق بشر در افغانستان و بهبود و حمایت از آن، کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان را تأسیس می نماید.

هر شخص می تواند در صورت نقض حقوق بشری خود، به این کمیسیون شکایت نماید.

کمیسیون می تواند موارد نقض حقوق بشری افراد را به مراجع قانونی راجع سازد و در دفاع از حقوق آنها مساعدت نماید.

تشکیل و طرز فعالیت این کمیسیون توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده پنجاه و نهم

هیچ شخص نمی تواند با سوء استفاده از حقوق و آزادی های مندرج این قانون اساسی، بر ضد استقلال، تمامیت ارضی،

حاکمیت و وحدت ملی
عمل کند.

واکمنی او ملی وحدت پر ضد
عمل وکړي.

فصل سوم

دریم فصل

رئیس جمهور

جمهور رئیس

ماده شصتم

شپيته ماده

رئیس جمهور در رأس دولت
جمهوری اسلامی افغانستان قرار
داشته، صلاحیت های خود را در
عرصه های اجرائیه، تقنینیه و
قضائیه، مطابق به احکام این قانون
اساسی، اعمال می کند.

جمهور رئیس د افغانستان د اسلامي
جمهوري دولت په سر کې دی
چې خپل واکونه په اجرائیه،
مقننه او قضائیه برخو کې
ددې اساسي قانون له حکمونو
سره سم عملي کوي.

رئیس جمهوردارای د و معاون اول
و دوم، می باشد.

جمهور رئیس دوه، لومړی او دویم
مرستیالان لري.

کاندید ریاست جمهوری نام
هر دو معاون را همزمان
با کاندید شدن خود به ملت
اعلام میدارد.

د جمهوری ریاست کاندید د خپلو
مرستیالانو نومونه د ځان له
کاندیدولو سره یو ځای
ملت ته اعلاموي.

معاون اول رئیس جمهور در حالت
غیاب، استعفاً و یا وفات رئیس
جمهور، مطابق به احکام
مندرج این قانون اساسی،
عمل می کند.

د جمهور رئیس لومړی مرستیال د
جمهور رئیس د غیاب، استعفاً او یا
مړینې په حالاتو کې ددې اساسي
قانون له مندرجو حکمونو سره سم،
کار کوي.

د جمهور رئیس د لومړي مرستیال په غیاب کې، دویم مرستیال د اساسي قانون له مندرجو احکامو سره سم، عمل کوي.

یوشپيتمه ماده

جمهور رئیس د رای وړکونکیو د آزادو، عمومي، پټو او مستقیمو رایو له لارې په سلوکې تر پنځوسو زیاتو رایو په ترلاسه کولو انتخابېږي.

د جمهور رئیس وظیفه تر انتخاباتو وروسته د پنځم کال د غبرگولي په لومړۍ نیټه پای ته رسېږي.

د جمهور رئیس د کار تر پای ته رسېدو د مخه د نوي جمهور رئیس د ټاکلو لپاره انتخابات، له دیرشو تر شپيټو ورځو پورې، موده کې کېږي.

که چېرې په لومړي پړاو کې له کاندیدانو څخه یو هم ونه کړای شي چې په سلوکې تر پنځوسو زیاتې رایې ترلاسه کړي، انتخابات د دوهم ځل لپاره د انتخاباتو د نتایجو د نیټې تر

د غیاب معاون اول رئیس جمهور، معاون دوم مطابق به احکام مندرج این قانون اساسی عمل می کند.

ماده شصت و یکم

رئیس جمهور با کسب اکثریت بیش از پنجاه فی صد آرای رأی دهندگان از طریق رأی گیری آزاد، عمومی، سری و مستقیم انتخاب می گردد.

وظیفه رئیس جمهور در اول جوزای سال پنجم بعد از انتخابات پایان می یابد.

انتخابات به منظور تعیین رئیس جمهور جدید در خلال مدت سی الی شصت روز قبل از پایان کار رئیس جمهور برگزار می گردد.

هرگاه در دور اول هیچ یک از کاندیدان نتواند اکثریت بیش از پنجاه فی صد آرا را به دست آورد، انتخابات برای دور دوم در ظرف دو هفته از تاریخ

اعلام نتایج انتخابات برگزار می‌گردد و در این دور تنها دو نفر از کاندیدانی که بیشترین آرا را در دور اول به دست آورده‌اند، شرکت می‌نمایند.

در دور دوم انتخابات، کاندیدی که اکثریت آرا را کسب کند، رئیس جمهور شناخته می‌شود.

هرگاه یکی از کاندیدان ریاست جمهوری در جریان دور اول یا دوم رأی‌گیری و یا بعد از انتخابات و قبل از اعلام نتایج انتخابات وفات نماید، انتخابات مجدد مطابق به احکام قانون برگزار می‌گردد.

ماده شصت و دوم

شخصی که به ریاست جمهوری کاندید می‌شود، واجد شرایط ذیل می‌باشد:

۱- تبعه افغانستان، مسلمان و متولد از والدین افغان بوده و تابعیت

اعلان وروسته د دوو اوونیو په اوږدو کې تر سره کېږی . دا ځل یوازي هغه دوه تنه کاندیدان په انتخاباتو کې برخه اخلي چې په لومړي پړاو کې یې تر ټولو زیاتي رایې ترلاسه کړي وي.

د انتخاباتو په دویم پړاو کې هغه څوک چې د رایو اکثریت ترلاسه کړي، جمهور رئیس گڼل کېږی.

که چېرې د جمهوري ریاست یو کاندید د رای‌گیری د لومړي یا دویم پړاو په جریان او یا تر انتخاباتو وروسته او یا د انتخاباتو د نتایجو له اعلان څخه پخوا مړ شي، نوي انتخابات د قانون له حکمونو سره سم کېږی.

دوه شپيته ماده

څوک چې جمهوري ریاست ته کاندیدېږي، باید دلاندنيو شرطونو لرونکی وي:

۱- د افغانستان تبعه، مسلمان، له افغان مور او پلار څخه زېږېدلی وي

- او د بل هېواد تابعیت ونه لري.
- ۲- د کاندیدیدو په ورځ یې عمر تر څلوېښتو کلونو لږ نه وي.
- ۳- د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو، او جنایت په ارتکاب او یا له مدني حقوقو څخه په محرومۍ محکوم شوي نه وي.
- هېڅ شخص نشي کولای له دوو دورو زیات د جمهور رئیس په حیث وټاکل شي.
- په دې ماده کې راغلی حکم د جمهور رئیس د مرستیالانو په برخه کې هم تطبیقېږي.
- دري شپيتمه ماده
- جمهور رئیس د کار تر پیل د منځه، د ځانگړې کړنلارې سره سم، چې د قانون له ليارې تنظیمېږي، دا لاندې لوړه یادوي:
- بسم الله الرحمن الرحيم
- "د لوي خداي (ج) په نامه لوړه کوم چې د اسلام د سپېڅلي دين پيروي او ساتنه وکړم. د اساسي قانون
- کشور ديگری را نداشته باشد.
- ۲- در روز کاندید شدن سن وی از چهل سال کمتر نباشد.
- ۳- از طرف محکمه به ارتکاب جرایم ضد بشری، جنایت و یا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد.
- هیچ شخص نمی تواند بیش از دو دوره به حیث رئیس جمهور انتخاب گردد.
- حکم مندرج این ماده در مورد معاونین رئیس جمهور نیز تطبیق می گردد.
- ماده شصت و سوم
- رئیس جمهور قبل از تصدی وظیفه، مطابق به طرز العمل خاص که توسط قانون تنظیم می گردد، حلف آتی را به جا می آورد:
- بسم الله الرحمن الرحيم
- "به نام خداوند بزرگ (ج) سوگند یاد می کنم که دین مقدس اسلام را اطاعت و از آن حمایت کنم.

قانون اساسی و سایر قوانین را رعایت و از تطبیق آن مواظبت نمایم. از استقلال، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی افغانستان حراست و حقوق و منافع مردم افغانستان را حفاظت کنم و با استعانت از بارگاه پروردگار متعال و پشتیبانی ملت، مساعی خود را در راه سعادت و ترقی مردم افغانستان بکار برم."

ماده شصت و چهارم

رئیس جمهور دارای صلاحیت ها و وظایف ذیل می باشد:

- ۱- مراقبت از اجرای قانون اساسی.
- ۲- تعیین خطوط اساسی سیاست کشور به تصویب شورای ملی.
- ۳- قیادت اعلاى قوای مسلح افغانستان.
- ۴- اعلان حرب و متارکه به تأیید شورای ملی.
- ۵- اتخاذ تصمیم لازم در حالت دفاع از تمامیت ارضی

او نورو قوانین و رعایت او د تطبیق خارنه و کرم.

د افغانستان د خپلواکی، ملي واکمنی، زمکنی بشپړتیا ساتنه او د افغانستان د خلکو حقوق او کتې خوندي کړم او د لوی خدای (ج) له دربار څخه د مرستې په غوښتلو او د ملت په ملاتړ د افغانستان د خلکو د پرمختګ او هوسایې په لاره کې خپلې هڅې جارې وساتم."

څلور شپېتمه ماده

جمهور رئیس لاندې واکونه او وظیفې لري:

- ۱- د اساسی قانون د اجرا څارل.
- ۲- د ملي شوری په تصویب د هېواد د سیاست د اساسی کړنو ټاکل.
- ۳- د افغانستان د وسله والو ځواکونو ستر مشرتوب.
- ۴- د ملي شوری په تأیید د جګړې او متارکې اعلانول.
- ۵- د زمکنی بشپړتیا او د خپلواکی د ساتنې د دفاع په حالت کې د لازم

- تصمیم نیول.
- ۶- د ملي شوری په تایید له افغانستان څخه بهر ته د وسله والو ځواکونو د ټولگیو لېږل.
- ۷- ددې اساسي قانون په (نهه شپيتمه) ماده کې له راغلي حالت پرته، دلويې جرگې راغوبنتل.
- ۸- د ملي شوری په تایید د اضطراري حالت اعلان او دهغه پای ته رسول.
- ۹- د ملي شوری او لويې جرگې د غونډو پرانیستل.
- ۱۰- د جمهوري ریاست د مرستیالانو د استعفی منل.
- ۱۱- د ولسي جرگې په تایید د وزیرانو، لوی څارنوال، د مرکزی بانک، د ملي امنیت او سرې میاشتي د رئیسانو ټاکل او د هغوی عزل او د استعفی منل.
- ۱۲- د ولسي جرگې په تایید د سترې محکمې د رئیس او غړيو ټاکل.
- و حفظ استقلال.
- ۶- فرستادن قطعات قوای مسلح به خارج افغانستان به تایید شورای ملی.
- ۷- دایر نمودن لویه جرگه به استثنای حالت مندرج ماده شصت و نهم این قانون اساسی.
- ۸- اعلان حالت اضطرار به تایید شورای ملی و خاتمه دادن به آن.
- ۹- افتتاح اجلاس شورای ملی و لویه جرگه.
- ۱۰- قبول استعفاى معاونین ریاست جمهوری.
- ۱۱- تعیین وزراً، لوی څارنوال، رئیس بانک مرکزی، رئیس امنیت ملی و رئیس سره میاشت به تایید ولسی جرگه و عزل و قبول استعفاى آنها.
- ۱۲- تعیین رئیس و اعضاى ستره محکمه به تایید ولسی جرگه.

- ۱۳- د قانون له حکمونو سره سم د قاضیانو، د وسله والو ځواکونو، پولیسو، د ملی امنیت د منصبدارانو او د لوړ رتبه مامورینو ټاکل، تقاعد ورکول، د استعفی منل او عزلول.
- ۱۴- په بهرنیو هیوادونو او نړیوالو مؤسسو کې د افغانستان د سیاسي نماینده کیو د مشرانو ټاکل.
- ۱۵- په افغانستان کې د بهرنیو سیاسي نماینده گانو د باورلیکونو منل.
- ۱۶- د قوانینو او تقنیني فرمانونو توشیح کول.
- ۱۷- د قانون له حکمونو سره سم د دولتونو ترمنځ د معاهدو د عقد لپاره د باورلیکونو ورکول.
- ۱۸- د قانون له حکمونو سره سم د جزاگانو تخفیف او بخیل.
- ۱۹- د قانون له حکمونو سره سم د مبالغونو، نښانونو او افتخاري لقبونو ورکول.
- ۱۳- تعیین، تقاعد، قبول استعفا و عزل قضات، صاحب منصبان قوای مسلح، پولیس و امنیت ملی و مامورین عالی رتبه مطابقت به احکام قانون.
- ۱۴- تعیین سران نمایندگی های سیاسی افغانستان نزد دول خارجی و مؤسسات بین المللی.
- ۱۵- قبول اعتماد نامه های نمایندگان سیاسی خارجی در افغانستان.
- ۱۶- توشیح قوانین و فرامین تقنینی.
- ۱۷- اعطای اعتبار نامه به غرض عقد معاهدات بین الدول مطابق به احکام قانون.
- ۱۸- تخفیف و عفو مجازات مطابق به احکام قانون.
- ۱۹- اعطای مـدالها، نشانها و القاب افتخاری مطابق به احکام قانون.

- ۲۰- د هېواد د ادارې سمون په منظور، د قانون له مخې، د کمېسیونونو جوړول.
- ۲۰- تأسیس کمیسیون ها به منظور بهبود اداره کشور مطابق به احکام قانون.
- ۲۱- په دې اساسي قانون کې نور راغلي واکونه او وظایف. پنځه شپيتمه ماده
- ۲۱- سایر صلاحیت ها و وظایف مندرج این قانون اساسی.
- جمهور رئیس کولای شي په مهمو ملي، سیاسي، ټولنيزو او یا اقتصادي چارو کې د افغانستان د خلکو ټولپوښتنې ته مراجعه وکړي.
- ماده شصت و پنجم
- جمهور رئیس کولای شي په مهمو ملي، سیاسي، ټولنيزو او یا اقتصادي چارو کې د افغانستان د خلکو ټولپوښتنې ته مراجعه وکړي.
- مراجعہ نماید.
- ټولپوښتنه باید د دې اساسي قانون د حکمونو مخالفه او د هغه د تعدیل مستلزم نه وي.
- مراجعہ به آرای عمومی نباید مناقض احکام این قانون اساسی ویا مستلزم تعدیل آن باشد.
- شپږ شپيتمه ماده
- جمهور رئیس په دې اساسي قانون کې د راغلو واکونو د عملي کولو په برخه کې د افغانستان د خلکو لور مصلحتونه په پام کې نیسي.
- ماده شصت و ششم
- جمهور رئیس کولای شي په دې اساسي قانون کې د راغلو واکونو د عملي کولو په برخه کې د افغانستان د خلکو لور مصلحتونه په پام کې نیسي.
- جمهور رئیس نشي کولای چې د قانون له حکمه پرته دولتي ملکیتونه او شتمنی وپلوري او یا یې وبخښي.
- رئیس جمهور می تواند در امور صلاحیت های مندرج این قانون اساسی، مصالح علیای مردم افغانستان را رعایت می کند.
- رئیس جمهور نمی تواند بدون حکم قانون ملکیت های دولتی را بفروشد یا اهدا کند.

رئیس جمهور نمی تواند در زمان تصدی وظیفه از مقام خود به ملحوظات لسانی، سمتی، قومی، مذهبی و حزبی استفاده نماید.

ماده شصت و هفتم

در صورت استعفا، عزل یا وفات رئیس جمهور و یا مریضی صعب العلاج که مانع اجراء وظیفه شود، معاون اول رئیس جمهور صلاحیت ها و وظایف رئیس جمهور را به عهده می گیرد.

رئیس جمهور استعفاي خود را شخصاً به شورای ملی اعلام می نماید.

تثبیت مریضی صعب العلاج توسط هیئت طبی با صلاحیت که از طرف ستره محکمه تعیین می گردد، صورت می گیرد.

در این حالات در خلال مدت سه ماه انتخابات به منظور تعیین رئیس جمهور جدید طبق ماده

جمهور رئیس نشی کولای د خپل کار په دوران کې له خپل مقام څخه په ژبنيو، سیمه ییزو، قومي، مذهبي او ګوندي ملحوظاتو ګټه واخلي.

اووه شپيتمه ماده

د جمهور رئیس د استعفی، عزل، مړینې او یا په صعب العلاج ناروغی د اخته کېدلو په صورت کې چې د وظیفې د اجرا مخه نیسي د جمهور رئیس لومړی مرستیال د جمهور رئیس واکونه او وظایف په غاړه اخلي.

جمهور رئیس خپله استعفی په خپله ملی شوری ته اعلاموي.

د صعب العلاج ناروغی تثبیت د هغه طبی هیئت له خوا کېږي چې ستره محکمه یې ټاکي.

په داسې حالاتو کې د نوي جمهور رئیس د ټاکلو لپاره په درې میاشتو کې دننه ددې اساسي قانون د

- یوشپیتمی مادي له حکم سره سم انتخابات کېږي.
- د جمهور رئیس لومړی مرستیال د لنډ مهاله جمهور رئیس په توګه، د وظیفې د ترسره کولو په موده کې لاندینی چارې نشي ترسره کولای:
- ۱- د اساسي قانون تعدیل.
- ۲- د وزیرانو عزل.
- ۳- ټول پوښتنه.
- د جمهور رئیس مرستیالان ددې اساسي قانون له حکمونو سره سم کولای شي ځان جمهوري ریاست ته کاندید کړي.
- د جمهور رئیس په غیاب کې د لومړي مرستیال وظایف د جمهور رئیس په واسطه ټاکل کېږي.
- اته شپیتمه ماده
- که چېرې د جمهور رئیس یو مرستیال استعفی و کړي او یا مړ شي د هغه پر ځای بل شخص د جمهور رئیس له خوا او د ولسي جرګې په تأیید ټاکل کېږي.
- شصت و یکم این قانون اساسی برگزار می گردد.
- معاون اول رئیس جمهور در زمان تصدی به حیث رئیس جمهور مؤقت امور ذیل را انجام داده نمی تواند:
- ۱- تعدیل قانون اساسی.
- ۲- عزل وزراً.
- ۳- مراجعه به آرای عامه.
- معاونین رئیس جمهور می توانند مطابق به احکام این قانون اساسی خود را به ریاست جمهوری کاندید نمایند.
- در صورت غیاب رئیس جمهور، وظایف معاون اول توسط رئیس جمهور تعیین می گردد.
- ماده شصت و هشتم
- هرگاه یکی از معاونین رئیس جمهور استعفاء و یا وفات نماید عوض وی شخص دیگری توسط رئیس جمهور به تأیید ولسی جرګه تعیین می گردد.

د جمهور رئیس او د هغه د لومړي مرستیال د یوځایي مړینې په صورت کې په ترتیب سره دویم مرستیال، د مشرانو جرگې رئیس د ولسي جرگې رئیس او د بهرنیو چارو وزیر یو په بل پسې ددې اساسي قانون د (اوه شپيتمې) مادې له حکم سره سم د جمهور رئیس وظيفې په غاړه اخلي.

نهه شپيتمه ماده

جمهور رئیس د ملت او ولسي جرگې په وړاندې ددې مادې د احکامو مطابق مسئول دی.

پر جمهور رئیس د بشري ضد جرمونو، ملی خیانت یا جنایت د ارتکاب تور لگول د ولسي جرگې د ټولو غړیو د درېیمې برخې له خوا غوښتل کېدای شي. که چېرې داغوښتنه د ولسي جرگې د ټولو غړیو له دريو څخه د دوو برخو د رایو له خوا تأیید شي، ولسي جرگه د یوې میاشتې دننه لویه جرگه دایروي. که لویه جرگه منسوب شوی اتهام د

ماده شصت و نهم

رئیس جمهور در برابر ملت و ولسي جرگه مطابق به احکام این ماده مسئول می باشد.

اتهام علیه رئیس جمهور به ارتکاب جرایم ضد بشری، خیانت ملی یا جنایت، از طرف یک ثلث کل اعضای ولسي جرگه تقاضا شده می تواند. در صورتی که این تقاضا از طرف دو ثلث کل آرای ولسي جرگه تائید گردد، ولسي جرگه در خلال مدت یک ماه لویه جرگه را دایر می نماید.

هرگاه لویه جرگه اتهام منسوب را

به اکثریت دو ثلث آرای کل اعضا تصویب نماید، رئیس جمهور از وظیفه منفصل و موضوع به محکمه خاص محول می گردد. محکمه خاص متشکل است از رئیس مشرانو جرگه، سه نفر از اعضای ولسی جرگه و سه نفر از اعضای ستره محکمه به تعیین لویه جرگه. اقامه دعوی توسط شخصی که از طرف لویه جرگه تعیین می گردد صورت می گیرد.

در این حالت احکام مندرج ماده شصت و هفتم این قانون اساسی تطبیق می گردد.

ماده هفتادم

معاش و مصارف رئیس جمهور توسط قانون تنظیم می گردد.

رئیس جمهور بعد از ختم دوره خدمت، به استثنای حالت عزل، برای بقیه مدت حیات از حقوق مالی دوره

تولو غریو له دریو څخه د دوو برخو د رایو په اکثریت تصویب کړي، جمهور رئیس له وظیفې څخه گوښه او موضوع ځانگړې محکمې ته سپارل کیږي. ځانگړې محکمه د ولسي جرگې له دریو غړیو، دسترې محکمې له دریو غړیو چې لویه جرگه یې ټاکي او د مشرانو جرگې له رئیس څخه جوړیږي. دعوي دهغه شخص له خوا چې د لوي جرگې له خوا ټاکل کېږي، اقامه کېږي.

په دې حالت کې د دې اساسی قانون په (اووه شپيتمه) ماده کې راغلي حکمونه تطبیقېږي.

اوپا یمه ماده

د جمهور رئیس تنخوا او لگښتونه د قانون له ليارې تنظيمېږي.

جمهور رئیس د خدمت د دورې تر ختمېدو وروسته د عزل له حالته پرته د خپل ژوند په پاتې موده کې د جمهوري ریاست د دورې له مالي

ریاست جمهوری مطابق به احکام
قانون مستفید می شود.

حقوقو څخه د قانون له حکمونو
سره سم، ګڼه اخلي.

څلورم فصل حکومت

یو او یایمه ماده

حکومت له وزیرانو څخه
جوړ دی چې د جمهور
رئیس تر ریاست لاندې
کار کوي. د وزیرانو شمیر او
وظایف د قانون له لپاره
تنظیمېږي.

دوه او یایمه ماده

څوک چې د وزیر په توګه ټاکل
کېږي باید لاندیني شرطونه ولري:
۱- یوازي د افغانستان د تابعیت
لرونکی وي؛

که چېرې د کوم وزارت کاندید د
بل هېواد تابعیت هم ولري
ولسي جرګه د هغه د تأیید یا
رد، صلاحیت لري.

۲- لوړ تحصیلات، کاري تجربه او

فصل چهارم حکومت

ماده هفتاد و یکم

حکومت متشکل است
از وزراً که تحت ریاست
رئیس جمهور اجرای وظیفه
می نمایند. تعداد وزراً
و وظایف شان توسط قانون
تنظیم می گردد.

ماده هفتاد و دوم

شخصی که به حیث وزیر تعیین
می شود واجد شرایط ذیل می باشد:
۱- تنها حامل تابعیت افغانستان
باشد؛

هرگاه کاندید وزرات تابعیت کشور
دیگری را نیز داشته باشد،
ولسی جرګه صلاحیت تأیید و یا رد
آنها دارد.

۲- دارای تحصیلات عالی، تجربه

بڼه شهرت ولري؛

کاری و شهرت نیک باشد؛

۳- عمر يې تر پنځه دېرش کلونو لږ

۳- سن وی از سی و پنج سال

نه وي؛

کمتر نباشد؛

۴- د محکمې له خوا د بشري ضد

۴- از طرف محکمه به

جرمونو او جنایت په ارتکاب او یا له

ارتکاب جرایم ضد بشری،

مدني حقوقو څخه په محرومی.

جنایت و یا حرمان از حقوق مدنی

محکوم شوي نه وي.

محکوم نشده باشد.

دري اوپایمه ماده

ماده هفتاد و سوم

کېدای شي وزیران د ملي شوری

وزرا می توانند از اعضای شورای

له غړيو او یا له هغو د باندې

ملی یا خارج از آن

و ټاکل شي.

تعیین شوند.

کله چې د ملي شوری غړی د وزیر

هرگاه عضو شورای ملی به حیث

په توگه وټاکل شي، په شوری کې

وزیر تعیین شود، عضویت خود را

خپل غړیتوب له لاسه ورکوي او د

در شوری از دست می دهد و در

هغه پرځای بل شخص د قانون

عوض وی شخص دیگری

له حکم سره سم ټاکل

مطابق به حکم قانون تعیین

کېږي.

می گردد.

څلور اوپایمه ماده

ماده هفتاد و چهارم

وزیران د وظیفې له پيله مخکې د

وزراً قبل از تصدی وظیفه حلف آتی

جمهور رئیس په وړاندې، لاندینی.

را به حضور رئیس جمهور، به جا

لورپه کوي:

می آورند:

بسم الله الرحمن الرحيم

"د لوی خدای (ج) په نامه لوړه کوم چې د اسلام د سپېڅلي دین د حکمونو حمایت، داساسي قانون او د افغانستان د نورو قوانینو رعایت، د اتباعو د حقوقو حفاظت د افغانستان د خپلواکي، زمکنی-بشپړتیا او د خلکو د ملي وحدت ساتنه وکړم او په خپلو ټولو اعمالو کې خدای (ج) حاضر ګڼم او خپلې راسپارل شوې وظيفې په رښتینولي سرته رسوم."

پنځه او یایمه ماده

حکومت لاندینی وظيفي لري:

- ۱- ددې اساسي قانون او نورو قوانینو د احکامو او دمحکمو د قطعي پرېکړو عملي کول؛
- ۲- د خپلواکي ساتل، له زمکنی-بشپړتیا څخه دفاع او په نړیواله ټولنه کې د افغانستان د حیثیت او ګټو ساتل؛
- ۳- د عامه نظم او امن ټینګول او د

بسم الله الرحمن الرحيم

"به نام خداوند بزرگ (ج) سوګند یاد می کنم که دین مقدس اسلام را حمایت، قانون اساسی و سایر قوانین افغانستان را رعایت، حقوق اتباع را حفاظت و از استقلال، تمامیت ارضی و وحدت ملی مردم افغانستان حراست کنم و در همه اعمال خود خداوند (ج) را حاضر دانسته، وظایف محوله را صادقانه انجام دهم."

ماده هفتاد و پنجم

حکومت دارای وظایف ذیل می باشد:

- ۱- تعمیل احکام این قانون اساسی و سایر قوانین و فیصله های قطعی محاکم؛
- ۲- حفظ استقلال، دفاع از تمامیت ارضی و صیانت منافع و حیثیت افغانستان در جامعه بین المللی؛
- ۳- تأمین نظم و امن عامه و از

- هر راز اداري فساد له منځه وړل؛
- ۴- د بودجې ترتیبول، د دولت د مالي وضعې تنظیمول او دعامة شتمنی ساتل؛
- ۵- د ټولنیزو، فرهنگي، اقتصادي او تکنالوژیکي د پرمختیایي پروگرامونو طرح او تطبیق؛
- ۶- ملي شوری ته د مالي کال په پای کې د سرته رسیدلو چارو او د نوي مالي کال د مهمو پروگرامونو په باب گزارش ورکول؛
- ۷- د هغو نورو وظیفو ترسره کول چې ددې اساسي قانون او نورو قوانینو له مخي د حکومت له وظیفو څخه گڼل شويدي.
- شپږ او یایمه ماده
- حکومت د هېواد د سیاست د اساسي کړنو د تطبیق او دخپلو وظیفو د تنظیمولو لپاره مقررات وضع او تصویبوي. دا مقررات باید د هیڅ قانون له نص یا روح سره مناقض نه وي.
- بین بردن هر نوع فساد اداری؛
- ۴- ترتیب بودجه، تنظیم وضع مالی دولت و حفاظت دارایی عامه؛
- ۵- طرح و تطبیق پروگرام های انکشافی اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و تکنالوژیکي؛
- ۶- ارائه گزارش به شورای ملی در ختم سال مالی درباره امور انجام شده و پروگرام های عمده سال مالی جدید؛
- ۷- انجام سایر وظایفی که به موجب این قانون اساسی و قوانین دیگر از وظایف حکومت دانسته شده است.
- ماده هفتاد و ششم
- حکومت برای تطبیق خطوط اساسی سیاست کشور و تنظیم وظایف خود مقررات وضع و تصویب می کند. این مقررات باید مناقض نص یا روح هیچ قانون نباشد.

اوه اويايمه ماده

وزيران خپل وظيفه د اداري واحدونو د امرينو په توگه په هغو حدودو کې چې دا اساسي قانون او نور قوانين يې ټاکي، سرته رسوي. وزيران له خپلو ټاکلو وظيفو څخه د جمهور رئيس او ولسي جرگې په وړاندې مسئوليت لري.

اته اويايمه ماده

که چېرې وزير په بشري ضد جرمونو، ملي خيانت او يا په نورو جرمونو متهم شي، موضوع ددې اساسي قانون د (يو سلو څلور دېرشمې) مادې په رعايت ځانگړې محکمې ته سپارل کېږي.

نهه اويايمه ماده

حکومت کولای شي د ولسي جرگې د تعطيل په حالت کې له بودجې او مالي چارو پرته، د بېړنۍ اړتيا پر اساس تقنيني فرمانونه ترتيب کړي.

ماده هفتاد و هفتم

وزراً وظيفه خود را به حيث امرين واحدهای اداري در داخل حدودی که این قانون اساسی و ساير قوانين تعيين می کند، اجرا می نمایند. وزراً از وظيفه مشخصه خود نزد رئيس جمهور و ولسي جرگه مسئوليت دارند.

ماده هفتاد و هشتم

هرگاه وزير به ارتکاب جريم ضد بشری، خيانت ملی و يا ساير جريم متهم گردد، قضيه با رعايت ماده یکصد و سی و چهارم این قانون اساسی به محکمه خاص محول می گردد.

ماده هفتاد و نهم

حکومت می تواند در حالت تعطيل ولسي جرگه در صورت ضرورت عاجل، به استثنای امور مربوط به بودجه و امور مالی، فرامين تقنيني را ترتيب کند.

تقنیني فرمانونه د جمهور رئیس تر توشیح وروسته د قانون حکم پیدا کوي. تقنیني فرمانونه باید د ملي شوری د لومړۍ غونډې تر جوړېدو وروسته د دېرشو ورځو په اوږدو کې هغې ته راندې شي. او که د ملي شوری له خوا رد شي، اعتبار نه لري.

اتیایمه ماده

وزیران نشي کولای د خپل کار په دوران کې له خپل مقام څخه په ژبنيو، سیمه ییزو، قومي، مذهبي او ګوندي ملحوظاتو ګټه واخلي.

پنځم فصل

ملي شوری

یواتیایمه ماده

د افغانستان د اسلامي جمهوري

فرامین تقنینی بعد از توشیح رئیس جمهور حکم قانون را حایز می شود. فرامین تقنینی باید در خلال سی روز از تاریخ انعقاد نخستین جلسه شورای ملی به آن تقدیم شود و در صورتی که از طرف شورای ملی رد شود، از اعتبار ساقط می گردد.

ماده هشتادم

وزراً نمی توانند در زمان تصدی وظیفه از مقام خود به ملحوظات لسانی، سمتی، قومی، مذهبی و حزبی استفاده نمایند.

فصل پنجم

شورای ملی

ماده هشتاد و یکم

شورای ملی دولت جمهوری اسلامی

افغانستان به حیث عالی ترین ارگان تقنینی مظهر اراده مردم آن است و از قاطبه ملت نمایندگی می کند.

هر عضو شوری در موقع اظهار رای، مصالح عمومی و منافع علیای مردم افغانستان را مدار قضاوت قرار می دهد.

ماده هشتاد و دوم

شورای ملی متشکل از دو مجلس: ولسی جرگه و مشرانو جرگه می باشد.

هیچ شخص نمی تواند در یک وقت عضو هر دو مجلس باشد.

ماده هشتاد سوم

اعضای ولسی جرگه توسط مردم از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم انتخاب می گردند.

دوره کار ولسی جرگه به تاریخ اول سرطان سال پنجم، بعد از اعلان نتایج انتخابات به پایان می رسد و شورای جدید به کار

دولت ملی شوری د ستر تقنینی اورگان په توگه د افغانستان د خلکو د ارادې بنکارندویه ده او د ټول ملت نمایندگی کوي.

د شوری هر غړي درایې د څرگندونې په وخت کې، د افغانستان د خلکو عمومی مصلحتونه او سترې گټې د خپل قضاوت محور ټاکي.

دوه اتيایمه ماده

ملي شوری له دوو مجلسونو: ولسي جرگې او مشرانو جرگې څخه جوړه ده.

هیڅوک نشي کولای په یوه وخت کې د دواړو مجلسونو غړی وي.

دري اتيایمه ماده

د ولسي جرگې غړي د خلکو د آزادو، عمومی، پټو او مستقیمو انتخاباتو له لارې انتخابېږي.

د ولسي جرگې د کار دوره د پنځم کال د چنگاښ په لومړۍ نېټه د انتخاباتو د نتیجو د اعلان څخه وروسته پای ته رسېږي او نوې

شوری په کار پیل کوي.

آغاز می نماید.

د ولسي جرگې د دورې ترختمېدو د
مخه له دېرشو څخه ترشپيتو ورځو
پورې موده کې د ولسي جرگې د
غړيو انتخابات کېږي.

انتخابات اعضای ولسي جرگه در
خلال مدت سي الی شصت روز قبل
از پایان دوره ولسي جرگه
برگزار می گردد.

د ولسي جرگې د غړيو شمير دهرې
حوزې د نفوسو د شمېر په تناسب
زيات نه زيات تر (۲۵۰) کسانو
پورې دی.

تعداد اعضای ولسي جرگه به
تناسب نفوس هر حوزه
حداکثر دو صدو پنجاه نفر
می باشد.

انتخاباتي حوزې، او ورسره نور
مربوط مسایل د انتخاباتو په قانون
کې ټاکل کېږي.

حوزه های انتخاباتي و ساير
مسایل مربوط به آن در قانون
انتخابات تعیین می گردد.

د انتخاباتو په قانون کې باید داسي
تدبيرونه ونيول شي چې انتخاباتي
نظام د افغانستان د ټولو خلکو لپاره
عمومي او عادلانه استازیتوب تأمین
کړي او د نفوسو په تناسب دي له
هر ولایت څخه په اوسط ډول لږ تر
لږه دوه بنځینه وکیلې په ولسي
جرگه کې غړیتوب ترلاسه کړي.

در قانون انتخابات باید تدابیري
اتخاذ گردد که نظام انتخاباتي،
نماینده گی عمومی و عادلانه
را برای تمام مردم کشور
تأمین نماید و به تناسب نفوس
از هر ولایت طور اوسط
حداقل دو وکیل زن در
ولسی جرگه عضویت یابد.

څلور اتيایمه ماده

ماده هشتاد و چهارم

د مشرانو جرگې غړي په لاندې ډول

اعضای مشرانو جرگه به ترتیب ذیل

انتخاب او ټاکل کېږي:

۱- د هرې ولایتي جرگې له غړيو څخه یو تن د مربوطې جرگې په انتخاب، د څلورو کلونو لپاره؛

۲- د هر ولایت د ولسوالیو د جرگو له غړيو څخه یو تن، د مربوطو جرگو په انتخاب، د دريو کلونو لپاره؛

۳- پاتې دریمه برخه غړي دمعلولینو او معیوبینو د دوو تنو او کوچیانو د دوو تنو استازیو په ګډون د هېواد له خبیرو او تجربه لرونکو کسانو څخه د پنځو کلونو لپاره، د جمهور رئیس له خوا ټاکل کېږي.

جمهور رئیس له دې اشخاصو څخه په سلوکي پنځوس بنځي ټاکي.

هغه شخص چې د مشرانو جرگې د غړي په توګه انتخابېږي په مربوطه جرګه کې خپل غړیتوب له لاسه

انتخاب و تعیین می شونډ:

۱- از جمله اعضای شورای هر ولایت، یک نفر به انتخاب شورای مربوط برای مدت چهار سال؛

۲- از جمله اعضای شورا های ولسوالی های هر ولایت، یک نفر به انتخاب شورا های مربوط برای مدت سه سال؛

۳- یک ثلث باقی مانده از جمله شخصیت های خبیر و با تجربه به شمول دو نفر از نمایندگان معلولین و معیوبین و دو نفر نمایندگان کوچی ها به تعیین رئیس جمهور برای مدت پنج سال.

رئیس جمهور تعداد پنجاه فیصد از این اشخاص را از بین زنان تعیین می نماید.

شخصی که به حیث عضو مشرانو جرګه انتخاب می شود، عضویت خود را در شورای مربوطه

ورکوي او د ده پرځای د قانون له حکمونو سره سم بل شخص ټاکل کېږي.

پنځه اتیایمه ماده

هغه څوک چې د ملي شوری غړیتوب ته کانديد يا ټاکل کېږي، د ټاکنو پر شرطونو سربیره، دا لاندې صفتونه هم باید ولري:

۱- د افغانستان تبعه وي يا لږ تر لږه د کانديدیدو يا تعیین تر نیټې لس کاله پخوا یې د افغانستان د دولت تابعیت ترلاسه کړی وي؛

۲- د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو، او جنایت په ارتکاب او یا له مدني حقوقو څخه په محرومۍ محکوم شوی نه وي؛

۳- د ولسي جرگې غړیو د کانديدیدو په ورځ د عمر پنځه ویش کاله او د مشرانو جرگې غړیو د کانديدیدو يا ټاکني په ورځ د عمر پنځه د یو ش کاله بشپړ کړي وي.

از دست داده، به عوض او شخص دیگری مطابق به احکام قانون تعیین می گردد.

ماده هشتاد و پنجم

شخصی که به عضویت شورای ملی کانديد يا تعیین می شود، علاوه بر تکمیل شرایط انتخاب کنندگان واجد اوصاف ذیل می باشد:

۱- تبعه افغانستان بوده يا حداقل ده سال قبل از تاریخ کانديد يا تعیین شدن تابعیت دولت افغانستان را کسب کرده باشد؛

۲- از طرف محکمه به ارتکاب جرایم ضد بشری، جنایت و یا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد؛

۳- اعضای ولسي جرگه سن بیست و پنج سالگی را در روز کانديد شدن و اعضای مشرانو جرگه سن سی و پنج سالگی را در روز کانديد يا تعیین شدن تکمیل کرده باشند.

شپږ اتيایمه ماده

د ملي شوری د غړيو انتخاباتي وټيقي، د انتخاباتو د څارنې د خپلواک کمېسيون له خوا د قانون له حکمونو سره سم څيړل کېږي.

اوه اتيایمه ماده

د ملي شوری له دواړو جرگو څخه هره يوه دکار د دورې په پيل کې له خپلو غړيو څخه يو تن د رئيس په توگه د يوې تقينې دورې لپاره، دوه تنه د لومړي نايب او دويم نايب او دوه تنه د منشي او د منشي د نايب په توگه، د يو کال لپاره انتخابوي.

دا اشخاص د ولسي جرگې او مشرانو جرگې اداري هيئت جوړوي.

د اداري هيئت وظيفې د هرې جرگې د داخلي وظيفو په اصولو کې ټاکلي کېږي.

اته اتيایمه ماده

د ملي شوری له، دواړو جرگو څخه هره يوه د بحث وړ موضوعاتو د

ماده هشتاد و ششم

وټايق انتخاباتي اعضاى شوراى ملي توسط کمیسیون مستقل انتخابات مطابق به احکام قانون تدقیق می گردد.

ماده هشتاد و هفتم

هر یک از دو مجلس شورای ملی، در آغاز دوره کار، یک نفر از اعضاى خود را به حیث رئیس برای یک دوره تقینیه و دو نفر را به حیث نایب اول و نایب دوم و دو نفر را به حیث منشی و نایب منشی برای مدت یکسال انتخاب می کند. این اشخاص هیئت ادارى ولسی جرگه و مشرانو جرگه را تشکیل می دهند.

وظایف هیئت ادارى در اصول و وظایف داخلی هر مجلس تعیین می شود.

ماده هشتاد و هشتم

هر یکی از دو مجلس شورای ملی برای مطالعه موضوعات مورد بحث،

- له مخي کمپسيونونه جوړوي. له مخي کمپسيونونه جوړوي.
- نهه اتيایمه ماده
- ولسي جرگه واک لري د غړيو د دريمې برخې په پيشنهاده، د حکومت د اعمالو د څيړنې او کتنې لپاره، يو ځانگړی کمپسيون و ټاکي.
- ددې کمپسيون جوړښت او کړنلاره د ولسي جرگې د داخلي وظيفو په اصولو کې تنظيمېږي.
- نوي يمه ماده
- ملي شوری دا لاندې واکونه لري:
- ۱- د قوانينو او تقنيني فرمانونو تصويب، تعديل يا لغو کول؛
- ۲- د ټولنيزو، فرهنگي، اقتصادي او تکنالوژيکي پرمختيايي پروگرامونو تصويب؛
- ۳- د دولتي بودجې تصويب او د پور اخیستو يا ورکولو اجازه؛
- ۴- د اداري واحدونو منځته راوړل، تعديل او يا لغو کول؛
- بر طبق اصول وظيفه داخلي، کمیسیون ها تشکیل می دهد.
- ماده هشتاد و نهم
- ولسي جرگه صلاحیت دارد به پیشنهاد یک ثلث اعضا، جهت بررسی ومطالعه اعمال حکومت، کمیسیون خاص تعیین نماید.
- ترکیب و طرز العمل این کمیسیون در اصول وظيفه داخلي ولسی جرگه تنظیم می گردد.
- ماده نودم
- شورای ملی دارای صلاحیت های ذیل می باشد:
- ۱- تصویب، تعديل يا لغو قوانین و يا فرامین تقنینی؛
- ۲- تصویب پروگرامهای انكشافی اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و تکنالوژيکی؛
- ۳- تصویب بودجه دولتی و اجازه اخذ يا اعطای قرضه؛
- ۴- ایجاد واحدهای اداری، تعديل و يا الغای آن؛

- ۵- د دولتونو ترمنځ د تړونونو او
بين المللي میثاقونو تصدیق او یا له
هغو څخه د افغانستان بیلول؛
- ۶- په دې اساسي قانون کې نور
مندرج واکونه.
- یونوي یمه ماده
- ولسي جرگه لاندې ځانگړي
واکونه لري:
- ۱- له هر یوه وزیر څخه د استیضاح
په برخه کې ددې اساسي قانون د
دوه نوي یمې مادې له حکم سره سم
تصمیم نیول.
- ۲- د پرمختیایي پروگرامونو او
دولتي بودجې په باب
تصمیم نیول؛
- ۳- ددې اساسي قانون له حکمونو
سره سم د مقرریو تایید یا ردول.
- دوه نوي یمه ماده
- ولسي جرگه د ټولو غړیو د شلو
فیصدو په پیشنهاد کولای شي، له هر
یوه وزیر څخه استیضاح وکړي.
- که وړاندې شوې توضیح
۵- تصدیق معاهدات و میثاقهای
بين المللی یا فسخ الحاق افغانستان
به آن؛
- ۶- سایر صلاحیتهای مندرج این
قانون اساسی.
- ماده نود و یکم
- ولسي جرگه دارای صلاحیتهای
اختصاصی ذیل می باشد:
- ۱- اتخاذ تصمیم در مورد استیضاح
از هر یک از وزرا مطابق
به حکم ماده نود و دوم این
قانون اساسی.
- ۲- اتخاذ تصمیم راجع به
پروگرامهای انکشافی و بودجه
دولتی؛
- ۳- تأیید یا رد مقرری ها مطابق به
احکام این قانون اساسی.
- ماده نود و دوم
- ولسي جرگه به پیشنهاد بیست
فیصد کل اعضا، می تواند از هر
یک از وزرا استیضاح به عمل آورد.
هرگاه توضیح ارائه شده قناعت

د قناعت وړ نه وي، ولسي جرگه د نه باور د رای موضوع څېړي.

په وزیر باندې د نه باور رایه باید صریحه، مستقیمه او پرېنځو دلایلو ولاړه وي، دغه رایه د ولسي جرگې د ټولو غړیو د رایو په اکثریت صادرېږي.

دري نوي یمه ماده

د ملي شوری د دواړو جرگو هر یو کمیسیون کولای شي له هر یوه وزیر څخه په ټاکلو موضوعاتو کې پوښتنې وکړي.

هغه څوک چې پوښتنه ترې شوې، کولای شي شفاهي یا لیکلی ځواب ورکړي.

څلور نوي یمه ماده

قانون هغه مصوبه ده چې د ملي شوری د دواړو جرگو له خوا تصویب او د جمهور رئیس له خوا توشیح شوې وي، مگر دا چې په دې اساسي قانون کې بل ډول څرگنده شوې وي.

بخش نباشد، ولسي جرگه موضوع رای عدم اعتماد را بررسی می کند. رای عدم اعتماد از وزیر باید صریح، مستقیم و بر اساس دلایل موجه باشد. این رای به اکثریت آرای کل اعضای ولسي جرگه صادر می گردد.

ماده نود و سوم

هر یک از کمیسیون های هر دو مجلس شورای ملی می تواند از هر یک از وزرا در موضوعات معین سوال نماید.

شخصی که از او سوال به عمل آمده، می تواند جواب شفاهی یا تحریری بدهد.

ماده نود و چهارم

قانون عبارت است از مصوبه هر دو مجلس شورای ملی که به توشیح رئیس جمهور رسیده باشد، مگر اینکه در این قانون اساسی طور دیگری تصریح گردیده باشد.

در صورتی که رئیس جمهور با مصوبه شوراى ملی موافقه نداشته باشد مى تواند آنرا در ظرف پانزده روز از تاریخ تقدیم با ذکر دلایل به ولسی جرگه مسترد نماید. با سپرى شدن این مدت و یا در صورتی که ولسی جرگه آنرا مجدداً با دو ثلث آرای کل اعضا تصویب نماید، مصوبه توشیح شده محسوب و نافذ مى گردد.

ماده نود و پنجم

پیشنهاد طرح قانون از طرف حکومت یا اعضای شوری و در ساحه تنظیم امور قضایی از طرف ستره محکمه توسط حکومت صورت گرفته مى تواند.

پیشنهاد طرح قانون در مورد بودجه و امور مالی صرف از طرف حکومت صورت مى گیرد.

ماده نود و ششم

هرگاه پیشنهاد طرح قانون

که جمهور رئیس د ملي شوری له مصوبی سره موافقه ونه لري کولای شي چې د وړاندې کېدو تر نېټې وروسته يې په پنځلسو ورځو کې د دلایلو له بنوولو سره ملي شوری ته مسترده کړي. ددې وخت په تېرېدو او يا دا چې ولسي جرگه يو ځل بيا هغه د ټولو غړيو له دريوو برخو څخه په دوو برخو رايو تصویب کړي، مصوبه توشیح شوې گڼله کېږي او نافذېږي.

پنځه نوي یمه ماده

د قانون د طرحې پیشنهاد د حکومت یا دشوری د غړيو او دقضایي چارو د تنظیم په برخه کې د سترې محکمې له خوا د حکومت له ليارې وړاندې کېدای شي.

د بودجې او مالي چارو په برخه کې د قانون د طرحې پیشنهاد یوازې د حکومت له خوا کېږي.

شپږ نوي یمه ماده

که د قانون د طرحې پیشنهاد پر

دولت د نوي تکلیف یا د عایداتو د لږولو لرونکی وي، په دې شرط د کار په فهرست کې نیول کېږي چې د پیشنهاد په متن کې د جبرانولو مدرک هم پیشینی شوی وي.

اوه نوي یمه ماده

د حکومت له خوا د قانون د طرحي پیشنهاد لومړی ولسي جرگې ته وړاندې کېږي.

ولسي جرگه د بودجې او مالي چارو په شمول د قانون د طرحې پیشنهاد او د پور اخیستو او یا ورکولو پیشنهاد له بحث وروسته دیو کل په توګه تصویب یا ردوي.

ولسي جرگه نشي کولای وړاندې شوې طرح تر یوې میاشتې زیات وځنډوي.

ولسي جرگه د پیشنهاد شوي قانون طرح تر تصویب وروسته مشرانو جرگې ته سپاري.

مشرانو جرگه د پنځلسو ورځو په حاوی تکلیف جدید یا تنقیص در عایدات دولت باشد، به شرطی در فهرست کار داخل می شود که در متن پیشنهاد، مدرک جبران نیز پیش بینی شده باشد.

ماده نود و هفتم

پیشنهاد طرح قانون از طرف حکومت نخست به ولسی جرگه تقدیم می گردد.

ولسی جرگه پیشنهاد طرح قانون را، به شمول بودجه و امور مالی و پیشنهاد اخذ و یا اعطای قرضه را، بعد از بحث به صورت یک کل تصویب یا رد می کند.

ولسی جرگه نمی تواند طرح پیشنهاد شده را بیش از یک ماه به تأخیر اندازد.

ولسی جرگه طرح قانون پیشنهاد شده را بعد از تصویب به مشرانو جرگه می سپارد.

مشرانو جرگه د ظرف پانزده

روز در مورد آن تصمیم اتخاذ می کند.

شورای ملی به اتخاذ تصمیم در مورد طرح قوانین، معاهدات و پروگرامهای انکشافی دولت که به اساس پیشنهاد حکومت ایجاب رسیدگی عاجل را نماید اولویت می دهد.

هرگاه پیشنهاد طرح قانون از طرف ده نفر از اعضای یکی از دو مجلس صورت گیرد، بعد از تأیید یک پنجم اعضای مجلسی که پیشنهاد به آن ارائه شده است، در فهرست کار آن مجلس داخل می گردد.

ماده نود و هشتم

بودجه دولت و پروگرام انکشافی حکومت از طریق مشرانو جرگه توأم با نظریه مشورتی آن به ولسی جرگه تقدیم می شود.

تصمیم ولسی جرگه بدون

اوږدو کې د هغه په باره کې تصمیم نیسي.

ملي شوری د دولت د هغو قوانینو، معاهدو او پرمختیایي پروگرامونو په باره کې تصمیم نیولو ته لومړیتوب ورکوي چې د حکومت د وړاندیز په بنسټ د عاجل غور غوښتنه کوي.

که چیرې د قانون د طرحې پیشنهاد له دواړو جرگو څخه د یوې د لسو غړیو له خوا وشي، پیشنهاد د نوموړې جرگې د یو پر پنځمې برخې غړیو تر تأیید وروسته د هماغې جرگې د کار په فهرست کې نیول کېږي.

اته نوي یمه ماده

د دولت بودجه او د حکومت پرمختیایي پروگرام د مشرانو جرگې له لپارې ددې جرگې له مشورتی نظریې سره یوځای ولسی جرگې ته سپارل کېږي.

د ولسی جرگې تصمیم د جمهور

رئیس تر توشیح وروسته، مشرانو جرگې ته تر وړاندي کېدو پرته، نافذ گڼل کېږي.

که چېرې د ځینو عواملو له مخې د مالي کال تر پیل مخکې بودجه تصویب نشي، د نوې بودجې تر تصویب پورې، د تېر کال بودجه تطبیقېږي.

حکومت د مالي کال د څلورمې ربعې په اوږدو کې د راتلونکي کال بودجه د روان کال د بودجې له اجمالي حساب سره ملي شوری ته وړاندي کوي. د تېر مالي کال د بودجې قطعي حساب د راتلونکي کال د شپږو میاشتو په موده کې د قانون له حکمونو سره سم ملي شوری ته وړاندې کېږي.

ولسي جرگه نشي کولای د بودجې تصویب له یوې میاشتې څخه زیات او د هغه پور د اخیستو او ورکولو اجازه چې په بودجه کې شامل نه وي، تر پنځلس ورځو

ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ شمرده می شود.

هرگاه نظر به عواملی تصویب بودجه قبل از آغاز سال مالی صورت نگیرد، تا تصویب بودجه جدید، بودجه سال گذشته تطبیق می گردد.

حکومت در خلال ربع چهارم سال مالی، بودجه سال آینده را با حساب اجمالی بودجه سال جاری به شورای ملی تقدیم می نماید. حساب قطعی بودجه سال مالی قبل، در خلال مدت شش ماه سال آینده، مطابق به احکام قانون، به شورای ملی تقدیم می گردد.

ولسي جرگه نمی تواند تصویب بودجه را بیش از یک ماه و اجازه اخذ و یا اعطای قرضه را که شامل بودجه نباشد، بیش از پانزده روز به

زیات وځنلوي .

تأخیر اندازد.

که چېرې ولسي جرگه په دغه موده کې د پور د اخیستو او ورکولو د پیشنهاد په اړه تصمیم ونه نیسي، پیشنهاد تصویب شوی گڼل کېږي.

هرگاه ولسي جرگه در این مدت راجع به پیشنهاد اخذ و یا اعطای قرضه تصمیم اتخاذ نکند، پیشنهاد تصویب شده محسوب می گردد.

نهه نوي یمه ماده

ماده نود و نهم

که چېرې د ملي شوری په اجلاس کې کلنی بودجه یا پرمختیایي پروگرام یا له عامه امنیت، دهبواد له خپلواکۍ او زمکنۍ بشپړتیا سره مربوطه موضوع تر خبرو لاندې وي، د شوری د اجلاس موده د هغې تر تصویب مخکې پای ته نشي رسېدلای.

در صورتی که در اجلاس شورای ملی، بودجه سالانه یا پروگرام انکشافی یا موضوع مربوط به امنیت عامه، تمامیت ارضی و استقلال کشور مطرح باشد مدت اجلاس شوری قبل از تصویب آن خاتمه یافته نمی تواند.

سلمه ماده

ماده صدم

که چېرې د پوې جرگې مصوبه د بلې جرگې له خوا رد شي، د اختلاف د له منځه وړو لپاره د دواړو جرگو د غړيو له خوا په برابر شمیر گڼه هیئت ټاکل کېږي.

هرگاه مصوبه یک مجلس از طرف مجلس دیگر رد شود، برای حل اختلاف هیئت مختلط به تعداد مساوی از اعضای هر دو مجلس تشکیل می گردد.

د هیئت پریکړه د جمهور رئیس تر توشیح وروسته نافذه گڼل کېږي.

فیصله هیئت بعد از توشیح رئیس جمهور، نافذ شمرده می شود.

در صورتی که هیئت مختلط نتواند اختلاف نظر را رفع کند، مصوبه رد شده به حساب می رود. در این حالت ولسی جرگه می تواند در جلسه بعدی آنرا با دو ثلث آرای کل اعضا تصویب کند. این تصویب بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ شمرده می شود.

ماده یکصد و یکم

هیچ عضو شورای ملی به علت رای یا نظریه ای که در هنگام اجرای وظیفه ابراز می دارد مورد تعقیب عدلی قرار نمی گیرد.

ماده یکصد و دوم

هرگاه عضو شورای ملی به جرمی متهم شود، مامور مسئول از موضوع به مجلسی که

که گاه هیئت ونه کرای شی د نظر اختلاف له منځه یوسی، تصویب رد شوي گڼل کېږي. په دې حالت کې ولسی جرگه کولای شی په خپله ورپسې غونډه کې هغه د خپلو ټولو غړیو له دریو څخه د دوو برخو د رایو په اکثریت تصویب کړي. دا تصویب بې له دې چې مشرانو جرگې ته وړاندې شی، د جمهور رئیس تر توشیح وروسته نافذ گڼل کېږي.

یو سلو یوومه ماده

د ملي شوری هیڅ غړي د هغې رایې یا نظریې له امله چې د وظیفې د اجرا په وخت کې یې څرگندوي، تر عدلي تعقیب لاندې نه نیول کېږي.

یو سلو دوه یمه ماده

که د ملي شوری غړی په یوه جرم متهم شي، مسئول مامور له موضوع څخه هغې جرگې ته چې

متهم عضو آن است اطلاع می دهد و متهم تحت تعقیب عدلی قرار گرفته می تواند.

در مورد جرم مشهود، مامور مسئول می تواند متهم را بدون اجازه مجلسی که او عضو آن می باشد تحت تعقیب عدلی قرار دهد و گرفتار نماید.

در هر دو حالت، هرگاه تعقیب عدلی قانوناً توقیف را ایجاب کند، مامور مسئول مکلف است موضوع را بلا فاصله به اطلاع مجلس مربوط برساند و تصویب آنرا حاصل نماید.

اگر اتهام در هنگام تعطیل شوری صورت بگیرد، اجازه گرفتاری یا توقیف از هیئت اداری مجلس مربوط حاصل می گردد و موضوع به نخستین جلسه مجلس مذکور جهت اخذ تصمیم ارائه می شود.

متهم بی غری دی، خبر ورکوي او متهم تر عدلی تعقیب لاندې راتلای شي.

د مشهود جرم په مورد کې، مسئول مامور کولای شي متهم د هغې جرگې له اجازې پرته چې دی یې غړی دی تر عدلي تعقیب لاندې راولي او وي نیسي.

په دواړو حالاتو کې که عدلي تعقیب د قانون له مخې د توقیف ایجاب وکړي، مسئول مامور مکلف دی چې له موضوع څخه بې له ځنډه نوموړې جرگې ته خبر ورکړي او تصویب یې ترلاسه کړي.

که اتهام د شوری د رخصتی په وخت کې رامنځ ته شي، د نیولو او توقیف اجازه د مربوطې جرگې له اداري هیئت څخه ترلاسه کېږي او موضوع د نوموړې جرگې لومړنۍ غونډې ته د تصمیم نیولو لپاره وړاندې کېږي.

یوسلو درېیمه ماده

وزیران کولای شي د ملي شوری له دوو جرگو څخه د هرې یوې په غونډو کې گډون وکړي.

د ملي شوری هره جرگه کولای شي خپلې غونډې ته د وزیرانو د حاضریدو غوښتنه وکړي.

یوسلو څلورمه ماده

د ملي شوری دواړې جرگې په عین وخت کې، بېل بېل مجلسونه کوي.

د دواړو جرگو گډې غونډې په لاندې حالاتو کې جوړیدلای شي:

۱- کله چې تقنینیه دوره یا کلنۍ غونډه د جمهور رئیس له خوا پرانیستل کېږي؛

۲- په هغه صورت کې چې جمهور رئیس یې ضروري تشخیص کړي.

د ولسي جرگې رئیس د ملي شوری د گډو غونډو مشري کوي.

ماده یکصد و سوم

وزرا می توانند در جلسات هریک از دو مجلس شورای ملی اشتراک ورزند.

هر مجلس شورای ملی می تواند حضور وزرا را در جلسه خود مطالبه کند.

ماده یکصد و چهارم

هر دو مجلس شورای ملی در وقت واحد به صورت جداگانه جلسه می کنند.

جلسات هر دو مجلس در موارد ذیل می تواند به طور مشترک دایر شود:

۱- در مواقعی که دوره تقنینیه یا اجلاس سالانه از طرف رئیس جمهور افتتاح می گردد؛

۲- در صورتی که رئیس جمهور ضروری تشخیص دهد.

رئیس ولسي جرگه، از جلسات مشترک شورای ملی ریاست می نماید.

یوسلو پنځمه ماده

د ملي شوری غونډې علني دي، مگر دا چې د مجلس رئیس یا لږ تر لږه د ملي شوری لس تنه غړي يې د سري توب پیشنهاد وکړي او جرگه دا پیشنهاد ومني.

هېڅوک نشي کولای چې په زور د ملي شوری ودانۍ ته ننوزي.

یوسلو شپږمه ماده

د ملي شوری د هر مجلس نصاب د رایو د اخیستو په وخت کې د هرې جرگې د غړيو د اکثریت په حضور بشپړېږي او تصمیمونه يې د حاضر و غړيو د رایو په اکثریت نیول کېږي، مگر په هغو مواردو کې چې دې اساسي قانون بل ډول تصریح کړې وي.

یوسلو اوومه ماده

ملي شوری په کال کې دوې عادي غونډې دایروي.

د ملي شوری د دواړو جرگو د غونډو د کار موده په کال کې نهه

ماده یکصد و پنجم

جلسات شورای ملی علنی می باشد مگر اینکه رئیس مجلس یا حد اقل ده نفر از اعضای شورای ملی، سری بودن آنرا درخواست نمایند و مجلس این درخواست را بپذیرد.

هیچ شخصی نمی تواند عتفاً به مقر شورای ملی داخل شود.

ماده یکصد و ششم

نصاب هر یک از دو مجلس شورای ملی، هنگام رأی گیری با حضور اکثریت اعضا تکمیل می گردد و تصامیم آن با اکثریت آرای اعضای حاضر اتخاذ می شود، مگر در مواردی که این قانون اساسی طور دیگری تصریح نموده باشد.

ماده یکصد و هفتم

شورای ملی در هر سال دو اجلاس عادی دایر می کند.

مدت کار هر دو اجلاس شورای ملی در هر سال نه ماه می باشد.

مياشتې ده. د اړتيا په وخت کې شوری کولای شي دا موده اوږده کړي.

د رخصتو په ورځو کې د ملي شوری فوق العاده غونډې د جمهور رئیس په امر دایرېدای شي.

یوسلو اتمه ماده

د ملي شوری د غړي د مړینې، استعفی، عزل او یا د داسې معلولېدو او معیوبېدو په صورت کې چې په دایمي توګه د وظیفې د اجراء خنډه شي، د پاتې تقنینیه دورې لپاره د نوي استازي تعیین د قانون له حکمونو سره سم ترسره کېږي.

د ملي شوری د غړيو د حاضرېدو یا نه راتلو سره مربوطې چارې د داخلي وظایفو په اصولو کې تنظیمېږي.

یوسلو نهمه ماده

د تقنینیه دورې په وروستني یو کال کې د انتخاباتو د قانون د بدلېدو پیشنهاد د ملي شوری د کار په فهرست کې نشي نیول کېدلای.

در صورت ایجاب، شوری می تواند این مدت را تمدید کند.

جلسات فوق العاده شوری در ایام تعطیل به امر رئیس جمهور دایر شده می تواند.

ماده یکصد و هشتم

در حالات وفات، استعفا و عزل عضو شورای ملی و یا معلولیت یا معیوبیتی که به طور دایم مانع اجرای وظیفه گردد، تعیین نماینده جدید برای مدت باقی مانده دوره تقنینیه، مطابق به احکام قانون صورت می گیرد.

امور مربوط به حضور و غیاب اعضای شورای ملی در اصول وظایف داخلی تنظیم می گردد.

ماده یکصد ونهم

پیشنهاد تعدیل قانون انتخابات، در یک سال اخیر دوره تقنینیه در فهرست کار شورای ملی داخل شده نمی تواند.

شپږم فصل

فصل ششم

لویه جرگه

لویه جرگه

یوسلو لسمه ماده

ماده یکصد و دهم

لویه جرگه د افغانستان د خلکو د ارادې تر ټولو ستر مظهر دی.

لویه جرگه عالی ترین مظهر اراده مردم افغانستان می باشد.

لویه جرگه:

لویه جرگه متشکل است از:

۱- د ملي شوری له غړیو؛

۱- اعضای شورای ملی؛

۲- د ولایتونو او ولسوالیو د جرگو

۲- رؤسای شوراهاى ولايات و

له رئیسانو جوړېږي.

ولسوالی ها.

وزیران، د سترې محکمې رئیس او

وزراً، رئیس و اعضای ستره محکمه

غړي او لوي څارنوال کولای شي د

و لوی څارنوال می توانند

لویې جرگې په غونډه وکړي له دې

در جلسات لویه جرگه

چې د رایې ورکولو حق ولري گډون

بدون حق رأی اشتراک

و کړي.

ورزند.

یوسلو یوولسمه ماده

ماده یکصد و یازدهم

لویه جرگه په لاندینو حالاتو

لویه جرگه در حالات ذیل

کې دایرېږي:

دایر می گردد:

۱- د هېواد دخپلواکۍ، ملي

۱- اتخاذ تصمیم در مورد مسایل

حاکمیت، زمکنۍ بشپړتیا او

مربوط به استقلال، حاکمیت ملی،

سترو مصلحتونو پورې د مربوطو

تمامیت ارضی و مصالح علیای

چارو په باب تصمیم نیول؛

کشور؛

۲- ددې اساسي قانون د

۲- تعديل احكام این قانون

حکمونو تعدیل؛

۳- ددې اساسي قانون د (نهه شپيتمې) مادې له مخې د جمهور رئیس محاکمه کول. یوسلو دولسمه ماده:

لویه جرگه په لومړۍ غونډه کې، د غړیو له منځه یو تن د رئیس، یو تن د مرستیال او دوه تنه د منشي او نایب منشي په توگه ټاکي.

یو سلو دیار لسمه ماده

د لویې جرگې نصاب د رایې اخیستو په وخت کې د غړیو په اکثریت سره بشپړېږي.

د لویې جرگې تصمیمونه، له هغو مواردو پرته چې په دې اساسي قانون کې صریحاً ذکر شوي، د ټولو غړیو د رایو په اکثریت، نیول کېږي.

یوسلو څوار لسمه ماده

د لویې جرگې بحثونه علني دي، مگر دا چې د غړیو څلورمه برخه یې د سـرـیـتـوب غوښتنه و

اساسی؛

۳- محاکمه رئیس جمهور مطابق به حکم مندرج ماده شصت و نهم این قانون اساسی.

ماده یکصدو دوازدهم

لویه جرگه در اولین جلسه، از میان اعضا یک نفر را به حیث رئیس و یک نفر را به حیث معاون و دو نفر را به حیث منشي و نایب منشي انتخاب می کند.

ماده یکصد و سیزدهم

نصاب لویه جرگه هنگام رای دهی، با حضور اکثریت اعضا تکمیل می گردد.

تصامیم لویه جرگه، جز در مواردی که در این قانون اساسی صریحاً ذکر گردیده، با اکثریت آرای کل اعضا اتخاذ می گردد.

ماده یکصد و چهاردهم

مباحثات لویه جرگه علنی می باشد مگر اینکه یک ربع اعضا سری بودن آنرا در خواست نمایند و لویه

جرگه این درخواست را
بپذیرد.

ماه یکصد و پانزدهم
در هنگام دایر بودن لویه جرگه،
احکام مندرج مواد یکصد و یکم و
یکصد و دوم این قانون اساسی،
در مورد اعضای آن تطبیق
می گردد.

فصل هفتم

قضاء

ماده یکصد و شانزدهم
قوه قضائیه رکن مستقل دولت
جمهوری اسلامی افغانستان
می باشد.
قوه قضائیه مرکب است
از یک ستره محکمه، محاکم
استیناف و محاکم ابتدائیه
که تشکیلات و صلاحیت آنها
توسط قانون تنظیم می گردد.
ستره محکمه به حیث عالی ترین
ارگان قضایی در رأس

کړي او لویه جرگه دا غوښتنه
ومنې.

یوسلو پنځلسمه ماده
د لویې جرگې د جریان په وخت کې
ددې اساسي قانون (دیوسلو یوومې)
او (یوسلو دویمې) مادې
مندرج احکام د هغې د غړیو
په باب تطبیقېږي.

اووم فصل

قضاء

یوسلو شپاړسمه ماده
قضائیه قوه د افغانستان د اسلامي
جمهوری دولت خپلواک
رکن دی.
قضائیه قوه له یوې سترې محکمې، د
استیناف له محکمو او ابتدائیه
محکمو څخه جوړه ده چې
تشکیلات او واکونه یې
د قانون له لپارې تنظیمېږي.
ستره محکمه د ستر قضایی اورگان
په توگه د افغانستان د اسلامي

جمهوریت د قضائیه قوې په سر کې ځای لري.

قوة قضائیه جمهوری اسلامی افغانستان قرار دارد.

یوسلو او ه لسمه ماده

ماده یکصد و هفدهم

ستره محکمه نهه تنه غړي لري چې د جمهور رئیس له خوا د ولسي جرگې په تایید او ددې اساسي قانون د (پنځوسمې) مادې د وروستۍ فقرې او د (یوسلو اتلسمې) مادې د حکمونو په رعایت، په پیل کې په دې ترتیب ټاکل کېږي:

ستره محکمه مرکب است از نه عضو که از طرف رئیس جمهور با تائید ولسی جرگه و با رعایت احکام مندرج فقره آخر ماده پنجاهم و ماده یکصد و هجدهم این قانون اساسی در آغاز به ترتیب ذیل تعیین می گردند:

درې تنه د څلور کلونو لپاره، درې تنه د اوو کلونو لپاره او درې تنه د لسو کلونو لپاره .

سه نفر برای مدت چهار سال، سه نفر برای مدت هفت سال و سه نفر برای مدت ده سال.

وروستۍ ټاکنې د لسو کلونو لپاره دي.

تعیینات بعدی برای مدت ده سال می باشد.

د غړيو ټاکل د دوهم ځل لپاره جواز نه لري.

تعیین اعضا برای بار دوم جواز ندارد.

جمهور رئیس د سترې محکمې یو غړی د سترې محکمې د رئیس په توګه ټاکي.

رئیس جمهور یکی از اعضا را به حیث رئیس ستره محکمه تعیین می کند.

د سترې محکمې غړي ددې اساسي قانون په (یوسلو او ه ویشتمې) مادې

اعضای ستره محکمه به استثنای حالت مندرج ماده یکصد و بیست

و هفتم این قانون اساسی، تا ختم دوره خدمت از وظایف شان عزل نمی شوند.

ماده یکصد و هجدهم

عضو ستره محکمه واجد شرایط ذیل می باشد:

۱- سن رئیس و اعضا در حین تعیین از چهل سال کمتر نباشد؛

۲- تبعه افغانستان باشد؛

۳- در علوم حقوقی و یا فقهی تحصیلات عالی و در نظام قضایی افغانستان تخصص و تجربه کافی داشته باشد؛

۴- دارای حسن سیرت و شهرت نیک باشد؛

۵- از طرف محکمه به ارتکاب جرایم ضد بشری، جنایت و یا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد؛

۶- در حال تصدی وظیفه در هیچ حزب سیاسی عضویت

کپی له راغلی حالت پرته، د خدمت د دورې تر پایه له خپلو وظیفو څخه نه عزلېږي.

یوسلو اتلسمه ماده

د سترې محکمې غړی باید لاندیني شرایط ولري:

۱- د ټاکلو په وخت کې د رئیس او غړیو عمر تر څلوېښتو کلو لږ نه وي؛

۲- د افغانستان تبعه وي؛

۳- په حقوقي یا فقهی علومو کې لوړې زده کړې او د افغانستان په قضایي نظام کې تخصص او کافی تجربه ولري؛

۴- د ښه سیرت او نیک شهرت لرونکی وي؛

۵- د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو او جنایت په ارتکاب او یا له مدني حقوقو څخه په محرومی محکوم شوي نه وي؛

۶- د وظیفې د تصدی په وخت کې په هیڅ سیاسي گوند کې غړیتوب

ونه لري.

يوسلو نولسمه ماده

دسترې محکمې غړي د وظيفي تر پيل مخکې، د جمهور رئيس په وړاندې دا لوړه کوي :

بسم الله الرحمن الرحيم

"د لوي خداي (ج) په نامه لوړه کوم چې د اسلام د سپېڅلي دين له احکامو، په دې اساسي قانون او نورو قوانينو کې له راغلو نصوصو سره سم حق او عدالت تأمين او د قضاء وظيفه په بشپړ امانت، صداقت او بې طرفۍ اجراء کړم."

يوسلو شلمه ماده

د قضائيه قوی په صلاحيت کې په ټولو هغو دعوو غور شامل دی، چې د دولت په شمول د حقيقي يا حکمي اشخاصو له خوا د مدعي يا مدعي عليه په حيث د قانون له حکمونو سره سم د محکمې په وړاندې اقامه شي.

نداشته باشد.

ماده یکصد و نهم

اعضای ستره محکمه قبل از اشغال وظيفه، حلف آتی را در حضور رئيس جمهور به جا می آورند:

بسم الله الرحمن الرحيم

"به نام خداوند بزرگ (ج) سوگند ياد می کنم که حق و عدالت را بر طبق احکام دين مقدس اسلام، نصوص اين قانون اساسی و ساير قوانين افغانستان تأمين نموده، وظيفه قضاء را با کمال امانت، صداقت و بې طرفی اجراً نمايم."

ماده یکصد و بيستم

صلاحيت قوه قضائيه شامل رسيدگی به تمام دعاوی است که از طرف اشخاص حقيقي يا حکمی، به شمول دولت، به حيث مدعی يا مدعی عليه در پيشگاه محکمه مطابق به احکام قانون اقامه شود.

یوسلو یو ویشتمه ماده

له اساسی قانون سره د قوانینو،
تقنینی فرمانونو، بین الدول معاهدو او
بین المللی میثاقونو د مطابقت څپرل،
د حکومت یا محاکمو په غوښتنه او
د هغو تفسیر د قانون له حکمونو
سره سم د سترې محکمې
صلاحیت دی.

یوسلو دوه ویشتمه ماده

هېڅ قانون نشي کولای په هېڅ حال
کې، کومه قضیه یا ساحه په څه ډول
چې په دې فصل کې تحدید شوې د
قضائیه قوې له صلاحیت څخه و
باسي او بل مقام ته یې وسپاري.
دا حکم د هغو خاصو محکمو چې
ددې اساسی قانون په (نهه شپيتمې،
اته او یایمې او یوسلو اووه ویشتمې)
مادو کې راغلې او په مربوطو قضیو
کې د نظامی محکمو د تشکیل
مانع نه ګرځي .

د دې ډول محکمو تشکیل او
صلاحیت د قانون له لیکارې

ماده یکصد و بیست و یکم

بررسی مطابقت قوانین، فرامین
تقنینی، معاهدات بین الدول و میثاق
های بین المللی با قانون اساسی و
تفسیر آنها بر اساس تقاضای
حکومت و یا محاکم، مطابق به
احکام قانون از صلاحیت
ستره محکمه می باشد.

ماده یکصد و بیست و دوم

هیچ قانون نمی تواند در هیچ
حالت، قضیه یا ساحه یی را از دایره
صلاحیت قوه قضائیه به نحوی که
در این فصل تحدید شده، خارج
بسازد و به مقام دیگر تفویض کند.
این حکم مانع تشکیل محاکم خاص
مندرج مواد شصت و نهم،
هفتاد و هشتم و یکصد و بیست و
هفتم این قانون اساسی و محاکم
عسکری در قضایای مربوط
به آن نمی گردد.

تشکیل و صلاحیت این
نوع محاکم توسط قانون

تنظیمېږي.

یوسلو در ویشتمه ماده

ددې اساسي قانون د حکمونو په رعایت، د محکمو په تشکیل، صلاحیت او اجرااتو پورې مربوط قواعد او په قاضیانو پوری مربوطې چارې د قانون له ليارې تنظیمېږي.

یوسلو څلیر یشتمه ماده

د قضائیه قوې د مامورینو او نورو اداري کارکوونکیو په برخه کې، د دولت د مامورینو او نورو اداري کارکوونکیو د مربوطو قوانینو حکمونه نافذ دي خو تقرر، انفکاک، ترفیع، تقاعد، مجازات او مکافات یې دسترې محکمې له خوا له قانون سره سم تر سره کېږي.

یوسلو پنځه ویشتمه ماده

د قضائیه قوې بودجه د حکومت په مشوره دسترې محکمې له خوا ترتیبېږي او د دولت د بودجې د یوې برخې په توگه د حکومت له خوا ملي شوری ته وړاندې کېږي.

تنظیم می گردد.

ماده یکصد و بیست و سوم

با رعایت احکام این قانون اساسی، قواعد مربوط به تشکیل، صلاحیت و اجراات محاکم و امور مربوط به قضات توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده یکصد و بیست و چهارم

در مورد مامورین و سایر کارکنان اداری قوه قضائیه، احکام قوانین مربوط به مامورین و سایر کارکنان اداری دولت نافذ می باشد ولی تقرر، انفکاک، ترفیع، تقاعد، مجازات و مکافات شان توسط ستره محکمه مطابق به احکام قانون صورت می گیرد.

ماده یکصد و بیست و پنجم

بودجه قوه قضائیه به مشوره حکومت از طرف ستره محکمه ترتیب گردیده، به حیث جزء بودجه دولت، توسط حکومت به شورای ملی تقدیم می شود.

تطبيق بودجه قوه قضائيه از صلاحيت ستره محكمه می باشد.

ماده یکصد و بیست و ششم
اعضای ستره محكمه بعد از ختم دوره خدمت برای بقیه مدت حیات از حقوق مالی دوره خدمت مستفید می شوند مشروط بر اینکه به مشاغل دولتی و سیاسی اشتغال نوزند.

ماده یکصد و بیست و هفتم
هرگاه بیش از یک ثلث اعضای ولسی جرگه، محاکمه رئیس یا عضو ستره محكمه را بر اساس اتهام به جرم ناشی از اجرای وظیفه یا ارتکاب جنایت تقاضا نمایند و ولسی جرگه این تقاضا را با اکثریت دو ثلث کل اعضا تصویب کند، متهم از وظیفه عزل و موضوع به محكمه خاص محول می گردد.

تشکیل محكمه و طرزالعمل

د قضائيه قوې د بودجې تطبيق د سترې محكمې صلاحيت دی.

یوسلو شپږ ویستمه ماده
د سترې محكمې غړي، د خدمت د دورې تر پای ته رسېدو وروسته، د پاتې ژوند په موده کې د خدمت د دورې له مالي حقوقو څخه برخمن کېږي، په دې شرط چې په دولتي او سیاسي چارو بوخت نشي.

یو سلو اووه ویستمه ماده
که چېرې د ولسي جرگې تر درېیمې برخې زیات غړي، د سترې محكمې د رئیس یا غړیو محاکمه، د وظیفوي جرم یا د جنایت د ارتکاب د اتهام پر اساس وغواړي او ولسي جرگه دا غوښتنه د ټولو غړیو له دريو برخو څخه د دوو برخو په اکثریت تصویب کړي، متهم له وظیفې څخه عزل او موضوع خاصې محكمې ته سپارل کېږي.

د محكمې تشکیل او د محاکمې

طرز العمل د قانون په وسیله تنظیمېږي.

محاكمه، توسط قانون تنظيم می گردد.

یو سلو اته ویستمه ماده

د افغانستان په محکمو کې محاکمه په علني ډول دایرېږي او هر څوک حق لري د قانون له حکمونو سره سم په هغې کې گډون وکړي. محکمه کولای شي، په داسې حالاتو کې چې په قانون کې څرگند شوي یا د محاکمې سري توب ضروري وگڼل شي، سري غونډې دایرې کړي خو د حکم اعلان باید علني وي.

ماده یکصد و بیست و هشتم در محاکم افغانستان، محاکمه به صورت علني دایر می گردد و هر شخص حق دارد با رعایت احکام قانون در آن حضور یابد.

محکمه می تواند در حالاتی که در قانون تصریح گردیده، یا سري بودن محاکمه ضروری تشخیص گردد، جلسات سري دایر کند ولی اعلام حکم باید به هر حال علني باشد.

یو سلو نهه ویستمه ماده

محکمه مکلفه ده د خپل صادر کړي حکم اسباب په فیصله کې ذکر کړي.

ماده یکصد و بیست و نهم محکمه مکلف است اسباب حکمی را که صادر می نماید، در فیصله ذکر کند.

د محکمو د ټولو قطعي فیصلو عملي کول واجب دي خو د شخص د مرگ د حکم په حالت کې د جمهور رئیس منظوري شرط ده.

تمام فیصله های قطعی محاکم واجب التعمیل است مگر در حالت حکم به مرگ شخص که مشروط به منظوری رئیس جمهور می باشد.

یوسلو دېرشمه ماده

محکمې ترغور لاندې قضایاوو کې ددې اساسي قانون او نورو قوانینو حکمونه تطبیقوي.

که د غور لاندې قضایاوو له جملې څخه د کومې قضیې لپاره په اساسي قانون او نورو قوانینو کې حکم موجود نه وي، محکمه د حنفي فقهي د احکامو له مخې او په هغو حدودو کې دننه چې دې اساسي قانون ټاکلي، قضیه په داسې ډول حل او فصل کوي چې عدالت په ډېره بڼه توگه تأمین کړي.

یوسلو یو دېرشمه ماده

محکمې د اهل تشیع لپاره په شخصیه احوالو پورې مربوطو قضایاوو کې د تشیع د مذهب حکمونه دقانون له احکامو سره سم تطبیقوي.

په نورو دعوو کې هم که په دې اساسي قانون یا نورو قوانینو کې حکم موجود نه وي، محکمې قضیه د دې مذهب له

ماده یکصد و سی ام

محاکم در قضایای مورد رسیدگی، احکام این قانون اساسی و سایر قوانین را تطبیق می کنند.

هرگاه برای قضیه یی از قضایای مورد رسیدگی، در قانون اساسی و سایر قوانین حکمی موجود نباشد محاکم به پیروی از احکام فقه حنفي و در داخل حدودی که این قانون اساسی وضع نموده، قضیه را به نحوی حل و فصل می نمایند که عدالت را به بهترین وجه تأمین نماید.

ماده یکصد و سی و یکم

محاکم برای اهل تشیع، در قضایای مربوط به احوال شخصیه، احکام مذهب تشیع را مطابق به احکام قانون تطبیق می نمایند.

در سایر دعاوی نیز اگر در این قانون اساسی و قوانین دیگر حکمی موجود نباشد، محاکم قضیه را مطابق به احکام

حکمونو سره سم حل او فصل کوي.

این مذهب حل و فصل می نمایند.

یوسلو دوه دېرشمه ماده

ماده یکصد و سی و دوم

قاضیان دسترې محکمې په پیشنهاد او د جمهور رئیس په منظوری- تاکل کېږي.

قضات به پیشنهاد ستره محکمه و منظوری رئیس جمهور تعیین می گردند.

د قاضیانو مقرري، تبدیلی، ترفیع مواخذه او د تقاعد پیشنهاد د قانون له حکمونو سره سم د سترې محکمې صلاحیت دی.

تقرر، تبدل، ترفیع، مؤاخذه و پیشنهاد تقاعد قضات مطابق به احکام قانون از صلاحیت ستره محکمه می باشد.

ستره محکمه د اجرایی او قضایی چارو د نښه تنظیم او د لازمو اصلاحاتو د تأمین لپاره، د قضائیه قوې، عمومي اداري آمریت تأسیسوي .

ستره محکمه به منظور تنظیم بهتر امور اجرایی و قضایی و تأمین اصلاحات لازم، آمریت عمومی اداری قوه قضائیه را تأسیس می نماید.

یوسلو دري دېرشمه ماده

ماده یکصد و سی و سوم

که قاضي د جنایت په ارتکاب متهم شي، ستره محکمه د قانون له حکمونو سره سم د قاضي پر حالت غور کوي، که ستره محکمه دده د دفاع تر اوریدو وروسته اتهام وارد وېږي، جمهور رئیس ته یې

هرگاه قاضي به ارتکاب جنایت متهم شود، ستره محکمه مطابق به احکام قانون به حالت قاضي رسیدگی نموده، پس از استماع دفاع او، در صورتیکه ستره محکمه اتهام را وارد بداند پیشنهاد عزلش را به

رئیس جمهور تقدیم و با منظوری آن از طرف رئیس جمهور، قاضی متهم از وظیفه معزول و مطابق به احکام قانون مجازات می شود.

ماده یکصد و سی چهارم

کشف جرایم، توسط پولیس و تحقیق جرایم و اقامه دعوا علیه متهم در محکمه، از طرف خارنوالی مطابق به احکام قانون صورت می گیرد.

خارنوالی جزء قوه اجرائیه و در اجراءات خود مستقل می باشد.

تشکیل، صلاحیت و طرز فعالیت خارنوالی توسط قانون تنظیم می گردد.

کشف و تحقیق جرایم و وظیفوی منسوبین قوای مسلح، پولیس و مؤظفین امنیت ملی، توسط قانون خاص تنظیم می گردد.

د عزل پیشنهاد کوی د جمهور رئیس له منظوری وروسته متهم قاضی له وظیفی څخه عزل او د قانون له حکمونو سره سم جزا ورکول کیږي.

یوسلو څلور دېرشمه ماده

دجرمونو کشف دپولیس په وسیله او دجرمونو تحقیق او په محکمه کې پر متهم باندې د دعوا اقامه دخارنوالی له خوا، د قانون له احکامو سره سم کېږي.

خارنوالی د اجرائیه قوې برخه ده او په خپلو اجراءاتو کې استقلال لري.

دخارنوالی تشکیل، صلاحیت او د اجراءاتو څرنگوالی دقانون له ليارې تنظیمېږي.

د وسله والو ځواکونو، پولیسو او دملی امنیت کارکوونکیو د وظیفوی جرمونو کشف او تحقیق د خاص قانون له ليارې تنظیمېږي.

یوسلو پنځه دېرشمه ماده

که د دعوي لوری په هغه ژبه چې محاکمه پرې کېږي ونه پوهېږي، د قضیې پر موادو او اسنادو د اطلاع او په محکمه کې په خپله مورنۍ ژبه د خبرو کولو حق د ترجمان په وسیله ورته تامینېږي.

ماده یکصد و سی و پنجم

اگر طرف دعوا، زبانی را که محاکمه توسط آن صورت می گیرد، نداند، حق اطلاع به مواد و اسناد قضیه و صحبت در محکمه به زبان مادری، توسط ترجمان برایش تأمین می گردد.

اتم فصل

اداره

یوسلو شپږ دېرشمه ماده

د افغانستان د اسلامي جمهوریت اداره د مرکزی ادارې او محلي ادارو د واحدونو پر اساس له قانون سره سم تنظیمېږي.

مرکزي اداره پرخینو اداري واحدونو ویشل کېږي چې د هرې یوې په سر کې یو وزیر وي.

دمحلي اداري واحد ولایت دی. د ولایتونو او مربوطه ادارو شمیر، ساحه، برخي او تشکیلات د نفوسو

فصل هشتم

اداره

ماده یکصدوسی و ششم

اداره جمهوری اسلامی افغانستان براساس واحدهای اداره مرکزی و ادارات محلی، طبق قانون، تنظیم می گردد.

اداره مرکزی به یک عده واحدهای اداری منقسم می گردد که در راس هر کدام یک نفر وزیر قرار دارد.

واحد اداره محلی، ولایت است. تعداد، ساحه، اجزا و تشکیلات ولایات و ادارات مربوط، بر اساس

تعداد نفوس، وضع اجتماعی و اقتصادی و موقعیت جغرافیایی توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده یکصد و سی و هفتم

حکومت با حفظ اصل مرکزیت به منظور تسریع و بهبود امور اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و سهم گیری هر چه بیشتر مردم در انکشاف حیات ملی، صلاحیت های لازم را مطابق به احکام قانون، به اداره محلی تفویض می نماید.

ماده یکصد و سی و هشتم

در هر ولایت یک شورای ولایتی تشکیل می شود.

اعضای شورای ولایتی، طبق قانون، به تناسب نفوس، از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم از طرف ساکنین ولایت برای مدت چهارسال انتخاب می گردند.

شورای ولایتی یک نفر از اعضای خود را به حیث رئیس انتخاب می نماید.

دشمیر، ټولنیزې او اقتصادي وضعې او جغرافيایي موقعیت پر اساس دقانون له ليارې تنظيمېږي.

یوسلو اوه دېرشمه ماده

حکومت د مرکزیت د اصل په ساتلو سره د اقتصادي، ټولنيزو او فرهنگي چارو دگړندي کولو او ښه والي او د ملي ژوند په پرمختگ کې د خلکو د لایزاتې ونډې اخیستو په منظور، لازم صلاحیتونه د قانون له حکمونو سره سم محلي ادارې ته سپاري.

یوسلو اته دېرشمه ماده

په هر ولایت کې یوه ولایتی جرگه جوړېږي.

د ولایتی جرگې غړي له قانون سره سم د نفوسو په تناسب، د آزادو، عمومی، پټو او مستقیمو ټاکنو له مخې د ولایت د اوسېدونکو له خوا د څلورو کلونو لپاره ټاکل کېږي.

ولایتی جرگه له خپلو غړيو څخه يو تن د رئیس په توگه ټاکي.

یوسلو نهه دېرشمه ماده

ولایتي جرگه د دولت د پرمختیایي هدفونو په تأمین او د ولایت د چارو په بڼه کولو کې لکه څنگه چې په قوانینو کې څرگنده شوې، برخه اخلي او په ولایت پورې د مربوطو چارو په باب مشوره ورکوي .

ولایتي جرگه خپلې وظیفې د محلي ادارې په مرسته سرته رسوي.

یوسلو څلو بڼنتمه ماده

د محلي اداري د چارو د سمون او په هغې کې د خلکو د فعالیتي ونډې اخیستو د تأمین په مقصد، په ولسوالیو او کلیو کې د قانون له حکمونو سره سم جرگې جوړېږي.

ددې جرگو غړي د آزادو، عمومي، پټو او مستقیمو ټاکنو له مخې د سیمې د اوسېدونکو له خوا د دريو کلونو لپاره ټاکل کېږي.

په محلي جرگو کې د کوچیانو

ماده یکصد و سی ونهم

شورای ولایتي در تأمین اهداف انکشافی دولت و بهبود امور ولایت به نحوی که در قوانین تصریح می گردد سهم گرفته و در مسایل مربوط به ولایت مشوره می دهد.

شورای ولایتي وظایف خود را با همکاری اداره محلی اجرا می نماید.

ماده یکصد و چهلم

برای تنظیم امور و تأمین اشتراک فعال مردم در اداره محلی، در ولسوالی ها و قریه ها، مطابق به احکام قانون، شوراها تشکیل می گردند.

اعضای این شوراها از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم از طرف ساکنین محل برای مدت سه سال انتخاب می شوند.

سهم گیری کوچیان در

شوراهاى محلى مطابق
به احكام قانون تنظيم مى گردد.

ماده يكصد و چهل و يكم

برای اداره امور شهری، شاروالی
تشکیل می شود.

شاروال و اعضای مجالس شاروالی،
از طریق انتخابات آزاد، عمومی،
سری و مستقیم انتخاب می شوند.

امور مربوط به شاروالی ها توسط
قانون تنظيم می گردند.

ماده يكصد و چهل و دوم

دولت به مقصد تعمیل احكام و
تأمین ارزشهای مندرج این قانون
اساسی، ادارات لازم را تشکیل
می نماید.

فصل نهم

حالت اضطرار

ماده يكصد و چهل و سوم

هرگاه به علت جنگ، خطر جنگ،
اغتشاش وخیم، آفات طبیعی و یا
حالت مماثل، حفظ استقلال و
حیات ملی از مجرایى که در قانون

گهون د قانون له حکمونو
سره سم تنظيمېږي.

یوسلو یو څلورېننتمه ماده

د ښاري چارو د اداري لپاره
ښاروالي تشکيلېږي.

ښاروال او د ښاري مجلسونو غړي د
آزادو، عمومي، پټو او مستقیمو
انتخاباتو له لارې انتخابېږي.

په ښارواليو پورې مربوطې چارې د
قانون له ليارې تنظيمېږي.

یوسلو دوه څلورېننتمه ماده

دولت ددې اساسي قانون د حکمونو
د تعمیل او د مندرجو ارزښتونو د
تأمین لپاره لازمي اداري
جوړوي.

نهم فصل

اضطراري حالت

یوسلو دري څلورېننتمه ماده

که د جگړې، د جگړې دخطر،
وخیم اغتشاش او طبیعی آفاتو او یا
ورته حالت له امله د خپلواکۍ او
ملي ژوند ساتنه په هغه طریقه چې په

اساسی قانون کې ټاکل شوې،
ناشونې وگرځي د جمهور رئیس له
خوا د ملي شوری په تائید د هېواد
په ټولو او یا ځینې برخو کې
اضطراري حالت اعلانېږي.

که اضطراري حالت تر دوو میاشتو
زیات دوام ومومي، د اوږدولو لپاره
یې د ملي شوری موافقه شرط ده.

یوسلو څلور څلوېښتمه ماده

په اضطراري حالت کې جمهور
رئیس کولای شي د ملي شوری او د
سترې محکمې له رئیسانو سره په
مشوره، د ملي شوری ځینې
صلاحیتونه حکومت ته انتقال کړي.

یوسلو پنځه څلوېښتمه ماده

په اضطراري حالت کې جمهور
رئیس کولای شي چې د ملي شوری
او سترې محکمې د رئیسانو تر
تأیید وروسته د اساسی قانون
لاندینی حکمونه وځنډوي او
یا قیود پرې ولگوي:

۱- د اوه ویشتې مادې دویمه

اساسی تعیین شده، ناممکن گردد،
حالت اضطرار از طرف رئیس
جمهور با تائید شورای ملی
در تمام یا بعضی از ساحات
کشور اعلان می شود.

هرگاه حالت اضطرار بیش از دو ماه
دوام نماید، برای تمدید آن،
موافقت شورای ملی شرط است.

ماده یکصد و چهل و چهارم

در حالت اضطرار رئیس جمهور
می تواند به مشوره رؤسای
شورای ملی و ستره محکمه،
بعضی از صلاحیت های شورای ملی
را به حکومت انتقال دهد.

ماده یکصد و چهل و پنجم

در حالت اضطرار، رئیس جمهور
می تواند بعد از تأیید روسای
شورای ملی و ستره محکمه،
تنفیذ احکام ذیل را معطل
بسازد و یا بر آن ها قیودی
وضع نماید:

۱- فقره دوم ماده بیست

فقره؛

وهفتم؛

۲- شپږ دېرشمه ماده؛

۲- ماده سی و ششم؛

۳- داوه دېرشمې مادې دویمه فقره؛

۳- فقره دوم ماده سی و هفتم؛

۴- داته دېرشمې مادې دویمه فقره.

۴- فقره دوم ماده سی و هشتم.

یوسلو شپږ څلویښتمه ماده

ماده یکصد و چهل و ششم

داضطرار په حالت کې اساسي قانون

در حالت اضطرار، قانون اساسی

نه تعدیلېږي.

تعدیل نمی شود.

یوسلو اووه څلویښتمه ماده

ماده یکصد و چهل و هفتم

که چېرې دجمهوري رياست دوره او

هرگاه دوره ریاست جمهوری و یا

یا د ملي شوری تقنیني دوره د

دوره تقنینیه شورای ملی در حالت

اضطرار په حالت کې پای ته

اضطرار ختم شود، اجرای انتخابات

ورسېږي، د نویو انتخاباتو تر سره

جدید ملتوی گذاشته شده، مدت

کیدل ځنلېږي او د جمهور رئیس او

خدمت رئیس جمهور و اعضای

ملي شوری د غړیو د خدمت موده

شورای ملی تا چهار ماه تمدید

تر څلورو میاشتو پورې تمدیدېږي.

می شود.

که اضطراري حالت تر څلورو

هرگاه حالت اضطرار بیش

میاشتو زیات اوږد شي، لویه جرگه د

از چهار ماه دوام نماید

جمهور رئیس له خوا

لویه جرگه از طرف رئیس جمهور

راغوبتله کېږي.

دعوت می شود.

د اضطراري حالت تر پای

بعد از ختم حالت اضطرار،

ته رسېدو وروسته، د

در خلال مدت دو ماه،

دوومیاشتو دننه انتخابات کېږي.

انتخابات برگزار می گردد.

یوسلو اته څلویښتمه ماده

د اضطراري حالت په پای ته رسېدو سره هغه اقدامات چې ددې اساسي قانون د (یوسلو څلور څلویښتمې او یوسلو پنځه څلویښتمې) مادې له مخې شوي، بې له ځنډه له اعتباره لویږي.

ماده یکصد و چهل و هشتم

در ختم حالت اضطرار، اقداماتی که بر اساس مواد یکصد و چهل و چهارم و یکصد و چهل و پنجم این قانون اساسی به عمل آمده، بلا فاصله از اعتبار ساقط می گردند.

لسم فصل

تعديل

یوسلو نهه څلویښتمه ماده

د اسلام دسپېڅلي دين له حکمونو څخه د پیروي اصل او اسلامي جمهوري نظام نه تعدیلېږي.

د اتباعو د اساسي حقوقو تعديل يوازي د هغوی د حقوقو د ښیګڼې په منظور جواز لری.

ددې اساسي قانون د نورو موادو تعديل د زمان د غوښتنو او تجربو له مخې، ددې اساسي قانون د اوه شپيتمې او یوسلو شپږ څلویښتمې

فصل دهم

تعديل

ماده یکصد و چهل و نهم

اصل پیروی از احکام دین مقدس اسلام و نظام جمهوری اسلامی تعديل نمی شوند.

تعديل حقوق اساسی اتباع صرف به منظور بهبود حقوق آنان مجاز می باشد.

تعديل ديگر محتويات این قانون اساسی، نظر به تجارب و مقتضيات عصر، با رعایت احکام مندرج مواد شصت و هفتم و

یکصد و چهل و ششم این قانون اساسی، با پیشنهاد رئیس جمهور یا اکثریت اعضای شورای ملی صورت می گیرد.

ماده یکصد و پنجاهم

به منظور اجرای پیشنهاد تعدیل، هیئتی از بین اعضای حکومت، شورای ملی و ستره محکمه به فرمان رئیس جمهور تشکیل گردیده، طرح تعدیل را تهیه می کند.

برای تصویب تعدیل، لویه جرگه بر اساس فرمان رئیس جمهور و مطابق به احکام فصل لویه جرگه دایر می گردد.

هرگاه لویه جرگه با اکثریت دو ثلث کل اعضا طرح تعدیل را تصویب کند، بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ می گردد.

ماده د احکامو په رعایت سره، د جمهور رئیس یا د ملي شوری د اکثریت په پیشنهاد کېږي.

یوسلو پنخوسمه ماده

د تعدیل د پیشنهاد لپاره د جمهور رئیس په فرمان د حکومت، ملي شوری او سترې محکمې د غړیو له منځه، یو هیئت جوړېږي او د تعدیل طرح تیاروي.

د تعدیل د تصویب لپاره د جمهور رئیس په فرمان او د لویې جرگې د فصل له حکمونو سره سم لویه جرگه دایرېږي.

که لویه جرگه د ټولو غړیو له دريو برخو څخه د دوو برخو په اکثریت د تعدیل طرح تصویب کړي، د جمهور رئیس تر توشیح وروسته نافذېږي.

یوولسم فصل

متفرقه حکمونه

یوسلو یو پنخوسمه ماده

جمهور رئیس، د جمهور رئیس مرستیالان، وزیران او دسترې محکمې رئیس او غړي، لوی څارنوال، د مرکزي بانک او ملي امنیت رئیسان، والیان او بناروالان د خپلي وظیفې په وخت کې نشي کولای له دولت سره هېڅ ډول انتفاعي معامله تر سره کړي.

یوسلو دوه پنخوسمه ماده

جمهور رئیس، د جمهور رئیس مرستیالان، وزیران، د ملي شوری او سترې محکمې رئیسان او غړي، لوی څارنوال او قاضیان نشي کولای د وظیفې د تصدی په موده کې نور مشاغل ولري.

یوسلو دري پنخوسمه ماده

قاضیان، څارنوالان، د وسله والو

فصل یازدهم

احکام متفرقه

ماده یکصد و پنجاه و یکم

رئیس جمهور، معاونین رئیس جمهور، وزرا، رئیس و اعضای ستره محکمه، لوی څارنوال، روسای بانک مرکزی و امنیت ملی، والیان و شاروال ها در مدت تصدی وظیفه نمی توانند هیچ معامله انتفاعی را با دولت انجام دهند.

ماده یکصد و پنجاه دوم

رئیس جمهور، معاونین رئیس جمهور، وزرا، رؤسا و اعضای شورای ملی و ستره محکمه، لوی څارنوال و قضات نمی توانند در مدت تصدی وظیفه به مشاغل دیگری اشتغال ورزند.

ماده یکصد و پنجاه سوم

قضات، څارنوالان، صاحب منصبان

قوای مسلح و پولیس و منسویین امنیت ملی، در مدت تصدی وظیفه نمی توانند در احزاب سیاسی عضویت داشته باشند.

ماده یکصد و پنجاه و چهارم

دارایی رئیس جمهور، معاونین رئیس جمهور، وزرا، اعضای ستره محکمه و لوی خانونوال قبل و بعد از دوره خدمت، توسط ارگانی که در قانون تعیین می گردد، ثبت، رسیدگی و نشر می شود.

ماده یکصد و پنجاه و پنجم

برای معاونین رئیس جمهور، وزرا، رؤسا و اعضای شورای ملی و ستره محکمه، قضات و لوی خانونوال مطابق به احکام قانون معاش مناسب تعیین می گردد.

ماده یکصد و پنجاه و ششم

کمیسیون مستقل انتخابات برای اداره و نظارت بر هر نوع انتخابات و مراجعه به آرای عمومی مردم در

خواکونو او پولیسو منصبداران او د ملي امنیت کارکوونکی نشی کولی د وظیفې دتصدی په موده کې په سیاسي گوندونو کې غړیتوب ولري.

یوسلو څلور پنځوسمه ماده

د جمهور رئیس، د جمهور رئیس دمرستیالانو، وزیرانو او سترې محکمې د غړو او لوی خانونوال شتمني، د خدمت تر دورې وړاندې او وروسته، د هغه ارگان په وسیله چې قانون یې ټاکې ثبت، خپرل کېږي او خپرېږي.

یوسلو پنځه پنځوسمه ماده

د جمهور رئیس مرستیالانو، وزیرانو، د ملي شوری رئیسانو او غړیو، د سترې محکمې غړیو او لوی خانونوال ته د قانون له حکمونو سره سم، مناسب معاش ټاکل کېږي.

یوسلو شپږ پنځوسمه ماده

د هر ډول انتخاباتو د څارنې او ادارې او په هېواد کې د خلکو عمومي رایو ته د مراجعې لپاره د

انتخاباتو مستقل کمپسیون د قانون له حکمونو سره سم جوړېږي.

یوسلو او پنځوسمه ماده

د اساسی قانون پر تطبیق د څارنې خپلواک کمپسیون د قانون له حکم سره سم تشکیلېږي.

ددې کمپسیون غړي د جمهور رئیس له خوا د ولسي جرگې په تائید تعینېږي.

کشور مطابق به احکام قانون تشکیل می گردد.

ماده یکصد و پنجاه و هفتم

کمپسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی مطابق به احکام قانون تشکیل می گردد.

اعضای این کمیسیون از طرف رئیس جمهور به تائید ولسي جرگه تعیین می گردند.

دولسم فصل

انتقالی حکمونه

یوسلو اته پنځوسمه ماده

د ملت د بابا لقب او هغه امتیازونه چې د ۱۳۸۱ هجري شمسي کال د اضطراري لويې جرگې له خوا د افغانستان پخواني پاچا اعليحضرت محمد ظاهر شاه ته ورکړل شوي دي، ددې اساسي قانون د حکمونو له رعایت سره سم د ژوند تر پایه د

فصل دوازدهم

احکام انتقالی

ماده یکصد و پنجاه و هشتم

لقب بابای ملت و امتیازاتی که توسط لويه جرگه اضطراری سال یکهزار و سه صد و هشتاد و یک هجری شمسي به اعليحضرت محمد ظاهر شاه، پادشاه سابق افغانستان، اعطا شده است با رعایت احکام این قانون اساسی مادام الحیات برای ایشان

دوی لپاره محفوظ دي.

محفوظ می باشد.

یوسلو نهه پنخوسمه ماده

ماده یکصد و پنجاه و نهم

د دغه اساسي قانون له نافذیدو څخه

مدت بعد از نفاذ این قانون اساسی

د ملی شوری د افتتاح تر نیتې پورې

تا تاریخ افتتاح شورای ملی، دوره

موده د انتقال دوره گڼل کېږي.

انتقال شمرده می شود.

د افغانستان انتقالي اسلامي دولت د

دولت انتقالي اسلامي افغانستان،

انتقال په دوره کې لاندینی وظیفې

در دوره انتقال، وظایف ذیل

سرتنه رسوي:

را انجام می دهد:

۱- د شپږو میاشتو دننه جمهوري

۱- اصدار فرامین تقنینی مربوط به

ریاست، ملي شوری او محلی جرگو

انتخابات ریاست جمهوری،

د انتخاباتو په اړه د تقنیني

شورای ملی و شوراهاى محلی

فرمانونو صادرول؛

در مدت شش ماه؛

۲- له یوه کال څخه په کمه موده

۲- اصدار فرامین در مورد

کې د محکمو د صلاحیتونو او

تشکیلات و صلاحیت محاکم و

تشکیلاتو او د اساسی تشکیلاتو

آغاز کار روی قانون تشکیلات

پر قانون باندې د کار د پیل

اساسی در خلال مدت

په اړه د فرمانونو صادرول؛

کمتر از یک سال؛

۳- د انتخاباتو د خپلواک کمپسیون

۳- تشکیل کمیسیون مستقل

جوړول؛

انتخابات؛

۴- د اجرائي او قضايي چارو د

۴- انجام اصلاحات لازم

غوره تنظیم په منظور د لازمو

به منظور تنظیم بهتر امور

اصلاحاتو سرتنه رسول؛

اجرائی و قضایی؛

- ۵- د دې اساسي قانون د حکمونو د تطبیق په برخه کې د زمينې د برابرولو لپاره لازم تدبیرونه نیول. یوسلو شپیتمه ماده
- اولمړنی منتخب جمهور رئیس د انتخاباتو د نتایجو تر اعلان دېرش ورځې وروسته د دغه اساسي قانون له حکمونو سره سم په کار پیل کوي.
- هر اړخیزې هڅې کېږي چې د جمهور رئیس او ملي شورا انتخابات په یوه وخت کې تر سره شي.
- د ملي شوری واکونه د هغې د تاسیس تر مودې پورې پدې اساسي قانون کې حکومت ته سپارل کېږي او مؤقته ستره محکمه د جمهور رئیس په فرمان جوړېږي. یوسلو یوشپیتمه ماده
- ۵- اتخاذ تدابیر لازم جهت آماده ساختن زمینہ برای تطبیق احکام این قانون اساسی. ماده یکصد و شصتم
- اولین رئیس جمهور منتخب، سی روز بعد از اعلام نتایج انتخابات، مطابق به احکام این قانون اساسی به کار آغاز می کند.
- کوشش همه جانبه صورت می گیرد تا اولین انتخابات رئیس جمهور و شورای ملی با هم در یک وقت صورت بگیرد.
- صلاحیت های شورای ملی مندرج در این قانون اساسی تا زمان تاسیس این شوری به حکومت تفویض می شود و ستره محکمه مؤقت به فرمان رئیس جمهور تشکیل می گردد.
- شورای ملی، وظایف و صلاحیت های خود را به مجرد تاسیس، مطابق به احکام این قانون اساسی،

عملي کوي.

اعمال می کند.

د ملی شوری له لومړنۍ غونډې وروسته د دېرشو ورځو په موده کې حکومت او ستره محکمه ددې اساسي قانون له حکمونو سره سم تشکیلېږي.

بعد از دایر شدن اولین جلسه شورای ملی، در خلال مدت سی روز، حکومت و ستره محکمه مطابق به احکام این قانون اساسی تشکیل می گردند.

د افغانستان د انتقالی اسلامی دولت رئیس تر هغه وخته پورې وظیفه سرته رسوي چې منتخب جمهور رئیس په کار پیل نه وي کړی.

رئیس دولت انتقالی اسلامی افغانستان تا زمانی که رئیس جمهور منتخب به کار آغاز کند اجرای وظیفه می نماید.

ددې اساسي قانون د یوسلو نهه پنځوسمې مادې د څلورمې فقرې د حکم په رعایت، د دولت اجرائي او قضايي ارگانونه د حکومت او سترې محکمې تر تشکیل پورې خپلو وظایفو ته ادامه ورکوي.

ارگانهای اجرایی و قضایی دولت با رعایت حکم فقره چهارم ماده یکصد و پنجاه و نهم این قانون اساسی، الی تشکیل حکومت و ستره محکمه به وظایف خود ادامه می دهند.

هغه تقنیني فرمانونه چې دمؤقتې دورې له پیل څخه وروسته نافذ شوي دي د ملي شوری لومړنۍ غونډې ته راجع کېږي.

فرامین تقنینی که از آغاز دوره مؤقت به بعد نافذ گردیده است به اولین جلسه شورای ملی ارجاع می گردند.

دا فرامین ترهغه وخته پورې چې د ملی شوری له خوا لغوه شوي نه وی

این فرامین تا زمانی که از طرف شورای ملی لغو نگردیده باشند

نافذ کښل کېږي.

نافذ می باشند.

یوسلو دوه شپيتمه ماده

ماده یکصد و شصت و دوم

دا اساسي قانون د لويې جرگې له
تصویب څخه وروسته نافذ او د
افغانستان د انتقالي اسلامي دولت د
رئيس له خوا توشیح او اعلامېږي.

این قانون اساسی از تاریخ
تصویب لویه جرگه نافذ و از طرف
رئيس دولت انتقالي اسلامي
افغانستان توشیح و اعلام می گردد.
با انفاذ این قانون اساسی، قوانین و
فرامین تقنینی مغایر احکام آن ملغی
می باشد.

په نافذېدو سره یې ددې اساسي قانون
له حکمونو مغایر قوانین او تقنیني
فرمانونه لغوه کېږي.